KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

26.

1913.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN
JULKAISEMA.

HELSINKI.
1917.

HELSINKI
SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1917.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv

Alkulause V

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 2

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat 2
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat 10
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat 20
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat 37
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 66

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 84

C. Muut asiat 188

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 250

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat 250
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat 252
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 264

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 265

C. Muut asiat 269

III. Liikennekonttori 272

IV. Palotoimikunta 278

V. Vaivaishoitohallitus 288

VI. Kasvatuslautakunta 326

VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti 334

VIII. Kansanlastentarhat 339

IX. Kaupunginkirjasto 350

X. Rakennustarkastuskonttori 360

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori 363

XII. Majoituslautakunta 401

XIII. Holhouslautakunta 408

XIV. Oikeusaputoimisto 410

XV. Työväenasiain lautakunta 414

XVI. Sosialilautakunta 416

XVII. Kunnan työnvälitystoimisto 425

XVIII. Verotusvalmistelukunta 433

XIX. Museolautakunta 436

XX. Musiikkilautakunta 438

Asiarekisteri 447

Oikaistavia 484

ALKULAUSE.

Esillä oleva vuosikerta kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta on toimitettu pääasiassa saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Lisäksi on kuitenkin tullut vuonna 1913 perustetun sosialilautakunnan antama kertomus (osa XVI).

Osat I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laatinut senaatin oikeusosaston entinen jäsen, senaattori C. J. Timgren vainaja, jonka rahatoimikamari oli ottanut näiden kunnalliskertomuksen osain toimittajaksi vuosilta 1909—15, ja kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti on edellinen osa sekä alkuperäisenä että käännöksenä toiselle kotimaiselle kielelle tarkastettu kaupunginvaltuuston kansliassa, jälkimäinen taas rahatoimikamarin kansliassa.

Muuten on kertomuksen eri osain muodollista puolta yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi tilastokonttorissa hieman muovailtu sekä kaikki päivämäärät ja numerotiedot niinikään, mikäli mahdollista, konttorissa tarkistettu, mikä on, kuten aikaisemmissakin konttorin toimittamissa vuosikerroissa, aiheuttanut useita korjauksia.

Asiarekisteri on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin kertomuksen viidessä lähinnä edellisessä vuosikerrassa.

Helsingin kaupungin tilastokonttori, syyskuun 27 päivänä 1917.

Harald Dalström.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuoden varrella olivat [1]): pankinjohtaja A. Norrmén, puheenjohtajana, ylimäär. professori A. Wallensköld, varapuheenjohtajana, todellinen valtioneuvos A. Ramsay, kauppias A. F. Lindberg, ent. senaattori O. Stenroth, konsuli F. Stockmann, johtaja E. W. Walldén, sähkömonttööri A. E. Stenberg (tammikuun 21 päivään), konemestari W. Malmgren (helmikuun 10 päivästä), toimittaja A. R. Frenckell, kansakoulutarkastaja M. Pesonen, professori C. E. Holmberg, pankinjohtaja E. Schybergson, lakitieteentohtori L. Ehrnrooth, professori O. Heikel, arkkitehti H. Lindberg, pankinjohtaja A. Lundqvist, lääkintöneuvos G. R. Idman, esittelijäsihteeri A. Listo, professori A. Serlachius, filosofiantohtori G. Mattsson, kunnallisneuvos V. von Wright, insinööri A. Engström, kauppaneuvos G. Björkenheim (tammikuun 21 päivään), kauppaneuvos V. Ek (helmikuun 10 päivästä), aistivialliskoulutarkastaja V. Forsius, insinööri C. Enckell, filosofianmaisteri A. E. Alfthan, ylimäär. professori E. Estlander, lääketieteentohtori vapaaherra K. von Alfthan, pankinjohtaja H. Hertzberg, apteekkari G. Salingre, merikapteeni J. G. Lindholm, johtaja E. Krogius, vuorineuvos R. Elving, ent. prokuraattori J. Grotenfelt, varatuomari A. M. Lassenius, insinööri J. Stjernvall, lääketieteenlisensiaatti A. Tollet (varapuheenjohtajana vuoden jälkipuoliskolla), johtaja F. von Wright, lääketieteentohtori W. Zilliacus, rehtori V. T. Rosenqvist, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger (helmikuun 10 päivästä), filosofiantohtori H. M. J. Relander, professori K. J. Ståhlberg, ylimäär. professori J. J. Karvonen, arkkitehti K. Lindahl, kirkkoherra K. V. Hurmerinta, pakkahuoneentarkastaja O. Häggman, rakennusmestari N. L. Eskola, ylimäär. professori A. af Forselles, ent. päätirehtööri R. Sievers, kirkkoherra S. W. Roos, ylimäär. professori J. J. Sederholm, kauppias A. Manelius, toimitussihteeri A. Hyttinen, insinööri J. Castrén, professori O. Tarjanne, kauppias A. H. Soini, lakitieteentohtori A. Frey, johtaja K. A. Paloheimo ja kauppa-asiamies O. Nykopp.

[1]) Raastuvankokouksen toukokuun 18 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaan oli kaupunginvaltuusmiesten luku 1913 vuoden alusta kuusikymmentä.

Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokuntaan kuuluivat, paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa,

vuoden alkupuoliskolla: herrat Walldén, Grotenfelt, Listo, Tollet ja Idman jäseninä ynnä herrat Enckell ja Elving varajäseninä sekä

vuoden jälkipuoliskolla: herrat Grotenfelt, Walldén, Idman, Listo ja Enckell jäseninä ynnä herrat Elving ja Ehrnrooth varajäseninä.

Kaupunginvaltuuston sihteerintointa hoiti lakitieteenkandidaatti, varatuomari Hj. Ekholm ja apulaissihteerintointa ent. prokuraattorinsihteeri J. R. Uggla.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 28 kertaa, niistä 7 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 524 asiaa. Näistä ja vuoden alussa useilta edellisiltä vuosilta ratkaisematta olevista 78 asiasta ratkaistiin vuoden varrella 514 sekä poistettiin 6, joten vuoteen 1914 siirtyi 82 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 606 ja valtuuston puolesta annettujen kirjeiden luku 540.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1913 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat.

Korttelien n:ojen 192 ja 198 kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistus sekä maa-alueen myynti.

Kirjelmässä joulukuun 27 päivältä 1912 mainitsi rahatoimikamari, että kauppias S. Nikolajeff junior oli kamarilta pyytänyt saada ostaa Arkadiakadun varrella korttelissa n:o 192 IV kaupunginosassa omistamansa tontin n:o 2 viereisen maa-alueen sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus oli tämän johdosta laatinut ehdotuksen kaupunginasemakaavanmuutokseksi ei ainoastaan mainittuun tonttiin, vaan myös kortteliin n:o 193, oikeastaan 198 nähden, jonka korttelin itärajaa oli katsottu olevan siirtäminen, jotta se tulisi viereisen, uudestijärjestetyn korttelin n:o 402 rajan mukaiseksi; ja samalla kun kamari valtuustolle lähetti mainitun ehdotuksen, josta terveydenhoitolautakunnan lausunto oli hankittu, esitti kamari, että kaupunginvaltuusto k. senaatilta hankkisi vahvistuksen ehdotukselle sekä oikeuttaisi kamarin, edellyttäen tuollaisen vahvistuksen saatavan, kauppias Nikolajeffille myymään edellä mainitun 154.200 neliömetrin laajuisen lisäalueen 24,209 markan 40 pennin hinnasta.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Sittemmin ilmoitettiin [2]) maistraatin kirjelmässä toukokuun 10 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen huhtikuun 23 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 252 asemakaavanmuutos vahvistettu.

Sittenkun kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli, syystä että keväällä 1913 alotettaviksi aiotut Sörnäsin sähkölaitoksen pääaseman uutisrakennustyöt Sörnäsissä aiheuttivat siirtämään sähkölaitoksen käytettävänä korttelissa n:o 252 X kaupunginosaa olevan tontin rajaa Sörnäsin rantatielle päin ja lisäämään mainitun tontin pinta-alaa erottamalla viereisestä kaasulaitoksen tontista 8 metriä leveän ja 150 metriä pitkän tontinosan, rahatoimikamarilta anonut ryhdyttäväksi tämän johdosta tarpeelliseen kaupunginasemakaavanmuutokseen, lähetti kamari kirjelmässä tammikuun 9 päivältä valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen kaupunginasemakaavanmuutokseksi mainitun korttelin osalta sekä esitti, että ehdotukselle, josta kamari oli hankkinut terveydenhoitolautakunnan lausunnon, hankittaisiin k. senaatin vahvistus. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) esitykseen.

Sittemmin ilmoitettiin [2]) maistraatin kirjelmässä toukokuun 10 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen huhtikuun 23 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Kallion kirkkotontin muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Kirjelmässä helmikuun 6 päivältä ilmoitti rahatoimikamari kaupungin ruotsalais-suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkonhallintolautakunnan kamarilta anoneen, että Kallion kirkon viereistä puistikkoa laajennettaisiin nykyisestään etelään päin anomuksen oheiseen asemapiirrokseen merkityllä maa-alueella, minkä ohessa kamari valtuustolle lähetti kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen kaupunginasemakaavanmuutokseksi XI kaupunginosassa It. ja Länt. Pappikadun välillä sijaitsevaan kirkkotonttiin nähden, josta ehdotuksesta terveydenhoitolautakunnan lausunto oli hankittu, sekä esitti, että kaupunginvaltuusto k. senaatilta hankkisi ehdotukselle vahvistuksen.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [4]).

Sittemmin ilmoitettiin [5]) maistraatin kirjelmässä heinäkuun 12 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 17 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 10 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 44 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 7 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 6 §.

kesäkuun 13 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

XX kaupunginosan kaupunginasemakaava ja määräraha sen järjestämiseksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 28 päivänä 1911 oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi [1]) m. m. valtuustolle antaa kaksin kappalein laaditun ehdotuksen Santa- ja Busholman kaupunginasemakaavanmuutokseksi, lähetti hallitus valtuustolle osotetun, helmikuun 7:ntenä päivätyn kirjelmän [2]) kera tuollaisen ehdotuksen rahatoimikamariin. Mainitussa kirjelmässä lausui hallitus m. m. seuraavaa:

Santa- ja Busholman saarien sekä niiden välisen vesialueen muodostama, n:olla XX merkitty kaupunginosa, oli suunniteltu yksinomaan kaupan ja merenkulun tarpeita silmällä pitäen, minkä tähden ja kun tuollaisen kaupunginosan tuli olla hyvin yhdistettynä rautatiehen, asemakaavan laadinnassa oli tuntuvassa määrässä täytynyt ottaa huomioon niitä mahdollisuuksia, joita tämän vaatimuksen täyttämiseksi oli ollut tarjona. Erikoisesti oli välttämättömän tarpeellisen järjestysratapihan sijoitus ollut asemakaavan muodostelussa ratkaisevana, etupäässä sen johdosta että ratapiha, sen tarkoitukseen katsoen, oli näyttänyt olevan sopivin sijoittaa kaupunginosan keskustaan. Mainitulla ratapihalla olisi 6 raidetta, joiden pituus olisi kaikkiaan 4,100 metriä ja taas näihin liittyväin, kaupunginosaan haarautuvain raiteiden pituus kaikkiaan 8,600 metriä. Järjestysratapihan välittömään yhteyteen oli sen eteläosaan ehdotettu paikka vastedes tarpeelliselle 3,500 m^2:n laajuiselle tavaraasemalle.

Katujen leveys oli sovitettu pääasiallisimmin niillä edellytetyn liikenteen laadun mukaan, ja kun kaupunginosa ei ollut tarkoitettu asuinpaikaksi, vaihteli katujen leveys 10:stä 30 metriin, ollen kapeimpia katuja katsottava ainoastaan makasiinikorttelien välirajoiksi sekä yksityisiin makasiineihin vieviksi ajoteiksi.

Kun kaupunginosa oli joka taholta veden ympäröimä, tarjoutui mahdollisuutta kytkypaikkain järjestämiseen kaikille niille erilaatuisille aluksille, joiden voi olettaa täällä purkavan tahi lastaavan.

Rantasillan pääosa, jota hallitus on ehdottanut sanottavaksi Laivarannaksi ja joka oli sijoitettu tuulilta ja aallokolta hyvin suojattuun kaupunginosan itälaitaan, tulisi 600 metriä pitkä ja sen vierellä olisi enimmäkseen 7.5 metrin syvyinen vesi. Rantasillan korkeus oli määrätty 2.5 metriksi 0-pinnan yläpuolella, joten täällä purkaville ja lastaaville suurille laivoille oli tarjona mukava ja turvallinen kytkypaikka, minkä ohessa kaupunginosan ja mantereen väliseen täytettyyn alueeseen sijoitettavain kanavain päällitse

[1]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 99 ja 100. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

kulkevat sillat tämän johdosta kävi sijoittaminen niin korkealle, että pienenlaiset, liikkuvilla tahi mataloilla savupiipuilla varustetut höyrypurret voivat säännöllisen vedenkorkeuden vallitessa niistä kulkea. Laivarantaan oli paikkoja varattu sekä tavaravajoille että makasiineille. Viimeksi mainittuja oli kaksi ajateltu joko kaupungin tahi yksityisen yhteenliittymän toimesta teetettäväksi aivan rantasillan reunaan käytettäväksi erityisiä „siloksia" eli viljamakasiineja tarvittaessa, ja taas kaksi pohjoisempana sijaitsevaa tavaravajaa sopisi, sen johdosta että ne teetettäisiin kaksikerroksiset, aluksi käyttää tulli- ja pakkahuoneena sekä vastedes, mikäli tarvetta ilmaantui, yhdistää kortteliin n:o 270 teetettävään tullihuoneeseen. Paitsi mainituille rakennuksille oli Laivarannassa varattu tilaa tarpeellisille rautatieraiteille, kiintonaiselle nostoranalle sekä poikittaisraiteille, jotka viimeksi mainitut oli aikomus sijoittaa kahdelle rantasiltaa vasten kohtisuoraan kulkevalle kadulle, jotta saataisiin aikaan välittömämpi yhteys rantasillan ja järjestysratapihan raiteiden kesken, kuin mitä tavallisia rautatievaihteita käyttämällä olisi laita.

Silmällä pitäen vastaista proomu- ja pienempäin alusten liikennettä oli vesialueen eteläosaan Santa- ja Busholman väliin jätetty 70 metriä leveä, 145 metriä pitkä sekä 4.5—5 metriä syvä satama-allas. Tämän ulkopuolella muodostaisi aallonmurtaja toisen, 7.5 metrin syvyisen satama-altaan, jota siis suurimmatkin alukset voisivat käyttää.

Hallitus oli ajatellut koko Busholman pohjoisrannan vähitellen varustettavaksi rantasilloilla, joita pitkin liikenne kävisi niiden viereisiin makasiineihin ja joihin myös voisivat käydä länsisaaristossa liikkuvat laivat, joille aikanaan osotettaisiin kytkypaikkoja vedenalaiselle karille suunnitellun T-muotoisen laiturin itäpuolelta.

Merenkulun käytettävänä vastedes olevain rantasiltain pituus olisi kaikkiaan 1,850 metriä.

Mitä sitten maa-alueisiin ja niiden käyttämiseen tuli, oli hallitus ajatellut niihin etusijassa laitettavaksi makasiinipaikkoja, eli toisin sanoin että etupäässä varattaisiin tilaa varastoille ja tavaran käsittelylle. Vaikka niin laajoja aloja, kuin tässä oli puheena, ei tosin heti tarvittu mainittuihin tarkoituksiin, oli hallitus kuitenkin ollut sitä mieltä, että korttelien ja tonttien jaoitus olisi jo nyt laadittava mainittua seikkaa silmällä pitäen. Tämän johdosta ja kun makasiinitontit yleensä pitää saada rakentaa täyteen, oli korttelit suunniteltu verraten pienet.

Varatakseen tilaa kaupungin omille rakennusyrityksille oli hallitus ehdottanut että, paitsi tullipakkahuoneen paikaksi aiottua korttelia n:o 270, myöskin korttelit n:ot 248, 262 ja 266 varattaisiin

kaupungin käytettäviksi. Sitä paitsi olisi määrättävä, että korttelia n:o 269, joka tullipakkahuonekorttelin ohessa muodostui ikäänkuin tämän kaupunginosan rintaman kaupunkia päin, ei saisi jakaa tontteihin, vaan olisi se joko kaupungin tahi esimerkiksi Helsingin makasiiniosakeyhtiön toimesta rakennettava sillä tavoin, että julkisivut ja rakennusten ryhmitys täyttivät paikan aseman vaatimukset.

Suunniteltavaksi ehdotetusta noin 322,000 m²:n laajuisesta alasta olisi 148,200 m² tontteja sekä 173,800 m² katuja, rantasiltoja ja rautateitä. Kaduntasotus-, rantasilta- ja raidetöistä oli laskettu olevan kustannuksia yhteensä likimäärin 3,760,600 markkaa, joka summa jakautui seuraavasti: kaduntasotukset 1,216,600 markkaa, rautatieraiteet 314,000 markkaa ja laiturirakennukset 2,230,000 markkaa.

Hallitus ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi edellä esitetyn mukaisesti lähemmin laaditun ehdotuksen asiassa.

Rahatoimikamari lähetti kirjelmässä [1]) huhtikuun 7 päivältä mainitun hallituksen esityksen siihen kuuluvine ehdotuksineen XX kaupunginosan kaupunginasemakaavaksi valtuustolle sekä ilmoitti, ettei kamarilla ollut mitään muistuttamista ehdotusta vastaan, josta terveydenhoitolautakunnankin lausunto oli hankittu.

Asian taloudelliseen puoleen nähden huomautti kamari, että aikaisemman suunnitelman täydellisestä toteuttamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 2,325,100 markkaa, jota vastoin esillä olevan ehdotuksen toteuttamisesta olisi kustannuksia 3,760,600 markkaa sekä lisäksi tavaravajain ja nostoranalaitosten teettämisestä noin 1,000,000 markkaa eli kaikkiaan tasaluvuin 4,800,000 markkaa. Tässä laskelmassa ei ollut otettu lukuun suunniteltujen viljamakasiinien kustannuksia, ei myöskään uutta tulli- ja pakkahuonetta, tavaraasemaa, paloasemaa, poliisiasemaa eikä muitakaan kunnallisia rakennuksia, jotka ennemmin tai myöhemmin oli tähän kaupunginosaan teetettävä, mutta joiden kustannuksia tuskin oli otettava lukuun tässä yhteydessä.

Mitä taas yrityksen rahalliseen puoleen tuli, huomautti kamari, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin oli 1911 vuoden obligatsionilainasta tähän tarkoitukseen osottanut 500,000 markkaa sekä varsinainen kaupunginvaltuusto 1911 ja 1912 vuoden menosääntöihin pannut verotettuja varoja kaikkiaan 100,000 markkaa. Näiden varain pitäisikin riittää 1912 ja 1913 vuoden menoihin sekä töiden alottamiseen ja jatkamiseen. Tarvittaisiin siis lisäksi 4,200,000 markkaa suunnitelman toteuttamiseen kokonaisuudessaan. Mutta kun teetettävät työt olivat sen laatuisia, ettei niitä teknillisistä

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

syistä ollut edullista ylenmäärin kiirehtiä, täytyi edellyttää viimeksi mainitun rahamäärän käyvän tarpeelliseksi noin 5—6 vuoden kuluessa. Vuosina 1914, 1915 ja 1916 teetettäviin töihin oli kaupunginsinööri laskenut tarvittavan enintään 700,000, 500,000 ja 500,000 markkaa kunakin vuonna. Näin ollen ja kun näytti tarpeelliselta noudattaa jonkinlaista varovaisuutta 1911 vuoden obligatsionilainasta käytettäväin varain osottamisessa, oli kamari katsonut nykyään olevan anominen osotettavaksi ainoastaan vuosina 1914, 1915 ja 1916 tarvittavat määrät eli yhteensä 1,700,000 markkaa.

Rahatoimikamari esitti

kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Santa- ja Busholman saarien järjestämiseksi laaditun suunnitelman mukaisesti osotettaisiin 1,700,000 markkaa suoritettavaksi 1911 vuoden obligatsionilainan varoista; ja

että varsinainen kaupunginvaltuusto saisi toimekseen hankkia asianmukaisen vahvistuksen tälle päätökselle;

sekä varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että asianmukainen vahvistus hankitaan valtuustolle lähetetylle XX kaupunginosan kaupunginasemakaavan ehdotukselle.

Lisätty ja varsinainen kaupunginvaltuusto hyväksyivät [1]) rahatoimikamarin esityksen.

Vahvistettaessa 1914 vuoden menosääntöä pantiin [2]) siihen Santa- ja Busholman tasotus-, laituri- ja viemäritöitä varten 1,700,000 markan määräraha.

Kysymys XV kaupunginosan kaupunginasemakaavasta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 14 päivänä 1912 m. m. oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi [3]) huomioon ottamalla rahatoimikamarin asiassa esittämät näkökohdat laatia ja valtuustolle antaa lopullisen ehdotuksen Meilansin itäosan sekä XIV kaupunginosan rajakkaisten alueiden ynnä Greijuksen kaupunginasemakaavan kaksin kappalein, lähetti kamari kirjelmässä [4]) toukokuun 8 päivältä valtuustolle hallituksen laatiman tuollaisen ehdotuksen sekä esitti että, koska XV kaupunginosa vastedes tulisi liian laaja, jos siihen liitettäisiin Meilansin länsiosakin, joka nykyään enimmältä osalta käsitti vuokramaalle rakennettuja huviloita, tämän kaupunginosan rajat vedettäisiin pitkin Nimrodkatua, Toivolankatua, Tilkantietä, Snellmankatua, Läntistä viertotietä korttelin n:o 606 länsipuolitse, Floratietä ja Nimrodkadun jatkosta viertotien koillispuolitse, joka suunta niinikään kamarin toimesta oli merkitty kaupunginasemakaavan ehdotukseen.

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 1 § ja valt. pöytäk. sam. päiv. 2 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 3 ja 4. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 51.

Ilmoittaen, että terveydenhoitolautakunta ei ollut havainnut olevan syytä muistutusten tekemiseen asiassa, esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä laaditun ehdotuksen XV kaupunginosan kaupunginasemakaavaksi;

ehdotukselle hankkia asianmukaisen vahvistuksen; sekä

mainitun kaupunginosan tontit luovutettavaksi myymällä.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto äänestettyään palauttaa sen rahatoimikamariin vaihtopuolisen lausunnon ja ehdotuksen saamiseksi siitä, missä määrin vuokrausjärjestelmää tonttien luovuttamisessa puheena olevalta kaupungin alueelta sopivimmin olisi käytettävä ja millä ehdoilla vuokraus olisi toimitettava.

Korttelien n:ojen 334, 335 y. m. kaupunginasemakaavanmuutos.

Kirjelmässä [2]) huhtikuun 3 päivältä rahatoimikamari mainitsi kaupungin yleisten töiden hallituksen kamariin lähettämässään kirjelmässä ilmoittaneen että, kun kuluvan vuoden menosäännössä oli 111,000 markan määräraha Flemingkadun ja Itäisen viertotien välisen Helsinginkadun sekä kaupunginasemakaavaan merkittyjen korttelien n:ojen 338, 342 ja 349 viereisten pengerrettyjen ajoteiden tasottamista varten, oli hallituksessa heränny kysymys sellaisen muutoksen tekemisestä kaupunginasemakaavaan, että nämä ajotiet kävisivät tarpeettomiksi, koska siten m. m. saavutettaisiin se etu, että näiden korttelien Helsinginkadun puoleiset tontit sijaitsisivat huomattavan liikenneväylän vierellä, sensijaan että ne olisivat sen yhteydessä puheenalaisten ajoteiden välityksellä, jota paitsi eivät ainoastaan Helsinginkadun rakennuskustannukset huojistuisi, vaan sen viereisten tonttien arvokin kohoaisi; ja oli hallitus sentähden laadituttanut ehdotuksen Helsingin-, Penger-, Agricola- ja Flemingkadun rajoittaman alueen sekä Helsinginkadun viereisen korttelin n:o 349 kaupunginasemakaavanmuutokseksi. Kun edellä mainittujen ajoteiden poistamisen johdosta oli käynyt tarpeelliseksi uudestijärjestää viereinen kaupunginosa, oli ehdotuksessa, huomioon ottaen sekä VI kaupunginosassa sijaitsevain n. s. huvilatonttien kysyntä että sekin seikka, että mainittu alue epätasaisen pintamuodostuksensa ja sangen ylävän asemansa johdosta näytti siihen hyvin sopivan, varattu paikkoja osin erillisille ja osin yhtäjaksoisille kolmikerroksisille taloille. Tästä syystä rajoittivat kortteleja kapeat, tarkoin maan kaltevuusolojen mukaan sovitetut tiet ja kujat, joiden rakennuskustannukset olivat tänne aikaisemmin ehdotettujen leveiden katujen kustannuksia tuntuvasti halvemmat. Ulkoasultaan tämä huvila-alue siten tulisi likinnä Helsinginniemen huvila-alueen näköinen, jonka jälkimäisen alueen rakennusjärjestyskin pääasiassa olisi pantava näiden

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 8 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42.

tonttien vastaisen rakennusjärjestyksen pohjaksi, kuitenkin sillä tärkeällä muutoksella, että täällä olisi rakennettava koko se tonttiala, mikä kaupunginasemakaavaehdotuksessa oli osotettu sisäisillä rakennusrajoilla, siihen katsomatta, mitä yleisessä rakennusjärjestyksessä säädettiin pääpihamaan laajuudesta ja suuruusmitoista. Sen johdosta että nykyään voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa osotettu Helsinginkadun viereinen ajotie oli poistettu, oli ollut välttämätöntä jakaa kortteli n:o 349 kahtia, koska tässä korttelissa olevat Vaasankadun puoleiset tontit sijaitsivat tuntuvasti ylempänä Helsinginkadun puoleisia tontteja ja veden poistaminen ensinmainituilta tonteilta sopivimmin kävi päinsä ehdotettua korttelin halki kulkevaa kujaa pitkin.

Lähettäen valtuustolle mainitun kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen, josta terveydenhoitolautakunnan lausunto oli hankittu, sekä puheena olevalla alueella olevain tonttien omistajain todistukset että he, yksi omistaja kuitenkin eräin ehdoin, olivat antaneet suostumuksensa ehdotettuun kaupunginasemakaavanmuutokseen, esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto m. m. päättäisi:

hyväksyä puheenalaisen ehdotuksen XI ja XII kaupunginosassa olevain korttelien n:ojen 334, 335, 337, 338, 341, 342, 344, 345, 346 ja 349 kaupunginasemakaavanmuutokseksi ja sille hankkia asianmukaisen vahvistuksen; sekä

velvoittaa kaupungin yleisten töiden hallituksen puheena olevan korttelien n:ojen 337, 341, 342 ja 345 tonttien rakennuttamisehdotuksen pohjalla laatimaan seikkaperäisen rakennusjärjestyksen tätä aluetta varten määräämällä kaksivuotisen rakennusajan.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen sekä päätti sen ohessa antaa Helsingin kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen uudistusta varten asetetun komitean toimeksi, edellyttäen kaupunginasemakaavanmuutokselle saatavan vahvistuksen, kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotukseen panna mainitussa kohden tarpeelliset rakennusmääräykset.

Lausunto korttelien n:ojen 403 ja 422 kaupunginasemakaavanmuutosta koskevasta asiasta.

Kirjelmässä huhtikuun 7 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa kaupunginvaltuuston lausuntoa oli vaadittu sen johdosta, mitä muinaistieteellinen toimikunta oli senaattiin antamassaan lausunnossa esittänyt kaupunginvaltuuston joulukuun 10 päivänä 1912 tekemän päätöksen [2]) mukaisesti haetusta vahvistuksesta XIII kaupunginosan korttelien n:ojen 403 ja 422 kaupunginasemakaavanmuutokselle.

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 32 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 4.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnot päätti [1]) kaupunginvaltuusto, siihen viitaten, mitä yleisten rakennusten ylihallitus ja mainitut kaupunginviranomaiset olivat puheena olevan, kaupunginvaltuuston hyväksymän kaupunginasemakaavanmuutoksen tueksi esittäneet, ilmoittaa pysyvänsä mainitussa ehdotuksessaan.

2. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.*

Kysymys maatilan ostamisesta työsiirtolan perustamista varten.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 20 päivänä 1912 oli palauttanut [2]) kysymyksen maatilan ostamisesta miesten työsiirtolan perustamista varten asiaa valmistelemaan asetettuun valiokuntaan uudelleen käsiteltäväksi, antoi valiokunta uuden, helmikuun 19:ntenä päivätyn mietinnön [3]).

Siinä lausuttiin m. m. valiokunnan enemmistön havainneen, että työsiirtolaa varten tarjona olevista tiloista ainoastaan Espoon pitäjän Nouksin kylässä sijaitseva Siikjärven yksinäinen rälssitalo voi tulla tässä tapauksessa kysymykseen. Tilan olivat sen omistajat tarjonneet kaupungin lunastettavaksi 75,000 markan hinnasta.

Siikjärven yksinäinen rälssitalo sijaitsi 13 kilometrin päässä Espoon rautatienasemalta ja oli pinta-alaltaan noin 600 hehtaaria. Viljellyistä tiluksista oli suurin osa rappiotilassa. Tilalla oli kuitenkin mahdollisuutta suuriin uutisviljelyksiin ja varsin huomattavasti metsää sekä turpeenottoon erittäin sopiva suo. Valiokunnan mielestä tämä kiinteistö, mitä sekä pinta-alaan että maanlaatuun tuli, hyvin soveltuisi ehdotetun laatuisen työsiirtolan paikaksi. Kun tilalla olevat rakennukset eivät läheskään voisi tyydyttää laitoksen tarpeita, olisi laajoja uutisrakennustöitä tarpeen laitoksen kuntoonpanemiseksi. Mikäli mahdollista huojistaakseen näiden uutisrakennustöiden kustannuksia oli valiokunta katsonut olevan ehdottaminen, että laitoksessa aluksi olisi varattava tilaa 30 hoidokille aikaisemmassa ehdotuksessa tarkoitettujen 50:n sijasta. Rakennus- ja uutistyökustannuksiin tarvittaisiin kaikkiaan 68,500 markan määräraha.

Siirtolan sijoittaminen Siikjärven tilalle vaatisi korottamaan kaupungin maksettavaa vuosiavustusta, koska tämän tilan tuotto, eritoten ensi vuosina, olisi verraten vähäinen. Näin ollen ja edellyttäen laitokseen aluksi sijoitettavan ainoastaan 30 hoidokkia sekä tilan

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 11 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 7 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17.

olevan vuokratta käytettävänä oli kaupunkilähetys laskenut vuotuiset voimassapitokustannukset 29,150 markaksi. Näiden vuosimenojen suorittamiseen olisi kaupunkilähetyksellä käytettävänä yhteensä 14,150 markkaa. Tämän laskelman nojalla oli kaupunkilähetys valiokunnalle annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä esittänyt, että tarpeellinen kannatusapu määrättäisiin 15,000 markaksi vuodessa eli siis 5,000 markkaa suuremmaksi aikaisemmin pyydettyä määrää.

Voidakseen arvostella puheenalaista maanostokysymystä taloudelliselta kannalta oli valiokunta rahatoimikamarilta pyytänyt m. m. tarkempaa selvitystä siitä, kävisikö pyydettyä hintaa nykyisiin maanarvo-oloihin katsoen puoltaminen, ja oli kamari tämän johdosta valiokunnalle lähettänyt kaupungin metsänhoitajan antaman lausunnon tilan metsävaroista, jossa lausunnossa metsä oli arvioitu vähintään 35,000 markan arvoiseksi, sekä lausunut käsityksenään, että kiinteistöstä pyydetty hinta oli kalliinlainen, mutta oli kuitenkin ollut sitä mieltä, että ostoa tässä maamme osassa vallitseviin maanarvo-oloihin katsoen kävi taloudelliselta kannalta puoltaminen. Valiokuntakin katsoi kiinteistön tarjoovan kohtuullisen vastineen vaaditulle kauppahinnalle sekä arveli, ettei tätä maanhankintaa pääomansijoituksena käynyt pitäminen kaupungille epäedullisena.

Edellä lausutun nojalla valiokunta esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että kaikkiaan 75,000 markan hinnalla ostetaan Siikjärven rälssitalo n:o 11 Espoon pitäjän Nouksin kylästä sekä annetaan tämä tila Helsingin kaupunkilähetyksen käytettäväksi Helsingin kaupungista kotoisin olevain, apua tarvitsevain miesten työsiirtolan perustamista varten;

että mainittu kauppahinta on maksettava 1911 vuoden obligatsionilainasta; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen ryhtyä päätöksestä johtuviin täytäntöönpanotoimiin.

Mietintöön liitetyssä vastalauseessa huomauttivat herrat Ehrnrooth ja Hertzberg, osin että ehdotettu maatila ei ollut tarkoitukseen täysin sopiva ja osin että laitoksesta tähän paikkaan sijoitettuna olisi ylen suuria kustannuksia, sekä ehdottivat sentähden, että Siikjärven rälssitilan myyntitarjous hylättäisiin, mutta rahatoimikamarille annettaisiin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupunkilähetyksen kanssa koettaa hankkia työsiirtolalle sopiva maatila.

Asiaa uudelleen esiteltäessä päätti [1]) lisätty kaupunginvaltuusto

[1]) Lis. valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 2 §.

55 äänellä 20 vastaan, jotka annettiin valiokunnan esityksen hyväksymisen puolesta, yhtyä vastalausujain ehdotukseen.

Rahatoimikamari antoi sitten toukokuun 26:ntena päivätyn esityksen [1]) asiasta. Siinä kamari ilmoitti 13 maatilaa tarjotun puheena olevaan tarkoitukseen, mutta kamari, joka asiassa oli neuvotellut kaupunkilähetyksen sihteerin kanssa, oli katsonut ainoastaan kahden niistä voivan tulla kysymykseen. Nämä maatilat olivat:

1) Ryttylän kantatila Hausjärven pitäjässä. Maatila sijaitsi Hämeenlinnan rautatien molemmin puolin ja käsitti kaksi tiluslohkoa, joista läntinen oli ainoastaan metsämaata ja itäinen, missä talo sijaitsi, enimmältä osalta viljeltyjä tiluksia. Koko pinta-ala oli 215.56 hehtaaria, josta alasta noin 105 hehtaaria oli peltoa, noin 100 hehtaaria metsämaata ja loput viljelyskelpoista hakamaata. Peltomaa oli hyvin viljeltyä ja soveltui erittäinkin vaativampain kasvien viljelemiseen. Maatilan arvokkain osa oli rakennukset, joita oli kaksi asuinrakennusta, toisessa 12 ja toisessa 14 osin hyvinkin isoa huonetta, vanhanlainen, 8 huonetta käsittävä työväenasunto, pienenlainen asuinrakennus kivestä, kivinavetta 115 lehmälle, isonlainen puusta rakennettu talli, kivestä tehty meijerirakennus, jota voi käyttää asuntona, kivestä tehty myllyrakennus, kivimakasiineja y. m. Asuinhuoneita oli kaikkiaan 50—60. Useimmat rakennukset olivat hyvässä kunnossa, minkätähden uusia rakennuksia ei tarvitsisi teettää muita kuin sauna. Sitä vastoin rakennusten sisustaminen laitoksen tarpeisiin käytettäväksi vaatisi teettämään erinäisiä sisustustöitä, joista oli laskettu olevan kustannuksia 15,000 markkaa.

Maatilan hinta, kalustoa lukuunottamatta, oli 150,000 markkaa. Kalusto, johon, paitsi tavallisia maanviljelyskaluja ja karjaa, kuului sähkölaitos ja höyrykone, oli arvioitu 40,000 markan hintaiseksi.

2) Vihdin pitäjän Haapkylässä sijaitseva Tyynelän maatila, joka käsitti yhdysviljelyksessä olevat Alitalon, Tyynelän ja Välitalon talot tai talonosat. Maatila sijaitsi noin 2.5 kilometrin päässä Nummelan asemalta Hangon—Hyvinkään radan varrella Hiidenveden järven ja Lohjanselän välillä, viimeksi mainitun erottamana muusta tienoosta, minkä johdosta maatilalla oli puheenalaiseen tarkoitukseen erittäin sopiva asema. Kokonaispinta-ala oli 598.15 hehtaaria, siitä 89.45 hehtaaria peltoa, 25.28 hehtaaria osittain viljeltyä niittyä, 121.36 hehtaaria viljelyskelpoista maata, 319.04 hehtaaria varsinaista metsämaata ja loput joutomaata. Tilusten halki juoksi pienenlainen puro, joka talon kohdalla muodosti myllyn, puimakoneen ja pärehöylän turbiinia käyttävän vesiputouksen. Rakennuksia oli uusi 8 huonetta käsittävä päärakennus, uusi 5 huonetta käsittävä asuinrakennus, kolme työväenasuntoa ja neljä torppaa.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 64.

Talousrakennukset olivat uudet, mutta huonosti rakennetut, minkätähden ne lähivuosina kaipaisivat korjauksia. Navetassa oli tilaa noin 50 lehmälle, tallissa tilaa 10 hevoselle.

Kiinteistön hinta, lukuunotettuna joukko nostettua turvepehkua ja turbiini, oli 127,000 markkaa sekä kalustoineen 145,000 markkaa. Omistaja oli ilmoittanut tarjouksensa olevan voimassa kesäkuun 15 päivään 1913.

Näitä kahta tarjousta tutkittaessa oli kamarissa lausuttu eriäviä mielipiteitä. Vähemmistö oli ollut sitä mieltä, että Ryttylän kantatila, siihen nähden että siellä oli lukuisia hyvässä kunnossa olevia rakennuksia, minkä johdosta uutistöitä ei tarvitsisi kustantaa, olisi asetettava toisesta tarjouksesta edelle, jota vastoin kamarin enemmistö oli pitänyt juuri sitä seikkaa, että Tyynelässä oli vähemmän rakennuksia, tässä tapauksessa edullisempana, koska sinne teetettävät uutisrakennukset näin ollen kävi alun pitäen suunnitteleminen tarkoituksen mukaisesti. Lisäksi tarjosi Tyynelä enemmistön mielestä paljon suurempaa mahdollisuutta erilaisiin ulkotöihin kuin Ryttylä; semmoisina oli mainittu, paitsi maanviljelystyötä, uutisviljelys, metsänperkaus ja -viljelys, turvepehkun valmistus y. m., joista töistä osa vastedes tuntuvasti kohottaisi maatilan arvoa. Kun lisäksi maatilan ostoon ja kuntoonpanoon tarvittava rahamäärä kumpaisessakin tapauksessa olisi likimain sama, 190,000—200,000 markkaa, ja kaupunki toisessa tapauksessa saisi haltuunsa joukon rakennuksia, jotka alussa olisivat osittain tyhjinä, kunnes hoidokkien luku tuntuvassa määrässä lisääntyisi, jolloin tuolla verraten pienellä tilusalalla luultavasti syntyisi työnpuutetta, oli enemmistö katsonut olevan antaminen etusijan Tyynelälle.

Tyynelässä tarpeellisista uutisrakennustöistä mainitsi rahatoimikamari, että ennestään oleviin asuinhuoneisiin sopi parikymmentä hoidokkia ja kahteen muuhun rakennukseen kumpaiseenkin 16 hoidokkia, joten tilalle toistaiseksi kävisi majoittaminen noin 52 hoidokkia. Kaupunkilähetyksen sihteerin tekemäin likimääräisten laskelmain mukaan tarvittaisiin toistaiseksi tarpeellisiin uutis- ja lisärakennustöihin yhteensä Smk 45,000: —.

Mitä tuli laitoksen menosääntöön ja laitoksen voimassapitoon tarpeelliseen avustukseen ynnä kaupungista kotoisin olevain hoidokkien puolesta suoritettavaan korvaukseen, oli kaupunkilähetys voinut kaikin puolin pysyä aikaisemmassa esityksessään.

Edellä lausutun johdosta esitti kamari kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi m. m.:

että 145,000 markan hinnalla ostetaan Vihdin pitäjän Haapkylässä sijaitseva Tyynelän maatila, joka annetaan Helsingin kaupunkilähetyksen käytettäväksi Helsingin kaupungista kotoisin olevain, apua tarvitsevain miesten työsiirtolan paikaksi;

että mainittu kauppahinta maksetaan 1911 vuoden obligatsionilainasta; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa tehtäväkseen ryhtyä päätöksestä aiheutuviin täytäntöönpanotoimiin.

Sen jälkeen kun rahatoimikamari oli päätöksensä asiasta tehnyt ja esityksensä laatinut, oli kamariin annettu todistus, että Ryttylän maatilan omistaja oli sitoutunut huojistamaan maatilan ynnä kaiken siellä olevan elävän ja kuolleen irtaimiston hinnan 170,000 markkaan, siinä tapauksessa että kaupunki päättää kaupan.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti [1]) lisätty kaupunginvaltuusto äänestettyään palauttaa asian koko laajuudessaan asiaa varten aikaisemmin asetettuun valiokuntaan, johon kuuluivat herrat Serlachius, Forsius ja Hertzberg, ent. pormestari B. Schauman sekä jumaluusopintohtori B. H. Päivänsalo.

Sittemmin vapautti [2]) kaupunginvaltuusto herra Serlachiuksen mainitun komitean jäsenyydestä ja valitsi [3]) jäseneksi hänen sijaansa vapaaherra A. von Bonsdorffin.

Kysymys eräiden Helsingin pitäjän Korpaksen talon osain yhdistämisestä kaupunkiin.

Sittenkun lääninhallitus oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa Helsingin pitäjän kunnanvaltuutettujen esityksen johdosta, että Helsingin pitäjän Pikku Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon n:o 1 kuuluvat Brunakärr ja Nyåker nimiset tiluslohkot hallinnollisessa, lainkäytöllisessä ja kirkollisessa suhteessa yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin, pani valtuusto rahatoimikamarin annettua lausunnon kokouksessaan maaliskuun 12 päivänä 1912 asian pöydälle [4]), siksi kunnes valiokunta, jonka valtuusto oli asettanut käsittelemään kysymystä kaupungin noudatettavasta politiikasta läheisyydessään sijaitsevia huvilayhdyskuntia kohtaan, oli valtuustolle antanut mietintönsä.

Mainitun valiokunnan annettua mietintönsä [5]) päätti [6]) kaupunginvaltuusto asiaa uudelleen esiteltäessä palauttaa sen rahatoimikamariin, jonka tuli siitä antaa lähempi selvitys, varsinkin kysymyksen rahallisesta puolesta.

Kirkkomaankadun viereisen maakaistaleen lunastus.

Budjettivaliokunnan esityksestä [7]) päätti [8]) kaupunginvaltuusto Kirkkomaankadun tarpeelliseksi havaitun laajennuksen aikaansaamiseksi:

valtuuttaa rahatoimikamarin venäläisen seurakunnan kanssa tekemään sopimuksen 15 metriä leveän, noin 3,700 neliömetriä laajan maakaistaleen luovuttamisesta Kirkkomaankadun viereltä mainitun

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 54 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 29 §. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 14. — [5]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 201. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 4 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 95. — [8]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

seurakunnan hautausmaaksi käytetystä alueesta 10 markan korvauksesta neliömetriltä;

tarkoitukseen tarvittavan 37,000 markan määrärahan pantavaksi 1914 vuoden menosääntöön; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi, sittenkun lopullinen sopimus edellä mainitusta asiasta oli tehty, esittää siitä johtuvan ehdotuksen kaupunginasemakaavanmuutokseksi.

Kysymys maa-alueen ynnä rakennuksen ostamisesta Outamon kasvatuslaitosta varten.

Kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä esitti kasvatuslautakunta mainitsemillaan syillä, että kaupunki ostaisi kaikki Lohjan pitäjän Outamon ratsutilan tonttialueella olevat rakennukset ynnä tarpeellisen maa-alueen ratsutilalle sijoitettua kasvatuslaitosta varten sekä osottaisi tarkoitukseen enintään 30,000 markkaa.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta lähetti [1]) kaupunginvaltuusto sen lähemmin valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, jonka niinikään tuli ottaa tutkittavaksi kysymys, miten kaupungin kasvatuslaitosten taloudellisen hallinnon kävisi uudestijärjestäminen menojen supistamiseksi, ja valittiin [2]) tämän valiokunnan jäseniksi sittemmin herrat Rosenqvist, Eskola ja H. Lindberg, johtaja I. Lindfors sekä ent. kuvernööri I. Gordie.

Hertonäsin maatilan myyntitarjous evätty.

Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjotuksessa ilmoitti kauppaneuvos G. Björkenheim sen valiokunnan ent. puheenjohtajana, jonka valtuusto oli asettanut käsittelemään kysymystä aktiebolaget Brändö villastad yhtiön kiinteistöjen ja laitosten ostamisesta, että mainittu valiokunta pääkysymyksen yhteydessä oli kiinnittänyt huomiota kysymykseen Helsingin kaupungin alueen laajentamisesta ja sen seikan suotavuudesta, että kaupunki hankkisi itselleen omistusoikeuden eräisiin Vanhankaupunginlahden itäpuolella sijaitseviin maa-alueisiin, sekä sitä varten hankkinut selvityksen siitä, olisiko Helsingin pitäjässä sijaitseva Hertonäsin maatila myytävänä ja millä ehdoilla sen saisi lunastaa. Tämän johdosta oli Hertonäsin kartanon omistaja, maanviljelysneuvos J. G. Bergbom valiokunnalle antanut joulukuun 12:ntena 1912 päivätyn myyntitarjouksen. Kun mainitun valiokunnan tehtävä silloin jo oli päättynyt, lähetti kauppaneuvos Björkenheim tuon tarjouksen valtuustolle. Siinä sitoutui maanviljelysneuvos Bergbom Helsingin kaupungille 1,600,000 markan hinnasta myymään Hertonäsin maatilan kaikkineen mitä siihen kuului ynnä elävän ja kuolleen irtaimiston sekä korjatun ja kasvavan laihon, sillä ehdolla että hän ja vaimonsa saisivat jälellä olevan elinaikansa maksutta käyttää maatilan päärakennusta y. m.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä lähetti [3]) kaupunginvaltuusto asian rahatoimikamariin valmisteltavaksi.

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 14 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 11 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 24 §.

Antamassaan lausunnossa [1]) viittasi rahatoimikamari ensinnäkin kaupungininsinööri G. Idströmin y. m. laatimaan promemoriaan. Siinä mainittiin, että Hertonäsin maatilan pinta-ala oli 788.33 hehtaaria, josta alasta kymmenkunta palstatilaa, joiden pinta-alaa ei ollut ilmoitettu, oli myyty ja erotettu sekä 87 huvilatonttia, alaltaan yhteensä 62.25 hehtaaria, annettu vuokralle, samoin kuin että useimpain huvilatonttien vuokrakausi päättyi vuosina 1951—60 ja että näiden huvilain vuotuinen vuokramaksu oli kaikkiaan 9,786 markkaa.

Rahatoimikamari oli havainnut vaaditun kauppahinnan 1,600,000 markkaa korkeanlaiseksi, siinäkin tapauksessa että metsälle, kalustolle ja korjatulle vuodentulolle laskettiin täysi myyntiarvonsa, sillä siihen katsoen että maatilan pinta-alasta ainoastaan puolet voisi käyttää asunto-, tehdas- tahi kauppatarkoituksiin, nousisi myytävän neliömetrin hinta 40.6 penniin. Kun kaupungin kuitenkin, ennenkuin se voi näitä alueita käyttää, täytyi niihin panna melko suuria rahasummia, luultavasti enemmän kuin kauppahinnan määrä, ja kun lisäksi tuli kaupungin korkotappio, olisi myytävästä maasta saatava hintaa vähintään 2 markkaa neliömetriltä, jotta kaupunki voisi tappiotta viedä tämän yrityksen perille, ja silloinkin ainoastaan sillä edellytyksellä, että koko tämä melko laaja alue tulisi käytetyksi puheenalaisiin tarkoituksiin, jommoisesta kuitenkaan ei ollut moniin aikoihin sanottavia toiveita. Kun siis tätä edellytystä ei ollut olemassa, varsinkin jos kaupungin maa-aluetta laajennettiin yhdistämällä siihen Viikin kapteeninvirkatalo, olisi varovaisinta panna laskujen pohjaksi edellytys, että vain vähäisen osan tiluksia voi käyttää edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Toinen, niinikään huomiota ansaitseva seikka oli, ettei tälle maatilalle tehtävien teiden, lokaviemärien ja vesijohtoverkon laajuus ollut kutakuinkaan tarkoin laskettavissa. Tämä taas johtui siitä, että nykyään oli miltei mahdoton laatia maatilan käyttösuunnitelman ehdotusta, tämän kun täytyi melkoiselta osalta jäädä sen seikan varaan, saiko kaupunki omistusoikeuden Viikin kapteeninvirkataloon vai ei. Edellisessä tapauksessa Hertonäsin maatilaa ehkä käytettäisiin toiseen, jälkimäisessä taas toiseen tarkoitukseen, mikä seikka tuntuvasti vaikuttaisi perustamiskustannuksiin.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi nykyään evätä Hertonäsin maatilan myyntitarjouksen.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä päätti [2]) tämä 36 äänellä 35 vastaan, jotka puolsivat asian palauttamista rahatoimikamariin, sillä kertaa evätä Hertonäsin maatilan myyntitarjouksen.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — [2]) Lis. valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 2 §.

Kysymys tontin luovuttamisesta käsiammatti- ja teollisuustalon paikaksi.

Sittenkun täällä toimivat käsityö- ja tehdasyhdistys, Industri- och yrkesidkarförbundet, Suomen rakennusmestariliiton Helsingin osasto, Svenska byggmästarföreningen i Finland sekä leipuriliitto olivat kaupunginvaltuustolta anoneet, että valtuusto paikaksi rakennukselle, johon teetettäisiin kokous- ynnä muita yhdistyksille tarpeellisia huoneistoja, näille luovuttaisi Pohjoisen Rautatiekadun tontit n:ot 7 ja 9 korttelista n:o 402 XIII kaupunginosaa joko maksutta tahi mahdollisimman huokeasta hinnasta, sekä valtuusto päätöksillä lokakuun 31 päivältä 1911 ja toukokuun 14 päivältä 1912 oli kehottanut [1]) hakijoita asiassa tarpeellisen selvityksen saamiseksi määräajan kuluessa valtuustolle antamaan aiotun rakennuksen tarkemman ohjelman luonnospiirustuksineen ja kustannusarvioineen, ilmoitti käsityö- ja tehdasyhdistys asettamansa rankennuskomitean välityksellä valtuustolle annetussa kirjotuksessa, että muitten järjestöjen erottua yrityksestä hakemusta jatkoi ainoastaan mainittu yhdistys, joka kuitenkin oli päättänyt rajoittaa anomuksensa Pohjoisen Rautatiekadun tonttiin n:o 7, ja seurasi mainitun kirjotuksen mukana arkkitehti B. Jungin laatimat luonnospiirustukset ynnä tälle tontille rakennettavan yhdistystalon kustannusarvio kannattavaisuuslaskelmineen. Näiden laskelmain mukaan maksaisi rakennuksen teettäminen 565,000 markkaa ja vuokratuloja olisi 36,735 markkaa. Lopullista ohjelmaa yrityksen toteuttamiseksi ei ollut voitu laatia, ennenkuin oli saatu tieto tontin luovutusehdoista. Kun rakennusyrityksen toteuttamisen edellytyksenä oli, että tontti saatiin edullisilla ehdoilla, sekä ammatinharjottajasäädyn yhteenliittyminen vilkkaampaan toimintaan käsiammattien ja pienteollisuuden edistämiseksi olennaisesti riippui siitä, että yhdistystoimintaa varten oli sopivia huoneistoja käytettävänä, anoi komitea, että mainittu tontti luovutettaisiin kustannuksitta.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa oli esittänyt, että Pohjoisen Rautatiekadun tontti n:o 7 myytäisiin käsityö- ja tehdasyhdistykselle huutokaupatta arviohinnasta eli 104,987 markasta 88 pennistä, päätti [2]) kaupunginvaltuusto äänestettyään lähettää asian edelleen valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi sittemmin valittiin [3]) herrat Heimbürger, Tarjanne, Walldén, V. von Wright ja Soini.

Rahatoimikamarin esityksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin huutokaupatta myymään:

Vaasankadun

vuokraaja A. Berndtson-vainajan perillisille Vaasankadun ton-

[1]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 20 ja 21 sekä 1912 vuod. kert. siv. 24. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 16 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 19 §.

tontin n:o 20 myynti.

tin n:o 20 korttelissa n:o 349 XII kaupunginosaa 33,745 markan 60 pennin hinnasta [1]);

Korttelin n:o 427 tonttien myynti.

kaikki korttelin n:o 427 tontit XIII kaupunginosassa venäläisen valmistavan koulun paikaksi yhteensä 161,772 markan 56 pennin hinnasta [2]); sekä

Korttelin n:o 334 a myynti.

edellyttäen asianmukaisen vahvistuksen saatavan XI ja XII kaupunginosan [3]) tonttien n:ojen 334, 335 y. m. kaupunginasemakaavan muutos ehdotukselle, valtiolle korttelin n:o 334 a Helsingin teollisuuskoulun talon paikaksi 179,838 markan hinnasta, ja oli tämä kortteli varattava vastamainittuun tarkoitukseen kolmeksi vuodeksi sanotun kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistamisesta [4]) lukien.

Tonttipaikan luovuttaminen uudelle evankelis-luterilaiselle kirkolle.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä [5]) anoivat Helsingin evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkkovaltuusmiehet, että kaupungin eteläisen ruotsalaisen ja eteläisen suomalaisen seurakunnan uuden kirkon tonttipaikaksi maksutta luovutettaisiin tarpeellinen alue Tehtaanpuistosta kirkkovaltuusmiesten anomuksen oheisen kartan mukaisesti.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti [6]) kaupunginvaltuusto käskeä rahatoimikamarin, kaupungin yleisten töiden hallitukselta lausunnon hankittuaan, antaa lausunnon asiasta.

Tämän johdosta antoi rahatoimikamari huhtikuun 3:ntena päivätyn kirjelmän [5]), jossa kamari mainitsi kaupunginasemakaava-arkkitehdin, jonka lausunnon kaupungin yleisten töiden hallitus oli hankkinut, hallitukselle antamassaan promemoriassa huomauttaneen, että sitä paikkaa, joka edellä mainitun kartan mukaan oli katsottu hankkeissa olevalle kirkkorakennukselle sopivaksi, hänen mielestään ei käynyt kaupunginasemakaavakannalta puoltaminen. Kun kuitenkin kirkkorakennus, jos se rakennustaiteellisesti sovitettiin paikkaan, olisi erikoisesti omansa kohottamaan Tehtaanpuiston kauneusarvoa sekä mainittua puistoa kieltämättä täytyi pitää hyvin valittuna kirkonpaikkana sen seurakunnan asutusta silmällä pitäen, jonka kirkollisiin tarpeisiin rakennus oli aiottu, oli kaupunginasemakaava-arkkitehti sitä mieltä, että tälle kirkolle olisi varattava paikka puiston alueelta, sekä osotti kirjelmänsä oheisessa asemapiirroksen luonnoksessa, miten kirkkovaltuusmiesten ehdotusta haittaavat epäkohdat olisivat vältettävissä. Mainitussa luonnoksessa oli kirkko suunniteltu sijoitettavaksi siten, että se olisi Vuorimieskadun akselilla, yhdensuuntaisena vallitsevan Tehtaankadun kanssa

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 8 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 22 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 8 ja 9. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 16 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 36 §.

ja kohtisuoraan vasten Laivurikadun leveätä osaa. Lisäksi oli kaupunginasemakaava-arkkitehti ajatellut kirkon sijoitettavaksi Laivurikadun korkeimman kohdan tasalla olevalle korokkeelle. Tästä järjestelystä olisi kuitenkin seurauksena Laivurikadun länsiosan siirtyminen lännemmäksi. Mutta tuollainen siirtyminen olisi kaupunginasemakaava-arkkitehdin mielestä vain omansa parantamaan tätä kaupunginasemakaavan osaa, eikä vähimmin liikenteen kannalta katsoen. Kun kuitenkin puheenalainen Laivurikadun suunnan muutos kaupungin työpäällikön tekemän laskelman mukaan tuottaisi kaupungille kustannuksia 57,000 markkaa, raitiotiekiskojen muutto tähän luettuna, olisi ehdotetun tontin luovutusehdoksi pantava, että seurakunta korvasi nämä kustannukset.

Kaupungin yleisten töiden hallitus oli havainnut kaupunginasemakaava-arkkitehdin edellä kerrotun ehdotuksen täysin asianmukaiseksi sekä sitä puoltanut.

Rahatoimikamarin enemmistö oli kirkkovaltuusmiesten esittämistä syistä ollut sitä mieltä, että kaupungin tulisi myöntyä kirkkovaltuusmiesten anomukseen, sekä vastaisen kirkon paikkaan nähden kaikin puolin yhtynyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin esittämään ja kaupungin yleisten töiden hallituksen puoltamaan ehdotukseen, sillä edellytyksellä että seurakunta kaupungille korvasi edellä mainitut kustannukset. Yksi kamarin jäsen ei ollut tahtonut siihen tarkoitukseen luovuttaa paikkaa Tehtaanpuistosta, vaan puolestaan ehdottanut valittavaksi jonkin sopivan paikan Töölöstä, ja eräs toinen jäsen oli tahtonut evätä kirkkovaltuusmiesten anomuksen.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupungin eteläisen ruotsalaisen ja eteläisen suomalaisen seurakunnan uuden kirkon tonttipaikaksi edellä mainituin ehdoin luovutettaisiin hakemuksen oheisessa Tehtaanpuiston järjestämistä koskevassa ehdotuksessa tarkemmin osotettu alue.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa kaupungin suostuvan kustannuksitta luovuttamaan kaupunginasemakaava-arkkitehdin mainitseman paikan evankelis-luterilaisen kirkkorakennuksen paikaksi seurakuntain käytettäväksi, niin kauan kuin tuollaista rakennusta siellä voimassa pidetään, sekä muutoin sillä ehdolla, että seurakunnat kaupungille korvaavat 57,000 markaksi arvatut kulut suunnitelman toteuttamisesta aiheutuvista kadun järjestelyistä ja Laivurikadulla olevan raitiotien muutosta; ja tuli rahatoimikamarin, siinä tapauksessa että seurakunnat nämä ehdot hyväksyivät, aikanansa ryhtyä asianmukaiseen toimenpiteeseen kaupunginasemakaavan muuttamiseksi sekä laatia seurakuntain kanssa kirkkotontin luovutuskirja.

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 11 §.

Lisäalueen luovuttaminen Saunakadun tontteihin n:oihin 8 ja 10.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto Fastighetsaktiebolaget Badhusgatan 6—8 yhtiölle korvauksetta luovutettavaksi 20.8 neliömetrin laajuisen lisäalueen, joka k. senaatin toukokuun 29 päivänä 1912 vahvistaman kaupunginasemakaavanmuutoksen [2]) johdosta oli tullut korttelissa n:o 102 VII kaupunginosaa Saunakadun varrella sijaitsevain tonttien n:ojen 8 ja 10 osalle.

Kysymys tontin luovuttamisesta Högre svenska handelsläroverket oppilaitokselle.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Högre svenska handelsläroverket i Helsingfors osakeyhtiön johtokunta, että valtuusto talon teettämiseksi yllämainittua oppilaitosta varten yhtiölle tai tarkoitusta varten perustetulle erityiselle koulurakennusyhtiölle huutokaupatta möisi Rata-, Yrjön- ja Merimieskadun välillä korttelin n:o 60 itäpuolella VII kaupunginosassa sijaitsevan rakentamattoman alueen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [3]) asiasta päätti [4]) kaupunginvaltuusto sen palauttaa kamariin, jonka tuli yksissä neuvoin hakijan kanssa etsiä ja valtuustolle ehdottaa sopivampi tontti puheena olevaan tarkoitukseen.

Evätty anomus Porthaninkadun tonttien n:ojen 15 ja 17 maksuttomasta louvuttamisesta.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Sörnäsin yhteiskoulun jatkoluokkain kannatusyhdistys, että yhdistykselle maksutta luovutettaisiin Porthaninkadun tontit n:ot 15 ja 17 talon rakennuttamiseksi sinne Kallion yhteiskoulua varten.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [5]) asiasta epäsi [6]) kaupunginvaltuusto 31 äänellä 13 vastaan yhdistyksen anomuksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Vuokrausta käytettävä XX kaupunginosan tonttien luovutuksessa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 28 päivänä 1911 oli antanut rahatoimikamarin toimeksi [7]) laatia ehdotuksen Santa- ja Busholman alueiden luovutusehdoiksi, antoi kamari esityksen [8]) asiasta.

Siinä kamari, huomauttaen että kaupungin yleisten töiden hallitus oli luopumalla aikaisemmasta kannastaan [9]) asiassa esittänyt, että edellä mainittujen saarien muodostamassa XX kaupunginosassa olevat tontit myytäisiin käyttäjilleen, mainitsi, että tästä asiasta oli rahatoimikamarissa ilmaantunut eri mieliä. Kamarin enemmistö oli nimittäin ollut sitä mieltä, että tässä tapauksessa olisi so-

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 10 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 3. — [3]) Rtk. kirj. marrask. 24 p. n:o 793. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 10 §. — [5]) Rtk. kirj. kesäk. 19 p. n:o 465. — [6]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 43 §. — [7]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 100. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — [9]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 95.

vellettava vuokrajärjestelmää, koska kaupungin ei olisi luovuttava omistusoikeudestaan puheenalaiseen kalliiseen maahan eivätkä alueelle teetettäväin rakennusten kustannukset nousisi mainittaviin määriin. Vuokrakausi olisi sopiva määrätä 50 vuodeksi ja vuosivuokra keskimäärin 1 markaksi 75 penniksi neliömetriltä, jota maksua vuokrakauden pituuteen katsoen ei käynyt pitäminen erittäin kalliina. Päinvastaista käsitystä oli ollut kaksi jäsentä, joiden mielestä yksinomaan myynnin pitäisi tulla kysymykseen, koska yksityiset liikemiehet muussa tapauksessa luultavasti eivät teettäisi tavarasuojia alueelle, joten kaupungin kustannukset ja toimenpiteet alueen järjestämiseksi osittain menisivät hukkaan. Joka tapauksessa oli edellytettävä että, jos tontit myytiin, niille teetettäisiin isompia ja kalliimpia rakennuksia ja alue tulisi siten runsaammassa määrin käytetyksi, kuin jos vuokrajärjestelmä olisi käytännössä. Vallalla oleva luottojärjestelmä niinikään puolsi tällaista menettelyä. Eri kannalle oli asettunut yksi jäsen, joka oli puoltanut käytettäväksi sekä myynti- että vuokrausmenettelyä siten, että isommat ja paremmilla paikoilla sijaitsevat tontit myytäisiin, jotta niitä kävisi tehokkaasti käyttäminen hyväksi, jota vastoin pienemmät ja liikennekeskustasta loitompana olevat tontit vuokrattaisiin esimerkiksi 50 vuodeksi ja kussakin eri tapauksessa harkinnan mukaan määrätystä vuokramaksusta.

Jos edellytti tämän kaupunginosan kuntoonpanokustannusten nousevan umpiluvuin 5,000,000 markkaan sekä kaupungin saavan koko tonttialasta, 148,200 neliömetristä [1]) keskimäärin 35 markkaa neliömetriltä, tulisi kaupungille täysi korvaus koko tämän huomattavan satamalaitoksen sekä kaupan käytettäväksi kuntoonpannun kaupunginosan kustannuksista. Jos taas katsottaisiin olevan otettava käytäntöön vuokrajärjestelmä sekä neliömetriltä määrättäisiin vuokramaksuksi keskimäärin 1 markka 75 penniä, saisi kaupunki 5 %:n koron käyttämälleen pääomalle.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että tontteja XX kaupunginosasta luovutettaessa käytettäisiin vuokrausmuotoa.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen, minkä ohessa valtuusto päätti käskeä kamarin aikanansa laatia kaavakkeen puheena olevan kaupunginosan tontinluovutusten vuokrakirjaksi sekä alistaa kaavakkeen kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Kirjelmässä [3]) elokuun 14 päivältä lausui rahatoimikamari Kysymys

[1]) Ks. tätä kert. siv. 4 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 2 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 73.

Pakaan alueen eteläosan jaoituksesta.

m. m. että, sittenkun kamarissa oli tehty ehdotus, että ryhdyttäisiin valmistelemaan kysymystä tarpeellisen alueen osottamisesta käytettäväksi pienteollisuuden tarpeisiin ja varastopaikoiksi, oli rahatoimikamari antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ehdotuksen Pakaan alueen eteläosan jaoittamiseksi, joka alue ulottui Sörnäsin rautatien viereiseen valtionrautateiden alueeseen ja jonka rajana idässä oli Vallilan kaupunginosa. Tämän johdosta oli kaupunginarkkitehti laatinut lopullisen ehdotuksen asiasta. Ehdotuksessa olevat teollisuus- ja varastotontit käsittivät, katualaa lukuunottamatta, noin 52,000 m²:n pinta-alan jaettuna neljäänkolmatta 1,500 ja 3,000 m²:n laajuiseen tonttiin. Vaikka pintamuodostus paikoitellen tuotti varsin suuria vaikeuksia tonttien tehokkaalle käyttämiselle, kävi aluetta kuitenkin katsominen tasaisimmaksi ja sopivimmaksi, mikä ylipäätään oli rautatien varrella Helsingissä. Jos sopiviin toimiin ryhdyttiin uusien rautatieraiteiden sijoittamiseksi ja alueen eristämiseksi viereisistä asuinkortteleista, näytti sentähden tasotettaviksi ehdotettuja tontteja voivan laajemmassakin mitassa käyttää varsinaisiksi tehdastonteiksi. Täten tulisivat tässä kohden nykyhetken pakottavimmat tarpeet tyydytetyiksi, kunnes uusia alueita teollisuuden käytettäväksi ehdittäisiin panna kuntoon Vanhankaupunginlahden viereltä. Kun näytti tarpeelliselta jo edeltäpäin menetellä niin, että teollisuuskorttelit liittyivät tähän vastaiseen kaupungin osaan sillä tavoin, ettei täällä syntynyt terveydellisiä haittoja eikä myöskään vaikeuksia kaupunginasemakaavan vastaiselle vapaalle kehitykselle, oli myös laadittu suunnitelma rajakkaisten, asuntokortteleiksi aiottujen Pakaan tilan osain jaoittamiseksi.

Kustannusten puheena olevan alueen kuntoonpanemisesta oli laskettu nousevan likimain seuraaviin määriin: katujen ja teiden tasotus 273,000 markkaa, niiden alaiset viemärit 46,000 markkaa sekä Teollisuuskadun rautatieraiteet 165,000 markkaa.

Tonttien luovutusmuotoon nähden rahatoimikamari ehdotti, että käytettäisiin vuokrausjärjestelmää. Kamarista oli näyttänyt olevan sekä kaupungin että yksityisten kannalta edullisinta, jos tuollainen luovutusmuoto otettaisiin käytäntöön, sillä toiselta puolen kysyivät näille tonteille teetettävät rakennukset tavallisesti vain vähän kustannuksia ja toiselta puolen täytyi kaupungin varata itselleen ei ainoastaan maa-arvon nousu, vaan myös ennen kaikkea mahdollisuus vastaisuudessa järjestää ja ehkä muuhun tarkoitukseen käyttää tämä rautatielinjan viereinen alue. Luovutusehtoihin nähden rahatoimikamari huomautti, että yleistä vuokrakirjan kaavaketta tuskin voisi käyttää, koska teollisuus- ja varastopaikoille sekä eri teollisuudenhaaroille oli pantava erilaiset ehdot. Kuitenkin oli

kamari arvellut, ettei vuokrakautta missään tapauksessa ulotettaisi 1940 vuoden loppua kauemmaksi, johon aikaan Vallilan asuntotonttien vuokrakausi meni umpeen ja kaupungille siis varautuisi tilaisuus tuohon aikaan järjestää nämä alueet ajan vaatimusten mukaisesti. Mitä taas vuokramaksujen määrään tuli, huomautti kamari, että tontit olisi arvioitava asemansa ja pintamuodostuksensa laadun mukaan; kuitenkin olisi suurimmaksi yksikköhinnaksi neliömetriltä määrättävä 12 markkaa ja siten saadusta tonttiarvosta maksettava vuokrana 5 %. Kun koko tonttiala oli 52,000 m², voisi kaupunki 10 markan keskihinnan mukaan neliömetriltä saada vuosituloja keskimäärin noin 26,000 markkaa. Kun kaupungin tasotus- y. m. kustannukset nousivat 484,000 markan vaiheille, saisi kaupunki 5 % käyttämälleen pääomalle, mutta varaisi samalla maa-arvon nousun itselleen.

Edellä esitetyillä perusteilla rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä kirjelmän oheisen Pakaan tilan eteläosan asemanjaoituksen; sekä

tehdastontteja ja varastopaikkoja annettavaksi vuokralle kamarin vahvistamin, edellä mainittuihin perusteisiin nojaavin ehdoin.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä lähetti [1]) kaupunginvaltuusto asian lähemmin valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, johon valittiin herrat Enckell, Eskola ja F. von Wright.

Alueen luovuttaminen Forsbyn työ- ja vaivaistaloa varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto Forsbyn työ- ja vaivaistalon tarpeisiin toistaiseksi luovutettavaksi laadittuun karttaan merkityn 43.220 hehtaarin laajuisen alueen haltuunotettavaksi niin pian kuin mahdollista sekä panemalla ehdoksi, että ne alueen osat, mitkä vastedes tarvittaneen johonkin muuhun kunnalliseen tarkoitukseen, on vaivaistalon hallinnon heti luovutettava kaupungin vapaasti käytettäviksi.

Paikan luovuttaminen J. V. Snellmanin muistopatsasta varten.

J. V. Snellmanin muistopatsaan pystyttämistä varten asetetun valtuuskunnan anomuksesta päätti [3]) kaupunginvaltuusto mainittua tarkoitusta varten luovuttaa paikan Suomen pankin talon edustalla olevasta puistikosta, kuitenkin sillä ehdolla että paikan yksityiskohtainen tasotus ja järjestäminen toimitetaan kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa asiasta sovittua.

Kysymys tontin luovuttamisesta ruumiinpolttolaitoksen paikaksi.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Suomen ruumiinpolttoyhdistys, että sille ruumiinpolttolaitoksen paikaksi luovutettaisiin tarpeellinen noin 2,000 neliömetrin laajuinen alue, esimerkiksi Eläintarhan vesisäiliön läheisyydestä.

---

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 38 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 18 §.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto sen palauttaa kamariin, jonka tuli yhdistyksen kanssa neuvoteltuaan ehdottaa tarkoitukseen sopiva tontti.

Erään Greijuksen alueen vuokralle antaminen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin venäläisille sotilasviranomaisille katetun maaliinampumisradan paikaksi vuokraamaan laadittuun karttaan merkityn alueen Greijuksesta kymmenen vuoden ajaksi 4,000 markan vuosivuokrasta.

Erään alueen vuokralle antaminen Kivelästä.

Samaten päätti [3]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rahatoimikamarin halulliselle hakijalle vuokraamaan laadittuun karttaan kirjaimella A merkityn, Kivelän sairaala-alueella sijaitsevan maapalstan viideksi vuodeksi, toukokuun 1 päivästä 1913 lukien, vuotuisesta 580 markan vuokramaksusta sekä sillä ehdolla että, jos kaupunki jotakin palstan osaa tarvitsee kaduntekoa varten, se on kaupungin vapaasti käytettäväksi annettava kohtuullista vuokramaksun huojennusta vastaan.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin toimeksi tehdä Arbetets vänner-yhdistyksen läntisen haaraosaston kanssa sopimuksen noin 500 neliömetrin laajuisen alueen luovuttamisesta edellä mainitusta palstasta sanotun haaraosaston käytettäväksi.

Erään alueen vuokralle antaminen Sörnäsin niemekkeeltä.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto: Suomen petrolintuontiosakeyhtiö Masutille petrolisäiliön paikaksi vuokrata laadittuun karttaan kirjaimella D merkityn, Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevan, 2,500 neliömetrin laajuisen alueen kesäkuun 1 päivästä 1913 vuoden 1922 loppuun vuotuisesta 1,500 markan vuokramaksusta ja kaupungin yleisten töiden hallituksen antamassa lausunnossa muutoin esitetyin ehdoin; sekä

oikeuttaa yhtiön saman niemekkeen varastopalstalle n:o 6 rakennuttamaan purkaushuoneen ja korjauspajan sekä siellä pitämään tyhjäin astiain varastoa, jos puheena olevan alueen haltijat sen yhtiölle luovuttavat, sekä lisäksi sillä ehdolla, että yhtiö vastaa kaikesta siitä paloapumaksujen korotuksesta, mikä mainittuun paikkaan rajoittuvain palstan n:o 5 ja tehdaspalstan litt. B haltijoille voi koitua.

Erään alueen vuokralle antaminen Alppipaviljongin viereltä.

Edelleen päätti [5]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä:

kaupungin omistaman Alppipaviljongin vuokramiehelle N. Noschikselle vuokrata laadittuun karttaan merkityn alueen maini-

---

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 2 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 14 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 25 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 33 §. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 12 §.

tun ravintolan viereltä toukokuun 31 päivään 1917 asti vuotuisesta 300 markan vuokramaksusta vuokraajan ja hänen perheensä sekä ravintolapalvelijaston asuinrakennuksen paikaksi;

oikeuttaa vuokraaja Noschiksen hallitsemaan mainittua aluetta sanotun ajankohdan jälkeenkin, jos ja niin kauan kuin hänellä on Alppipaviljonkikin hallussaan; sekä

että kaupunki Alppipaviljongin vuokrakauden päätyttyä saa omakseen lunastaa edellä mainitun huvilarakennuksen sen rakennusarvosta kolmen jäävittömän miehen toimittaman arvion mukaan.

Erään alueen vuokralle antaminen Sinivuorenmaalta.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 19 päivältä asiasta tehtyyn esitykseen myöntyen päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä kamarin toimenpiteen Helsingin kristilliselle työväenyhdistykselle toistaiseksi kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla vuokrata noin puolen hehtaarin laajuisen maa-alueen Sinivuorenmaan pohjoisrannalta, sillä ehdolla että yhdistys aitaamiseen ja vastaisten rakennusten teettämiseen nähden noudattaa kamarin antamia määräyksiä.

Maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion viereiseen uimalaitokseen.

Helsingin uimaseuran hakemuksesta ja pääasiallisesti rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi [2]) kaupunginvaltuusto seuralle oikeuden kesällä 1913 maksutta käyttää Ursinin kallion viereistä kaupungin uimalaitosta, sillä edellytyksellä että siellä pidetään voimassa miesten ja naisten osastoa ja että kaupungin kaikki kouluoppilaat ynnä poliisi- ja palomiehistö siellä saavat vapaat kylvyt ja maksutonta uinninopetusta sekä muutoin sillä ehdolla, että seura laitokseen asettaa maistraatin hyväksymät henkilöt, toisen mies- ja toisen naispuolisen, valvomaan järjestystä ja, ennenkuin laitos alottaa toimintansa, laatii ja maistraatin vahvistettavaksi lähettää laitoksen järjestyssäännöt.

Korkeasaaren ja Seurasaaren käyttäminen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 19 päivältä asiasta tehtyyn esitykseen myöntyen päätti [3]) kaupunginvaltuusto hyväksyä maistraatin toimenpiteen oikeuttaa Suomen meripelastusseuran meripelastuspäivää syyskuun 7 päivänä toimeenpannessaan käyttämään Korkeasaarta ja Seurasaarta sekä silloin kantamaan 10 pennin maksun aikuisilta henkilöiltä ja 5 penniä lapsilta, edellyttäen että seura ottaa velvollisuudekseen järjestyksen voimassapidon saarilla mainittuna päivänä.

Evätty esitys erään alueen vuokraamisesta korttelista n:o 327.

Rahatoimikamarin kirjelmässä kesäkuun 5 päivältä tehdyn esityksen, että arkkitehti S. Lindqvist erään vastaisen yhtiön puolesta oikeutettaisiin kolmeksikymmeneksi vuodeksi vuotuisesta 400 markan maksusta vuokraamaan noin 800 neliömetrin laajuinen alue

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 42 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 45 §.

korttelista n:o 327 Kallion paloaseman pihamaan alta paikaksi rakennukselle, johon tulisi automobiilitalli y. m., kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi [1]).

Evätty anomus erään Eläintarhan alueen vuokraamisesta.

Niinikään epäsi [2]) kaupunginvaltuusto taiteilija H. J. Cohnén tekemän anomuksen saada viiden tai kymmenen vuoden ajaksi vuokrata jonkin alueen Eläintarhasta tahi Hakasalmen tai Hesperian puistosta kansanhuvien paikaksi.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennetyn vuokraoikeuden:

Roosavillakadun tonttien n:ojen 37 ja 39 vuokraoikeuden pitennys.

yliarkkitehti J. Ahrenbergille Roosavillakadun tonttiin n:o 39 korttelissa n:o 498 XIV kaupunginosaa sekä saman kadun varrella Humaliston entisen tiluksen n:o 3 alueella sijaitsevan tontin n:o 37 osaan kahdenkymmenen vuoden ajaksi vuotuisesta 550 markan ja 450 markan vuokramaksusta sekä oikeutettuna Roosavillakadulla pysyttämään omistamansa ulkohuoneen, sillä ehdolla että hän kuukauden kuluessa irtisanomisesta sen poistaa [3]);

Pikku Pässin vuokraoikeuden pitennys.

kauppias O. Strömbergille Pikku Pässin tilukseen n:o 125 tammikuun 1 päivästä 1913 vuoden 1917 loppuun vuotuisesta 200 markan vuokramaksusta [4]);

Ent. Laakson tiluksen tonttipaikkain litt. B ja C sekä viljelyspalstan n:o 9 vuokraoikeuden pitennys.

kuorma-ajuri J. F. Bergströmille entisen Laakson tiluksen tonttipaikkaan litt. B viideksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, vuotuisesta 100 markan vuokramaksusta [5]);

kauppiaanleski A. S. Holmgrenille entisen Laakson tiluksen tonttipaikkaan litt. C viideksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, vuotuisesta 50 markan vuokramaksusta [6]);

puutarhuri O. Rosenbergille entisen Laakson tiluksen viljelyspalstaan n:o 9 kolmen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, vuotuisesta 800 markan vuokramaksusta [7]);

Maksuton vuokraoikeus Hermannin 8 kortt. tontteihin n:oihin 2 ja 4 pitennetty.

Folkhemmet osakeyhtiölle Hermannin 8 korttelin tontteihin n:oihin 2 ja 4 1941 vuoden loppuun vuokravapaasti ja sillä ehdolla, että yhtiö alistuu sellaiseen mainittujen tonttien järjestämiseen, kuin kaupunginviranomaiset vastedes vaatinevat [8]);

Vuokraoikeus Vallilan asuntopalstaan n:o 1 b sekä palstoihin n:oihin 3, 6 ja 7 pitennetty.

leskirouva A. Ch. Lindströmille Vallilan asuntopalstaan n:o 1 b 1917 vuoden loppuun entisin ehdoin muuten, paitsi että vuokraaja, siinä tapauksessa että Itäisen viertotien laajentaminen vuokrakauden kuluessa käy tarpeelliseksi, on velvollinen vuokramaksun huojenematta luovuttamaan tarpeellisen maan mainitun viertotien saattamiseksi täyteen leveyteensä [9]);

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 15 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 27 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 11 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 45 §. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 24 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 2 §. — [7]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 6 §. — [8]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 15 §. — [9]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 11 §.

tehtailijanleski T. Nissiselle Vallilan palstoihin n:oihin 3 ja 7 tammikuun 1 päivästä 1915 vuoden 1917 loppuun, palstaan n:o 3 vuotuisesta 250 markan ja palstaan n:o 7 vuotuisesta 165 markan vuokramaksusta sekä ehdolla että, jos Itäisen viertotien laajentaminen vuokrakauden kuluessa käy tarpeelliseksi, vuokraaja on velvollinen luovuttamaan tarpeellisen maan sanotun viertotien saattamiseksi täyteen leveyteensä [1];

Sörnäsin puuseppäosakeyhtiölle Vallilan palstaan n:o 6 siihen kuuluvine lisäalueineen kymmeneksi vuodeksi, 1917 vuoden lopusta lukien, vuotuisesta 10,000 markan vuokramaksusta sekä velvoittamalla vuokramiehen 1918 vuoden alusta alistumaan vuokratiluksen vähentämiseen niin, että sen rajalinjat käyvät yhteen laaditussa asemapiirustuksessa punaisella osotettujen rajaviivain kanssa, joten vuokra-alue olisi alaltaan 31,290 m², samoin kuin myös olemaan teettämättä Päijänteentien varrelle rakennuksia lähemmäksi kuin 10 metrin päähän siitä [2];

Paloholman vuokraoikeus pitennetty.

varatuomari N. Pletschikoffille Paloholman tilukseen n:o 94 viideksi vuodeksi, 1917 vuoden lopusta lukien, vuotuisesta 250 markan vuokramaksusta sekä muuten sillä ehdolla, että uutisrakennuksia ei saa mainittuna aikana tilukselle teettää ja että vuokraaja ei ole oikeutettu vuokrakauden päätyttyä saamaan korvausta tiluksella olevista rakennuksistaan [3]; sekä

Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitoksen vuokraoikeus pitennetty.

herra U. Westerholmille y. m. Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitokseen kolmeksi vuodeksi eli 1916 vuoden loppuun vuotuisesta 2,000 markan vuokramaksusta ensimäiseltä ja 3,500 markan vuokramaksusta molemmilta seuraavilta vuosilta sekä velvoittamalla vuokranottajat omalla kustannuksellaan toimittamaan kaikki rakennusten sisäiset korjaukset, paitsi tulisijain ynnä kylpylän pohjakerroksen alaisen vuoliaiskerran korjausta, sekä sillä ehdolla että liikkeestä ehkä kertyvä voitto tulee kaupungin hyväksi ja käytetään aikanansa kunnan uimahallin aikaansaamiseksi [4].

Evätty anomus Leppäsuon asuinrakennuksen 68 c vuokraoikeuden pitentämisestä.

Everstinrouva A. Berens von Rautenfeldin anomuksen Leppäsuon asuinrakennuksen 68 c joulukuun 31 päivänä 1918 päättyvän vuokraoikeuden pitentämisestä kaupunginvaltuusto nykyään epäsi [5].

Alueen luovuttaminen XIII kapungin-osasta sotaväen tarpeisiin.

Majoituslautakunnan kirjelmässä toukokuun 13 päivältä tehtyä esityksen paikan osottamisesta sotaväen väliaikaisille talleille y. m. liikekannallepanon varalta päätti [6] kaupunginvaltuusto eräillä ehdoilla antaa Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi mainittuun tarkoi-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 18 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 20 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 8 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 20 §. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 40 §.

tukseen erään laaditussa kartassa osotetun alueen XIII kaupunginosasta.

Muutoksia ja lisäyksiä kaupungin sekä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön väliseen toimilupakirjaan.

Kirjelmässä [1]) huhtikuun 7 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle esityksen, että hyväksyttäisiin seuraava kamarin sekä Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunnan laatima:

Ehdotus muutoksiksi ja lisäyksiksi Helsingin kaupungin ja Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön välillä voimassa olevan, helmikuun 15 päivänä 1908 tehdyn toimilupakirjan määräyksiin.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutetaan rakentamaan kaksoisraiteita ja niitä liikennöitsemään XI, XII, XIII, XIV ja XV kaupunginosassa sekä Meilahden, Vallilan ja Hermannin alueilla.

1 §.

Osakeyhtiö sitoutuu, katsomatta voimassa olevan toimilupakirjan 1 §:n määräyksiin raitiotieverkon asteettaisesta laajentamisesta kahdella kilometrillä kunkin viisivuotiskauden kuluessa, vuodesta 1915 lukien, allamainittuina vuosina rakentamaan seuraavat uudet linjat kaupunginvaltuuston antamain, linjain suuntaa koskevain yksityiskohtaisten määräysten mukaan, sekä niitä liikennöimään, nimittäin:

1) Hämeenkadun—Eläintarhan linjan.

Tämä linja liittyy nykyiseen raitiotieverkkoon Hämeenkadun ja Toisen linjan risteyksessä sekä kulkee pitkin Porthaninkatua, Viidettä linjaa, Kaarlenkatua, Helsinginkatua, Länt. Brahekatua, Porvoonkatua ja Karjalan-(vaihtoehtoisesti Viipurin-)katua Eläintarhaan Fredriksperin eteläpuoliseen rautatien alimenokohtaan. Tätä linjaa rakennetaan Hämeenkadun—Viipurin- ja Kajaaninkadun risteyksen välinen osa vuonna 1913 ja jälellä oleva osa sitä myöten kuin katuja tasotetaan, ei kuitenkaan aikaisemmin kuin vuonna 1915.

2) Hämeenkadun—Diakonissalaitoksen linjan.

Linja, joka alkaa Hämeenkadun ja Toisen linjan risteyksestä sekä jatkuu pitkin viimeksi mainittua katua Alppikadulle, tehden yksiraiteisen silmukan korttelin n:o 310 tahi korttelin n:o 303 ympäri, rakennetaan vuonna 1914.

3) Itäisen viertotien—Hermannin linjan.

Linja alkaa Itäisen viertotien ja Vilhovuorenkadun risteyksestä sekä kulkee mainittua viertotietä pitkin vanhalle kaupunginportille saakka. Linja on Sörnäsin linjan jatkoa ja rakennetaan vuonna 1914.

4) Etelästä pohjoiseen käyvän Töölön linjan.

Tämä linja, jonka suunta jätetään kaupunginvaltuuston vastaisen harkinnan varaan, rakennetaan vuosina 1916—1920 eri osissa kaupunginviranomaisten ja osakeyhtiön välisen tarkemman sopimuksen mukaan.

5) Ruusulan—Munkkiniemenkadun linjan.

Linja jatkuu nykyisestä Töölönlinjasta Läntisen viertotien ja Munkkiniemenkadun risteykseen sekä rakennetaan vuonna 1914.

Kaupunginvaltuusto ei saa, osakeyhtiön tehtyä asiasta esityksen, kieltää osakeyhtiöltä oikeutta lykätä edellä mainittujen linjain rakennuttamista tois-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

taiseksi, jos havaitaan, ettei niiden rakentaminen ylempänä määrätyn ajan kuluessa ole tarpeellinen.

2 §.

Helsingin kaupunki oikeutetaan kaupunkiin yhdistetylle alueelle rakentamaan omia, osakeyhtiön verkkoon liittyviä raitiotielinjoja, jossa tapauksessa osakeyhtiö on velvollinen omalla liikkuvalla kalustollaan ja omalla kustannuksellaan pitämään voimassa säännöllistä raitiotieliikennettä näillä linjoilla, ja kaupunki takaa osakeyhtiölle sen harjottamasta liikenteestä johtuvat omat kustannukset.

3 §.

Osakeyhtiö on velvollinen vaunujen käyttövoimana kaikilla raitiotielinjoilla käyttämään kaupungin sähkötehtaan antamaa sähkövoimaa erityisen hankintasopimuksen ehtojen mukaisesti.

4 §.

Liikennettä edellä mainituilla linjoilla pidetään voimassa maistraatin vahvistaman kulkusuunnitelman mukaan, noudattamalla voimassa olevan toimilupakirjan 6 §:n b) ja d) momentissa olevia määräyksiä.

Jos osakeyhtiö vastedes rakentaa ja liikennöitsee linjoja, jotka sijaitsevat Itäisen viertotien varrella sijaitsevasta kaupunginportista Läntisen viertotien ja Snellmankadun risteykseen käyvän rajalinjan pohjoispuolella, on osakeyhtiö oikeutettu matkalta näillä linjoilla kantamaan enintään 15 pennin lisämaksun.

5 §.

Osakeyhtiö velvoitetaan kustantamaan laitimmaisten kiskojen välinen sekä 30 sm niiden ulkopuolelle ulottuvan katu- ja tiepinnan kunnossapito. Tähän ei kuitenkaan kuulu velvollisuutta uudella aineella päällystää mainittua katutahi tiepintaa.

6 §.

Virkapukuisilla poliisimiehillä on oikeus maksuttomaan matkaan käyttää enintään kahta joutilasta sijaa osakeyhtiön raitiovaunujen etumaisella vaunusillalla; ja on osakeyhtiö velvollinen rahatoimikamarin käytettäväksi asettamaan 40 maksuttomaan matkaan osakeyhtiön raitiotielinjoilla oikeuttavaa lippua kaupungin palveluksessa oleville henkilöille annettaviksi.

Sittenkun asiaa esiteltäessä oli ilmoitettu, että raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli huhtikuun 28 päivänä pidetyssä yhtiökokouksessa mainitun ehdotuksen hyväksynyt, päätti [1]) kaupunginvaltuustokin sen hyväksyä.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto oikeuttaa raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön pitentämään Tehtaankadun linjaa kaksoisraiteella mainitun kadun ja Perämieskadun risteykseen asti ja rakennuttamaan yksiraiteisen silmun korttelin n:o 120 ympäritse

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 17 §.

sekä määrätä, että yhtiö saisi lukea tämän lisärakennuksen hyväkseen 1915—19 vuosien aikaiseen sopimuksen mukaiseen lisärakennusvelvollisuuteensa nähden.

Kaupungin ja M. G. Stenius osakeyhtiön välinen toimilupakirja.

Kirjelmässä [1]) elokuun 14 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että M. G. Stenius osakeyhtiö oli 1910 vuoden alussa ilmoittanut k. senaatin myöntäneen yhtiölle luvan Hagan raitiotie nimisen sähköraitiotien rakennuttamiseen Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön raitiotien Töölön kaupunginosassa olevan päätekohdan ja Helsingin pitäjässä sijaitsevan Suomen valtionrautateiden Huopalahden laiturin välille sekä tähän viitaten anonut kaupunginviranomaisilta sellaista lausuntoa puheenalaisen raitiotien suunnasta, kuin oli säädetty heinäkuun 14 päivänä 1898 kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen annetun lain 6 §:ssä ja edellä mainitun lupakirjan 3 §:ssä. Kun kävi epäileminen, oliko k. senaatti menetellyt voimassa olevain määräysten mukaisesti, kun vastamainittu toimilupa oli myönnetty suomatta maanomistajalle, tässä tapauksessa Helsingin kaupungille, tilaisuutta lausua mieltään asiasta, ja selvitettävä oli niinikään, suostuisiko ja millä ehdoilla raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö rakentamaan ja liikennöitsemään mainittuja linjoja, mikäli ne sijaitsivat kaupungin alueella, oli asian käsittely kamarissa edistynyt hitaasti. Sittenkun raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ylimääräisessä yhtiökokouksessaan tammikuun 4 päivänä 1912 oli evännyt ehdotuksen, että yhtiö ottaisi haltuunsa M. G. Stenius osakeyhtiölle myönnetyn toimiluvan, sovittiin heinäkuussa 1912 molempain puheenalaisten yhtiöiden kesken ehdoista, joilla raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ottaisi hoitaakseen liikennettä suunnitelluilla Hagan ja Munkkiniemen linjoilla. Tuohon aikaan oli kuitenkin kysymys koko raitiotielaitoksen ottamisesta Helsingin kunnan haltuun astunut päiväjärjestykseen. Ennenkuin tämä kysymys oli ratkaistu, ei rahatoimikamari katsonut voivansa ottaa tätä toimilupahakemusta lopullisesti käsiteltäväkseen. Sittenkun kaupunki oli itselleen hankkinut osake-enemmistön raitiotie- ja omnibusosakeyhtiössä ja uusi toimilupakirja oli tämän yhtiön kanssa tehty, siinä m. m. velvoittamalla mainittu yhtiö vuonna 1914 rakentamaan Töölön linjan Munkkiniemenkadun ja Läntisen viertotien risteykseen asti, sekä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö kirjelmässä viime kesäkuun 3 päivältä oli ilmoittanut, ettei se tässä tapauksessa halunnut käyttää lupakirjan mukaista etuoikeuttaan kaupungin omistamalle alueelle teetettävän raitiotielaitoksen osan rakentamiseen ja liikennöitsemiseen, olivat rahatoimikamarin valitsemat edustajat kaupungininsinöörin kera ryhtyneet keskusteluihin

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 77.

M. G. Stenius osakeyhtiön asiamiesten kanssa sekä yksissä neuvoin niiden kanssa laatineet toimilupasopimuksen ehdotuksen. Tämä ehdotus oli pääasiassa laadittu niiden määräysten pohjalla, joita oli toiselta puolen Helsingin kaupungin ja toiselta puolen raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön sekä Brändö villastad osakeyhtiön välillä tehdyissä sopimuksissa. Valtuustolle lähettäen mainitun ehdotuksen, jota kamari lisäksi eräiltä kohdin lähemmin perusteli, esitti kamari sen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto sen lähettää rahatoimikamariin, jonka tuli antaa lähempi selitys eräiden mainittua ehdotusta vastaan tehtyjen muistutusten johdosta tai ehkä niistä johtuvat muutosehdotukset.

Sittenkun rahatoimikamari kirjelmässä marraskuun 1 päivältä oli antanut pyydetyn selityksen sekä tehnyt eräitä muutosehdotuksia, päätti [2]) kaupunginvaltuusto osittain äänestettyään puolestaan eräin muutoksin hyväksyä puheena olevan toimilupakirjan ehdotuksen, joten sopimuskirja sai seuraavan muodon:

Toimilupakirja.

Helsingin kaupunginvaltuusto oikeuttaa täten M. G. Stenius osakeyhtiön rakentamaan ja sähkövoimalla liikennöitsemään kahta raitiotielinjaa, jotka alkavat Munkkiniemenkadun ja Läntisen viertotien haarautumiskohdasta Helsingin kaupungin Meilansin kaupunginosassa ja kulkevat mainittua viertotietä pitkin sekä Meilansin ja Greijuksen taloon ynnä Kristerin eli Stenbakan siirtotilaan kuuluvien alueiden halki kaupunginrajaan, mistä raitiotielinjat jatkuvat kulkien pitkin osakeyhtiölle kuuluvia alueita, toinen Hagan ja toinen Munkkiniemen taajaväkisessä yhdyskunnassa Helsingin maalaiskunnassa.

Raitioteistä ja niiden liikennöitsemisestä Helsingin kaupungin alueella ovat muuten voimassa seuraavat ehdot:

1 §.

Munkkiniemenkadun ja Läntisen viertotien haarautumiskohdasta lähtien rakennetaan raitioteitä noin kilometrin pituinen yhteinen kaksoisraiteinen osa Snellmankadun ja viertotien risteykseen, mistä raitiotiet haarautuvat kahdeksi, Hagan raitiotie ja Munkkiniemen raitiotie nimiseksi yksiraiteiseksi linjaksi.

2 §.

Osakeyhtiö on velvollinen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä toimilupakirja on kaupungin puolesta allekirjoitettu, rahatoimikamarin tarkastettavaksi esittämään ei ainoastaan täydellisen asemapiirroksen, josta mittakaavassa 1 : 2,000 näkyy raitiotielinjain suunta sekä mahdollisten sivuutusraiteiden luku ja pituus, vaan myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista raitiotielaitokseen ja johtoverkkoon kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, ollen muun muassa ilmoitettava, miten virta laitokseen johdetaan ja

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 14 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 23 §.

johdon katketessa vaarattomaksi tehdään, raitiotiellä käytettävien moottori- ja muiden vaunujen luku ja laatu, jarrutuslaitteet ja ukkosjohdot sekä miten raitiotien läheisyydessä olevat lennätin-, puhelin-, voima- ja valaistusjohdot sekä kaasu- ja vesijohtoputket suojellaan n. s. harhailevain virtain vaikutukselta. Edellä mainitun tarkastuksen toimittamiseen saa rahatoimikamari käyttää korkeintaan kahden kuukauden ajan.

Sittenkun rahatoimikamari on edellä mainitut piirustukset tarkastanut ja vahvistanut, on raitiotietyöt rahatoimikamarin siihen määräämän henkilön tahi viranomaisen valvonnan alaisina suoritettava mahdollisimman joutuisasti ja yleistä liikennettä vähimmin häiritsevällä tavalla.

3 §.

Kaupungilla on oikeus 1932 vuoden umpeen mentyä lunastaa edellä mainittu raitiotielaitos tai jokin sen osa siitä arvosta, minkä uskotut miehet silloin, laitoksen liikearvoon katsomatta, sille ynnä siihen kuuluville, kaupungin silloisella alueella sijaitseville laitteille panevat. Näistä uskotuista miehistä valitsevat kaupunginvaltuusto ja osakeyhtiö kumpainenkin kaksi sekä nämä yhteisesti viidennen. Jos jompikumpi asianosainen laiminlyö uskottujen miesten valitsemisen taikka jolleivät siten valitut voi viidennen vaalista sopia, toimittaa Helsingin raastuvanoikeuden ensimäinen osasto täydennysvaalin.

4 §.

1945 vuoden umpeen mentyä alenee hinta, josta kaupunki on oikeutettu raitiotielaitoksen lunastamaan, 3 §:ssä mainitulla tavalla määrättyyn tekniilliseen arvoon, siitä vähennettyä neljäsosa. Ellei kaupunki tätä lunastusoikeuttaan käytä, lakkaa tämä välipuhe olemasta voimassa 1955 vuoden umpeen mennessä.

Toimilupakauden päättyessä on, ellei osakeyhtiölle myönnetä luvanpitennystä, raiteet ja niihin kuuluvat patsaat, johdot y. m. poistettava sekä niitä varten käytetyt katu- ja tiealat pantava kuntoon, sen uhalla että tämä muutoin teetetään kaupungin toimesta osakeyhtiön kustannuksella.

5 §.

Raitiotielaitoksen tarkoituksena on etusijassa henkilöjen kuljetus. Jos kuitenkin osakeyhtiö haluaa raitioteillä kuljettaa tavaraakin, tehtäköön siitä eri sopimus.

6 §.

Raitioteiden rakentamiseen nähden on vaarinotettava:

1) että raitiotiet saa, niin kauan kuin niiden alaksi suunnitellut kadut eivät ole valmiiksi rakennetut, tehdä poikittaisten puupölkkyjen varaan sijoitetuista vignol-kiskoista, mutta kohta kun kaupunki on puheenalaiset kadut pannut kuntoon, on vignol-kiskojen sijaan, jos kaupunki vaatii, sitä myöten kuin tasoitustyö edistyy, pantava kourukiskot, jotka sijoitetaan niin, että raidekiskojen yläpinta on kadun tahi tien tasossa;

2) että raideleveys on 1,000 millimetriä;

3) että osakeyhtiö saa sijoittaa tarpeelliset sivuutus- ja pistoraiteet rahatoimikamarin sitä varten hyväksymille paikoille;

4) että raitiotievaunuja käytetään sähkövoimalla;

5) että sähköjohtojen kannatuspatsaita saa asettaa ainoastaan kaupungin rakennuskonttorin sitä varten hyväksymille paikoille;

6) että kontaktijohdot saa tehdä paljaasta langasta, mutta syöttöjohdot pitää lopullisesti tasoitetuilla kaduilla sijoittaa maan alle;

7) että osakeyhtiö sekä patsaiden tekoaineeseen, rakenteeseen ja sijoitukseen että johtojen laatuun, laittamiseen ja käyttöön nähden on niiden määräysten alainen, mitkä rahatoimikamari harkitsee tarpeelliseksi antaa, jota paitsi osakeyhtiö on velvollinen noudattamaan niitä ohjeita, joita julkinen viranomainen saattaa turvallisuuden kannalta katsoa kohtuulliseksi määrätä; sekä

8) että raitiotielaitoksen liikennöimisen saa, sittenkun kaupungin myönnytys on siihen hankittu, toiselle siirtää.

7 §.

Kaupunki on oikeutettu yhdistämään vastedes ehkä rakennuttamansa raitiotielinjat puheenalaisiin raitioteihin sekä liikennöitsemään niitä antamalla hyvityksen sähkövoimasta sekä kohtuullisen korvauksen kulumisesta. Tämän oikeuden saa kaupunki siirtää Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle.

Jos kaupunginvaltuusto harkitsee tarpeelliseksi, on osakeyhtiö velvollinen kohtuullisesta korvauksesta luovuttamaan rakentamansa raiteet toisen raitiotieyrityksen käytettäviksi, ollen jälkimäinen yritys velvollinen kustantamaan tulo- ja lähtövaihteiden sijoituksen sekä niiden hoidon.

Raideristeyksissä, joita osakeyhtiö ei saa estää tekemästä, kustantaa uutislaitteen teon ja kunnossapidon se, joka tuollaista laitetta tarvitsee.

Jos kaupungin liikenneolot vaativat puheenalaisten raitioteiden yksiraiteisten osain rakennuttamista kaksiraiteisiksi, on kaupunki oikeutettu, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei tahdo tuollaiseen muutosrakennukseen ryhtyä, sen teettämään taikka vaihtoehtoisesti lunastamaan raitiotien myöskin ennen vuotta 1932, sillä tavoin kuin siitä 3 §:ssä tarkemmin määrätään.

Jos kaupunki lunastaa puheena olevat raiteet ennen 1932 vuoden umpeen kulumista, on osakeyhtiö kuitenkin oikeutettu mainittuun ajankohtaan asti liikennöitsemään linjaa uskottujen miesten määräämän korvauksen suorittamalla.

8 §.

Raitioteiden liikennöitsemiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitioteitä älköön avattako yleiselle liikenteelle, ennenkuin rahatoimikamarin siihen määräämä henkilö tahi viranomainen on ne asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt.

b) Liikennettä pitää osakeyhtiö sitten herkeämättä voimassa yhtiön ehdottamain ja maistraatin puolivuosittain vahvistamain kulkuvuoroluettelojen mukaisesti, käsittäen edellinen vuosipuolisko ajan toukokuun alusta lokakuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet, älköönkä noihin luetteloihin muutosta tehtäkö maistraatin lupaa siihen hankkimatta. Osakeyhtiötä ei saa velvoittaa alottamaan liikennettä ennen klo 7 aamulla eikä jatkamaan sitä klo 10 jälkeen illalla eikä myöskään ylläpitämään taajempia kulkuvuoroja kumpaiseenkaan suuntaan kuin kolmasti tunnissa sekä Hagan että Munkkiniemen raitiotiellä; ollen kuitenkin kaupunki oikeutettu, jos tarpeelliseksi katsoo, omalla kustannuksellaan järjestämään taajempia kulkuvuoroja Munkkiniemenkadun—Snellmankadun linjalla.

c) Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raitiotiet kaikkine niihin kuuluvine kalustoineen hyvässä, siistissä ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen pitää kulkea tasaisesti ja töyttäilemättä sekä kylmänä vuodenaikana olla lämmitetyt.

Osakeyhtiö on muuten kaikkien niiden sen liikenteeseen soveltuvain määräysten alainen, joita on nykyään voimassa olevassa kaupungin poliisijärjestyksessä ja Helsingin raitioteiden liikennettä varten annetuissa järjestyssäännöissä sekä ohjeissa, joita on noudatettava vastamainittuja raitioteitä käytettäessä.

d) Maksu raitiovaunun käyttämisestä osakeyhtiön linjoilla suoritetaan huomioon ottamalla että mainitut linjat jaetaan kolmeen vyöhykkeeseen, joista kukin on noin kilometrin pituinen ja vastaa 5 pennin maksua. Lippu kahden tahi kolmen vyöhykkeen matkaa varten pitää saada lunastaa yhtaikaa. Nämä tariffimääräykset ovat voimassa kymmenen vuotta eli 1923 vuoden loppuun. Jos kaupunki tuohon aikaan vaatii sellaisia muutoksia Läntisen viertotien linjalla mainitun viertotien ja Snellmankadun risteykseen ulottuvan rataosan tariffimääräyksiin, ettei osakeyhtiö niitä voi hyväksyä, on kaupungilla oikeus, 3 §:n määräyksiin katsomatta, lunastaa tämä rataosa 3 §:ssä mainitulla tavalla määrätystä teknillisestä arvosta.

e) Osakeyhtiön tulee noudattaa asianmukaisessa järjestyksessä laadittua ja vahvistettua raitiotieohjesääntöä, jossa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja kalustosta että myös siitä, mitä yleisön puolestaan tulee raitiotieliikenteessä vaarinottaa.

f) Jos maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturmain estämiseksi raitiotieliikenteessä on vartijoita asetettava, on osakeyhtiö velvollinen tuollaiset vartijat asettamaan ja kustantamaan.

9 §.

Osakeyhtiö suorittaa kustannukset raitiotien uudestirakentamisesta, kun vignol-kiskojen sijaan 6 §:n 1) momentin mukaan pannaan katuun upotetut kourukiskot.

Raitiotie ei saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, sähkö-, kaasu-, lokaviemäri- tai vesijohdon muutos-, uudistus- tahi korjaustyön teettämiselle eikä niistä johtuva raitiotieliikenteen keskeytyminen taikka estyminen oikeuta kaupunkia eikä osakeyhtiötä vaatimaan korvausta. Jos tuollaisen työn johdosta käy tarpeelliseksi joksikin ajaksi poistaa raitiotie taikka liikenteen keskeytymättömän jatkumisen vuoksi tehdä pysyväinen muutos raitiotiehen taikka muuttaa se toiselle kadulle taikka paikalle, on osakeyhtiö velvollinen, rahatoimikamarilta käskyn saatuaan, omalla kustannuksellaan suorittamaan siten tarpeelliseksi käyneen työn.

10 §.

Sittenkun kourukiskojen sijoitus on toimeenpantu, on osakeyhtiö velvollinen kunnossapitämään kadun tai tien päällystyksen uloimpain kiskojen välisellä alalla sekä 30 senttimetriä leveältä niiden ulkopuolella. Tähän ei sisälly velvollisuus päällystää mainittu katu- tahi tiepinta uudella päällystysaineella.

Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raiteeseen sijoitetut kiskot puhtaina, eikä koottua likaa saa panna varastoon kadulle eikä tielle, vaan on se osakeyhtiön toimesta paikalla poistettava.

Poistettaessa lunta kadulta, viertotieltä taikka tieltä raitiotieliikenteen voimassa pitämiseksi on poistaminen toimitettava niin leveältä ja suoritettava siten, ettei muulle keskuusliikenteelle synny vaaraa eikä estettä. Jos kuitenkin raitiotiet lumen kasaantumisen johdosta ovat esteenä muulle keskuusliikenteelle, on raitiotieliikenne poliisin käskystä keskeytettävä siksi, kunnes este on lakannut.

11 §.

Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne raitiotiellä taikka jollakin sen osalla on keskeytyneenä eikä yhtiö voi näyttää sen johtuneen luonnonesteestä, lakosta taikka tapaturmasta tai muusta syystä, jota kohtuudella ei käy lukeminen yhtiön viaksi, maksaa osakeyhtiö kaupunginkassaan sakkoa korkeintaan 100 markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan jokaisessa eri tapauksessa.

Jollei liikennettä pidetä voimassa yhteen vuoteen, on toimilupa menetetty.

Vakuudeksi kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneistä sakoista ja niistä kustannuksista, jotka, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei noudata tässä välikirjassa olevia määräyksiä taikka että raitiotien rakennuslupa menetetään taikka yritys lakkautetaan eikä toinen ota sitä haltuunsa, voivat olla tarpeellisia katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseksi, pitää osakeyhtiön viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa lupakirjan allekirjoittamisesta, sen uhalla että toimilupa muussa tapauksessa menetetään, rahatoimikamarin hyväksyminä, korkoa kasvavina arvopapereina kamariin pantiksi tallettaa tuhatta Suomen markkaa vastaava rahamäärä. Tämä pantti, jonka kaupunki saa laissa säädettyä arvioimista ja myytäväksi tarjoomista toimittamatta muuttaa rahaksi, on pysytettävä arvoltaan muuttumattomana, ja tulee, siinä tapauksessa että kaupungin on täytynyt siitä käyttää joku määrä sakkojen suoritukseen taikka töitten teettämiseen taikka että sen arvo on vähentynyt, osakeyhtiön kohta rahatoimikamarin käskystä täyttää vajaus; ja saa kaupunki, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei sitä täytä, pitäytyä osakeyhtiön muuhun omaisuuteen summan saattamiseksi täyteen määräänsä. Sittenkun kaikki korvausvaatimukset osakeyhtiötä vastaan ovat lakanneet, on pantti osakeyhtiölle palautettava, mutta osakeyhtiö saa sillä välin nauttia hyväkseen pantille kertyvän koron.

12 §.

Jos osakeyhtiö laiminlyö raitiotielaitokseen tahi sen kalustoon nähden toimeenpanna muutoksia tahi parannuksia taikka raiteiden sijoituksessa, katujen puhtaanapidossa taikka muuten suorittaa töitä, jotka tämän välikirjan mukaan ovat osakeyhtiön velvollisuutena, saa kaupunki teettää ne osakeyhtiön kustannuksella sekä ottaa kustannuksista maksun kaupungin haltuun annetusta pantista.

13 §.

Virkapukuisilla poliisimiehillä on oikeus maksutta käyttää enintään kahta joutilasta siltapaikkaa linjalla kulkevissa raitiovaunuissa, etusijassa etumaisella vaunusillalla. Sen lisäksi on osakeyhtiö velvollinen rahatoimikamarille antamaan enintään 40 maksuttomaan matkaan osakeyhtiön raitiotielinjoilla oikeuttavaa lippua kaupungin taikka poliisin palveluksessa olevien henkilöjen käytettäväksi.

14 §.

Tämän välikirjan siinä määriteltyine oikeuksineen ja velvollisuuksineen on osakeyhtiö oikeutettu kaupungin suostumuksella toiselle siirtämään.

15 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan määräysten tulkinnasta tahi jos heidän välillään syntyy muita riitaisuuksia, on nämä asiat 3 §:ssä mainitulla tavalla valitun viisihenkilöisen sovintolautakunnan lopullisesti ratkaistava.

Lupa laskea puhelinkaapeli kaupungin katuihin.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Etelä Suomen kaupunkienvälinen puhelinosakeyhtiö lupaa saada keväällä 1913 laskea verhotun kaupunkienvälisen puhelinkaapelin kaupungin katuihin sekä pitkin Kaisaniemen-, Eläintarhan- ja Töölönlahtea.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti myöntyä yhtiön hakemukseen seuraavilla ehdoilla, nimittäin: että johtoja ei saa katuun laskea, ennenkuin rakennuskonttorille ja sähkölaitokselle on ilmoitettu, milloin työ alotetaan; että työn suorittamisessa ehdottomasti on noudatettava rakennuskonttorin ehkä antamia ohjeita; että Töölön- ja Eläintarhanlahteen lasketut kaapelit eivät saa olla esteenä vastaisille ruoppaus-, täyte- eikä muille töille, joita kaupungin ehkä käy tarpeelliseksi teettää tahi joita joku muu tekee kaupungin luvalla; että kaapelien maakiinnikkeet on osotettava selvillä julkipanoilla; että työ on teetettävä mahdollisimman joutuisasti ja, mikäli se aiheuttaa liikennehäiriöitä, öiseen aikaan; että yhtiö vuoden kuluessa työn suorittamisesta vastaa kaapelihautain katupäällystyksen korjauksesta mahdollisesti koituvista kustannuksista; että muiden kaupungin katuihin laskettujen johtojen asemaa ei saa asianomaisen johdon omistajan luvatta muuttaa sekä että yhtiö vastaa kaikesta kaivuutöiden tuollaisille johdoille tuottamasta vahingosta; että työn valmistuttua tarkka asemapiirros kaapelijohtojen asemasta on toimitettava rakennuskonttorille, kaasu- ja sähkölaitokselle sekä vesijohtokonttorille; että yhtiön tulee ennen työhön ryhtymistä ottaa tarkka selvä sähkölaitoksen kaapelien asemasta, jotteivät nämä vahingoitu; että puhelinkaapeli on niiltä kohdin, missä se käy ristikkäin sähkölaitoksen kaapelien kanssa, laskettava enintään 50 sm syvään, joten se risteyksessä on sähkölaitoksen kaapelien ja niiden kaapelisuojuksen yläpuolella; että sähkölaitokselle varataan tilaisuus niissä kohdin, missä laitoksen kaapelit käyvät sanotun puhelinkaapelin kanssa ristikkäin, tarkastaa, että mahdollisesti paljastuneet kaapelit täysin asianmukaisella tavalla peitetään; sekä että yhtiö on velvollinen vuoden kuluessa irtisanomisesta poistamaan puhelinkaapelin kaikkine siihen kuuluvine laitoksineen ja panemaan asianomaiset katuosat täysin käyttökelpoiseen kuntoon.

Lupa teettää laivasilta Taivallahteen.

Suomen kalkkiosakeyhtiön rahatoimikamariin antaman hakemuksen johdosta sekä kamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto mainitulle yhtiölle luvan laivasillan rakentamiseen Taivallahden täytetyn osan ääreen, sillä ehdolla että sillan omistaja järjestyksen voimassapitoon nähden alistuu niihin määräyksiin, joita satamakonttori erityisissä tapauksissa antanee, että siltaa saavat käyttää muutkin, milloin omistaja ei sitä käytä, sekä että omistaja

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 26 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 7 §.

on velvollinen poistamaan sillan kuuden kuukauden kuluessa käskyn saamisesta.

Lupa tecttää laituri ja laskea raiteet Sörnäsin rantatien vierelle.

Niinikään myönsi [1]) kaupunginvaltuusto Suomen kalkkiosakeyhtiöile luvan rakennuttaa laiturin Sörnäsin rantatien täytetyn osan viereen sekä sijoittaa raiteet mainitun rantatien varrella oleville yhtiön varastotonteille n:oille 6, 7 ja 10, sillä ehdolla että laituria saavat muutkin käyttää, milloin yhtiö ei sitä tarvitse, sekä että yhtiön on kolmen kuukauden kuluttua käskyn saamisesta poistettava laituri, jos kaupunki sitä vaatii, minkä ohessa puheenalaiset raiteet on niin laitettava, etteivät ne estä liikennettä mainitun alueen edustalla olevalla tiellä.

Lupa paalulaiturin teettämiseen.

Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön anomuksesta sekä rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto yhtiölle luvan teettää paalulaiturin yhtiön omistaman veistämöalueen itärantaan, sillä ehdolla että laituri korvauksetta poistetaan, jos se vastedes osottautuu jollekin kaupungin laitokselle haitalliseksi.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Raatihuoneessa olevan kaupunginvaltuuston aikaisemman huoneiston käyttäminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 10 päivänä 1912 oli päättänyt [3]) raatihuoneessa olevan entisen kokoussalinsa ja kansliahuoneensa sisustettavaksi raastuvanoikeuden ensimäisen osaston huoneistoksi sekä mainitun osaston käyttämän huoneiston annettavaksi maistraatin käytettäväksi, esitti yhteinen raastuvanoikeus kirjelmässä huhtikuun 4 päivältä mainitsemillaan syillä, että raastuvanoikeuden ensimäisen osaston istuntohuoneen luovuttaminen maistraatille saisi jäädä toistaiseksi ja raastuvanoikeuden eri osastot oikeutettaisiin ylimääräisiä istuntojaan varten käyttämään tätä huonetta tai, ellei sen katsottaisi voivan käydä päinsä, että muu sopiva huoneisto raatihuoneelta annettaisiin raastuvanoikeuden käytettäväksi tähän tarkoitukseen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että raastuvanoikeuden ensimäisen osaston istuntohuoneen antaminen maistraatin käytettäväksi oli lykättävä syksyyn 1913.

Huoneistot maistraatille, raastuvanoike-

Kirjelmässä elokuun 21 päivältä mainitsi rahatoimikamari, siihen nähden että kaupungin ja seurahuoneosakeyhtiön kesken

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 36 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 8 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 31 ja 32. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 29 §.

udelle, sosialilautakunnalle ja rahatoimikamarille.

tehty vuokrakirja lakkasi marraskuun 1 päivänä voimassa olemasta, ottaneensa käsiteltäväksi kysymyksen seurahuoneen vastaisesta käyttämisestä. Siinä kohden oli kamari etusijassa ottanut huomioon kaupungin musiikkilautakunnalta saapuneen kirjelmän, minkä johdosta kamari oli myöntänyt kaupungin kannattamalle orkesteriyritykselle oikeuden marraskuun 1 päivästä lähtien käyttää seurahuoneen juhlasalia kolmena iltana viikossa, nimittäin tiistaisin, torstaisin ja sunnuntaisin, sekä niinä lauantaipäivinä, jolloin salia ei käytetty muihin tarkoituksiin. Niinikään oli orkesteriyrityksen käytettäväksi annettu tarpeelliset huoneet kirjastoa, tarvikkeiden sijoitusta y. m. varten. Kamari oli asiasta ollut sitä mieltä, ettei voinut tulla kysymykseen vuokran vaatiminen näistä huoneistoista eikä korvauksen ottaminen niiden lämmittämisestä ja valaisemisesta, koska kaupunki taloudellisesti kannatti yritystä. Tällainen järjestely kuitenkin edellytti ravintolan olemassaoloa. Kamari oli sentähden tehnyt seurahuoneosakeyhtiön kanssa sellaisen sopimuksen, että yhtiö 5,000 markan vuosivuokrasta sai käyttää Sofiasalia viereisine huoneineen sekä seurahuoneen pesulaitosta ja eräitä sen päällä sijaitsevia, siihen asti hotellin palvelijaston käyttämiä huoneita. Yhtiöllä olisi oikeus eri korvausta kaupungille suorittamatta hoitaa ravintolaa juhlatilaisuuksissa ja konserteissa, mutta toiselta puolen velvollisuus juhlasaliin ynnä siihen rajoittuviin kylkihuoneistoihin jättää jäljelle tarpeellinen sisustus, pöydät, tuolit, uutimet, sähköjohdot y. m. Seurahuoneen asiain hoitoa sekä juhlahuoneiston vuokrausta varten oli kamari katsonut tarpeelliseksi asettaa isännöitsijän, ja oli arkkitehti A. Nyberg ottanut hoitaakseen tämän toimen 100 markan kuukausipalkkiosta. Sekä orkesteriyrityksen ja seurahuoneosakeyhtiön että arkkitehti Nybergin kanssa tehdyt sopimukset olivat voimassa kesäkuun 1 päivään 1914.

Lisäksi mainitsi rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä päättänyt, että kysymys sekä maistraatin että raastuvanoikeuden virkahuoneistojen laajentamisesta saisi jäädä syksyyn 1913, ja olisi tämä asia sentähden nyt otettava ratkaistavaksi. Kamari voi kuitenkin osottaa ainoastaan yhden keinon tämän asian ratkaisemiseksi, nimittäin kamarin muuttamisen seurahuoneelle. Oli laadittu ehdotus, joka osotti maistraatin tarvitseman lisätilan olevan hankittavissa sillä tavoin kuin aikaisemminkin oli ehdotettu, s. o. antamalla raastuvanoikeuden ensimäisen osaston entinen istuntohuone maistraatin käytettäväksi, minkä ohessa osa rahatoimikamarin nykyistä huoneistoa annettaisiin raastuvanoikeuden käytettäväksi sekä jälellä oleva osa, kaksi huonetta käytävineen Katariinankadulta, luovutettaisiin sosialilautakunnalle. Kamari taas sijoitettaisiin seurahuoneen ensimäisen kerroksen itäosaan. Ylen kalliita korjaus- ja muutostöitä ei tuollainen kamarin ja sosialilauta-

kunnan muutto kysyisi; ainoastaan tarpeellisten huonekalujen ja kaluston ostoon tarvittaisiin ylimääräinen määräraha. Sen sijaan nousisivat muutostöiden kustannukset melko määrin raastuvanoikeuden yhden osaston sijoittamisesta kamarin huoneistoon, mutta tämä kustannusmäärä ei ollut mainittavissa, ennenkuin oli suunniteltu, miten puheenalainen huoneisto olisi sisustettava.

Samalla kun rahatoimikamari näin ilmoitti jo järjestämästään eräitten seurahuoneen huoneistojen käyttämisestä, esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että maistraatin virkahuoneistoa on jo vahvistetun ehdotuksen mukaan laajennettava sekä tähän tarkoitukseen niinikään osotetut määrärahat käytettävä;

että rahatoimikamarin nykyiset huoneistot on annettava osin raastuvanoikeuden ja osin sosialilautakunnan käytettäviksi sekä näiden huoneistojen kuntoonpanoon tarvittava määräraha osotettava 1914 vuoden menosäännöstä; samoin kuin

että rahatoimikamarille on sisustettava tarpeelliset huoneistot seurahuoneella.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Vahvistettaessa 1914 vuoden menosääntöä pantiin [2]) siihen edellä mainittuja raatihuoneen muutostöitä varten 5,000 markan määräraha.

Huoneistoja poliisilaitokselle.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

poliisilaitokselle luovutettavaksi kaksi ylintä kerrosta Aleksanterinkadun talosta n:o 26;

poliisin passitoimistolle annettavaksi huoneiston seurahuoneelta; sekä

arestihuoneeksi käytettyyn, Aleksanterinkadun talossa n:o 22 olevaan yksikerroksiseen rakennukseen teetettäväksi yhden kerroksen lisää ja sinne sisustettavaksi kahdeksan arestihuonetta sekä tätä tarkoitusta varten 1914 vuoden menosääntöön pantavaksi 20,700 markan määrärahan.

Kysymys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakentamisesta sekä Senaatintorin tasottamisesta.

Sittenkun uuden kaupungintalon [4]) luonnospiirustuksia tarkastamaan asetetun palkintolautakunnan jäsenistössä oli tapahtunut se muutos, että kaupunginvaltuusto oli varajäseniksi herra Norrménin ja kunnallispormestari A. Aminoffin ynnä herra H. Lindbergin sijaan valinnut [5]) herra Wallensköldin, oikeusneuvosmies A. V. Lindbergin ja herra Heimbürgerin sekä arkkitehtiklubi oli varajäseneksi arkkitehti O. Bomansonin sijaan valinnut [6]) arkkitehti K.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 12 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 3 §. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 33 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 26 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 15 §.

Wasastjernan, antoi lautakunta toukokuun 17:ntenä ja 20:ntena päivätyn lausunnon [1]) mainittujen luonnospiirustusten palkintokilpailusta. Lausunnosta kävi selville m. m. seuraavaa:

Kilpailuohjelmassa määrätyn ajan kuluessa oli annettu kaikkiaan 23 kilpailuluonnosta, kaikki käärimättöminä ja päällyksiin suljettuina. Ennenkuin lautakunta oli ryhtynyt päällyksiä aukaisemaan, oli se sopinut siitä, että kaikkien varajäsenten tuli olla saapuvilla lautakunnan kokouksissa voidakseen tarpeen vaatiessa vaikeudetta astua varsinaisten jäsenten sijaan, mutta että ainoastaan varsinaiset jäsenet ja näiden sijassa toimivat varajäsenet saisivat ottaa osaa päätöksiin; että kilpailukutsussa käytetty lausetapa „Suomen arkkitehdit" saisi käsittää ne muutkin kuin suomalaiset arkkitehdit, jotka olivat arkkitehtitoimintaa harjoittaen pitemmän aikaa tässä maassa asuneet; että taas kysymyksestä, mitkä ohjelman määräykset olivat velvoittavia, ei edeltäpäin tehtäisi päätöstä; sekä että palkinnonsaajain nimilippuja ei aukaistaisi, ennenkuin palkintolautakunnan lopullinen lausunto oli tarkistettu ja kaikkien palkintotuomarien allekirjottama.

Tarkastuksen toimitettuaan oli lautakunta tehnyt ratkaisevan päätöksensä palkinnonjaosta sekä ostoon käytettävänä olevan rahasumman jakamisesta. Siinä oli lautakunta, joka tietenkin oli koettanut noudattaa sitä ohjelman määräystä, että kilpailuluonnoksia oli arvosteltava niiden taiteellista arvoa, tarkoituksenmukaisuutta ja halpahintaisuutta silmällä pitäen, havainnut useimpain kilpailijain luonnospiirustuksissaan osottaneen, ettei heillä ollut täysin selvillä, miten kaupunginhallinnon eri elimet toimivat. Vaikka ohjelma sitä seuraavine pohjapiirrosluonnoksineen ehkä olikin suonut sijaa toivomuksille, oli näiden pohjapiirrosluonnosten tarkoituksena kuitenkin ainoastaan ollut kaaviollisesti osottaa huoneistojen keskinäinen asema ja samalla olla ohjelman oheisena graafillisena esityksenä olemassa olevista tarpeista, mutta ei sitä vastoin ensinkään kilpailijoita tyyten sitovana ohjeena. Näin olivatkin useat kilpailevat asian käsittäneet, siitä päättäen että heidän suunnitelmissaan esiintyi monessa kohdin omintakeista käsitystä tehtävästä ja moniaita huomiota ansaitsevia ehdotuksia, millä kaikella oli erikoista arvoa, kun oli selviteltävä sitä Suomen oloissa suurenmoista ja luonnostaan vaikeasti ratkaistavaa rakennuskysymystä, jota kilpailu koski. Tätä oli huomautettava sitä pontevammin, kun taiteellisen keskityksen saavuttamista epäilemättä oli vaikeuttanut se seikka, että tehtävä tarkoitti sommitelmaa, missä monumenttaalinen ja yhdenmukaisesti muodostettu julkisivu pitkin koko Se-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 68.

naatintorin etelälaitaa tällä taholla ilmaisi aivan toisen mittaista kaupungintaloa kuin rakennusryhmä Kauppatorin puolelta katsottuna todellisuudessa näyttäisi. Samalla kun lautakunta siis piti kaupungintalokilpailun yleistulosta tyydyttävänä, ei lautakunta kuitenkaan ollut havainnut kilpailevien ehdotusten joukossa olevan yhtään sen laatuista, että se ehdottomasti olisi kohonnut muita ylemmäksi. Eräät luonnosten laatijat olivat tosin osottaneet omaavansa erittäin varmaa muotoaistia julkisivuarkkitehtuurissa, mutta heidän pohjapiirrosluonnoksensa sen sijaan valitettavasti eivät kestäneet perinpohjaista asiallista arvostelua. Milloin taas pohjapiirrokset olivat hyvin vastanneet käytännön vaatimuksia, eivät luonnokset olleet rakennustaiteelliseen kokonaismuodosteluun nähden täyttäneet mittaa. Lautakunta, jonka mielestä mahdollisuuden teettää kaupungintalo aaterikkaan, käytännöllisesti ansiokkaan ja taiteellisessa suhteessa erinomaisen etevän luonnospiirustuksen mukaan tuli olla edellytyksenä julistetun ensimäisen palkinnon, 10,000 markan, jakamiselle, oli sentähden edellä olevan perustelun ja lautakunnalle kilpailuohjelmassa myönnetyn vallan nojalla yksimielisesti päättänyt olla tällä ensimäisellä palkinnolla osottamatta yhtäkään kilpailevista ehdotuksista muita etevämmäksi.

Lautakunnan oli sitten ollut erittäin vaikea löytää yhdenmukaisia ja selviä perusteita määrätäkseen seuraavain palkintojen asteikkoa vastaavaa arvojärjestystä paremmille ehdotuksille. Useimmat niistä olivat nimittäin toisilleen sangen likeisinä, vikoineen ja ansioineen kohdassa tahi toisessa, olleet kutakuinkin tasapainoiset. Ehdotusten oikeudenmukaisempi palkitseminen olisi ollut mahdollinen ainoastaan sillä edellytyksellä, että palkinnot olisivat olleet paremmin samanarvoiset, mutta tämä seikka ei ollut muutettavissa, sen johdosta että palkintojen suuruus oli ohjelmassa määrätty. Palkintolautakunnan lopputuomio näistä ehdotuksista ei sentähden ollut yksimielinen.

Nimilippuja avattaessa havaittiin, että toisen palkinnon, 8,000 markkaa, oli saanut arkkitehti A. Lindgren, kolmannen palkinnon, 6,000 markkaa, arkkitehdit J. G. Taucher, G. Cajanus ja R. Blomstedt, neljännen palkinnon, 5,000 markkaa, arkkitehdit A. Richardtson, B. Nyman ja B. Brunila, viidennen palkinnon, 4,000 markkaa, arkkitehdit L. Sonck ja O. Bomanson sekä kuudennen palkinnon, 3,000 markkaa, arkkitehtitoiminimi Palmqvist & Sjöström ja että ostoihin käytettävästä summasta arkkitehdit V. Jung, E. Fabritius ja B. Jung olivat saaneet 2,000 markkaa, arkkitehti E. Saarinen 1,000 markkaa, arkkitehdit K. S. Kallio ja O. Kallio 1,000 markkaa sekä arkkitehti J. Eklund 1,000 markkaa.

Palkintolautakunnan lausuntoa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto lähettää kysymyksen uuden kaupungintalon rakennuttamisesta silloisessa vaiheessaan valmisteltavaksi komiteaan, jonka kokoonpano vastedes määrättäisiin, minkä ohessa asia lähetettiin rahatoimikamariin alustavasti käsiteltäväksi.

Antamassaan lausunnossa [2]) esitti rahatoimikamari m. m. seuraavaa:

Kamari oli asiaa käsitellessään lähtenyt sen asianlaidan pohjalta, että kaupunginvaltuusto oli päättänyt kaupungintalon rakennettavaksi kortteliin n:o 30 sekä korttelissa n:o 31 sijaitsevalle, ostetulle Aleksanterinkadun tontille n:o 26. Tämän edellytyksen pohjalla oli suunnitellun kaupungintalon kilpailuohjelmakin laadittu. Oli epäilemätöntä että, jos kaupunginvaltuusto päättäisi antaa jollekin arkkitehdille — esimerkiksi arkkitehti A. Lindgrenille, jolle kamarin mielestä kilpailun tuloksen johdosta ja muutenkin etusijassa oli uskottava tämä tehtävä — toimeksi laatia tahi uudestilaatia puheenalaisen rakennuksen piirustukset yksissä neuvoin kaupungintalon rakennuttamista varten erityisesti asetettavan komitean kanssa, saataisiin kaupunkitalokysymys nopeasti ja onnellisesti lopulliseen ratkaisuun.

Rahallisessa suhteessa oli kamari ajatellut asian järjestettäväksi seuraavasti. Mikäli oli laskettavissa, olisi kaupungintalorakennuksesta kokonaisuudessaan teetettynä arkkitehti Lindgrenin kilpailuluonnoksen mukaan kustannuksia noin 5,500,000 markkaa, lukien yksikköhinnaksi 45 markkaa kuutiometriltä. Kun kuitenkin luultavasti kuluisi ainakin kaksi vuotta, ennenkuin rakennusyritys voi alkaa, ja silloin aluksi ainoastaan osa siitä tulisi teetettäväksi, oli kamari katsonut riittäväksi, että nykyään käytettävänä olevista 1911 vuoden lainavaroista osotettiin 1,000,000 markkaa.

Jos taas kaupunginvaltuusto päättäisi, että puheenalaisen rakennusyrityksen tuli jäädä toistaiseksi, tahi jos valtuusto pitäisi lisävalmistelua tarpeellisena asian kaikinpuoliseksi valaisemiseksi, täytyi kaupunginhallinnon olla valmis ryhtymään toimiin lisätilan hankkimiseksi kaupungin viranomaisille ja lautakunnille. Tässä kohden astui kysymys seurahuoneen vastaisesta käyttämisestä etualalle. Melko määrin uudesti järjestämällä nykyisiä huoneistoja voitaisiin seurahuoneella varata tarpeellista tilaa kunnallishallinnolle moniksi ajoiksi. Kustannukset eivät olleet likimäärinkään mainittavissa, ennenkuin täydellinen suunnitelma vastamainitussa kohden oli voitu hyväksyä, mutta kaikissa tapauksissa ne nousisivat satoihintuhansiin markkoihin.

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 28 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 72.

Rahatoimikamari esitti

kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsionilainasta osotetaan aluksi 1,000,000 markkaa uuden kaupungintalon teettämiseksi kortteliin n:o 30 sekä korttelin n:o 31 tontille n:o 26; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen;

sekä varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että jollekin arkkitehdille, esimerkiksi arkkitehti Lindgrenille, annetaan toimeksi laatia uuden kaupungintalon piirustukset;

että asetetaan viisihenkilöinen komitea, jonka tulee yksissä neuvoin valitun arkkitehdin kanssa laatia rakennusyrityksen ohjelma sekä aikanaan toimia rakennustoimikuntana ynnä hoitaa ja pitää silmällä mainittua rakennustyötä sekä siihen nähden muun muassa tehdä arkkitehdin kanssa sopimus piirustusten laatimisesta ja työn valvomisesta maksettavasta korvauksesta; sekä

että kaupunginvaltuusto varaa itselleen oikeuden lopullisesti tarkastaa ja hyväksyä ohjelman ynnä piirustukset ja kustannusarviot, ennenkuin rakennusyritykseen saa ryhtyä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli edellä mainitun komitean jäseniksi valinnut [1]) herra Norrménin, todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, kaupungininsinööri G. Idströmin sekä herrat Tarjanteen, Castrénin, H. Lindbergin ja Eskolan, antoi komitea joulukuun 10:ntenä päivätyn mietinnön n:o 1 [2]) asiasta. Siinä komitea lausui pääasiassa seuraavaa:

Kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1912 tekemällä päätöksellä oli kaupungintalon tarpeellisuus maamme pääkaupungissa todettu sekä rakennuksen paikka määrätty. Komitean tehtävänä oli tämän päätöksen ja palkintokilpailun kautta hankitun selvityksen pohjalla valmistella asiaa edelleen sekä kaupunginvaltuustolle esittää suunnitelma ja ohjelma kaupungintalokysymyksen ratkaisemiseksi.

Ennenkuin komitea oli käynyt suorittamaan tätä tehtäväänsä, joka kaipasi pitkällistä ja perusteellista valmistelua, oli komitea katsonut olevan kiinnittäminen huomiota erinäisiin kaupungintalokysymyksen yhteydessä oleviin ja sen vastaiseen käsittelyyn vaikuttaviin erikoisseikkoihin. Kun eri tahoilla oli lausuttu epäilyksiä kaupunginvaltuuston määräämän paikan sopivaisuudesta, oli komitea katsonut olevan aihetta täydentävällä selvittelyllä vieläkin valaista tätä asiaa. Niinikään oli katsottu olevan tarkemmin tutkiminen, kävikö seurahuoneella tarjona olevaa tilaa pitemmän aikaa käyttä-

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 11 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 94.

minen kaupunginviranomaisten tarpeisiin; ja kun vihdoin väliaikaisia toimenpiteitä laajemman huoneistotilan hankkimiseksi kunnallishallinnon ja poliisin käytettäväksi oli tarpeen, sen johdosta ettei rakennusyrityksen toimeenpano lähivuosina missään tapauksessa näyttänyt olevan ajateltavissa, oli komitea tässä yhteydessä ottanut tämänkin kysymyksen harkittavakseen.

Asiaa aikaisemmin valmisteltaessa oli ehdotusta kaupungintalorakennuksen sijoittamisesta nykyisille raatihuoneen ja seurahuoneen tonteille seikkaperäisesti valaistu ja perusteltu eri näkökannoilta. Hiljattain päättyneen palkintokilpailun täytyi katsoa osottaneen, että kortteleissa n:oissa 30 ja 31 tarjona oleva ala riitti kunnallishallinnon tai ainakin kaupunginviranomaisten pääosan tarpeisiin, siinäkin tapauksessa että raastuvanoikeuden huoneistot edelleen olisivat kaupungintaloryhmässä. Mutta toiselta puolen ei käynyt kieltäminen, ja tätä käsitystä oli kilpailu yhäkin vahvistanut, että rakennushankkeen toteuttaminen tällä paikalla voi kohdata erinäisiä vaikeuksia rakennustaiteelliselta kannalta. Komitea oli ollut sitä mieltä, että tämä seikka sekä kysymys vastaisen kaupungintaloryhmän muusta muodostelusta kaipasi tarkempaa ammattimiesten selvitystä, likinnä kilpailun tuloksen pohjalla, minkätähden komitea oli antanut näiden asiain valmistelun keskuudestaan asettamansa jaoston toimeksi. Komitea oli kuitenkin jo nyt katsonut voivansa todeta, ettei esillä olevan tehtävän ratkaisu mainitulla paikalla kohdanne sen laatuisia vaikeuksia, että paikasta olisi kokonaan luovuttava.

Niiden syiden joukossa, jotka puolsivat kaupungintalon sijoittamista puheenalaiselle paikalle, oli asian aikaisemmassa valmistelussa mainittu, että muuta sopivaa tonttia ei ollut kaupungin käytettävänä. Tarpeellisen selvityksen saamiseksi tästä asiasta oli komitea yksissä neuvoin kaupunginasemakaava-arkkitehdin kanssa tarkastanut kaupungissa olevia eri tontteja ja alueita, silmällä pitäen niiden edellytyksiä ja sopivaisuutta kaupungintalotonteiksi. Ainoat paikat, mitkä olivat ajateltavissa tähän tarkoitukseen käytettäviksi, olivat kaupungin lunastama, korttelissa n:o 199 sijaitseva veistämötontti, Eteläsataman viereinen n. s. pakkahuoneentontti, Rautatientori sekä korttelit n:ot 401 a, 401 b, 402 ja 403 Töölössä. Mainitusta tarkastuksesta oli käynyt selville, että kaupungin omistamat korttelien n:ojen 30 ja 31 tontit olivat kaikkia muita puheenalaiseen tarkoitukseen tarjona olevia tontteja edullisemmat sekä ettei kaupunginvaltuustolla niinmuodoin ollut syytä purkaa eikä muuttaa kaupungintalon sijoitusasiasta tekemäänsä päätöstä.

Luotettavan selvityksen saamiseksi siitä, missä määrin seurahuonetta pitemmän tai lyhyemmän siirtymiskauden kuluessa voi

käyttää kunnan viranomaisten tarpeisiin, oli komitea antanut jäsenensä herra Lindbergin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupunginarkkitehdin kanssa toimittaa mainitun rakennuksen tutkimisen. Tästä tutkimuksesta oli käynyt selville, että rakennus tosin huoneiden sijoituksen johdosta oli käyttökelpoinen virastojen ja viranomaisten huoneistoiksi, mutta että tuo vanha rakennus oli niin puutteellisessa kunnossa, ettei sen täydellistä korjaamista käynyt puoltaminen taloudelliselta eikä tarkoituksenmukaisuudenkaan kannalta. Tutkimus oli kuitenkin osottanut, ettei ilmeistä luhistumisen vaaraa ollut olemassa, varsinkaan jos ryhdyttiin tarpeellisiin varokeinoihin. Komitea oli puheenalaisen selvityksen pohjalla tullut siihen käsitykseen että, vaikkei rakennusta käynyt paneminen kuntoon pitemmän ajan varalle, voi kunta sitä kuitenkin väliaikaisesti käyttää edullisesti tarpeisiinsa joka tapauksessa sen ajan, minkä kaupungintalokysymyksen kaikinpuolinen valmistelu vaati.

Välttämätön edellytys kaupungintalokysymyksen ratkaisulle oli erityisen talon teettäminen kaupungin poliisilaitokselle, joten tämän laitoksen nykyinen pakottava uusien ja ajanmukaisten huoneistojen tarve tulisi täytetyksi ja kaupunki saisi nykyisen raatihuoneryhmän vapaasti käytettäväkseen. Kun poliisitalon rakennuttamiseen tarvittaisiin ainakin 2—4 vuotta sen jälkeen, kun kaupunginvaltuusto oli asiasta tehnyt päätöksensä, olisi väliaikana tilaisuus huolellisesti harkita kaupungintaloasian edelleen kehittämistä sekä lopullisten suunnitelmain laatimista.

Niinkuin edellä mainittiin, kävisi seurahuonerakennuksen sanottavitta kustannuksitta väliaikaisesti kuntoonpaneminen joksikin lyhyenlaiseksi ajaksi, ja oli komitean mielestä siten saatava tila mahdollisimman tarkoin käytettävä. Komitea oli sitä varten laatinut ehdotuksen seurahuoneen huoneistojen jakamiseksi, jonka ehdotuksen mukaan tila käytettäisiin seuraavasti, ollen kuitenkin rahatoimikamarilla valta tässä kohden tehdä asianhaarain vaatimia muutoksia. Ensimäiseen kerrokseen sijoitettaisiin, kaupunginvaltuuston asiasta aikaisemmin tekemän päätöksen mukaan, rahatoimikamari sekä nykyisessä raatihuoneryhmässä sijaitseva poliisin passitoimisto. Entinen ruokasali jätettäisiin toistaiseksi käyttämättä ja voitaisiin lyhyiksi ajoiksi vuokrata näyttelyjä varten ja muihin satunnaisiin tarpeisiin. Toiseen kerrokseen sijoitettaisiin poliisin osotetoimisto, taksoitusvalmistelukunta ja henkikirjottajan konttori. Sofiankadun talossa n:o 1 näiden viranomaisten sekä samaten raatihuoneryhmässä poliisin passitoimiston poismuuton johdosta joutilaiksi tulevat huoneistot käytettäisiin poliisilaitoksen liian ahtaiden ja epäajanmukaisten huoneistojen väliaikaiseen laajentamiseen. Kolmanteen kerrokseen sijoitettaisiin tilastokonttori, oikeusaputoimisto ja kasvatuslautakunta,

joille nykyään oli vuokrattu huoneistot Pohjois Esplanadikadun talosta n:o 25. Näiden huoneistojen vuokrasopimukset olivat voimassa, kasvatuslautakunnan huoneiston kesäkuun 1 päivään 1914, jos irtisanominen tapahtui joulukuun kuluessa 1913, sekä molempain muiden virastojen kesäkuun 1 päivään 1918. Komitea oli sentähden päättänyt ehdottaa, että rahatoimikamarin käskettäisiin ryhtyä keskusteluihin talonomistajan kanssa viimeksi mainittujen sopimusten lakkauttamisesta kesäkuun 1 päivästä 1914 tahi, vaihtoehtoisesti, antaa huoneistot vuokralle kaupungin puolesta sekä niinikään paikalla sanoa irti kasvatuslautakunnan huoneiston vuokrasopimus. Katarinankadun puoleisen kylkirakennuksen kolmannesta kerroksesta luovutettaisiin huoneistoja kaupungin palveluksessa olevalle seurahuoneen palveluskunnalle. Isoa juhlasalia käytettäisiin niinkuin tähänkin asti juhla- ja konserttihuoneistona. Komitean mielestä vaati salin käyttämistä vastamainittuun tarkoitukseen todellinen tarve, jota kaupunki ei voinut nykyoloissa olla huomioon ottamatta. Niin kauan kuin juhlasalia käytettiin tällä tavoin, näytti Sofiahuoneistokin olevan vuokrattava ravintolaksi.

Laadittujen kustannusarvioiden mukaan nousisivat kustannukset viranomaisten käytettäviksi annettavain huoneistojen tarpeellisista korjauksista kaikkiaan 32,000 markkaan, joka määräraha siis olisi pantava 1914 vuoden rahasääntöön. Puheenalaiset korjaukset ja muutostyöt olisi alotettava 1914 vuoden alussa ja saatettava loppuun viimeistään saman vuoden kesäkuun 1 päivään.

Mikäli komitea oli saanut tietää, olivat seurahuoneen tulisijat mitkä minkin verran epätyydyttävässä kunnossa, ja lienevät varsinkin ensimäisen kerroksen tulisijat riittämättömät pitämään voimassa tarpeellista huonelämpöä. Osottautuisi sentähden arvatenkin tarpeelliseksi laittaa lämpöjohto ainakin rahatoimikamarille varattuihin ensimäisen kerroksen huoneistoihin. Kustannukset lämpöjohdon laittamisesta koko ensimäiseen kerrokseen nousisivat komitean hankkiman kustannusarvion mukaan 20,000 markan vaiheille. Ensiksi mainittuun määrärahaan ei kuitenkaan ollut luettu lämpöjohdon kustannuksia, koska rahatoimikamarin mielestä oli syytä odottaa ensi talvena saatavaa kokemusta, ennenkuin puheenalainen kallis työ päätettiin teettää.

Edellä lausutun nojalla komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kaupungintalon paikkaan nähden pysyä aikaisemmassa päätöksessään;

seurahuoneen väliaikaisia sisustus- ja korjaustöitä varten 1914 vuoden rahasäännössä osottaa 32,000 markkaa; sekä

käskeä rahatoimikamarin joulukuun kuluessa irtisanoa kasvatuslautakunnan huoneiston vuokrasopimuksen lakkaavaksi kesäkuun 1 päivästä 1914 sekä tehdä sopimuksen tilastokonttorin ja oikeusaputoimiston huoneistojen vuokrakirjain purkamisesta tahi vaihtoehtoisesti toiselle siirtämisestä.

Komitean esitystä esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, poistamalla mietinnön ensimäisen ponnen, muilta kohdin hyväksyä komitean ehdotuksen.

Kirjelmässä toukokuun 29 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle arkkitehtiklubin mainittuun palkintolautakuntaan valitsemain jäsenten ja varajäsenen kamariin antamat laskut osanotostaan lautakunnan töihin, jotka laskut heidän kunkin osalta päättyivät 1,000 markkaan, sekä jätti samalla kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö kohtuus vaatisi muillekin palkintolautakunnan jäsenille, jotka eivät olleet antaneet laskuja osanotostaan sen töihin, maksamaan korvausta.

Kaupunginvaltuusto päätti [2]), että edellä mainittujen palkkiolaskujen yhteenlaskettu määrä, 4,000 markkaa, oli asianomaisille suoritettava sekä pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista, jota vastoin ja kun valtuuston valitsemain, täällä asuvain jäsenten tehtävää täytyi pitää kunnallisena luottamustoimena, josta ei ollut maksettava palkkiota, valtuusto epäsi rahatoimikamarin ehdotuksen tältä kohden.

Määräraha väliseinän teettämiseksi Länsirannan tullihaaraosastoon.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,100 markan määrärahan väliseinän teettämiseksi Länsirannan tullihaaraosaston toimistohuoneeseen.

Määräraha tulli- ja pakkahuoneen korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [4]) kaupunginvaltuusto Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjauksiin 4,950 markkaa.

Määrärahoja rakennuksen teettämiseen ainespihalle y. m.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [4]) kaupunginvaltuusto uuden työpajarakennuksen teettämiseksi kaupungin ainespihalle 10,000 markkaa, sikäläisen pajan laajentamiseen 5,300 markkaa sekä ainespihalla olevain vajain muuttoon ja rakennuttamiseen yhteensä 8,000 markkaa.

Määräraha kunnan työnvälitystoimiston huoneiston laajentamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 17,500 markkaa Aleksanterinkadun talossa n:o 1 entisessä tulli- ja pakkahuoneessa sijaitsevan kunnan työnvälitystoimiston huoneiston laajennus- ja muutostöiden teettämiseen kaupunginarkkitehdin laatimain piirustusten mukaisesti.

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 19 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 16 §.

Määräraha kunnan työväenasuntojen muutos- ja korjaustöihin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden menosäännön vahvistaessaan oli päättänyt [1]) budjetista poistaa rahatoimikamarin menosääntöehdotuksessa olevan 7,479 markan 63 pennin määrärahan Hietaniemen- ja Kristinankadun varrella sijaitsevain kunnan työväenasuntojen erinäisiä korjaustöitä varten sekä neuvoa näiden asuntojen hoitolautakuntaa valtuustolle tekemään erikoisen esityksen määrärahan myöntämisestä, anoi lautakunta kirjelmässä maaliskuun 13 päivältä esittämillään syillä puheena olevan määrärahan myöntämistä eräitä mainittujen työväenasuntojen korjaus- ja muutostöitä varten, jotka oli teetetty aikaisemmin hankkimatta määrärahaa tähän tarkoituksen.

Asiaa esiteltäessä havaitsi [2]) kaupunginvaltuusto hoitolautakunnan tosin menneen toimivaltansa ulkopuolelle teettäessään puheena olevat huomattavat muutos- ja korjaustyöt olematta sitä ennen asianmukaisella tavalla hankkinut tarvittavaa määrärahaa, mutta kun nämä työt nähtävästi olivat olleet tarpeelliset eräiden osin kunnan työväenasuntojen rakentamisessa ja osin myöhemmin syntyneiden puutteellisuuksien poistamiseksi, päätti valtuusto osottaa pyydetyn määrärahan käyttövaroistaan.

Määräraha asuinhuoneiden laittamiseksi Hietaniemenkadun majailutaloon.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto asuinhuoneiden laittamiseksi Hietaniemenkadun majailutaloon 12,350 markkaa.

Määräraha kunnan työväenasuntojen korjauksiin.

Kunnan työväenasuntojen sisä- ja ulkopuolisia korjauksia varten myönsi [3]) kaupunginvaltuusto vastamainitussa tilaisuudessa 14,100 markan määrärahan.

Lisämääräraha Kallion paloasemaa varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä joulukuun 4 päivältä tehdyn esityksen johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 7,200 markan lisämääräraha Kallion paloaseman rakennustyöstä johtuneen lisäkustannuksen suoritukseksi, jota vastoin valtuusto jätti kamarin samalla tekemän ehdotuksen tukimuurin teettämisestä Kaarlenkatua vasten toistaiseksi.

Kysymys paloaseman rakennuttamisesta Böleen ja tonttien varaamisesta Töölön paloasemaa varten.

Kirjelmässä joulukuun 6 päivältä 1912 esitti palotoimikunta että, koska oli välttämätöntä mahdollisimman pian järjestää ja lisätä paloturvallisuutta Bölen esikaupungissa ja Töölön kaupunginosassa, kaupungin palomestarin laatiman ehdotuksen mukaisesti paloasema rakennettaisiin Maistraatinkadun varrelle Böleen sekä että Runebergkadun tontit n:ot 46 ja 48 ynnä Topeliuskadun tontti n:o 3 korttelissa n:o 479 varattaisiin Töölön alueelle vastedes rakennettavan samanlaisen aseman paikaksi, minkä ohessa toimikunta, siltä varalta että ehdotusta uuden paloaseman rakennuttamisesta Böleen

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 195. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 6 §.

ei silloin voitaisi hyväksyä, anoi, että tulisijalla varustettu kaluvaja heti rakennutettaisiin sinne sekä toistaiseksi annettaisiin Bölen vapaaehtoisen palokunnan käytettäväksi.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa [1]) m. m. oli ilmoittanut Böleen ehdotetun paloaseman rakennuttamisesta olevan kustannuksia arviolta 32,600 markkaa, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että edellä mainitut tontit oli puheena olevaan tarkoitukseen varattava sekä rahatoimikamarin käskettävä 1914 vuoden budjettiehdotukseen panna vastamainittu menoerä, jonka myöntämisestä valtuusto ei kuitenkaan vielä katsonut olevan aihetta tehdä lopullista päätöstä.

Määräraha palotornin korjaustöihin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto eteläisen palotornin korjauksiin 4,000 markkaa.

Määräraha halkovajan ja tallin teettämiseksi poliisivartiokonttoria varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 13 päivältä tehtyä esityksen halkovajan ja tallin rakennuttamisesta Vanhankaupungin poliisivartiokonttoria varten päätti [4]) kaupunginvaltuusto mainitut rakennukset teetettäviksi vuonna 1913 sekä tarkoitukseen tarvittavan määrärahan, 1,900 markkaa, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha poliisiaseman ulkohuoneen muuttoon.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto Bölen esikaupungissa olevan poliisiaseman ulkohuoneen muuttoon ja uudestirakentamiseen 1,770 markan määrärahan.

Määrärahoja poliisilaitoksen huoneistojen korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [3]) kaupunginvaltuusto poliisilaitoksen käytettävänä Aleksanterinkadun talossa n:oissa 22—24 ja Pengerkadun talossa n:o 5 olevain huoneistojen korjauksiin, edellisten 5,100 ja jälkimäisten 3,000 markkaa.

Määrärahoja sairaalain korjauksiin.

Niinikään 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan osotti [3]) kaupunginvaltuusto 37,150 markkaa Marian sairaalan, 9,300 markkaa kulkutautisairaalan, 33,400 markkaa Kivelän sairaalan, 3,700 markkaa Greijuksen sairaalan ja 2,800 markkaa koleraparakkien korjauksiin.

Määrärahoja asuinhuoneiden ja ruumishuoneen laittamiseksi Kivelän sairaalaan.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto hoitajatarten asuinhuoneiden laittamiseksi Kivelän sairaalan lääkärinasuntoon 2,550 markkaa sekä pajan sisustamiseen mainitun sairaalan ruumishuoneeksi 1,570 markkaa.

Määräraha uimahuoneen rakentamiseksi Kivelän sairaalaan.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi [3]) kaupunginvaltuusto uuden uimahuoneen rakentamiseksi Kivelän sairaalaan 2,750 markan määrärahan.

Kysymykset keskuslämmityksen ja ajan-

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämiskysymystä käsittelemään asetetun komitean esityksestä [5]) päätti [6])

[1]) Rtk. kirj. maalisk. 7 p. n:o 136. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 21 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §.

mukaisen keittiölaitoksen aikaansaamisesta Kivelän sairaalaan.

kaupunginvaltuusto rahatoimikamariin lähemmin valmisteltaviksi lähettää kysymykset keskuslämmityksen sekä ajanmukaisen keittiölaitoksen aikaansaamisesta Kivelän sairaalaan.

Määrärahoja Kivelän sairaalan korjaus- ja sisustustöihin.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää määrärahoja kaikkiaan 13,250 markkaa tarpeellisiksi havaittujen korjaus- ja sisustustöiden teettämiseen Kivelän sairaalassa.

Vahvistettu päätös lisämäärärahan osottamisesta Sipoon mielisairaalan rakennuttamiseen.

Maistraatin kirjelmässä joulukuun 27 päivältä 1912 ilmoitettiin [2]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli mainitun kuukauden 11 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston edellisen lokakuun 8 päivänä tekemän päätöksen [3]) 1911 vuoden obligatsionilainasta myöntää 329,000 markan lisämäärärahan Sipoossa olevan kaupungin mielisairaalan rakennuttamiseen.

Määräraha asuinhuoneistojen laittamiseksi hoitajaoppilaille Sipoon mielisairaalaan.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustamiseksi Sipoossa olevaan kaupungin mielisairaalaan 13,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, minkä ohessa valtuusto päätti, että oli valtuuston lisätyin luvuin päätettäväksi vastedes jätettävä, onko mainittu määräraha pantava maksettavaksi laina- vai taksoitusvaroista.

Kysymys uuden tuberkulosisairaalan rakentamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 30 päivänä 1912 oli rahatoimikamariin lausunnon saamista varten lähettänyt [5]) m. m. terveydenhoitolautakunnan tekemän ehdotuksen, että valtuusto päättäisi rakennuttaa tuberkulosia sairastaville henkilöille aiotun, kaikkiaan 200 sairassijaa käsittävän sairaalan sekä sitä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten heti asettaa komitean valitsemaan paikkaa, laatimaan piirustuksia ja kustannusarviota y. m. sairaalalle, päätti [6]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä lähettää terveydenhoitolautakunnan mainitun ehdotuksen lausunnon saamiseksi siihen komiteaan, jolle valtuusto oli m. m. antanut tehtäväksi hankkia selvityksen siitä, missä määrin kaupunki lähiaikoina tarvitsee laajempia tai uusia sairaanhoitolaitoksia.

Kirjelmässä huhtikuun 23 päivältä ilmoitti edellä mainittu komitea havainneensa sen suuntaiset toimenpiteet, joita terveydenhoitolautakunta oli esittänyt, erittäin tarpeellisiksi, mutta ei kuitenkaan voivansa antaa lausuntoa asiasta, ennenkuin sitä oli silloistaan perinpohjaisemmin valmisteltu, minkätähden komitea esitti, että valtuusto antaisi erikoisen viisihenkilöisen komitean tehtäväksi

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 22 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 6 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 42 ja seur. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 5 §. — [5]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 44 ja seur. — [6]) Valt. pyötäk. huhtik. 1 p. 12 §.

lähemmin valmistella kysymystä vastaisen sairaalan rakennuttamisesta tuberkulosia sairastavia henkilöitä varten sekä hankkia luonnospiirustukset ynnä ehdottaa sairaalan paikan.

Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]), ja valittiin siten asetetun komitean jäseniksi herrat Sievers, Tarjanne ja Zilliacus, lääketieteenlisensiaatti I. Rosqvist sekä lääkintöneuvos A. Koskimies.

Kunnan teurastamon rakennuttaminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 22 päivänä 1910 oli lähettänyt [2]) kunnan teurastamon rakennuskysymystä valmistelemaan asetetun komitean antaman mietinnön rahatoimikamariin, jonka erikoisesti tuli harkita asian rahallista puolta, antoi kamari huhtikuun 21:ntenä päivätyn esityksen [3]) asiasta. Siinä kamari lausui m. m. seuraavaa:

Teurastamon paikkaan nähden oli rahatoimikamari sitä mieltä, että tarkoitukseen ehdotetuista paikoista oli sopivin kaupunginvaltuuston aikaisemmin varaama alue, tehdaskorttelit n:ot 274, 275, 278 ja 279, joiden pinta-ala oli yhteensä noin 78,800 m^2 ja myyntiarvo 608,400 markkaa.

Kamarissa oli kuitenkin lausuttu epäilyksiä mainitun laitokselle ehdotetun paikan sopivaisuudesta. Teurastamokomitean ehdotuksen mukaan kävisivät laitoksen vastaiset laajennukset itään päin, koska pääkäytävä sijoitettaisiin alueen länsirajalle ja teuraseläimet tuotaisiin sen etelärajalle. Kun kuitenkin laitos vastedes vaikuttaisi häiritsevästi Sörnäsin niemekkeen satama- ja rautatielaitoksiin sekä kävisi erittäin vaikeaksi sijoittaa tulo- ja lähtoraiteet komitean ehdottamalla tavalla, oli laitoksen pohjapiirrosta ehdotettu muutettavaksi siihen tapaan, että pääkäytävä tulisi Työpajakadun varrelle alueen etelärajalle ja teuraseläimet tuotettaisiin alueen itäpuolelle, likimain Panimokadun paikalle. Näin menetellen kävisi laitosta vastedes laajentaminen koilliseen eikä itään. Tämänkin ehdotuksen mukaan olisi tilaisuutta laajentaa laitosta ainakin kolminkertaiseen määräänsä, vaikka sitä varten käytettäisiinkin ainoastaan se alue, mikä nykyään oli heti kaupungin käytettävänä. Jos vastoin luuloa vastedes tarvittaisiin lisätilaa, oli sitä saatavana Sörnäsin osakepanimon hallussa nykyään olevalta vuokra-alueelta. Lausunnon saamiseksi raidelaitteita koskevista eri ehdotuksista, joiden varassa laitoksen sijoitus oli, oli kamari kääntynyt tiedustelulla rautatiehallituksen puoleen, joka vastaukseksi oli ilmoittanut vaihtopuolisia ehdotuksia tarkastettuaan havainneensa, että se ehdotus, jonka mukaan tuloraiteet sijoitettaisiin pohjoispuolelle, oli

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 46 §. — [2]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 50. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39.

ainoa toteutettavaksi mahdollinen, jota vastoin aikaisemmin tehty ehdotus hallituksen mielestä oli mahdoton. Ehdotetun muutoksen johdosta poistuisivat ne epäilykset, joita kävi esittäminen teurastamokomitean ehdotuksen toteuttamista vastaan.

Tämän suunnitelman toteuttaminen kuitenkin vaatisi heti teettämään eteläosan Vanhankaupunginlahden vastaista satamarataa (esityksen oheiseen luonnospiirustukseen merkitty kirjaimilla A—B—C), josta työstä kaupungininsinööri oli laskenut olevan kustannuksia 144,000 markkaa. Puheenalainen ratarakennus olisi tosin teetettävä jo teurastamorakennuksen yhteydessä, mutta teurastamorakennuksen tilin tuli saada hyvitys kustannuksista, koska ne kuuluivat vastaiseen satamarakennustyöhön.

Laitoksesta saattoi laskea olevan kustannuksia tasaluvuin kaikkiaan 3,100,000 markkaa.

Rakennusyrityksen pohjaksi pantavasta ohjelmasta oli kamarissa ollut jonkin verran eriäviä mielipiteitä. Kun lopullisia piirustuksia kustannusarvioineen ei ollut voitu tehdä, ennenkuin päätös sekä periaatteellisesta puolesta että laitoksen paikasta ja sijoituksesta oli olemassa, oli toiselta puolen huomautettu, että toistaiseksi olisi päätettävä ainoastaan tästä ynnä teurastamolle tarpeellisen satamaradan osan rakentamisesta sekä myönnettävä tähän tarkoitukseen tarvittava määräraha, joka oli laskettu likimain 250,000 markaksi. Toiselta puolen oli lausuttu, että periaatteellisen päätöksen kävi tekeminen laadittujen piirustusten ja kustannusarvion pohjalla, jossa tapauksessa lopullista kustannusarviota laadittaessa olisi otettava huomioon edellä mainitut laitoksen sijoitukseen, raidelaitteisiin y. m. suunnitellut muutokset, mutta että rakennusohjelma olisi toteutettava vähitellen. Jälkimäiseen mielipiteeseen oli kamarin enemmistö yhtynyt.

Edellyttäen kustannusten nousevan kaikkiaan noin 3,100,000 markkaan oli kamari katsonut suotavaksi, että 1911 vuoden obligatsionilainasta osotettaisiin tarkoitukseen niin suuri määrä, että rakennustyö voisi kahtena lähivuonna jatkua keskeytymättä, ja kun eivät kokonaiskustannukset missään tapauksessa olisi 2 miljoonaa markkaa vähemmät, vaikka ohjelmaa supistettaisiinkin eräiltä kohdin, oli kamarista näyttänyt sopivalta, että tarkoitukseen nyt varattaisiin viimeksi mainittu rahamäärä.

Rakennusyrityksen johto olisi kamarin mielestä annettava toimeksi erityiselle rakennustoimikunnalle, johon kuuluisi esimerkiksi viisi jäsentä, niiden joukossa kaupungininsinööri itseoikeutettuna.

Kun kamarista näytti suotavalta, että henkilö, joka vastedes asetettiin teurastamoa johtamaan, saisi tilaisuuden asiantuntemuksellaan edistää rakennuskysymyksen onnellista ratkaisua ja myös

olla apuna valmistelemassa teurastamokysymyksen yhteydessä olevia kysymyksiä, esimerkiksi lihantarkastuksen vastaista järjestämistä, ehdotti kamari laitoksen johtajanviran täytettäväksi samaan aikaan kuin rakennustyö alotettiin, esimerkiksi lokakuun 1 päivästä 1913.

Edellä lausutun johdosta rahatoimikamari esitti

kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Sörnäsin niemekkeelle tarkoitusta varten varattuihin kortteleihin n:oihin 274, 275, 278 ja 279 on rakennettava kunnan teurastamo pääasiallisesti kamarin kirjelmän oheisten piirustusten mukaisesti ja sijoitettuna niiden oheisissa karttaluonnoksissa osotetulla tavalla;

että tarkoitukseen osotetaan 1911 vuoden lainavaroista 2,000,000 markkaa; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen;

sekä varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että yritystä varten asetetaan rakennustoimikunta, niinkuin edellä on ehdotettu, sekä tämä valtuutetaan ryhtymään toimenpiteisiin rakennusyrityksen lopullisten piirustusten ja kustannusarvion laatimiseksi ynnä muihin sen toteuttamiseksi tarpeellisiin toimiin, samoin kuin että toimikunnan on valtuustolle esitettävä, kuinka laajasti ja missä järjestyksessä yrityksen ohjelma on toteutettava;

että eräässä karttaluonnoksessa tarkemmin osotettu teurastamoon vievä rautatie on pantava rakenteille; sekä

että laitoksen johtajanvirka on täytettävä vastaanotettavaksi lokakuun 1 päivänä 1913.

Rahatoimikamarin kirjelmään liittyvässä vastalauseessa ehdotti muuan sen jäsenistä, muuten hyväksyen kamarin ehdotukset, että teurastamon rakentamiseen osotetaan 1911 vuoden lainavaroista 3,100,000 markkaa sekä että asetetaan viisihenkilöinen rakennustoimikunta, joka valtuutetaan heti ryhtymään toimenpiteisiin rakennusyrityksen toteuttamiseksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) lisätty kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään:

Sörnäsin niemekkeelle, valtuuston siihen tarkoitukseen varaamiin kortteleihin n:oihin 274, 275, 278 ja 279 rakennettavaksi kunnan teurastamon siihen kuuluvine tuloraiteineen Vanhankaupunginlahden rantaan tehtävältä vastaiselta satamaradalta, pääasiassa teurastamokomitean laatimain piirustusten mukaisesti ja komitean ehdottamassa laajuudessa sekä sillä tavoin sijoitettuna kuin rahatoimikamarin valtuustolle lähettämät karttaluonnokset osottivat;

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 1 §.

tarkoitukseen osottaa 2,000,000 markkaa 1911 vuoden lainavaroja;

kustannukset siitä mainitun satamaradan osasta (A—B—C), mikä on teetettävä teurastamon saattamiseksi rautatien yhteyteen, edeltäpäin maksettavaksi vastamainituista määrärahavaroista sekä vastedes, vastaiseen satamarakennustyöhön kuuluvina, korvattavaksi teurastamorakennukselle; sekä

antaa varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia näille päätöksille asianmukaisen vahvistuksen.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti [1]) sitten:

alistaa edellä kerrotut lisätyn kaupunginvaltuuston päätökset k. senaatin tutkittaviksi ja vahvistettaviksi;

rakennusyritystä varten asettaa viisihenkilöisen rakennustoimikunnan, jonka oli heti ryhdyttävä toimenpiteisiin yrityksen toteuttamiseksi ja laadittava lopulliset piirustukset, kustannusarvio ja rakennusohjelma sekä alistettava ne kaupunginvaltuuston lopullisesti tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi;

käskeä kaupungin yleisten töiden hallituksen heti panna rakenteille luonnokseen kirjaimilla A—B—C merkityn satamaradan osan;

perustettavaksi teurastamon johtajanviran;

varaamalla kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan täyttää tämän viran ensintulevan lokakuun 1 päivästä ja määrätä, että siitä seuraa palkkaa 8,000 markkaa vuodessa ynnä oikeus 10 %:n korotukseen pohjapalkasta viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta sekä vuokrarahaa 2,000 markkaa vuodessa, kunnes johtajalle voidaan valmistaa asunto teurastamossa;

käskeä terveydenhoitolautakunnan, julistettuaan mainitun viran avonaisena haettavaksi, tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen sen täyttämiseksi; sekä

antaa kunnan teurastamon vastaista hoitoa, menosääntöä ja taksaa ynnä siihen kuuluvia maksumääriä koskevat kysymykset rahatoimikamarin valmisteltaviksi yksissä neuvoin rakennustoimikunnan kanssa.

Vastaisen rakennustoimikunnan jäseniksi valitsi kaupunginvaltuusto kaupungininsinööri G. Idströmin, herrat Castrénin ja Eskolan, lääketieteentohtorin vapaaherra O. von Hellensin sekä arkkitehti K. Lindahlin.

Sittemmin ilmoitettiin [2]) maistraatin kirjelmässä syyskuun 13 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli mainitun kuukauden 5 päivänä vahvistanut edellä kerrotut lisätyn kaupunginvaltuuston päätökset.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 833 markan 33 pennin määrärahan teurastamon johtajan

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 4 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 12 §.

palkkaamiseksi joulukuulla 1913, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Vahvistettaessa 1914 vuoden menosääntöä pantiin [1]) siihen puheena olevan teurastamon rakennuttamista varten 1,000,000 markan määräraha.

Määräraha Oulunkylän parantolan korjaustöihin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto Oulunkylän kesäpäiväparantolan korjaustöihin 1,550 markan määrärahan.

Määrärahoja ent. kaasutehtaan konttorirakennuksessa olevan desinfioimismajalan kuntoonpanoon ja voimassapitoon.

Budjettivaliokunnan esityksestä [2]) päätti [1]) kaupunginvaltuusto: hyväksymällä terveydenhoitolautakunnan toimenpiteen laittaa entisen kaasutehtaan konttorirakennuksen alakertaan desinfioimismajalan, jossa paitsi kylpy- ja odotushuonetta sekä keittiötä ja siivoojattaren huonetta oli kolme perheitten sijoittamiseen aiottua huonetta, mainitun desinfioimismajalan kuntoonpanoon sekä sen voimassapitoon vuonna 1913 myöntää kaikkiaan 1,000 markan määrärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista; sekä

majalan voimassapitämiseksi vuonna 1914 saman vuoden menosääntöön panna 6,000 markan määrärahan.

Varastorakennusten teettäminen työ- ja vaivaistalon alueelle.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä tammikuun 20 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [3]) kaupunginvaltuusto antaa kaupungin työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan tehtäväksi rakennuttaa työ- ja vaivaistalon alueelle seuraavat varastorakennukset, nimittäin: varastokellarin työlaitoksen kaitsijan ja vahtimestarien käytettäväksi, olkien säilytysvajan, työlaitokseen maalattaviksi tuotujen ajoneuvojen säilytyssuojan sekä laitoksen työrattaiden ja rekien säilytysvajan, joista rakennuksista oli laskettu olevan kustannuksia 13,850 markkaa, ja oli mainittu määräraha merkittävä 1914 vuoden menosääntöön.

Määräraha työ- ja vaivaistalon korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto työ- ja vaivaistalon korjauksiin 10,750 markkaa.

Määräraha Oulunkylän lastenkodin korjauksiin.

Kirjelmässä elokuun 14 päivältä ilmoitti rahatoimikamari antaneensa kaupunginarkkitehdin teetettäväksi Oulunkylän kartanoon sijoitetussa lastenkodissa tarpeelliset korjaustyöt sekä osottaneensa tähän tarkoitukseen kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 1,100 markkaa, ja esitti kamari tämän toimenpiteen hyväksymistä.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) esitykseen, ja oli edellä mainittu määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Uusien kansakoulutalojen rakennuttaminen.

Kokouksessaan joulukuun 12 päivänä 1911 päätti [5]) kaupunginvaltuusto:

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 95. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 15 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 31 §. — [5]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 67 ja seur.

että uudet, tarpeen mukaiset talot suomenkielisiä kansakouluja varten rakennetaan kaupungin omistamille tonteille Lapinlahdenkatu n:o 19, Siltavuorenpenger n:ot 1, 2 ja 3 sekä Punavuorenkatu n:o 10, oikeammin 8 ja 10;

että kansakoulujohtokunnalle varataan tilaisuus lausunnon antamiseen siitä, missä järjestyksessä nämä rakennusyritykset on toimeenpantava;

että Dagmarkadun tontit n:ot 1 ja 3 varataan suomenkielisen sekä Fjälldalinkadun tontit n:ot 22 ja 24 ruotsinkielisen kansakoulun paikaksi;

että Kasarminkadun kansakoulutalo on, sittenkun sen tyhjentäminen on edellä mainittujen uutisrakennustöiden johdosta käynyt mahdolliseksi, purettava ja tontti varattava pääasiallisesti tyttöjen ammattikoulun tarpeisiin käytettävää rakennusta varten;

että Kansakoulukadun tontti n:o 3 varataan valmistavaa poikain ammattikoulua ja alempaa käsityöläiskoulua varten; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen aikanansa tehdä valtuustolle ehdotuksen ylempänä edellytettyjen rakennusyritysten toteuttamiseen tarpeellisiksi toimenpiteiksi.

Mainittua tehtävää täyttääkseen antoi rahatoimikamari elokuun 28:ntena päivätyn esityksen [1]) asiasta. Siinä kamari lausui m. m. seuraavaa:

Kansakoulujohtokunta oli kamariin lähettämissään kirjelmissä lausunut olevan tarpeellista, että kaupunginvaltuuston asiasta tekemässä periaatteellisessa päätöksessä mainittujen koulutalojen lisäksi uusia kansakoulutaloja rakennettiin sekä ruotsinkieliselle kansakoululle XIV kaupunginosan pohjoisosaan että suomenkieliselle koululle Eläintarhankadun tonteille n:oille 2—8 ja Tallikadun tonteille n:oille 3—7 kortteliin n:o 392, minkä ohessa johtokunta oli ilmoittanut olevansa sitä mieltä, että päätetyistä uusista koulutaloista ainoastaan Punavuorenkadun koulutalo olisi asetettava etusijaan ja niin Lapinlahdenkadun kuin Siltavuorenpenkereenkin koulutalon teettäminen jätettävä toistaiseksi sekä että suomenkielisille kouluille ehdotetuista koulutaloista olisi etusijaan asetettava Eläintarhankadun tonteille n:oille 2—8 ja Tallikadun tonteille n:oille 3—7 rakennettava talo ja taas ruotsinkielisten koulujen koulutaloista Töölön pohjoisosaan rakennettava talo.

Kansakoulujohtokunnan esittämistä syistä sekä muilla mainitsemillaan perusteilla oli kamari yhtynyt johtokunnan ehdotukseen.

Siten ensi sijassa rakennettavain kansakoulutalojen kustannukset nousisivat kaupunginarkkitehdin tekemäin laskelmain mukaan seuraaviin määriin:

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 76.

Eläintarhankadun koulutalo	Smk	530,000: —
Töölön pohjoisosan koulutalo	„	350,000: —
Punavuorenkadun koulutalo	„	290,000: —
	Smk	1,170,000: —

Kun kuluvan vuoden menosäännössä oli näihin tarkoituksiin varattuna 300,000 markkaa, tarvittaisiin koko ohjelman toteuttamiseen lisäksi 870,000 markkaa, jonka määrän kamarin mielestä sopivimmin kävisi jakaminen vuosille 1914 ja 1915.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto, edellä osotetulla tavalla muuttaen kokouksessaan joulukuun 12 päivänä 1911 uusien kansakoulutalojen rakennusohjelmaan nähden tekemäänsä päätöstä, päättäisi:

että uusia taloja on kaupungin kansakouluja varten rakennettava:

Eläintarhankadun tonteille n:oille 2—8 ja Tallikadun tonteille n:oille 3—7 kortteliin 392 suomenkieliselle koululle;

Meilansin sekä siihen rajoittuvain kaupunginosain kaupunginasemakaavan ehdotuksessa koulutaloa varten varatulle paikalle Töölön pohjoisosaan ruotsinkieliselle koululle; sekä

Punavuorenkadun tonteille n:oille 8 ja 10 kortteliin n:o 111 suomenkieliselle kansakoululle.

Edellyttäen tämän rakennusohjelman saavuttavan kaupunginvaltuuston hyväksymisen lähetti kamari sen ohessa valtuustolle sen koulutalon, nimittäin Eläintarhankadun koulutalon, luonnospiirustukset, joka ohjelmassa oli ehdotettu etusijassa rakennettavaksi; ja huomautti kamari tähän koulutaloon nähden seuraavaa:

Kansakoulujohtokunnan laatiman ohjelman mukaan rakennettaisiin puheenalaiselle paikalle 13—16 luokkahuonetta käsittävä koulutalo. Suurempaa koulua johtokunta ei ollut katsonut olevan ehdottaminen, koska sellaisen hoito tuotti tuntuvia vaikeuksia. Rakennuksen ulkoasuun nähden oli kaupungin yleisten töiden hallitus luonnospiirustuksia tarkastaessaan lausunut toivomuksen, että siinä käytettäisiin n. s. tiiliarkkitehtuuria, ja oli kamarikin puolestaan yhtynyt tähän lausuntoon.

Lopuksi huomautti kamari, että rakennusyrityksen toteuttaminen vaati muuttamaan korttelin n:o 392 kaupunginasemakaavaa, koska moniaat korttelin tontit yhdistettäisiin koulutontiksi, jota kujat rajoittivat pohjoisessa ja etelässä. Tämän kaupunginasemakaavaehdotuksen aikoi kamari ottaa huomioon tekeillä olevassa ehdotuksessa Karjalankadun viereisten tonttien uudestijärjestämiseksi.

Ilmoittaen, siinä tapauksessa että esitetty ehdotus tuli hyväksy-

tyksi, kohdakkoin valtuustolle lähettävänsä Töölön pohjoisosaan ja Punavuorenkadun varrelle teetettäväin koulutalojen luonnospiirustukset, esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kortteliin n:o 392 on edellä mainittujen luonnospiirustusten mukaisesti teetettävä koulutalo suomenkielisiä kansakouluja varten arviolta 530,000 markan kustannuksilla; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallituksen on hetimiten ryhdyttävä mainittua rakennusyritystä toimeenpanemaan.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto uusia kansakoulutaloja rakennettavaksi:

1) kortteliin n:o 392 suomenkieliselle koululle;

2) Meilansin sekä siihen rajoittuvain kaupunginosain kaupunginasemakaavan ehdotuksessa koulutaloa varten varatulle paikalle Töölön pohjoisosaan ruotsinkieliselle koululle; sekä

3) Punavuorenkadun tonteille n:oille 8 ja 10 kortteliin n:o 111 suomenkieliselle kansakoululle.

Mitä sitten tuli rahatoimikamarin esitykseen 1) kohdassa mainitun koulutalon rakennuttamisesta arviolta 530,000 markan kustannuksilla, oli kaupunginvaltuusto sitä mieltä, että tuota kustannusmäärää olisi tuntuvasti huojistettava, ennen kaikkea noudattamalla vaatimattomampaa rakennusohjelmaa, minkätähden tämä asia palautettiin rahatoimikamariin. Valtuusto päätti kuitenkin, että puheena olevan koulutalon tontin tasotustyö sekä tarpeellisten rakennusaineiden osto saisi heti alkaa käyttämällä tähän tarkoitukseen kuluvan vuoden menosääntöön uusia kansakoulutaloja varten merkittyä määrärahaa.

Uusien kansakoulutalojen rakennuttamista varten pantiin [2]) 1914 vuoden menosääntöön 100,000 markan määräraha.

Määräraha sähkövalon laittamiseksi Tehtaankadun kansakoulutaloon.

Kansakoulujohtokunnan kirjelmässä toukokuun 7 päivältä tehtyä kaupunginvaltuustolle esityksen, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin sen epäkohdan poistamiseksi, mikä oli syntynyt siitä, että Tehtaankadun kansakoulutalon kaasuvalaistus aikaansai oppilaille vahingollisen lämpömäärän kohoamisen luokkahuoneissa, päätti [3]) kaupunginvaltuusto sähkövalon otettavaksi käytäntöön mainitussa koulutalossa sekä myönsi tarkoitukseen 6,980 markan määrärahan ynnä 500 markan lisäyksen tarpeellisia rakennustöitä varten, ja oli mainitut määrärahat pantava maksettaviksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha ruokailuhuoneen laittamiseksi kansakoulutaloon.

Ruokailuhuoneen laittamiseksi Porthaninkadun kansakoulutaloon myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan 4,000 markan määrärahan.

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 18 §.

Määräraha kansakoulutalojen korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [1]) kaupunginvaltuusto kaupungin kansakoulutalojen korjauksiin 23,460 markkaa.

Lisämääräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen lisä- ja muutosrakennustöihin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden menosäännön vahvistaessaan oli päättänyt [2]) budjetista poistaa rahatoimikamarin menosääntöehdotuksessa nimikkeen „Erinäisiä lisämäärärahoja Bengtsårissa suoritettavia töitä varten" kohdalla olevan 10,000 markan erän sekä neuvoa kasvatuslautakuntaa tekemään eri esityksen määrärahain myöntämisestä, esitti kamari kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä mainitsemillaan syillä puheena olevan lisämäärärahan myöntämistä erinäisiä Bengtsårin kasvatuslaitoksen lisä- ja muutosrakennustöitä varten, jotka oli teetetty vuonna 1912 sitä ennen hankkimatta tarkoitukseen tarpeellista määrärahaa.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto, koska rahatoimikamari oli esittänyt päteviä syitä puheena olevain, vahvistetusta rakennusohjelmasta tehtyjen poikkeamisten puolesta, käyttövaroistaan myöntää pyydetyn lisämäärärahan, mutta samalla kiinnittää kamarin huomiota siihen, että kamarin olisi tullut, kun lisämäärärahan tarve oli voitu saada selville, valtuustolta se hankkia, ennenkuin myönnetyt määrärahat oli ylitetty.

Määräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin 5,900 markkaa.

Rauennut kysymys tontin varaamisesta uuden kirjastotalon paikaksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 8 päivänä 1912 oli rahatoimikamariin palauttanut [4]) kysymyksen tontin varaamisesta uuden kirjastotalon paikaksi uuden ehdotuksen saamiseksi asiasta, antoi kamari toukokuun 19:ntenä päivätyn kirjelmän [5]), jossa kamari ilmoitti mainitulle kirjastorakennukselle sopiviksi tonttipaikoiksi puolletun Creutzkadun tontteja n:oja 4 ja 6 sekä Apollokadun tontteja n:oja 5, 7 ja 9 korttelissa n:o 448 XIII kaupunginosaa, erästä kaupungin yleisten töiden hallituksen osottamaa Hakasalmen puiston aluetta sekä suunnitellussa keskuspuistossa Töölönlahden itä- ja länsipuolitse kulkevain liikenneväyläin risteyksen mainitun lahden eteläpuolella muodostamaa kolmionmuotoista aluetta, ja esitti kamari, ettei nykyään tehtäisi lopullista päätöstä asiasta, vaan että kaupunginvaltuusto ainoastaan päättäisi varata kaikki mainitut alueet puheena olevaan tarkoitukseen.

Tämän johdosta vaaditussa [6]) lausunnossa [7]) ehdotti kaupunginkirjaston hallitus, että kirjastotalon tonttipaikaksi valittaisiin edellä mainittu alue Hakasalmen puistosta tai että, ellei tämä voisi käydä päinsä, sekä mainittu alue että puheena olevat Creutz- ja Apollokadun tontit toistaiseksi varattaisiin tarkoitukseen.

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 195. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 30 §. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 55. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 79. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 11 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 79.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto 26 äänellä 21 vastaan jättää kysymyksen tontin varaamisesta uuden kirjastotalon paikaksi nykyään raukeamaan. Mainitut 21 ääntä puolsivat Creutz- ja Apollokadun tonttien varaamista tarkoitukseen.

Rakennuksen teettäminen kaupungin työväenopistolle.

Esityksessään [2]) korkeampain työväenkurssien järjestämisestä työväenopistoksi huomautti työväenasiain lautakunta, että korkeamman työväenopetuksen järkiperäistä ja tehokasta toimittamista varten oli oma koti sille välttämättömän tarpeellinen. Jo siihen astiselle luennoimistoiminnalle oli vuosi vuodelta käynyt vaikeammaksi ja kalliimmaksi saada sopivia huoneistoja useammaksi illaksi viikossa. Kun työväenopetusta varten ei ollut olemassa vakinaista huoneistoa, puuttui tarpeellisen opetusvälineistön säilytyshuonekin.

Työväenopistotalo oli lautakunnan mielestä rakennettava XI kaupunginosaan kortteliin n:o 301 b. Laadittujen luonnospiirustusten mukaan tulisi taloon ruotsinkielistä osastoa varten 460 hengen luentosali, neljä luokkahuonetta ynnä johtajan ja opettajain huoneet, sekä suomenkielistä osastoa varten 720 hengen luentosali, kahdeksan luokkahuonetta, johtajan ja opettajain huoneet, kumpaisellekin osastolle yhteinen huone käsikirjastoa ja opetusvälineistöä varten sekä vahtimestarille ja talonmiehelle tarpeelliset huoneet. Talon rakennuskustannukset oli laskettu 375,000 markaksi. Kun kuitenkin kaupungille puheena olevaa tarkoitusta varten lahjoitetussa Viola Lewinin testamenttirahastossa oli 1912 vuoden päättyessä laskettu olevan pääomasäästöä likimmittäin 137,000 markkaa, vähenisivät kaupungille rakennusyrityksestä koituvat kustannukset 238,000 markkaan.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, esitti maaliskuun 10:ntenä päivätyssä kirjelmässä [3]) m. m. seuraavaa:

Puheena olevan talon rakennuskustannukset olivat nykyään ainoastaan likimäärin ilmoitettavissa siten, että rakennuksen kuutiosisällys, 14,000 m^3, lukien yksikköhinnaksi 30 markkaa m^3:ltä, antoi kokonaissummaksi 420,000 markkaa, tähän luettuina tontin tasotuskustannukset. Lisäksi tuli tarpeellisen tonttialan arvo. Kamari oli kuitenkin ollut epäröivällä kannalla tähän rakennusyritykseen nähden, osin sen johdosta että kustannukset nousivat tuntuvaan määrään ja osin siihenkin katsoen, että tätä kallista rakennusta käytettäisiin tarkoitukseensa ainoastaan osa vuotta ja silloinkin vain lyhyt aika päivästä. Kun kamari kuitenkin oli katsonut voivansa puoltaa työväenasiain lautakunnan esitystä, oli kamari sen tehnyt sillä nimenomaisella edellytyksellä, että puheenalainen rakennus suunniteltiin ja laitettiin niin, että sitä voi käyttää mui-

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 12 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. Ks. myös tätä kert. siv. 223 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 50.

hinkin, etusijassa sivistäviin tarkoituksiin. Tähän nähden oli kamari katsonut olevan esittäminen että, ennenkuin kaupunginvaltuusto lopullisesti päätti ryhtyä lähes puoli miljoonaa maksavaan rakennusyritykseen, tämä asia jätettäisiin lepäämään ja annettaisiin erityisen valiokunnan harkittavaksi, oliko puheenalainen rakennusyritys toimeenpantava sekä, jos niin katsottiin olevan laita, eikö sitä voitaisi käyttää muidenkin sivistystarkoitusten hyväksi.

Talon paikkaankin nähden oli rahatoimikamari toista mieltä kuin työväenasiain lautakunta sekä oli tässä kohden kaikin puolin yhtynyt kaupungin yleisten töiden hallituksen antamaan lausuntoon. Mainittu hallitus oli nimittäin huomauttanut, että lautakunnan ehdottama rakennustontti, joka käsitti XI kaupunginosan korttelin n:o 301 b tontit n:ot 1 ja 3, ilmeisesti oli liian laaja, kokonaista 6,680 m², minkätähden tontin käyttäminen puheenalaiseen tarkoitukseen tietäisi kalliin tonttialan tuhlausta. Alhaisen arvion eli 50 markan mukaan neliömetriltä lukien oli näiden kahden tontin arvo 334,000 markkaa. Tähän katsoen ja kun XI kaupunginosan alueella oli korttelissa n:o 345 varattu n:olla 13 merkitty 1,592 m²:n laajuinen tontti, joka näytti olevan erittäin sopiva puheenalaiseen tarkoitukseen, varsinkin jos rajakkaiset tontit n:ot 11 ja 15, jotka kumpikin olivat pinta-alaltaan 540 m², varattiin puheena olevan rakennuksen vastaisiin laajennuksiin, oli kamari katsonut olevan puoltaminen mainittujen kolmen tontin osottamista tämän rakennusyrityksen käytettäväksi. Lukien yksikköhinnaksi 30 markkaa m²:ltä olisi tämän tonttiryhmän arvo 80,000 markkaa, siis 250,000 markkaa vähempi lautakunnan ehdottamien tonttien arvoa. Kamarin ehdottama rakennuspaikka ei tosin sijainnut yhtä keskeisellä paikalla kuin kortteli n:o 301 b. Mutta se sijaitsi kuitenkin Kallion keskustassa ja aivan sen paikan vieressä, minkä valtio oli halunnut lunastaa teollisuuskoulutalon paikaksi. Mikäli kaupunki kehittyi pohjoiseen päin, sikäli kamarin ehdottama paikkakin kävi keskeisemmäksi. Huomattava olisi sitä paitsi, että kaupungin alue nykyään jo oli niin laaja, ettei yksi rakennus, sijoitettiinpa se mihin tahansa, voinut täyttää kaikkia vaatimuksia, vaan että joka tapauksessa täytyi luentosaleiksi sopivia huoneistoja vuokrata eri osista kaupunkia, vaikka puheenalainen rakennusyritus toteutettiinkin.

Rakennusyrityksestä johtuviin kustannuksiin nähden oli rahatoimikamari sitä mieltä, että tähän tarkoitukseen lahjoitettu Viola Lewinin testamenttirahasto, jossa 1913 vuoden alussa oli 137,100 markkaa, olisi käytettävä, sekä loput, noin 300,000 markkaa, vuosina 1914—15 suoritettava taksoitusvaroista.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi antaa erityisen valiokunnan toimeksi ottaa tutkittavaksi kysymyk-

sen rakennuksen teettämisestä työväenopistoa varten ja siinä kohden erittäinkin selvittää, oliko tuollainen rakennus, jos se katsottiin olevan teetettävä, niin suunniteltavissa ja laitettavissa, että sitä voi käyttää muihinkin tarkoituksiin.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen muuten, paitsi että puheena oleva tehtävä annettiin rahatoimikamarin suoritettavaksi yhteistoimin sosialilautakunnan kanssa.

Tämän johdosta rahatoimikamari lokakuun 13 päivänä antamassaan lausunnossa [2]) ilmoitti käsitelleensä asian yksissä neuvoin sosialilautakunnan valtuutettujen kanssa sekä niinikään neuvotelleensa kaupungin kansakoulu- ja ammattiopetuslaitoksen edustajain kanssa.

Tällöin oli käynyt selville, että ammattiopetukselle tarpeellisia huoneistoja ei kävisi sijoittaminen työväenopetusta varten aiottuun rakennukseen, koska sekä ammatti- että työväenopetus tavallisesti täytyi järjestää samoiksi ajoiksi, s. o. iltapäiviksi ja illoiksi, mutta että sitä vastoin ei käyne sanottavan vaikeaksi puheenalaiseen rakennukseen sijoittaa sellaisia kansakoululuokkia, jotka muussa tapauksessa olisi sijoitettava vuokrahuoneistoihin. Niinikään oli otettu harkittavaksi, eikö kansakoulujen jatko-opetusta kävisi sijoittaminen tähän rakennukseen, mutta asiasta ollut keskustelu oli osottanut tämän opetuksen yhdistämisestä työväenopetukseen olevan tuntuvia haittoja. Kansakoulujen jatko-opetusta täytyisi nimittäin antaa samoissa huoneistoissa kuin kansakouluopetustakin, koska muussa tapauksessa sekä opetuksen että hallinnon kannalta koituisi hankaluuksia niin oppilaille, erittäinkin naispuolisille, kuin opettajistollekin.

Edellyttäen siis suunnitellun rakennuksen teetettäväksi ja pääasiallisimmin työväenopetusta varten, mutta kuitenkin suunniteltavaksi niin, että siinä kävisi kansakouluopetustakin antaminen aamupäivin oli kamari käynyt uudestaan tutkimaan laadittuja piirustuksia. Tällöin oli tehty sen suuntainen ehdotus, että aikaisempaa rakennusohjelmaa olisi supistettava, joten rakennuskustannuksetkin vähenisivät vastaavassa määrässä. Ehdotuksen mukaan supistettaisiin etusijassa luentosaleja, niin että niissä olisi tilaa 499 suomen- ja 310 ruotsinkieliselle kuulijalle aikaisemmin ehdotettujen 720 ja 460 kuulijan sijasta. Muuten oli alkuperäisiin piirustuksiin tehty vähäisiä muutoksia m. m. siinä mielessä, että taloa kävisi vastedes laajentaminen. Aikaisemmassa ehdotuksessa oli rakennuskustannukset laskettu 420,000 markaksi, mutta nyt esillä olevan suunni-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 37 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 85.

telman mukaan oli ne samoilla perusteilla laskettu 313,000 markaksi. Rakennuksen teettämistä esillä olevan suunnitelman mukaan oli perusteltu sillä, että työväenopetukselle olisi edullisempaa, että sen käytettävänä oli eri osissa kaupunkia omat suojat, kuin että yhteen paikkaan teetettiin työväenopistoa varten niin suuri ja kallis talo, ettei semmoista luultavasti moniin aikoihin voitaisi rakentaa toiseen osaan kaupunkia samaa tarkoitusta varten.

Asian käsittelyyn osaa ottaneet sosialilautakunnan jäsenet sekä muuan rahatoimikamarin jäsen olivat asettuneet tästä eriävälle kannalle. He olivat huomauttaneet, että kurssien osanottajain luku jo nykyään oli niin suuri, että 720 ja 460 kuulijaa varten aiottuja luentosaleja pikemmin täytyi pitää liian ahtaina kuin liian avaroina. Kun suunniteltua rakennusta tehdessä täytyi ottaa huomioon vastaisetkin tarpeet, näytti menevän liian pitkälle, ehkäpä jossain määrin saattavan rakennuksen tarkoitukseensa sopimattomaksi, jos sen ohjelmaa taloudellisista syistä supistettiin siitä, mitä asiaa käsiteltäessä työväenasiain lautakunnassa jo oli tehty.

Rakennuksen tonttipaikkaan nähden oli yksimielisesti katsottu, että rahatoimikamarin aikaisemmin ehdottamat, n:oiksi 11, 13 ja 15 merkityt korttelin n:o 345 tontit XI kaupunginosassa olivat tarkoitukseen erittäin sopivat.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että rakennus kunnan työväenopistoa varten teetetään korttelin n:o 345 tontille n:o 13 XI kaupunginosaan;

että mainittuun tarkoitukseen niinikään varataan sanotun korttelin tontit n:ot 11 ja 15;

että kaupungin yleisten töiden hallituksen on teetettävä ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähetettävä puheenalaisen rakennuksen piirustukset, laadittuina pääasiallisesti rahatoimikamarin puoltaman ohjelman mukaisesti;

että puheenalaisen rakennustyön alottamiseen osotetaan tähän tarkoitukseen lahjoitetusta Viola Lewinin testamenttirahastosta se pääomamäärä, johon rahasto nousee 1913 vuoden päättyessä; sekä

että kaupungin yleisistä varoista suoritetaan mainitun testamenttirahaston korkovaroista maksettavat, toistaiseksi 3,000 markkaan vuodessa nousevat jälkisäädöslahjoitukset.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään, hyväksyä rahatoimikamarin viimeksi mainitun esityksen, kolmannen ponnen kuitenkin seuraavana:

että kaupungin yleisten töiden hallituksen on laadittava ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähetettävä puheena olevan

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 9 §.

rakennuksen piirustukset ja kustannusarvio, laadittuina pääasiallisesti rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 13 päivältä mainitun laajemman ohjelman mukaisesti, jonka mukaan rakennuksesta oli laskettu olevan kustannuksia likimäärin 420,000 markkaa.

Evätty esitys näyttelypaviljongin rakentamisesta.

Taidemaalari A. Gallén-Kallelan y. m. kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen näyttelypaviljongin rakentamisesta kaupungin kustannuksella Kaisaniemen puistoon kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi [1]).

Määräraha Rantatorin kauppahallin korjauksiin.

Kirjelmässä heinäkuun 17 päivältä ilmoitti rahatoimikamari sattuneesta syystä katsoneensa tarpeelliseksi käydä teettämään Rantatorin kauppahallissa eräitä korjaustöitä niiden lisäksi, mitkä oli kuluvan vuoden menosäännössä tähän tarkoitukseen varatulla määrärahalla voitu kustantaa, sekä sitä varten osottanut edeltäpäin maksettavaksi 3,000 markkaa, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto tämän toimenpiteen hyväksyen päättäisi käyttövaroistaan osottaa mainitun rahamäärän. Kaupunginvaltuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto Rantatorin kauppahallin korjauksiin 3,750 markkaa.

Määräraha tavarasuojan teettämiseen.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [3]) kaupunginvaltuusto kemikalioiden säilytyssuojan teettämiseksi Vanhaankaupunkiin 6,000 markkaa.

Määräraha sähkölaitoksen konttorihuoneiston muutostöihin.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 13,997 markan 70 pennin määrärahan sähkölaitoksen konttorihuoneistossa tarpeelliseksi havaitun muutostyön kustantamiseen, ja oli mainittu rahamäärä pantava maksettavaksi sähkölaitoksen menotililtä sekä tileistä poistettava.

Sähkölaitoksen laajennustöiden muutettu suunnitelma.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 22 päivänä 1911 oli kaupungin sähkölaitoksen laajentamiseksi vuosina 1912—14 sitä varten laaditun työohjelman mukaan myöntänyt [5]) 2,000,000 markan määrärahan maksettavaksi 1911 vuoden obligatsionilainasta, esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus rahatoimikamariin annetussa, valtuustolle osotetussa ja kamarin oman lausunnon [6]) kera valtuustolle lähetetyssä kirjelmässä [6]) huhtikuun 16 päivältä, että valtuusto hyväksyisi mainitun laitoksen johtajan puheena olevain laajennustöiden suunnitelmaan ehdottamat muutokset. kaupunginvaltuusto myöntyi [7]) esitykseen.

Määräraha sähkölaitoksen laajentamiseen.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [8]) syyskuun 19 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että valtuusto hyväksyisi hallituksen laatiman

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 18 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 25 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 47 §. — [5]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 79. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 49. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 41 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 83.

sähkölaitoksen laajentamisehdotuksen sähkövoiman antamiseksi raitiotiekäyttöön sekä päättäisi tähän tarvittavat kustannukset, arviolta 450,000 markkaa, pantavaksi 1914 vuoden menosääntöön.

Kirjelmässä [1]) lokakuun 13 päivältä lähetti rahatoimikamari hallituksen mainitun esityksen valtuustolle sekä esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

1911 vuoden obligatsionilainasta mainittua sähkölaitoksen laajentamista varten osottaa 450,000 markkaa; sekä

antaa varsinaisen valtuuston toimeksi tälle päätökselle hankkia asianmukaisen vahvistuksen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Edellä mainittu 450,000 markan määräraha pantiin [3]) 1914 vuoden menosääntöön.

Rahapajanrannan tavaravajan piirustukset.

Kirjelmässä lokakuun 30 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimat sen Rahapajanrantaan rakennettavan uuden tavaravajan pääpiirustukset, jota varten kuluvan vuoden menosääntöön oli pantu 100,000 markan määräraha, sekä esitti piirustuksia hyväksyttäväksi. Arviolaskelmain mukaan nousisivat tämän rakennusyrityksen kustannukset 160,000 markkaan.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa palautti [4]) kaupunginvaltuusto sen rahatoimikamariin, jonka tuli siitä hankkia tullikamarin ja Helsingin kauppavaltuutettujen lausunnot.

Vahvistettaessa 1914 vuoden menosääntöä pantiin [3]) siihen 60,000 markan lisämääräraha edellä mainitun tavaravajan rakennuttamista varten.

Määrärahoja makasiiniosastojen laittamiseksi rantavajoihin.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 1,300 markkaa, jotta Länsirannassa ja Katajanokalla sijaitsevista rantavajoista n:oista 3 ja 8 panssariverkolla erotettaisiin sopivia makasiiniosastoja kaupungista lähtevän kauttakulkutavaran vastaanottoa ja käsittelyä varten, ja oli mainittu määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha odotusvajan teettämiseen.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä osotti [6]) kaupunginvaltuusto 500 markkaa odotusvajan teettämiseksi Katajanokalle, minkä ohessa valtuusto päätti, että vajan lämmitys ja silmälläpito oli kaupungin toimitettava, minkä johdosta valtuusto myönsi arviolta 140 markan määrärahan polttoaineisiin neljän kuukauden aikana sekä arviolta 200 markan määrärahan vajan lämmitystä ja siivoa-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 83. — [2]) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 11 §. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 18 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 10 §.

mista varten samana aikana, ja oli vuonna 1913 tarvittava mainitun määrärahan osa maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha tavaravajain korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto Katajanokan tavaravajain korjauksiin 4,000 markkaa.

Määrärahoja kasvihuonerakennuksen teettämiseen ja kaupunginpuutarhan rakennusten korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi [1]) kaupunginvaltuusto niinikään 19,700 markan määrärahan kasvihuonerakennusten teettämiseksi kaupunginpuutarhaan sekä 5,200 markkaa kaupunginpuutarhan rakennusten korjauksiin.

Määräraha jääkellarin teettämiseksi Kaivohuoneen vierelle.

Jääkellarin teettämiseksi Kaivohuoneen vierelle myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan 5,400 markan määrärahan.

Määräraha pesutuvan teettämiseksi Eläintarhaan.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [1]) kaupunginvaltuusto 850 markkaa pesutuvan teettämiseksi erään puistonvartijan asunnon vierelle Eläintarhaan.

Määräraha uimahuoneen teettämiseen.

Samassa tilaisuudessa myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 5,900 markkaa uuden uimahuoneen teettämiseksi Kyläsaareen.

Määrärahoja uimahuoneiden korjauksiin.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 3,000 markan lisämäärärahan Ursinin kallion viereisen uimahuoneen panettamiseksi asianmukaiseen kuntoon, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto korttelissa n:o 181 olevan uimalaitoksen korjauksiin 4,600 markan määrärahan.

Määräraha virutushuoneiden korjauksiin.

Virutushuoneiden korjauksiin osotti [1]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan 1,000 markkaa.

Määräraha Vanhankaupungin myllyn korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [1]) kaupunginvaltuusto edelleen 4,900 markkaa Vanhankaupungin myllyn korjauksiin.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi [3]) kaupunginvaltuusto professori G. Grotenfeltin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehikseen arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari G. F. Willandtin.

Kysymys XX kaupunginosan rakennusjärjestyksestä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 28 päivänä 1911 oli antanut [4]) kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi m. m. laatia ja valtuustolle antaa ehdotuksen Santa- ja Busholman rakennusjärjestykseksi, esitti hallitus rahatoimikamariin lähetetyssä, valtuustolle osotetussa kirjelmässä [5]) helmikuun 7 päi-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 6 §. — [4]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 99 ja 100. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

vältä, että mainittujen saarien muodostamaan XX kaupunginosaan sovellettaisiin voimassa olevaa, marraskuun 18 päivänä 1901 annettua Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestystä, kuitenkin eräin muutoksin sen 18 §:ään nähden.

Rahatoimikamari lähetti kirjelmässä huhtikuun 7 päivältä hallituksen mainitun esityksen valtuustolle ja esitti hankittavaksi asianmukaisen vahvistuksen seuraavalle:

Helsingin kaupungin kahdennenkymmenennen kaupunginosan rakennusjärjestyksen ehdotukselle.

Helsingin kaupungin kahdeskymmenes kaupunginosa rakennetaan mainittua kaupunginosaa varten vahvistetun asemakaavan sekä marraskuun 18 päivänä 1901 vahvistetun tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestyksen määräysten mukaan, seuraavin poikkeuksin:

1) Teollisuuslaitosta älköön sijoitettako makasiinitontilla olevaan rakennukseen, älköön tonttia myöskään käytettäkö muuhun tarkoitukseen kuin makasiinin paikaksi, ellei kaupunginvaltuusto poikkeustapauksissa harkitse kohtuulliseksi toisin määrätä.

2) Jos tontti on käytettäväksi luovutettu, on se rakennettava kahden vuoden kuluessa haltuunottamisesta.

3) Makasiinitonttia ei saa osittaa, ellei kukin osa ole viisisataakuusikymmentä (560) neliömetriä tahi enemmän.

4) Kortteleihin n:oihin 259 ja 268 rakennettuihin taloihin saa myös laittaa liikehuoneistoja tahi liikkeen palveluskunnan käytettäviä ruokailu- ja asuinhuoneistoja.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto lähettää kysymyksen XX kaupunginosan rakennusjärjestyksen uudistamisesta Helsingin kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen uudistamista varten asetettuun komiteaan, jonka tuli tekeillä olevaan kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestysehdotukseen panna mainittua kaupunginosaa varten tarpeelliset rakennusmääräykset.

Vahvistetut sisäiset rakennusrajat.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta vahvisti kaupunginvaltuusto kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatimat sisäisten rakennusrajain ehdotukset:

eräille Vallilan [2]) korttelin n:o 531 tonteille; sekä

Roineentien varrella korttelissa n:o 551 [3]) sijaitsevalle tontille n:o 9.

Erästä välimuuria y. m. koskeva sopimus.

Kirjelmässä maaliskuun 3 päivältä ilmoitti rahatoimikamari G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa tekemästään kaupungin omis-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 2 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 13 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 15 §.

taman Aleksanterinkadun tontin n:o 26 ja mainitulle yhtiölle kuuluvan Sofiankadun tontin n:o 1 välille rakennettavasta välimuurista sekä esitti samalla, että kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaisi 1,000 markan määrärahan korvaukseksi yhtiölle kaupungin puolesta teetetystä työstä ja niinikään 1,000 markkaa eräiden vastamainitulla kaupungin omistamalla tontilla sijaitsevain huoneistojen tarpeellisiin korjauksiin.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, edellä mainitun sopimuksen hyväksyen, myöntyä rahatoimikamarin esitykseen.

Lisäyksiä rakennuskonttorin määrärahoihin.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto niiden määräin suorittamiseksi, joilla kaupungin yleisten töiden hallitus osin jo oli ylittänyt, osin laskelmain mukaan vastedes ylittäisi eräät rakennuskonttorin käytettäviksi asetetut määrärahat, käyttövaroistaan osottaa kaikkiaan 55,450 markkaa.

Ainespihan laajentaminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1912 oli antanut [3]) kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten toimeksi yhteisesti valmistella ja, rahatoimikamarin saatua tilaisuuden antaa asiasta mietinnön, valtuustolle lähettää lausunnon ja ehdotuksen kaupungin ainespihan vastaisesta käyttämisestä tai ehdollisesti muuanne muuttamisesta, ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 9 päivältä hallitusten täyttäneen mainitun tehtävän ja kamariin antaneen ehdotuksen asiasta, sekä esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että IV kaupunginosan kortteli n:o 179 kokonaan osotetaan käytettäväksi niitä varastoja ja näiden yhteydessä olevia rakennuksia varten, joita rakennuskonttori, kaasulaitos ja vesijohtolaitos tarvitsevat ja joiden johdosta ainespihan pinta-ala laajenisi 5,400 neliömetrillä;

että nykyään tasottamaton Malminkadun länsipuolisko vuonna 1914 tasotetaan, jotta mainittu kortteli saadaan vapaasti käytettäväksi;

että puheenalaisen työn teettämiseen osotetaan 1914 vuoden menosäännössä 12,000 markkaa;

että mainittu kortteli on jaettava puheenalaisten laitosten kesken sillä tavoin kuin kirjelmässä on lähemmin ehdotettu ja sen oheinen pohjapiirros osottaa; sekä

että edellä mainittujen hallitusten on aikanansa tehtävä esitys ehdotuksen toteuttamiseen tarvittavain määrärahain osottamisesta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [4]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 7 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 195. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 7 §.

Määräraha lauta-aidan teettämiseksi ainespihan vierelle.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 2,000 markan määrärahan uuden lauta-aidan teettämiseksi ainespihan etelärajaan.

Määräraha Kivelän sairaala-aluetta ympäröivän lauta-aidan kuntoonpanemiseksi.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 6,553 markan 50 pennin määrärahan Kivelän sairaala-aluetta ympäröivän lauta-aidan kuntoonpanettamiseksi, ja oli tämä määräraha pantava 1914 vuoden menosääntöön, mutta sillä välin edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta.

Määräraha kirjastotalon aitaamiseen.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto 1,750 markan määrärahan aidan teettämiseksi kaupungin kirjastotalon vierelle Kallioon.

Määrärahoja vesijohdon rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vesijohdon rakennusten, aitain, tokeiden, koneiden, putkiverkon y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan 50,000 markan arviomäärärahan.

Määrärahoja vesijohtolaitoksen laajentamiseen.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [3]) lokakuun 18 päivältä 1912 esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus mainitsemillaan syillä,

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

vesijohtolaitosta vuosina 1913—16 laajennettavaksi pääasiallisesti laaditun suunnitelman mukaisesti arviolta 2,000,000 markan kustannuksilla, jotka suoritetaan kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista; sekä

jättää varsinaisen valtuuston asiaksi sekä määrätä ne rahasummat, mitkä eri vuosina saisi tarkoitukseen käyttää, että myös ryhtyä muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin;

samoin kuin että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi osottaa 677,000 markkaa vesijohtolaitoksen laajentamiseen vuonna 1913.

Kirjelmässä [3]) tammikuun 23 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle hallituksen edellä mainitun esityksen sekä ehdotti, ilmoittaen vesijohtolaitoksen laajentamiseen aikaisemmin myönnetyistä varoista olevan jälellä 588,208 markkaa 29 penniä, kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi m. m., että vesijohtolaitoksen laajentamiseen vuosina 1913 ja 1914 osotetaan 1911 vuoden obligatsionilainasta siihen asti myönnettyjen varain lisäksi 920,000 markkaa.

Edellyttäen vastamainitun ehdotuksensa tulevan hyväksytyksi esitti rahatoimikamari edelleen, että varsinainen valtuusto päättäisi aikaisemmin ja nyt vesijohtolaitoksen laajentamiseen myönnetyistä lainavaroista käytettäväksi:

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 16 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

seuraaviin uutistöihin, nimittäin: suodatinrakennuksen laajentamiseen ja kolmen uuden suodattimen hankkimiseen, 200 kw:n muuntajan hankkimiseen ynnä nykyisen muuttamiseen, avonaisten selkeytysaltaiden varustamiseen päällysrakenteella, pesutuvan ja saunan rakentamiseen Vanhassakaupungissa olevalle henkilökunnalle, asunnon rakentamiseen kemistin apulaiselle Vanhaankaupunkiin, vesisäiliön ja Vanhankaupungin välisen uuden johdon jatkamiseen ynnä vesisäiliön laajentamiseen kaikkiaan 677,000 markkaa; sekä

vesijohdon ulottamiseksi Bus- ja Santaholmaan 99,000 markkaa eli kaikkiaan 776,000 markkaa.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) lisätty kaupunginvaltuusto 38 äänellä 36 vastaan, jotka annettiin rahatoimikamarin esityksen hyväksymisen puolesta, puheena oleviin tarkoituksiin vuonna 1913 siihen asti 1911 vuoden obligatsionilainasta myönnettyjen varain lisäksi osottaa 200,000 markkaa, jota vastoin kamarin esityksen ei katsottu muilta kohden nykyään aiheuttavan toimenpidettä; ja annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia päätökselle asianmukainen vahvistus.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti [2]) alistaa lisätyn valtuuston päätöksen k. senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, minkä ohessa rahatoimikamari sai tehtäväkseen valtuustolle antaa lähemmän ehdotuksen edellä mainittujen määrärahain käyttämisestä.

Rahatoimikamari esitti sitten kirjelmässä huhtikuun 3 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että vesijohtolaitoksen laajentamiseen myönnetyistä lainavaroista käytettäisiin edellä lueteltuihin uutistöihin 677,000 markkaa ynnä vesijohtoverkon ulottamiseksi Bus- ja Santaholmaan 99,000 markkaa sekä että nämä työt teetettäisiin vuonna 1913. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) esityksen.

Sittemmin ilmoitettiin [4]) maistraatin kirjelmässä toukokuun 27 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli mainitun kuukauden 14 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston edellä kerrotun päätöksen.

Edellä mainitut määrärahat, kaikkiaan 776,000 markkaa, merkittiin [5]) 1914 vuoden menosääntöön.

Määrärahoja vesijohdon teettämiseksi Sörnäsin rantatien alle ja Bölen poliisivartiokonttoriin.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa vesijohtolaitoksen kaupungin vesijohtoverkon ulottamiseksi Sörnäsin rantatien alatse Vilhovuorenkadulta mainitun rantatien tontille n:o 21 a vuonna 1913 maksa-

[1]) Lis. valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 23 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 9 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 12 §.

maan sitä varten arvioidut kustannukset 8,000 markkaa edeltäpäin laitoksen varoista sekä merkitsemään tämän määrärahan 1914 vuoden budjettiin.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1,500 markkaa vesijohdon ynnä tarpeellisen laskujohdon teettämiseksi Bölen esikaupungin poliisivartiokonttoriin, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha vesijohdon teettämiseksi Korkeasaareen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 6,916 markan 10 pennin lisämääräarahan vesijohdon teettämiseksi Korkeasaareen, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja muiden vesijohtojen y. m. teettämiseen.

Kirjelmässä [3]) marraskuun 21 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli ehdotukseensa vesijohtolaitoksen 1914 vuoden meno- ja tulosäännöksi pannut m. m. vesimittarien ostoon 20,000 markkaa sekä määrärahoja eräitä vesijohdon putkiverkon laajennuksia ja uutistöitä varten. Käsitellessään 1914 vuoden budjettiehdotusta oli kamari katsonut olevan ehdotuksesta poistaminen eräät näistä töistä, pääasiallisesti ne, jotka liittyivät semmoisiin ehdotettuihin kaduntasotustöihin, joita kamari ei ollut voinut puoltaa teetettäviksi. Ne vesijohtolaitoksen uudistus- ja uutistyöt, jotka kamari sitä vastoin oli havainnut tarpeen vaatimiksi ja joita se sentähden oli tahtonut puoltaa, olivat seuraavat: vesijohto Sörnäsin rantatien alle, Toisen linjan alle Hämeen- ja Castréninkadun jatkoksen välille, Kaivokadun alle osoten:ojen 6, 8 ja 10 vierelle sekä Hakasalmenkadun alle n:ojen 2 ja 6 vierelle, Kotkankadun jatkoksen alle Alppilan vierelle, Vilhonkadun alle Itäiseltä Teatterikujalta rautateiden hallintotaloon asti, Nordenskiöldkadun alle Eläintarhaan Läntiseltä viertotieltä kulkutautisairaalaan asti, Annankadun alle Etelä Rautatiekadun ja Salomoninkadun välille, viimeksi mainitun kadun alle Arkadiakadulle asti, Lastaajakadun alle Ahtikadun ja Pursirannan välille, Raakelinkadun alle, Pakaankadun alle Oulun- ja Hattulantien välille, Hattulantien alle Pakaankadun ja Kangasalantien välille, Somerontien alle Pakaankadun ja Sammatintien välille, Sammatintien alle Somerontien ja Sturekadun välille, Kangasalantien alle Hattulan- ja Somerontien välille, Eurantien alle Inarintien ja Itäisen viertotien välille, Inarintien alle Oulun- ja Pernajantien välille, Pernajantien alle Pakaankadun ja Inarintien välille, Hauhontien alle Euran- ja Itäisen viertotien välille, Sturekadun alle Vallilantien ja Itäisen viertotien välille sekä mainitun viertotien alle Toukolan korttelin n:o 5 tontille

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 49 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 16 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 92.

n:o 7 asti ynnä kahden keskipakoispumpun hankkimiseksi Vanhaankaupunkiin.

Tämän lisäksi oli rahatoimikamari, sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli päättänyt [1]) kansakoulutalon teetettäväksi kortteliin n:o 392 Eläintarhantien varrelle, katsonut olevan ehdottaminen vesijohdon laitettavaksi mainitun kadun alle.

Näistä laitoksista oli kustannuksia 450,400 markkaa, mihin lisäksi tuli edellä mainittujen vesimittarien ostoon tarvittavat 20,000 markkaa, kaikkiaan siis 470,400 markkaa. Kun kuitenkin nykyään eri aloilla asetettiin moninaisia vaatimuksia kaupungin vakinaiselle budjetille, oli rahatoimikamari katsonut olevan puheenalaiset määrärahat osotettava lainavaroista, ja esitti kamari sentähden, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

1911 vuoden obligatsionilainasta osottaa edellä lueteltujen vesijohtolaitoksen laajennustöiden kustantamiseen 470,400 markkaa, joka rahamäärä oli pantava 1914 vuoden menosääntöön; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto vesijohdon teettämiseksi Läntisen viertotien alle Lääkärikadun ja Nimrodkadun välille 10,500 markan määrärahan.

Määrärahoja kaasulaitoksen rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon, uunien, koneiden, kaasukellojen y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan määrärahoja kaikkiaan 35,500 markkaa.

Määräraha kaasulaitoksen laajentamiseen.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [4]) lokakuun 10 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus että, koska kaupungin lisääntyvän kaasunkulutuksen tyydyttämiseksi oli tarpeellista syksyyn 1914 saada kaasulaitoksen uunilaitteet laajennetuiksi, tuollaisen laajennuksen toimeenpanemiseksi kirjelmässä lähemmin esitetyn ohjelman mukaisesti saisi uuden kaasulaitoksen rakennuttamiseen osotetuista lainavaroista käyttää enintään 400,000 markkaa.

Kirjelmässä [4]) lokakuun 30 päivältä lähetti rahatoimikamari hallituksen vastamainitun esityksen kaupunginvaltuustolle sekä esitti valtuuston päätettäväksi, että kaasulaitoksen uunilaitteiden laajentamiseen edellä mainitun ohjelman mukaisesti uuden kaasutehtaan rakentamiseen osotetuista määrärahoista lainavaroista osotettaisiin enintään 400,000 markkaa.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 55 ja seur. — [2]) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 92.

Sittenkun asia oli annettu [1]) lisätyn kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, päätti [2]) tämä hyväksyä rahatoimikamarin esityksen muuten, paitsi että, kun 1909 vuoden obligatsionilaina, josta määräraha uuden kaasulaitoksen rakennuttamiseen oli osotettu, jo oli kokonaan käytetty, puheena oleva määrärahasumma oli pantava maksettavaksi 1911 vuoden obligatsionilainasta, ja annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukainen vahvistus.

Edellä mainittu 400,000 markan määräraha pantiin [3]) 1914 vuoden menosääntöön.

Määrärahoja kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamiseen.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto kaikkiaan 17,900 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon ulottamiseksi Töölönkadun alle Dagmar- ja Aurorakadun välille, Porvoonkadun alle tontin n:o 18 ja Kristiinankadun välille, Kristiinankadun alle Porvoon- ja Helsinginkadun välille sekä Kaarlenkadun alle tontin n:o 5 ja Helsinginkadun välille ynnä muihin uutistöihin hallituksen määräyksen mukaan.

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 15,000 markan lisämäärärahan katujen ja yleisten paikkain erinäisiin korjauksiin, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto 10,900 markan määrärahan kaupungille kuuluvan Sirkuskadun osan päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin, ja oli tämä määräraha pantava 1914 vuoden menosääntöön, mutta sillä välin edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 61,250 markkaa alempana mainittuihin katujen ja yleisten paikkain korjauksiin ja kunnossapitoon, nimittäin: kaupungille kuuluvan Toisen linjan jatkoksen kauppahallin vierellä Itäisen viertotien ja Sörnäsin rantatien välillä sijaitsevan osan päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin, Hietalahden etelärannan ketokiveyksen uudistamiseen ja jalkakäytävän korjaukseen, tulli- ja pakkahuoneen y. m. viereisen Rahapajanrannan ja Sörnäsin rantatien pohjoisosan ketokiveyksen uudistukseen, kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudestirakentamiseen ja korjaukseen ynnä erinäisiin muihin korjaustöihin.

Vahvistettu päätös lisämäärärahan myön-

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 1 päivältä ilmoitettiin [6]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmi-

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 16 §.— [2]) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 7 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 9 §. — [6]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 18 §.

tämisestä Pitkänsillan uudestirakentamiseen.

kuun 19 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston joulukuun 20 päivänä 1912 tekemän päätöksen [1]) 1911 vuoden obligatsionilainasta myöntää 120,000 markan lisämäärärahan Pitkänsillan uudestirakentamiseen.

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain teettämiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä [2]) päätti [3]) kaupunginvaltuusto: vuonna 1913 ketokivillä päällystettäviksi ne kaupungille kuuluvat Kallion katuosat, joihin oli ehdotettu raitiotie rakennettavaksi, sekä tarkoitukseen tarvittavat varat, 29,600 markkaa, edeltäpäin maksettaviksi kaupunginkassasta; samoin kuin

tämän määrärahan pantavaksi 1914 vuoden menosääntöön.

Mainittuun menosääntöön pantiin [4]) tätä tarkoitusta varten 33,600 markan määräraha.

Kirjelmässä heinäkuun 3 päivältä ilmoitti rahatoimikamari sattuneesta syystä katsoneensa tarpeelliseksi käskeä rakennuskonttorin teettää erään kiveämistyön Meilansinkadun tontin osote n:o 5 vierellä, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen sekä käyttövaroistaan osottaisi tähän tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan, arviolta 2,320 markkaa. Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) esitykseen.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [6]) kaupunginvaltuusto Humal- ja Munkkiniemenkadun välisen Läntisen viertotien osan laajentamiseen 50,000 markkaa sekä Hörneperinkadun ja kaupunginportin välisen Itäisen viertotien osan laajentamiseen 35,000 markkaa, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden hallitus valtuutettiin heti alottamaan mainitut työt. Nämä määrärahat oli pantava 1914 vuoden menosääntöön.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [4]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 321,450 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain teettämiseen, nimittäin: Hakaniementorin päällystämiseen II noppakivillä asfalttiin, kaupungille kuuluvan Hämeen- ja Alppikadun välisen Toisen linjan osan, kaupungille kuuluvan It. Pappikadun osan, kaupungille kuuluvan Helsingin- ja Porvoonkadun välisen Kristiinankadun osan, kaupungille kuuluvan Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen Arkadiakadun osan, kaupungille kuuluvan Cygnæus- ja Runebergkadun välisen Museokadun osan, kaupungille kuuluvan Kammion- ja Meilansinkadun välisen Roosavillakadun osan, kaupungille kuuluvan Kammion- ja Meilansinkadun välisen Töölönkadun osan, kaupungille kuuluvan Fredrikin- ja Etel. Rautatiekadun välisen Ru-

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 67. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 17 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 23 §. — [6]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 25 §.

nebergkadun osan, kaupungille kuuluvan Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen Etel. Rautatiekadun osan, kaupungille kuuluvan Tokan- ja Perämieskadun välisen Hernesaarenkadun osan, kaupungille kuuluvan Hernesaaren- ja Tehtaankadun välisen Perämieskadun osan, varastopaikoiksi vuokrattujen korttelien välisen Kruunuvuorenkadun osan, kaupungille kuuluvan Länt. Henrikin- ja Etel. Rautatiekadun välisen Arkadiakadun osan, kaupungille kuuluvan Runeberg- ja Nordenskiöldkadun välisen Hietaniemenkadun osan sekä Hämeen- ja Lönnrotkadun välisen Toisen linjan osan päällystämiseen ketokivillä ynnä vanhan Eläintarhantien laskemiseen korttelin 301 b pohjoispuolelta, Kristiinankadun tasottamiseen Helsingin- ja Josafatinkadun väliltä, Pakaankadun samoin puoleen leveyteensä Oulun- ja Hattulantien väliltä, Hattulantien samoin Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä, Somerontien samoin Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä, Kangasalantien samoin Hattulan- ja Eurantien väliltä, Eurantien samoin Inarintien ja Itäisen viertotien väliltä, Inarintien samoin Ouluntien ja Sturekadun väliltä, Pernajantien samoin Pakaankadun ja Inarintien väliltä, Hauhontien samoin Eurantien ja Itäisen viertotien väliltä, Annankadun samoin Salomonin- ja Etel. Rautatiekadun väliltä sekä Eläintarhankadun itäpuoliskon samoin, Läntisen ja Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, joihin uutisrakennuksia jo on tehty tai vuoden varrella teetetään, sekä Kristiinankadun varrella olevain työväenasuntojen viereisten jalkakäytäväin teettämiseen ja pihamaiden tasottamiseen.

Kysymys Kasarmintorin kuntoonpanettamisesta sotaväen harjoituspaikaksi.

Kirjelmässä maaliskuun 15 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle asianmukaista toimenpidettä varten lääninhallituksen lähetteen asiasta, jossa 2:sen suomenmaalaisen tarkk'ampujarykmentin komentaja oli anonut, että Kasarmintori, joka komentajan käsityksen mukaan oli aikaisemmin kuulunut henkivartioväen 3:nnelle, Suomen, tarkk'ampujapataljoonalle ja käytetty sotaväen harjotuspaikaksi, pantaisiin semmoiseen kuntoon, että siinä kävisi sotaväen harjotuksia toimittaminen.

Maistraattiin asiasta antamassaan kirjelmässä mainitun kuukauden 7 päivältä oli rahatoimikamari huomauttanut, että kaupunginvaltuusto, katsoen ent. Suomen kaartinpataljoonan kasarmialueen sekä kaartinmaneesiin ja sotilassairaalaan kuuluvien tonttien omistusoikeutta koskevaan, kamarin toimesta laadittuun promemoriaan, oli aikaisemmin lausunut [1]), että omistusoikeus mainittuihin tontteihin, jotka oli määrättyä tarkoitusta varten luovutettu valtion maksutta käytettäviksi, edelleen olivat kaupungin omat. Viimeksi mainittu asianlaita ja se seikka, että tutkimuksia toimitettaessa oli

[1]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 61.

tavattu silloisen kenraalikuvernöörin Zakrewskyn, maaherranviraston ja kaupunginviranomaisten välinen kirjeenvaihto vuodelta 1828, joka kirjeenvaihto koski kasarmialueen takana olevan harjotuskentän luovuttamista opetuspataljoonan käytettäväksi, epäämättömästi osottivat, ettei edellä mainittu tori milloinkaan ollut kuulunut Suomen kaartinpataljoonalle, vaikkakin pataljoona oli kaupunginviranomaisten suostumuksella aikanaan saanut siinä toimeenpanna aseharjotuksia; ja oli sotaväenmajoituksesta Suomessa tammikuun 19 päivänä 1876 annetun ohjesäännön 8 §:ssä oleva määräys kasarmeihin sijoitetulle sotaväelle vakuutetusta harjotuspaikasta täytetty sillä avaralla pihamaalla, minkä sotaväki oli saanut kaartinkasarmin tontilta. Näin ollen ja kun kaupungin nykyiset liikenneolot eivät sallineet kaupungin luovuttaa yleistä, kaupungin keskustassa sijaitsevaa toria sotilastarkoituksiin, oli puheenalainen anomus rahatoimikamarin mielestä jätettävä huomioon ottamatta.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto kaikin puolin yhtyä rahatoimikamarin vastamainitussa kirjelmässä olevaan lausuntoon.

Kysymys liikenneväylän teettämisestä korttelin n:o 38 halki.

Kirjelmässä [2]) tammikuun 2 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että Mikonkadun talojen n:ojen 13, 15, 17, 19 ja 21 omistajat olivat kamariin antamassaan kirjotuksessa, huomauttaen että keskikaupungin sekä Pitkänsillan pohjois- ja koillispuolella sijaitsevain kaupunginosain välinen, kasvamistaan kasvava liikenne enimmältä osalta kulki pitkin ahdasta Vilhonkatua ja että tässä kohden jokin muutos olisi saatava aikaan riittävän tilan varaamiseksi tälle liikenteelle, ilmoittaneet suostuvansa luovuttamaan kaiken korttelin n:o 38 halki tehtävää katua varten tarvittavan maan vastaisten neuvottelujen pohjalla sovittavasta hinnasta, ja oli esityksen oheen pantu arkkitehti E. Saarisen laatimat piirustukset, joista näkyi sekä ehdotetun kadun suunta että se katukuva, minkä mainitun korttelin halki kulkeva katu saisi aikaan.

Tätä esitystä olivat sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että rahatoimikamari laajasti käsitelleet, minkä ohessa hallitus oli keskustellut niiden talonomistajain kanssa, joiden kiinteistöjä murtokatu koskisi. Näistä valmistelutöistä oli ollut tuloksena, että hallitus oli kamarissa puoltanut ehdotetun suunnitelman toteuttamista, sillä edellytyksellä että asianomaisten talonomistajain kanssa saatiin aikaan sopimus pääasiallisesti niiden arvojen pohjalla, mitkä hallitus oli edellä mainituille kiinteistölle pannut. Asian käsittelyssä hallituksessa ja kamarissa tehdyt laskelmat olivat osottaneet, että asianomaisten talonomistajain vaatimat korvaukset nousivat 1,500,000

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 5 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

markkaan, mihin tuli lisäksi kadun sekä sen alaisen viemärijohdon teettämisestä 107,500 markkaa, joten kustannuksia olisi kaikkiaan 1,607,500 markkaa. Tästä summasta oli kuitenkin laskettu tonttialaa myymällä saatavan takaisin 270,000 markkaa, joten kaupungin lopulliset kustannukset nousisivat 1,337,500 markkaan. Tässä oli kuitenkin huomattava, että kaupungin korttelissa n:o 37 omistamasta Vilhonkadun tontista n:o 1 täytyisi 800, vaihtopuolisesti 570 m² käyttää puheena olevaa katua varten, joten kaupungin kustannukset lisääntyisivät vieläkin 160,000 tai 114,000 markalla.

Asiasta hankitun selvityksen johdosta ja kun hankkeen toteuttamisesta täytyi laskea koituvan tuntuvaa kustannusta, jota saavutettu etu ei vastaisi, sekä siihen katsoen ettei puheena olevan liikenneväylän aikaansaamista mitenkään käynyt katsominen välttämättömän tarpeen vaatimaksi, esitti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että ehdotukseen eräiden korttelissa n:o 38 olevain tonttien lunastamisesta liikenneväylän aikaansaamiseksi Rautatientorin eteläosan ja Vilhonkadun välille ei pantaisi huomiota.

Asiaa esiteltäessä, jolloin ehdotettiin, että kaupunginvaltuusto tekisi maistraatille anomuksen lisättyjen valtuusmiesten valitsemisesta asiaa käsittelemään, päätti [1]) valtuusto äänestettyään jättää kysymyksen edellä mainitun liikenneväylän aikaansaamisesta raukeamaan.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari valtuustolle marraskuun 13:ntena päivätyn kirjelmän ilmoittaen, että arkkitehti Saarinen oli kamariin antamassaan kirjotuksessa uudelleen ottanut puheeksi edellä mainittujen liikenneolojen järjestämisen, ehdottaen 18 metrin levyisen murtokadun tehtäväksi korttelin n:o 38 halki, sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus oli antanut puoltavan lausunnon asiasta, mutta ettei kamari paraikaa jatkuvan rahasäännön käsittelyn ja erinäisten muiden väliintulleiden asianhaarain johdosta ollut ehtinyt sitä loppuun käsitellä. Kun kuitenkin erinäisten tonttien myyntitarjoukset menivät umpeen 1913 vuoden päättyessä ja asia kamarin mielestä oli lisätyn kaupunginvaltuuston lopullisesti käsiteltävä, esitti kamari, että valtuusto jo nyt päättäisi pyytää maistraattia ryhtymään toimiin lisätyn valtuuston valitsemiseksi edellä mainittua asiaa käsittelemään.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto evätä rahatoimikamarin esityksen sekä käskeä kamarin koettaa menetellä niin, että edellä mainitun myyntitarjouksen tarpeellinen pitennys saataisiin aikaan.

Kirjelmässä elokuun 30 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle Estnäsinkadun

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 12 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 9 §.

suomenkielinen nimi.

lääninhallituksen mainitun kuukauden 23 päivänä antaman päätöksen, jossa oli määrätty, että kaupungissa olevaa Estnäsinkatua oli suomeksi sanottava „Vironkaduksi“ eikä „Estnäsinkaduksi“, jonka viimeksi mainitun nimen maistraatti oli maaliskuun 6 päivänä 1909 vahvistanut, ja pyysi maistraatti samalla tietoa, tyytyikö kaupunginvaltuusto mainittuun päätökseen.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto maistraatille ilmoittaa, ettei valtuusto ollut havainnut olevan aihetta vaatia muutosta mainittuun päätökseen.

Määrärahoja laskujohtojen korjaukseen ja kunnossapitoon.

Laskujohtojen korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 50,600 markkaa.

Hyväksytty likaveden puhdistusaseman suunnitelma sekä lisämääräraha sitä varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1911 oli puhdistusaseman teettämiseksi Eläintarhan alueelle Läntisen viertotien itäpuolelta Töölönlahteen päättyviä lokaviemärejä varten ja laskujohdon teettämiseksi vanhalta Eläintarhantieltä mainittuun puhdistusasemaan myöntänyt [3]) 158,600 markan määrärahan, sillä edellytyksellä että mainitun puhdistusaseman lähempi suunnitelma sekä laitoksen paikka alistettaisiin valtuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi ennen puhdistusaseman rakennustyön alottamista, sekä valtuusto kokouksessaan toukokuun 28 päivänä 1912 oli luovuttanut [4]) mainitulle puhdistusasemalle paikan Eläintarhasta, esitti kaupungin yleisten töiden hallitus kirjelmässä huhtikuun 11 päivältä, että puhdistusasema rakennettaisiin kööpenhaminalaisen „The Septic Tank Company“ toiminimen tekemän ehdotuksen mukaisesti sekä että 10,640 markan määräraha annettaisiin hallituksen käytettäväksi tarkoitukseen.

Terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [5]) kaupunginvaltuusto hyväksyä hallituksen esityksen, ja oli mainittu lisämääräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen aukon laajentaminen.

Kirjelmässä maaliskuun 20 päivältä esitti rahatoimikamari mainitsemillaan syillä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Töölönlahden rautatiepenkereen alainen aukko laajennettaisiin 12 metrin levyiseksi; sekä

että kamari saisi toimekseen ryhtyä rautatiehallituksen kanssa keskusteluihin valtionrautateiden velvoittamisesta laajentamaan yhtä leveäksi sen osan mainittua aukkoa, mikä puheena olevan penkereen levityksen johdosta tulisi lisäksi, sekä sitten valtuustolle tehdä tämän johdosta ehkä tarpeellisen esityksen.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 4 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 101. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 72. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 47 §.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto 26 äänellä 15 vastaan hyväksyä rahatoimikamarin esityksen.

Määrärahoja laskujohtojen teettämiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 24,000 markan määrärahan laskujohdon teettämiseksi Itäisen viertotien alle Arabian ja Hermannin välille, ja oli tämä määräraha edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta sekä sitten pantava 1914 vuoden menosääntöön.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto edelleen laskujohtojen teettämiseen pääasiallisesti päätettyjen kaduntasotusten yhteydessä kaikkiaan 100,650 markkaa.

Määrärahoja teiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi [3]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 155,775 markkaa alempana mainittujen teiden korjaukseen ja kunnossapitoon, nimittäin:

erinäisiin korjauksiin 10,000 markkaa, Meilansinkadun ja Seurasaaren välisen Seurasaarentien uudistukseen ja viertämiseen 108,000 markkaa, emäradan länsipuolitse Nordenskiöldin lehtokujalta Träskin huvilan kohdalla olevaan rautatien ylimenopaikkaan sekä sieltä Gumtähteen ehdotetun ratsastusradan paikalle vievän tien tasotukseen ja viertämiseen 20,000 markkaa, Taivallahden tien viertämiseen 3,000 markkaa ja Hietaniemen tien viertämiseen 4,375 markkaa, kaupungille kuuluvain Kaivopuiston Itäisen puistotien osain päällystämiseen tervavierroksella 3,400 markkaa sekä Oulunkylän teiden erinäisiin korjauksiin 7,000 markkaa.

Määrärahoja teiden teettämiseen ja kuntoonpanettamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 2,000 markan määrärahan Fredriksperintieltä Malmin tiluksella n:o 43 c olevaan aktiebolaget Fredriksberg yhtiön sikotarhaan vievän tien teettämiseen, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,000 markan määrärahan venäläisen sotaväen hautausmaalle vievän tien kuntoonpanettamiseksi.

Määrärahoja viertoteiden korjaukseen.

Edelleen myönsi [6]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä 13,000 markan lisämäärärahan viertoteiden korjauksiin, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto viertoteiden erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa sekä Itäisen viertotien viertopäällystyksen korjaukseen 10,750 markkaa

---

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 50 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 4 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 6 §. — [6]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 8 §.

ja Munkkiniemenkadulta Huopalahteen vievän Läntisen viertotien viertopäällystyksen korjaukseen 9,400 markkaa eli siis kaikkiaan 35,150 markkaa.

Määrärahoja satamain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 20,000 markan määrärahan lisäykseksi Eteläsatamassa Makasiininrannan vierellä sijaitsevan karin louhimista varten kuluvan vuoden menosäännössä olevaan määrärahaan.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [2]) kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin seuraavat rahamäärät, nimittäin: erinäisiin korjauksiin 30,000 markkaa, jäille vieviä siltoja varten 8,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 30,000 markkaa, uuden ruoppavarastopaikan järjestämiseen 15,000 markkaa, Pohjoissatamassa Borgströmin tupakkatehtaan edustalla olevan kivilaiturin uudestirakentamiseen 54,800 markkaa, T-muotoisen rantasillan erään osan ja Kaisaniemen laiturin uudestirakentamiseen 6,400 ja 2,700 markkaa sekä Makasiininrannan noppakivipäällystyksen erään osan uudistamiseen ja reunusparrujen korjaukseen 1,900 markkaa eli siis yhteensä 148,800 markkaa.

Määrärahoja satamain uutistöihin.

Tullihallituksen tekemän anomuksen johdosta että Katajanokan pohjoisrantaan puulaiturin ja luotsilaitokselle kuuluvan laiturin väliseen lahteen teetettäisiin paalulaituri tullilaitoksen höyrylaivain kytkypaikaksi päätti [3]) kaupunginvaltuusto riittävän suuren paalulaiturin rakennutettavaksi mainittuun paikkaan kaupungin kustannuksella sekä annettavaksi mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi, kuitenkin niin ettei tullilaitoksella olisi yksinomaista oikeutta kytkeä laivojaan mainittuun paikkaan, sekä laiturin rakennuttamiseen tarvittavan määrärahan, 5,500 markkaa, pantavaksi maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [2]) kaupunginvaltuusto soutuveneiden kytkylaiturien teettämiseksi Pitkänsillanrannan rantareunustuksen vierelle 2,800 markkaa, Humallahteen 2,000 markkaa ja Ruoholahteen 3,000 markkaa, lastauslaiturin rakennuttamiseksi Sörnäsiin ja rautatieraiteen johtamiseksi siihen 61,200 markkaa sekä varastopaikkain tasottamiseen Sörnäsissä 20,800 markkaa eli kaikkiaan siis 89,800 markkaa.

Määrärahoja istutusten kunnossapitoon.

Kirjelmässä elokuun 7 päivältä ilmoitti rahatoimikamari sattuneesta syystä katsoneensa tarpeelliseksi käskeä kaupungin yleisten töiden hallituksen uudesti päällystyttää Eläintarhan urheilukentän juoksuradat hiilijauheella sekä tähän tarkoitukseen kaupunginkassasta edeltäpäin myöntäneensä 2,500 markkaa, ja esitti kamari tätä toimenpidettä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 28 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 29 p. 7 §.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen myöntyen edellä mainitun määrärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto istutusten kunnossapitoon seuraavat määrärahat, nimittäin: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 115,800 markkaa sekä Kivelän istutusten kunnossapitoon 2,000 markkaa, Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaamiseen 1,050 markkaa, mainitun urheilukentän kunnossapitoon 1,000 markkaa, Eläintarhan urheilukentän juoksuradan loppuosan päällystämiseksi hiilijauheella sekä vesi- ja laskujohtojen teettämiseksi urheilupaviljonkiin 8,000 markkaa, Kaisaniemen tenniskentän kunnossapitoon 800 markkaa, Punanotkon leikkikentän samoin 500 ja Haapaniemen urheilukentän samoin 800 markkaa, kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita varten 1,500 markkaa, kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmitykseen ja siivoamiseen 400 markkaa, samain valaistukseen 150 markkaa, talvipuutarhan kunnossapitoon 7,000 markkaa, kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkaukseen sekä tallin rehuihin y. m. menoihin 6,300 markkaa, Alpin kunnossapitoon 1,500 markkaa, vanhempain nurmien ja käytäväin uudistukseen 4,500 markkaa, kaupungin istutuksissa tarvittavan mullan valmistamiseen 3,500 markkaa, hyötylavoihin tarvittavan lannan ostoon 650 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitokuluihin 1,000 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen 2,500 markkaa, vesipostien laittamiseksi eräisiin kaupungin istutuksiin 3,000 markkaa, 10 suojusristikon hankkimiseksi puistopuita varten 1,300 markkaa, aitain kunnossapitoon 5,000 markkaa, puistosohvain korjauksiin 3,000 markkaa, korvaukseksi kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä 15,000 markkaa sekä neljän puistonvartijan palkkaukseen 3,100 markkaa eli kaikkiaan siis 189,350 markkaa.

Eläintarhanpuiston itäosan järjestäminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto vahvistaessaan 1912 ja 1913 vuoden rahasäännöt oli myöntänyt [3]) edellisellä kerralla 15,000 ja jälkimäisellä kerralla 8,000 markkaa eli siis yhteensä Smk 23,000 rautatiepenkereen itäpuolitse sekä Alppilan sivuitse vievän tien länsipuolella sijaitsevan Eläintarhan osan kuntoon panettamiseksi, varaten itselleen oikeuden, ennenkuin määrärahoja saisi käyttää, tarkastaa ja vahvistaa tämän Eläintarhanpuiston osan järjestämissuunnitelman, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä [4]) toukokuun 26 päivältä kaupunginpuutarhurin kaupungin yleisten töiden hallituksen toimen-

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 30 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Ks. 1911 vuod. kert. siv 109 sekä 1912 vuod. kert. siv. 79. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 67.

annosta laatiman ja hallituksen hyväksymän ehdotuksen koko rautatielinjan itäpuolisen puistoalueen kuntoonpanemiseksi sekä ilmoitti hallituksen ehdottaneen, että edellä mainitun määrärahan saisi käyttää seuraavalla tavalla:

lammikkojen teettämiseen kohta puhdistusaseman täyttämän alueen eteläpuolelle	Smk	10,050: —
vesijohdon ulottamiseksi näihin lammikkoihin	„	5,500: —
puheenalaisen alueen eteläisimmän osan kuntoonpanemiseen	„	7,450: —

Asiasta lausui rahatoimikamari puolestaan m. m. seuraavaa:

Rautatielinjan itäpuolisen puistoalueen leikkasi Alppilan sivuitse pohjoiseen kulkeva tie kahteen osittain erilaatuiseen osaan, mikä seikka vaati hiukan eri tavoin järjestelemään sinne aiotut laitokset. Länsipuolinen osa oli pääasiallisesti alavaa maata, jossa oli lammikkoja sekä sikäläinen puhdistusasema. Nämä lammikot, jotka nykyään olivat enimmältä osaltaan umpeenkasvaneita ja muuten epämiellyttävässä kunnossa, olivat erittäin sopivat kuntoonpantaviksi, jotta siten saataisiin näkyviin, että tässä oli kävelypaikka, missä yleisöllä oli tarjona siimestä ja viileyttä. Tämä ehdotuksen osa oli laadittu näitä näkökohtia silmällä pitäen. Kaupungin yleisten töiden hallitus ei kuitenkaan ollut lopullisesti hyväksynyt ehdotuksessa esitettyä järjestelyä, mikäli se koski alueen eteläisintä osaa rautatien ylimenokohdasta pohjoiseen keskuslammikkoon asti, vaan oli annettu kaupunginpuutarhurin toimeksi yksissä neuvoin rakennuskonttorin insinööriosaston kanssa ottaa tutkittavaksi, kävisikö veden johtaminen lammikosta etelään avonaisella ojalla, vaihtoehtoisesti katetulla kanavalla. Alueen itäosa oli pääasiassa aiottu pysyttää luonnontilassa, ja risteilisi siinä ainoastaan tarpeellisia kävelyteitä, joista jotkut harvalukuiset teetettäisiin leveänlaiset.

Minkä verran kustannuksia puheena olevan Eläintarhan osan kuntoonpano vaatisi, oli mahdoton asian silloisessa vaiheessa ilmoittaa, koska tämän laajan alueen järjestäminen toimitettaisiin pitemmän ajanjakson kuluessa, minkätähden ei ollut katsottu olevan aihetta laatia seikkaperäisiä ehdotuksia eikä kustannuslaskelmia. Työn kokonaiskustannukset olivat kuitenkin likimäärin arvioitavissa 250,000—300,000 markaksi. Mikäli kaupungin vakinaiset menot sallisivat, teetettäisiin työ laaditun suunnitelman mukaisesti.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

pääasiassa hyväksyä edellä mainitun ehdotuksen Eläintarhanpuiston itäosan järjestämiseksi; sekä

sallia käyttää aikaisemmin osotetut 23,000 markkaa rautatie-

linjan ja Alppilan sivuitse vievän tien välisen alueen kuntoonpanoon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin esityksen.

Muita määrärahoja istutusten y. m. laittamiseen.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto istutusten y. m. laittamiseen seuraavat määrärahat, nimittäin: kahden kasvisuojan teettämiseksi kaupunginpuutarhaan 4,400 markkaa, Eläintarhan uusien lammikkojen viereisen alueen tasottamiseen 21,000 markkaa, Kaisaniemen puiston samoin 30,000 markkaa ja Savilan puutaimiston samoin 2,500 markkaa, Engeltorin ja sen eteläpuolisten istutusten järjestämiseen 15,000 markkaa, Laivurikadun ja Speranskitien viereisten tasotus- ja istutustöiden jatkamiseen 5,000 markkaa, Perämieskadun eteläosan viereisen istutuksen järjestämiseen 3,350 markkaa, Eiran puistikon istutusten loppuunsaattamiseen 650 markan lisämäärärahan, puistosohvain ostoon 2,500 markkaa sekä kelkkaratain laittamiseen 3,000 markkaa eli siis yhteensä 87,400 markkaa.

Määrärahoja puhtaanapitolaitosta varten.

Niinikään 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan myönsi [2]) kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitosta varten seuraavat määrärahat, nimittäin: kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain sekä kauppahallien ynnä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapitoon 8,000 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon 6,000 markkaa, vartijain palkkaamiseen 7,000 markkaa, käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapitoon 23,000 markkaa, samain korjaukseen ja maalaukseen 4,000 markkaa, mukavuuslaitosten vedenkulutukseen arviolta 6,500 markkaa, kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapitoon 161,100 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapitoon 11,500 markkaa, X, XI ja XII kaupunginosassa olevain uusien katujen kaupungille kuuluvain osain puhtaanapitoon 10,200 markkaa sekä XIII ja XIV kaupunginosassa olevain uusien katujen samoin 13,700 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun 31,500 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun ja kauppatorin huuhteluun käytettävän veden kustantamiseen 22,000 markkaa, viertoteiden puhtaanapitoon 55,200 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden samoin 1,000 markkaa, teiden samoin 18,000 markkaa, venesatamain samoin 2,000 markkaa ja jäiden samoin 1,500 markkaa, kahden kaluvajan teettämiseen 900 markkaa, hiekkavajain maalaukseen 1,200 markkaa sekä mukavuuslaitosten rakennuttamiseksi It. Pappikadun varrelle, Antin- ja Yrjönkadun kulmauksessa olevaan puistikkoon, korttelissa n:o 181 olevan uimalaitoksen vierelle, Tehtaan- ja Sepänkadun ris-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 13 § ja syysk. 23 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

teykseen, Merimies- ja Tokankadun risteykseen, Hietalahden pohjoisrantaan ja Porvoonkadulla olevaan raitioteiden käännekohtaan, kuhunkin 1,800 markkaa, eli yhteensä 12,600 markkaa sekä uuden käymälän teettämiseksi Henrikinesplanadin pohjoispäähän Länt. Henrikinkadun alle 7,500 markkaa eli siis kaikkiaan 404,400 markkaa.

Kysymys Malmin kaatopaikan poismuutosta.

Kahdessa kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoivat useat kaupungin kaatopaikan läheisyydessä Malmilla asuvat henkilöt, että mainittu kaatopaikka heille sangen epäterveellisenä ja haitallisena sijoitettaisiin muuanne.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin antamissaan lausunnoissa ehdotettua hakemusta evättäväksi päätti [1]) kaupunginvaltuusto äänestettyään lähettää asian terveydenhoitolautakuntaan edelleen valmisteltavaksi.

Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon.

Sen johdosta että Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunta oli kaupunginvaltuustolta anonut yhtiön 1913 vuoden voittovarain kaupungille tulevasta osuudesta 124,203 markan 7 pennin määrärahaa käytettäväksi Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1914, myönsi [2]) valtuusto yhtiölle mainittuun tarkoitukseen 35,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä aikanansa takaisin suoritettavaksi kaupungin osuudesta mainittuja voittovaroja, minkä ohessa valtuusto sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta edellä mainitusta voittovaroista, lähetti asian siihen erikoisvaliokuntaan, jonka valtuusto vastedes asettaisi laatimaan ehdotusta voittovarain jakamiseksi.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan inventtaajat.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi [3]) kaupunginvaltuusto herrat Salingren ja Stockmannin sekä heidän varamiehikseen pankinjohtaja H. Kihlmanin ja herra Krogiuksen.

Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1912 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 6 päivältä valtuustolle lähetetty, rahatoimikonttorin laatima kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1912 esiteltiin kaupunginvaltuuston tiedoksi [4]).

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 18 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 5 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 19 §.

Kertomus kaupungin 1912 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Kirjelmässä huhtikuun 24 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen [1]) kaupungin 1912 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk	21,295,719: 16
„ yli rahasäännön	„	1,999,427: 02
Säästöä määrärahoissa	„	162,510: 81
Yhteensä	Smk	23,457,656: 99

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	21,295,719: 16
Määrärahoja ylitetty	„	868,635: —
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	210,888: 92
	Smk	22,375,243: 08
Vuoden tulos, ylijäämää	„	1,082,413: 91
Yhteensä	Smk	23,457,656: 99

Edellä mainittu ylijäämä	Smk	1,082,413: 91
siihen lisättynä 1911 vuoden käyttämätön säästö	„	1,040,526: 31
antaa saldoksi vuodelle 1913	Smk	2,122,940: 22

Kertomus kaupungin 1912 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kirjelmässä toukokuun 10 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle kertomuksen [2]) kaupungin 1912 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kertomuksessa huomautettiin m. m., että kaupungin rahatoimen nopean kehityksen johdosta sen kirjanpito oli kasvanut siinä määrin, ettei nykyään käytännössä oleva kirjanpitotapa enää riittänyt tarkoitukseensa. Suuremman yhtenäisyyden ja selväpiirteisyyden aikaansaamiseksi olivat jo 1911 vuoden tilintarkastajat ehdottaneet annettavaksi yhteisen, tilitystä koskevan johtosäännön, eri lautakunnille ja laitoksille vahvistetuista erikoisohjesäännöistä huolimatta. Tarkastusta toimittaessaan olivat tilintarkastajat yhäkin enemmän vakuuttuneet tähänastisen tilitys- ja kirjanpitojärjestelmän perinpohjaisen uudistuksen tarpeellisuudesta ja mainitsivat eräitä seikkoja, jotka heidän mielestään vaativat toimeenpanemaan muutoksen puheenalaisessa kohden.

Edelleen huomauttivat tilintarkastajat, että kaupunginvaltuusto oli helmikuun 7 päivänä 1899 antanut määräyksiä, joihin sisältyi kasvatuslautakunnan toimintaohjelma. Tuohon aikaan oli kuitenkin

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 53.

olemassa ainoastaan kaksi pahantapaisten lasten turvakotia ja niiden vuosikustannukset nousivat 17,000 markkaan, jota vastoin näitä laitoksia vuonna 1912 oli kymmenen ja niitä varten oli rahasääntöön pantu määrärahoja yli 150,000 markan. Kasvatuslautakuntaan oli myös asetettu kassanhoitaja tarkemmin määrittelemättä hänen tehtäviään tai toimittamatta työnjakoa sihteerin ja kassanhoitajan kesken. Määräyksiä puuttui siitäkin, minkä verran opetusta lautakunnan oli kustannettava huostaansa ottamilleen lapsille. Tilintarkastajat ehdottivat sentähden, että kasvatuslautakunnalle ja sen virkailijoille aivan ensi tilassa laadittaisiin johtosääntö.

Sairaanhoidon, vaivaishoidon ja suojelukasvatuksen kustannusten vuosi vuodelta ilmenevä suuri kohoaminen oli kiinnittänyt tilintarkastajain huomiota. Näiden hallintohaarain menojen kasvaminen ei tosin ollut vältettävissä, mutta järjestämällä yhteistoiminta asianomaisten hallitusten kesken pitäisi ainakin olla vältettävissä menot, jotka eivät olleet välttämättömän tarpeellisia. Kun lähiaikoina tuli lisäksi uusia suurenmoisia sairaaloita, näytti olevan syytä asettaa erityinen ostolautakunta ainakin kaupungin sairaaloita varten, siihen katsomatta saatiinko tuollainen lautakunta kaupungin kaikkia laitoksia varten toimeen.

Revisionikonttori, johon kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 11 päivänä 1912 oli päättänyt [1]) lähettää 1911 vuoden tilintarkastuskertomuksen saadakseen konttorin lausunnon kertomuksessa esitetyistä näkökohdista ja toivomuksista, antoi vaaditun lausunnon [2]) ja ehdotti, että rahatoimikamari saisi tehtäväkseen harkita, eikö muutoksia olisi tehtävä kaupungin vuosirahansäännön järjestykseen erittäinkin siinä kohden, että kirjanpitotilit mainittaisiin samoinkuin on laita yleisessä valtion rahasäännössä, sekä laadituttaa ehdotuksen yleiseksi kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi johtosäännöksi. Mitä tuli viimeksi mainitussa tilintarkastuskertomuksessa lausuttuihin toivomuksiin, että laitosten ja lautakuntain vuosikertomukset olisivat valmiina tilintarkastuksen alkaessa, huomautti revisionikonttori, että voimassa olevain ohje- ja johtosääntöjen mukaan tuli useiden laitosten antaa vuosikertomuksensa vasta touko- tai kesäkuussa. Konttori oli kuitenkin vuonna 1912 kehottanut laitoksia koettamaan valmistaa nämä kertomukset niin aikaisin kuin mahdollista, ja olivatkin useat laitokset voineet maaliskuulla tai huhtikuun alkupuolella 1912 vuoden tilintarkastajille antaa vuosikertomuksensa tai niiden pääasiallisimmat osat, kun taas muut laitokset olivat tilintarkastajain saatavina pitäneet taloudellisia oloja koskevat tarpeelliset yhdistelmät. Kun samanlaista myötämielisyyttä oli eri laitosten

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 82 ja 83. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 63.

taholta vastedeskin odotettavana, ei konttori pitänyt erikoista toimenpidettä nykyään tarpeellisena. Uusia ohje- ja johtosääntöjä annettaessa olisi joka kerta otettava harkittavaksi kysymys mahdollisimman lyhyen määräajan panemisesta vuosikertomusten antamista varten.

Vastuunvapaus kaupungin hallituksille ja lautakunnille vuodelta 1912.

Edellä puheena ollutta kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä annettua kertomusta, 1912 vuoden tilintarkastuskertomusta sekä mainittua revisionikonttorin lausuntoa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

myöntää rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille hallituksille ja lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuodelta 1912;

käskeä rahatoimikamarin ottaa harkittavaksi, eikö olisi tehtävä muutoksia kaupungin vuosibudjetin järjestykseen, erittäinkin siinä kohden että kirjanpitotilit mainittaisiin samaten kuin on laita yleisessä valtionbudjetissa, sekä laadituttaa ehdotuksen kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevaksi yleiseksi johtosäännöksi, saaden siinä työssä käyttää asiantuntijain apua;

koska kysymykset täydellisen johtosäännön laatimisesta kasvatuslautakunnalle ja yhteisostojen järjestämisestä kunnan sairaalain varalle ovat erikoisvalmistelun varassa, muu toimenpide näissä kohdin sai jäädä siksi, kunnes tätä tietä odotettavana oleva selvitys on saatu; sekä

tilintarkastajain muuten esittämiin näkökohtiin nähden lähettää tilintarkastuskertomuksen rahatoimikamariin tiedoksi ja asianomaisten viranomaisten tietoon saatettavaksi.

Vastuunvapaus Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle.

Kirjelmässä toukokuun 13 päivältä lähetti Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta valtuustolle kertomuksen koulujen hallinnosta vuonna 1912 sekä kertomuksen koulujen samanvuotisten tilien tarkastuksesta.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto myöntää johtokunnalle vastuunvapauden mainitulta tilivuodelta.

Määrärahoja pormestarin- ja neuvosmiehenviran voimassapitoon.

Kirjelmässä heinäkuun 28 päivältä esitti maistraatti että, koska kunnallispormestarin- ja oikeusneuvosmiehenvirka maistraatissa pormestari A. Aminoffin ja oikeusneuvosmies A. V. Lindbergin virasta eroamisen johdosta olivat tulleet avonaisiksi ja näin ollen virkoja seuraavat palkat, toinen 7,000 ja toinen 6,000 markkaa, kokonaan menivät vakanssisäästöinä siviilivirkakunnan leski- ja orpokassaan, kaupunginvaltuusto myöntäisi varoja näiden virkain voimassapitoon, kunnes ne jälleen tulivat asianmukaisessa järjestyksessä täytetyiksi, sekä sentähden virkaa toimittavan kunnallis-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 20 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 27 §.

pormestarin palkkaamiseksi, jolle virkamiehelle maksettiin palkkiota 5,000 markkaa vuodessa eli 416 markkaa 67 penniä kuukaudessa, myöntäisi 583 markan 33 pennin kuukausittaisen lisämäärärahan, maksettavaksi viime heinäkuun 1 päivästä, ja virkaa toimittavan oikeusneuvosmiehen palkkaamiseksi, joka virkamies ei saanut palkkiota, vaan ainoastaan virkaa seuraavat sivutulot, 500 markan kuukausimäärärahan, suoritettavaksi elokuun 1 päivästä, josta lähtien virkaan oli saatu sijainen.

Rahatoimikamarikin antoi asiasta heinäkuun 31:ntenä päivätyn kirjelmän, ilmoittaen maistraatin pyytäneen kamaria määräämään anotut rahamäärät maksettaviksi etuantina, minkä johdosta kamari oli katsonut olevan tähän pyyntöön myöntyminen ja sentähden käskenyt rahatoimikonttorin kaupunginkassasta edeltäpäin maksaa ylempänä mainitut kuukausittaiset rahamäärät, sekä esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto ei ainoastaan myöntyä maistraatin esitykseen, vaan myös hyväksyä rahatoimikamarin toimenpiteen asiassa, ja oli tämän johdosta tarpeelliset lisämäärärahat maksettava valtuuston käyttövaroista.

Lisäys maistraatinarkiston tarverahain määrärahaan.

Maistraatin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 2,000 markan lisäyksen maistraatinarkiston 1913 vuoden tarverahain määrärahaan, ja oli tämä lisäys pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Korotettu määräraha raastuvanoikeuden viidennen osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan viransijaisen palkkaamiseen.

Yhteisen raastuvanoikeuden esityksestä päätti [3]) kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden menosäännössä raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan viransijaisten palkkausta varten olevat määrärahat heinäkuun 1 päivästä korotettavaksi kumpaisenkin 1,200 markalla sekä osotti tämän johdosta kuluvan vuoden jälkipuoliskoa varten 1,200 markan määrärahan mainittuun tarkoitukseen maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Palkkio raastuvanoikeuden notaarinviran hoitamisesta.

Kirjelmässä heinäkuun 10 päivältä ilmoitti rahatoimikamari sattuneesta syystä osottaneensa maksettavaksi 133 markkaa 33 penniä palkkioksi raastuvanoikeuden ensimäisen osaston siviilinotaarin viran hoitamisesta edellisen kesäkuun aikana sekä esitti, että kaupunginvaltuusto tämän toimenpiteen hyväksyen käyttövaroistaan myöntäisi mainitun määrärahan. Valtuusto myöntyi [4]) esitykseen.

Määrärahoja raastuvanoikeuden osastoja varten.

Yhteisen raastuvanoikeuden tehtyä kirjelmässä lokakuun 3 päivältä esityksen määrärahan myöntämisestä raastuvanoikeuden

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 2 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 32 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 24 §.

ensimäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston ja saman oikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassapitoon vuonna 1914 kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin antaman lausunnon [1]) mukaisesti päätti [2]) mainitun vuoden menosääntöön pantavaksi 14,850 markkaa raastuvanoikeuden ensimäisen osaston väliaikaista toista jaostoa sekä 29,850 markkaa väliaikaista viidettä osastoa varten.

Määräraha kaupunginviskaalin palkkaukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 387 markan 12 pennin määrärahan virkaa toimittavan kolmannen kaupunginviskaalin F. L. A. Wickströmin palkkaamiseksi heinäkuun 8 ja elokuun 1 päivän väliseltä ajalta, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Palkanparannusta kaupunginpalvelijoille ja ulosottoapulaisille.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1912 oli erikoisvaliokuntaan valmisteltavaksi lähettänyt [4]) useiden kaupunginpalvelijain ja ulosottoapulaisten valtuustolle tekemät palkankorotusanomukset sekä tämän komitean jäseniksi valinnut [5]) herrat Stenrothin, Lasseniuksen ja Freyn, esitti valiokunta maaliskuun 3:ntena päivätyssä mietinnössä [6]) kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että seuraavain kaupunginpalvelija- ja ulosottoapulaisryhmäin vuotuinen pohjapalkka ensintulevan huhtikuun 1 päivästä lukien korotettaisiin: maistraatin kanslian ja raastuvanoikeuden toisen, kolmannen ja neljännen osaston sekä väliaikaisen viidennen osaston kaupunginpalvelijain 1,600 markasta 2,000 markkaan, ensimäisen kaupunginvoudin alaisten ulosottoapulaisten 2,400 markasta 2,800 markkaan sekä rikostuomioiden toimeenpanijan ulosottoapulaisten 2,700 markasta niinikään 2,800 markkaan;

että puheena olevat palkanparannusanomukset muilta kohdin evättäisiin; sekä

että myönnetty palkanparannus kuluvalta vuodelta, kaikkiaan 5,400 markkaa, pantaisiin maksettavaksi kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [7]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

Talonmies A. Kupiaisen palkankorotus.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [8]) kaupunginvaltuusto kuluvan vuoden alusta lukien korottaa raatihuoneen talonmiehen A. Kupiaisen vuosipalkan 1,000:sta 1,680 markkaan, ja oli tämän johdosta tarvittava lisämääräraha vuodelta 1913 maksettava valtuuston käyttövaroista.

---

[1]) Rtk. kirj. lokak. 20 p. n:o 705. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 9 §. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 90. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 39 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [7]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 20 §. — [8]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 8 §.

Määräraha kaupunginvoutien viransijaisten palkkaukseen.

Maistraatin esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto ensimäisen ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkaamiseksi kuukauden kesäloman aikana myöntää 500 markkaa sekä mainitun rahamäärän vuodelta 1913 maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha Katariinankadun talon n:o 3 korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Katariinankadun talossa n:o 3 olevain, kaupunginvoudinkonttoriksi käytettäväin kahden huoneen ja eteisen korjauksiin 1,000 markan määrärahan.

Määräraha ulosottolaitoksen huoneiston vuokraan.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,073 markkaa 33 penniä ulosottolaitoksen huoneiston korotetun vuokran suoritukseen vuonna 1913.

Määräraha eduskuntavaalien kustannuksiin.

Maistraatin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto osottaa 25,000 markan määrärahan tilityksen ehdolla maistraatin käytettäväksi ensi eduskuntavaalien kustannuksiin, ja oli mainittu rahamäärä pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Palkankorotus kaupunginvaltuuston kanslian kanslistille ja vahtimestarille.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että kaupunginvaltuuston kanslian kanslistille ja vahtimestarille oli tuleva palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta samassa virassa 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla.

Määräraha huoneiston vuokraamiseksi kaupunginvaltuuston kanslialle.

Kaupunginvaltuuston kansliahuoneiston laajentamiseksi päätti [5]) valtuusto kesäkuun 1 päivästä vuokrattavaksi mainittuun huoneistoon rajoittuvat kaksi huonetta pörssitalosta 2,100 markan vuosivuokrasta, lämmityksen korvaus siihen luettuna, sekä myönsi tähän tarkoitukseen käyttövaroistaan 1,050 markan määrärahan eli kahden neljänneksen vuokran vuodelta 1913.

Rahatoimikamarin kanslian palkkaussääntö.

Lopullisesti esiteltäessä kysymystä rahatoimikamarin, sen kanslian ja konttorin uudestijärjestämisestä [6]) vahvisti [7]) kaupunginvaltuusto mainitulle kanslialle seuraavan palkkaussäännön olevaksi voimassa tammikuun 1 päivästä 1914 lähtien:

Rahatoimikamarin kanslian palkkaussääntö.

1 sihteeri, palkkaa	Smk	12,000: —
1 apulaissihteeri, teknillisesti sivistynyt, palkkaa	„	10,000: —
1 apulaissihteeri, palkkaa	„	8,000: —
1 asiamies, palkkaa	„	6,000: —
1 notaari, palkkaa	„	6,000: —
1 pöytäkirjuri, palkkaa	„	4,200: —
1 kanslisti, palkkaa	„	2,400: —

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 25 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 20 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 24 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 41 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 196 ja seur. — [7]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 4 §.

1 kanslisti, palkkaa	Smk	1,800: —
1 vahtimestari, palkkaa	„	1,800: —
1 vahtimestarinapulainen, palkkaa	„	1,200: —

Kaikki virka- ja palvelusmiehet saavat 10 % palkankorotusta 5 ja 10 vuotta palveltuaan samassa virassa.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto:

oikeuttaa rahatoimikamarin kanslian silloiset viranpitäjät määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukemaan hyväkseen aikaisemman palvelusaikansa;

vakuuttaa rahatoimikamarin puheenjohtajalle 6,000 markan vuosipalkkion; *Rahatoimikamarin puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot.*

vahvistaa rahatoimikamarin jäsenten palkkiot 25 markaksi kultakin kokoukselta;

nämä määräykset astuviksi voimaan tammikuun 1 päivänä 1914; sekä

jättää kysymyksen rahatoimikamarin varapuheenjohtajan palkanjärjestelystä raukeamaan.

Lopullisesti esiteltäessä rahatoimikamarin kirjelmässä [1]) toukokuun 21 päivältä tehtyä esitystä, olisiko syytä ryhtyä semmoisiin toimenpiteisiin, että kaupunginviranomaiset noudattaisivat yhdenmukaista menettelyä kunnan verolippujen ja laskujen venäjänkielisten käännösten antamiseen nähden, josta asiasta kaupunginvaltuuston asettama [2]) erikoisvaliokunta, johon kuuluivat herrat Grotenfelt, Estlander, Schybergson, Serlachius ja Ståhlberg, oli antanut mietinnön [1]), päätti [3]) valtuusto jättää mainitun asian raukeamaan. *Rauennut kysymys kunnan verolippujen ja laskujen antamisesta venäjäksi käännettäväksi.*

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa kamarin Helsingin makasiiniosakeyhtiöltä vuokraamaan kellariosaston tullikamarin käytettäväksi 1,600 markan vuosivuokrasta, ja oli vuodelta 1913 tarvittava vuokra pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista. *Määräraha kellariosaston vuokraamiseksi tullikamarille.*

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1911 oli erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [5]) liikennekonttorin esityksen, että voimassa olevaa määräystä 50 %:n alennuksen myöntämisestä talvipurjehduskauden aikaisiin liikenne- ja satamamaksuihin muutettaisiin sikäli, että talvipurjehduskausi luettaisiin alkavaksi tammikuun 1 päivästä, sekä valtuusto oli tammikuun 30 päivänä 1912 valinnut [6]) jäsenet mainittuun valiokuntaan, antoi valiokunta tammikuun 28:ntena päivätyn mietinnön [7]) asiasta. *Rauennut kysymys talvipurjehduskauden aikaista liikenne- ja satamamaksujen huojennusta koskevan määräyksen muuttamisesta.*

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 78. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 22 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 21 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 16 §. — [5]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 122. — [6]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 268. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

Mainitussa mietinnössä esitti valiokunta esiintuomillaan syillä, ettei kaupunginvaltuusto nykyään muuttaisi talvipurjehduskauden aikana liikenne- ja satamamaksujen panossa noudatettavia perusteita.

Mietintöön liittyvässä vastalauseessa herra Häggman esitti, että liikennetaksaa helmikuun 15 päivästä 1913 lähtien sinänsä sovellettaisiin vuoden umpeen.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä valiokunnan esityksen.

Kysymys vientitavaran maksuttomasta makausajasta kaupungin tavaravajoissa.

Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjotuksessa [2]) esittivät Helsingin kauppavaltuutetut määrättäväksi kuuden vuorokauden maksuttoman makausajan vientitavaralle kaupungin tavaravajoissa.

Rahatoimikamarin annettua lausonnon [2]) asiasta lähetti [3]) kaupunginvaltuusto sen lähemmin valmisteltavaksi komiteaan, johon valittiin herrat Häggman ja Ek sekä valtioneuvos B. Winter.

Komitea antoi asiasta syyskuun 1:senä päivätyn mietinnön [4]) esittäen siinä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että asia nykyisessä muodossaan saa raueta;

että rahatoimikamari saa toimekseen mahdollisimman pian ryhtyä toimiin suunniteltujen satamatöiden teettämiseksi, joita varten tarpeelliset varat on merkittävä 1914 vuoden rahasääntöön, ollen erityistä huomiota pantava uusien tavaravajain teettämiseen; sekä

että rahatoimikamari, kohta kun tavaravajoissa on saatu tarpeellista tilaa, tekee kaupunginvaltuustolle ehdotuksen sellaisiksi toimenpiteiksi, että ei ainoastaan vientitavaralle, vaan myös tullittomalle tuontitavaralle sekä kotimaiselle tavaraliikenteelle varataan tilaa tavaravajoissa niin kohtuullisesta vuokrasta, ettei kaupungilla siitä olisi muuta tuloa kuin mitä tarvitaan niiden menojen korvaamiseen, joita kaupungille koituu vajain hoidosta.

Lisäykseksi edellä olevaan ja koska rahatoimikamari kaupungin tavaravajain helmikuun 27 päivänä 1912 vahvistetun ohjesäännön 1 §:n mukaan on oikeutettu, kun vajoja ei tarvita tullilaitoksen käytettäväksi, vuokraamaan ne muihin tarkoituksiin, komitea ehdotti, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi rahatoimikamarin toistaiseksi sallimaan vajoihin, joita tullilaitos ei käytä, kuudeksi vuorokaudeksi maksutta sijoittaa vientitavaraa, jos tavaranviejät omalla kustannuksellaan pitävät huolen tavaran silmälläpidosta ja hoidosta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [5]) kaupunginvaltuusto komitean esityksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 22 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 12 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 55. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 25 §.

Maasta vietäväin rihmarullain ja fanerin liikennemaksujen poistaminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa esittivät Tornatorin ja Kaukaan tehtaan osakeyhtiöt, että rihmarullat vapautettaisiin liikennemaksuista näitä tavaroita Helsingin kautta maasta lähetettäessä.

Eräässä toisessa valtuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Wilh. Schaumans fanerfabrik osakeyhtiö samanlaista vapautusta fanerille.

Rahatoimikamarin annettua lausuntonsa [1]) sekä komitean, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut valmistelemaan kysymystä maksuttoman makausajan suomisesta vientitavaralle [2]), annettua syyskuun 1:senä päivätyn mietinnön [3]) asiasta päätti [4]) valtuusto maasta vietäväin rihmarullain ja fanerin liikennemaksut poistettavaksi.

Kysymys vientitavaran liikennemaksujen poistamisesta.

Edellä mainitun komitean tekemä ehdotus, että Helsingin kautta maasta lähetettävät tavarat, paitsi puutavara, vapautettaisiin liikennemaksuista lokakuun 1 päivästä 1913 lähtien, lähetettiin [4]) lausunnon saamiseksi rahatoimikamariin.

Kaupungin pakkahuoneen työkunnan muutettu taksa.

Rahatoimikamarin kirjelmässä [5]) toukokuun 22 päivältä tehdyn, kaupungin pakkahuoneen työkunnan voimassa olevan taksan muuttamista tarkoittavan esityksen johdosta sekä Helsingin kauppavaltuutettujen annettua lausunnon asiasta päätti [6]) kaupunginvaltuusto työpalkan laskemisen painon mukaan marraskuun 1 päivästä lakkaavaksi, minkä ohessa valtuusto vahvisti työkunnalle seuraavan muutetun taksan, noudatettavaksi viimeksi mainitusta päivästä lähtien:

I. Lastin vastaanottaminen ja varastoonpano:
a) yksityisten kääröjen, 100 kilolta 25 penniä;
b) tukkutavarain, liikennekamreerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.

II. Tavarain nouto pakkahuonemakasiinista ja niiden anto pakkahuoneesta sekä avustus tullikäyttelyssä, 75 penniä tunnilta.
Muist. Alotettu puolitunti luetaan täydeksi.
Vähin kannettava maksu on 50 penniä.

III. Postipaketin purkaminen ja pakkaaminen, 10 penniä kappaleelta.

Kysymys toimenpiteistä talvilaivaliikenteen turvaamiseksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 30 päivänä 1912 oli päättänyt [7]) antaa rahatoimikamarin käytettäväksi enintään 10,000 markan määrärahan keskeytymättömän talvilaivaliikenteen voimassapitomahdollisuuksien selvittämiseen Helsingissä sekä tästä johtuviin kustannuksiin, antoi kamari syyskuun 29:ntenä

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 35 ja 74. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 92. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 74. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 26 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 61. — [6]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 26 §. — [7]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 94.

päivätyn esityksen [1]) toimenpiteisiin ryhtymisestä täkäläisen talvilaivaliikenteen turvaamiseksi. Esityksessään lausui kamari m. m. seuraavaa:

Kamarin hankkimasta selvityksestä näkyi, että Äransgrundin ja Gråharan loiston sivuitse Helsinkiin vievää väylää voi niinä talvina, jolloin säännölliset ilmastosuhteet ja sopivat tuulet vallitsivat, pitää avoinna samaa tai hiukan lujempaa tyyppiä olevalla jäänsärkijälaivalla kuin valtion jäänsärkijälaivat olivat, erittäinkin jos kaupungin jäänsärkijälaiva saisi tarpeellista apua joltakin vastamainituista laivoista. Mutta tutkimukset olivat sen ohessa osottaneet, että kovina talvina ja epäsuotuisain tuulten vallitessa Suomenlahteen Helsingin edustalle kasautui semmoisia ahtojäävyöhykkeitä, ettei laivoja voinut Äransgrundin ja Gråharan loiston sivuitse ensinkään tai ei ainakaan melkoiseen vaaraan antautumatta saattaa kaupungin satamaan. Toiselta puolen oli käynyt selville, että laivaliikettä tuollaisina talvina aivan luultavasti voisi ylläpitää käyttämällä Helsingistä Porkkalaan ja sieltä Rönnskärin y. m. saarien ja Rönnskäristä lounaaseen sijaitsevan Kallbådan karin länsipuolitse avomerelle kulkevaa väylää. Kun viimeksi mainittua väylää ei kuitenkaan ollut mitattu eikä sentähden ollut täysin varmasti osotettavissa, että sitä eri vedenkorkeuksien vallitessa voivat käyttää 18 jalan syvässä kulkevat laivat, oli kamari k. senaatilta anonut, että joko luotsilaitoksen toimesta Helsingin—Porkkalan ja sieltä Rönnskärin y. m. saarien sekä Kallbådan länsipuolitse avomerelle menevä väylä mitattaisiin enintään 23 jalan syvässä kulkevia laivoja varten tai myös että Helsingin kaupunki oikeutettaisiin omalla kustannuksellaan ja päteviä henkilöjä käyttämällä mittauttamaan puheenalainen väylä vastamainittuun syvyyteen asti, mutta senaatti oli hylännyt kamarin anomuksen, koska se tarkoitti lupaa saada mitata Helsingistä länteen Porkkalan niemekkeen editse kulkevan väylän. Sittemmin oli kamari tehnyt senaattiin uuden alistuksen, että joko luotsilaitoksen toimesta mitattaisiin Helsingistä Porkkalaan ja sieltä Rönnskärin y. m. saarien itäpuolitse avomerelle menevä väylä tarpeeksi leveältä enintään 23 jalan syvässä kulkevia laivoja varten, tai myös että Helsingin kaupunki oikeutettaisiin tutkituttamaan puheenalainen väylä. Tähän alistukseensa ei rahatoimikamari ollut vielä saanut vastausta.

Esillä olevaa asiaa taloudelliselta kannalta arvostellessa täytyy edellyttää jäänsärkijälaivan hankinnasta olevan kustannuksia vähintään 2,000,000 markkaa ja vuotuisten käyttö- ja kunnossapitokustannusten vakuutusmaksuineen nousevan ainakin 200,000 markkaan,

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 81.

mihin lisäksi tulisivat mainitun pääoman korko ja kuoletus, nekin 200,000 markkaa. Kysymys oli siis, oliko kaupungin taloudellisten etujen mukaista panna yritykseen noin suuri pääoma ja noin tuntuvassa määrässä lisätä kaupungin vuotuisia menoja niiden etujen saavuttamiseksi, joita Helsingin talvilaivaliikenne epäilemättä tuottaisi kaupungille. Tähän kysymykseen oli sangen vaikea antaa varmaa vastausta, koska tässä ei voinut panna pohjaksi yksinomaan todellisia numerolukuja ja tiettyjä olosuhteita, vaan täytyi nojata edellytyksiin, jotka ehkä toteutuivat aivan toisin tavoin kuin nykyään saattoi odottaa. Kamarin mielestä kuitenkin välitön tulojen lisäännys kaupungin kannalta katsoen oli vähemmän arvoinen verrattuna siihen teollisuuden, kaupan ja merenkulun nousuun ja vilkastumiseen, minkä säännöllisen talvilaivaliikenteen järjestäminen saisi pääkaupungissa aikaan ja mistä kaupunkikunnan kaikenlaisten verotustulojen lisääntyminen olisi seurauksena. Huomauttaa sopi sitäkin seikkaa, että säännöllinen talvilaivaliikenne lisäisi työnsaannin mahdollisuutta osalle — vaikka tosin vähäiselle — kaupungin väestöä vuodenaikana, jolloin työnpuutetta tavallisesti vallitsi.

Asiaa kävi kuitenkin katsominen toiseltakin puolelta. Kaupunki oli satamarakennuksiinsa pannut melko suuria pääomia. Kuitenkin oli vielä laajaperäisiä ja kalliita töitä teetettävä, ennenkuin kaikkiin toimenpiteisiin oli ryhdytty kaupungin satamaolojen järjestämiseksi jo nykyään olemassa olevan meriliikenteen vaatimusten mukaisiksi. Uusia satamia oli rakennettava, uusia tavaravajoja ja uusia raidelaitteita teetettävä, uusia purkaus- ja lastauskojeita hankittava. Tämän ohjelman toteuttaminen kysyi miljooniin nousevia kustannuksia, ja kyseeseen kävi paneminen, eikö näitä kaupungin laivakululle tarpeellisia töitä olisi ensin teetettävä, ennenkuin kaupunki käytti suuria kustannuksia talvilaivakulkunsa turvaamiseen.

Säännöllinen talviliikenne oli ehdoton edellytys jotta Helsinki kykenisi kilpailemaan niiden kaupunkien kanssa, jotka tuollaista liikennettä jo pitivät voimassa. Mutta tuollainen merenkulku ei tuottaisi huomattavia etuja ainoastaan Helsingin kaupungille. Myöskin suurella osalla Uudenmaan ja Keskisuomen liikemaailmaa olisi siitä taloudellisia etuja, jota käsitystä osaltaan vahvisti sen seikan sel vittämiseksi toimeenpantu tiedustelu, missä määrin erinäiset suuremmat kauppaliikkeet haluaisivat käyttää Helsinkiä talvisatamana. Valtiollakin olisi etuja siitä, että talvilaivaliikenne ohjattaisiin Helsinkiin, missä aina riittäviä sekä vienti- että tuontitavaramääriä olisi tarjona, joten vaunujen ei tarvitsisi kulkea tyhjinä kumpaiseenkaan suuntaan, niinkuin nykyään usein oli laita talviliikenteen käydessä Hangon kautta. Tähän katsoen ja kun kaupungin taloudellista kantokykyä ei ollut ylenmäärin rasitettava, oli kamarista näyttänyt

olevan täysin päteviä syitä tehdä maamme hallitukselle anomus avustuksen saamisesta joko 2 miljoonan markan suuruisena korottomana kuoletuslainana tai myös valtioapuna kerta kaikkiaan puolet puheenalaisen laivan hankintakustannusten määrästä.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi k. senaattiin tehdä alistuksen, että Helsingin kaupunki saisi jäänsärkijälaivan hankkimisen avustamiseksi joko 2,000,000 markan suuruisen korottoman kuoletuslainan tahi 1,000,000 markan suuruisen valtioavun.

Asiaa esiteltäessä pani kaupunginvaltuusto sen pöydälle [1] johonkin 1914 vuoden alussa pidettävään kokoukseen.

Evättyjä hakemuksia oikeudesta saada palkankorotukseen nähden lukea hyväksi palvelusaika ylimääräisellä palkkasäännöllä.

Rahatoimikamarin asiasta tekemän esityksen mukaisesti epäsi [2] kaupunginvaltuusto apulais-kaupunginarkkitehdin R. Eklundin anomuksen, että hänet oikeutettaisiin määräaikaisesta palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukemaan hyväkseen heinäkuun 1 päivän 1908 ja helmikuun 3 päivän 1911 välinen aika, jolloin hän oli ylimääräisellä palkkasäännöllä ollut rakennuskonttorin palveluksessa.

Kirjelmässä kesäkuun 5 päivältä esitti rahatoimikamari evättäväksi kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtajan J. Sjöholmin anomuksen, että hänet oikeutettaisiin määräaikaisesta palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukemaan hyväkseen maaliskuun 1 päivän 1903 ja helmikuun 21 päivän 1911 välinen aika, jolloin hän oli ylimääräisellä palkkasäännöllä palvellut rakennuskonttorissa.

Asiaa esiteltäessä päätti [3] kaupunginvaltuusto 33 äänellä 13 vastaan evätä mainitun anomuksen.

Toimenpiteitä kunnalliskertomusten säännöllisen ilmestymisen turvaamiseksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 8 päivänä 1912 antanut [4] rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin tilastokonttorin kanssa harkita, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä lähemmän yhteistoiminnan aikaansaamiseksi eritoten valtuuston ja kamarin kansliain kesken kaupungin kunnalliskertomuksen laadinnassa, sekä samalla ottaa pohdittavaksi kysymyksen, olisiko vuodeksi 1913 myönnettävä lisätty määräraha kertomusten säännöllisen ilmestymisen turvaamiseksi, esitti rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 9 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kunnalliskertomuksen vuosikertain 1909—1915 I ja II osan laatiminen annetaan tehtäväksi jollekin rahatoimikamarin yksissä neuvoin tilastokonttorin johtajan kanssa valitsemalle henkilölle, joka velvoitetaan vuosittain laatimaan käsikirjoitus puheena olevan kertomuksen mainittujen osain kahteen vuosikertaan;

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 7 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 16 §. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 167 ja seur.

että valtuusto antaa oman ja rahatoimikamarin kanslian toimeksi tarkastaa mainitut kunnalliskertomuksen osat sekä alkuperäisinä että toiselle kotimaiselle kielelle käännettyinä; samoin kuin

että valtuusto käyttövaroistaan myöntää tilastokonttorille yhteensä 7,850 markan määrärahan sekä mainittujen kunnalliskertomuksen osain laatimisesta maksettavan palkkion että muiden kertomuksen jouduttamisesta johtuvain menojen suoritukseen vuonna 1913.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Palkankorotus rakennustarkastaja M. Gripenbergille.

Maistraatin kirjelmässä huhtikuun 26 päivältä tehdyn esityksen johdosta että rakennustarkastaja M. Gripenbergille myönnettäisiin palkankorotus viiden vuoden palveluksesta, päätti [2]) kaupunginvaltuusto 25 äänellä 19 vastaan, että Gripenberg oli huhtikuun 14 päivästä lukien saapa rakennustarkastajanvirkaan liittyvän palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta eli 10 % sääntönäisestä pohjapalkastaan, ja oli tämä palkanlisäys kuluvalta vuodelta pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Registraattorinviran perustaminen revisionikonttoriin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

että registraattorinvirka perustetaan revisionikonttoriin;

että mainitusta virasta on 3,600 markan vuosipalkka 10 %:n korotuksin viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta ja että virka täytetään kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla; sekä

että revisionikonttorin tulee julistaa virka avonaiseksi ja sitten tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotus sen täyttämiseksi.

Määräraha henkikirjotukseen annettujen ensitietojen jäljennyttämiseksi.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan antaa 2,000 markan määrärahan taksoitusvalmistelukunnan käytettäväksi henkikirjotukseen kuluvana vuonna annettujen ensitietojen jäljennyttämiseksi.

Kunnan työnvälitystoimiston tarverahain määrärahan ylitys.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä oikeutti [5]) kaupunginvaltuusto kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan 400 markalla ylittämään toimiston 1912 vuoden tarverahain määrärahan.

Määräraha huoneiston vuokraamiseksi kasvatuslautakunnalle.

Kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että sen oli sattuneesta syystä täytynyt antaa kasvatuslautakunnan toimeksi vuokrata itselleen huoneisto Fabianinkadun talosta n:o 12 vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1913 lukien, 1,500 markan vuosivuokrasta, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tä-

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 43 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 5 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 18 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 15 §.

män toimenpiteen sekä käyttövaroistaan myöntäisi 1,135 markan määrärahan eräiden tästä toimenpiteestä aiheutuneiden kustannusten suorittamiseen. Valtuusto myöntyi [1]) esitykseen.

Sosialilautakunnan sihteerin palkkaus ja määräraha lautakunnalle.

Lopullisesti esiteltäessä kysymystä asuntolautakunnan [2]) perustamisesta päätti [3]) kaupunginvaltuusto m. m.:

määrätä sosialilautakunnan sihteerin palkkauksen 5,000 markaksi vuodessa 10 %:n palkankorotuksin viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta;

antaa sosialilautakunnan käytettäväksi kuluvan vuoden menosäännössä nimikkeittein työväenasiain lautakunta ja kunnan työväenasuntojen hoitolautakunta kohdalla olevat määrärahat, sikäli kuin vastamainitut viranomaiset eivät ole niitä käyttäneet; sekä

sitä paitsi myöntää sosialilautakunnalle valtuuston käyttövaroista 1,000 markan lisämäärärahan erinäisiin kuluvana vuonna esiintyviin menoihin rahasäännön ulkopuolella.

Sosialilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot.

Kirjelmässä syyskuun 1 päivältä sosialilautakunta, huomauttaen että sen puheenjohtajalle ja valituille jäsenille tuli lautakunnan vahvistetun johtosäännön mukaan kaupunginvaltuuston määrättävät palkkiot, esitti, että nämä palkkiot samojen laskuperusteiden mukaisesti, joita mainitussa kohden oli noudatettu kunnan muissa lautakunnissa ja viranomaisissa, toistaiseksi ja kunnes lähempää kokemusta lautakunnan työtehtävän laajuudesta oli saatu, suoritettaisiin kultakin kokoukselta siten, että yleisestä kokouksesta maksettaisiin puheenjohtajalle 30 markkaa ja varsinaiselle tai varajäsenelle 20 markkaa sekä kunnan työväenasuntojen hallintojaoston kustakin kokouksesta puheenjohtajalle 20 ja varsinaiselle tai varajäsenelle 15 markkaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) sosialilautakunnan esitykseen.

Kauppatorin lisätty kaasuvalaistus.

Helsingin teurastajain ja makkarantekijäin ammattiyhdistyksen kaupunginvaltuustolta anottua Kauppatorin valaistuksen lisäämistä sekä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [5]) valtuusto lisätyn kaasuvalaistuksen laitettavaksi Kauppatorin itäosaan mainitun hallituksen ehdottamalla tavalla, kuitenkin ainoastaan siksi ajaksi, kun torikauppaa siellä saa voimassa olevain määräysten mukaan harjottaa.

Määräraha huoneiston vuokraamiseksi ja sisustamiseksi poliisilaitokselle.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto poliisilaitoksen tarpeisiin kesäkuun 1 päivästä 1914 vuokrattavaksi kolme huonetta ja eteisen käsittävän huoneiston Eerikinkadun ta-

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 13 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 203 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 20 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 20 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 27 §. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 3 §.

losta n:o 10 m. m. 1,780 markan vuosivuokrasta sekä neljän arestihuoneen laittamiseksi mainittuun huoneistoon 1914 vuoden menosääntöön pantavaksi 4,000 markan määrärahan.

Kysymys kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämisestä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1912 päättänyt [1]) asettaa komitean, jonka tuli m. m. valtuustolle antaa ehdotus kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon tarpeelliseksi uudestijärjestämiseksi, sekä tämän komitean jäseniksi valinnut [2]) herrat Heikelin, Tolletin, Sieversin, Karvosen, Tarjanteen, af Forselleksen, Idmanin ja Schybergsonin ynnä ylimäär. professorin O. Schaumanin, antoi komitea kesäkuun 4:ntenä päivätyn mietinnön [3]) asiasta. Siinä komitea lausui m. m. seuraavaa:

Saadakseen selville, kävikö sairaalain hallintokustannuksia supistaminen, oli komitea likemmältä tarkastanut asianomaisten sairaalain rahasäännöt. Tässä tarkastelussa oli komitea koettanut saada selville, oliko olemassa epäkohtia, jotka ehkä lisäsivät hallinnon kalleutta, vai oliko muuten supistuksia ja säästöjä aikaansaatavissa tekemällä hallintoon muutoksia.

Tuntuva menoerä sairaanhoitorahasäännössä oli lääkkeiden osto. Tämä erä nousi nykyään, jos kulkutautisairaalan rahasääntöehdotuksessa oleva määrärahakin otettiin lukuun, kaikkiaan 50,300 markkaan. Eri sairaalat olivat tähän asti ostaneet lääketarpeensa kaupungin eri apteekeista sekä panneet ehdoksi hinnanalennuksen myöntämisen. Tämä alennus oli vaihdellut melko lailla, nousten esimerkiksi eräässä tapauksessa 30 %:in, toisessa ainoastaan 15 %:in. Kun kunta voimassa olevain lääkintöasetusten johdosta oli estetty harjottamasta apteekkiliikettä omiksi tarpeikseen, olisi kuitenkin toivottavaa, että kaupungin kaikki sairaalat voisivat saada lääkkeitä ostaessaan mahdollisimman suuren hinnanalennuksen, mikä olisi aikaansaatavissa suomalla tilaisuus vapaaseen kilpailuun.

Mikäli kaupungin sairaalakäyttö kehittyi ja tarvikkeita oli hankittava yhä suuremmin määrin, sikäli myös esiintyi järkiperäisesti järjestetty ostelutoiminta tärkeimpinä renkaina sairaalain taloushallinnon järjestelmässä. Sairaalain käyttökustannukset olivat suuressa määrin sen varassa, miten tarkoituksenmukaisesti ostelutoimintaa hoidettiin, ja tällä alalla oli tuntuvia säästöjä aikaansaatavissa toimeenpanemalla yhteisostoja ja yhdenmukainen, liikemäinen johto. Komitea oli tässä yhteydessä ainoastaan tahtonut lausua toivomuksen, että kunnan sairaalain hallinnossa olisi mahdollisimman laajassa mitassa otettava käytäntöön yhteisostoperiaate tavaroita

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 117. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 40 § sekä helmik. 25 p. 40 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60.

hankittaessa näihin laitoksiin. Siihen katsoen että sairaalain ostelutoiminta jo oli sangen laaja ja vastedes edelleenkin laajeni, näytti luonnollisimmalta, että kaupunki itse otti huolekseen ja järjesti tavarain ostelun. Tämä ei kuitenkaan komitean mielestä estäisi kaupunkia, jos se taloudelliselta kannalta osottautui edulliseksi, rupeamasta osakkaaksi johonkin osuustoiminnalliseen yritykseen.

Mitä eritoten Kivelän sairaalaa koski, oli komitea sitä mieltä, että tämän laitoksen edelleenkin tuli pysyä „Siechenhaus" laitoksen luontoisena sekä että sen hoito oli asetettava yksinkertaisemmalle ja halvemmalle kannalle kuin Marian sairaalan ja vastaisen kulkutautisairaalan hoito.

Siltä varalta että kaupunginvaltuusto hyväksyisi edellä mainitut lausunnot, ehdotti komitea, että valtuuston näistä asioista tekemät päätökset saatettaisiin terveydenhoitolautakunnan tiedoksi.

Siihen katsoen että kaupungin sairaalalaitos nykyään oli kehitysvaiheessa, Kivelän sairaala kun oli järjestettävänä, kulkutautisairaala valmistumassa sekä muiden sairaalain rakentaminen osin alotettu ja osin päiväjärjestyksessä, oli komitea katsonut olevan paikallaan tässä yhteydessä viitata eräisiin yleisiin näkökohtiin, joita komitean mielestä olisi noudatettava kaupungin sairaalain taloudenhoidossa. Kun kaupunki ei tietenkään aina voinut eri sairaalain toimitsijoiksi saada henkilöjä, jotka aikaisemman toimintansa perusteella olisivat täysin perehtyneitä työhönsä, oli niinikään näyttänyt olevan hyödyllistä näiden virkailijain ohjeeksi laatia eräitä sääntöjä, joita sitten kävi saavutetun kokemuksen perusteella täydentäminen, mutta jotka olisivat omansa heti alussa suuntaamaan hoidon oikeille urille.

Kauttaaltaan käyvänä periaatteena sairaalahallinnossa pitäisi olla, että kaikki ostokset, mitä laatua lienevätkin, tietysti kuitenkin lukuunottamatta apteekista lääkemääräyksen nojalla tilattavia tarpeita, oli tehtävä toimitsijan konttorin välityksellä. Toimitsijan tuli aina olla selvillä odotettavana olevista menoista, jotta kaikki arvaamattomat kustannukset vältettäisiin. Hänen tuli sivunumeroituun, kuukausittain päätettävään kassakirjaan päivittäin kirjottaa kaikki tulot ja maksunsuoritukset. Kutakin sairaalaa varten oli vahvistettava täydellinen ruokajärjestys. Ruoka oli tilattava ruokalasta lipuilla. Potilaalle annettavaa ruokaa, jonka lääkäri oli määränyt sairaan tullessa laitokseen ja kirjottanut muistiin, eivät missään tapauksessa saisi tilata muut kuin lääkäri, ei siis hoitajatar, eipä ylihoitajatarkaan. Vahvistetun kaavakkeen mukaisessa tilauslipussa olisi erikseen mainittava, kuinka monelle potilaalle päivittäin eri aterioita oli tuleva. Seuraavan päivän ruoka olisi tilattava edellisenä iltana, jolloin sairaalaosastoa hoitavan hoitajattaren oli

ruokalaan annettava lääkärin allekirjottama tilauslipput. Liput vastaanottaisi ruokalan johtajatar, joka niiden mukaisesti punnitsisi ja antaisi tarvikkeet, valvoisi ruuan laittoa ja sen toimittamista sairaalaosastoihin. Yleisessä salissa ja, mikäli mahdollista, yksityishuoneissakin hoidettavain potilaiden tuli aterioida niin suurissa ruokakunnissa kuin asianhaarat sallivat. Sairaalaosastoihin ei ruokaa lähetettäisi jaettuna annoksiin, vaan pantuna isompiin astioihin, koko ruokakunnalle riittävin määrin. Ruoka lämmitettäisiin, jos oli tarpeellista, eri osastoilla, missä johtajatar jakaisi sen yksityisille potilaille annoksina, joiden määrä oli sovitettava kunkin potilaan taudintilan ja ruokahalun mukaan. Porttöörijärjestelmä olisi kokonaan poistettava. Tilausliput toimittaisi ruokalan johtajatar toimitsijan konttoriin sitä mukaa kuin niitä kertyi.

Toimitsijan hallussa tulisi olla sairaalan kaluston päävarasto ja hänen olisi pidettävä kaiken kaluston luetteloa. Tästä luettelosta tulisi selvästi käydä ilmi, kuinka suuri osa kalustovarastoa oli eri osastoilla, ruokalassa, vahtimestarin, koneenkäyttäjän ja renkien hallussa, pesulaitoksessa y. m. Erikoisessa luettelon sarekkeessa olisi mainittava, minkä verran kutakin tavaralajia oli julistettu kelvottomaksi, toisessa sarekkeessa taas uusi kalusto. Ei kuitenkaan olisi kohtuullista velvoittaa toimitsijaa yksin vastaamaan kaikesta sairaalan kalustosta, vaan tulisi tästä vastuunalaisuudesta osallisina olla muidenkin virkailijain, joiden toimeen kaluston hoito kuului. Näitä henkilöjä olivat liinavaatevaraston johtajatar, osastonhoitajattaret ja ruokalan johtajatar. Ensinmainitun tulisi toimitsijalta saada tarvittavat liinavaatteet kuittia vastaan, ja tästä varastosta hän jakaisi kullekin osastonhoitajattarelle, mitä nämä osastollaan tarvitsivat. Kunkin osastonhoitajattaren olisi pidettävä osastonsa kalustoluetteloa erikseen kuhunkin huoneeseen ja huoneistoon nähden. Pesulaitokseen menevät vaatteet olisi sinne lähetettävä liinavaatevaraston johtajattaren toimesta. Kuluneet vaatekappaleet, joita ei enää käynyt korjaaminen eikä käyttäminen, annettaisiin johtajattarelle, joka toimitsijalta vaihtaisi ne eheisiin. Sairaalain vuotuisissa kalustokatsastuksissa julistettaisiin kuluneet vaatekappaleet kelvottomiksi ja käytettäisiin sitten sairaalassa tarvittaviksi rievuiksi tahi myytäisiin. Kelpaamattomiksi käyneiden esineiden sijaan hankittaisiin uudet. Ruokalan johtajattaren olisi vastattava ruokalan kalustosta sekä taloushenkilökunnan vaatekappaleista. Käytännöllisistä syistä olisi välttämätöntä, että sairaalan parselit varustettaisiin asianomaisen osaston nimellä tahi nimikirjaimilla. Kulkutautisairaalan eri osastojen kalusto olisi sekottumisesta johtuvan tartunnanvaaran välttämiseksi varustettava erivärisillä merkeillä.

Komitea ehdotti, että kaupunginvaltuusto terveydenhoitolauta-

kunnan toimesta saattaisi edellä esitetyt sairaalain taloudenhoitoa koskevat näkökohdat asianomaisten sairaalaviranomaisten tietoon asianmukaisesti noudatettaviksi.

Komitea, joka niinikään oli saanut kaupunginvaltuustolta toimekseen laatia ehdotukset sellaisiksi eri sairaalain menosäännöiksi, että vaikeudetta kävisi laskeminen eri osastojen kustannukset päivää ja potilasta kohti, oli eri sairaalain menosääntöjä tarkastellessaan todennut, että niissä oli järjestykseen nähden muistuttamisen sijaa. Nykyisellä tavalla järjestetyistä menosäännöistä ei saanut oikeaa käsitystä eri hallintohaarain, esimerkiksi Marian sairaalan eri osastojen kustannuksista, vielä vähemmän kävi niistä selville, miten menot jakautuivat eri menoluokkain, nimittäin palkkain, ruuan, lämmön ja valon, lääkkeiden, kaluston kunnossapidon ja sekalaisten menojen kesken. Puheenalaisten epäkohtain poistamiseksi oli komitea laatinut ehdotukset eri sairaalain menosääntöjen malliksi, käyttäen pohjana nykyään voimassa olevia menosääntöjä. Jos tämä järjestely hyväksyttäisiin ja pantaisiin pohjaksi eri sairaalain menosääntöehdotuksia laadittaessa, kävisivät tarpeelliset kustannusten yksikköluvut selvästi näkyviin ja saataisiin selväpiirteisempi kuva sairaalain taloudenhoidosta. Käyttämällä komitean ehdottamaa sairaalain menosääntöjärjestelmää saataisiin, jakamalla menosäännön eri erät sairaanhoitopäiväin luvulla, myös selville, paljonko kustannuksista tuli kunkin potilaan ja sairaanhoitopäivän osalle.

Eräiden sairaalabudjetin kohtain lähemmäksi valaisemiseksi oli tarpeellista siihen lisätä erikoiset menosäännöt kunkin eri sairaalan eräitä laitoksia, niinkuin ruokalaa, pesulaitosta, ompelutyöpajaa y. m. varten. Komitea olikin laatinut ehdotukset tuollaisiksi erikoismenosäännöiksi, jotka olisi liitettävä budjettiasiakirjain oheen sekä painatettava niiden keralla, mutta joita ei tarvitsisi panna kaupunginvaltuuston vahvistamaan yleiseen rahasääntöön.

Siinä tapauksessa että tämä budjetin järjestyksen muutos pantaisiin toimeen, joten saataisiin tarkempaa tilastoaineistoa sairaanhoitohallinnosta ja katsaus siihen, oli komitean käsityksen mukaan odotettavana tuntuvaa kunnan sairaanhoitokustannusten vähenemistä, minkä ohessa taloudenhoidon eri kohtia ehkä haittaavat epäkohdat ja puutteet olivat helposti ilmi saatavissa ja korjattavissa.

Komitea esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kunnan sairaanhoitolaitosten budjetti oli vastedes laadittava komitean esittämää järjestelmää noudattaen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa lähetettiin [1])

1) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §. Ks. myös tätä kert. siv. 210 ja seur.

se lausunnon saamiseksi terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä [1]) ja rahatoimikamarin lausunnon [1]) hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto: Terveydenhoidontarkastajan viran uudestijärjestäminen ja naisapulaisen asettaminen terveydenhoitolautakunnan toimistoon.

terveyspoliisin silloisen terveydenhoidontarkastajanviran lakkautettavaksi ja uuden samannimisen viran perustettavaksi terveydenhoitolautakuntaan;

tälle virkailijalle maksettavaksi vuosipalkkaa 8,000 markkaa 10 %:n korotuksin viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta sekä hänet oikeutettavaksi saamaan kuukauden kesälomaa kaupungin palkkaamin viransijaisin;

tälle viransijaiselle maksettavaksi palkkaa 600 markkaa;

käskeä terveydenhoitolautakunnan julistettuaan edellä mainitun viran avonaiseksi kaupunginvaltuustolle antaa ehdotuksen sen täyttämiseksi;

oikeuttaa terveydenhoitolautakunnan heti toimistoonsa asettamaan naisapulaisen 2,000 markan vuosipalkoin; sekä

näiden virkailijain palkkaamiseen kuluvana vuonna tarvittavat määrärahat maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Terveydenhoitolautakunnan esitykseen, että lautakunta saisi 1,500 markalla ylittää kuluvan vuoden menosäännössä tarverahajaan varten olevan määrärahan, kaupunginvaltuusto myöntyi [3]). Terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahan ylitys.

Maistraatin kirjelmässä marraskuun 30 päivältä 1912 ilmoitettiin [4]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että lääninhallitus oli mainitun kuukauden 25 päivänä noudatettavaksi vahvistanut valtuuston kokouksessaan lokakuun 8 päivänä mainittua vuotta hyväksymän lisäyksen Marian sairaalan sairasmaksutaksaan [5]). Kaupungin sairaalain sairasmaksut.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [6]) kaupunginvaltuusto vahvistaa Kivelän sairaalassa toistaiseksi kannettavaksi seuraavat sairasmaksut, nimittäin:

aikuisilta henkilöiltä, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa, 1 markka 30 penniä ja lapsilta puolet siitä;

muilta paikkakunnilta kotoisin olevilta aikuisilta henkilöiltä 2 markkaa ja lapsilta puolet; sekä

mielenvikaisosastoilla 2 markkaa 50 penniä kultakin sijalta.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto lähettää kysymyksen näiden maksujen perusteista lähemmin harkittavaksi kaupungin

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 9 §. Ks. myös tätä kert. siv. 233 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 11 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 5 §. — [5]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 104. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 10 §.

terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan. Katsoen mainittujen maksujen väliaikaiseen laatuun ei valtuuston mielestä ollut nykyään hankittava läänin kuvernöörin vahvistusta niille.

Kirjelmässä [1]) joulukuun 12 päivältä 1912 esitti terveydenhoitolautakunta, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi lautakunnan laatiman kaupungin uuden kulkutautisairaalan sairaanhoitomaksujen taksaehdotuksen ja hankkisi sille asianmukaisen vahvistuksen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) asiasta lähetettiin [2]) puheena oleva ehdotus edellä mainittuun komiteaan lausunnon saamiseksi.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [3]) komitea esitti, että kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi sekä läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettäisi komitean laatiman ehdotuksen Helsingin kaupungin kunnallissairaalain (Marian sairaalan, Humaliston varasairaalan, uuden kulkutautisairaalan ja Kivelän sairaalan) sairasmaksutaksaksi.

Tämä komitean ehdotus lähetettiin [4]) lausunnon saamiseksi terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin.

Lisämääräraha Marian sairaalalle.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä joulukuun 18 päivältä esitettyä, että lautakunta oikeutettaisiin kaikkiaan 9,650 markalla ylittämään eräät Marian sairaalan tämänvuotisessa menosäännössä olevat määrärahat, päätti [5]) kaupunginvaltuusto mainittujen lisäkustannusten suorittamiseksi käyttövaroistaan osottaa 9,650 markan lisämäärärahan.

Ylihoitajattaren ja toimitsijan asettaminen kulkutautisairaalaan.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä [1]) ja rahatoimikamarin lausunnon [1]) hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 15 päivänä antaa lautakunnan toimeksi heti asettaa ylihoitajattaren ja kesäkuun 1 päivästä toimitsijan kaupungin uuteen kulkutautisairaalaan, ensinmainitun 173 markan ja jälkimäisen 333 markan 33 pennin kuukausipalkoin, paitsi asunnon, lämmön ja valaistuksen korvausta, sillä ehdolla että mainitut toimihenkilöt alistuivat toimiin nähden vastedes tarpeellisiksi havaittuihin muutoksiin.

Määräraha kulkutautisairaalan puhelinjohtoja varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,681 markan määrärahan kuuden puhelinjohdon laittamiseksi uuteen kulkutautisairaalaan.

Lisämääräraha kaluston hankkimiseksi kulkutautisairaalaan.

Uuden kulkutautisairaalan rakennustoimikunnan ja terveydenhoitolautakunnan esitysten johdosta päätti [7]) kaupunginvaltuusto

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 12 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §. Ks. myös tätä kert. siv. 99 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 2 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 30 §. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 45 § ja kesäk. 10 p. 21 §.

kaluston hankkimiseksi mainittuun sairaalaan osottaa kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 90,000 markkaa ja 27,800 markkaa sekä jättää valtuuston lisätyin luvuin vastedes ratkaistavaksi, oliko nämä määrärahat pantava maksettavaksi laina- vai vakinaisista varoista.

Kulkutautisairaalan menosääntö.

Kirjelmässä [1]) lokakuun 23 päivältä 1912 lähetti terveydenhoitolautakunta valtuuston hyväksyttäväksi ja vahvistettavaksi laatimansa ehdotuksen kaupungin uuden kulkutautisairaalan menosäännöksi.

Rahatoimikamarin [1]) ja kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä valmistelemaan asetetun komitean [2]) annettua asiasta lausunnon vahvisti [3]) kaupunginvaltuusto seuraavan:

Helsingin kaupungin kulkutautisairaalan menosäännön.

Palkkaus.

1	ylilääkäri, palkkaa	9,000: —	
1	alilääkäri, palkkaa	6,000: —	
1	vanhempi apulaislääkäri, palkkaa	3,600: —	
1	nuorempi apulaislääkäri, palkkaa	3,000: —	21,600: —
1	toimitsija, palkkaa		4,000: —
1	konttoriapulainen, palkkaa		1,800: —
1	ylihoitajatar, palkkaa	1,500: —	
9	osastonhoitajatarta, palkkaa à 900: —	8,100: —	
22	alihoitajatarta, palkkaa à 600: —	13,200: —	
13	yöhoitajatarta, palkkaa à 600: —	7,800: —	
2	hoitajattaren palkankorotus à 60: —	120: —	30,720: —
Ylimääräinen sairaanhoito (palkka + ruoka), arviolta			6,000: —
2	puhelinneitiä, palkkaa à 780: —		1,560: —
49	hengen ruoka à 1: 60 päivää ja henkeä kohti		28,616: —
15	siivoojatarta, palkkaa à 300: —	4,500: —	
3	siivoojatarta desinfioimista varten, palkkaa à 300: —	900: —	
1	liinavarastonhoitajatar, palkkaa	1,200: —	
2	ompelijatarta, palkkaa à 360: —	720: —	
8	pesijätärtä, palkkaa à 360: —	2,880: —	
1	koneenkäyttäjä, palkkaa	2,400: —	
1	koneenkäyttäjänapulainen, palkkaa	1,800: —	
2	lämmittäjää, palkkaa à 600: —	1,200: —	
1	lämmittäjä 6 kuukauden aikana, palkkaa	300: —	
1	vahtimestari, palkkaa	900: —	
1	ovenvartija, palkkaa	900: —	

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 57. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 20 §.

1 portinvartija, palkkaa	480: —		
6 renkiä, palkkaa à 480: —	2,880: —		
1 yövartija, palkkaa	480: —		
1 ajomies desinfioimislaitosta varten	1,200: —		
1 automobiilinohjaaja, palkkaa	1,200: —	23,940: —	
43 hengen ruoka à 1: 15 päivää ja henkeä kohti		18,049: 25	
1 „ „ 6 kuukauden aikana, à 1: 15 päivässä		210: —	
Henkilökunnan kesäloman kustantamiseksi, arviolta		4,000: —	140,495: 25
Ruuanpito, arviomääräraha			80,845: —

Muist. Tähän summaan on myös luettu keittiöhenkilökunnan palkka ja ruoka.

Lämpö ja valo, arviomääräraha			
a) lämpö		30,000: —	
b) valo (kaasu- ja sähkö-)		12,000: —	42,000: —
Lääkkeet, arviomääräraha			
a) lääkkeet ja sidetarvikkeet		16,000: —	
b) konekalut		2,000: —	
c) desinfioiminen		5,000: —	23,000: —
Kaluston kunnossapito, arviomääräraha			10,000: —
Sekalaiset menot, arviomääräraha			
a) vesi		12,000: —	
b) kaasu		1,000: —	
c) hevosten elatus, istutukset y. m.		1,800: —	
d) muut sekalaiset menot		14,600: —	29,400: —

Muist. Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjä sekä koneenkäyttäjänapulainen saavat sairaalassa maksutta asunnon, lämmön ja valon; vanhempi ja nuorempi apulaislääkäri, ylihoitajatar, hoitohenkilökunta, puhelinneidit sekä palvelijat saavat, paitsi edellä mainittuja etuja, myös maksuttoman ruuan ja vaatteiden pesun.

— 325,740: 25. —

Ruokala.

1 emännöitsijä, palkkaa		1,500: —	
2 keittäjätärtä, palkkaa à 420: —		840: —	
1 keittäjätär, palkkaa		360: —	
5 palvelijatarta, palkkaa à 300: —		1,500: —	
1 leipojatar, palkkaa		360: —	4,560: —
10 hengen ruoka à 1: 15 päivää ja henkeä kohti			4,197: 50
			8,757: 50

Muist. Kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt saavat sairaalassa maksuttoman asunnon, lämmön, valon, pesun ja ruuan.

Virutus- ja perunankuorimiskoneiden hankkiminen kulkutautisairaalaan.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto käskeä mainitun sairaalan rakennustoimikunnan ryhtyä toimenpiteisiin kahden virutuskoneen ja yhden perunankuorimiskoneen hankkimiseksi sairaalaan arviolta yhteensä enintään 6,000 markan kustannuksella, ja oli mainittu meno pantava maksettavaksi kuluvan vuoden budjetissa uutta kulkutautisairaalaa varten olevasta määrärahasta.

Lisämääräraha Kivelän sairaalaa varten.

Sen johdosta että terveydenhoitolautakunta kirjelmässä joulukuun 4 päivältä oli anonut oikeutusta 16,200 markalla ylittää eräät kuluvan vuoden menosäännössä Kivelän sairaalaa varten olevat määrärahat, päätti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa 16,200 markan lisämääräraha mainittuihin tarkoituksiin.

Kaluston hankkiminen Sipoon mielisairaalaan.

Kirjelmässä maaliskuun 28 päivältä esitti kaupungin yleisten töiden hallitus että, koska hallitus ei katsonut voivansa käydä hankkimaan tarpeellista kalustoa Sipoossa olevaan kaupungin mielisairaalaan, jota tarkoitusta varten oli osotettu 162,900 markan määräraha, tämä tehtävä annettaisiin asianomaiselle ammattiviranomaiselle.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi yksissä neuvoin mainitun sairaalan ylilääkärin kanssa hankkia puheena olevan kaluston.

Määräraha Humaliston sairaalan korjauksiin.

Vahvistaessaan 1914 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto Humaliston tuberkulosisairaalan korjauksiin 2,150 markkaa.

Lisämääräraha kaitsija K. A. Kerttusen palkkaukseen.

Kirjelmässä helmikuun 27 päivältä mainitsi terveydenhoitolautakunta nyttemmin käyneen selville, että terveyspoliisin kaitsija K. A. Kerttunen, jonka palkkaus kuluvan vuoden menosäännön mukaan oli 2,500 markkaa, paitsi viiden vuoden palveluksesta tulevaa korotusta elokuun 1 päivästä lähtien, todellisuudessa oli oikeutettu saamaan palkankorotuksen huhtikuun 1 päivästä lähtien, ja esitti lautakunta tämän johdosta, että mainittu palkankorotus tältä vuodelta vahvistettaisiin 187 markaksi 50 penniksi menosääntöön merkityn määrän 100 markan sijasta.

Asiaa esiteltäessä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan puheena olevaan tarkoitukseen 87 markan 50 pennin lisämääräraha.

Naispuolisen tarkastajan asettaminen käsiammattiliikkeitä ja työpaikkoja varten.

Kirjelmässä [5]) joulukuun 18 päivältä 1912 huomautti työväenasiain lautakunta kunnallisen naispuolisen käsiammattientarkastuksen tarpeellisuudesta niissä lukuisissa ammateissa, joissa käytetään naistyöläisiä, ja esitti tämän johdosta m. m., että terveydenhoitolautakuntaan asetettaisiin naispuolinen käsiammattien ja työpaikkain tarkastaja 3,000 markan vuosipalkoin sekä 500 markan korotuksin viiden vuoden palveluksesta.

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 14 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 22 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 16 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

Terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

toukokuun 1 päivästä 1913 terveydenhoitolautakuntaan kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla asetettavaksi naispuolisen käsiammattien ja työpaikkain tarkastajan, jonka vuosipalkka on 3,000 markkaa 500 markan korotuksin viiden vuoden palvelusajalta;

antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi täyttää puheenalaisen viran; sekä

niinikään antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi aikanansa laatia ja valtuustolle toimittaa ehdotuksen edellä mainitun tarkastajan sekä aikaisemmin asetetun käsiammattien ja työpaikkain miestarkastajan johtosäännöksi.

Samalla päätti valtuusto, että naistarkastajan palkkaus vuodelta 1913 oli maksettava valtuuston käyttövaroista.

Desinfioimismäärärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan esityksen lautakunnan oikeuttamisesta ylittämään 4,000 markalla kuluvan vuoden menosäännössä kotien desinfioimista varten olevan määrärahan valtuusto myöntyi [3]).

Pakollisen lihantarkastuksen järjestäminen.

Kirjelmässä [4]) helmikuun 6 päivältä mainitsi terveydenhoitolautakunta, sen johdosta että kaupungissa varsin usein oli pidetty kaupan sekä tuberkulootisten että muunkin taudin johdosta lopetettujen tahi itsestään kuolleiden eläinten lihaa, ja koska kysymys kunnallisen teurastamon perustamisesta Helsinkiin ja siitä johtuvan tehokkaan lihantarkastuksen aikaansaamisesta näytti vaativan tavattoman pitkän ajan toteutuakseen, sekä kun lisäksi niitä oikeudellisia syitä, joitten tätä asiaa aikaisemmin harkittaessa katsottiin estävän toimeenpanemasta pakollista lihantarkastusta maamme kaupungeissa, ei enää näyttänyt olevan olemassa, uudelleen ottaneensa lihantarkastuskysymyksen käsiteltäväkseen sekä asettaneensa komitean sitä lähemmin valmistelemaan. Tämä komitea oli sittemmin antanut lautakunnalle mietinnön [4]), jonka lautakunta lähetti kaupunginvaltuustolle. Mietinnössä lausui komitea m. m. seuraavaa:

Lihantarkastus pitäisi, ollakseen täysin tyydyttävä, toimittaa niin, että teuraseläin ensin tarkastetaan elävältä ja sitten teurastetussa tilassa. Mutta kun tämä edellytti ajanmukaisen teurastamon ja teurastuspakon olemassaoloa, ei sellainen täydellinen tarkastus nykyään ollut aikaansaatavissa. Täytyi sentähden toistaiseksi tyytyä siihen, että lihaa tarkastettavaksi tuotaessa teuraseläinten sisäelimet seurasivat mukana. Kaikki tuoreena kaupunkiin tuotu liha, toistaiseksi kuitenkin lukuunottamatta siipikarjaa ja riistaa, olisi saatettava

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 11 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 11 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

edellä mainitun tarkastuksen alaiseksi. Poikkeuksena tästä olisi kuitenkin liha, joka oli täkäläisessä teurastamossa teurastettu eläinlääkärin silmälläpidon alaisena. Se liha taas, joka oli samanlaisen valvonnan alaisena muualla teurastettu tai jonka oikeutettu eläinlääkäri muuten oli tarkastanut ja kelvolliseksi todistanut, voitaisiin vapauttaa sen määräyksen alaisuudesta, että sisälmysten pitää seurata mukana. Sianliha tutkittaisiin trikiinipitoisuudenkin puolesta. Niinikään olisi kaikki savustettu ja palvattu liha sekä kinkut tutkittava.

Kaupungin järjestämästä lihantarkastuksesta olisi tietenkin suoritettava sopiva tarkastusmaksu. Maksut eivät saisi olla niin korkeat, että lihan hintaa niiden johdosta kohtuudella kävisi korottaminen, eivätkä myöskään niin alhaiset, että kaupunki ei saisi tarkastusmaksujaan korvatuiksi.

Tarkastuksen toimittamiseksi on kaikki tutkittava liha tuotava sitä varten laitetulle tarkastusasemalle, missä asiantunteva eläinlääkäri sen tutkisi tarpeellisten apulaisten avustamana. Komiteasta oli näyttänyt siltä, kuin olisi toistaiseksi vain yksi asema laitettava, siitäkin syystä että lisäksi tarpeellinen tarkastusasema olisi vastedes sopivin järjestää suunniteltuun kunnan teurastamoon. Komitean mielestä olisi erityisen tarkastusasemarakennuksen teettäminen jätettävä toistaiseksi ja sopiva huoneisto tarkoitusta varten vuokrattava. Maanviljelijäin maitokeskus osakeyhtiö, joka paraikaa omiksi tarpeikseen teetti rakennusta Salomoninkadun n:oon 3, oli tarjoutunut mainitusta talosta vuokraamaan kaupungille tarkastusasemaksi sopivan huoneiston. Tämä huoneisto näytti hyvin soveltuvan tarkoitukseen. Sen vuokra ynnä lämmitys ja jäähdytys olisi 17,000 markkaa vuodessa, ja vuokrasopimus olisi tehtävä 10 vuodeksi kesäkuun 1 päivästä 1914 lukien, oikeudella pitentää välikirja edelleen 5 vuodeksi. Rakennuskonttorin laatiman kustannusarvion mukaan nousisivat huoneiston sisustuskustannukset 22,500 markkaan.

Vuotuiset menot tarkastusaseman voimassapidosta ja sen virkailijain palkkaamisesta nousivat kustannusarvion mukaan 62,350 markkaan. Aseman vuositulot oli laskettu 182,500 markkaksi.

Komitea ehdotti, että terveydenhoitolautakunta esittäisi kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kesäkuun 1 päivästä 1914 kaikki kaupunkiin tuotu tuore liha, lukuunottamatta täkäläisessä teurastamossa teurastettua, on samoin kuin kaikki kaupunkiin tuotu suolattu ja palvattu lihakin oikeutetun suomalaisen eläinlääkärin tarkastettava vastedes määrättävästä maksusta;

että kaikki kaupunkiin tuotettu sianliha on varsinaisen lihantarkastuksen lisäksi tutkittava trikiinipitoisuuteensa nähden, niinikään määrätystä maksusta;

että terveydenhoitolautakunta saa toimekseen laatia ja kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen tämän johdosta tarpeellisiksi tarkemmiksi määräyksiksi lihantarkastuksen järjestämisestä ja laatia ehdotuksen tarkastusaseman johtosäännöksi; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen maanviljelijäin maitokeskus osakeyhtiön kanssa tehdä sopimuksen huoneiston vuokraamisesta lihantarkastusasemaa varten sekä sitten kaupunginvaltuustolle antaa tarkastusaseman lopulliset sisustus- ja kulunkiehdotukset.

Terveydenhoitolautakunta lausui mainitussa kirjelmässä edelleen, että lautakunta oli pääasiassa voinut yhtyä komitean ehdotukseen. Ainoastaan mitä lihantarkastusmaksuihin tuli huomautti lautakunta, että ne olisi laskettava niin alhaisiksi, ettei kaupungille tarkastuksesta koituisi taloudellista voittoa, vaan että ainoastaan kaupungin menot korvautuisivat.

Kun tyydyttävää lihantarkastusta ei kuitenkaan saataisi aikaan ennen kesäkuun 1 päivää 1914, mutta oli tärkeää, että kaikki kaupan pidettävä taikka ruokatavarain, niinkuin makkarain y. m. valmistukseen käytettävä liha heti saataisiin siihenastista tyydyttävämmän tarkastuksen alaiseksi, oli lautakunnan mielestä väliaikainen tarkastus toimeenpantava, kunnes edellä kerrottu ehdotus ehdittiin toteuttaa. Sitä varten olisi sovittava jonkin eläinlääkärin kanssa, joka kohtuullisesta palkkiosta määrätunteina olisi lautakunnan käytettävänä lihantarkastusta toimittamassa. Tällöin hänen tulisi osin itse käydä kaupungin kauppatoreilla ja kiinnittää huomiotaan siellä kaupan pidetyn lihan laatuun, osin heti tutkia kaitsijain kaupungin laboratooriin tuoma liha, jota nämä epäilivät laadultaan ala-arvoiseksi, niin että se, jos havaittiin käyttökelpoiseksi, jälleen voitaisiin viivyttelemättä laskea kauppaan. Sen lisäksi tulisi hänen käydä kaikissa ruokatavaramyymälöissä, joissa lihaa tai lihatavaroita pidettiin kaupan, sekä käymällä kaupungin makkaratehtaissa tarkastaa makkarain valmistukseen käytettyä lihaa ynnä valmistusta ja valmiiden tavarain laatua. Edelleen tulisi hänen johtaa kaitsijain toimena olevaa lihantarkastusta ja tarkoin opastaa heitä sen toimittamisessa sekä neuvoa, mitä seikkoja lihantarkastuksessa oli otettava huomioon.

Eläinlääkärille olisi maksettava palkkiota 3,000 markkaa vuodessa eli siis, jos virka täytettiin maaliskuun 1 päivästä, 2,500 markkaa vuodelta 1913.

Terveydenhoitolautakunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksymällä edellä mainitun komitean laatiman ehdotuksen pakollisen lihantarkastuksen aikaansaamiseksi Helsingin kaupungissa kesäkuun 1 päivästä 1914 ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin; ja

sallia terveydenhoitolautakunnan, kunnes asiasta toisin päätetään, maaliskuun 1 päivästä 1913 lähtien toimistoonsa asettaa eläinlääkärin sellaisin tehtävin, kuin edellä on mainittu, sekä tätä tarkoitusta varten kuluvan vuoden käyttövaroista myöntää 2,500 markan määrärahan.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä terveydenhoitolautakunnan esityksen toisen ponnen, mutta muuten lähettää asian rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa [2]) oli m. m. esittänyt, että kamari saisi tehtäväkseen ryhtyä toimenpiteisiin huoneiston hankkimiseksi ehdotetulle lihantarkastusasemalle, päätti [3]) kaupunginvaltuusto, osittain äänestettyään:

terveydenhoitolautakunnan ehdottamalla tavalla järjestetyn lihantarkastuksen täällä saatettavaksi käytäntöön kesäkuun 1 päivästä 1914;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi maanviljelijäin maitokeskus osakeyhtiön kanssa sopia huoneiston vuokraamisesta lihantarkastusasemaa varten sekä vastedes valtuustolle lähettää lopulliset ehdotukset tarkastusaseman sisustamiseksi ja budjetiksi; sekä

käskeä terveydenhoitolautakunnan aikanansa valtuustolle antaa lopullisen ehdotuksen vastaisesta lihantarkastuksesta kannettavain maksujen taksaksi.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto sittemmin uuden lihantarkastusaseman sisustamiseksi käyttövaroistaan myöntää 19,500 markkaa sekä valtuuttaa terveydenhoitolautakunnan viivyttelemättä tekemään tarpeelliset hankintasopimukset ja ryhtymään muihin toimenpiteisiin, joita oli tarpeen työn suorittamiseksi määräajan kuluessa.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä vahvisti [5]) kaupunginvaltuusto seuraavan:

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman vuosirahasäännön:

Johtaja, bakteriologi	Smk	8,000: —
1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri	„	6,000: —
1 nuorempi s:n	„	4,000: —
1 kassanhoitaja, samalla kirjanpitäjä	„	3,000: —
1 halliesimies	„	2,400: —
2 leimaajaa, kumpikin 1,500: —	„	3,000: —
4 kantajaa, kukin 1,500: —	„	6,000: —
1 laboratoorin vahtimestari, samalla desinfektorin hoitaja	„	1,500: —

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 28 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 17 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 10 §. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 10 §.

2 trikiinintutkijaa, kumpikin 1,800: —	Smk	3,600: —
1 näytteidenottaja	„	1,500: —
Yhteensä	Smk	39,000: —

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että johtajan, vanhemman ja nuoremman tarkastuseläinlääkärin sekä kassanhoitajan asettaa valtuusto kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla terveydenhoitolautakunnan esityksestä, jolta virkoja haetaankin, jota vastoin lautakunta ottaisi ja erottaisi muun henkilökunnan, ja oli nämä määräykset pantava terveydenhoitolautakunnan vastedes laadittavaan lihantarkastusaseman johtosääntöehdotukseen.

Rottain tappomäärärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan esitykseen, että lautakunta oikeutettaisiin 1,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä rottain tappamista varten oleva määräraha, kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Koleraparakeissa olevain sairaalain määrärahain ylitys.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 13 päivältä tehdyn ilmoituksen johdosta, että koleraparakkeihin sijoitettuja ylimääräisiä sairaaloita varten vuonna 1912 myönnetyt määrärahat oli ylitetty kaikkiaan 7,500 markalla, päätti [2]) kaupunginvaltuusto, koska päteviä syitä oli esitetty määrärahain ylittämiseen, antaa suostumuksensa siihen. Valtuusto katsoi kuitenkin tarpeelliseksi kiinnittää terveydenhoitolautakunnan huomiota siihen, että sen olisi, kun lisämääräraha oli huomattu tarpeelliseksi, tullut valtuustolta se hankkia, ennenkuin myönnettyjä määrärahoja ylitettiin.

Lisämääräraha Leppäsuon ja Hesperian varasairaaloita varten.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä joulukuun 4 päivältä anottua lupaa saada 18,500 markalla, oikeastaan 10,500 markalla, ylittää kuluvan vuoden menosäännössä Leppäsuon ja Hesperian varasairaalain kunnossapitoa varten olevan määrärahan, päätti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 10,500 markan lisämäärärahan mainittuun tarkoitukseen.

Evätty esitys määrärahan myöntämisestä Lapinlahdenkadun lastensairaalan laajentamiseen.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 6 päivältä tehdyn esityksen määrärahan myöntämisestä Lapinlahdenkadun väliaikaisen lastensairaalan laajentamiseen kaupunginvaltuusto, saatuaan asiasta kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä valmistelemaan asetetulta komitealta vaaditun [4]) lausunnon, epäsi [5]).

Määräraha isonrokon ilmaantumisen johdosta.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto 1,592 markkaa 95 penniä täällä ilmaantuneen isonrokon

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 11 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 22 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 13 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 27 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 20 §. — [6]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 10 §.

aiheuttamain menojen suoritukseen, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Ylitettyjä vaivaishoidon määrärahoja.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä helmikuun 3 päivältä ilmoitettua, että eräät kirjelmässä mainitut, 1912 vuoden menosäännössä vaivaishoitoa varten olevat määrärahat oli ylitetty kaikkiaan 86,406 markalla 91 pennillä, mihin kaupunginvaltuusto osittain oli antanut luvan joulukuun 10 päivänä mainittua vuotta, jolloin hallitus oli oikeutettu ylittämään eräät määrärahat enintään 40,000 markalla [1]), päätti [2]) valtuusto hyväksyä hallituksen menettelyn ylittää mainitut määrärahat ensiksi sanotulla summalla.

Kysymys vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan palkkion korottamisesta.

Kirjelmässä syyskuun 1 päivältä huomautti vaivaishoitohallitus, että vaivaishoidon kehitys varsinkin viime vuosina oli lisännyt työtä tämän hallintohaaran kaikilla aloilla, mistä oli johtunut, että hallituksen puheenjohtajankin tehtävät vaativat osakseen niin paljon aikaa ja huolenpitoa, ettei niitä kohtuudella käynyt teettäminen puheenjohtajan silloisella, ainoastaan 1,200 markkaan nousevalla vuosipalkkiolla. Kun puheenjohtajan vaihdos oli odotettavana, oli hallituksen mielestä sopiva aika tehdä esitys puheenjohtajan palkkion korottamisesta, ja anoi hallitus sentähden lupaa saada 1914 vuoden menosääntöehdotukseen merkitä puheenjohtajan palkkioksi 3,000 markkaa.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto, koska ehdotus kaupungin uudeksi vaivaishoito-ohjesäännöksi paraikaa oli vaivaishoitohallituksessa tekeillä sekä hallituksen puheenjohtajan asema ja tehtävät ehdotuksen mukaan saattoivat vaikuttaa hallituksen nyt tekemän esityksen arvostelemiseen, jättää asian vastaiseen varaan sekä kehottaa hallitusta mainitun ehdotuksen valtuustolle lähettäessään toistamaan esityksensä, jos aihetta siihen näytti olevan.

Henkilökohtainen palkkionlisäys kanslianjohtaja H. Myhrbergille.

Kirjelmässä toukokuun 5 päivältä esitti vaivaishoitohallitus, että hallituksen Sörnäsissä olevan haarakanslian johtajalle, ylioppilas H. Myhrbergille, joka kesäkuun 1 päivästä 1907 lähtien oli ollut kaupungin vaivaishoidon palveluksessa ja heinäkuun 1 päivästä 1909 palvellut mainitussa kansliassa, ensin kaitsijana ja sitten kanslianjohtajana, myönnettäisiin palkkionkorotusta 500 markkaa vuodessa viiden vuoden palveluksesta, maksettavaksi heinäkuun 1 päivästä.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [4]) asiasta epäsi [5]) kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksen, koska tässä tapauksessa ei vielä ollut olemassa edellytyksiä määrävuosien palve-

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 118 ja 119. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 26 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 13 §. — [4]) Rtk. kirj. toukok. 15 p. n:o 330. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 10 §.

luksesta tulevan palkanlisäyksen saamiseen. Kun kuitenkin oli todistettu ylioppilas Myhrbergin erittäin etevästi hoitaneen virkatehtävänsä sekä ansaitsevan kehotusta, päätti valtuusto myöntää Myhrbergille henkilökohtaista palkkionlisäystä 500 markkaa vuodessa, maksettavaksi heinäkuun 1 päivästä, ja oli mainittu palkanlisäys kuluvalta vuodelta pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kanslia-apulaisen asettaminen vaivaishoitohallituksen lastenhoito-osastolle.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto vaivaishoidon 1914 vuoden menosääntöön pantavaksi 1,500 markan määrärahan kanslia-apulaisen palkkaamiseksi hallituksen lastenhoito-osastolle.

Konttoriapulaisen asettaminen työ- ja vaivaistaloon.

Niinikään vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa hallituksen tammikuun 1 päivästä 1914 työ- ja vaivaistaloon asettamaan miespuolisen konttoriapulaisen, joka, paitsi vapaata asuntoa laitoksessa, saisi palkkiota 2,400 markkaa vuodessa. Tässä yhteydessä näki valtuusto hyväksi selittää, että tämän toimihenkilön tehtäviin ei ehdottomasti kuulu velvollisuus edustaa vaivaistalon tarkastajaa tämän nauttiessa virkavapautta tai muuten ollessa estettynä tointansa hoitamasta.

Lääkärinhoito työ- ja vaivaistalossa sekä Oulunkylän lastenkodissa.

Kirjelmässä tammikuun 2 päivältä teki vaivaishoitohallitus esityksen lääkärinhoidon antamisesta Oulunkylän lastenkodissa [3]).

Terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta palautettiin [4]) se lautakuntaan, jonka tuli sitä edelleen valmistella yksissä neuvoin vaivaishoitohallituksen kanssa.

Sittemmin lähetti terveydenhoitolautakunta kirjelmässä lokakuun 23 päivältä valtuustolle asiasta ehdotuksen, johon sekä lautakunta että vaivaishoitohallitus olivat yhtyneet ja joka tarkoitti työ- ja vaivaistalonkin lääkärinhoitokysymyksen järjestämistä. Mainitun ehdotuksen mukaan tulisi lääkärin käydä vaivaistalossa ainakin kahdesti viikossa, mutta tarpeen vaatiessa useamminkin, sekä silloin antaa tarpeellista lääkärinhoitoa hoidokeille, minkä ohessa tarkkaa ja yhtämittaista huomiota olisi pantava vaivaistalon ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen terveydellisiin oloihin, ruuan laatuun y. m. Lastenkotiin nähden olisi lääkärillä sama velvollisuus kuin vaivaistaloonkin nähden, jota paitsi hänen tulisi sekä lapsia kotiin otettaessa että sieltä pois kirjotettaessa tarkoin tutkia ne ja siitä pitää vahvistetun kaavakkeen mukaista päiväkirjaa, samoin kuin opastaa hoitajattaria lasten hoidossa ja valvoa hoidon toimittamista. Laitosten lääkärinhoidosta maksettaisiin 2,000 markan vuosipalkkio, ja vaivaishoitohallitus saisi toimekseen järjestää asian muilta kohdin.

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 16 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 118. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 25 §.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä edellä kerrotun ehdotuksen, ja oli mainittu järjestys toimeenpantava 1914 vuoden alusta sekä 2,000 markan määräraha tarkoitusta varten merkittävä sanotun vuoden menosääntöön.

Määräraha pesukoneiden ostamiseksi työ- ja vaivaistaloon.

Vaivaishoitohallituksen tehtyä kirjelmässä maaliskuun 3 päivältä esityksen, että Kivelän sairaalan vaatteidenpesu vastedes toimitettaisiin työ- ja vaivaistalossa, sekä rahatoimikamarin ynnä kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetetun komitean annettua lausuntonsa asiasta [2]) päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

Kivelän sairaalan vaatteidenpesun vastedes toimitettavaksi työ- ja vaivaistalossa;

käyttövaroistaan osottaa 12,050 markkaa pesukoneiden ostamiseksi ja sijoittamiseksi työ- ja vaivaistaloon sekä 2,350 markkaa edellä kerrotusta päätöksestä johtuviin kustannuksiin, syyskuun 1 päivästä lukien; samoin kuin

käskeä vaivaishoitohallituksen ja terveydenhoitolautakunnan 1914 vuoden erikoisbudjettiehdotuksia laatiessaan ottaa huomioon tästä meno- ja tulosääntöön johtuvat muutokset.

Lisäys vaivaishoitomäärärahoihin ja komitean asettaminen tutkimaan vaivaishoidon taloudellisen hallinnon perusteita.

Kirjelmässä lokakuun 20 päivältä anoi vaivaishoitohallitus, että sen kaikkiaan 191,300 markan suuruisen summan suoritukseksi, jolla eräät kuluvan vuoden vahvistetussa menosäännössä olevat menoerät oli laskettu tulevan ylitettäviksi, saisi käyttää sen yhteensä 166,300 markan suuruisen säästön, minkä hallitus oli arvellut syntyvän eri määrärahoissa, sekä että vajauksen täyttämiseksi myönnettäisiin enintään 25,000 markkaa käytettäväksi elätteelleantokustannuksista ja suoranaisista avustuksista johtuviin menoihin.

Toisessa kirjelmässä marraskuun 19 päivältä vaivaishoitohallitus m. m. anoi valtuutusta 1,000 markalla ylittää työlaitoksen hoidokkien uutteruusrahoja varten olevan 5,000 markan määrärahan, koska siitä oli jälellä ainoastaan 478 markkaa, mikä summa ei riittäisi.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausunto [4]) asiasta, esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että niiden rahamääräin suoritukseksi, joilla vaivaishoitohallitus osin jo oli ylittänyt, osin laskenut ylittävänsä erinäiset menotilit, osotetaan 176,300 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista;

että samoista käyttövaroista osotetaan 1,000 markkaa käytettäväksi työlaitoksen hoidokkien uutteruusrahoiksi; sekä

että asetetaan erityinen komitea tutkimaan ja ehdottamaan kaupungin vaivaishoidon taloudellisen hallinnon perusteita.

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 13 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 93.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen, ja valittiin mainitun komitean jäseniksi herrat Idman ja Serlachius, ent. senaattori A. Hjelt, laamanni T. J. Boisman, filosofiantohtori, neiti J. af Forselles sekä lääketieteenlisensiaatti V. Leontjeff, minkä ohessa määrättiin, että komitean tuli alottaa toimintansa vasta sittenkun uusi vaivaishoito-ohjesääntö oli astunut voimaan ja vaivaishoitohallituksen vastainen toimitusjohtaja oli valittu.

Määräraha vaivaishoitokongressia varten.

Täällä maaliskuun 10—12 päivänä pidettävän yleisen Suomen vaivaishoitokongressin järjestämiskomitean anomuksesta sekä rahatoimikamarin ehdotuksesta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto mainittua kongressia varten käyttövaroistaan 3,000 markan määrärahan.

Evätty esitys lokomobiilin ja kivirouhimen haltuun ottamisesta.

Kirjelmässä tammikuun 7 päivältä esitti vaivaishoitohallitus, että se saisi 3,680 markan 80 pennin hinnasta ottaa haltuunsa työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan hankkiman, laitoksessa edelleen tarpeellisen lokomobiilin kivirouhimineen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta [3]) päätti [4]) kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti evätä vaivaishoitohallituksen esityksen sekä määrätä edellä mainitut työkalut luovutettavaksi rakennuskonttorille, minkä johdosta konttori niinikään oikeutettiin panemaan niiden edellä mainittu hinta maksettavaksi työkalujen ostoa ja korjausta varten olevasta määrärahasta.

Apuraha liikeapulais-iltakurssien voimassa pitoon.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [5]) kaupunginvaltuusto Helsingfors handelsskola nimiselle osakeyhtiölle apurahaa ruotsinkielisten liikeapulais-iltakurssien voimassapitoon 1,000 markkaa vuodeksi 1913, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Lisämäärärahoja kansakouluille.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

johtokunnan käytettäväksi antaa 200 markan lisämäärärahan huoneiston vuokraamiseksi kesäkuun 1 päivästä suomenkielisten kansakoulujen vahtimestarille sekä puhelimen hankittavaksi huoneistoon kaupungin kustannuksella;

vahvistaa molempain vastaisten johtokuntain sihteerien palkkion, suomenkielisen johtokunnan sihteerin 1,000 markaksi ja ruotsinkielisen johtokunnan sihteerin 600 markaksi vuodessa, syyslukukauden 1913 alusta lukien; samoin kuin

suomenkielisen taloudenhoitajan kanslian naisapulaisen silloiset palkkaedut pysytettäviksi sekä ruotsinkielisen taloudenhoitajan kans-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 32 §. — [3]) Rtk. kirj. helmik. 20 p. n:o 115. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 9 §. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 18 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 18 §.

lianapulaiselle vakuutettavaksi 1,200 markan vuosipalkan ja sitä varten osotettavaksi kaikkiaan 500 markkaa, maksettavaksi elokuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Samalla päätettiin, että edellä mainittuihin tarkoituksiin kuluvana vuonna tarpeelliset lisämäärärahat oli pantava maksettaviksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha kansakoulujen johtajain ja johtajatarten viransijaisille.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1912 oli päättänyt [1]) asettaa erikoisvaliokunnan valmistelemaan kahta kansakoulujohtokunnassa viritettyä kysymystä kansakoulujen johtajain ja johtajatarten opetusvelvollisuuden huojentamisesta sekä lisämäärärahan myöntämisestä yhteisluokkain opetusta hoitaville opettajattarille, ja valtuusto oli tämän komitean jäseniksi valinnut [2]) herrat Rosenqvistin, Relanderin, Forsiuksen ja Pesosen, antoi valiokunta huhtikuun 4:ntenä päivätyn mietinnön [3]) näistä asioista. Mietinnössä lausui valiokunta pääasiassa seuraavaa:

Kaupungin kansakoulujen johtajain ja johtajatarten marraskuun 28 päivänä 1904 vahvistetun johtosäännön mukaan oli näiden virkailijain pääasiallisena velvollisuutena lähinnä valvoa järjestystä kouluissa, laatia ehdotus työjärjestykseksi, välittää kirjain ja tarvikkeiden tilaukset, hoitaa koulun arkistoa, pitää ylempäin luokkain oppilaitten nimikirjaa sekä tarpeellisia luetteloja, vastaanottaa uusien oppilaiden ilmoituksia ja välittää oppilaiden siirtoa koulusta toiseen. Johtajan ja johtajattaren tuli kunakin lukupäivänä oman opetusaikansa lisäksi olla tavattavana kouluhuoneistossa, m. m. vastaanottaakseen oppilaiden vanhempia ja edusmiehiä, sekä pitää ylinnä silmällä vahtimestareita ja muuta palvelijastoa. Syyslukukauden 1912 alusta oli lisäksi tullut velvollisuus hoitaa pääosa sitä työtä, minkä Ruokaa köyhille kansakoululapsille niminen yhdistys siihen asti oli suorittanut johtajain ja varsinkin johtajatarten vapaaehtoisella avustuksella. Korvaukseksi tästä työstä saivat nämä virkailijat 400 markan vuosipalkkion sekä lisäksi 10 markkaa kultakin silmälläpitonsa alaiselta luokalta. Tämän lisäksi saivat ne johtajat ja johtajattaret, jotka pitivät silmällä luokkia, jotka oli sijoitettu erilleen siitä huoneistosta, missä he harjottivat opettajatointaan, 50 markan palkkion. Johtajain ja johtajatarten palkkiot voivat siten vaihdella 450 ja 825 markan välillä koulun koon mukaan.

Kokemus oli osottanut, että suurempien ja keskikokoisten koulujen johtajat ja johtajattaret eivät, laiminlyömättä opetustehtäviään, kyenneet tyydyttävästi täyttämään kaikkia niitä vaativia tehtäviä, joihin johtajan asema koulussa heitä velvoitti. Oli sentähden tar-

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 127. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 38 a §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

peellista, että johtajat ja johtajattaret vapautettiin osasta opetusvelvollisuuttaan ja samalla velvoitettiin käyttämään koko siten vapaaksi tullut työaika johtajatoimeen kuuluviin tehtäviin. Valiokunta oli sentähden katsonut voivansa puoltaa määrärahan myöntämistä toivotun huojennuksen hankkimiseksi vastamainitussa tarkoituksessa, kuitenkin ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että tämä määräraha tuli niiden viransijaisten hyväksi, jotka olivat ottaneet hoitaakseen osan johtajain ja johtajatarten opetusvelvollisuutta tai ehkä muita heidän toimialaansa kuuluvia tehtäviä. Vuosimäärärahan oli valiokunta laskenut enintään 8,000 markaksi kansakoulujohtokunnan ehdottamain 13,650 markan sijasta. Uudistus olisi sopiva toimeenpanna syyslukukauden 1913 alusta, jossa tapauksessa edellä mainitusta rahamäärästä tarvittaisiin ainoastaan vajaa puolet eli arviolta 3,700 markkaa mainitun vuoden jälellä olevana aikana.

Valiokunta ehdotti:

että kaupunginvaltuusto osottaisi kansakoulujohtokunnalle annettavaksi 3,700 markan määrärahan syyslukukauden 1913 alusta vuoden loppuun käytettäväksi johtokunnan toimittaman tarkemman jaon ja määräyksen mukaan niiden opettajain ja opettajatarten palkkaamiseen, jotka tarpeellisen huojennuksen hankkimiseksi kaupungin kansakoulujen johtajain ja johtajatarten työvelvollisuuteen hoitavat osan heidän tehtäviään; sekä

että mainittu meno pantaisiin maksettavaksi kaupunginvaltuuston tämänvuotisista käyttövaroista ja määrärahatarve vastedes otettaisiin huomioon vuosirahasääntöä laadittaessa.

Rauennut kysymys lisäpalkkion myöntämisestä kansakoulujen yhteisluokkain opettajattarille.

Yhteisluokkain opettajattarille myönnettävää lisäpalkkiota koskevasta asiasta lausui valiokunta, että nämä opettajattaret tosin olivat olleet sitä mieltä, että heidän työnsä oli rasittavampaa kuin tyttöluokkain opettajattarien, minkätähden oli kohtuutonta, että heillä oli pienempi palkka kuin miespuolisilla virkatovereillaan samasta työstä. Tämän johdosta olikin kansakoulun naispuolisessa opettajistossa ollut huomattavana jonkinlaista vastahakoisuutta yhteisluokan opettajattareksi rupeamiseen. Valiokunta kuitenkin arveli ylemmän koulun alalta saadun kokemuksen osottaneen, että opettaminen yhteiskoulussa oli vähemmän rasittavaa kuin tyttökoulussa. Kansakoulun alalla asianlaita tosin lienee jossain määrin toinen, mutta mainittavaa työtaakan eroa ei näyttänyt olevan olemassa. Saattamalla puheenalainen opettajatarten ryhmä edullisempaan asemaan voitiin helposti, yritettäessä korjata luuloteltua kohtuuttomuutta, aikaansaada uusi vääryys muiden opettajatarten palkkaoloja silmällä pitäen. Lisäksi oli huomattava, että kaupunginvaltuusto oli vuonna 1910 vahvistanut kansakoulunopettajistolle väliaikaisen palkanjärjestelyn olevaksi voimassa viisi vuotta. Kohdakkoin siis kan-

sakoulunopettajiston palkkakysymys tulisi uudestaan päiväjärjestykseen. Näin ollen näytti olevan aivan asiatonta nyt ottaa käsiteltäväksi tätä erikoiskysymystä, vaan olisi sen tutkiminen jätettävä siksi, kunnes yleinen palkanjärjestely tuli kaupunginviranomaisten käsittelyn esineeksi.

Eriävän mielipiteen esillä olevasta asiasta olivat lausuneet herrat Pesonen ja Relander. Käsityksensä tueksi olivat nämä huomauttaneet, että yhteiskouluopetukselle kansakouluissa olisi, sen tuottamain huomattavain etujen johdosta, kaupunginvaltuuston tästä asiasta tekemän päätöksen mukaan vähitellen valmistettava laajempaa tilaa. Tämän johdosta olisi puheenalaisen opetuksen kehityksen tiellä ehkä olevat esteet mikäli mahdollista poistettava. Kokemus oli kuitenkin osottanut, että useimmat opettajattaret varsin vastahakoisesti antautuivat puheenalaiselle työalalle, mikä seikka johtui etusijassa siitä, että mainittua työtä pidettiin rasittavampana kuin tyttöluokan opettamista. Tämä syy piti vähemmistön mielestä jossain määrin paikkansa. Tämän johdosta ja kun vuonna 1910 toimeenpatu kansakoulunopettajain väliaikainen palkanjärjestely ei estänyt ottamasta yksityisiä palkkakysymyksiä erikseen tutkittaviksi, oli vähemmistö vaatinut yhteisluokkain opettajattarille myönnettäväksi 200 markan lisäpalkkion vuodessa.

Valiokunta esitti, että kysymys palkankorotuksen myöntämisestä yhteisluokilla opetusta hoitaville kansakoulunopettajattarille saisi nykyään raueta.

Valiokunnan mietintöä esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä valiokunnan esitykset.

Selitys määräraha-asiasta tehdyn valituksen johdosta.

Lääninhallituksen vaatimaksi selitykseksi sen valituksen johdosta, minkä taloudenhoitaja K. Valavaara oli tehnyt edellä kerrotusta kaupunginvaltuuston päätöksestä suoda huojennuksia kansakoulujen johtajain ja johtajatarten opetusvelvollisuuteen, päätti [2]) valtuusto esittää että, kun valittaja ei ollut esiintuonut laillista syytä päätöksen muuttamiseen eikä kumoamiseen, valitus jätettäisiin huomioon ottamatta.

Määräraha kansakoulunopettajain tahi -opettajatarten stipendeiksi.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 2,400 markan määrärahan käytettäväksi niiden kansakoulunopettajain tahi -opettajatarten stipendeiksi, jotka aikoivat ottaa osaa syksyllä 1913 täällä toimeenpantaviin yliopistollisiin lomakursseihin, ja oli määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha kansakouluhuoneistojen korjauksiin.

Vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjauksiin myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosäännön vahvistaessaan 2,600 markan määrärahan.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 19 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 5 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 36 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Myönnettyjä valtioapuja kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Maistraatin kirjelmässä heinäkuun 9 päivältä ilmoitettiin [1]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen kesäkuun 13 päivänä myöntänyt Helsingin kaupungille kaupungin kansakoululaitoksen voimassapitoon vuonna 1913 414,400 markkaa ja kaupungin kasvatuslaitosten menoihin 23,200 markkaa, maksettavaksi mainitun vuoden alusta.

Alistus valtioavun myöntämisestä kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Vahvistaessaan 1914 vuoden rahasäännön päätti [2]) kaupunginvaltuusto k. senaatille tehdä alistuksen Helsingin kaupungin kansakouluille ja kasvatuslaitoksille mainitulta vuodelta tulevan valtioavun myöntämisestä, ja oli samalla ilmoitettava, että kaupungille näistä laitoksista koituvat menot olivat laaditun yhdistelmän mukaan 1,757,292 markkaa 20 penniä kansakoulujen ja 101,470 markkaa kasvatuslaitosten osalta.

Valtioavun hakemus kesävirkistyksen hankkimiseksi kansakoululapsille.

Kirjelmässä marraskuun 26 päivältä mainitsi kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta koulutoimen ylihallituksen kiertokirjelmässä edellisen toukokuun 31 päivältä ilmoittaneen kuntain voivan saada valtioapua kesävirkistyksen hankkimiseksi, etusijassa kesäsiirtoloissa, varattomille, etupäässä kivulloisille ja heikoille kansakoululapsille 50 %:in asti kaikista kesävirkistyksen toimeenpanon aiheuttamista menoista, sekä asianomaisen kansakoulutarkastajan ylihallitukselle toimittaneen mainitun valtioavun saamiseen tarpeelliset selvitykset, ja esitti johtokunta, että kaupunki, joka oli kuluvana vuonna sille tulleesta Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain osuudesta myöntänyt 30,000 markkaa Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunnalle kesäsiirtolain ja tuberkoolootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon sekä risatautisten kansakouluoppilaiden hoidon kustantamiseksi Högsandin parantolassa, hakisi asianomaisesta paikasta valtioapua 50 % mainitusta määrärahasummasta.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto koulutoimen ylihallitukselle lähettää edellä mainitun suuntaisen esityksen.

Evätty anomus kansakouluhammasklinikan ottamisesta kaupungin haltuun.

Hammaslääkärien Th. Weberin ja A. Aspelundin anomuksen että kaupunki ottaisi huostaansa heidän täällä voimassa pitämänsä yksityisen kansakouluhammasklinikan tai vaihtopuolisesti panisi sitä varten määrärahan kaupungin vakinaiseen menosääntöön, kaupunginvaltuusto, saatuaan rahatoimikamarilta sekä kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä valmistelemaan asetetulta komitealta lausunnon asiasta, tällä kertaa epäsi [4]) sekä neuvoi hakijoita asianmukaisessa järjestyksessä hakemaan mainitulle laitokselle jatkuvaa apurahaa Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain kaupungille tulevasta osuudesta.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 8 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 15 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 17 §.

Määräyksiä virkamatkoista tulevan korvauksen laskemisesta kasvatuslaitosten toimihenkilöille.

Kasvatuslautakunnan esityksestä vahvisti [1]) kaupunginvaltuusto seuraavat määräykset noudatettaviksi kaupungin kasvatuslaitoksen virkailijoille virkamatkoista tulevan korvauksen laskemisessa:

Kaupungin kasvatuslaitoksissa palvelevat johtajat ja johtajattaret, kansakoulunopettajat ja -opettajattaret saavat laitosten asioissa tekemistään virkamatkoista lukea korvausta seuraavien perusteiden mukaan: hevoskyydillä matkustaessaan todellista kyytimaksua vastaavan määrän, junalla kulkiessaan II luokan matkalipun ja höyrylaivalla kulkiessaan I luokan matkalipun hinnan sekä sitä paitsi 8 markkaa päivärahaa;

muut näiden laitosten virkailijat, niinkuin työnjohtajat ja oppilaskotien emännät, saavat samanlaisista matkoista korvausta todella suorittamansa kyytimaksun, III luokan matkalipun hinnan rautatiellä ja II luokan matkalipun hinnan höyrylaivalla sekä 4 markkaa päivärahaa;

lautakunnan vahtimestari, jolla on tämä tehtävä sivutoimena ja jonka sentähden matkustaessaan kaupungin ulkopuolella on asetettava ja palkattava sijainen vakinaiseen virkaansa, saa lautakunnan asioissa matkustaessaan matkakustannusten korvausta saman määrän kuin viimeksi mainitut virkailijat sekä 6 markkaa päivärahaa koko päivän matkalta, muuten 4 markkaa;

laitoksen johtajan, johtajattaren, opettajan tahi opettajattaren tehtävää virkamatkaa varten vaaditaan lautakunnan tahi sen puheenjohtajan suostumus;

virkamatkoiksi, joista päivärahaa luetaan, ei katsota sellaisia, jotka tehdään samassa kunnassa, missä laitos sijaitsee, tahi lähimpään kaupunkiin ja joilla matkoilla ei tarvitse elantokustannuksia tulla kysymykseen.

Lisämääräraha kasvatuslaitoksen johtajattaren I. Walldénin palkkaukseen.

Niinikään kasvatuslautakunnan esityksestä oikeutti [2]) kaupunginvaltuusto lautakunnan arvaamattomia tarpeita varten olevasta määrärahastaan osottamaan Outamon kasvatuslaitoksen johtajattarelle, neiti I. Walldénille maksettavaksi 166 markkaa 66 penniä, mikä summa oli hänelle elokuun 1 päivästä lähtien tuleva palkankorotuksena kymmenen vuoden palveluksesta.

Määräyksiä palkkaeduista kasvatuslaitosten virkailijain taudintapauksissa.

Kasvatuslautakunnan kirjelmässä syyskuun 19 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa lautakunnan, mikäli koski palkkion maksamista kaupungin kasvatuslaitosten johtajan tai johtajattaren sekä opettajan tai opettajattaren taudintapauksessa, soveltamaan niitä määräyksiä, mitkä valtuusto kansakouluihin nähden oli hyväksynyt sekä kansakoulujohtokunta oli noudatettavakseen vahvistanut.

Kysymys määrärahan myöntämisestä Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustöitä varten.

Kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä esitti kasvatuslautakunta, että 1914 vuoden menosääntöön pantaisiin kaikkiaan 13,000 markan määräraha eräitä Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustöitä varten.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta lähetti [3]) kaupunginvaltuusto sen lähemmin valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan,

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 24 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 13 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 14 §.

jonka sen ohessa tuli ottaa tutkittavaksi kysymys, miten kaupungin kasvatuslaitosten taloudellisen hallinnon kävisi uudestijärjestäminen laitosten menojen vähentämiseksi, ja valittiin [1]) valiokunnan jäseniksi sittemmin herrat Rosenqvist, Eskola ja H. Lindberg, johtaja I. Lindfors sekä ent. kuvernööri I. Gordie.

Lisämäärärahoja kasvatuslaitoksille.

Kasvatuslautakunnan esitysten johdosta ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa lisäystä kaikkiaan 11,250 markkaa eräisiin kuluvan vuoden menosäännössä kasvatuslaitoksia y. m. varten oleviin määrärahoihin.

Kaupungin kirjaston henkilökunnan kesäloma sekä viransijaisten palkkaus.

Kaupungin kirjaston hallituksen kirjelmässä joulukuun 19 päivältä 1912 tehdyn, mainitun kirjaston henkilökunnan kesälomaa koskevan esityksen johdosta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

pääkirjaston amanuensseille myönnettäväksi kahden kuukauden, haaraosastojen henkilökunnalle kuukauden sekä kirjaston vahtimestareille ja siivoojattarille jonkin lyhyemmän kesäloman;

tämän johdosta tarpeellisten viransijaisten palkan maksettavaksi osin kirjaston ylimääräisiä apulaisia, osin sekalaisia ja arvaamattomia menoja varten myönnetystä määrärahasta; sekä

koska näiden määrärahain oli ilmoitettu kuluvana vuonna osottautuvan riittämättömiksi, niiden lisäksi tämän vuotisista käyttövaroistaan puheena olevaan tarkoitukseen myöntää 820 markan lisämäärärahan.

Valtioavun anominen kansanlastentarhoille.

Kirjelmässä elokuun 14 päivältä mainitsi kansanlastentarhain johtokunta koulutoimen ylihallituksen kiertokirjeessä ilmoitetun että, sittenkun kuluvaksi vuodeksi kansakoululaitosta ja erinäisiä sivistystarkoituksia varten vahvistettuun menosääntöön oli pantu 100,000 markan määräraha kansanlastentarhain kannattamiseksi, oli k. senaatti edellisen toukokuun 29 päivänä määrännyt, että tästä määrärahasta oli myönnettävä avustusta kolmasosa kaikista kustannuksista ei ainoastaan kaupunki- ja maalaiskuntain voimassa pitämille, vaan myös yhdistysten ja yksityishenkilöjen kustantamille, kunnan silmälläpidon alaisille lastentarhoille, sekä että asianomaisen kunnan oli hyvissä ajoin ennen työvuoden alkua ylihallitukselle annettava hakemus haluamansa avustuksen saamisesta ynnä sellainen selvitys kuin kiertokirjeessä mainittiin, ja lähetti johtokunta samalla valtuustolle sellaisen selvityksen kaupungin avustamista kansanlastentarhoista, kuin mainitussa kiertokirjeessä tarkoitettiin, jotta valtuusto voisi, jos tarpeelliseksi katsoisi, hakea apurahaa edellä mainitusta määrärahasta.

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 11 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 8 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 15 §.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto koulutoimen ylihallitukselle lähettää edellä mainitun selvityksen sanotussa kiertokirjelmässä tarkoitetun määrärahan saamiseksi sekä samalla ilmoittaa, että kaupunki oli kansanlastentarhain määrärahaksi kuluvan vuoden menosääntöön pannut 160,000 markkaa ja että samaan tarkoitukseen oli lisäksi myönnetty 28,288 markkaa 50 penniä Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1912 vuoden voittovaroista kaupungille tulleesta osuudesta.

Sittenkun koulutoimen ylihallitus kuitenkin oli vaatinut sitoumusta, että opetusta kansanlastentarhoissa syyslukukauden 1913 alusta annettiin maksutta kaikille oppilaille, päätti [2]) kaupunginvaltuusto antaa sellaisen sitoumuksen sekä kaupunkikunnan maksettavan määrärahan nauttimisehdoksi kansanlastentarhoille asettaa vaatimuksen kaikkien oppilaiden koulumaksun poistamisesta sinä aikana, kun valtioapua annettiin, ja samalla määrätä mainitulta lukukaudelta kannetut maksut takaisin suoritettaviksi. Sen ohessa annettiin kansanlastentarhain johtokunnan toimeksi tehdä valtuustolle lähempi esitys kansanlastentarhoille tämän johdosta lukuvuonna 1913—14 maksettavasta hyvityksestä.

Lisämääräraha työväenluentokursseja varten.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto suomenkielisten työväenluentokurssien toimikunnalle vuodelta 1913 lisämäärärahaa 1,500 markkaa, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin työväenopiston menosääntö.

Tehdessään päätöksen kunnan työväenopiston [4]) perustamisesta vahvisti [5]) kaupunginvaltuusto seuraavan rahatoimikamarin ehdottaman menosäännön [6]):

Helsingin kaupungin työväenopiston menosääntö.

Ruotsinkielinen osasto.

Johtajan palkkio	Smk	4,000: —	
Palkkioita luennoista (à 20—25 markkaa)	„	3,200: —	
Laulunjohtaja, palkkiota	„	1,000: —	
Piirustuksenopettaja, s:n	„	500: —	
Erinäiset tuntiopettajat, s:n	„	2,000: —	
Sekalaista	„	200: —	10,900: —

Suomenkielinen osasto.

Johtajan palkkio	Smk	5,000: —	
Palkkioita luennoista (à 20—25 markkaa)	„	7,800: —	

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 39 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 16 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 223 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 37 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 50.

Laulunjohtaja, palkkiota	Smk	1,300: —	
Piirustuksenopettaja, s:n	„	500: —	
Erinäiset tuntiopettajat, s:n	„	4,500: —	
Sekalaista	„	400: —	19,500: —

Yhteisiä menoja.

Taloudenhoitajan palkkio	Smk	600: —	
Huoneistojen vuokra, arviolta	„	15,000: —	15,600: —
Yhteensä	Smk	— —	46,000: —

Evätty anomus apurahan saamisesta teatterinäytäntöjen toimeenpanemiseksi työväelle.

Ruotsalaisen teatterin kotimaisen osaston johtajan ja aktiebolaget Folkteatern yhtiön tekemän anomuksen arviolta 10,000 markan määrärahan myöntämisestä kuudentoista teatterinäytännön toimeenpanemiseksi työväelle kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin antaman lausunnon [1]) mukaisesti, epäsi [2]).

Kysymys kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläiselle sotaväelle.

Kirjelmässä lokakuun 22 päivältä 1912 teki majoituslautakunta esityksen kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläisen sotaväen päällystölle liikekannallepanon varalta.

Rahatoimikamarin ja kunnan työväenasuntojen hoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta palautti [3]) kaupunginvaltuusto sen rahatoimikamariin, jotta kamari yksissä neuvoin majoituslautakunnan ja ehkä venäläisten sotilasviranomaisten kanssa laatisi puheena olevan asian järjestämiseksi jonkin muun ehdotuksen kuin minkä kamari oli esittänyt.

Määräraha lääkärinhoidon kustantamiseksi vesijohtolaitoksen työntekijöille.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä tammikuun 24 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että vesijohtolaitoksen palveluksessa oleville työntekijöille hankittaisiin maksuton lääkärinhoito päätti [4]) kaupunginvaltuusto tähän tarkoitukseen myöntää 500 markan määrärahan maksettavaksi laitoksen menosäännöstä sekä tileissä poistoon pantavaksi.

Vesimaksun poistaminen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto, että hevosaltaista annetusta lämpimästä vedestä tähän asti kannettu maksu oli tammikuun 1 päivästä 1914 lähtien poistettava sekä vesijohtolaitokselle korvattava siten syntyvä tulojen vähennys 2,100 markalla vuodessa.

Lisämääräraha assistentti A. Häggblomin palkkaukseen.

Kirjelmässä lokakuun 10 päivältä ilmoitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että kaasulaitoksen assistentti, insinööri A. Häggblom, joka olisi ollut oikeutettu saamaan 10 %:n korotuksen pohjapalkastaan, 6,000 markasta, viiden vuoden palveluksesta eli

[1]) Rtk. kirj. toukok. 29 p. n:o 377. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 34 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 49 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 29 §. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 13 §.

toukokuun 1 päivästä 1911, oli saanut tuollaisen korotuksen vasta tammikuun 1 päivästä 1913, minkätähden hallitus esitti, että insinööri Häggblomille annettaisiin mainittua palkankorotusta, toukokuun 1 päivästä 1911 lukien 1912 vuoden loppuun, yhteensä 1,000 markkaa.

Kaupunginvaltuusto möyntyi [1]) esitykseen, ja oli mainittu rahamäärä maksettava valtuuston käyttövaroista.

Porras- ja pihavalaistukseen käytetyn kaasun hinta.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä vahvisti [2]) kaupunginvaltuusto porras- ja pihavalaistukseen käytetyn kaasun hinnan 23 penniksi kuutiometriltä.

Uuden kulkutautisairaalan alueella kulutetun kaasun hinta.

Kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennustoimikunnan esityksestä vahvisti [3]) kaupunginvaltuusto sairaalan alueella ulkovalaistukseen käytetyn kaasun hinnan 12 penniksi kuutiometriltä.

Lisäys kaasunkulutusohjesääntöön.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksesta annetun kaasun kulutuksesta voimassa olevaa ohjesääntöä täydennettäväksi seuraavalla määräyksellä:

Hallitus saa harkinnan mukaan erityisissä tapauksissa myöntää lämpökaasun hinnan alennusta sellaisille, varsinkin suuremmille kuluttajille, joiden kaasunkulutus osottautuu kaasutehtaalle erittäin edulliseksi.

Määräraha kaasu- ja sähkömittarien ostoon.

Kahdessa kirjelmässä [5]) marraskuun 21 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli kaasu- ja sähkölaitoksen 1914 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotuksiin pannut kaasumittarien ostoa varten 80,000 markkaa ja sähkömittarien ostoa varten 100,000 markkaa, mutta että kamari ei ollut niiden moninaisten vaatimusten johdosta, joita nykyään eri aloilla asetettiin kaupungin vakinaiselle rahasäännölle, katsonut voivansa ehdottaa näitä rahamääriä osotettaviksi vakinaisista varoista, vaan arvellut olevan esittäminen, että määrärahat, joiden tarpeellisuutta ei käynyt epäileminen, osotettaisiin lainavaroista, niinkuin joskus aikaisemminkin oli menetelty vesimittareihin nähden. Kamari sentähden esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsionilainasta osotetaan 80,000 markan määräraha kaasumittarien ostoon kaasulaitokselle ja enintään 100,000 markan määräraha mittarien ostamiseksi sähkölaitoksen tarpeisiin, kaikki vuonna 1914, sekä että nämä määrärahat pannaan viimeksi mainitun vuoden rahasääntöön; samoin kuin

että varsinainen valtuusto saa toimekseen hankkia päätöksille asianmukaisen vahvistuksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 12 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 26 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 13 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 20 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 92.

Nämä rahatoimikamarin esitykset lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Asianajopalkkio.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [2]) kaupunginvaltuusto 6,507 markkaa 44 penniä maksettavaksi asianajotoiminimi Cedercreutz & von Wintherille korvaukseksi kaupungin puhevallan käyttämisestä Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiötä vastaan ajetussa jutussa yhtiön sähköjohtojen ja niitä kannattavain patsaiden poistamisesta kaupungin kaduilta ja avonaisilta paikoilta [3]); ja oli mainittu erä pantava maksettavaksi sähkölaitoksen tämänvuotiselta menotililtä.

Vallilan katuvalaistuksen sähköjohtotöiden kustannukset.

Niinikään rahtoimikamarin esityksestä osotti [4]) kaupunginvaltuusto Vallilan alueen katuvalaistuksen sähköjohtotöiden kustannusten suorittamiseen 2,440 markkaa, maksettavaksi sähkölaitoksen tämänvuotiselta menotililtä.

Sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien kunnossapito.

Kirjelmässä [5]) huhtikuun 5 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että kaupunki ottaisi huostaansa sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien kunnossapidon ja että asia muuten järjestettäisiin niin, että se 90,070 markan määräraha, mikä nykyään oli tarkoitukseen varattuna, etusijassa käytettäisiin akkumulaattoripatterien kunnossapitoon sekä, sittenkun se oli kulutettu, uusi, sen suuruinen määräraha kuin budjettivuonna katsottiin tarpeelliseksi, pantaisiin laitoksen vuosirahasääntöön.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [5]) asiasta päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

että kaupunki sitoutuu vastaamaan sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien kunnossapidosta; sekä

että asia muuten järjestetään hallituksen mainitussa kirjelmässä esitetyn ehdotuksen pohjalla.

Kysymys kaupungin virastojen ja laitosten hiilien yhteisoston järjestämisestä.

1914 vuoden menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti [7]) kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa käsiteltäväksi kysymyksen kaupungin eri virastoille ja laitoksille tarpeellisten hiilien yhteisoston järjestämisestä sekä tästä asiasta antaa valtuustolle lausunnon ehdotuksineen.

Määräraha kaupungin höyryjyrän höyrykattilan uudistamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [8]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,000 markkaa kaupungin höyryjyrään kuuluvan höyrykattilan perinpohjaiseen uudistamiseen.

Lisämääräraha urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [9]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 450 markan lisämäärärahan Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen.

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 12 §. — [3]) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 135. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 21 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 48. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 39 §. — [7]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [8]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 19 §. — [9]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 8 §.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto korottaa Marian sairaalan emännöitsijälle, neiti K. Borodkinille aikaisemmin myönnetyn 480 markan eläkkeen tammikuun 1 päivästä lähtien 600 markkaan, ja oli siten syntyvä 120 markan lisämeno kuluvalta vuodelta maksettava virka- ja palvelusmiesten eläkemäärärahasta. Emännöitsijä K. Borodkinin eläkkeen korotus.

Ent. kansakoulunopettajan, komministeri J. Stenbergin kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta, että hänelle myönnettäisiin henkilökohtainen eläke, päätti [2]) kaupunginvaltuusto 27 äänellä 22 vastaan myöntää komministeri Stenbergille hänen jälellä olevaksi elinajakseen 600 markan suuruisen vuotuisen ylimääräisen eläkkeen, ja oli tämä eläke maksettava 1913 vuoden alusta sekä mainitulta vuodelta suoritettava virka- ja palvelusmiesten eläkemäärärahasta. Ylimääräinen eläke komministeri J. Stenbergille.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista eläkettä alempana mainitut määrät, nimittäin:

kansakoulunopettaja A. Kohoselle 260 markkaa, maksettavaksi syyskuun 1 päivästä 1912 [3]); Eläke kansakoulunopettaja A. Kohoselle.

ent. ulosottoapulaiselle G. Eklundille 2,280 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1913 [4]); Eläke ent. ulosottoapulaiselle G. Eklundille.

kansakoulunopettajattarelle, rouva I. Lipsaselle 195 markkaa, maksettavaksi syyskuun 1 päivästä 1912 [5]); Eläke kansakoulunopettajatar A. Lipsaselle.

kansakoulunopettajattarelle, filosofiantohtori M. Fribergille 690 markkaa, maksettavaksi syyskuun 1 päivästä 1912 [6]); Eläke kansakoulunopettajatar M. Fribergille.

kirvesmies A. Snellmanille 930 markkaa, maksettavaksi huhtikuun 1 päivästä 1913 [7]); Eläke kirvesmies A. Snellmanille.

kansakoulunopettajattarelle, neiti A. Lagukselle 690 markkaa, maksettavaksi syyskuun 1 päivästä 1913 [8]); Eläke kansakoulunopettajatar A. Lagukselle.

kansakoulunopettajattarelle, neiti I. Brotherukselle 690 markkaa, sillä edellytyksellä että hän saa virasta eron marraskuun 24 päivän 1913 jälkeen, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden alusta, jolloin hän on virasta eronnut [9]); Eläke kansakoulunopettajatar I. Brotherukselle.

kansakoulunopettajattarelle, neiti S. Litheniukselle 690 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden alusta, jolloin hän on virastaan eronnut [10]); Eläke kansakoulunopettajatar S. Litheniukselle.

kansakoulunopettajattarelle, neiti H. Lucanderille 1,776 markkaa, Eläke kansakoulunopetta-

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 29 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 34 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 23 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 3 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 10 §. — [6]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 19 §. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 3 §. — [8]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 42 §. — [9]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 33 §. — [10]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 34 §.

jatar H. Lucanderille. maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden alusta, jolloin hän on virastaan eronnut [1];

Eläke parmaaja J. V. Lindbergille. parmaajavanhimmalle J. V. Lindbergille 816 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1914 [2];

Eläke työntekijätär A. S. Johanssonille. ulkotyöntekijätär A. S. Juhontytär Johanssonille 374 markkaa, maksettavaksi joulukuun 1 päivästä 1913 [3]; sekä

Eläke työmies G. Sysmelinille. työmies G. Sysmelinille 572 markkaa, maksettavaksi syyskuun 15 päivästä 1913 [4].

Siten myönnetyt eläkkeet oli, sikäli kuin ne kohdistuivat vuosiin 1912 ja 1913, paitsi kirvesmies Snellmanin, ulkotyöntekijätär Johanssonin ja työmies Sysmelinin eläkkeitä, jotka pantiin maksettaviksi kaupunginvaltuuston käyttövaroista, suoritettava kuluvan vuoden menosäännössä olevasta virka- ja palvelusmiesten eläkemäärärahasta.

Korotettu apuraha työmies A. E. Thomassonille. Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [5] kaupunginvaltuusto työmies A. E. Thomassonille 60 markan lisäyksen hänelle aikaisemmin myönnettyyn 240 markan elinkautisapurahaan, ja oli mainittu, 1913 vuoden alusta luettava lisäys pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Osin rahatoimikamarin ja kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esitysten, osin asiasta tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista elinkautisapurahaa alempana mainitut määrät, nimittäin:

Apuraha ent. sairaanhoitajattarelle I. L. Dahlströmille. ent. sairaanhoitajattarelle I. L. Dahlströmille 500 markkaa, maksettavaksi hänelle aikaisemmin myönnetyn apurahan jatkona eli helmikuun 15 päivästä lähtien [6];

Apuraha työmies O. Erikssonille. työmies O. Erikssonille 600 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [7];

Apuraha kaasulaitoksen työntekijälle K. A. Andstenille. kaasulaitoksen työntekijälle K. A. Andstenille 600 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä, minkä ohessa kaupungin teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin, senkin jälkeen kun Andsten oli alkanut apurahaansa nauttia, kohtuullisesta palkasta käyttämään häntä kaasulaitoksen työssä [8];

Apuraha leskivaimo E. J. Eklundille. vaivaistalonjohtajan leskelle E. J. Eklundille 300 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [9];

Apuraha ent. siivoojattarelle I. Lindströmille. ent. siivoojattarelle I. Lindströmille 350 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [10];

Apuraha työmies M. Weckmanille. työmies M. Weckmanille 600 markkaa, maksettavaksi tammikuun 15 päivästä [11];

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 17 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 5 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 7 §. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 16 §. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 14 §. — [7]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 15 §. — [8]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 28 §. — [9]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 20 §. — [10]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 23 §. — [11]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 6 §.

ulkotyöntekijätär I. M. Stammille 360 markkaa, maksettavaksi siitä päivästä, jolloin hän on eronnut kaupungin työstä [1]); sekä vahtimestarinleski S. V. Törnströmille 300 markkaa, maksettavaksi huhtikuun 1 päivästä [2]). Apuraha työntekijätär I. M. Stammille. Apuraha leskivaimo S. V. Törnströmille.

Siten myönnetyt apurahat oli, sikäli kuin ne kohdistuivat kuluvaan vuoteen, lukuun ottamatta sairaanhoitajatar Dahlströmin apurahaa, joka jo oli merkitty kuluvan vuoden menosääntöön, maksettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Sitä vastoin epäsi kaupunginvaltuusto ne vuotuisen elinkautisapurahan anomukset, joita olivat tehneet ent. ulosottoapulainen M. E. Åberg [3]), kivityöntekijä A. Hietala [4]), vahtimestari V. E. Boström [5]), yövartija J. Adamsson [6]), työmiehenleski A. Pahlman [7]) ja rakennusmestarinleski M. K. Larsson [8]). Evättyjä apurahan anomuksia.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä päätti [9]) kaupunginvaltuusto johtokunnan käytettäväksi antaa muurarimestari Alex. Ärtin rahaston korkovaroista 3,000 markkaa puutarhakurssien järjestämiseksi kaupungin kansakoulupuutarhassa. Muurarimestari Alex. Ärtin rahaston korkovarain käyttäminen.

Kirjelmässä heinäkuun 10 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle laulajatar I. Ekmanin anomuksen, että kaupunginvaltuusto vastaanottaisi hänen anomuksen oheisen lahjakirjan mukaan perustamaansa „Ida Ekmanin apurahastoon kivulloisten kotimaisten laulutaiteilijain hyväksi“ lahjoittamansa 667 markkaa 69 penniä ja antaisi rahaston rahatoimikamarin hoidettavaksi lahjakirjassa lausuttuja toivomuksia noudattaen. Ida Ekmanin apurahasto.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [10]) kaupunginvaltuusto myöntyä mainittuun anomukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä antoi [11]) kaupunginvaltuusto Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta maksettavan 3,000 markan suuruisen matkastipendin konttoristi J. E. Janssonille sekä vahvisti samalla ehdoksi, että stipendinsaajan tuli oleskella ulkomailla vähintään yhdeksän kuukautta. Matkastipendi Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa ilmoittivat neiti M. Lindroos-vainajan pesänselvitysmiehet, ent. senaatinkamreeri P. A. Rikberg ja ent. esittelijäsihteeri K. I. Savonius, että neiti Lindroos oli kesäkuun 28 päivänä 1913 laaditussa kirjallisessa testamentissa määrännyt m. m. jäämistöstään lisäykseksi niihin 20,000 markkaan, mitkä testamentintekijä elinaikanaan oli samaa tarkoitusta Matilda Lindroosin rahastot.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 16 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 14 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 10 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 35 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 39 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 25 §. — [7]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 16 §. — [8]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 47 §. — [9]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 19 §. — [10]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 13 §. — [11]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 6 §.

varten tallettanut pankkiin, käytettäväksi 60,000 markkaa kodin perustamiseksi tähän kaupunkiin kunniallista ja nuhteetonta elämää viettäneille iäkkäille naispuolisille konttoristeille ja liikeapulaisille, ollen nämä molemmat rahamäärät testamentin mukaan maksettava mainitulle laitokselle, jos semmoinen testamentintekijän kuollessa oli olemassa, mutta päinvastaisessa tapauksessa Helsingin kaupungille, jonka tuli niitä hoitaa testamentissa tarkemmin määrätyllä tavalla, sekä sitä paitsi samalle laitokselle määrännyt maksettavaksi 2,000 markkaa vuodessa pesän korkovaroista kymmenen vuoden aikana, testamentintekijän kuolemasta lukien, ynnä lisäksi erään pääomamäärän testamentintekijän lähimmän perillisen kuoltua, samoin kuin että neiti Lindroos oli samassa testamentissa lahjoittanut Helsingin kaupungille 20,000 markkaa, jonka summan korot oli vuosittain käytettävä kaupungin ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen varattomain oppilaiden vaatetusavuksi.

Asiasta antamassaan lausunnossa [1]) ehdotti rahatoimikamari, että se 20,000 markan lahjoitus, jonka korot on vuosittain käytettävä kaupungin kansakoulujen varattomain oppilaitten vaatetusavuksi, puolet ruotsin- ja toinen suomenkielisten koulujen oppilaille, Matilda Lindroosin rahaston nimisenä erikseen tilitettäisiin samaa tarkoitusta varten ennestään olevain rahastojen, nimittäin ryhmän VII, Kansakoulujen vaatetusrahastot, kohdalla sekä että iäkkäiden naispuolisten konttoristien ja liikeapulaisten kodin perustamiseen testamentin määräysten ja aikaisemmin tehtyjen talletusten johdosta käytettävänä olevat 80,000 markkaa hoidettaisiin, koska tässä kunnassa tiettävästi ei ollut tuollaista laitosta, erityisenä Matilda Lindroosin rahastona iäkkäiden naispuolisten konttoristien ja liikeapulaisten kodin perustamista varten. Paitsi vuotuisia korkoja olisi mainitun rahaston pääomaa kartutettava vuosittain kymmenen vuoden kuluessa tulevilla 2,000 markalla korkovaroja sekä testamentin määräysten mukaisesti tähän rahastoon vastedes kertyvillä varoilla. Kamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

kaupungin puolesta vastaanottaa neiti Lindroosin mainitussa testamentissa kaupungille annetun lahjoituksen;

mainitun lahjoituksen hoidettavaksi kamarin edellä esitetyn ehdotuksen mukaisesti; sekä

valtuuttaa kamarin ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kaupungin mainittuun testamenttiin perustuvan oikeuden valvomiseksi.

Asiaa esiteltäessää hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

---

[1]) Rtk. kirj. jouluk. 4 p. n:o 812. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 17 §.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1912 vuoden voittovaroista kaupungille tuleva osuus oli rahatoimikonttoriin suoritettu 414,420 markan 76 pennin suuruisena. Tästä voitto-osuudesta oli kaupunginvaltuusto aikaisemmin kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi myöntänyt anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon 35,000 markkaa. Jaettavana oli siis jälellä 379,420 markkaa 76 penniä.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1912 vuoden voittovarain jako.

Pääasiallisesti asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan ehdotuksen [1]) mukaisesti myönsi [2]) kaupunginvaltuusto:

neideille E. Alanderille ja H. Rothmanille Sörnäsin kansanlastentarhaa varten lisämäärärahaa 4,171 markkaa;

neideille M. Brotherukselle ja H. Anthonille Hermannin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,864 markkaa;

neiti Th. Wuorenheimolle Hermannin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 2,554 markkaa;

neiti K. Eklundille Toukolan kaksikielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,153 markkaa 50 penniä;

neideille B. Bäckmanille ja L. Winterille Kallion kansanlastentarhaa varten s:n 2,824 markkaa;

rouva M. Metherille Kallion uutta suomenkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,112 markkaa;

neiti L. Wendellille Töölön ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,727 markkaa;

neiti A. Geitlinille Töölön suomenkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,360 markkaa;

neiti I. Liljeströmille Vladimirinkadun n:o 21 uutta ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,081 markkaa;

neiti E. Flomanille uutta suomenkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,579 markkaa;

neiti L. Hellgrenille Kivenhakkaajakadun n:o 3 kansanlastentarhaa varten s:n 1,799 markkaa;

neiti E. Eklundille Sepänkadun ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten s:n 1,037 markkaa;

neiti A. Rundströmille Korkeavuorenkadun kansanlastentarhaa varten s:n 1,875 markkaa;

Fredriksperin kansanlastentarhan avustukseksi s:n 652 markkaa;

neideille Th. Wuorenheimolle ja E. Boreniukselle Hermannin lastentarhan lastenseimeä varten 3,500 markkaa;

neideille E. Olinille, L. Stolzenbergille ja L. Wendellille Töölön työtupaa varten 500 markkaa;

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 52. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 18 §.

neiti B. Hannénille lasten työkoulua varten 1,000 markkaa;

rouva N. Krogerukselle lasten työtupaa varten 3,000 markkaa;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunnalle kesäsiirtoloja varten 20,000 markkaa sekä tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden hoitamiseksi Högsandin parantolassa 10,000 markkaa;

köyhäin kansakouluoppilaiden ravitsemiseen 20,000 markkaa;

Helsingfors svenska folkhögskola opistolle 1,700 markkaa;

veistonopettaja O. W. Coranderille hänen kasvatusopillista veisto-oppilaitostaan varten 2,000 markkaa;

neiti A. Blomille hänen voimassa pitämäänsä veistokoulua varten 500 markkaa;

Helsingin kuuromykkäyhdistykselle kuuromykkäin opetusta ja yhdistyksen lastentarhakoulua varten 1,500 markkaa;

Helsingin kansanopistoseuralle 2,500 markkaa;

Ungdomsförbundet Fylgia liitolle sen toiminnan hyväksi 1,200 markkaa;

professorinrouva H. Vaseniukselle y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksperissä 3,000 markkaa;

kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan hyväksi 3,000 markkaa;

Valkonauha-yhdistykselle kahden lastenkodin voimassapitoon 10,000 markkaa ja yhdistyksen suojelutoiminnan avustamiseksi 2,000 markkaa;

Arbetets vänner yhdistykselle lasten kesätyöskentelyn järjestämiseksi 1,200 markkaa;

saman yhdistyksen Sörnäsin haaraosastolle lasten kesäpuutarhaa varten 1,200 markkaa;

saman yhdistyksen läntiselle haaraosastolle kesätyöskentelyn järjestämiseksi 2,500 markkaa;

Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle sen Grankullassa olevaa kesäsiirtolaa varten 1,500 markkaa;

lastenhoidon edistämisyhdistykselle sen yleisiin tarkoituksiin 15,000 markkaa ja Pippingsköldin turvakotia varten 2,000 markkaa;

Maitopisara-yhdistykselle sen toiminnan hyväksi 8,000 markkaa;

Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistykselle 7,000 markkaa;

Suomen eläinsuojelusyhdistykselle sen toiminnan hyväksi 500 markkaa;

terveystoimistolle veneristen tautien vastustamiseksi 7,000 markkaa;

Helsingin uimaseuralle 3,000 markkaa;

Risatautisten lasten parantola-yhdistykselle 1,500 markkaa;

toimikunnalle varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi lasten kylpylän voimassapitoon 3,000 markkaa;

Helsingin kisa-veikoille sen toiminnan hyväksi 1,000 markkaa;

Helsingin naisvoimistelijoille naisten urheiluharjotuksia varten 500 markkaa;

Vilhelmina-kodin toimikunnalle 1,500 markkaa;

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle jaettavaksi erinäisille raittiusseuroille niiden toiminnan hyväksi 8,500 markkaa, raittiusnäyttelyä varten 1,000 markkaa, „Toivon liitoille" jaettavaksi 1,500 markkaa ja sihteerin palkkaamiseen 1,000 markkaa;

Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott nimiselle valiokunnalle 5,000 markkaa;

Finlands svenska nykterhetsförbund liitolle raittius- ja valistustoimistoa varten 1,500 markkaa;

rouva R. Rosenqvistille y. m. talousopiston kannatusavuksi 2,000 markkaa;

Martta-yhdistyksen Helsinginosastolle työläisnaisten ruuanlaittokurssien toimeenpanemiseksi 2,000 markkaa;

tehtaalaisnaisten kodille 1,000 markkaa;

Suomen naisyhdistykselle työläisnaisten kesäsiirtolan voimassapitoon 2,000 markkaa;

Helsingin palvelijataryhdistykselle sen palvelijatarkodin voimassapitoon 3,500 markkaa;

sosialiselle keskusliitolle sen toiminnan hyväksi 1,500 markkaa;

köyhäin lasten työkotien toimikunnalle sen nykyisiä lastenkoteja varten 10,500 markkaa ja uuden kodin laittamiseksi Hermanniin 4,500 markkaa;

pelastusarmeijalle sen sosialisen työn jatkamiseen ja laajentamiseen 15,000 markkaa;

Sokeain ystävät-yhdistyksen työkoulua varten 1,500 markkaa;

hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle sen toiminnan tukemiseksi työn jakamisessa naisille 4,000 markkaa ja yhdistyksen keskustoimiston voimassapitoon 2,000 markkaa;

rouvasväenyhdistykselle sen lastenkotia varten 6,000 markkaa;

kaupunkilähetykselle lasten veisto- ja ompelukokouksia varten 2,500 markkaa, köyhäin, heikkojen lasten kesäsiirtolaa varten 1,500 markkaa, lähetyksen poikakotia varten 2,000 markkaa, lähetyksen tyttökotia varten 2,000 markkaa ja nuorisokirjastoa varten 500 markkaa;

musiikkilautakunnalle lisäavustukseksi Helsingin symfoniaorkesterille ja Helsingin torvisoittokunnalle 12,000 markkaa;

Suomen laululle sen soitannollisen toiminnan kannattamiseksi 3,000 markkaa;

mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenille kesäsiirtolan voimassapitämiseksi mooseksenuskoisia sairaita ja varattomia lapsia varten 1,000 markkaa;

hammaslääkäreille A. Aspelundille ja Th. Weberille heidän kansakouluhammasklinikkansa voimassapitoon 10,000 markkaa; sekä

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle sen Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitosten voimassapitoon 60,860 markkaa eli yhteensä siis 335,948 markkaa 50 penniä.

Muuten päätti kaupunginvaltuusto:

panna jaosta ylijääneet voittovarat rahastoon sellaisia yleishyödyllisiä tarkoituksia varten, joita kunta ei ole velvollinen edistämään jäseniään verottamalla, sekä antaa erityisen valiokunnan toimeksi tehdä tarkemman ehdotuksen tämän rahaston hoidosta ja käyttämisestä;

että niiden yhdistysten, seurojen ja yksityishenkilöiden, joille oli myönnetty avustuksia voittovaroista, ehdottomasti tuli antaa lyhyet kertomukset toiminnastaan, varsinkin myönnettyjen määrärahojen käyttämistä silmällä pitäen, niille kaupungin lautakunnille, joiden alaisia nämä avustuksensaajat olivat, joten siis:

kansanlastentarhain, työtupain ja lastenseimien johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat antaisivat kertomuksensa kansanlastentarhain johtokunnalle;

lasten työskentelykurssien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, Valkonauha lastenkotiensa puolesta, Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys ja kotikasvatusyhdistys kasvatuslautakunnalle;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys, Helsingin kuuromykkäyhdistys, veistonopettaja Corander, veistonopettajatar Blom, Helsingfors svenska folkhögskola opiston johtokunta, Helsingin kansanopistoseura sekä Ungdomsförbundet Fylgia asianomaiselle kansakoulujohtokunnalle;

Toipumakoti-yhdistys, Suomen eläinsuojelusyhdistys, lastenhoidon edistämisyhdistys, Maitopisara-yhdistys, Helsingin uimaseura, Risatautisten lasten parantola-yhdistys, terveystoimisto, toimikunta varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi, mooseksenuskoisen seurakunnan kesäsiirtolan johtokunta, Vilhelmina-kodin toimikunta sekä Helsingin kisa-veikot ja Helsingin naisvoimistelijat terveydenhoitolautakunnalle;

Sokeain ystävät-yhdistys, rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työkotien johtokunta, hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys, pelastusarmeija ja kaupunkilähetys vaivaishoitohallitukselle;

Valkonauha n. s. suojelutoimintaansa nähden, Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Finlands svenska nykterhetsförbund, Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott, rouva Rosenqvistin y. m. talousopisto, Martta-yhdistyksen Helsinginosasto, teh-

taalaisnaisten koti, Suomen naisyhdistys, Helsingin palvelijatar-yhdistys ja sosialinen keskusliitto sosialilautakunnalle; sekä

Suomen laulu musiikkilautakunnalle;

joiden lautakuntain tuli tarkoin ilmoittaa asianomaisille apurahansaajille myönnettyjen avustusten tarkoitus ja määrä, kaikki niiden nauttimiseen nähden säädetyt ehdot ja määräykset sekä että, jos avustusta voittovaroista edelleen haluttiin, sitä tarkoittava hakemus oli viimeistään maaliskuun 15 päivänä 1914 annettava asianomaiselle lautakunnalle, samoin kuin seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa ja oman lausuntonsa kera valtuustolle lähettää edellä mainitut kertomukset samaten ehdottomasti viimeistään huhtikuun 15 päivänä 1914 sitä ennen annettujen apurahananomusten keralla; sekä

lisäehdoiksi ja määräyksiksi seuraavain avustusten nauttimiseen nähden asianomaisten avustuksensaajain noudatettavaksi vahvistaa:

veistonopettaja Coranderin: että hänen veistokoulussaan annetaan maksutonta opetusta vähintään kahdeksalle, etusijassa varattomalle, tämän kaupungin oppilaitosten oppilaalle;

veistonopettajatar Blomin: että samoin maksutonta opetusta annetaan viidelle, etusijassa varattomalle, tästä kaupungista kotoisin olevalle koulunoppilaalle;

Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varaa maksutta sijaa vuoden umpeen yhdelle- tai kahdelletoista varattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle potilaalle;

Helsingin kisa-veikkojen yhdistyksen: että varat käytetään huoneiston vuokraan ja välineiden ostoon;

Risatautisten lasten parantola-yhdistyksen: että yhdistys kesällä 1913 noin puolenneljättä kuukauden ajaksi luovuttaa kuusi maksutonta sijaa Högsandin parantolassa vaivaishoitohallituksen sinne ehdottamille potilaille;

Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott valiokunnan: että valiokunnalle myönnetystä määrärähasta ei saa antaa avustusta raittiusyhdistys Balderille, joka saa avustusta raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle myönnetystä määrärahasta; sekä

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kun niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoiksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee kussakin eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, samoin kuin avustusten myöntämisen

ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta vaivaishoitohallituksen esityksestä katsonee tarpeelliseksi antaa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli jäseniksi edellä mainittuun ylijäämävoittovarain hoitoa ja käyttämistä koskevaa kysymystä valmistelevaan erikoisvaliokuntaan valinnut [1]) herrat Ståhlbergin, Ehrnroothin, Heikelin, Paloheimon ja Schybergsonin, antoi valiokunta marraskuun 4:ntenä päivätyn mietinnön [2]) asiasta. Mietinnössä valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Harkitessaan niitä perusteita, joiden mukaan puheenalaisten ylijäämävarain varaaminen olisi toimitettava, oli valiokunta ollut sitä mieltä, että kaupunginvaltuusto voi, kun tarpeelliseksi katsoi, myös käyttää pääoman tai jonkin osan siitä. Valiokunta oli katsonut tässä käyvän ja olevan ottaminen huomioon kaksi eri näkökohtaa. Toiselta puolen olisi voittovaroilla voimassa pidettyjen yleishyödyllisten yritysten olemassaolo jossain määrin turvattava senkin tapauksen varalta, että tämä tulolähde ehtyisi, ja toiselta puolen olisi kaupunginvaltuustolle varattava tilaisuus joihinkin huomattavampiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin tahi yrityksiin, joita ei katsottu käyvän paneminen vakinaisesta rahasäännöstä kustannettaviksi, yhtaikaa käyttää suurempia, useana vuonna varattuja rahamääriä.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan siirrettäisiin Helsingin anniskeluosakeyhtiön ylijäämävoittovaroista osa Helsingin kaupungin voittovarainrahastoksi ja toinen varattaisiin vastedes käytettäväksi Helsingin kaupungin varattuina voittovaroina.

Voittovarainrahaston pääomavarat pysytettäisiin vähentämättöminä ja sen tulotkin jätettäisiin koskematta toistaiseksi ja kunnes kaupunginvaltuusto ehkä toisin päättää. Kun korkovarain käyttäminen aikanansa katsottaisiin mahdolliseksi ja asianhaarain vaatimaksi, käytettäisiin nämä tulot etusijassa sellaisten olojen järjestämiseen, joita voi syntyä syvempään käypäin, väkijuomaliikkeen rajoittamista tai lakkauttamista tarkoittavain toimenpiteiden johdosta, ja ehkä muihinkin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, joista kunta ei ollut velvollinen pitämään huolta jäseniään verottamalla. Vaikka viimeksi mainittu ehto oli laissa säädetty ainoastaan mikäli koski paloviinan ja muiden väkevämpäin väkijuomain myynnistä kertyneitä voittovaroja (paloviinan myymisestä y. m. kesäk. 9 p:nä 1892 annetun asetuksen 11 §), mutta ei mallas- ja miedompain väkijuomain myynnistä tulevaa voittoa, oli valiokunta tästä huolimatta ollut sitä mieltä, että samaa periaatetta oli sovellettava viimeksi mainitun laatuisiinkin

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 31 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 80.

voittovaroihin. Voittovarainrahaston sijoitukseenkin nähden oli valiokunta tahtonut ottaa huomioon ne yleishyödylliset ja yhteiskunnalliset tarkoitukset, joita rahasto ylipäätään oli aiottu edistämään. Ensi sijassa näytti siinä olevan otettava huomioon yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämispyrinnöt, jota tarkoitusta varten kaupunginvaltuusto hiljattain oli varannut kahden miljoonan markan suuruisen rahaston. Kun lainoja tästä rahastosta tulisi annettavaksi toista kiinnitysvakuutta vastaan, saavutettaisiin tuollaisella luotonannolla se etu, että kaupunki vallitsisi aikaisempiakin etuoikeuksia. Tähän nähden oli valiokunta katsonut olevan ehdottaminen, että voittovarainrahaston varat annettaisiin lainoiksi yleishyödyllistä rakennustoimintaa edistäville yrityksille kiinnitystä vastaan, esimerkiksi viiteenkymmeneen prosenttiin asti kiinteistön arvosta. Mitä lainausmuotoon tuli, näytti etusijassa kuoletuslainoja olevan annettava. Kun kuitenkin voi syntyä muitakin samansukuisia, kannatusta ansaitsevia yleishyödyllisiä yrityksiä, oli valiokunta ehdottanut, että kaupunginvaltuustolle varattaisiin jokin harkintavalta tässä kohden, joten siis tilaisuutta saataisiin rahaston varain sijoittamiseen myöskin osakkeisiin yrityksissä, jotka tarkoittivat väkijuomaliikkeen järjestämistä taikka muuta työväenluokan parasta.

Helsingin kaupungin varatut voittovarat taas hoidettaisiin ja tilitettäisiin kaupungin muiden varain yhteydessä ja niiden sekä pääoma että korkosäästö olisi aina kaupunginvaltuuston käytettävissä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, huomioon ottamalla edellä mainitussa lainpaikassa säädetty ehto.

Päätös ylijäämävarain varaamisesta ja jakamisesta olisi kaupunginvaltuuston tehtävä voittovaroista vuosittain annettavain apurahain jaon yhteydessä, ja näytti voittovarainvaliokunnan olevan kulloinkin harkinnan jälkeen kaupunginvaltuustolle annettava sellainen ehdotus varain kahtiajaon toimittamiseksi, kuin asianhaarat voivat aiheuttaa.

Mitä tuli sen rahamäärän, 43,472 markan 26 pennin käyttämiseen, jonka kaupunginvaltuusto oli päättänyt varata 1912 vuoden voittovaroista, ehdotti valiokunta tämän rahamäärän siirrettäväksi voittovarainrahastoon.

Koska oli suotavaa, että ylijäämävoittovaroja pitemmän ajanjakson kuluessa varattiin yhdenmukaisen ja johdonmukaisesti toimeenpannun järjestelmän mukaan, näytti kaupunginvaltuuston olevan itselleen ohjeeksi ja asianomaisten viranomaisten noudatettavaksi vahvistettava mainittua tarkoitusta varten hyväksymänsä säännöt eli ohjeet. Tässä yhteydessä näytti myös olevan vahvistettava voittovaroista annettavain vuosiavustusten jakamisessa ny-

kyään noudatettu menettelytapa, joten puheenalaiset säännöt käsittäisivät voittovarain käyttämisen kokonaisuudessaan.

Valiokunta ehdotti:

että kaupunginvaltuusto vahvistaisi valiokunnan laatimat säännöt noudatettaviksi kaupungille tulevain juovutusjuomavoittovarain käyttämisessä; sekä

että valtuuston kaupungin osalle tulleiden Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain viimeksi toimitetun jaon jälkeen varaama ylijäämä 43,472 markkaa 26 penniä pantaisiin edellä mainittuun voittovarainrahastoon.

Mietintöön liittyi herra Heikelin vastalause, jossa huomautettiin, että anniskeluosakeyhtiön voittovarain käyttäminen olisi vastedes järjestettävä niin että, jos, sittenkun kaupunginvaltuusto on voittovarain valiokunnan ehdotuksesta vahvistanut vuotuisten voittovarain jaon, ylijäämää syntyy, tämä annetaan rahatoimikamarin haltuun, jonka tulee se kasvuuttaa Helsingin kaupungin varattujen voittovarain tilillä. Nämä varatut voittovarat ynnä niille kertynyt korko olisi kaupunginvaltuuston käytettävä sellaisiin suurempiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, joita kunnan eduskunta haluaa edistää, mutta joita se ei ole velvollinen tukemaan jäseniään verottamalla. Vastalausuja ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että Helsingin anniskeluosakeyhtiön ylijäämävoittovarat on varattava valtuuston vastedes käytettäviksi edellä esitetyllä tavalla sekä annettava rahatoimikamarin hoidettaviksi Helsingin kaupungin varattujen voittovarain nimisinä.

Tätä mietintöä esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hyväksyä valiokunnan esityksen, kuitenkin tehden edellä mainittuihin sääntöihin vähäisen muutoksen, joten ne saivat seuraavan sanonnan:

Säännöt, joita on noudatettava Helsingin kaupungille tulevain väkijuomavoittovarain käyttämisessä.

Säännöt, joita on noudatettava Helsingin kaupungille tulevain väkijuomavoittovarain käyttämisessä.

1. Kaupungille tulevain väkijuomavoittovarain jaon valmistelun antaa kaupunginvaltuusto vuosittain toimeksi erityiselle sitä varten asetetulle viisijäseniselle valiokunnalle, jonka jäsenet valtuusto valitsee viimeistään ennen helmikuun umpeen menemistä.

2. Hakemus apurahan saamisesta vuotenaan käytettävänä olevista voittovaroista on osotettava kaupunginvaltuustolle sekä annettava valtuuston kansliaan viimeistään maaliskuun 15 päivänä. Saapuneet hakemukset lähetetään asianomaisille hallituksille ja lautakunnille ynnä kehotus, että toimittavat lausuntonsa asiasta edellä mainitulle erikoisvaliokunnalle viimeistään seuraavan huhtikuun 15 päivänä.

3. Lausuntojen saavuttua on kaupunginvaltuuston erikoisvaliokunnan

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 1 §.

otettava asia käsiteltäväksi niin hyvissä ajoin, että se voi antaa asiasta mietinnön ehdotuksineen kaupunginvaltuustolle viimeistään toukokuun 15 päivänä.

4. Yhdistykset, laitokset ja yksityishenkilöt, joille voittovaroista apurahoja annetaan, ovat velvolliset alistumaan siihen kunnan hallitusten ja lautakuntain silmälläpitoon, jonka kaupunginvaltuusto varain asianmukaisen käytön tarkastusta varten näkee hyväksi määrätä, sekä sitä varten näille viranomaisille antamaan lyhyen kertomuksen toiminnastaan sinä vuonna, joksi apuraha on myönnetty, niin myös muuten noudattamaan niitä ehtoja ja määräyksiä, joita kaupunginvaltuusto on kussakin eri tapauksessa katsonut tarpeelliseksi apurahan nauttimiseen nähden säätää.

5. Niiden hallitusten ja lautakuntain, jotka, niinkuin edellä on mainittu, pitävät silmällä apurahansaajain toimintaa, on näille annettava tieto myönnettyjen apurahain tarkoituksesta ja määrästä sekä kaikista niiden nauttimiseen nähden säädetyistä ehdoista ja määräyksistä.

6. Kaupungille tulevista väkijuomavoittovaroista on apurahain jaon jäleltä käytettävänä oleva ylijäämä kaupunginvaltuuston vuosittain varattava osin pysyväiseen Helsingin kaupungin voittovarainrahastoon, osin vastedes käytettäväksi Helsingin kaupungin varattuina voittovaroina.

Päätöksen tässä puheena olevain varain varaamisesta sekä niiden jakamisesta voittovarainrahaston ja varattujen voittovarain kesken tekee kaupunginvaltuusto edellä mainitun, asiaa valmistelemaan asetetun erikoisvaliokunnan esityksestä, samalla kun päättää apurahain jakamisesta kaupungin voittovarain osuudesta.

7. Voittovarainrahaston pääoma pysytetään vähentämättömänä. Rahaston korkovarat on aiottu etusijassa käytettäviksi sellaisten olojen järjestämiseen, joita voi syntyä väkijuomaliikkeen rajoittamista tahi lakkauttamista tarkoittavain, syvempään käypäin toimenpiteiden johdosta; kuitenkin saa kaupunginvaltuusto, kun asianhaarat vaativat, käyttää näitä korkovaroja muihinkin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan semmoisiin, joista kunta itse on velvollinen pitämään huolta jäseniään verottamalla.

Toistaiseksi ja kunnes kaupunginvaltuusto toisin päättää, on voittovarainrahaston tuotto lisättävä pääomaan.

8. Voittovarainrahastoa kasvuuttaa ja hoitaa rahatoimikamari. Rahaston varat annetaan lainaksi yleishyödyllistä rakennustoimintaa edistäville yrityksille kiinnitystä vastaan viiteenkymmeneen prosenttiin asti kiinteistön arvosta taikka sijoitetaan, mikäli kaupunginvaltuusto niin päättää, osakkeisiin yrityksissä, jotka tarkoittavat väkijuomaliikkeen järjestämistä tahi muuten työväenluokan parasta; ja sovelletaan rahaston hoidossa muuten niitä periaatteita, jotka tässä kohden ovat noudatettavina kaupungin lahjoitusrahastoihin nähden.

9. Varattujen voittovarain sekä pääoma että korko käytetään kaupunginvaltuuston tarkemman määräyksen mukaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja yrityksiin, yhtäläisin poikkeuksin kuin 7 kohdan 1 momentissa on sanottu.

Varatut voittovarat on kasvuutettava ja hoidettava kaupungin muiden varain yhteydessä rahatoimikamarin antamain tarkempain määräysten mukaisesti.

Apurahoja kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta.

Vuodelta 1913 jaettaessa niitä apurahoja, jotka kaupunginvaltuuston lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen mukaan on vuosittain annettava kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta,

annettiin [1]) 38 hakijasta seuraaville henkilöille kullekin 50 markan apuraha, nimittäin: A. Ahlstedtille, M. L. Blomqvistille, M. L. Boströmille, E. L. Forsgrenille, G. Forsströmille, K. K. Johanssonille, J. M. Landénille, A. S. Sandmanille, S. Strandbergille, A. B. Tiinaselle, B. A. Walanteelle ja S. Lönnforsille; ja oli nuo rahamäärät rahatoimikonttorin toimesta mainitun rahaston käytettävinä olevista varoista talletettava säästöpankkiin kunkin edellä mainitun henkilön hyväksi, jotka sitten saisivat rahatoimikonttorista noutaa säästöpankkikirjansa, minkä ohessa näiden ja muiden hakijain saatavana oli rahatoimikonttorissa pidettävä heidän sinne antamansa todistukset ja papinkirjat.

Kunnallisen lainarahaston perustaminen yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 30 päivänä 1912 oli rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi lähettänyt [2]) herra Stenrothin tekemän esitysehdotuksen kolmen miljoonan markan suuruisen kunnallisen lainarahaston perustamisesta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi, antoi kamari asiasta helmikuun 17:ntenä päivätyn lausunnon [3]). Siinä kamari esitti m. m. seuraavaa:

Rahatoimikamari ei ollut voinut eikä tahtonut sivuuttaa esitysehdotuksen tärkeätä kunnallispoliittista tarkoitusta. Kamari oli kuitenkin asettunut sille kannalle, ettei esitysehdotuksen nykyään tulisi aiheuttaa toimenpidettä. Tähän tulokseen oli kamari tullut etusijassa rahataloudellisista syistä. Erittäin suurta varovaisuutta täytyi nimittäin noudattaa osotettaessa varoja 1911 vuoden obligatsionilainasta, koska kaupungille ei voinut olla edullista lähivuosina uudelleen esiintyä ulkomaisilla lainamarkkinoilla. Näytti sentähden siltä, kuin olisi ainoastaan pakottavimmat tarpeet täytettävä ja mikäli mahdollista etusijassa ainoastaan tuottavia yrityksiä lähivuosina lainavaroilla kustannettava. Näin ollen kamari oli katsonut, että yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämistä tarkoittavan lainarahaston perustamiseen pyydettyä määrärahaa ei olisi myönnettävä. Jos taas lainarahaston pääoma supistettaisiin esimerkiksi miljoonaan markkaan, jäisi esitysehdotuksen perusaate toteutumatta, koska, siinä tapauksessa että lainarahasto supistettaisiin noin vähiin, lainausliikkeen tulokset olisivat sangen näennäisiä.

Itse esitysehdotus sinänsä, semmoisena kuin se oli seikkaperäisesti selvitetty asiaa käsittelemään aikaisemmin asetetun valiokunnan [4]) mietinnössä, tiesi sitä paitsi sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä kaupunginhallinnon taholta, jotka rahatoimikamarin mielestä eivät veisi toivottuihin suotuisiin tuloksiin. Kiitettävästi pyrkies-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 9 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 162 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — [4]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 167.

sään edistämään terveydelliseltä kannalta tyydyttäväin asuntojen tuotantoa, mutta samalla ehkäistäkseen tonttikeinottelua, oli valiokunta ehdottanut lainasopimukseen pantavaksi niin monta, ankaraa ja rajoittavaa ehtoa, että toiselta puolen lainanottajat tuskin voivat alistua joka tapauksessa niitä noudattamaan ja toiselta puolen aiotun lainarahaston hoitokunnalle koituisi niin paljon työtä, että luultavasti kävisi tarpeelliseksi asettaa erityinen viranomainen toimittamaan siinä kohden tarpeellista valvontaa.

Sensijaan oli kamari tahtonut ehdottaa ryhdyttäväksi toimenpiteeseen, jonka tarkoitus oli jossain määrin sama kuin esitysehdotuksenkin, nimittäin Vallilan alueen uutisrakennustoiminnan edistämisrahaston lisäämiseen sekä samalla lainarahaston toimialan laajentamiseen.

Rahatoimikamari ehdotti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi m. m.:

että valiokunnan ehdotus kunnallisen lainarahaston perustamisesta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi sekä 3,000,000 markan osottamisesta tähän tarkoitukseen evätään; sekä

että Vallilan lainarahasto laajennetaan lainarahastoksi kaupungin vuokra-alueiden uutisrakennustoiminnan avustamista varten ja että siihen tarkoitukseen osotetaan 235,750 markan lisämääräraha.

Asiaa uudestaan esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto maistraatilta anoa ryhtymistä toimenpiteisiin lisätyn valtuuston valitsemiseksi asiaa käsittelemään ja ratkaisemaan, minkä ohessa asia palautettiin sitä varten aikaisemmin asetettuun valiokuntaan, jonka lausuntoa pyydettiin rahatoimikamarin ehdotuksesta.

Asiasta antamassaan, huhtikuun 19:ntenä päivätyssä mietinnössä [2]) lausui vastamainittu valiokunta seuraavaa:

Rahatoimikamari oli ollut sitä mieltä, että ainoastaan pakottavimmat tarpeet olisi täytettävä ja mikäli mahdollista etusijassa ainoastaan tuottavia yrityksiä lähivuosina kustannettava lainavaroilla. Valiokunta katsoi kyllin vakuuttavasti osottaneensa, että sen suuntaiset toimenpiteet, joita valiokunnan ehdotuksessa mainittiin, olivat pakottavan tarpeen vaatimia. Itse „tuottavan menon“ käsitteeseen nähden oli huomattava, etteivät yksin, eivätpä edes aina ne menot olleet etusijassa tuottavia, mitkä käytettiin aineellisten hyödykkeitten valmistamiseen, vaan oli sen ohessa ja toisinaan suuremmassakin määrässä näin laita menojen, jotka tarkoittivat tärkeimmän tuotantovälineen, inhimillisen työvoiman, ylläpitämistä ja kehittämistä. Tältä kannalta katsoen oli asumusolojen paranta-

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 26 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44.

mista tarkoittavilla pyrinnöillä välitöntä arvoa yhteiskunnalle ja sen taloudelle, samalla kun ne välillisesti olivat omansa ehkäisemään sairaanhoidon, köyhäinhoidon, pakkokasvatuksen ja terveyspoliisin aiheuttamain menojen suhteetonta kohoamista. Tähän tuli lisäksi, että kunnan varojen käyttäminen tässä puheena olevaan tarkoitukseen ei tietänyt pääoman lopullista luovutusta kunnan hallusta, vaan ainoastaan sen sijoittamista täyttä korkoa tuottavaksi. Ehdotuksen toteuttaminen ei siis millään tavoin rasittaisi kaupungin rahasääntöäkään.

Valiokunta oli edelleen sitä mieltä, että alkuaan ehdotettu kolmen miljoonan markan määrä olisi ollut toivottava, jotta täkäläisten asumusolojen alalla vallitsevia epäkohtia olisi käynyt tehokkaasti poistaminen. Mutta ellei rahallisista syistä tätä määrää heti voitaisi osottaa, niin olisi kuitenkin valiokunnan vakaumuksen mukaan mahdollista ja tarpeellista päästä lähemmäksi päämäärää, jos hiukan pienempikin rahamäärä myönnettiin. Uudestaan käsitellessään kysymystä, minkä määräinen aiotun lainarahaston pitäisi olla, oli valiokunta katsonut voivansa muodostella aikaisempaa ehdotustaan siihen suuntaan, että puheenalaiseen tarkoitukseen tällä kertaa myönnettäisiin lainavaroista ainoastaan kaksi miljoonaa markkaa.

Sen johdosta mitä rahatoimikamari oli muistuttanut valiokunnan ehdottamia lainasopimuksen ehtoja vastaan, huomautti valiokunta että, kun yhteiskunta kerran myönsi huomattavia etuja — tässä tapauksessa helposti saatavia ja huokeakorkoisia lainoja toista kiinnitystä vastaan —, täytyi myös täysin turvaavia ehtoja asettaa ja riittävä tarkastus järjestää, jotteivät keinottelijat voisi käyttää lainausliikettä tai sen avulla rahallisesti edistettyjä rakennusyrityksiä omaksi voitokseen, niinkuin laajassa mitassa oli laita valtion kymmenkunnan vuotta takaperin umpimähkään myöntämiin edullisiin rakennuslainoihin nähden. Harhaan osunut aulius pian tekisi tyhjäksi lainausliikkeen varsinaisen tarkoituksen.

Rahatoimikamarin ehdotus Vallilan lainarahaston laajentamisesta ei olisi omansa aikaansaamaan sosialipoliittiselta kannalta mainittavaa huojennusta tässä kaupungissa vallitsevaan asuntohätään. Jotta tämä hätä saataisiin tehokkaasti poistetuksi, oli tarpeen ainakin niin laajaksi suunniteltu kunnallinen lainausliike, kuin valiokunta oli ehdottanut.

Valiokunta ehdotti:

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi 1911 vuoden obligatsionilainan nettomäärästä käytettäväksi kaksi miljoonaa markkaa erityisen, kaupungin varsinaisen meno- ja tuloarvion ulkopuolella tilitettävän, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston muodostamiseksi, josta pitkäaikaisia kuoletus-

lainoja myöhempää, viidestäkymmenestä viiteenyhdeksättä prosenttiin kiinteistön arvosta vastaavaa kiinnitysvakuutta vastaan sekä 6 %:n vuotuismaksuin, 5 1/4 % korkoa lukien, myönnetään osakeyhtiöille, osuuskunnille, säätiöille ja yhdistyksille tahi yksityishenkilöille, jotka sellaisilla edellytyksillä, mitkä tekevät keinottelun mahdottomaksi, aikovat jäsenilleen taikka itsellensä taikka myös vähävaraisten vuokrattaviksi rakennuttaa terveydelliseltä kannalta tyydyttäviä, pieniä, enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä asuinhuoneistoja; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi antaa sosialilautakunnan toimeksi valtuustolle tehdä ehdotuksen edellä mainitun rakennuslainarahaston hoitoa koskeviksi tarkemmiksi määräyksiksi sekä esityksen siitä, millä perusteilla mainitusta rahastosta lainoja annetaan ja millä ehdoilla niitä saa nauttia.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä päätti [1]) tämä 57 äänellä 10 vastaan, jotka annettiin rahatoimikamarin ehdotuksen puolesta, hyväksyä valiokunnan viimeksi mainitussa mietinnössä olevan ensimäisen ponnen, ja annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia päätökselle asianmukainen vahvistus.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti [2]) tämän jälkeen sekä alistaa lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksen varata 1911 vuoden obligatsionilainasta kaksi miljoonaa markkaa puheena olevaan tarkoitukseen k. senaatin vahvistettavaksi että myös antaa sosialilautakunnan toimeksi yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen lähemmiksi määräyksiksi edellä mainitun rakennuslainarahaston hoidosta sekä esityksen siitä, millä perusteilla sanotusta rahastosta lainoja annetaan ja millä ehdoilla niitä saa nauttia.

Maistraatin kirjelmässä heinäkuun 23 päivältä ilmoitettiin [3]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen kesäkuun 27 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston vastamainitun päätöksen.

Edellä mainittua tehtävää täyttääkseen lähetti sosialilautakunta kirjelmässä [4]) lokakuun 22 päivältä valtuuston hyväksyttäväksi laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston säännöiksi sekä mainitun rahaston hoidossa noudatettavaksi johtosäännöksi.

Kaupunginvaltuusto vahvisti [5]) ehdotukset eräin muutoksin, joten säännöt ja johtosääntö saivat seuraavan sanonnan:

[1]) Lis. valt. pöytäk. huhtik. 29 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 29 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 7 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 69. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 17 §.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston säännöt.

1 §.

Kaupunginvaltuuston 29 päivänä huhtikuuta 1913 tekemällään päätöksellä perustaman, Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston tarkoituksena on osakeyhtiöille, säätiöille, yhdistyksille ja yksityisille henkilöille myönnettävillä kuoletuslainoilla, keinottelua estävillä ehdoilla, edistää terveydellisesti tyydyttäviä, enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä, pieniä asuntohuoneistoja sisältäväin rakennusten teettämistä.

2 §.

Rahastosta myönnetään lainoja toista tahi myöhempää kiinnitysvakuutta vastaan viidestäkymmenestä viiteenyhdeksättä prosenttiin kiinteistön arvosta.

Lainain vuotuismaksu on kuusi prosenttia, joista viisi ja neljäsosa prosenttia korkoa ja jäännös kuoletusta.

3 §.

Rahastosta myönnetään lainoja ainoastaan uutisrakennuksen teettämistä varten tontille, jonka kaupunki on suorastaan lainanhakijalle luovuttanut.

4 §.

Yksityisille henkilöille ei myönnetä lainaa useampaan kuin yhteen kiinteistöön, eikä viittätuhatta markkaa suurempaa lainaa.

5 §.

Yhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen ollessa lainanottajana älköön rakennusyrityksen osakkaille jaettako suurempaa vuosiosinkoa kuin kuusi prosenttia osakepääomalle tai muuten yritykseen tehdyille maksuille, kuitenkin niin että, jos voitto jonakin vuonna ei ole sallinut kuuden prosentin osinkoa, erotus voidaan suorittaa jonkun seuraavan vuoden voitosta; älköönkä muunlaista hyvitystä osakkaalle annettako.

Liittymän, jonka tarkoituksena on antaa osakasten vähitellen lunastaa yrityksen teettämiä omia koteja, olkoon valta lukea voittoa osakasten hyväksi myöskin yksityisten asuntojen hinnan osamaksuna.

6 §.

Yhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen osakkaalla ei ole oikeutta useampaan kuin yhteen asuinhuoneistoon lainoitetussa kiinteistössä.

7 §.

Asuinhuoneiston haltija älköön ilman lainarahaston hallituksen suostumusta toiselle vuokratko huoneistoa eikä sen osaa älköönkä pitäkö luonaan asumassa muita kuin oman perheensä jäseniä.

8 §.

Lainarahaston hallituksen tulee vahvistaa kunkin asuinhuoneiston vuokran korkein sallittu määrä.

9 §.

Lainarahaston hallituksen on valta tarkastaa lainoitettu kiinteistö ja antaa tästä aiheutuvia määräyksiä.

Lainarahaston hallituksella on valta, milloin tarpeelliseksi havaitaan, tarkastaa lainanottajan kiinteistöä koskevat tilit ja muut asiakirjat.

10 §.

Yhtiö, osuuskunta tai yhdistys ei voi saada tai nauttia rahastosta lainaa, ellei sen sääntöjä ole laadittu huomioonottaen yllä 5 ja 6 §:än kohdalla olevia määräyksiä.

11 §.

Lainanottajan ei ole valta irtisanoa lainaa maksettavaksi, ennenkuin kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun lainamäärä on kokonaan nostettu.

Lainarahaston hallitukselle pidätetään oikeus myöskin lainausajan kestäessä irtisanoa laina maksettavaksi, jos hallitus havaitsee, että lainanottaja on rikkonut lainasopimuksen määräyksiä, jos lainoitettu kiinteistö on myyty tai vaihdettu, jos sitä on käytetty tavalla, joka poikkeaa nyt puheenalaisen lainanannon tarkoituksesta tai jos lainanottaja on kieltäytynyt toimeenpanemasta tarpeelliseksi katsottuja korjauksia.

12 §.

Lainarahaston hallituksen asiana on, noudattaen edellä olevia sääntöjä, antaa ne lisämääräykset, mitkä lainaehtoihin ja lainasopimukseen nähden havaitaan tarpeelliseksi.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston hallinnon johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston hallintoa hoitaa Helsingin kaupungin sosialilautakunnan valvonnan alaisena lautakunnan siihen asettama jaosto.

2 §.

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja ja kaksi jäsentä sekä kaksi varajäsentä, jotka sosialilautakunta vuosittain valitsee ensimäisessä kokouksessaan.

3 §.

Jaosto kokoontuu puheenjohtajan kutsusta.

Jaoston jäsenet saavat palkkiota kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

4 §.

Lainoitettavia kiinteistöjä tarkastaa ja arvioi jaoston tähän toimeen ottama arkkitehti, joka saa palkkiota kustakin toimituksesta jaoston vahvistaman taksan mukaan.

5 §.

Lainahakemukset sekä hakemukset, jotka tarkoittavat myönnetyn lainan suorituseräin maksamista, harkitsee ja ratkaisee jaosto, joka rahatoimikamarilta pyytää suoritettavaksi hyväksyttyjen eräin määräämistä maksettaviksi.

6 §.

Kun laina on täydelleen nostettu, jätetään kaikki lainarahastolle kuuluvat vakuusasiakirjat rahatoimikamarille tallennettaviksi.

7 §.

Rahatoimikamarin on valvominen kaupungin oikeudellisia etuja lainanottajaa kohden, sill'aikaa kuin jaoston ja sen toimihenkilöiden tulee valvoa, että lainasopimukseen liittyvät, yhteiskunnallista merkitystä olevat ehdot tulevat noudatetuiksi.

8 §.

Kaikki lainarahaston tiliin tapahtuvat nostot ja maksut toimitetaan kaupungin rahatoimikonttorissa, joka myös hoitaa rahaston kirjanpidon.

9 §.

Hallintojaoston tulee vuosittain ennen helmikuun loppua sosialilautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna ynnä katsaus rahaston tilaan vuoden vaiheessa.

1914 vuoden menosääntöön merkittiin [1]) edellä mainittu 2,000,000 markan määräraha.

Kysymys hypoteekkikassan aikaansaamisesta lainain myöntämiseksi vähävaraisten rakennusyrityksiin.

Herra Schybergsonin kaupunginvaltuustossa vireille paneman kysymyksen erityisen hypoteekkikassan aikaansaamisesta lainain myöntämiseksi vähävaraisten yhteiskuntaluokkain tarpeita tyydyttäville rakennusyrityksille lähetti [2]) valtuusto lähemmin valmisteltavaksi rahatoimikamariin.

Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden osto sekä obligatsionilainan ottaminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa tammikuun 16 päivältä tarjosi herra Nykopp Helsingin kaupungin ostettavaksi 6,500 Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osaketta osinkolippuineen vuodelta 1912 560 markan hinnasta kappaleelta, maksettavaksi nimellisarvon mukaan kaupungin antamilla 5 %:n obligatsioneilla, joille juoksee korko tammikuun 1 päivästä 1913 ja jotka asetetaan Suomen markoille, kruunuille, reichsmarkoille, punta sterlingeille sekä frangeille ja jotka obligatsionit olisi kaupungin toimesta saatettava kaupattaviksi Hampurin pörssissä, mutta joiden takaisinmaksuajan ja kuoletussuunnitelman kaupunki saisi määrätä, ja liittyi tarjoukseen ehto, että kaupungin tuli, jos osakekauppa syntyi, samoin ehdoin, mutta pois lukemalla vuodelta 1912 kannettua osinkoa vastaava määrä, lunastaa muut Helsingin raitiotie- ja om-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 22 §.

nibusosakeyhtiön osakkeet, jotka ennen toukokuun 1 päivää 1913 ehkä tarjottiin kaupungin lunastettaviksi. Tarjous oli voimassa helmikuun 28 päivään 1913.

Asiasta vaadituksi lausunnoksi ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 30 päivältä, ettei se asian valmisteluun käytettävänä olleen ajan lyhyyden johdosta ollut voinut vielä silloin lähettää kaupunginvaltuustolle perusteltua ehdotusta asiasta. Kamari oli kuitenkin käsitellyt asian loppuun sekä päättänyt esittää, että valtuusto lisätyin luvuin osottaisi puheena olevaan tarkoitukseen enintään 5,250,000 markkaa, maksettavaksi tarkoitusta varten otetusta kotimaisesta obligatsionilainasta, jonka juokseva korko olisi 5 % ja kuoletusaika 32 vuotta. Kun tehty tarjous kuitenkin oli voimassa ainoastaan helmikuun loppuun, mutta kaupunginvaltuusto ei voisi asiaa tuon määräajan kuluessa ratkaista, ellei maistraatilta heti anottaisi lisättyjen kaupunginvaltuusmiesten valitsemista asiaa käsittelemään, esitti kamari, että valtuusto maistraatille tekisi sellaisen anomuksen.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin esityksen, minkä ohessa valtuusto päätti asiaa kaikin puolin selvittämään asettaa erikoisvaliokunnan, johon valittiin herrat Engström, af Forselles, Mattsson, Stenroth ja Paloheimo ja jonka tuli lisäksi valmistella asiaa rahatoimikamarin siitä annettavan lausunnon pohjalla.

Sittemmin antamassaan lausunnossa esitti [2]) rahatoimikamari m. m. seuraavaa:

Tehty tarjous tarkoitti, että kaupunki hankkisi itselleen osakeenemmistön Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiössä. Kuinka merkitsevä tämä enemmistö oli, ei nykyhetkellä ollut varmasti arvioitavissa, koska oli epätietoista, minkä verran osakkeenomistajat käyttäisivät hvväkseen sitä ehtoa, että he ennen toukokuun 1 päivää tarjoisivat osakkeensa kaupungin lunastettavaksi. Mutta mikäli kamari oli saanut oikeita tietoja erinäisiltä osakkeenomistajilta, jotka toistaiseksi eivät olleet herra Nykoppin välityksellä tarjonneet osakkeitaan kaupungin lunastettavaksi, oli varsin luultavaa, että useimmat osakkaat tarjouksen tekisivät. Joka tapauksessa vaatinee tarpeellinen varovaisuus asian arvostelemisessa edellyttämään, että kaupunki ei saisi haltuunsa niin monta osaketta, kuin se tarvitsi saadakseen yhtiökokouksessa ehdottaman äänten enemmistön, koska osakeyhtiölle vahvistetuissa säännöissä oli määräys, ettei kukaan saanut äänestää enemmällä kuin kymmenesosalla kokouksessa edustetun osakepääoman määrästä. Mutta tuollainen tilanne oli kamarin

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 32 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

mielestä ainoastaan teoreettisesti katsoen heikko kohta, koska tietysti osakas, jolla kuten kaupungilla tässä tapauksessa olisi hallussaan vähintään 2/3 kaikista osakkeista, todellisuudessa olisi määrääjänä yhtiössä, koska yhtiön vähemmistö ei tietenkään voisi ottaa hartioilleen sitä taloudellista vastuuta, minkä liikkeen johdon täytyi tuottaa johtokunnalle. Luultavaa oli, että kohdakkoin muitakin osakkeita tarjottaisiin kohtuullisesta hinnasta kaupungin lunastettavaksi. Tähän epäilykseen ei kamari mainitsemistaan syistä ollut katsonut olevan paneminen sanottavaa, vielä vähemmän ratkaisevaa merkitystä.

Kamari oli etusijassa käsitellyt kysymystä kahdelta näkökannalta: kunnallispoliittiselta ja rahalliselta.

Raitiotieliikennettä harjottaisi joka tapauksessa aluksi ja ehkäpä vastaisuudessakin yksityinen osakeyhtiö, joten se ei muuttuisi yksinomaan kunnalliseksi liikeyritykseksi. Mutta sen johdosta että kaupunki tulisi yhtiön pääosakkaaksi, voisi kaupunginhallinto kuitenkin pääasiassa harjottaa liikettä ei ainoastaan liikeyrityksenä, vaan myös vaarinottamalla mitä kaupungin etu ja hyöty kunnallispoliittiselta kannalta vaativat. Sensijaan että, niinkuin tähän asti, etusijassa pantaisiin huomiota liikkeen taloudelliseen tulokseen ja osakasten vaatimukseen saada mahdollisimman suuri osinko, hoidettaisiin raitiotieliikettä kiinnittämällä huomiota yleisempiin kunnallispoliittisiin tarkoituksiin. Vaikeuksia, joita kunnallishallinnon rajoitettujen määräysten johdosta oli maamme kunnallisten liikeyritysten liikemäisessä hoidossa, ei tässä tapauksessa esiintyisi, vaan raitioteiden hoito säilyttäisi erillisen luonteensa. Niinikään olisi yhtiön kirjanpito kaupungin yleisestä kirjanpidosta erillään, eikä tämän yrityksen erikoinen tulo- ja menoarvio koskisi kaupungin rahasäännön käsittelyyn. Liikkeen virka- ja palvelusmiesten palkkausmuoto ja -määrä sovitettaisiin likemmin liikkeen hoidossa tähän asti noudatettujen periaatteiden mukaisesti, tarvitsematta sen tuottaa kaupunginhallinnolle laajakantoisia seurauksia. Ja kuitenkin voisi kaupunginhallinto määrätä yrityksen hoidon suuntaviivat niiden perusteiden mukaisesti, mitkä kunnan kannalta katsottiin edullisimmiksi. Jos vastedes osottautuisi, että tämä kunnallisen liikeyrityksen muoto tuotti vaikeuksia ja melkoisia epäkohtia, ei liene mahdotonta saada yhtiötä hajoitetuksi ja siirtyä meillä tähän asti noudatettuun kunnallisten liikeyritysten muotoon. Kunnallispoliittiselta kannalta katsoen ei siis ehdotuksen hyväksyminen kohtaisi estettä; päin vastoin olisi ehkä eräitä etuja saavutettavina.

Rahalliselta kannalta oli kamari arvostellut asiaa seuraavasti:

Tarjous koski alkuaan 6,500 osakkeen ostoa 560 markan hinnasta kappale kuluvan vuoden osinkolipun kera, mutta sittemmin

oli tarjottu osakemäärä vähentynyt ainoastaan 5,059:ksi. Näiden osakkeiden ostohinta oli siis 2,833,040 markkaa. Jos lähdettiin 1912 vuoden tilinpäätöksen pohjalta, olisi kaupungin osuus vuosivoitosta, poistot ja siirrot poisluettua, ollut 160,900 markkaa eli niinmuodoin 5.678 %. Kaupunki voisi siis joka tapauksessa odottaa saavansa täyden koron käytetylle pääomalle. Oli luonnollista että, kun kauppasumma olisi maksettava obligatsioneilla, tämän kotimaisen obligatsionilainan kuoletusaikaa ei olisi sopiva määrätä ylen pitkäksi, enintään 32 vuodeksi, joten laina olisi maksettu voimassa olevan toimilupakauden umpeen mennessä. Vuosittain olisi siis suoritettava melko suuri kuoletus, johon nähden kaupungin tulisi varata itselleen oikeus milloin hyväksi näkee konvertata mainittu obligatsionilaina. Edellyttäen 5 %:n korkoa ja 32 vuoden kuoletusaikaa olisi vuotuismaksu, jos 5,059 osaketta ostettiin ehdotettuun hintaan, kaikkiaan 179,275 markkaa 96 penniä, jos taas kaikki osakkeet ostettiin, 332,222 markkaa 21 penniä. Jos taas kuoletusaika määrättäisiin 20 vuodeksi, s. o. siksi ajankohdaksi, jolloin kaupungilla oli oikeus lunastaa raitiotielaitos, olisivat vastaavat summat 227,300 markkaa 47 penniä ja 421,273 markkaa 60 penniä. Vaikkakin siis siten osa kauppahinnan kuoletusta suoritettiin kaupungin vakinaisilla tuloilla, ei tämän seikan tarvinnut herättää epäilystä, koska yhtiön puhtaan voiton pitäisi voida laskea niin tuntuvaksi, että siten korvautuisi ei ainoastaan korko, vaan tuntuva osa kuoletustakin. Varain osottaminen kauppahinnan kuoletukseen ei kuitenkaan saanut vaikuttaa laskelmiin, koska yhtiö tarpeellisia poistoja tekemällä piti voimassa omaisuuden arvoa. Kysymyksestä, oliko vuotuista 300,000 markan poiskirjotusta tahi siirtoa uudistusrahastoon raitiotieyrityksen laatuun ja laajuuteen katsoen pidettävä riittävänä, näytti vallitsevan eri mieliä. Kamari nojasi käsityksensä ulkomaiselta ammattimieheltä saamaansa asiantuntevaan lausuntoon, jonka mukaan melkoista pienempikin määrä riittäisi. Unohdettava ei ollut, mitä melkoisia välillisiä tuloja kaupungilla samaan aikaan oli odotettavana. Kaupungin sähkölaitos saisi, edellyttäen sen antavan tarvittavan käyttövoiman, tuntuvia lisätuloja ja kaupungin käyttämättömäin maiden arvo nousisi määriin, jotka nykyään tuskin olivat arvioitavissa. Epäilemätöntä oli, että kaupungilla olisi tuntuvaa taloudellista etua siitä, että se voisi johtaa kaupungin raitiotiekäytön muuttuneiden asutusolojen ja kunnan asutuspolitiikan vaatimusten mukaisesti.

Kooten mitä edellä oli lausuttu puheenalaisesta osakkeiden hinnasta tuli kamari seuraaviin johtopäätöksiin:

1) että hintaa täytyi pitää myyjälle, s. o. yhtiön osakkaille

edullisena, erittäinkin kun otettiin huomioon jälellä olevana toimilupakautena välttämätön tuntuva kuoletus;

2) että hinta ostajalle, s. o. kaupungille, tosin oli korkea, mutta ei liian korkea, kun huomioon otettiin, että kaupunkia ei sitonut määrätty toimilupakausi;

3) että hintaa oli arvosteltava silmällä pitäen niitä linjoja, joita osakeyhtiö nyt liikennöi tahi jotka se oli velvollinen rakentamaan ja jotka lisäksi tulevien uusien linjain johdosta kävivät vieläkin edullisemmiksi.

Yhdessä kohdassa kamari ei kuitenkaan ollut voinut puoltaa tehtyä tarjousta. Kamarin mielestä tulisi kaupungin annettavain obligatsionien olla yksinomaan Suomen rahan määräisiä eikä niitä pitäisi saada kaupata ulkomaisessa pörssissä, koska ei voinut olla kaupungin edun mukaista, että ulkomaisiin pörsseihin saatettiin uudentyyppinen ja määrältään verraten vähäpätöinen obligatsionilaina. Kun kaupungin vastedes ehkä täytyi ottaa uusi ulkomainen laina, olisi epäilemättä epäedullista, jos nyt puheena oleva laina olisi ollut saatettu ulkomaisille rahamarkkinoille.

Kun rahatoimikamari ei ollut voinut aikaansaada hyväksyttävää sopimusta raitiotieyhtiön kanssa, mikäli koski niiden uusien raitiotielinjain toimilupaa, jotka lähimmässä tulevaisuudessa oli rakennettava, oli kamarilla ollut kaupunginvaltuustolle ehdotettavana ainoastaan kolme keinoa päiväjärjestyksessä olevan kulkulaitoskysymyksen ratkaisemiseksi. Ensimäinen keino oli, että kaupunki itse rakentaisi ja liikennöitsisi uudet linjat, toinen että kaupunki toimeenpanisi auto-omnibusliikenteen sekä kolmas että kaupunki käyttäisi hyväkseen tehtyä tarjousta raitiotieyhtiön osake-enemmistön lunastamiseksi. Näytti siltä, kuin ensiksi mainittu keino toiselta puolen tarjoisi suurempia mahdollisuuksia kaukaisemmassa tulevaisuudessa järjestää kaupungin liikenneolot, mutta toiselta puolen se ainakin alussa olisi viimeksi mainittua keinoa taloudellisesti epäedullisempi, erittäinkin siihen nähden että melkoinen osa 1911 vuoden obligatsionilainaa olisi tähän tarkoitukseen osotettava, minkä johdosta kaupungin olisi pakko aikaisemmin kuin muuten esiintyä ulkomaisilla lainamarkkinoilla. Mitä taas toiseen keinoon tuli, oli kamari, joka eräästä englantilaisesta tehtaasta oli hankkinut tietoja auto-omnibussien hinnoista, saanut selville, että auto-omnibussien säännöllisen liikenteen järjestäminen kohtaisi vaikeuksia ja että tästä olisi niin suuria kustannuksia, ettei tuollainen liikenne, erittäinkin siihen katsoen, että kävisi välttämättömäksi pitää kaupungin viertotiet nykyistä paremmassa kunnossa, olisi taloudelliselta kannalta niin edullinen, että sen kävisi asettaminen raitiotieliikenteen edelle. Raitiotieyhtiön osake-enemmistön hankkiminen sitä paitsi tietäisi

kehityksen jatkamista tähän asti alotettuun suuntaan, vaikkakin huomioon ottamalla kaupungin vaatimuksia tähänastista suuremmassa määrässä, vähitellen lunastamalla raitiotielaitos, joka lunastus luultavasti ennemmin tai myöhemmin tulisi toimitettavaksi.

Rahatoimikamari esitti

kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostoon osotetaan enintään 5,250,000 markan määrä, suoritettavaksi tätä tarkoitusta varten erittäin otettavasta kotimaisesta obligatsionilainasta, joka juoksee 5 %:n korolla ja jonka kuoletusaika on 32 vuotta; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia tälle päätökselle asian mukaisen vahvistuksen;

samoin kuin varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että rahatoimikamari saa toimekseen lunastaa nyt tarjotut ynnä mahdollisesti ennen toukokuun 1 päivää tarjottavat raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeet edellä esitetyin ehdoin; sekä

että rahatoimikamarin on tehtävä edellä mainittujen päätösten johdosta tarpeelliset ehdotukset.

Kaksi rahatoimikamarin jäsentä ehdotti kamarin lausuntoon liittyvässä vastalauseessa puheena olevaa osakkeiden myyntitarjousta hylättäväksi, sekä esitti ehdotuksensa perustelemiseksi pääasiassa seuraavaa:

Lunastettuaan ainoastaan 5,059 raitiotieyhtiön osaketta, mikä olisi noin 54 % kaikista osakkeista, kaupunki tosin omistaisi yhtiön osake-enemmistön, mutta ei kuitenkaan yhtiön sääntöjen johdosta olisi määrääjänä yhtiössä, ja kun yksityisten osakkaiden etu tietysti tarkoitti mahdollisimman suuren osingon saamista eikä kaupungin kunnallispoliittisten tarkoitusten edistämistä, tietäisi tämä, että kaupunki, ostettuaan lähes kolmella miljoonalla markalla itsensä yhtiön osakkaaksi, ei ollut päässyt askeltakaan eteenpäin. Tämän johdosta kaupungille pitäisi, jotta lunastaminen voisi tulla kysymykseen, olla taattu oikeus lunastaa enemmän kuin 9/10 kaikista osakkeista. Tämänlaatuista tarjousta ei kuitenkaan ollut olemassa.

Laskettaessa täkäläisen raitiotieliikkeen kannattavaisuutta, sittenkun kaupunki oli sen ottanut haltuunsa, oli muistettava, että täällä nykyään vallitsevan katsantokannan mukaan vaatimukset raitioteihin nähden, niiden tultua kaupungin haltuun, kohoaisivat, samalla kun liikkeen palveluskunta aivan luultavasti vaatisi palkkoja tuntuvasti korotettavaksi. Nämä seikat aikaansaivat vuosivoiton vähenemisen. Ja samaan suuntaan vaikuttaisi sekin seikka, että kaupungin olisi pakko laajentaa raitiotieverkkoa erinäisillä linjoilla, jotka ainakin alkuvuosina antaisivat sangen vähän, eräissä tapauk-

sissa ehkä tuskin mitään korkotuloa. Kun eräitten teknikkojen mielestä tähänastiset poistot olivat olleet liian pienet, olisi näitä lisättävä, minkä johdosta voitto tietenkin yhä vähenisi.

Osakkeista pyydetty hinta oli sekä yhtiön pääomaan että jaettuihin osinkoihin nähden aivan liian korkea.

Siksi kunnes kaupunki sai oikeuden lunastaa laitoksen, voisi se tulla toimeen joko itse rakennuttamalla uusia raitiotielinjoja, joita yhtiö tahi kaupunki itse liikennöi, tahi käyttämällä automobiiliomnibusseja.

Lopuksi huomautettiin siitä kunnan velkain lisääntymisestä, minkä tämä kauppa tuottaisi. Ei nimittäin riittänyt vain kaikkien osakkeiden ostoon käytettävä määrä, hiukan yli 5 miljoonan markan, vaan kävi myös tarpeelliseksi hankkia rahoja yhtiön juoksevain velkain, lähes miljoonan markan, maksamiseen sekä liikkeen laajentamiseen rakentamalla uusia raitiotielinjoja ja ehkä lisäksi hankkimalla tarpeellista liikkuvaa kalustoa yhdellä tahi kahdella miljoonalla markalla. Tehdyn tarjouksen hyväksyminen lisäisi siten kunnan velkoja noin kahdeksalla miljoonalla markalla.

Edellä mainittu kaupunginvaltuuston asettama valiokunta lausui asiasta antamassaan, helmikuun 22:ntena päivätyssä mietinnössä [1]) m. m. seuraavaa:

Hyväksymällä herra Nykoppin tarjous tulisi kaupungille taatuksi 5,059 osaketta kaikkiaan 9,375:stä, toisin sanoin hiukan enemmän kuin puolet, mutta ei läheskään rahatoimikamarin mainitsemaa osaa kaikista osakkeista. Valiokunnan käsityksen mukaan ei ollut toiveita, että kaupunki voisi nyt asetetuilla ehdoilla hankkia sitä osakemäärää, mikä ehdottoman ääntenemmistön saavuttamiseksi oli tarpeellinen, vaan näytti pikemmin olevan odotettavana, että kaupunki pääosakkaana saisi vastaansa lujan ja yksimielisen vastustuspuolueen, joka edellä mainitun, yhtiöjärjestyksessä olevan määräyksen nojalla valvoisi etujaan ja sanelisi yhtiökokouksen päätökset.

Kahdesta ensimäisestä rahatoimikamarin mainitsemasta kaupungin kulkulaitoskysymyksen ratkaisukeinosta ja niiden toimeenpanemisen mahdollisuudesta ei nykyhetkellä ollut olemassa tarkempaa selvitystä enempää teknilliseltä kuin taloudelliseltakaan kannalta. Tuollaisen täydellisen selvityksen esittäminen tuskin olisi ollut mahdollinenkaan sen täpärän ajan johdosta, mikä kamarilla oli ollut käytettävänä asiaa valmistellakseen. Valiokunta oli kuitenkin tahtonut huomauttaa että, ennenkuin tuollainen teknillinen ja taloudellinen selvitys täysin jäävittömältä ammattimiestaholta oli saatu pohjaksi

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18.

asian arvostelemiselle, olisi kaupungille arveluttavaa noudattaa rahatoimikamarin osottamaa kolmatta keinoa, luulotellun osake-enemmistön hankkimista yhtiössä. Päinvastoin näytti ehdottomasti olevan asetettava vaatimus että kysymys, oliko kaupungin mahdollista itse rakentaa ja liikennöidä raitioteitä, ehkä käyttämällä kunnan sähkölaitosta voimalähteenä, samoin kuin myös kysymys kunnallisen auto-omnibusliikenteen tahi muiden liikennevälineiden käytäntöön ottamisesta, joita rivakasti kehittyvä teknikka ehkä tarjosi, ensin oli otettava perin pohjin tutkittavaksi, ennenkuin kaupunki päätti nykyiseen raitiotieyritykseen sitoa miljooniin nousevaa pääomaa.

Mitä tuli kysymykseen, kävikö suunniteltua osittaista osakkeiden ostoa pääomansijoituksena pitäminen kunnalle edullisena ja kävikö sitä puoltaminen puhtaasti liikenäkökannalta, huomautti valiokunta, että edellyttäen kaupungin onnistuvan saamaan haltuunsa raitiotieyhtiön kaikki osakkeet tarjotusta 560 markan hinnasta osake, nousisi koko se summa, josta kaupunki sitoutuisi vastaamaan, siihen luettuina yhtiön velat viime tilinpäätöksen mukaan, tasaluvuin 8,600,000 markkaan. Arvion mukaan lienee laitosten teknillinen arvo nykyään noin 5,600,000 markkaa. Se noin 3,000,000 markan liikahinta, mikä niinmuodoin oli poistettava 20 vuoden kuluessa, jotta laitoksen arvo vuonna 1933 likimain vastaisi sitä teknillistä arvoa, josta kaupunki toimilupakirjan mukaan oli oikeutettu mainittuna vuonna omakseen lunastamaan raitiotielaitoksen, vaati vuotuismaksuna 240,000 markkaa, edellyttäen korkokannan olevan 5 %. Sen vuotuisen siirron määrästä, mikä vaadittiin laitoksen pysyttämiseksi asianmukaisessa kunnossa, vallitsi asiantuntijain keskuudessa eri mieliä. Raitiotieyhtiö oli uudistusrahastoon vuosittain siirtänyt 300,000 markkaa, jota määrää valiokunnan mielestä ei käynyt pitäminen liian suurena, kun otettiin huomioon teknikan nopea kehitys ja se kokemus, mikä oli olemassa melko suurten korjausten ja uudistusten tarpeellisuudesta verraten lyhyiden väliaikain kuluttua. Joulukuun 31 päivänä 1912 tehdyn tilinpäätöksen mukaan oli raitiotieyhtiön bruttovoitto, kun menot hoidosta, käytöstä ja laitoksen voimassapidosta, mutta ei korkomenoja, vähennettiin tulojen summasta, 752,990 markkaa. Tällä perusteella saatiin siis seuraava kannattavaisuuslaskelma:

Siirto laitosten uudistamiseksi	Smk	300,000: —
Liika-arvon poisto	„	240,000: —
Voitto	„	212,990: —

Mainittu voitto, 212,990 markkaa, vastasi ainoastaan 3.8 % laitosten lasketusta teknillisestä arvosta, 5,600,000 markasta, ja oli joka ta-

pauksessa riittämätön korvaamaan liikkeeseen pannun pääoman korkoa, joten vuosittain olisi tarpeen kaupungin varoista lisäystä laskelman tasottamiseksi.

Että pyydetty hinta, jos oletettiin kaupungin olevan osakkeenomistajana, oli liian korkea ei ainoastaan laitosten pääoma-arvoon katsoen, vaan vastedes odotettavina oleviin osinkoihinkin verraten, oli valiokunnan mielestä ilmeistä. Kaupunki itse maksoi 5 % osakkeiden ostoon käytettävistä varoista. Tämän korkokustannuksen korvaamiseksi tarvittaisiin 14 % osinkoa, eli 2 % sen lisäksi, mitä vuodelta 1912 oli ehdotettu jaettavaksi. Tosin oli liikenteen lisääntymistä odotettavana sikäli kuin kaupunki ja sen asukasluku kasvoivat, mutta toimeenpantavat laajennukset, jotka etusijassa tyydyttivät kaupungin laitaosain liikennetarpeita, eivät tuottaisi yhtiölle samaa suhteellista liikennetulojen lisäännystä kuin kaupungin taajimmin asuttujen osain halki kulkevat linjat. Päinvastoin oli oletettavissa, että näillä uusilla linjoilla monet vuodet olisi tuntuvasti pienempi liikenne, minkä johdosta ne vaikuttaisivat koko liikkeen taloudelliseen tulokseen. Kaupungin keskustaan suuntautuva uusien esikaupunkilinjain johdosta lisääntynyt liikenne vähitellen enemmän ja enemmän rasittaisi keskikaupungin linjoja ja vaatisi hankkimaan näille runsaampaa liikkuvaa kalustoa tuottamatta vastaavia tuloja.

Osakkeiden arvoa määrättäessä oli niinikään huomioon otettava, että liike oli kaupungin vain määräajaksi myöntämän toimiluvan varassa. Tätä seikkaa vastaisi valiokunnassa lausutun käsityksen mukaan se seikka, että toimilupakauden päättyessä osakkeiden oston kautta osa vastaista kauppahintaa kuittautuisi sitä osuutta vastaan, mikä kaupungilla oli yhtiössä. Mutta tätä kysymystä arvostellessa ei saanut sivuuttaa sitä seikkaa, että teknikan kiihtymistään kiihtyvä kehitys voi saattaa nykyisten laitosten teknillisen arvon toimilupakauden päättyessä aivan näennäiseksi.

Siten eri näkökannoilta tarkastettuaan esillä olevaa kysymystä oli valiokunta tullut siihen käsitykseen:

että tehdyn tarjouksen hyväksyminen ei antanut takeita siitä, että kaupunki saavuttaisi haluamansa vaikutusvallan yhtiön asioihin;

että kysymys niistä muista keinoista, joita oli tarjona kunnan paikallisliikenteen järjestämiseksi, ei vielä ollut saanut osakseen sitä perinpohjaista selvitystä, mikä oli tarpeellinen, jotta kävisi arvosteleminen kysymystä kaupungin osakkuudesta raitiotieyhtiössä; sekä

että ehdotettu osakkeiden osto pääomansijoituksena sinänsä ei ollut kaupungille edullinen.

Eriävän käsityksen tässä kohden olivat valiokunnassa lausuneet herrat af Forselles ja Stenroth, jotka mietinnön oheisessa vasta-

lauseessa tarkemmin esittämillään syillä puolsivat rahatoimikamarin ehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta esitti, että lisätty kaupunginvaltuusto asian silloisessa vaiheessa epäisi rahatoimikamarin esityksen.

Kun asia, josta herra Nykopp oli valtuustolle lisäksi antanut helmikuun 22:ntena päivätyn kirjotuksen ilmoittaen tarjouksensa silloin käsittävän 5,444 raitiotieyhtiön osaketta, esiteltiin lisätylle kaupunginvaltuustolle, päätti [1]) tämä 44 äänellä 34 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksymisen puolesta, hyväksyä rahatoimikamarin ehdotuksen ensimäisen ponnen, ja annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia päätökselle asianmukainen vahvistus.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti [2]) sitten sekä alistaa lisätyn valtuuston päätöksen edellä mainitun obligatsionilainan ottamisesta k. senaatin vahvistettavaksi, samalla ilmoittaen että obligatsionien tekstin ja lainan kuoletussuunnitelman ehdotus aikanansa lähetettäisiin senaatin vahvistettavaksi, että myös antaa rahatoimikamarin tehtäväksi lunastaa siihen asti tarjotut ja ennen toukokuun 1 päivää lisäksi lunastettavaksi tarjottavat raitiotieyhtiön osakkeet kamarin viimeksi mainitussa kirjelmässä esitetyin ehdoin, ja tuli kamarin muutoin valtuustolle antaa ne ehdotukset, joita valtuuston päätöksen johdosta asiassa oli tarpeen.

Kirjelmässä maaliskuun 17 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle laatimansa edellä mainitun uuden lainan obligatsionija korkolipputekstin sekä lainaehtojen ynnä kuoletussuunnitelman ehdotukset. Kirjelmässä lausui kamari m. m. seuraavaa:

Koko lainasumma oli 5,025,000 markkaa, lukien osakkeen hinnaksi 536 markkaa ilman 1912 vuoden osinkolippua sekä edellyttäen kaupungin ostavan kaikki osakkeet. Kun varsin luultavasti ei näin kuitenkaan kävisi, jäisi kaupungin haltuun yhtä monta obligatsionia kuin yksityisten hallussa vastedes olisi osakkeita. Korko maksettaisiin puolivuosittain, tammikuun 2 ja heinäkuun 1 päivänä, ensi kerran tammikuun 2 päivänä 1914. Lainanehtoihin oli pantu määräys, että kaupunki oli oikeutettu ennen arpomista julkiselle notaarille näyttämään vähitellen oston kautta hankkineensa obligatsioneja sen määrän, mikä vahvistetun kuoletussuunnitelman mukaan oli kulloinkin kuluvana vuonna arvottava, jossa tapauksessa arpomista ei toimitettaisi sinä vuonna. Obligatsionit päivättäisiin toukokuun 1:senä 1913, ne allekirjottaisi joku kamarin jäsen ja virkamies ja rahatoimikonttori panisi ne kirjoihin. Osinkoliput varustettaisiin rahatoimikamarin puheenjohtajan ja kaupunginkamreerin nimikirjotuksen jäljennöksellä.

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. helmik. 28 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 28 p. 1 §.

Tarpeellisten obligatsionien ja korkolippujen painatuskustannukset nousivat hankitun tarjouksen mukaan 5,850 markkaan. Kun tätä määrää ei käynyt paneminen lainakustannusten y. m. tiliin, koska kaupunki ei saanut obligatsioneista käteistä arvonvastinetta, esitti rahatoimikamari, että tähän tarkoitukseen myönnettäisiin erityinen määräraha.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä sille lähetetyt Helsingin kaupungin 1913 vuoden obligatsionilainan obligatsioni- ja korkolipputekstin, lainaehtojen ja kuoletussuunnitelman ehdotukset;

k. senaatilta anoa vahvistusta niille; sekä

käyttövaroistaan osottaa edellä mainitut 5,850 markkaa.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Maistraatin kirjelmässä toukokuun 15 päivältä ilmoitettiin [2]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli mainitun kuukauden 8 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksen edellä puheena olleen obligatsionilainan ottamisesta, kuitenkin sillä ehdolla että lainaan kuuluvia obligatsioneja ei saanut antaa pois, ennenkuin obligatsionitekstille ja kuoletussuunnitelmalle oli hankittu asianmukainen vahvistus.

Kirjelmässä toukokuun 15 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että määräajan kuluessa oli kaikkiaan 8,819 Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osaketta tarjottu kaupungin lunastettavaksi vahvistetuin ehdoin, joten yksityishenkilöjen haltuun jäisi ainoastaan 556 osaketta. Yhtiön voimassa olevain sääntöjen mukaan kaupungilla siis olisi ehdoton enemmistö yhtiökokouksessa. Lisäksi ilmoitti kamari, että määräajan umpeen mentyä 12 henkilöä oli tarjonnut kaikkiaan 120 yhtiön osaketta lunastettaviksi samoilla ehdoilla. Esittämäinsä syiden nojalla kamari kuitenkin ehdotti, että kaupunginvaltuusto hylkäisi viimeksi mainitun tarjouksen. Valtuusto hyväksyi [3]) rahatoimikamarin esityksen.

1914 vuoden menosääntöön merkittiin [4]) 4,708,224 markkaa Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostoa sekä 66,464 markkaa 1913 vuoden obligatsionilainan kuoletusta ynnä 351,455 markkaa 20 penniä saman lainan korkoa varten.

Lisämääräraha kadunnimikilpien panettamiseksi kulmataloihin.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,064 markan 45 pennin lisämäärärahan aikaisemmin osotetun rahamäärän lisäksi uusien kadunnimikilpien hankkimiseksi ja panettamiseksi kulmataloihin.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 31 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 2 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 7 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 31 §.

Kysymys kaupungin historian aikaansaamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 12 päivänä 1912 oli päättänyt [1]) kaupungin täydellisen historian laadittavaksi sekä antanut erään komitean toimeksi laatia lähemmän ehdotuksen asiasta ynnä teoksen ohjelman kustannusarvioineen sekä ehdotuksen siitä, millä tavoin teoksen arvioidut kustannukset olisi suoritettava, antoi komitea helmikuun 15:ntenä päivätyn mietinnön [2]) asiasta. Mietinnössä esitti komitea m. m. seuraavaa:

Näytti olevan asian luonnossa, että historiallinen teos, jonka tuli antaa yhtäjaksoinen kuva kaupungin kehityksestä vanhimmista ajoista nykyisiin asti, oli, voidakseen vastata tarkoitustaan, suunniteltava verraten laajalle pohjalle. Komitea oli sitä mieltä, että teos olisi jaettava kolmeen eri niteeseen, joista kukin käsittäisi noin 530 painosivua eli siis yhteensä noin 1,600 painosivua, mikä vastaisi 100 painoarkkia isonlaista oktaavokokoa. Ensimäinen nide käsittäisi ajan kaupungin perustamisesta kunnallishallinnon uudistamiseen asti eli niinmuodoin ajanjakson 1550—1875. Toinen pääosa, joka käsittäisi Helsingin kehityksen viime vuosikymmeninä, olisi aineen laajuuden ja runsauden vuoksi sopiva jakaa kahteen niteeseen. Tällä tavoin osittamalla aine jaettaisiin teoksen sisällys sitten aliosastoihin ja lukuihin komitean laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Ensimäiseen niteeseen sisältyvän kaupungin historian osan laatimisen kävisi antaminen toimeksi yhdelle ainoalle henkilölle tahi myös, jakamalla aineen, kahdelle tahi enintään kolmelle kirjottajalle. Sitä vastoin näytti muihin niteisiin kohdistuvat moninaiset aineet ja kysymykset olevan sopiva antaa ammattimiesten käsiteltäviksi kunkin eri alallaan. Kun tietenkin oli mitä tärkeintä, että puheenalaiseen työhön saatiin ainoastaan sellaisia kirjottajia, jotka tietoihin, kokemukseen ja asiantuntemukseen nähden olivat täysin pystyviä tehtäväänsä, olisi annettava komitean toimeksi asettua yhteyteen halullisten sopivain henkilöjen kanssa. Tehtävän arkaluontoisuuteen nähden komitea sitä paitsi pyysi saada tässä kohden täyden toimivallan sekä oikeuden tehdä asianomaisten kanssa lopullisen sopimuksen, jota vastoin komitean tulisi, sittenkun kaikki kirjottajat oli valittu, tästä ilmoittaa kaupunginvaltuustolle.

Komitea oli ollut sitä mieltä, että teos olisi julkaistava maamme molemmilla kielillä. Asianomaisilla kirjottajilla olisi täysi valta käyttää kumpaa kieltä halusivat, ja tekijän silmälläpidon alaisena syntynyt ja hänen tarkastamansa käännös kävisi alkuperäisestä.

Työn yhtenäisen ja suunnitelmanmukaisen suorituksen aikaansaamiseksi näytti sen tarkempi järjestäminen ja silmälläpito kaupunginvaltuuston ylivalvonnan alaisena olevan annettava tehtäväksi

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 172. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

erityiselle valtuuston asettamalle toimituskomitealle, johon kuuluisi päätoimittaja ja kaksi neuvonantajajäsentä, joitten kaikkien tulisi tämän työlään tehtävän suorittamisesta saada kohtuullinen palkkio.

Arviolta kestäisi työn suoritus kaikkiaan viisi tahi kuusi vuotta. Oli niin ollen laskettavissa, että teos olisi valmiina viimeistään vuonna 1919 eli sadan vuoden kuluttua siitä, kun kaupunki todellisesti korotettiin maamme pääkaupungiksi, mikä, niinkuin tunnettu, tapahtui muuttamalla hallitusvirastot Turusta tänne vuonna 1819.

Kustannukset tämän laajan teoksen julkaisemisesta olivat asian nykyisessä vaiheessa vain likimain laskettavissa. Tekijäpalkkioksi oli komitea ajatellut 220 markkaa painoarkilta eli kaikkiaan 22,000 markkaa. Painatuskustannuksia olisi noin 90 markkaa arkilta eli siis molemmilta painoksilta yhteensä 18,000 markkaa. Kun teokseen tietenkin tulisi lukuisia kuvia ja karttaliitteitä, oli näiden kustannukset laskettava ainakin 8,000 markaksi. Käännöstyöstä oli laskettu olevan kustannuksia 7,000 markkaa, paperista 9,000 markkaa, nitomisesta ja kansilehdistä 5,000 markkaa, jota paitsi toimituskomitean palkkioiksi ja erinäisiin muihin menoihin tarvittaisiin kaikkiaan 6,000 markkaa.

Tämän vastapainoksi olisi pantava kirjakaupoista saatavat tulot teoksen myymisestä, joka erä nykyään tuskin oli lähimainkaan arvioitavissa.

Teoksen julkaisemiseen tarpeellinen rahamäärä asetettaisiin tilityksen ehdolla tarpeen mukaan työn edistyessä toimituskomitean käytettäväksi. Vuotuinen määrärahantarve olisi tosin lasketun kuusivuotiskauden kuluessa jossain määrin epätasainen, sen johdosta että menot painatusaikana suhteellisesti kohoaisivat, mutta komitea oli sitä mieltä, että menosumma nousi kutakuinkin tasaisesti 12,000 markan vaiheille kunakin rahainhoitovuotena sekä että rahainhoitovuoden päättyessä mahdollisesti jälellä oleva ylijäämä olisi siirrettävä seuraavaan vuoteen.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

pääasiassa hyväksyä komitean valmistaman Helsingin kaupungin historian laatimisohjelman sekä komitean työn suoritusta varten esittämän likimääräisen kustannuslaskelman;

valtuuttaa komitean teoksen kirjottamista varten tekemään sopimuksia halullisten ja tehtävään pystyväin henkilöjen kanssa;

antaa teoksen julkaisemisen välittömän silmälläpidon tehtäväksi toimituskomitealle, johon kuuluisi päätoimittaja ja kaksi neuvonantajajäsentä, joitten kaikkien tulisi toiminnastaan saada kohtuullinen palkkio; sekä

käskeä komitean ilmoittaa valtuustolle, ketä henkilöjä oli puhuteltu kyseenalaisen teoksen kirjottajiksi, sekä antaa tarkempi ehdotus toimituskomitean kokoonpanoon ja toimintaan nähden.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli palauttanut [1]) asian komiteaan lausunnon saamiseksi siitä, eikö teoksen tulisi päättyä varhaisempaan ajankohtaan, sekä komitea maaliskuun 3 päivänä päivätyssä mietinnössään [2]) esitettyjen syiden nojalla oli pysynyt aikaisemmin antamassaan ehdotuksessa, päätti [3]) valtuusto hyväksyä komitean edellä kerrotun esityksen.

Komitea antoi sittemmin toukokuun 6:ntena päivätyn mietinnön [4]). Siinä esitettiin luettelo, jossa toiselta puolen mainittiin teosta varten laadittu kaavio, jonka järjestykseen komitea oli tehnyt vähäisiä, mielestään tarpeellisia muutoksia, sekä toiselta puolen ne henkilöt, joiden kanssa komitean oli onnistunut tehdä lopullinen sopimus asianomaisten osien kirjottamisesta.

Samalla komitea mainitsi, että filosofianmaisteri T. Hartman, joka oli ottanut kirjottaakseen kaupungin historian ensimäisen niteen, oli pannut ehdoksi, että hänelle, paitsi sovittua tekijäpalkkiota, annettiin 1,000 markan matka-apuraha työn vaatimain arkistotutkimusten toimittamiseksi Ruotsissa. Komitea oli katsonut olevan hyväksyminen tämän ehdon, ja pantaisiin mainittu matka-apuraha maksettavaksi kaupunginvaltuuston hyväksymän likimääräisen kustannusarvion „sekalaisia kustannuksia“ nimisestä erästä.

Edellä mainitun toimituskomitean toiminnan ja toimivallan ulkopuolisiin ääriviivoihin nähden esitti komitea kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että toimituskomitean, joka, jonkin sen jäsenen saadessa esteen tahi erotessa, saa itse täydentää itsensä, on toimitettava teoksen julkaisemisen välitön silmälläpito sekä aineen jako eri kirjottajain kesken;

että toimituskomitea saa tarpeen mukaan täydentää avustajain lukua tekemällä sopimuksen sopivain kirjottajain kanssa;

että toimituskomitea saa tilitysvelvollisena käyttää varoja, jotka kaupunginvaltuusto vuosittain rahasääntöä järjestäessään mainitun komitean esityksestä asettaa sen käytettäviksi tässä puheena olevaan tarkoitukseen; sekä

että toimituskomitea saa tilitysvelvollisena käyttää senkin 5,000 markan suuruisen ennakkomäärärahan, mikä kuluvan vuoden rahasäännössä on osotettu työn alkuunpanoa ja järjestämistä varten.

Mitä taas vastaisen toimituskomitean jäsenistöön tuli, ilmoitti komitea, ettei sen vielä ollut onnistunut aikaansaada alustavaa sopimusta henkilöjen kanssa, jotka olisivat halukkaat ottamaan mainitun komitean jäsenille koituvan työlään ja vaativan tehtävän huolek-

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 34 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 17 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45.

seen. Kun kuitenkin eräisiin valmisteleviin toimenpiteisiin, esimerkiksi aineen laajuuden mukaiseen jakamiseen eri kirjottajain kesken y. m. s. oli lähimmässä tulevaisuudessa ryhdyttävä eikä komitea kokonaisuudessaan sopivasti voinut hoitaa tuollaista tehtävää, ehdotti komitea väliaikaisena toimenpiteenä, että kaupunginvaltuusto:

valitsisi väliaikaisen valtuuskunnan, johon kuuluisivat komitean jäsenet herrat von Bonsdorff ja Ruuth, sekä komitean sihteeri, ent. prokuraattorinsihteeri J. R. Uggla ja jonka tulisi toistaiseksi johtaa työn alkuunpanoa ja järjestämistä sekä muutoin saada käyttää sitä toimivaltaa, mikä tässä edellä oli ehdotettu toimituskomitealle annettavaksi; samoin kuin

käskisi tämän väliaikaisen valtuuskunnan aikanaan kaupunginvaltuustolle ehdottaa toimituskomitean lopulliset jäsenet.

Tämän komitean esityksen kaupunginvaltuusto kaikin puolin hyväksyi [1]).

Matka-apuraha rakennustarkastaja M. Gripenbergille ja rakennusinsinööri A. Nikanderille.

Maistraatin kirjelmässä toukokuun 17 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että rakennustarkastaja M. Gripenbergille ja rakennusinsinöörille A. Nikanderille annettaisiin matka-apuraha, jotta he voisivat tutustua rakennusteknikan ja rakennustarkastuksen kehitykseen ulkomailla, päätti [2]) kaupunginvaltuusto 26 äänellä 19 vastaan käyttövaroistaan puheena olevaan tarkoitukseen myöntää mainituille henkilöille kumpaisellekin 900 markkaa, velvoittaen heidät antamaan matkakertomuksen.

Matka-apuraha arkkitehti A. Gauffinille.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto arkkitehti A. Gauffinille 800 markan matka-apurahan varatakseen hänelle tilaisuuden yhden kuukauden aikana ulkomailla tutustua asuntotarkastukseen, velvoittaen Gauffinin kuukauden kuluessa kotiin palaamisestaan antamaan lautakunnalle matkakertomuksen, ja oli määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Matka-apuraha sihteeri E. Böökille.

Työväenasiain lautakunnan esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto lautakunnan sihteerille, lakitieteenkandidaatti E. Böökille 1,000 markan matka-apurahan valmistaakseen hänelle tilaisuuden kuuden viikon aikana ulkomaalla tutustua kunnallisen asuntopolitiikan järjestykseen ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiskysymykseen, velvoittaen Böökin aikanansa antamaan sosialilautakunnalle matkakertomuksen, ja oli määräraha suoritettava valtuuston käyttövaroista.

Matka-apuraha tyttöjen ammattikoulun

Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto mainitun koulun johtajattarelle ja taloushoidon

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 24 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 8 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 23 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 24 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 10 p. 25 §.

ensimäiselle opettajattarelle kumpaisellekin 300 markan matka-apurahan, jotta he voisivat ottaa osaa Gööteporissa kesällä 1913 pidettävään toiseen pohjoismaiseen koulukeittiöopettajatarkokoukseen, ja oli määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista. johtajattarelle ja yhdelle opettajattarelle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 10,656 markan 50 pennin määrärahan huonekalujen y. m. ostamiseksi seurahuoneelle. Määräraha huonekalujen y. m. ostamiseksi seurahuoneelle.

Kaupungin hätäapukomitean [2]) esityksestä osotti [3]) kaupunginvaltuusto 500 markkaa tarpeellisten työkalujen hankkimiseksi työttömille henkilöille, jotka olivat halukkaita lähtemään maaseudulla oleville työpaikoille, sekä erittäin hellittävissä tapauksissa vähäisten raha-avustusten jakamiseksi tuollaisille työntekijöille, ja oli määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista. Määräraha työkalujen hankkimiseksi työttömille.

Kaupungin hätäapukomitean kirjelmässä marraskuun 20 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [4]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa komitean täällä tammikuun 1914 lopulla toimeenpanemaan yleisen työttömyyslaskun pääasiallisesti mainitussa kirjelmässä esitetyn ohjelman mukaisesti, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen myönsi 1,150 markan määrärahan, joka oli merkittävä mainitun vuoden menosääntöön. Työttömyyslasku.

Kaupungin hätäapukomitean kirjelmässä marraskuun 8 päivältä tehtyä esityksen sepelikivenhakkuun järjestämisestä työttömille ja rahatoimikamarin annettua lausunnon [5]) asiasta päätti [6]) kaupunginvaltuusto kivenlouhintaa mainittua tarkoitusta varten toimeenpantavaksi eräillä kaupungin myymättömillä tonteilla sekä tätä tarkoitusta varten kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi 40,000 markkaa, joka rahamäärä oli takaisin saatava panemalla näille tonteille korkeampi yksikköhinta niitä myytäessä. Sepelikivenhakkuun järjestäminen työttömille.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto sepelikivenhakkuusta toistaiseksi maksettavaksi korvausta 3 markkaa m³:ltä, ollen rahatoimikamarin kuitenkin hätäapukomitean kanssa neuvoteltuaan annettava selvitys siitä, voiko työmies elättää itseään ja perhettään mainitun yksikköhinnan mukaisilla tuloilla, vai olisiko korvaus ehkä korotettava 4 markkaan m³:ltä.

Kaupungin hätäapukomitean esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [7]) kaupunginvaltuusto sekä myöntää 8,000 markkaa maksettavaksi Helsingin kaupunkilähetykselle työansion hankkimiseksi työttömille naisille talvella 1913—14 lähemmin Määrärahoja työttömäin avustamiseksi.

---

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 31 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 228 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 26 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 13 §. — [5]) Rtk. kirj. jouluk. 1 p. n:o 809. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 14 §. — [7]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 11 §.

määrätyin ehdoin että myös vaivaishoitohallituksen käytettäväksi asettaa 10,000 markkaa eräin ehdoin jaettavaksi työttömäin perheiden avustukseksi, ja oli nämä määrärahat pantava maksettaviksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha hätäapukomitean menojen suoritukseen.

Kaupungin hätäapukomitean esityksestä osotti [1]) kaupunginvaltuusto 500 markkaa komitean juoksevain menojen ja sihteerinpalkkion suoritukseen, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 7,743 markan 3 pennin määrärahan Helsingin pörssin voimassapitoon vuonna 1912.

Evättyjä rautatienrakennusehdotuksia.

Kokouksessaan huhtikuun 30 päivänä 1912 päätti [3]) kaupunginvaltuusto m. m.:

1) asettaa viisihenkilöisen rautatievaliokunnan, jonka tuli:

a) tarkemmin tutkia Helsingin—Pusulan rautatiehanketta ja ehdottaa millä tavoin ja millä määrällä kaupunki voi taloudellisesti ottaa osaa sen toteuttamiseen;

b) järjestää ja ottaa muiden asiaa harrastavain kuntain kera osaa Helsingin ja Viipurin väliselle alueelle Riihimäen—Viipurin rautatielinjan eteläpuolelle teetettäväin uusien rautatielinjain taloudellisten edellytysten selvittämistä tarkoittavaan tutkimukseen;

c) jos olot vaativat, asettua yhteyteen jonkin niiden suunnitelmain edustajain kanssa, jonka katsotaan ansaitsevan erityistä huomiota; sekä

d) kaupunginvaltuustolle tehdä ne esitykset ja ehdotukset, joita valiokunnan työ aiheuttanee; samoin kuin

2) valiokunnalle kaupunginvaltuuston käyttövaroista myöntää 10,000 markan määrärahan tilinteon ehdolla käytettäväksi edellä mainittujen tutkimusten kustantamiseen.

Mainittu valiokunta antoi helmikuun 17:tenä päivätyn mietinnön [4]), jossa esitettiin m. m. seuraavaa:

Oli asian luonnossa, että linjat, joiden täytettävänä oli tärkeämpi tehtävä maamme kulkulaitoksissa, rakensi ja käytti valtio, ja edellytettävä oli, että valtioratajärjestelmää vastedeskin meillä johdonmukaisesti toteutettiin, mikäli koski emäratoja ja liikennekannalta katsoen huomattavia rautateitä, näin jo senkin johdosta että tuollaisten linjain rakentaminen yleensä kävi liian rasittavaksi yksityiselle yritteliäisyydelle. Sitä vastoin oli rautatiepolitiikassamme otettu käytäntöön se periaate, että pienemmät haara- ja sivuradat, jotka olivat verraten paikallista laatua, haitatta kävi

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 3 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 36 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 173 ja seur. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16.

jättäminen yksityisen alotteen huollettaviksi. Tuollaisten yksityisten imuratojen syntymistä oli valiokunnan mielestä kaupungin taholta helpotettava ja edistettävä.

Varovainen kunnallispolitiikka kuitenkin vaati, ettei kaupunki antautunut muihin yrityksiin kuin semmoisiin, jotka olivat järkiperäisesti suunniteltuja sekä nojasivat varmoihin laskelmiin ja selvään ohjelmaan. Edellytyksenä avustuksen saamiselle kaupungin taholta oli, että yritys rahalliselta kannalta tarjosi riittäviä takeita siitä, että aiottu rata tehtiin luja ja että sitä voitiin tarmokkaasti käyttää hyödyksi sekä että sen kannattavaisuus oli taattu. Sen lisäksi oli valiokunta sitä mieltä, että kaupungin avustuksen ehdoksi yleensä oli pantava, että kaupungin alueelle tahi sen välittömään läheisyyteen johdetut yksityiset rautatieyritykset kävi liittäminen valtionrautateihin, s. o. tehtiin leveäraiteiset.

Mitä tuli kysymykseen, millä tavoin kaupungin olisi edistettävä sille hyödyllisten imuratain syntymistä, ei näyttänyt olevan edeltäpäin paneminen yleisiä ohjeita, vaan oli tarpeellista, että kaupunki kussakin eri tapauksessa asianhaaroja tutkittuaan ratkaisi, oliko ja missä muodossa kaupungin avustettava hankkeissa olevaa rautatieyritystä. Tässä kohden ajateltavat avustusmuodot olivat lainat, pääomamaksu tahi osakemerkintä sekä obligatsionien korkotakuu, joka viimeksi mainittu muoto valiokunnan mielestä voi eräillä edellytyksillä olla erittäin sopiva ja omansa tarkoitusta edistämään, koska siten välittömästi rasittamatta kaupungin rahasääntöä helpotettiin yksityisen rautatieyrityksen pyrintöä saada lainoja edullisilla ehdoilla.

Esillä oleviin alotteihin nähden valiokunta huomautti, että suunniteltu Helsingin—Vihdin—Pusulan rautatie oli Helsingille sangen tärkeä maalaistuotteiden tuontiratana, koska rata puhkaisi rikkaan tuontialueen, missä myös oli melkoisia halkometsävarastoja. Kun kuitenkin rata esillä olevan suunnitelman mukaan rakennettaisiin kapearaiteinen, ei valiokunta ollut katsonut voivansa puoltaa, että kaupunki kävisi yritystä kannattamaan. Valiokunta ei myöskään ollut esitettyä varainhankintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä laskelmia tarkastaessaan havainnut olevan takeita siitä, että niin paljon yksityistä pääomaa saataisiin tähän yritykseen, että aiotun radan rakennuttaminen ja käyttö olisi taattu.

Helsingin—Viipurin rannikkorata oli niin tärkeä, että se oli rakennettava valtionratana, joten Helsingin kaupungilla ei näyttänyt olevan aihetta aktiivisesti puuttua tämän rautatieyrityksen valmistelujen järjestämiseen.

Helsingin—Korian rautatie ei valiokunnan mielestä mainittavassa määrässä edistäisi kaupungin etuja, koska radan liikenne-

alueen etäisemmät osat aivan luultavasti edelleen tuottaisivat ja lähettäisivät tavaransa Kotkan rataa pitkin. Kun sitä paitsi nykyään ei ollut minkäänlaisia lähtökohtia yrityksen kannattavaisuuden arvostelemiseksi ja koko yrityksen suunnitelma näytti perustuvan liian sangvinisiin edellytyksiin, ei kaupungilla vielä liene aihetta ryhtyä yhteyteen tämän ratasuunnitelman alotteentekijäin kanssa, ainakaan niin kauan kuin perinpohjin harkittua taloussuunnitelmaa ei ollut olemassa.

Keravan—Lahden radalla oli valiokunta havainnut olevan melkoista merkitystä pääkaupungin tuontiratana. Tosin rata ainoastaan noin 30 kilometrillä lyhentäisi Helsingin ja Lahden välimatkaa, mutta tämä rautatieyhteys liittäisi viimeksi mainitun, huomattavaksi liikennekeskustaksi kehittyneen kaupungin laajoine kauppa-alueineen lujemmin pääkaupunkiin, minkä ohessa rata edistäisi liikennettä siirtämällä pois osan liikennettä Helsingin—Lahden emäradan osalta. Sitä paitsi rata kulkisi halki paikkakuntain, mistä olisi odotettavana runsasta maataloustuotteiden tuontia. Valiokunta katsoi tämän radan ehdollisesti ansaitsevan avustusta kaupungin taholta, kuitenkin sillä edellytyksellä että se rakennettiin normaaliraiteinen ja liikenneyhteyteen valtionrautateiden kanssa. Kun ei ollut olemassa tätä rataa koskevaa taloudellista tutkimusta eikä kustannus- ja kannattavaisuuslaskelmaa, oli liian varhaista ottaa tätä asiaa käsiteltäväksi, mutta esimerkiksi Lahden kaupungin taholta tehty vakava alote näytti voivan saada osakseen harrastusta Helsingin kaupungin puolelta.

Hämeenlinnan—Näpinlahden rata, joka ehdotuksen mukaan rakennettaisiin kapearaiteinen eikä niinmuodoin olisi välittömässä liikenneyhteydessä emäradan kanssa, ei valiokunnan mielestä missään tapauksessa voinut tuontiväylänä vetää vertoja Keravan—Lahden linjalle. Tähän nähden ja kun Helsingin kaupungin ei missään tapauksessa pitäne välittömästi ottaa osaa tämän verraten loitolla sijaitsevan ratarakennustyön järjestämiseen, ennenkuin taloudellinen tutkimus oli toimeenpantu ja paikkansa pitäviä kannattavaisuuslaskelmia esitetty, ei nykyään näyttänyt käyvän puoltaminen toimenpiteisiin ryhtymistä alotteentekijäin mainitsemaan suuntaan.

Edellä esitetyistä syistä ei valiokunta ollut katsonut olevan aihetta asian nykyisessä vaiheessa kaupunginvaltuustolle tehdä esitystä, että kaupunki edistäisi jonkin edellä mainitun rautatierakennusyrityksen toteuttamista. Niinikään oli valiokunta asettunut varmalle kannalle siinä, että kaupungin ei tulisi sitä varten asettua yhteyteen mainittujen suunnitelmain edustajain kanssa, vaan päinvastoin vastedes mahdollisesti esitettyjen valmiiden suunnitelmain ja niihin kuuluvan täydellisen selvityksen pohjalla harkinnan jäl-

keen kussakin eri tapauksessa ratkaista, oliko apumaksua kaupungin puolelta myönnettävä vai ei. Valiokunta, joka näin ollen ei ollut käyttänyt mitään osaa edellä mainitusta määrärahasta, sentähden esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että esillä olevat rautatierakennusyrityksiä koskevat esitykset eivät nykyään aiheuta toimenpidettä kaupungin puolelta;

että tämä valtuuston päätös on rahatoimikamarin toimesta saatettava asianomaisten alotteentekijäin tiedoksi; sekä

että rahatoimikamarin käsketään ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että edellä mainittu, valiokunnan käytettäväksi asetettu 10,000 markan määräraha poistetaan kaupungin tileistä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään, valiokunnan esityksen.

Määräraha Leipzigin rakennusnäyttelyyn osanottoa varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen käytettäväksi 2,500 markan määrärahan tilaisuuden hankkimiseksi rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastolle ottaa osaa Leipzigissä vuonna 1913 pidettävään „Internationale Baufach-Ausstellung“ nimiseen näyttelyyn.

Kaupungin osanotto Gentin kaupunkikongressiin.

Sen johdosta että Gentin pormestarilta ja kaupungineduskunnalta oli saapunut kutsu ottamaan osaa siellä heinäkuun lopulla 1913 pidettävään kaupunkikongressiin, päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että Helsingin kaupunki ottaisi osaa mainittuun kongressiin, ja valittiin kaupungin valtuutetuiksi siinä herra Ehrnrooth, valtuuston apulaissihteeri Uggla sekä kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jung, minkä ohessa valtuusto käyttövaroistaan osotti herroille Ugglalle ja Jungille kumpaisellekin 700 markan matka-avun, jota vastoin herra Ehrnrooth puheena olevaa matkaa varten saisi apurahaa kunnallisen keskustoimiston siihen tarkoitukseen varatuista varoista.

Määräraha soutukilpailujen toimeenpanoon.

Suomen soutuliiton ja Helsingin soutuklubin anomuksen johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 1,000 markan määrärahan soutukilpailujen toimeenpanemiseksi täällä kesällä 1913, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha n. s. suomalaisen viikon johdosta.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan hankkeissa olevan n. s. suomalaisen viikon järjestämiskomitealle 5,000 markkaa käytettäväksi mainitun viikon tarkoituksen edistämiseen tässä kaupungissa.

Evätty esitys kaupungin edustuttamisesta Lontoon matkailunäyt-

Lontoossa vuonna 1914 pidettävän kansainvälisen matkailunäyttelyn pääkomitean tekemän esityksen kaupunginvaltuuston

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 35 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 28 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 35 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 29 §.

telyä varten asetettavassa komiteassa.

edustajan valitsemisesta mainitun näyttelyn suomalaiseen jaostokomiteaan valtuusto epäsi [1]).

Kysymys kaupungin kaunistamisesta taideteoksilla.

Suomen kuvanveistäjäliiton kaupunginvaltuustolle tekemä esitys taideteosten hankkimisesta kaupungin puistoihin ja julkisiin paikkoihin sekä kuvanveistäjä G. Winterin tarjous taideteosten myymisestä kaupungille lähetettiin [2]) valmisteltavaksi siihen erikoisvaliokuntaan, jonka valtuusto vastedes asettaisi laatimaan ehdotusta Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi.

Evätty anomus rasitusluettelojen lunastamisesta.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja kamarin oman lausunnon kera valtuustolle lähetetyssä kirjotuksessa anoi maistraatinsihteeri V. Ekroos, että valtuusto kaupungin omiksi lunastaisi hänen laadituttamansa kaksikymmentä rasitusluettelojen nidettä 300 markasta niteen eli kaikkiaan 6,000 markasta.

Asiaa esiteltäessä epäsi [3]) kaupunginvaltuusto edellä mainitun anomuksen.

Evätty esitys juovutusjuomain käyttöä koskevan tutkimuksen toimittamisesta.

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnan kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen [4]) että täällä toimitettaisiin tutkimus juovutusjuomain käytöstä ja sen seurauksista kaupungin väestölle, joka tutkimus olisi joko kaupungin tilastokonttorin tai myös tarkoitusta varten erittäin asetetun komitean toimitettava kunnan varoilla, valtuusto, tilastokonttorin ja rahatoimikamarin lausunnot [4]) saatuaan, epäsi [5]).

Lausunto Valkonauha-yhdistyksen valtioapua koskevasta asiasta.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä vaadittiin kaupunginviranomaisten lausuntoa siitä, oliko Valkonauha-yhdistys, joka k. senaatilta oli anonut vuodelta 1911 5,000 markan valtioapua Emmaus nimiselle pelastus- ja työkodilleen, saanut tai voisiko se saada kunnalta apurahaa mainittuun tarkoitukseen.

Asiaa esiteltäessä päätti [6]) kaupunginvaltuusto, siihen viitaten mitä rahatoimikamari oli asiasta antamassaan lausunnossa esittänyt, maistraatille ilmoittaa, ettei hakija puheena olevassa pelastuskodissaan harjoitettua n. s. pelastustoimintaa varten tavallisesti ollut saanut apurahaa kaupungilta, koska kaupungin perustamalle terveystoimistolle oli katsottu olevan annettava koko se avustusmäärä, mikä siihen tarkoitukseen oli voitu osottaa kaupungin käytettävänä olevasta Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain osuudesta.

Lausunto Helsingin palvelijataryhdistyksen valtioapua koskevasta asiasta.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä vaadittiin kaupunginviranomaisten lausuntoa siitä, oliko Helsingin palvelijataryhdistys, joka täällä piti voimassa työtä etsiväin nuorten naisten

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 26 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 24 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 22 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 29 §.

kotia ja k. senaatilta oli vuodeksi 1913 anonut 5,000 markan valtioapua, saanut tai voisiko se saada kunnalta apurahaa mainittuun tarkoitukseen.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto maistraatille ilmoittaa, että edellä mainittu yhdistys oli puheena olevaa kotiaan varten yleensä saanut apurahaa Helsingin anniskeluosakeyhtiön voittovarain kaupungille tulevasta osuudesta vaihtelevia määriä, tavallisesti noin 2,000 markkaa vuodessa, sekä ettei nykyään ollut ratkaistavissa, voiko yhdistys vastedeskin saada kannatusapua kaupungilta, koska tämä asia oli eri harkinnan varassa niissä tapauksissa, jolloin sellaista apurahaa ehkä oli haettu.

Kaupungin varain anastus.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli kirjelmässä lokakuun 25 päivältä ilmoittanut kamarin ylimääräisen apulaissihteerin, varatuomari W. O. Beckerin vuosina 1912 ja 1913 anastaneen kaupungille kuuluvia, Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamareista mainittuina vuosina rahatoimikamariin lähetettyjä tuulaakivaroja kaikkiaan 8,153 markkaa 15 penniä, päätti [2]) kaupunginvaltuusto antaa erityisen, herrain Schybergsonin, Relanderin ja Freyn muodostaman valiokunnan toimeksi lähemmin tutkia asiaa sekä valtuustolle antaa tutkimuksen ehkä aiheuttamat lausunnot ja ehdotukset.

Kirjelmässä marraskuun 6 päivältä anoi rahatoimikamari esittämillään syillä valtuutusta saada ent. varapresidentille A. Spårelle ja pankinkamreeri G. Albrechtille palauttaa heidän kamariin antamansa, lokakuun 23:ntena päivätyn sitoumuksen suorittaa ennen 1913 vuoden loppua kamariin ne rahamäärät, enintään 10,000 markkaa, mitkä varatuomari Beckerin havaittaisiin olevan kaupunginkassalle velkaa hoitamistaan kaupungin omistamista varoista.

Edellä mainitun valiokunnan annettua lausunnon asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto käskeä rahatoimikamarin asianmukaisen ajan kuluessa periä takuusumman takaajilta, elleivät nämä pitäisi parempana pitentää sitoumustaan, mutta samalla valtuuttaa kamarin maksamaan takaisin rahat tai julistamaan takuusitoumuksen mitättömäksi, siinä tapauksessa että varatuomari Becker viimeisessä oikeusasteessa tuomittaisiin vapausrangaistukseen hänen viakseen tulleesta kaupungin varain anastuksesta.

Kysymys Laivanvarustajakadun tontin n:o 8 käyttämisestä asuntotontiksi.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli ilmoittanut [4]) m. m., että Helsingin sähkövalaistusosakeyhtiö, jolle kamari oli kaupunginvaltuuston suostumuksella tehdastontiksi myynyt kaupunginasemakaavaan asuntotontiksi merkityn Laivanvarustajakadun tontin n:o 8 korttelissa n:o 130 VII kaupunginosassa, näytti aikovan käyttää

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 30 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 12 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 12 §. — [4]) Rtk. kirj. tammik. 23 p. n:o 42.

mainitun tontin asuntotontiksi, sekä sittenkun kamari valtuuston antaman tehtävän [1]) mukaisesti oli ryhtynyt yhtiön kanssa keskusteluihin sen lisämaksun määrästä, minkä yhtiö ehkä olisi halukas tontista suorittamaan, jos sen saisi käyttää asuntotontiksi, päätti [2]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei sen puolelta ollut olemassa estettä rakentaa ja käyttää puheena olevaa asuntotonttia, sillä ehdolla että yhtiö kaupunginkassaan maksaa käteistä lisähintaa 40,000 markkaa.

Tontin kauppahinnan suorituksen toistaiseksi lykkääminen.

Sen johdosta että kiinteimistöosakeyhtiö Ostrobotnia oli kaupunginvaltuustolle tehnyt anomuksen osakeyhtiön omistaman, Töölönkadun varrella korttelissa n:o 406 XIII kaupunginosaa sijaitsevan tontin n:o 3 kauppahinnan vuotuismaksun suorituksen toistaiseksi lykkäämisestä, päätti [3]) valtuusto joulukuun 9 päivänä myöntää yhtiölle sellaisen huojennuksen mainitun vuotuismaksun suorittamisessa, että vuotuinen pääomanvähennys siirrettiin viisi vuotta tuonnemmaksi, joten vähennystä ensi kerran sen jälkeen maksettaisiin vuonna 1919, jota vastoin yhtiö tuona aikana edelleen oli velvollinen suorittamaan koron kauppahinnan maksamattomalle osalle.

Kysymys kaupungin tonttiverotaksan uudistamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 14 päivänä 1911 oli rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [4]) vapaaherra von Alfthanin y. m. valtuustolle antaman esitysehdotuksen täällä nykyään voimassa olevan tonttiverotaksan uudistamisesta kaupungin vakinaisten tulojen lisäämiseksi tämän luokan kohdalla, antoi kamari helmikuun 13:ntena päivätyn lausunnon [5]) asiasta. Siinä kamari esitti m. m.:

Kamarin hankkimasta tonttiveron historiallisen ja oikeudellisen laadun selvityksestä tuli siihen käsitykseen, että tonttivero, vaikka se alkuaan olikin ollut maksu, jota ehdonalaisen kaupunkitontin haltija suoritti alan varsinaiselle omistajalle eli kaupungille, kuitenkin nyttemmin Suomen oikeuskehityksen johdosta oli muuttunut asianomaisille kaupungeille suodun veroerioikeuden — ja eräissä maamme kaupungeissa ylimuistoisen käytännön — perusteella suoritettavaksi, itsenäisiä kaupunkikiinteistöjä rasittavaksi maaveroksi, jonka laskuperusteen määrääminen oli kunkin kaupunginhallinnon, nyttemmin, 1873 vuoden kunnallisasetuksen johdosta, kaupunginvaltuuston asia. Tästä tonttiveron oikeudellista laatua koskevasta tulkinnasta oli kuitenkin epäilyksiä lausunut yksi kamarin jäsen, jonka mielestä oli syytä epäillä, oliko kaupunki oikeutettu verottamaan muita kuin ehdonalaisia tontteja.

Mitä ehdotetun tonttiverotuksen uudistamisen suotavuuteen ja

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 14 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 16 §. — [4]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 172. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

tarpeellisuuteen tuli, oli kamarissa niinikään esiintynyt eriäviä mielipiteitä. Enemmistö oli katsonut olevan puoltaminen sellaista uudistusta, että tonttivero pantaisiin maksettavaksi yksityisen omistamalta sekä rakennetulta että rakentamattomalta tontilta, että verotusperusteena tästälähin ei olisi tonttiala, vaan tonttiarvo, joka määrättäisiin toimittamalla arvio joka kymmenes vuosi, sekä että tonttiveron määrä olisi 1/10 % tontille pannusta arvosta. Vähemmistö taas oli vastustanut ehdotetun uudistuksen toimeenpanoa, huomauttaen että puheenalainen verotus, jonka tarkoituksena oli hankkia kaupungille osa maa-arvon nousun tuottamista tuloista, ei ollut järkiperäinen, koska se kohtaisi verotettuja sangen epätasaisesti. Niinpä eivät täyteen rakennettujen tonttien omistajat kärsisi verosta mitään, erittäinkin kun se viime kädessä jäisi vuokralaisten suoritettavaksi, jota vastoin taas muut tontinomistajat joutuisivat sen johdosta suorittamaan osin tuntuvastikin korotettuja vuosimaksuja kaupungille.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi seuraavan ehdotuksen:

Tonttiveron suorittamisessa Helsingin kaupungissa noudatettava sääntö.

I. Tonttiveroa suoritetaan vuosittain jokaiselta kaupunginasemakaavaan otetulta, yksityisen omistamalta tontilta, niin rakennetulta kuin rakentamattomaltakin, 1/10 % alempana mainitulla tavalla arvioidusta tontin maa-arvosta.

II. Tonttiveromaksun määräämiseksi arvioi edellä mainitut tontit joka kymmenes vuosi viisihenkilöinen tonttiverolautakunta, jossa kaupungingeodeetti ja kaupunginasemakaava-arkkitehti ovat itseoikeutettuina jäseninä ja jonka muut jäsenet kaupunginvaltuusto valitsee. Valtuuston asiana on myös tonttiverolautakunnan puheenjohtajan valitseminen.

III. Tonttiverolautakunnan tehtävänä oleva arvioiminen toimitetaan kunkin arvioimiskauden alussa ja arvion pohjaksi pannaan tontin silloinen myyntiarvo.

Kaupungin myymää rakennustonttia ei kuluvan kymmenvuotiskauden jälellä olevaksi ajaksi erityisesti arvioida tonttiveromaksun määräämiseksi, vaan luetaan maksu tältä väliajalta myyntikirjaan pannun kauppahinnan perusteella.

IV. Sittenkun arvioiminen on suoritettu, on siitä laadittu tonttiveroluettelo neljäntoista päivän aikana oleva nähtävänä raatihuoneella tahi muussa sopivassa paikassa, jotta asianomaiset verovelvolliset voivat siihen tutustua; ja on tieto tästä annettava ilmoittamalla kaupungin enemmin levinneissä sanomalehdissä.

V. Se, joka ei tyydy tuollaiseen arvioon, antakoon kirjallisen muistutuksensa viikon kuluessa edellä mainittujen neljäntoista päivän umpeen menemisestä, enemmän puhevallan menettämisen uhalla, rahatoimikamariin, joka oman lausuntonsa kera alistaa asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

VI. Tonttiveron maksunpanon ja kannannan toimittaa rahatoimikonttori edellä mainitun arvioluettelon perusteella ja huomioon ottamalla siihen ehkä tehdyt oikaisut; ja tulee rahatoimikamarin antaa ne tarkemmat määräykset, joita asianhaarat sekä tässä kohden että tonttiveron maksettavaksi panemiseen nähden muutoin ehkä vaativat.

Asiaa uudelleen esiteltäessä lähetettiin [1]) se lisäselvityksen saamiseksi erikoisvaliokuntaan, johon valittiin herrat Ståhlberg, Grotenfelt ja Heimbürger, ent. senaattori J. Serlachius sekä lakitieteentohtori K. Willgren.

Säännöt, joita on noudatettava rantasilloilta ja satama-alueilta paikkoja vuokralle annettaessa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 8 päivänä 1912 lausunnon saamiseksi Helsingin kauppavaltuutetuille lähettänyt [2]) rahatoimikamarin tekemän esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä olojen järjestämiseksi kaupungin rantasilloille sijoitettuihin tavaroihin nähden sekä maksujen määräämiseksi tavarasta, jota siellä on pidetty yli määräajan, antoivat kauppavaltuutetut sellaisen lausunnon [3]).

Rahatoimikamarin lausuttua mielensä [3]) mainitun lausunnon johdosta sekä komitean, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut valmistelemaan kysymystä maksuttoman maksuajan myöntämisestä vientitavaroille [4]), annettua syyskuun 1:senä päivätyn mietinnön [5]) ehdotuksineen asiasta vahvisti [6]) valtuusto seuraavat:

Säännöt, joita on noudatettava kaupungin rantasilloilta ja satama-alueilta paikkoja vuokralle antaessa.

1 §.

Jos liikennöitsijä haluaa kauemmin kuin kolme päivää sen jälkeen, kun laiva on purkamisensa lopettanut, kaupungin rantasilloilla tahi satama-alueilla säilyttää purettua tavaraa, antakoon siitä, paikan ilmoittamalla, kahden päivän kuluessa purkamisesta tiedon satamakonttoriin, joka palveluksessaan olevalla tarkastuskonstaapelilla katsastuttaa paikan sekä mittauttaa ranta-alan. Satamakonttorin asia on sitten tutkia, käykö ja kuinka kauaksi aikaa tavaran varastoonpanoa salliminen. Kuitenkin on liikennöitsijä, jonka siten on sallittu vuokrata rantasillalta paikka tavarain varastoonpanoa varten, velvollinen, ellei muuta sopimusta ole tehty, kahden päivän kuluessa satamakonttorilta käskyn saatuaan poistamaan tavaran sillä tavoin ja sen uhalla, kuin voimassa olevan satamajärjestyksen 8 §:ssä säädetään.

2 §.

Vuokramaksu on 5 penniä neliömetriltä vuorokaudessa tavarasta, joka on varastossa liikennettä varten valmiiseen kuntoon pannulla rantasillalla tahi

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 21 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 182. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 92. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 54. — [6]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 22 §.

satama-alueella, sekä 10 penniä neliömetriltä viikossa sellaiselle satama-alueelle sijoitetusta tavarasta, jota ei ole täydellisesti järjestetty liikenteen käytettäväksi.

Vuorokauden tai viikon osalta luetaan maksu niinkuin täydeltä vuorokaudelta tai viikolta.

3 §.

Satamakonttorin on kuukausittain rahatoimikamariin lähetettävä paikanvuokraajain ja suoritettavain vuokramääräin luettelo, ja peritään vuokramaksut rahatoimikonttorin toimesta.

4 §.

Nämä säännöt, joita sovelletaan tammikuun 1 päivästä 1914 lähtien, eivät koske sellaista kaupungin satamain kautta saapuvaa tavaraa, joka on aiottu välittömästi edelleen lähetettäväksi toiseen paikkakuntaan, kohta kun rautatievaunuja tahi tilaa laivoissa on käytettävänä.

1914 vuoden meno- ja tulosääntö.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1914 vahvistama [1]) meno- ja tulosääntö osottaa 1913 vuoden rahasääntöön verraten seuraavat loppusummat:

Menot:		1914.	1913.
I. Kaupungin velat	Smk	3,617,076: 54	3,153,674: 03
II. Kaupungin virastot	„	421,725: 82	399,576: 67
III. Kunnallishallinto	„	958,054: 99	871,883: 33
IV. Katu- ja laiturivalaistus	„	333,900: —	336,040: —
V. Palolaitos	„	312,265: —	262,845: —
VI. Poliisilaitos	„	377,586: 66	355,898: 33
VII. Terveyden- ja sairaanhoito	„	1,811,726: 13	1,739,036: 50
VIII. Vaivaishoito	„	1,159,975: —	1,179,610: —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	„	2,416,587: 18	2,277,311: 97
X. Kaupungin yleiset rasitukset	„	697,075: 46	597,942: 46
XI. Kauppahallit	„	66,566: 65	42,700: —
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	„	5,884,886: 71	4,198,143: —
XIII. Yleiset työt	„	6,720,623: 50	4,817,325: —
XIV. Eläkkeet ja apurahat	„	73,708: 67	60,195: 67
XV. Sekalaiset menot	„	7,613,814: —	875,910: —
Yhteensä	Smk	32,465,572: 31	21,168,091: 96

Tulot.		1914.	1913.
Säästö	Smk	500,000: —	1,500,000: —
I. Korot	„	1,185,500: —	1,243,800: —
II. Tontinlunastukset	„	1,000,000. —	1,100,000: —

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 90, 91 ja 95 sekä valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

III. Kaupungin kiinteä omaisuus	Smk	844,220: —	781,620: —
IV. Tontinverot	„	4,200: —	4,200: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet	„	1,618,200: —	1,597,200: —
VI. Sekalaiset tulot	„	1,509,125: —	1,405,945: —
VII. Valtioavut	„	544,158: 55	518,640: 50
VIII. Kaupungin tekniilliset laitokset	„	5,707,500: —	4,713,400: —
IX. Puhtaanapitolaitos	„	322,780: —	278,360: —
X. Lainat	„	13,336,624: —	2,676,615: 94
XI. Taksoitus	„	5,893,264: 76	5,348,310: 52
	Yhteensä Smk	32,465,572: 31	21,168,091: 96

1914 ja 1913 vuoden rahasääntöjen väliset eroavaisuudet johtuvat pääasiallisimmin seuraavista seikoista:

Menot. Kaupungin velat.

I pääluokan, Kaupungin velat, kohdalle merkittiin 1914 vuoden menosääntöön vuotuismaksut ja lainain kustannukset kaupungin obligatsionilainoille vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainasopimuksissa olevain määräysten mukaisesti. Uusina erinä merkittiin: 1913 vuoden obligatsionilainan [1]) korkoa ja kuoletusta 417,919 markkaa 20 penniä sekä korkoa y. m. lainoista, joita kaupungin vuonna 1914 varsin luultavasti täytyisi ottaa, arviolta 45,000 markkaa. Tämän pääluokan kohdalla olevat menot osottavat lisäännystä 463,402 markkaa 51 penniä.

Kaupungin virastot.

II pääluokan, Kaupungin virastot, kohdalle merkittiin „Maistraatti“ nimiseen osastoon palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta yhdelle kunnallisraatimiehelle 291 markkaa 67 penniä, jota vastoin kunnallispormestarin ja oikeusraatimiehen palkankorotukset, yhteensä 1,125 markkaa, poistuivat. — Osastoon „Raastuvanoikeus“ merkittiin palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta seitsemälle oikeusraatimiehelle yhteensä 2,645 markkaa 82 penniä sekä määrärahoja raastuvanoikeuden [2]) väliaikaista viidettä osastoa ja ensimäisen osaston väliaikaista toista jaostoa varten 25,600 markkaa ja 14,850 markkaa 1913 vuoden menosäännön määräin 22,400 markan ja 13,200 markan sijasta. — Osastoon „Maistraatin ja raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelijat“ merkittiin m. m. palkankorotusta kymmenelle kaupunginapulaiselle kullekin [3]) 400 markkaa ja raatihuoneen rengille [3]) 680 markkaa sekä 2,000 markan määräraha yhden uuden kaupunginpalvelijan palkkaamiseksi maistraatin kansliaan. — „Ulosottolaitos“ nimisessä osastossa korotettiin m. m. neljän ulosottoapulaisen palkkaa kunkin [3]) 400 markalla ja kahdeksan ulosottoapulaisen palkkaa kunkin [3]) 100 markalla sekä

[1]) Ks. tätä kert. siv. 146 ja seur. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 88. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 89.

laitoksen huoneiston vuokra 3,160 markasta 5,100 markkaan. Uusina erinä merkittiin 500 markkaa ensimäisen ja toisen kaupunginvoudin [1]) viransijaisten palkkaamiseksi sekä arviolta 300 markkaa tarverahoiksi. — Osastossa „Sekalaista" korotettiin m. m. tarverahain määrärahaa 2,000 markalla ja siivoamista y. m. varten olevaa määrärahaa 700 markalla, minkä ohessa lisäksi merkittiin 1,000 markan arviomääräraha rekisteröityjen toiminimien korttirekisterin laatimiseksi. Polttoainemäärärahaa vähennettiin 700 markalla. — Menojen kokonaissumma puheena olevan pääluokan kohdalla osottaa lisäännystä 22,149 markkaa 15 penniä.

Kunnallishallinto.

III pääluokan, Kunnallishallinto, kohdalle merkittiin „Kaupunginvaltuusto" nimiseen osastoon palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta sihteerille ja kanslistille [1]), edelliselle 833 markkaa 33 penniä ja jälkimäiselle 240 markkaa, minkä ohessa valtuuston huoneistojen vuokra- ja valaistusmäärärahoja korotettiin 2,100 markalla [1]) ja 200 markalla sekä lisäksi pantiin 900 markan määräraha vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi. — Osastoon „Rahatoimikamari" merkittiin kanslian palkkaussääntö kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [1]) mukaisesti, minkä ohessa korotettiin tarverahain y. m. ja arvaamattomain tarpeiden määrärahoja 3,000 markalla ja 2,000 markalla. Rahatoimikamarin menot merkittiin siten 105,440 markaksi kuluvan vuoden menomäärän 79,100 markan sijasta. — Rahatoimikonttorin tarverahain määrärahaa korotettiin 500 markalla. Rahatoimikamarin menosääntöehdotukseen merkityt rahatoimikonttorin korotetut ja uudet palkkausmäärärahat poistettiin ja kysymys näiden määrärahain tarpeellisuudesta lähetettiin XII pääluokan kohdalla mainitun erikoisvaliokunnan [2]) käsiteltäväksi. — Liikennekonttorin menosäännössä korotettiin m. m. tarverahain, polttoaineiden ja kaluston määrärahoja yhteensä 1,800 markalla. — „Satamakonttori" nimiseen osastoon merkittiin satamakapteenille ja satamakonttorikirjurille tulevat kannantaprosentit korotettuina 300 markalla ja 75 markalla, jota paitsi korotettiin m. m. kassanhoitajan palkkausta 900 markalla ynnä tarverahain, valaistuksen ja polttoaineiden määrärahoja yhteensä 450 markalla. Uusina erinä merkittiin 1,050 markkaa vartijan palkkaamiseksi Pohjoissataman venelaituria varten, 500 markkaa sähköllä käyvän nostokranan käyttökustannuksiin sekä 2,400 markkaa apulaisen palkkaamiseksi Sörnäsin satamamestarille. Ylimääräisten satamakonstaapelien palkkausmäärärahaa vähennettiin 4,500 markalla. — Osastoon „Kaupungin yleisten töiden hallitus ja satamakonttori" merkittiin lisäksi kaupunginasemakaava-arkkitehdille matkarahoja 500 markkaa, minkä

[1]) Ks. tätä kert. siv. 90. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 183.

ohessa korotettiin varastonhoitajan palkkaa 1,000 markalla sekä merkittiin palkankorotuksena 5 vuoden palveluksesta näille virkamiehille yhteensä 233 markkaa 33 penniä, jota paitsi korotettiin ylimääräisten insinööri- ja piirustaja-apulaisten sekä tarverahain määrärahaa, edellistä 10,000 ja jälkimäistä 2,000 markalla. Rakennuskonttorin virkamiesten opintomatkoja varten 1913 vuoden menosäännössä XV pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla oleva 5,000 markan määräraha siirrettiin tähän osastoon, ja taas vastamainitun pääluokan kohdalla oleva 10,000 markan määräraha kesäloman hankkimiseksi kaupungin palveluksessa oleville työntekijöille merkittiin tähän 7,500 markan määräisenä.

Rauennut kysymys kaupunginasemakaava-insinöörinviran perustamisesta.

Viimeksi mainitun osaston menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että esitetty kysymys kaupunginasemakaava-insinöörinviran perustamisesta rakennuskonttoriin sai nykyään raueta.

„Tilastokonttori“ nimiseen osastoon merkittiin lisämenoina 1,500 markkaa yhden laskuapulaisen palkkaamiseksi entisten lisäksi sekä 7,850 markkaa 1909—15 vuoden kunnalliskertomusten jouduttamiseksi [1]). Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa vähennettiin 1,200 markalla.

Kysymys kunnallistilaston ehdollisesta yksinkertaistuttamisesta.

Tämän osaston menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto tilastokonttorin käsiteltäväksi lähettää kysymyksen kunnallistilaston ehdollisesta yksinkertaistuttamisesta, ja tuli konttorin antaa lähempi lausunto asiasta sekä, jos mahdolliseksi katsoi, tarpeelliset uudistusehdotukset.

„Rakennustarkastus“ nimiseen osastoon merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta rakennustarkastajalle 1,200 markkaa [2]). Kuluvan vuoden menosäännössä ylimääräisten apulaisten palkkausta varten oleva 6,000 markan määräraha poistui. — „Revisionikonttori“ nimiseen osastoon merkittiin 3,600 markkaa reistraattorin [2]) palkkaamiseksi. Konttorin apulaisten ja tarverahain määrärahoja vähennettiin, edellistä 1,000 ja jälkimäistä 2,000 markalla. — Osastossa „Taksoitusvalmistelu“ korotettiin jäsenten palkkiomäärärahaa 1,000 markalla, ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa 2,000 markalla, ensitietojen hankintamäärärahaa 500 markalla sekä tarverahain määrärahaa niinikään 500 markalla. — „Erinäiset lautakunnat“ nimisessä osastossa korotettiin holhouslautakunnan sihteerin palkkausta 300 markalla. Kunnan työnvälitystoimiston menosäännössä korotettiin yhden naisapulaisen palkkausta 1,000 markalla sekä tarverahain y. m. ja polttoaineiden määrärahaa, edellistä 600 markalla ja jälkimäistä 400 markalla. Kasvatuslautakunnan

[1]) Ks. tätä kert. siv. 96 ja 97. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 97.

menosääntöön merkittiin lisäksi 1,500 markkaa lääkärin palkkaamiseksi, arviolta 1,500 markkaa matkakuluja, 1,500 markkaa vuokraa sekä yhteensä arviolta 500 markkaa polttoaineita ja valaistusta varten, minkä ohessa tarverahain y. m. määrärahaa korotettiin 1,000 markalla. Helsingin kaupungin museon lautakunnan menosäännössä korotettiin valokuvausta y. m. varten olevaa määrärahaa 2,300 markalla ja tarverahoja y. m. varten olevaa määrärahaa 1,200 markalla, jota paitsi lisättiin 1,700 markan määräraha laatikkojen y. m. hankkimista varten. Työväenasiain lautakunnan ja kunnan työväenasuntojen hoitolautakunnan [1]) sijaan perustetun sosialilautakunnan menosääntö käsitti molempain viimeksi mainittujen lautakuntain menosäännöt m. m. osittain korotetuin ja uusin määrärahoin [2]). Niinpä merkittiin lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioita varten arviolta 3,000 markkaa ja kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston hallintojaostoa varten 1,500 markkaa sekä jaoston tarverahoja varten 500 markan arviomääräraha. Viimeksi mainittu menosääntö päättyi 27,520 markkaan. — Tämän pääluokan menot osottavat lisäännystä 86,171 markkaa 66 penniä.

Katu- ja laiturivalaistus.

IV pääluokan, Katu- ja laiturivalaistus, kohdalla kohosivat menosäännöt osastossa „Kaasuvalaistus“ 15,000 markalla ja osastossa „Sähkövalaistus“ 21,800 markalla, jota vastoin „Petrolivalaistus“ ja „Laiturien ja tavaravajain ylimääräinen valaistus“ nimisten osastojen menosäännöt vähenivät, edellinen 38,400 ja jälkimäinen 540 markalla. Tämä pääluokka osottaa siis menojen vähennystä 2,140 markkaa.

Petrolivalaistuksen poistaminen.

Viimeksi mainitun pääluokan menosääntöjen vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että kaupungin petrolivalaistus oli mahdollisimman pian kokonaan poistettava.

Palolaitos.

V pääluokan, Palolaitos, kohdalla korotettiin „Palkat ja muut edut“ nimisessä osastossa useimpain toimihenkilöjen palkkauksia ja lisättiin koneenkäyttäjäin luku kahdeksi sekä kersanttien lukua kahdella, korpraalien kahdellatoista ja konstaapelien kolmellatoista. Palomestarin palkkausta korotettiin 1,500 markalla, alipalomestarin 1,700 markalla, toisen ruiskumestarin 1,500 markalla, koneenkäyttäjäin ja kersanttien kunkin 600 markalla, eräiden korpraalien 300 markalla sekä konstaapelien 300 markasta, 420 markasta ja 600 markasta 600 markkaan ja 720 markkaan kunkin. Tämän osaston menot kohosivat tämänvuotisesta määrästään 132,900 markasta 197,105 markkaan. Esitetty kysymys palkankorotuksen myöntämisestä palomestarille ja alipalomestarille määrävuosien palveluksesta lähetettiin valmistelta-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 200 ja seur. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 98.

vaksi XII pääluokan kohdalla mainittuun erikoisvaliokuntaan [1]). — „Palotalli, 25 hevosta“ nimisen osaston menot kohosivat 930 markalla. — Niinikään kohosivat „Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus“ nimisen osaston menot 4,385 markalla. — Sitä vastoin vähenivät osaston „Palokalut ja kalusto“ menot 21,200 markalla. — „Sekalaista“ nimisessä osastossa korotettiin m. m. tarverahain y. m. määrärahaa 1,000 markalla. — Puheena olevan pääluokan menot osottavat lisäännystä 49,420 markkaa.

Poliisilaitos. VI pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla kohosivat „Virkahuoneistojen vuokrat“ ja „Sekalaista“ nimisten osastojen määrärahat 17,938 markalla 33 pennillä ja 3,750 markalla. Tämän pääluokan menosääntö osottaa siis lisäännystä 21,688 markkaa 33 penniä.

Terveyden- ja sairaanhoito. VII pääluokan, Terveyden- ja sairaanhoito, kohdalla korotettiin osastossa „Terveydenhoitolautakunta“ m. m. tarverahain määrärahaa 1,500 markalla, minkä lisäksi siihen merkittiin 2,000 markkaa toimistoapulaisen [2]) palkkaamiseksi. — „Lääkärit ja sairaanhoitajat“ nimiseen osastoon lisättiin m. m. 8,000 markan määräraha terveydenhoidontarkastajan [2]) palkkaamiseksi. Kallion toisen alueläkärin lääkeainemääräraha, 600 markkaa, poistui. — Osastossa „Marian sairaala“ korotettiin sisätautien osaston kohdalla m. m. alilääkärin ja apulaislääkärien palkkausta kunkin 900 markalla sekä ylihoitajattaren palkkausta 300 markalla, minkä lisäksi merkittiin palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta eräille toimihenkilöille yhteensä 703 markkaa 50 penniä. Uutena eränä merkittiin 400 markkaa viransijaisuuspalkkioksi alilääkärille. Amanuenssien palkkaukset, yhteensä 3,600 markkaa, poistuivat, syystä että toimet oli lakkautettu. Kulkutautiosaston menosäännön sijaan, joka viimeksi nousi 40,020 markkaan, merkittiin lasten- ja eristysosastoa varten 20,000 markan arviomääräraha, jota ei kuitenkaan saisi käyttää, ennenkuin kaupunginvaltuusto oli tutkinut ja ratkaissut, miten tätä osastoa olisi käytettävä. Kirurgisen osaston kohdalle tuli lisää m. m. 250 markan määräraha viransijaisen palkkaamiseksi vanhemman apulaislääkärin kesäloman aikana. Kojeiden ostoa varten ollut 8,800 markan määräraha poistui. Talousosaston menot vähenivät 2,914 markalla 85 pennillä. Oppilaskoulun osalta, joka oli ollut sijoitettuna entisen kaasulaitoksen konttorirakennukseen, mutta muutettaisiin Marian sairaalan erääseen rakennukseen, pantiin maksettavaksi kaikki tarpeelliset menot, joista vaatteidenpesun ja ruuan kustannukset olivat rasittaneet talousosaston tämänvuotista menosääntöä. Tämän koulun menot merkittiin 11,951 markaksi 75 penniksi entisen määrän 5,560 markan sijasta. — Kulkutauti-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 183. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 103.

sairaalan menosääntö järjestettiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen [1]) mukaisesti muuten, paitsi että siihen lisäksi merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta kolmelle hoitajattarelle yhteensä 270 markkaa. Tämä menosääntö nousi siten 326,010 markkaan 25 penniin. Ehdotuksen että palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta myönnettäisiin kulkutautisairaalan ylilääkärille, alilääkärille, apulaislääkäreille, toimitsijalle ja hoitajattarille 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla lähetti kaupunginvaltuusto lähemmin valmisteltavaksi XII pääluokan kohdalla mainittuun erikoisvaliokuntaan [2]). — Osastossa „Kivelän sairaala ynnä Greijuksen lisähoitola" korotettiin m. m. ylilääkärin palkkausta 1,000 markalla, toisen apulaislääkärin palkkausta 600 markalla ja eräiden muiden toimihenkilöjen palkkausta vähemmillä määrillä sekä ruokamäärärahaa 10,220 markalla ja lääkkeiden määrärahaa 4,000 markalla. Uusina erinä merkittiin m. m. 840 markkaa yhden osastonhoitajattaren palkkaamiseksi, 600 markkaa työnjohtajattaren palkkaamiseksi, 800 markkaa käymäläastiain ostoon ja arviolta 18,000 markkaa työ- ja vaivaistalossa [3]) toimitettavaa vaatteidenpesua varten. Entisestään vähennettiin m. m. pesijätärten palkkausmäärärahaa 1,200 markalla, sen johdosta että näiden luku väheni neljällä, vedenkulutusmäärärahaa 2,000 markalla sekä kaluston ostomäärärahaa 20,000 markalla. Tämän osaston menot kohosivat 18,188 markalla 50 pennillä. — Humaliston varasairaalan menoerät vähenivät 25 markalla. — Osastossa „Poliklinikat ja muu sairaanhoito" vähennettiin määrärahaa kätilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan 1,000 markalla. — „Terveyspoliisi" nimisessä osastossa korotettiin m. m. työväenasuntojen tarkastusta ja kotien desinfioimista varten olevia määrärahoja, edellistä 4,000 markalla ja jälkimäistä 6,000 markalla, minkä ohessa lisäksi merkittiin m. m. 3,000 markkaa käsityöliikkeiden naistarkastajan [4]) ja 2,000 markkaa yhden lisädesinfioitsijan palkkaamiseksi. Terveydenhoidontarkastajan palkka, 4,000 markkaa, poistui, koska virka oli lakkautettu [5]). — Terveystoimiston menot kohosivat 550 markalla. — „Terveydellisten tutkimusten laboratoori" nimisessä osastossa korotettiin laborantin palkkaa 300 markalla. Kysymyksen laboratoorin johtajan palkan korottamisesta 1,000 markalla lähetti kaupunginvaltuusto valmisteltavaksi XII pääluokan kohdalla mainittuun erikoisvaliokuntaan [2]). — „Lihantarkastus" nimisen osaston kohdalle merkittiin menot kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen [6]) mukaisesti sekä lisäksi määräraha vuokraa y. m. varten. Tämä menosääntö kohosi

[1]) Ks. tätä kert. siv. 105 ja seur. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 183. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 115. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 107 ja 108. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 103. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 108 ja seur.

tämänvuotisesta 6,100 markan määrästä 38,850 markkaan 33 penniin. — Osastoon „Sekalaista" merkittiin Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan ylilääkärille vuokra- ja matkarahoja 1,000 markkaa. Uusina erinä merkittiin 1,200 markkaa Leppäsuon varasairaalain vartioimista y. m. varten, 10,000 markkaa kulkutautien vastustamiseksi, 2,000 markkaa tilapäisten sairaalain makkien y. m. puhtaanapitoa varten, 6,000 markkaa entisen kaasulaitoksen konttorirakennuksessa [1]) olevaa desinfioimismajalaa varten sekä 10,000 markkaa kunnan teurastamon [2]) johtajan palkkaamiseksi. Lapinlahdenkadun lastensairaalan kunnossapitomäärärahaa vähennettiin 8,000 markalla. Leppäsuon ja Hesperian varasairaalain voimassapitoa, sairaiden kuljetusta sekä uuden kulkutautisairaalan kalustoa y. m. varten olevat määrärahat, yhteensä 326,000 markkaa, poistuivat. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 72,689 markkaa 63 penniä.

Vaivaishoito.

VIII pääluokan, Vaivaishoito, kohdalle merkittiin „Vaivaishoitohallitus" nimiseen osastoon palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta toiselle ja henkilökohtaista palkkionlisäystä toiselle [3]) kanslianjohtajalle yhteensä 750 markkaa, minkä ohessa korotettiin apulaisten palkkausmäärärahaa 4,960 markalla, kaupungissa olevain kaitsijain y. m. palkkausmäärärahaa 1,400 markalla, hallituksen jäsenten palkkiomäärärahaa 1,200 markalla sekä valaistusta, polttoaineita ja tarverahoja varten olevia määrärahoja yhteensä 1,000 markalla. Uusina erinä merkittiin määrärahoja yhteensä 3,000 markkaa kahden diakonissan palkkaamiseksi entisten lisäksi, 480 markkaa vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi ja 600 markkaa raitiotiekorttien ostoon. — „Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset" nimiseen osastoon merkittiin 2,400 markkaa konttoristin [4]) palkkaamiseksi, minkä ohessa korotettiin m. m. lääkeaineiden määrärahaa 2,000 markalla ja lääkärinhoitomäärärahaa 1,000 markalla [5]). Erinäisiä sisustus- ja tasotustöitä varten olevaa määrärahaa vähennettiin 2,500 markalla. Nimikkeen „Vaivaistalo" kohdalla korotettiin m. m. vaatetusmäärärahaa 5,000 markalla, polttoaineiden määrärahaa 7,000 markalla sekä kaurain y. m. ostomäärärahaa 1,200 markalla. Uusina erinä merkittiin 900 markkaa portinvartijan palkkaamiseksi, arviolta 5,000 markkaa uutteruusrahoiksi ja arviolta 35,000 markkaa työlaitoksessa teetettäviä töitä varten. Kalustomäärärahaa vähennettiin 16,800 markalla. Nimikkeen „Työlaitos" kohdalla korotettiin m. m. vaatetusmäärärahaa 1,000 markalla, tarveaineiden määrärahaa 40,000 markalla ja uutteruusrahain määrärahaa 3,000 markalla, minkä lisäksi merkittiin

[1]) Ks. tätä kert. siv. 55. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 54. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 113. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 114. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 114 ja 115.

5,000 markkaa erinäisiä teetettyjä töitä varten. Puusepän- ja jalkinetyökoneiden ostoa varten ollut 17,800 markan määräraha poistui. — „Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten" nimisessä osastossa korotettiin suoranaisten apurahain määrärahaa 70,000 markalla, jota vastoin sairaanhoitoa ja mielenvikaisten henkilöjen hoitoa varten olevia määrärahoja vähennettiin, edellistä 70,000 ja jälkimäistä 120,500 markalla. — „Sekalaista" nimisessä osastossa korotettiin hautauskulujen määrärahaa 1,000 markalla, minkä ohessa lisäksi merkittiin 10,000 markan määräraha pelastusarmeijalle sen pelastustoimintaa varten. Viimeksi mainitun määrärahan nauttimisen ehdoksi sääsi kaupunginvaltuusto että, samalla kun soveltuvissa tapauksissa oli ero tehtävä täällä kotipaikkaoikeutta nauttivien ja muiden täällä oleskelevain henkilöjen välillä, määrärahan nauttimiseen oli kytkettävä se lisäehto, että pelastusarmeijan tuli kussakin eri tapauksessa avustuksen myöntämisen välttämiseksi, jos vaivaishoito sitä jo antoi, vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaan kuin avustusta muodossa tai toisessa annettiin, siitä kuukausittain ilmoittaa toimistoon rekisteröitäväksi, samoin kuin avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden noudattaa niitä määräyksiä, joita vaivaishoitohallitus lisäksi saattoi katsoa tarpeelliseksi antaa; ja oli määrärahasumma maksettava kuukausierin, sittenkun edellä mainitun laatuiset tiedot oli edelliseltä kuukaudelta vaivaishoitohallitukselle asianmukaisesti annettu. — Tämä pääluokka osottaa menojen vähennystä 19,635 markkaa.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

IX pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla korotettiin „Käsityöläiskoulut" nimisessä osastossa alempain käsityöläiskoulujen määrärahaa 1,217 markalla, jota vastoin ylempäin käsityöläiskoulujen määrärahaa vähennettiin 576 markalla. Nimikkeen „Valmistava poikain ammattikoulu" kohdalle merkittiin m. m. vähäisiä palkankorotuksia 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta opettajille ja työmestareille, minkä ohessa tuli lisäksi m. m. 1,000 markan määräraha opetusvälineistöä varten. Tyttöjen ammattikoulun menot kohosivat 100 markalla. — „Kauppaoppilaitokset" nimiseen osastoon tuli lisää 3,000 markan määräraha Helsingfors handelsskola nimisen yhtiön liikeapulaisiltakursseja varten. Helsingin kauppiaitten kauppakoulun määrärahaa vähennettiin 2,000 markalla. — „Kansakoulut" nimiseen osastoon, jonka menosääntö oli kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan jaettu kahtia, ruotsinkielisten ja suomenkielisten koulujen menosääntöön, merkittiin nimikkeen „Palkat" kohdalle palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta molemmille tarkastajille yhteensä 1,166 markkaa 70 penniä, lisäystä yhteensä 3,600

markkaa taloudenhoitajain ynnä yhden apulaisen ja sihteerien [1]) palkkaamiseksi, palkankorotusta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta opettajille ja opettajattarille yhteensä 14,208 markkaa 35 penniä, kalliinajanlisäystä opettajille ja opettajattarille yhteensä 7,283 markkaa 33 penniä sekä seitsemän uuden opettajan ja kahdeksan uuden opettajattaren palkkaamiseksi 17,340 markkaa ja 15,100 markkaa. Laiminlyötyjen lasten opettajattaren lisäpalkka väheni 141 markalla 67 pennillä. Tuntiopettajain ja -opettajatarten palkkausmäärärahoja korotettiin kaikkiaan 7,920 markalla ja palveluskunnan palkkauksia yhteensä 1,466 markalla. Nimikkeen „Erityisiä palkkioita“ kohdalla kohosivat menot kaikkiaan 4,370 markalla. Nimikkeen „Muut kustannukset“ kohdalla korotettiin m. m. vuokramäärärahoja 13,409 markalla, käsityötarvikkeita ja koulukeittiöitä varten olevaa määrärahaa 1,000 markalla, kouluhuonekalujen määrärahaa 5,000 markalla, polttoaineita ja halonhakkuuta varten olevaa määrärahaa 2,000 markalla, eläkemaksujen apurahaa 1,875 markalla ja ilmoituksia y. m. varten olevaa määrärahaa 1,000 markalla. Yliopistollisiin jatkokursseihin osanottoa varten merkittiin 4,400 markkaa. Valaistusta ja matkastipendejä varten olevia määrärahoja vähennettiin, edellistä 5,000 ja jälkimäistä 1,000 markalla. Kansakouluhuoneistojen ja -talojen kunnossapitomäärärahat, 30,400 markkaa, poistettiin; vastaavat menoerät ovat merkittyinä XIII pääluokan, Yleiset työt, kohdalle. Kansakoulujen menosääntö osottaa lisäännystä 65,596 markkaa 71 penniä. — „Pahantapaisten lasten turvakodit“ nimisessä osastossa vähenivät kasvatuslaitosten määrärahat kaikkiaan 3,967 markalla, jota vastoin opettajiston eläkeapumaksut kohosivat 50 markalla. Lääkärintutkimusta ja lomakkeiden painatusta y. m. varten olevat määrärahat, yhteensä 2,900 markkaa, poistuivat. — „Helsingin kaupungin kirjasto“ nimisessä osastossa korotettiin m. m. vahtimestarien ja kahden siivoojattaren palkkausta yhteensä 1,080 markalla, vuokramäärärahaa 350 markalla, kirjain y. m. määrärahaa 2,000 markalla, luettelojen painatusmäärärahaa 3,500 markalla, ylimääräisten apulaisten määrärahaa 800 markalla sekä polttoaineiden määrärahaa 500 markalla. Uusina erinä merkittiin 2,200 markkaa ja 900 markkaa yhden amanuenssin ja yhden ylimääräisen amanuenssin palkkaamiseksi ennestään olevain lisäksi, 600 markkaa vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi sekä 1,500 markkaa kirjotuskoneen y. m. ostoon. Yhteensä 1,450 markalla vähenivät m. m. valaistusta ja paloapumaksuja varten olevat määrärahat. Lukusalien sisustamista varten ollut 4,500 markan määräraha poistui. — Olemassa olevain kansanlastentarhain määrärahoja korotettiin yhteensä 57,307 markalla 50

[1]) Ks. tätä kert. siv. 116 ja 117.

pennillä. Mainittujen määrärahain nauttimiseen liitti kaupunginvaltuusto seuraavat ehdot: että laitokset pidetään toiminnassa tavanmukaiset työtunnit ja -ajat; että kansanlastentarhain johtokunta saa määrätä lomakausien pituuden; että annettavista lupapäivistä ilmoitetaan tarkastajalle; että johtajattarelle tahi opettajattarelle myönnetty kahta viikkoa lyhempi virkavapaus on ilmoitettava johtokunnalle, mutta pitemmän virkavapauden myöntämiseen on hankittava johtokunnan suostumus; että uudet opettajattaret on johtokunnan hyväksyttävä, ennenkuin heidät laitoksiin otetaan; että uutta huoneistoa kansanlastentarhalle vuokrattaessa on johtokunnan hyväksyminen hankittava; sekä että kunkin johtajattaren on johtokunnalle annettava tili kantamistaan määrärahoista sekä tilastoja muita tietoja kansanlastentarhansa toiminnasta. Lisäksi tulevia uusia kansanlastentarhoja varten ollut 10,000 markan määräraha poistui. — Työväenopetusta varten merkittiin määrärahat siten, että luentokurssien menot laskettiin kevätlukukaudelta 1914 sekä kunnan työväenopiston menot saman vuoden syyslukukaudelta. Tämän johdosta vähenivät mainittujen kurssien määrärahat yhteensä 10,700 markalla ja menosääntöön merkittiin puolet työväenopiston vahvistetun vuosirahansäännön [1]) määrästä eli 23,000 markkaa. — Osastoon „Muut kansanvalistustarkoitukset" tuli lisää 10,000 markan määräraha Helsingin torvisoittokuntaa varten. Tähän osastoon merkittyjen määrärahojen nauttimiseen nähden olisivat voimassa samat ehdot ja määräykset, mitkä siinä kohden oli aikaisemmin tavallisesti vahvistettu. — Puheena olevan pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 139,275 markkaa 21 penniä.

Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.

X pääluokan, Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset, kohdalla lisääntyivät majoituskustannukset 99,133 markalla.

Kauppahallit.

XI pääluokan, Kauppahallit, kohdalla kohosivat Ranta- ja Harjutorin hallien määrärahat yhteensä 3,200 markalla, minkä ohessa uuden osaston, „Hakaniementorin kauppahalli", kohdalle merkittiin määrärahoja 20,666 markkaa 65 penniä. Tämän pääluokan kohdalla osottavat menot siis lisäännystä 23,866 markkaa 65 penniä.

Kaupungin teknilliset laitokset.

XII pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalle merkittiin „Vesijohtolaitos" nimiseen osastoon nimikkeen „Hoito" kohdalle palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta toimitusjohtajalle, kemistille ja kamreerille yhteensä 1,650 markkaa, minkä ohessa työmestarin, kahden putkimestarin ja varastonhoitajan palkkauksia korotettiin yhteensä 1,540 markalla sekä apulaisten palkkausmäärärahoja kaikkiaan 3,000 markalla.

Rauennut eh-

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että ehdotus insi-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 123 ja 124.

dotus johtoinsinöörinviran perustamisesta vesijohtolaitoksen putkiverkkoa varten.

nöörinviran perustamisesta vesijohtolaitoksen putkiverkkoa varten sai raueta.

Nimikkeen „Käyttö“ kohdalle merkittiin 3,400 markkaa kahden toisen koneenkäyttäjän palkkaamiseksi ennestään olevain lisäksi, minkä ohessa korotettiin m. m. pumppulaitosten ja selkeytysaltaiden käyttökulujen määrärahoja yhteensä 17,500 markalla sekä vesimittarien lukemista ja tarkastusta varten olevaa määrärahaa 1,500 markalla. Kunnossapito- ja korjauskulujen määrärahaa korotettiin 15,700 markalla. Sitä vastoin vähenivät nimikkeen „Sekalaisia menoja“ kohdalla olevat määrärahat 34,330 markalla, m. m. sen johdosta että kuorma-automobiilin ostoa varten ollut 17,000 markan määräraha poistui. Uutistöitä varten merkittiin 1,274,900 markkaa [1]), johon summaan myös oli luettu arviomäärärahoja yhteensä 18,000 markkaa työkalujen ja kaluston ostoa sekä Vanhaankaupunkiin rakennettavaa kemikalioiden säilytyssuojaa varten. Uutistöitä varten oli 1913 vuoden menosäännössä määrärahoja 259,200 markkaa. Vesijohtolaitoksen menosääntö päättyi 1,710,723 markkaan. — „Kaasulaitos“ nimisessä osastossa korotettiin nimikkeen „Hoito“ kohdalla m. m. konttoriapulaisten palkkausmäärärahaa 1,400 markalla ja tarverahain määrärahaa 1,000 markalla. Nimikkeen „Valmistus“ kohdalle merkittiin määrärahoja yhteensä 905,900 markkaa kuluvan vuoden menomäärän 853,350 markan sijasta. Nimikkeen „Jakelu“ kohdalla olevat määrärahat kohosivat 5,030 markalla. Katuvalaistuksen kustannukset kohosivat 3,000 markalla. Nimikkeiden „Johto-osasto ja varasto“ sekä „Sekalaisia menoja“ kohdalla kohosivat määrärahat 6,310 ja 50 markalla. Uutistöitä varten merkittiin määrärahoja kaikkiaan 497,900 markkaa [2]) kuluvan vuoden menosäännön 26,900 markan sijasta. Uusien lyhtyjen asettamista varten olevaa määrärahaa vähennettiin 15,475 markalla. Nimikkeen „Talojohdot ja kalusto“ kohdalla poistui kaasumittarien ostoa varten ollut 90,000 markan määräraha. Kaasulaitoksen menosääntö päättyi 1,778,895 markkaan. — „Sähkölaitos“ nimisessä osastossa korotettiin nimikkeen „Hoito“ kohdalla olevia määrärahoja yhteensä 820 markalla. Niinikään korotettiin käyttökulujen määrärahoja 37,400 markalla, jakelukulujen määrärahoja 28,600 markalla, johdon tarkastusta y. m. varten olevia määrärahoja 17,800 markalla, johtoverkon määrärahoja 6,600 markalla, katuvalaistuksen määrärahoja 3,800 markalla, johtotyöosaston y. m. määrärahoja 7,500 markalla ja sekalaisten menojen määrärahoja 12,000 markalla. Nimikkeen „Uutistyöt“ kohdalla korotettiin talojohtotöiden määrärahaa 10,000 markalla, minkä ohessa lisäksi merkittiin katujen sähkövalaistusta varten 85,510 markkaa,

[1]) Ks. tätä kert. siv. 69—72. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 72, 73 ja 125.

sähkölaitoksen lauhdutusvesijohtojen perustustöitä varten 52,500 markkaa sekä sähkölaitoksen laajentamiseksi, jotta se kykenisi antamaan sähkövoimaa raitiotiekäyttöön [1]), 450,000 markkaa. Kaupunginkassaan takaisin maksettavain etuantivarain määräraha väheni 70,661 markalla 29 pennillä ja aikaisemmin vahvistetun suunnitelman mukaisiin laajennustöihin käytettävä määräraha 248,000 markalla. Hiilenpurkauslaitteen y. m. teettämistä sekä Pikku Robertinkadun talon ja tontin n:o 8 ostoa varten olleet määrärahat, yhteensä 168,000 markkaa, poistuivat. Sähkölaitoksen menosääntö päättyi 2,395,268 markkaan 71 penniin. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 1,686,743 markkaa 71 penniä.

Palkanjärjestelyvaliokunta.

Viimeksi mainitun pääluokan menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa erikoisvaliokunnan harkittavaksi, olisiko ja missä määrin kaupungin palveluksessa olevain, teknillisesti sivistyneiden toimihenkilöjen palkkaetujen järjestelyä toimitettava [2]), minkä ohessa valiokunnan valmisteltaviksi lähetettiin erinäisten muiden teknillisissä laitoksissa palvelevain toimihenkilöjen palkankorotusta koskevat kysymykset, ja sen ohessa annettiin 1914 vuoden alussa asetettavan valmistusvaliokunnan toimeksi ehdottaa mainitun erikoisvaliokunnan kokoonpano.

Yleiset työt.

XIII pääluokan, Yleiset työt, kohdalle merkittiin „Rakennukset ja talot“ nimiseen osastoon tässä kertomuksessa aikaisemmin mainittuja korjauksia varten määrärahoja yhteensä 241,710 markkaa [3]). Vastaava menomäärä 1913 vuoden menosäännön mukaan oli 157,235 markkaa. Erinäisten korjausten määrärahaa korotettiin 5,175 markalla. Uutistöihin käytettäväksi merkittiin, paitsi ennen mainittua 1,225,543 markan 50 pennin summaa [4]), 1,200,000 markkaa kunnan mielisairaalaa varten eli siis yhteensä 2,425,543 markkaa 50 penniä. Uutistöitä varten oli kuluvan vuoden menosäännössä määrärahoja 1,872,125 markkaa. — „Kadut ja yleiset paikat“ nimiseen osastoon merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten yhteensä 72,150 markkaa [5]) tämänvuotisen määrän 203,225 markan sijasta.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että Itäisellä viertotiellä Kolmannen ja Viidennen linjan välillä oli ne katuosat, joiden kunnossapito välikirjan mukaan oli kaupungin velvollisuutena, vuonna 1914 päällystettävä I noppakivillä asfalttiin tai muulla tarkoitukseen sopivalla aineella sekä että kaupunginkassan tuli edeltäpäin antaa siihen tarvittavat varat, minkä ohessa valtuusto päätti maistraatilta anoa sen suuntaista toimenpidettä, että muutkin

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 64 ja 65. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 89. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 37—50, 55, 58, 59, 64—66, 98—99, 107 ja 119. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 39, 47—50, 51—59, 65—66 ja 69. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 73 ja 74.

mainitulla viertotien osalla olevat katuosuudet tulisivat päällystetyiksi samanlaisella aineella.

Uutistöitä varten osotettiin kaikkiaan 2,152,050 markkaa [1]) kuluvan vuoden menosäännön 768,175 markan sijasta. — „Kanavat ja viemärit“ nimiseen osastoon merkittiin korjauksia ja uutistöitä varten 50,600 markkaa ja 124,650 markkaa [2]) kuluvan vuoden menosäännön määräin 45,000 markan ja 169,150 markan sijasta. — „Tiet“ nimisessä osastossa osotettiin korjauksia ja kunnossapitoa varten yhteensä 155,775 markkaa [3]). Kuluvan vuoden menosäännön mukaan oli osastossa määrärahoja 47,960 markkaa. — Viertoteiden korjausta ja kunnossapitoa varten merkittiin määrärahoja yhteensä 35,150 markkaa [3]) kuluvan vuoden määrän 22,000 markan sijasta. — „Satamat“ nimiseen osastoon merkittiin korjaus- ja kunnossapitotöitä varten edellä mainittu 148,800 markan [4]) määräraha sekä lisäksi sähkövalon laittamiseksi uuteen ruoppauslaitokseen 4,500 markkaa, vanhan ruoppauslaitoksen korjauksiin ja uuden höyrykattilan hankkimiseksi siihen 7,000 markkaa, elevaattorin erinäisiin korjauksiin ja muuttokuluihin 9,000 markkaa ynnä vanhan ruoppakoneen erinäisiin korjauksiin ja uuden höyrykattilan hankkimiseksi siihen 5,700 markkaa, yhteensä siis 175,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 203,650 markan sijasta sekä uutistöitä varten edellä mainittu 149,800 markan [5]) määräraha ja lisäksi 24,000 markkaa kolmen ruoppaproomun ostoon, yhteensä siis 173,800 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 258,000 markan sijasta. Rahatoimikamarin menosääntöön merkityt määrärahat 150,000 markkaa uivan elevaattorin ostoon, 60,000 markkaa umpikantisen hinausveneen ostoon ja 45,000 markkaa uuden höyrymutauskoneen ostoon poistettiin, minkä ohessa kaupungin yleisten töiden hallitus sai toimekseen hyvissä ajoin ennen 1915 vuoden merenkulun alkamista ja esimerkiksi elokuun kuluessa 1914 kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä mainittujen esineiden hankkimiseksi sekä samalla antaa seikkaperäiset kustannusarviot. — „Istutukset“ nimiseen osastoon merkittiin nimikkeen „Korjaus ja kunnossapito“ kohdalle määrärahoja yhteensä 189,350 markkaa [6]) sekä uutistöitä varten 107,100 markkaa [7]). Vastaavat menoerät 1913 vuoden menosäännössä olivat 176,200 markkaa ja 151,950 markkaa. — „Puhtaanapitolaitos“ nimiseen osastoon merkittiin määrärahoja yhteensä 404,400 markkaa [8]) entisen määrän 357,980 markan sijasta. — „Yleinen makkien puhtaanapito“ nimisessä osastossa korotettiin palkkausmäärärahaa 15,000

[1]) Ks. tätä kert. siv. 4—7, 68 ja 73—76. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 79. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 79 ja 80. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 80. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 65, 66 ja 80. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 80 ja 81. — [7]) Ks. tätä kert. siv. 66 ja 83. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 83 ja 84.

markalla, desinfioimisaineita y. m. varten olevaa määrärahaa 1,000 markalla, ajoneuvojen korjausta y. m. varten olevaa määrärahaa 500 markalla ja makkiastiain ostomäärärahaa 5,200 markalla, minkä ohessa lisäksi merkittiin 1,320 markan määräraha jalasten hankkimiseksi kuljetusrattaisiin. Kaikkiaan 4,300 markan määrärahat kuljetusrattaiden ja yhden hevosen ostoa varten poistuivat. — „Työkalut" nimisen osaston menosääntö väheni 25 markalla. — Osastoon „Sekalaista" tuli lisää 4,800 markan määräraha kuuden hiekkavajan teettämiseksi. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 1,903,298 markkaa 50 penniä.

Eläkkeet ja apurahat.

XIV pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalla kohosivat menot 13,513 markalla, lukuunotettuna työntekijäin eläkkeisiin vuonna 1914 varattu 5,000 markan arviomääräraha.

Sekalaiset menot.

XV pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla korotettiin m. m. palovakuutusmaksujen määrärahaa 10,000 markalla, henkikirjottajan määrärahaa 1,000 markalla, Gumtähden y. m. maatilain määrärahaa 5,000 markalla, työntekijäin tapaturmakorvausmäärärahaa 1,200 markalla, kaupungin työkunnan määrärahaa 3,000 markalla, kalustoa y. m. varten olevaa määrärahaa 5,000 markalla, puhelinmaksujen määrärahaa 1,000 markalla, vedenkulutusta y. m. varten olevaa määrärahaa 4,000 markalla, kaupungin historian julkaisumäärärahaa 7,000 markalla sekä taksoitettujen varain ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten olevaa määrärahaa 10,000 markalla. Uusina erinä tuli lisää 1,600 markkaa tullikamarin [1]) makasiininvuokraa varten, 21,900 markkaa seurahuoneen hoitoa ja kunnossapitoa varten, 37,000 markkaa erään alueen lunastamiseksi Kirkkomaankadun viereltä [2]), 1,150 markkaa työttömyyslaskun [3]) toimittamiseksi, 4,708,224 markkaa Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön [4]) osakkeiden ostoa varten sekä 2,000,000 markkaa yleishyödyllistä rakennuslainarahastoa [5]) varten. Bengtsårin maatilan ja Turholmassa olevan Henrik Borgströmin kansanpuiston määrärahat vähenivät yhteensä 1,700 markalla sekä kunnan virutushuoneiden määräraha 10,500 markalla. Määrärahat 1,500 markkaa henkikirjottajan huoneiston polttoaineita y. m. varten, 2,000 markkaa huoneiston vuokraamiseksi Aleksanterinkadun talosta n:o 16, 5,000 markkaa opintomatkoja varten, 10,000 markkaa kesäloman hankkimiseksi työntekijöille, 12,500 markkaa liikekannalle panon varalle ja 36,000 markkaa uuden kaupungintalon luonnospiirustusten kilpapalkintojen kustantamiseksi poistuivat. Tämän pääluokan kohdalla kohosivat menot 6,737,904 markalla.

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 91. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 14 ja 15. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 161. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 146 ja seur. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 140 ja seur.

Tulot. Säästö. Säästönä vuodelta 1913 merkittiin tulosääntöön 500,000 markkaa mainitun vuoden tulosäännön määrän 1,500,000 markan sijasta.

Korot. I pääluokan, Korot, kohdalla laskettiin korot kaupungin laina-obligatsioneista ja Vallilan lainarahastosta, edelliset 5,200 ja jälkimäiset 6,000 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää ja uutena eränä merkittiin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston korkoja 1,000 markkaa. Tontinlunastusten ja teknillisten laitosten etuantien korot vähenivät, edelliset 30,000 ja jälkimäiset 10,500 markalla. „Erinäisiä korkoja ja osinkoja“ nimisen 550,000 markan erän sijaan pantiin kaksi erää: „Osakkeiden osinkoja“ 245,000 markkaa ja „Erinäisiä korkoja“ 275,000 markkaa. Tämä tuloluokka osottaa siis tulojen vähennystä 58,300 markkaa.

Tontinlunastukset. II pääluokan, Tontinlunastukset, tulosääntö väheni 100,000 markalla.

Kaupungin kiinteä omaisuus. III pääluokan, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalla kohosivat „Kaupunkiin yhdistetty alue“ nimisessä osastossa erät poliisin virkahuoneistojen vuokrat 15,700 markalla, Bengtsårin kasvatuslaitoksen vuokra 1,000 markalla, kauppahallikojujen vuokrat 30,000 markalla, erinäiset vuokrat 5,200 markalla, uimahuone- ja kalavesimaksut yhteensä 900 markalla, satunnaiset maan ja kenttien vuokrat 35,000 markalla, maksut kadun erilleen aitaamisesta 5,000 markalla sekä tulot kunnan virutushuoneista 600 markalla. Uutena eränä merkittiin tuloja tenniskentistä 1,600 markkaa. Seurahuoneen vuokrat vähenivät 25,000 markalla, torien myyntipaikkain vuokrat 5,000 markalla ja kunnan työväenasuntojen vuokrat 3,000 markalla sekä eräät muut vuokratulot yhteensä 1,900 markalla. — „Kaupungin maatilat“ nimisessä osastossa korotettiin tuloja Bengtsårin maatilasta 2,500 markalla. — Tämän pääluokan tulojen kokonaismäärä osottaa siis lisäännystä 62,600 markkaa.

Tuloa tuottavat oikeudet. V pääluokan, Tuloa tuottavat oikeudet, kohdalla kohosivat m. m. erät makasiininvuokra 2,000 markalla, satamamaksut 15,000 markalla ja perunkirjotusprosentit 4,000 markalla, jota vastoin punnitusmaksut ja kolehtirahat vähenivät yhteensä 500 markalla. Tämä pääluokka osottaa tulojen lisäännystä 21,000 markkaa.

Sekalaiset tulot. VI pääluokan, Sekalaiset tulot, kohdalla kohosivat m. m. erät henkilökohtainen vaivaismaksu 5,000 markalla, tulo myydyistä ruuantähteistä 3,000 markalla, sairaanhoidosta uudessa kulkutautisairaalassa 10,000 markalla, kotien desinfioimisesta 9,000 markalla, tulot työlaitoksesta 80,000 markalla, korvaus köyhäin ylläpidosta 10,000 markalla, tulot Bengtsårin y. m. kasvatuslaitoksista 1,000 markalla, tulot kaupungin työkunnasta 3,000 markalla ja majoituksen korvaus 99,780 markalla. „Maantuotteita vaivaistalosta“ nimisen 2,000 markan erän ja „Tuloja vaivaishoitolaisten töistä“ nimisen 200 mar-

kan erän sijaan pantiin uusi erä „Tuloja vaivaistalosta“ 25,000 markkaa. Muina uusina erinä merkittiin lihantarkastusaseman tuloja arviolta 45,000 markkaa ja huoneiston korvausta henkikirjottajalle 1,500 markkaa. Vaivaishoidon maksettava korvaus varattomain sairaiden hoidosta Marian ja Kivelän sairaaloissa väheni 56,000 markalla, tulot sairaanhoidosta Kivelän sairaalassa 8,000 markalla ja vaivaishoidon maksettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän sairaalassa 100,000 markalla. Apumaksu uusien palokalujen ostoon, 23,100 markkaa, poistui. Tämä pääluokka osottaa menojen lisäännystä 103,180 markkaa.

Valtioavut.

VII pääluokan, Valtioavut, kohdalle merkittiin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioavut 19,323 markkaa 5 penniä ja 2,195 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden tulosäännön vastaavia määriä, minkä ohessa korotettiin kaupungin osuus paloviinaverosta nimistä erää 4,000 markalla.

Kaupungin teknilliset laitokset.

VIII pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla korotettiin „Vesijohtolaitos“ nimisessä osastossa eriä vedenmyynti 120,000 markalla, vesimittarien vuokria 2,000 markalla ja korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m. niinikään 2,000 markalla [1]). Uutena eränä merkittiin maksuja vesimittaria vailla olevista palovesiputkista 200 markkaa. Vesimaksuja hevosaltaista niminen 2,100 markan erä poistui [1]). — „Kaasulaitos“ nimisessä osastossa korotettiin eriä korvausta katuvalaistuksesta 15,000 markalla ja yksityiskulutuksesta 90,000 markalla sekä tuloja sivutuotteista 122,700 markalla. Uutena eränä merkittiin satunnaisia maanvuokratuloja 1,500 markkaa. Voittoa tehdyistä töistä niminen erä väheni 10,000 markalla. — „Sähkölaitos“ nimisessä osastossa korotettiin eriä korvausta katuvalaistuksesta 21,800 markalla ja yksityiskulutuksesta 504,000 markalla sekä voittoa johtotöistä 7,000 markalla. Uutena eränä merkittiin korvausta raitiotiekäytöstä 120,000 markkaa. — Tämän pääluokan tulojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 994,100 markkaa.

Puhtaanapitolaitos.

IX pääluokan, Puhtaanapitolaitos, kohdalla laskettiin talonomistajain maksujen, kaupungin omain talojen puolesta suoritettavain maksujen sekä myydystä lannasta olevain tulojen kohoavan kunkin 20,000 markalla, 1,420 markalla ja 3,000 markalla. Uutena eränä merkittiin talonomistajain maksettavaa korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m. 20,000 markkaa.

Lainat.

X pääluokan, Lainat, kohdalla osotettiin 1911 vuoden obligatsionilainasta vesijohtolaitoksen laajentamiseen 776,000 markkaa, vesijohtolaitoksen uutistöihin ja mittarien ostoon 470,400 markkaa, kaasulaitoksen uunilaitteiden laajentamiseen 400,000 markkaa, kaasu-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 124.

mittarien ostoon 80,000 markkaa, sähkölaitoksen laajentamiseen sähkövoiman antamiseksi raitiotiekäyttöön 450,000 markkaa, sähkömittarien ostoon 100,000 markkaa, sähkölaitoksen laajentamiseen 452,000 markkaa, Santa- ja Busholman tasotus-, laituri- ja viemäritöitä varten 1,700,000 markkaa, uutta mielisairaalaa varten 1,200,000 markkaa, Sörnäsiin tehtävää kunnan teurastamoa varten 1,000,000 markkaa ja yleishyödyllistä rakennuslainarahastoa varten 2,000,000 markkaa sekä 1913 vuoden obligatsionilainasta Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostoon 4,708,224 markkaa eli siis yhteensä 13,336,624 markkaa.

Taksoitus.

XI pääluokan, Taksoitus, kohdalle merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoittamalla otettavaksi määräksi 5,893,264 markkaa 76 penniä 1913 vuoden tulosäännön 5,348,310 markan 52 pennin sijasta.

C. Muut asiat.

Ratkaisemattomat asiat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin kirjotettujen, joulukuun 31 päivänä 1912 ratkaisematta olevain asiain luetteloa [1] päätti [2] valtuusto huomauttaa rahatoimikamaria, että oli tarpeellista mahdollisimman pian sekä katsomatta kysymykseen asuntolautakunnan asettamisesta käsiteltäväksi ottaa kamariin lähetetty kysymys valvonnan aikaansaamisesta siinä kohden, että kieltoa vastaanottaa asukkeja työväenasuntoihin asianmukaisesti noudatettiin.

Lausunto tonttien yhteenrakentamisasiasta.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi kondiittori K. Fazerin tekemästä anomuksesta saada yhteenrakennuttaa Pursimieskadun varrella korttelissa n:o 120 olevat tontit n:ot 28 ja 30 päätti [3] kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä mainittuun anomukseen.

Lausuntoja tonttien halkomisasioista.

Maistraatin vaatimiksi lausunnoiksi tonttien halkomislupaa tarkoittavista hakemuksista puolsi kaupunginvaltuusto myöntymistä hakemuksiin, joita olivat tehneet:

osakeyhtiö Gamla murbruksfabriken [4] Eerikinkadun varrella korttelissa n:o 173 olevaan tehdastonttiin n:o 45 nähden, sillä edellytyksellä että luoteisen tontin asianomainen omistaja on velvollinen kustantamaan ehkä tarpeellisen yhdistämisen noin 20 metrin päässä tontinrajasta sijaitsevaan päälokaviemäriin, ja sillä ehdolla että kaupungille ei koidu kustannuksia kumpaisenkaan tontin liittämisestä vesijohtoverkkoon; sekä

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 36 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 19 §.

tehtailija A. Liljefors ja talonomistajatar A. Soini [1]) Metsästäjäkadun varrella korttelissa n:o 109 olevaan tonttiin n:o 6 nähden.

Sitä vastoin päätti [2]) kaupunginvaltuusto kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin antamain lausuntojen mukaisesti ehdottaa evättäväksi kauppias H. Reincken tekemää hakemusta saada lupa Kaivopuiston Itäisen lehtotien varrella olevan tontin n:o 8 B halkomiseen.

Pitennetty tonttien rakennusaika.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen:

kesäkuun 1 päivään 1914:

lakitieteenkandidaatti L. Hjeltille [3]) korttelissa n:o 523 sijaitsevaan Läntisen viertotien tonttiin n:o 27 nähden; ja

sahanomistaja N. Ahlgrenille [4]) korttelissa n:o 381 sijaitsevaan Loviisankadun tonttiin n:o 2 nähden;

lokakuun 8 päivään 1914:

Speranski osakeyhtiölle [5]) korttelissa n:o 228 sijaitsevaan Speranskitien tonttiin n:o 9 nähden;

1914 vuoden loppuun:

Auroragatan n:o 7 osakeyhtiölle [6]) korttelissa n:o 407 sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 2 nähden; ja

tehtailija E. M. Bonnille [7]) korttelissa n:o 379 sijaitsevaan Karjalankadun tonttiin n:o 15 nähden;

huhtikuun 16 päivään 1915:

perustuslailliselle työväenyhdistykselle [8]) korttelissa n:o 411 sijaitsevaan Hietaniemenkadun tonttiin n:o 6 nähden;

helmikuun 8 päivään 1916:

maalari A. J. A. Niemiselle y. m. [9]) korttelissa n:o 407 sijaitsevaan Nervanderkadun tonttiin n:o 9 nähden; sekä

huhtikuun 1 päivään 1918:

Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle [10]) korttelissa n:o 358 sijaitsevaan Itäisen viertotien tonttiin n:o 53 nähden.

Sisäisten rakennusrajain muutos.

Tehtailija R. Helanderin maistraattiin antamassa ja maistraatin kirjelmässä huhtikuun 17 päivältä kaupunginvaltuustolle lähettämässä kirjotuksessa tehtyyn anomukseen hakijan omistaman, korttelissa n:o 228 sijaitsevan Ehrensvärdtien tontin n:o 10 vahvistettujen sisäisten rakennusrajain muuttamisesta laaditun asemapiirroksen mukaisesti päätti [11]) valtuusto puolestaan myöntyä.

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 9 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 16 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 18 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 44 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 15 §. — [7]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 21 §. — [8]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 35 §. — [9]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 6 §. — [10]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 34 §. — [11]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 26 §.

Lausunto rakennusasiasta.

Sittenkun maistraatti oli joulukuun 18 päivänä 1912 antamallaan päätöksellä kieltänyt sairaalaosakeyhtiö Mehiläistä käyttämästä neljää yhtiön omistamassa, korttelissa n:o 185 sijaitsevassa Huvilakadun talossa n:oissa 14 ja 16 olevaa ullakkohuonetta asuinhuoneina sekä yhtiö tähän tyytymättömänä oli k. senaatilta anonut, että yhtiön sallittaisiin mainitussa talossa, niin kauan kuin sitä käytettiin sairaanhoitotarkoituksiin, pitää mainittuja huoneita henkilökunnan asuntona, oli senaatti vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta.

Kun yhtiö oli huomauttanut että, jos voimassa olevain rakennusjärjestysten määräyksiä tässä tapauksessa noudatettaisiin, koituisi siitä erikoista vaikeutta puheena olevan sairaalan toiminnalle, jota oli voitu pitää voimassa ainoastaan yksityisen uhraavaisuuden avulla, sekä siihenkin nähden, että oli selvitetty puheena olevia huoneita voivan haitatta käyttää asuinhuoneina, päätti [1]) kaupunginvaltuusto lausunnokseen ilmoittaa, ettei valtuusto puolestaan tahtonut vastustaa anottua rakennusjärjestyksistä poikkeamista, edellyttäen maistraatin voivan tähän yhtyä ja senaatin siihen myöntyvän.

Evätty esitys valtioavun anomisesta kaupungin käsityöläiskoulujen henkilökunnan eläkkeiksi.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä ilmoitettiin [2]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 28 päivänä nykyään jättänyt huomioon ottamatta valtuuston senaattiin tekemän alistuksen [3]), että valtio ottaisi osaa valtuuston päättämiin Helsingin kunnan perustamain ja voimassapitämäin käsityöläiskoulujen johtajain, opettajain ja palveluskunnan eläkemenoihin.

Kunnan palveluksessa olevain työntekijäin eläke-etu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 10 päivänä 1912 oli palauttanut [4]) kysymyksen eläke-edun varaamisesta kunnan palveluksessa oleville työntekijöille asiaa valmistelemaan asetettuun komiteaan, jonka tuli asiasta hankkia rahatoimikamarin lausunto sekä sitten lähettää se ynnä sen johdosta antamansa oma lausuntonsa valtuustolle, antoi komitea huhtikuun 9:ntenä päivätyn mietinnön [5]) asiasta. Mietinnössä komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

vahvistaa komitean laatiman, eräiltä kohdin muutetun ehdotuksen Helsingin kaupungin työntekijäin vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen perusteiksi;

näiden perusteiden mukaan vuonna 1913 mahdollisesti suoritettavat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet maksettaviksi valtuuston käyttövaroista; sekä

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 7 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 4 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 203 ja seur. — [4]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 205 ja seur. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 21.

käskeä kaupungin työnantajalaitosten tehdä sellaisia muistoonpanoja kaupungin töissä olevista henkilöistä, että niistä saa mahdollisimman luotettavan selvityksen kunnan palveluksessa olevain työntekijäin eläkevaatimuksista.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto komitean esityksen.

Siten vahvistetut eläkeperusteet olivat seuraavat:

Helsingin kaupungin työntekijäin vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen perusteet.

1. Sille, joka, olematta eläkkeeseen oikeutettu kaupungin virka- ja palvelusmiehille vahvistettujen perusteiden mukaan, on työntekijänä tahi muussa vastaavassa toimessa ollut kaupungin työssä ja siitä saanut pääasiallisen toimeentulonsa, annettakoon, niillä muilla ehdoilla ja sillä tavoin kuin tässä alempana säädetään, vanhuus- tahi työkyvyttömyyseläkettä kaupungin varoista.

2. Työntekijä, joka on tullut 63 vuoden ikään sekä vähintään 30 vuotta ollut kaupungin palveluksessa, on palveluksesta erotessaan saapa vanhuuseläkettä 60 % palkkamäärästään. Kuitenkaan ei eläke missään tapauksessa saa olla 400 markkaa vähempi vuodessa.

Samanlainen vanhuuseläke annettakoon, kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan, poikkeustapauksissa ja kun erittäin hellittävät asianhaarat sen aiheuttavat, työntekijälle, joka on tullut 55 vuoden ikään ja palvellut 20 vuotta sekä lääkärintodistuksella näyttää olevansa työhön kykenemätön.

Jos ilmaantuu aihetta joillekin työntekijäryhmille toimensa laadun johdosta myöntää edullisempia ehtoja eläkkeen saamiseen oikeuttavaan ikärajaan ja palvelusaikaan nähden, voi kaupunginvaltuusto asianomaisen viranomaisen esityksestä vahvistaa erityiset perusteet siinä kohden noudatettaviksi.

3. Vanhuuseläke määrätään hakijalla kymmenenä eroamisensa lähinnä edellisenä kalenterivuonna olleiden palkkaolojen johdolla siten, että laskelman pohjaksi pannaan lähinnä suuremmaksi tasaiseksi kymmenen markan määräksi tasotettu keskipalkka niiltä kolmelta vuodelta, joina hakijalla ensiksi mainitun ajan kuluessa on ollut suurimmat palkkatulot. Kaupunginviranomaisten tekemillä, asianomaisten palkkaetuja koskevilla muistoonpanoilla on todistusvoima.

Palkkaan luetaan myöskin asunto ja muut luontoisedut kaupunginvaltuuston kohtuullisiksi arvaamin rahamäärin.

4. Palvelusvuosia laskiessa on palvelusajaksi katsottava se aika, minkä hakija kaikkiaan on toiminut kaupungin palveluksessa; kuitenkaan ei kuukautta lyhempiä työkausia oteta lukuun.

Palvelusvuosia laskiessa ei saa vähennystä tehdä sellaisen palvelustoimen keskeytymisen johdosta, jonka on aiheuttanut säännöllisesti uusiintuva työvoiman vähentäminen, ellei sellainen keskeytys ole kestänyt kahta kuukautta kauempaa, ei myöskään taudin tähden, ellei loma ole yhteen jaksoon kestänyt vasta mainittua aikaa kauemmin. Myönnettyyn virkavapauteen nähden tutkii kaupunginvaltuusto, onko se aika luettava eläkkeensaajan hyväksi vai ei.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 21 §.

Ennen 18 vuoden ikää suoritettua palvelusaikaa ei oteta lukuun.

Jos kaupunki ottaa haltuunsa yksityisen omistaman laitoksen tahi liikkeen, on kaupunginvaltuuston asia tutkia, saako ja missä määrin siinä palveleva työntekijä, joka pysytetään kaupungin palveluksessa, eläkettä varten lukea hyväkseen aikaisemman palvelusaikansa.

Jos hakija on palveluksessa osottamansa käytöksen johdosta toimestaan erotettu, mutta sittemmin jälleen otettu kaupungin palvelukseen, on kaupunginvaltuuston asia tutkia, saako hän eläke-etuun nähden lukea hyväkseen sen ajan, minkä hän palveli ennen tuollaista toimestaan erottamista.

5. Jos vastedes vanhuuseläke otetaan yleisesti käytäntöön, on sellaisen eläkkeen määrä luettava pois työntekijälle näiden perusteiden mukaan tulevasta avustuksesta.

6. Työkyvyn pysyväisen menetyksen tahi vähennyksen kohtaamalle, vähintään 15 vuotta palvelleelle työntekijälle voidaan antaa työkyvyttömyyseläkettä määrä, minkä kaupunginvaltuusto harkintansa mukaan kussakin eri tapauksessa kohtuulliseksi katsoo; kuitenkin että tuollaista avustusta ei saa myöntää, ellei hakijan työkyvyttömyyden vähenemistä ja sen varassa olevaa työansiomahdollisuutta arvata ainakin kolmanneksiosaksi, ei myöskään kun hakijan työkyvyttömyys on hänen itsensä tahallisesti tuottama.

Työkyvyttömyyseläkettä hakevan tulee, vaikka onkin näyttänyt lääkärintodistuksen, vaadittaessa kaupungin kustannuksella tutkituttaa itsensä asianomaisen viranomaisen määräämällä lääkärillä.

7. Jos työntekijä on työssä kohdanneesta tapaturmasta saanut ruumiinvamman, maksetaan vahingonkorvausta asiasta voimassa olevassa laissa säädettyjen perusteiden mukaan; kuitenkin että, jos työntekijä edellä mainittujen määräyksien mukaan saisi sekä sanotun lain mukaisen vahingonkorvauksen että eläkkeen, viimeksi mainittua maksetaan ainoastaan se määrä, minkä se on vahvistettua vahingonkorvausta suurempi.

8. Hakijan eläkeoikeuden tutkii ja ratkaisee edellä säädettyjen perusteiden mukaisesti kaupunginvaltuusto. Eläkekirjan antaa maistraatti.

Eläkettä haetaan kirjallisesti tahi suullisesti siltä viranomaiselta, jonka alainen hakija on, ja on hakemuksen oheen pantava ikä- ja mainetodistus, selvitys siitä, kuinka kauan hakija on ollut kaupungin palveluksessa, sekä muut asiakirjat, joihin hakija haluaa vedota. Sittenkun hakijan esimiestä on kuultu, lähettää viranomainen asiakirjat oman lausuntonsa kera rahatoimikamariin asianmukaista toimenpidettä varten.

9. Eläke luetaan siitä päivästä, jonka kaupunginvaltuusto asianhaarain mukaan määrää, sen kuukauden loppuun, jona eläkkeensaaja kuolee, sekä maksetaan kuukausittain.

Jos eläkkeensaaja on tuomittu vapausrangaistukseen kuukaudeksi tahi pitemmäksi ajaksi, ei hän saa kantaa eläkettä rangaistusajalta. Kaupunginvaltuuston asiana on tutkia, voiko eläke kokonaan tahi osittain tulla sinä aikana eläkkeensaajan lähimpäin omaisten hyväksi.

Oikeutta vanhuus- tahi työkyvyttömyyseläkkeeseen ei käy toiselle siirtäminen, ja eläkkeen saa maksaa ainoastaan eläkkeensaajalle itselleen tahi hänen lailliselle asiamiehelleen, ollen jälkimäisessä tapauksessa näytettävä todistus että eläkkeensaaja on elossa; ja on mainittu määräys eläkekirjaan pantava.

10. Nämä perusteet on hyväksytty olemaan voimassa toistaiseksi ja siksi kunnes kaupunginvaltuusto toisin päättää, kuitenkin että sellainen päätös ei saa vaikuttaa sitä ennen myönnettyyn eläkkeeseen.

Rahatoimikamarin kanslian uudestijärjestäminen.

Sittenkun maistraatti kirjelmässä toukokuun 13 päivältä 1912 oli valtuustolle lähettänyt rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen kamarin, sen kanslian ja konttorin uudestijärjestämiseksi sekä kaupunginvaltuusto kokouksessaan seuraavan kesäkuun 11 päivänä oli pannut asian pöydälle [1]), antoi valmistusvaliokunta asiasta maaliskuun 31:senä 1913 päivätyn mietinnön [2]). Siinä valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Perusajatuksena puheena olevassa ehdotuksessa oli, että rahatoimikamari vastedes enemmän kuin tähän asti olisi erittäinkin kaupungin raha-asioita valmistelevana keskuselimenä. Komitean mietinnössä huomautettiin, että olot olivat vuosien kuluessa kehittyneet siihen suuntaan, että kaupunginvaltuusto usein oli myöntänyt huomattavia määrärahoja varaamatta rahatoimikamarille tilaisuutta lausunnon antamiseen asiasta, ja olisi komitean mielestä siinä kohden muutos saatava aikaan. Paitsi että tuollaisen menettelyn oli katsottu olevan vastoin kunnallisasetuksen määräyksiä, pani se arveluttavassa määrässä uhanalaiseksi rahataloudellisten ja määräraha-asiain valmistelun yhtenäisyyden.

Valiokunta ei ollut voinut yhtyä tähän komitean esittämään lausuntoon. Mitä ensinnäkin tuli asian teoreettiseen puoleen eli siihen, että kunnallisasetuksen säännöksiä olisi sivuutettu vastamainitun laatuisella menettelyllä, niin ei tämä väite näyttänyt pitävän paikkaansa. Kauttaaltaan käyvänä periaatteena kunnallisasetuksessa näytti olevan, että maistraatilla, kaupungin hallituksena, tuli olennaisessa määrässä olla juuri se toimivalta, minkä komitea oli tahtonut antaa rahatoimikamarille. Tosin oli kehitys nyttemmin käynyt siihen suuntaan, että osa puheenalaista maistraatin toimivaltaa ja tehtäviä oli siirtynyt rahatoimikamarille, joka tämän johdosta todellisuudessa oli vähitellen tullut toiseen asemaan kuin ainoastaan rahankanto- ja tililaitoksen, niinkuin kunnallisasetus näytti tarkoittaneen. Mutta tämän käytännön perusteella ei kunnallisasetuksen säännöksille tietenkään käynyt antaminen sellaista sisällystä, jota lainsäätäjä ei ollut niihin pannut. Mitä asian käytännölliseen puoleen tuli, saanee pitää kiistämättömänä, että kaupunginvaltuusto ainakin viime aikoina kaikkein useimmissa, voineepa sanoa kaikissa vähänkään tärkeissä rahakysymyksissä oli suonut rahatoimikamarille tilaisuuden lausua mielensä. Poikkeuksia tästä oli pääasiallisesti tehty ainoastaan terveyden- ja sairaanhoitoa varten pyydettyihin määrärahoihin nähden, mikä oli johtunut siitä, että nämä määrärahatarpeet tavallisesti olivat olleet erittäin pakottavia.

Rahatoimikamarin komitean lausuma, että oli näyttänyt ole-

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 216 ja seur. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

van kamarin velvollisuus kaikilla kunnallisilla aloilla sekä erittäin asetetuista hallituksista ja lautakunnista riippumatta ehdottaa toimenpiteitä, milloin ne näyttivät tarpeen vaatimilta, aiheutti valiokuntaa huomauttamaan, että asianomaiset hallitukset ja lautakunnat parhaiten tuntenevat, mitä tarpeita ja uudistusvaatimuksia niiden itsekunkin toimialalla esiintyi, sekä ettei niiden aloteoikeutta sentähden olisi näennäisestikään supistettava. Rahatoimikamarille oli sitä paitsi jo taattu aloteoikeus ohjesääntönsä mukaan.

Yhtenä rahatoimikamarin uudestijärjestämistä perustelevana syynä oli myös mainittu, että olisi toivottavaa, jopa tarpeellistakin, että kaupunginvaltuusto vapautuisi velvollisuudesta ratkaista erinäisiä vähemmän tärkeitä asioita, joiden käsittely valtuustossa herätti vähäistä mielenkiintoa ja sen johdosta usein toimitettiin summittaisesti, sekä että tuollaiset asiat sentähden olisi, sikäli kuin kunnallisasetus salli, jätettävä rahatoimikamarin ratkaistaviksi. Tähän valiokunta katsoi olevan huomauttaminen, että tuollaisten rahatoimikamarin lopullisesti käsiteltäviksi tulevain asiain ryhmitys nähtävästi olisi jossain määrin mielivaltainen; että asioilla, jotka ehkä näyttivät vähäpätöisiltä, kuitenkin eräissä tapauksissa voi olla tärkeä periaatteellinen kantavuus; että komitean tarkoittamain vähäpätöisempäin asiain lähettäminen rahatoimikamarista kaupunginvaltuustolle ei, näiden asiain yksinkertaisen laadun johdosta, yleensä tuottanut kamarille sanottavan paljon työtä; sekä ettei näiden asiain käsittely ja ratkaisu myöskään valmistusvaliokunnassa ja kaupunginvaltuustossa vienyt mainittavaa aikaa, sittenkun valtuustossa oli otettu käytäntöön nykyiseen tapaan laaditut esityslistat. Vaikka sanotun laatuiset asiat eivät kaupunginvaltuustossa voineetkaan herättää mainittavaa mielenkiintoa, oli kuitenkin myönnettävä, että parempia takeita asiain oikeasta ratkaisusta saatiin siten, että niitä, sittenkun rahatoimikamari oli ne käsitellyt, edelleen tutkivat sekä valmistusvaliokunta että valtuusto.

Laajaperäisempään rahatoimikamarin uudistukseen oli valiokunnan mielestä nyt ryhdyttävä sitä vähemmän, kun kaupunginvaltuusto oli viime aikoina päättänyt asettaa erinäisiä uusia hallituksia ja laitoksia, joille oli siirretty joukko niitä tehtäviä, jotka aikaisemmin olivat mikä missäkin määrin kuuluneet rahatoimikamarin toimialaan.

Ehdotetulla uudestijärjestämisellä tavoitellun tarkoituksen saavuttamiseksi oli pääasiassa ehdotettu, että rahatoimikamarin jäsenluku lisättäisiin kuudesta yhdeksäksi, joten kamarilla m. m. olisi tilaisuus jakautua jaostoihin, että kamarin puheenjohtajan asema ja työtehtävät järjestettäisiin toisin kuin nykyään oli laita, sekä että kamari vastedes työskentelisi jaostottain, että virkamiesten palkkoja korotettaisiin ja erinäisiä uusia virkoja perustettaisiin.

Ehdotus rahatoimikamarin jäsenluvun lisäämisestä saattoi sinänsä olla hyvin harkittu, ja sen tueksi olikin esitetty erinäisiä perusteita, joille valiokunta antoi tunnustuksensa. Valiokunta puolestaan ei kuitenkaan voinut yhtyä siihen syyhyn, joka olennaisesti näytti määränneen komitean kannan, eli että rahatoimikamari siten saisi tilaisuuden työskennellä jaostottain. Sellainen järjestys näytti valiokunnasta olevan vastoin kunnallisasetusta, joka ei edellyttänyt rahatoimikamarin jaoittelua.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan vastaista asemaa koskevan kysymyksen ratkaisu näytti komitealle tuottaneen erittäin suuria vaikeuksia, minkä johdosta asiasta olikin lausuttu eriäviä mielipiteitä. Komitean enemmistön kannattamaa ehdotusta ei valiokunta kuitenkaan voinut puoltaa hyväksyttäväksi. Ehdotus että asetettaisiin sellaisilla oikeuksilla ja velvollisuuksilla varustettu henkilö kuin komitea oli tarkoittanut, näytti olevan omansa herättämään vakavia epäilyjä. Jos ylipäätään olisi mahdollista löytää henkilö, jossa olisivat yhdistettyinä ne laajat tiedot, se arvostelukyky ja se tahdikkuus, jota edellytetty virkatoiminta vaati, niin näytti joka tapauksessa epätietoiselta, oliko tuollainen henkilö saatavissa monessa kohden niin vaikeaan tehtävään kuin tässä oli puheena sekä virkaan, jonka pitäjä asetettaisiin sillä tavoin kuin tässä tapauksessa olisi tarpeellista. Ilmeisestikin kohtaisi vaikeuksia jo tarpeellisen enemmistön saaminen kaupunginvaltuuston tapaisessa monipäisessä seurakunnassa kulloinkin sopivimmalle ehdokkaalle, toimen täyttäminen määrätyksi, verraten lyhyeksi ajaksi, jonka umpeenmentyä siinä edelleen pysyminen olisi uuden vaalin varassa, sekä itse toiminta, joka voisi aiheuttaa hankauksia erittäinkin kaupungin eri virastojen kanssa.

Ehdotus että rahatoimikamari järjestettäisiin neljäksi, jossain määrin erilliseksi osastoksi, jotka saisivat jonkinlaisen itsenäisen toimivallan, oli niinikään omansa herättämään epäilyjä. Mitä erittäin tuli ehdotukseen että rahatoimikamarin kansliaosasto valtuutettaisiin käsittelemään vähemmän tärkeät asiat, ei sellainen menettely ollut valiokunnasta näyttänyt soveltuvan kunnallisasetukseen, joka ei sallinut semmoista. Rahatoimikonttoriin perustettaviksi ehdotettujen uuden kamreeri- ja kassaosaston tehtäväin erottaminen toisistaan pitäisi valiokunnan mielestä olla toimeenpantavissa tarvitsematta sitä varten perustaa uusia osastoja. Kaupungin asiamies oli valiokunnasta näyttänyt tarpeelliselta, mutta tuollaisen toimen perustaminen ei näyttänyt vaativan tämän johdosta perustamaan erityistä asiamiesosastoa.

Vaikka valiokunta siten oli ehdottanut komitean ehdotusta olennaisilta kohdin evättäväksi, ei valiokunta kuitenkaan ollut tahtonut

kieltää, että eräät muutokset ja parannukset rahatoimikamarin sekä kanslian että konttorin työtapaan saattoivat olla aivan tarpeellisia. Tässä kohden ehken esiintyväin puutteellisuuksien syy kuitenkin valiokunnan mielestä oli vähemmän kamarin kokoonpanossa kuin sen käsiteltäviin kuuluvain asiain valmisteluun käytettävänä olevain työvoimain riittämättömyydessä. Komitean mietinnössä huomautettiin, että rahatoimikamarin työtaakan ja vastuun pääpaino kohtasi kamarin kansliaa ja, voimassa olevan johtosäännön mukaan, etusijassa sen johtajaa, kamarin sihteeriä. Valiokunta oli sitä mieltä, että olisi onnellisinta, jos uudistuspyrinnöt nyt suunnattaisiin kamarin toimivain työvoimain lisäämiseen. Siinä kohden oli valiokunta erikoisesti ajatellut, että rahatoimikamarin sihteerin rinnalle ja samaan asemaan kuin tämä asetettaisiin toinen sihteeri, jonka lähinnä tulisi valmistella teknillistä laatua olevia kysymyksiä, minkä johdosta hänellä tulisi olla tarpeelliset edellytykset tuollaisten asiain arvostelemiseen.

Kun valiokunnan puoltamat uudistukset eivät vaatineet muuttamaan rahatoimikamarin nykyään voimassa olevaa ohjesääntöä, esitti valiokunta, että ohjesääntö saisi edelleen pysyä voimassa sekä että tarpeelliseksi havaitut uudistukset toimeenpantaisiin laatimalla ohjesäännön rajojen sisällä uudet johtosäännöt rahatoimikamarin kanslialle ja konttorille sekä uusi vuosirahansääntö näille.

Asiaa uudelleen esiteltäessä palautti [1]) kaupunginvaltuusto sen rahatoimikamariin, jonka tuli uudestaan laatia ehdotus voimassa olevan ohjesääntönsä puitteissa.

Tämän johdosta antoi rahatoimikamari syyskuun 8:ntena päivätyn lausunnon [2]). Siinä kamari m. m. huomautti, että kun puheenjohtajan tehtäväin uudestijärjestämisen ei enää pitäisi tulla kysymykseen, vaati kamarin kanslian uudistus lisäämään sen virkamiesten lukua, m. m. jakamalla notaarinviran asiamiehen- ja pöytäkirjurinvirkaan sekä perustamalla uuden sihteerinviran. Sitä varten olisi perustettava toinen apulaissihteerinvirka, joten kävisi mahdolliseksi vieläkin useamman virkailijan kesken jakaa kanslian suuritöisemmät tehtävät. Tähän nähden voisi kaupunginvaltuusto, jos tarpeelliseksi katsoi, määrätä, että etusija oli annettava teknillisesti sivistyneelle henkilölle, jonka niin ollen tulisi etusijassa valmistella ja esitellä teknillistä laatua olevat asiat sekä laatia niistä lausunnot. Tämä ehdotus erosi valmistusvaliokunnan käsityksestä sikäli, että kamarin kanslian palvelukseen tosin asetettaisiin teknillisesti sivistynyt henkilö, mutta ei sihteeriksi, vaan apulaissihteeriksi. Hallintonäkökannalta ei nimittäin kamarista ollut näyttänyt täysin hyvin

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 5 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 70.

harkitulta, että kamarin kanslian johtajina olisi kaksi samanarvoista virkailijaa. Vastuun puheenalaisen hallintoelimen töiden kulusta tuli olla yhdellä virkailijalla ja työtehtäväin jaon olla hänen asianaan.

Kun rahatoimikamari nyttemmin säännöllisesti kokoontui kahdesti viikossa ja sitä paitsi varsin usein ylimääräisiin istuntoihin, ja siihenkin katsoen, että pöytäkirjanpitoon oli tehty se muutos, että suomenkielisiäkin pöytäkirjanotteita annettiin, mikä seikka lisäsi pöytäkirjurin työtä, oli erityisen pöytäkirjurin asettaminen hyvin perusteltu.

Uusi toimi olisi notaarinvirka. Notaarin asiana olisi rahatoimikamarissa esitellä vähäpätöisempiä juoksevia ja muita vähemmän tärkeitä asioita sekä laatia tämän johdosta päätetyt kirjelmät, toimia ekspeditöörinä sekä vastaanottaa se lukuisa yleisö, joka kamarin kansliassa kävi pyytämässä neuvoja ja tietoja. Tämä virka vastaisi siis pääkohdissaan maaliskuun 1 päivänä 1912 vakinaiselle rahasäännölle pantua ylimääräisen apulaissihteerin virkaa eikä siten todellisuudessa olisi uusi.

Siihen nähden että keväällä 1913 kaupungin tilintarkastuksen yhteydessä oli herännyt kysymys kaupungin tililaitoksen ja kirjanpidon perinpohjaisesta uudestijärjestämisestä, joka asia oli valmisteltavana, mutta jonka ratkaisu puoleen taikka toiseen vielä oli sinällään, ei rahatoimikamari ollut katsonut rahatoimikonttorin oloihin nykyään olevan tehtävä muutoksia, vaan olisi ne toistaiseksi pysytettävä nykyisellään.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi m. m. hyväksyä kamarin laatiman ehdotuksen sen kanslian johtosäännöksi, astuvaksi voimaan tammikuun 1 päivästä 1914.

Valmistusvaliokunnan ja rahatoimikamarin vielä lausuttua mielensä asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto m. m., osin äänestettyään, vahvistaa rahatoimikamarin kanslialle seuraavan johtosäännön olevaksi voimassa tammikuun 1 päivästä 1914:

Rahatoimikamarin kanslian johtosääntö.

1 §.

Sihteerin, joka ei saa pitää muuta virkaa, on velvollisuus:

1) johtaa ja valvoa rahatoimikamarin kanslian tehtäviä sekä esiteltäviksi valmistella ja esitellä kamarin käsiteltävät asiat;

2) laatia rahatoimikamarin päättämät lausunnot ja kirjelmät;

3) katsoa, että tarkistetut kirjelmät ja lausunnot viipymättä lähetetään

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 16 p. 4 §. Ks. myös tätä kert. siv. 90 ja 91.

ja että muut päätökset pannaan asianmukaisesti toimeen ja saatetaan asianomaisten tiedoksi;

4) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamari taikka sen puheenjohtaja häneltä pyytävät.

2 §.

Apulaissihteerien, jotka eivät saa pitää muuta virkaa ja joista toisen pitää olla teknillisesti sivistynyt, on velvollisuus:

1) hoitaa ne sihteerintehtävät, jotka sihteerin esittämän ja rahatoimikamarin vahvistaman työnjaon mukaan heille kuuluvat;

2) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamarin puheenjohtaja tai sihteeri heiltä pyytävät;

3) sihteerin ollessa muissa toimissa samoin kuin myös muutoin sihteerin estettynä ollessa hoitaa hänen tehtävänsä.

3 §.

Asiamiehen on velvollisuus:

1) rahatoimikamarin määräyksen mukaan käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa;

2) laatia välikirjaehdotukset;

3) huoltaa kamarin päätöksen mukaan hankittavat tahi uudistettavat kiinnitykset;

4) vastata rahatoimikamarissa säilytettyjen kaupungin vakuusasiakirjain hoidosta;

5) rahatoimikamarin pöytäkirjain pohjalla kaupungin kiinteistökirjaan tehdä täydelliset muistoonpanot;

6) kaupunginkasöörille leimalla varustamista ja muiden lainhuudatus- tahi kiinnityskustannusten kannantaa varten antaa myytyjen kaupungintonttien kauppakirjat, vuokrakirjat sekä maksamattomasta tontinlunastuksesta annetut velkakirjat;

7) hankkia ja konkurssissa valvoa ulkona olevat kaupungin saamiset;

8) pitää erityistä diaria hänen käsiteltävikseen annetuista asioista sekä luetteloista;

9) antaa lainopillisista asioista lausuntoja, kun niitä häneltä pyydetään; sekä

10) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamari, sen puheenjohtaja tai sihteeri häneltä pyytää.

4 §.

Notaarin velvollisuutena on:

1) vastaanottaa saapuvat asiakirjat ja kirjottaa ne diariin sekä huoltaa lähtevien asiakirjain lähetys;

2) kansliassa antaa yleisölle tarpeellisia tietoja;

3) rahatoimikamarille esitellä asioita sihteerin määräyksen mukaan;

4) hoitaa ja järjestää arkisto;

5) apulaissihteerien ollessa tilapäisesti estettyinä hoitaa heidän tehtävänsä; sekä

6) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamarin puheenjohtaja tai sihteeri häneltä pyytävät.

5 §.

Pöytäkirjurin on velvollisuus:

1) pitää pöytäkirjaa rahatoimikamarin kokouksissa ja neljän päivän kuluessa antaa se puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan tarkistettavaksi;

2) antaa pöytäkirjanotteita asianomaisille;

3) läpikäydä ja tarkastaa niin sanotut notariaattiluettelot sekä katsoa, että ne viipymättä lähetetään; niin myös

4) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamarin puheenjohtaja tahi sihteeri häneltä pyytävät.

6 §.

Kanslistien on velvollisuus:

1) pitää diareja sekä 5 §:n 3) momentissa mainittuja ynnä muita rahatoimikamarin tarpeellisiksi katsomia luetteloja;

2) toimittaa asiakirjain jäljentäminen ja muu puhtaaksikirjotus;

3) olla apuna kirjotuksia vertaillessa; sekä

4) muutoin antaa sitä palvelusapua, jota rahatoimikamarin puheenjohtaja tai sihteeri heiltä pyytävät.

7 §.

Sihteerin, apulaissihteerin, asiamiehen, notaarin ja pöytäkirjurin ottaa kaupunginvaltuusto virkaan molemmin puolin varatuin kuusikuukautisin irtisanomisehdoin, rahatoimikamarin esityksestä sekä sittenkun virat ovat olleet julistettuina avonaisina haettaviksi kolmenkymmenen päivän kuluessa julistamisesta.

Kanslistit ottaa toimeen ja siitä erottaa rahatoimikamari sihteerin esityksestä.

8 §.

Vuosittain kesä—syyskuulla voivat kanslian virkamiehet saada kuukauden kesäloman kukin, kun se töiden tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä, ja on virantoimituksessa olevain erityisettä korvauksetta hoidettava virkalomalla olevain tehtävät. Ehdotuksen kesälomain järjestämiseksi laatii sihteeri ja se alistetaan rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

9 §.

Tässä johtosäännössä mainitut virkamiehet ovat velvolliset virkaan nähden alistumaan niihin muutoksiin, joita kaupunginvaltuusto ehkä päättää.

10 §.

Rahatoimikamarin kanslia pidetään avoinna kunakin arkipäivänä klo 10:stä a. p. klo 4:än i. p.

Evätty ehdotus talorakennushallituksen asettamisesta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen kirjelmässä [1]) maaliskuun 29 päivältä tehdyn ehdotuksen erityisen hallituksen asettamisesta kaupungin talorakennusyrityksiä varten kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon [1]), tällä kertaa epäsi [2]).

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 31 §.

Sosialilautakunnan perustaminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 10 päivänä 1912 oli lisävalmistelua varten erikoisvaliokuntaan lähettänyt [1]) kysymyksen asuntolautakunnan perustamisesta, antoi valiokunta asiasta huhtikuun 1:senä päivätyn mietinnön [2]). Siinä lausuttiin m. m. seuraavaa:

Esittämillään syillä valiokunta ehdotti, että työväenasiain lautakunta sekä kunnallisten työväenasuntojen hallintolautakunta lakkautettaisiin ja näiden tehtävät ynnä asuntopoliittiset asiat annettaisiin hoidettavaksi uudelle, Helsingin kaupungin sosialilautakunta nimiselle elimelle, jonka tehtävät tarkemmin määriteltäisiin sillä tavoin, kuin valiokunnan laatima johtosääntöehdotus osotti.

Työväenasiain lautakunnan sihteerinviran sijaan olisi vastaiseen sosialilautakuntaan perustettava uusi sihteerintoimi tämän lautakunnan laajennettua työalaa vastaavine tehtävineen. Nykyään oli työväenasiain lautakunnan sihteerin velvollisuutena antaa työväenluokkaan kuuluville henkilöille tietoja ja neuvoja asioissa, jotka koskivat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta työnantajain sekä julkisten viranomaisten ja laitosten välistä suhdetta. Tämän velvollisuuden täytti sihteeri ottamalla kahdesti viikossa vastaan neuvontarvitsijoita kaupungin oikeusaputoimistossa. Näissä vastaanotoissa kävijäin luku oli lisääntymistään lisääntynyt vuoteen 1909 asti, mutta sittemmin, sen jälkeen kun köyhäinasianajokonttorin työvoimia oli lisätty, vähenemistään vähentynyt, ollen nyttemmin vain vähäpätöinen murto-osa siitä henkilöluvusta, joka kävi oikeusavustajain puheilla. Näin ollen oli valiokunta katsonut puheenalaisen tehtävän käyvän haitatta siirtäminen oikeusaputoimistolle, joten vastaisen sosialilautakunnan sihteeri vapautuisi tästä velvollisuudesta. Sensijaan oli valiokunnan mielestä suotavaa, että sihteeri tärkeämmissä ja pulmallisemmissa työoikeudellisissa kysymyksissä avusti oikeusaputoimistoa neuvoilla ja tiedonannoilla. Tällainen järjestely vaatisi uudestaan laatimaan oikeusaputoimistolle maaliskuun 7 päivänä 1911 vahvistetun johtosäännön, joka tehtävä sopisi antaa oikeusapulautakunnalle.

Kun kunnallisten työväenasuntojen hoitokin valiokunnan ehdotuksen mukaan annettaisiin sosialilautakunnan toimeksi ja tätä tehtävää varten asetettu viranomainen lakkautettaisiin, oli ollut tarpeellista uudistaa asiasta voimassa oleva helmikuun 16 päivänä 1909 annettu johtosääntö. Tämän johtosäännön sijaan annettaisiin valiokunnan laatima, sosialilautakunnan johtosääntöön perustuva sääntö, joka pääasiassa oli puheenalaisesta seikasta nykyään voimassa olevain määräysten mukainen.

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 226 ja seur. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

Valiokunta esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi m. m.:

että kunnallisten työväen- ja asuntoasiain käsittelyä varten perustetaan erityinen, Helsingin kaupungin sosialilautakunta niminen viranomainen, joka alottaa toimintansa syyskuun 1 päivästä 1913;

että sosialilautakunnalle vahvistetaan mietinnön oheinen johtosääntöehdotus;

että niin työväenasiain lautakunta kuin kunnallisten työväenasuntojen hallintolautakuntakin vastamainittuun aikaan lakkautetaan ja näille viranomaisille sekä työväenasiain lautakunnan sihteerille vahvistetut johtosäännöt lakkaavat voimassa olemasta;

että vahvistetaan mietinnön oheinen ehdotus Helsingin kaupungin kunnallisten työväenasuntojen hoidossa noudatettavaksi säännöksi;

että sosialilautakunnan käsketään, julistettuaan sihteerinviran avonaisena haettavaksi, tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotus sen täyttämiseksi sekä ryhtyä toimiin viran hoidattamiseksi, kunnes se vakinaisesti täytetään;

että annetaan toimeksi terveydenhoitolautakunnalle esittää täydellinen ehdotus tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämistä tarkoittaviksi toimenpiteiksi, tilastokonttorille lausunnon ja ehdotuksen antaminen asuntotilaston ensiaineiston keräämistä ja järjestelyä koskevasta asiasta sekä sosialilautakunnalle kunnallista työnvälitystä koskevan kysymyksen tarkempi valmistelu ja seikkaperäisen ehdotuksen esittäminen siitä valtuustolle; samoin kuin

että työväenasiain lautakunnalle, kunnallisten työväenasuntojen hallintolautakunnalle sekä oikeusapulautakunnalle annetaan kaupunginvaltuuston tekemästä päätöksestä tieto asianmukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen, kuitenkin tekemällä vähäisen lisäyksen kunnan työväenasuntojen hoitosääntöön.

Edellä mainitut valtuuston vahvistamat johtosääntö ja sääntö olivat seuraavat:

Helsingin kaupungin sosialilautakunnan johtosääntö.

1 §.

Sosialilautakunnan tehtävänä on käsitellä kunnallisia työväen- ja asumusasioita, ja se toimii tämän johtosäännön ja kaupunginvaltuuston antamain määräysten mukaisesti.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 20 §. Ks. myös tätä kert. siv. 98.

2 §.

Sosialilautakunnan on velvollisuus:

a) seurata kaupungin työväen- ja asumusolojen kehitystä sekä tehdä alotteita niiden parantamiseksi;

b) antaa lausuntoja tuollaisissa asioissa;

c) saattaa täytäntöön lautakunnan toimialaan kuuluvat, kaupunginvaltuuston päättämät toimenpiteet;

d) pitää silmällä kaupungissa olevia, työväenluokan parasta tahi asumusolojen parantamista edistäviä laitoksia, jos kunta on näille myöntänyt jonkinlaisia etuja;

e) hoitaa kunnan rakennuttamia vuokra-asuntoja;

f) käsitellä muita lautakunnan yleisen tehtävän yhteydessä olevia ja kaupunginvaltuuston sille antamia asioita.

Toiminnan järjestämiseksi lautakunnan toimialaan kuuluvissa eri hallintohaaroissa laadittakoon tarpeen mukaan tämän johtosäännön pohjalla erityisiä sääntöjä, jotka kaupunginvaltuusto noudatettaviksi vahvistaa.

3 §.

Sosialilautakuntaan kuuluu seitsemän varsinaista ja yhtä monta varajäsentä, jotka valitaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee neljä varsinaista ja neljä varajäsentä sekä rahatoimikamari, terveydenhoitolautakunta ja vaivaishoitohallitus kukin yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen. Vaalit toimitetaan joulukuulla ja kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan on vaaliin osaaottaville viranomaisille ilmoitettava, milloin valitun jäsenen ja varajäsenen toimikausi päättyy.

Tärkeämpiä asuntopoliittisia kysymyksiä käsitellessä ovat lautakunnassa lisäjäseninä asuntotarkastaja ja kaupunginasemakaava-arkkitehti.

4 §.

Jos varsinainen tahi varajäsen eroaa ennen vaalikauden umpeen menemistä, on siitä ilmoitus tehtävä sille 3 §:ssä mainituista viranomaisista, joka eroavan on valinnut, uuden vaalin toimittamista varten. Siten valittu on toimessa sen aikaa, mikä eronneella oli jälellä.

5 §.

Vaalikelpoisuudesta lautakunnan varsinaiseksi tahi varajäseneksi, luopumisoikeudesta sekä esteellisyydestä olkoon voimassa, mitä kaupunginvaltuusmiehistä on näissä kohdin säädetty; kuitenkin että äänioikeutettu naispuolinenkin kunnan jäsen on vaalikelpoinen lautakunnan varsinaiseksi ja varajäseneksi.

6 §.

Lautakunta valitsee vuotenaan jäsenistään suljetuin lipuin toimitettavalla vaalilla puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Tästä vaalista on kaupunginvaltuustolle ja maistraatille ilmoitettava.

7 §.

Lautakunta on päätäntövaltainen vähintään neljällä jäsenellä, puheenjohtaja lukuunotettuna.

Jos avonaisessa äänestyksessä yhtä monta ääntä kannattaa eri mielipiteitä, tulkoon puheenjohtajan kannattama mielipide päätökseksi. Suljetuin

lipuin toimitettavassa vaalissa määrätään arvalla tai muulla läsnäolijain sopimalla tavalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet saman verran ääniä.

8 §.

Eräitä asiaryhmiä käsittelemään voi lautakunta kokoontua pienemmissä osastoissa eli jaostoissa, joilla on valta päättää lautakunnan nimessä. Jaostossa johtaa puhetta lautakunnan siihen valitsema jäsen.

Asiaa älköön jaostossa ratkaistavaksi otettako, ellei, paitsi puheenjohtajaa, kaksi jäsentä ole saapuvilla.

Ehdotuksen lautakunnan ja sen jaostojen työnjaoksi laatii lautakunta sekä lähettää sen kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi.

9 §.

Lautakunnan sihteerintehtäviä hoitaa sihteeri, jonka kaupunginvaltuusto lautakunnan esityksestä ottaa molemmin puolin varatuin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin.

Sihteerillä, jonka pitää olla perehtynyt lautakunnan toimialaan kuuluviin asioihin sekä seurata tähän kuuluvain olojen kehitystä, on erittäin velvollisuutena:

esiteltäviksi valmistella sekä esitellä lautakunnan käsiteltäviin kuuluvat asiat;

vaadittaessa lautakunnalle antaa lausuntoja ja selvityksiä työväen- ja asumusasioissa;

mikäli ei ole toisin säädetty, pitää lähinnä silmällä lautakunnan ylivalvonnan alaisia kunnallisia tahi kunnan avustamia laitoksia;

vuosittain helmikuun kuluessa antaa kertomus toiminnastaan lautakunnalle; sekä

muutoin antaa sitä virallista apua, jota lautakunta tai sen puheenjohtaja häneltä pyytävät.

10 §.

Lautakunnan kutsuu puheenjohtaja koolle niin usein, kuin havaitsee asiain vaativan tahi kun kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta pyytää.

11 §.

Lautakunnan yleisissä ja jaostokokouksissa on sihteerin pidettävä pöytäkirjaa, jossa mainitaan läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat, tehdyt päätökset ja niiden pääasiallinen perustelu.

Lautakunnasta tai sen jaostosta lähtevät kirjelmät on sihteerin varmentamina lautakunnan puolesta sen allekirjoitettava, joka asiaa käsitellessä on johtanut puhetta.

12 §.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat estyneet saapumasta lautakunnan kokoukseen, josta seikasta on sihteerille tai jollekin jäsenelle ilmoitettava, valittakoon tilapäinen puheenjohtaja.

Jos jäsenellä on este, on hänen siitä sihteerille ilmoitettava niin ajoissa, että varajäsen ehditään kutsua kokoukseen.

13 §.

Kaupungin kunnallispormestarilla tahi hänen viransijaisellaan ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla on oikeus olla saapuvilla lautakunnan

kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluihin, ja on heille sitä varten annettava kirjallinen tieto kustakin kokouksesta.

14 §.

Kun syytä on, kutsuu lautakunta kokouksiinsa asiantuntijoita.

15 §.

Lautakunnan puheenjohtaja ja valitut jäsenet saavat palkkiota, jonka suuruuden kaupunginvaltuusto määrää.

16 §.

Lautakunnan on vuosittain maaliskuun kuluessa kaupunginvaltuustolle annettava kertomus toiminnastansa edellisenä vuonna.

Helsingin kaupungin kunnallisten työväenasuntojen hoidossa noudatettava sääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin kunnallisten työväenasuntojen hoidossa on sosialilautakunnan, paitsi mitä sen johtosäännössä on määrätty, noudatettava mitä tässä säännössä lisäksi määrätään. Siihen nähden on lautakunnan velvollisuutena:

1) määrätä, missä järjestyksessä asunnonhakijat saavat huoneistoja;

2) määrätä huoneistojen vuokrat;

3) tarkastaa kuukausitilit ja vastata niistä sekä lähettää ne rahatoimikamariin;

4) välimiehenä ratkaista vuokralaisten kesken vuokraoloista ehkä johtuneet riitaisuudet;

5) laatia ja allekirjottaa vuokravälikirjat; sekä

6) laatia järjestysohjeet, joita kaikkien vuokralaisten tulee noudattaa.

3—5 kohdassa mainitut asiat saa antaa lautakunnan keskuudesta asetetun erityisen jaoston käsiteltäviksi sillä tavoin, kuin lautakunnan johtosäännön 8 § edellyttää.

2 §.

Asuntojen lähintä silmälläpitoa ja vuokrain kannannan toimittaa isännöitsijä, joka on sosialilautakunnan alainen ja jonka lautakunta sekä asettaa toimeen että siitä erottaa.

3 §.

Vuokramaksuja määrätessä on, mikäli mahdollista, katsottava, että kaupunki saa täyden koron yritykseen panemastaan pääomasta sekä että kaikki korjaus- ja hoitokustannukset tulevat korvatuiksi.

4 §.

Vuokratessa on otettava huomioon, että huoneistoja varataan etupäässä sellaisille teknillisten laitosten, ainespihan y. m. kunnallisten laitosten palveluksessa oleville työntekijöille, joitten asumista eri työpaikkojen läheisyydessä täytyy pitää erittäin suotavana, jotta asianomaisella päällystöllä aina varmasti olisi saatavana valioväkeä sellaisiin töihin, joitten suorittaminen ei siedä lykkäystä.

Edellä mainittuun ryhmään (I ryhmä) kuuluvia huoneistoja vuokratessa tulee asianomaisen päällystön ehdotuksen olla ratkaiseva; ja on näitä ehdotuksia tehdessä etupäässä pantava huomiota pyrkijän soveliaisuuteen yllämainitussa kohden ja myöskin siihen, kuinka kauan ne työläiset, jotka voivat tulla kysymykseen, ovat yhteen jaksoon olleet kaupungin töissä, sekä työmiesten perheiden suuruuteen, jolloin, jos heidän ansionsa muutoin ovat yhtäläiset, etusija on annettava sille työmiehelle, jolla on suurempi perhe.

Ne huoneistot, joita ei tarvita sellaisten henkilöjen asunnoiksi kuin 1 momentissa mainitaan, on sitten vuokrattava muille kaupungin töissä vakinaisesti oleville henkilöille. Näitä huoneistoja (II ryhmä) vuokratessa on huomioon otettava:

a) että henkilön, joka on kauimmin ollut vakinaisesti kaupungin työssä ja käyttäytynyt moitteettomasti, pitää saada etusija; sekä

b) että useammista yhtä ansiokkaista vuokralaisiksi pyrkijöistä etusija annetaan niille, joilla on suurimmat perheet.

Siinä tapauksessa ettei kaikkia huoneistoja tarvita kaupungin palveluksessa oleville työläisille, ovat jälellä olevat huoneistot (III ryhmä) vuokrattavat muille kunnollisiksi tunnetuille henkilöille. Määrätessä missä järjestyksessä nämä vuokralaisiksi pyrkijät tulevat kysymykseen, on huomioon otettava:

a) kuinka kauan henkilö on ollut saman työnantajan työssä ja millaiseksi hän on tunnettu;

b) pyrkijän ikä; sekä

c) että useammista yhtä ansiokkaista vuokralaisiksi pyrkijöistä etusija annetaan niille, joilla on suurimmat perheet.

5 §.

Huoneistot vuokrataan vuosivälikirjalla, kuitenkin siten että vuokralainen, joka eroaa kaupungin työstä, on velvollinen muuttamaan pois jo lähinnä seuraavan kuukauden umpeen mennessä.

6 §.

1 §:n 6 kohdassa mainittuja järjestyssääntöjä laatiessa on huomioon otettava, että huoneiston vuokraaminen toisille henkilöille muodossa tai toisessa maksettavasta korvauksesta on kielletty, sekä että tilapäisiä yövieraita, sukulaisia kumminkaan lukuunottamatta, ei saa huoneistoihin ottaa.

7 §.

Sen vuosikertomuksen yhteydessä, minkä sosialilautakunta voimassa olevan johtosäännön mukaan kaupunginvaltuustolle antaa, on lautakunnan annettava valtuustolle selostus kunnallisten työväenasuntojen hallinnosta, erityisesti ilmoittamalla, minkälaiseksi yritys on taloudelliselta kannalta osottautunut.

Kysymys kaupungin sairaalain keskushallinnon järjestämisestä.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämiskysymystä valmistelemaan asetettu kaupunginvaltuuston komitea, joka niinikään oli saanut tehtäväkseen ottaa harkittavaksi, olisiko asetettava kaupungin kaikille sairaaloille yhteinen hallitus, ja laatia ehdotuksen tällaisen hallituksen johtosäännöksi, esitti antamassaan mietinnössä [1]) viimeksi mainitusta asiasta m. m. seuraavaa:

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. Ks. myös tätä kert. siv. 99 ja seur.

Harkitessaan kysymystä kunnan sairaalahoidon ja sen kehityksen keskitetyn ja yhdenmukaisen johdon aikaansaamisesta oli komitea ottanut harkittavakseen kysymyksen tuollaisen uudistuksen laillisista edellytyksistä. Joulukuun 22 päivänä 1879 annetun voimassa olevan terveydenhoitosäännön 1 §:n mukaan oli jokaiseen kaupunkiin yleisen terveydenhoidon ylläpitämiseksi asetettava terveydenhoitolautakunta, jonka tehtävät seikkaperäisesti lueteltiin säännön 4 §:ssä. Näiden erikoistehtäväin joukossa mainittiin myös velvollisuus tarkassa huomiossa pitää yleistä terveydentilaa, ehdottaa toimenpiteitä sen parantamiseksi ja antaa kertomus yleisestä terveydentilasta; mutta kysymykseen terveydenhoitolautakunnan suhtautumisesta kunnan sairaanhoitolaitoksiin ei ylipäätään likemmältä kajottu tässä eikä asetuksen muissakaan pykälissä, lukuunottamatta 38 §:n e momenttia, jossa säädettiin lautakunnan velvollisuudesta järjestää ja valvoa sairaanhoitoa tarttuvien tautien ilmestyessä. Syynä siihen ettei huolenpitoa kunnallisesta sairaalahoidosta kaupungeissa ollut terveydenhoitosäännössä nimenomaan mainittu terveydenhoitolautakunnan tehtäväin joukossa oli se, että tämä sairaanhoidon haara vasta terveydenhoitosäännön ilmestymisen jälkeisenä aikana oli saanut mainittavampaa merkitystä. Yleisesti hyväksytyn tulkinnan mukaan oli lausetapa „yleinen terveydenhoito“ käsitetty niin laajassa mielessä, että siihen oli sisältynyt sekä terveyden- että sairaanhoito, ja tämän mukaisesti oli katsottu, että lainsäätäjä oli terveydenhoitosääntöä laatiessaan nojannut siihen edellytykseen, että kunnallisten sairaanhoitolaitosten ylivalvonta kuului lautakunnan tehtäviin. Jossain määrin tätä myös vahvisti 4 §:n lopussa oleva säännös terveydenhoitolautakunnan velvollisuudesta antaa kertomus siitä, mitä „yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa varten“ oli tehty. Tässä säännöksessä nimittäin määrättiin, miten oli meneteltävä, jos kaupungissa oli „yksityisiä sairaanhoitolaitoksia, jotka eivät olleet hoitokunnan peräänkatsonnan alaisia“. Mutta vaikkakin siis terveydenhoitolautakunnalla lain mukaan olisi jonkinlainen valvontavelvollisuus kunnalliseen sairaalahoitoon nähden, ei terveydenhoitosäännön määräyksistä missään tapauksessa käynyt kunnalle johtaminen ehdotonta velvollisuutta keskittää näiden sairaanhoitolaitosten koko johto ja hallinto lautakunnan käsiin. Todellisuudessa oli sangen pitkälle menevä desentralisoiminen jo olemassa, sen johdosta että Marian sairaalaa varten oli erityinen hallitus, joka sairaalalle vahvistettujen sääntöjen puitteissa käytti laajaa toimivaltaa. Tämän mukaisesti täytyi kaupunginvaltuustolla katsoa olevan valta terveydenhoitosäännön tahi muiden asetusten estämättä antaa erityisen kunnallisviranomaisen käytettäväksi se toimivalta kunnallisten sairaanhoitolaitosten hoitoon nähden, jota terveyden-

hoitolautakunta nykyään voimassa olevan johtosääntönsä nojalla käytti, kuitenkin niin että terveydenhoitolautakunnalla pysytettiin terveydenhoitosäännön 38 §:ssä määrätty velvollisuutensa kulkutautien uhatessa tai liikkuessa järjestää ja valvoa sairaanhoitoa sekä muutoin toimittaa sitä yleistä ylivalvontaa, mikä säännön määräysten mukaan oli katsottava lautakunnalle kuuluvaksi.

Tehtyään selkoa sairaalahoidon järjestämisestä eräissä naapurimaiden suuremmissa kaupunkikunnissa huomautti komitea, että terveydenhoitolautakunnalle vahvistetun johtosäännön määräysten mukaan on lautakunnan velvollisuutena muun muassa valvoa, että kaikki kunnallisen sairaanhoidon palveluksessa olevat henkilöt täyttivät tehtävänsä, pitää silmällä ja valvoa järjestystä kaikissa kunnalle kuuluvissa sairaanhoitolaitoksissa sekä valvoa kunnallista sairaanhoitoa koskevain sääntöjen noudattamista. Sitä paitsi oli lautakunnan asia täyttää eräät sairaalain lääkärinvirat. Lautakunnan oli niinikään sille saapuneitten erikoisehdotusten perusteella yhdisteltävä ja laadittava ehdotus kunnallissairaalain meno- ja tulosäännöksi vuotuisen terveydenhoitorahasäännön yhteydessä. Satunnaisia määrärahoja tarvittaessa rahasäännön lisäksi oli lautakunnan siitä tehtävä asianmukainen esitys. Kaupungin toistaiseksi ainoaa vakinaisesti järjestettyä sairaalaryhmää, Marian sairaalaa, hoiti erityinen hallitus. Terveydenhoitolautakunta oli toiminut Marian sairaalan ylihallituksena, ja näiden viranomaisten välisenä yhdyssiteenä oli ollut ensimäinen kaupunginlääkäri, jolla oli velvollisuutena valvoa kunnallisten sairaanhoitolaitosten terveysoloja ja joka oli Marian sairaalan hallituksen itseoikeutettu jäsen. Väliaikaista sairaalahoitoa oli toimitettu lautakunnan välittömän silmälläpidon alaisena, minkä ohessa lautakunta oli valvonut uutis- ja muutosrakennustöitä. Komitean mielestä tämä yksityisseikka kuitenkin oli jossain määrin syrjässä lautakunnan pääasiallisesta toimialasta, varsinaisen terveydenhoidon valvomisesta. Puheenalainen toiminta oli meidän ripeästi laajenevassa yhteiskunnassamme käynyt niin paljotöiseksi sekä vaati sellaista huolenpitoa ja edellytti ammattitietoja niin monelta eri alalta, että siinä komitean mielestä oli lautakunnalla täysin riittävä työtehtävä. Jos sitä vastoin lautakunta vapautettaisiin huolehtimasta kunnallisista sairaanhoitolaitoksista, saataisiin täten aikaan toivottu huojennus lautakunnan ja ensimäisen kaupunginlääkärin työtaakkaan sekä valmistettaisiin lautakunnalle tilaisuus yksinomaisesti antautua tärkeään profylaktiseen terveydenhoitotoimintaansa. Erittäin rasittavaksi kävisi sairaalain silmälläpito terveydenhoitolautakunnalle ja ensimäiselle kaupunginlääkärille, jos näiden huoleksi kohdakkoin annettaisiin Kivelän sairaalan sekä kulkutauti- ja mielisairaalan hallinnon silmälläpito.

Kysymys pääkaupungin kunnallisen sairaalahoidon toimittamisesta oli sentähden täysin tyydyttävästi ratkaistavissa ainoastaan perustamalla erityinen keskusviranomainen, jolla oli riittävää asiantuntemusta ja toimivaltaa voidakseen puuttua kaupungin sairaalahallintoon ja ohjata sen oikeille urille. Komitea oli sentähden katsonut olevan ehdottaminen asetettavaksi erityisen kunnallisen, Helsingin kaupungin sairaalaylihallitus nimisen keskushallituksen, joka niin laajassa mitassa kuin voimassa olevat asetukset sallivat saisi itsenäisen ja terveydenhoitolautakunnasta riippumattoman aseman.

Ylihallitukseen, joka olisi välittömästi kaupunginvaltuuston alainen sekä käyttäisi kaikkea sitä hallinnollista toimivaltaa, mikä asetusten mukaan ei kuulunut terveydenhoitolautakunnalle, kuuluisi osin kolme kunnallista luottamusmiestä, jotka kaupunginvaltuusto valitsisi kolmeksi vuodeksi kerrallaan, osin kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten päällikkölääkärit, joita virkailijoita komitean mielestä olisi sanottava johtajiksi, sekä sairaalatarkastaja, joka asetettaisiin taloudenhoitoa varten. Tärkeämpiä rakennusteknillisiä kysymyksiä käsiteltäessä kutsuttaisiin lisäjäseneksi kaupungininsinööri tahi hänen sijaisensa.

Ylihallituksen pääasiallisena tehtävänä olisi:

käsitellä sairaalain uutis-, lisä- ja muutosrakennus- sekä suurempia korjaustöitä koskevia kysymyksiä ynnä pitää silmällä ja valvoa sairaalain hoitoa;

koettaa saattaa sairaalain käyttö mutkattomammaksi ja säästäväisemmäksi, johon nähden ylihallituksen erittäin olisi otettava huomioon eräitten tarvikkeitten yhteisostojen tarpeellisuus;

laatia ehdotus sairaalain vuosirahansäännöksi;

ottaa rahasäännössä mainitut, ylihallituksen toimialaan kuuluvat lääkärit ja muut virkamiehet, paitsi ylilääkärejä, jotka kaupunginvaltuusto asettaisi samoin kuin tähänkin asti;

ehdottaa sairasmaksujen määrät; sekä

muutoin huolehtia sairaalahoidon kehityksestä ja edistämisestä sekä olla neuvottelevana viranomaisena sairaalahoitoa koskevissa kysymyksissä.

Taloudellisen hallinnon johto sekä sen silmälläpito ja tarkastus keskitettäisiin ehdotetun sairaalatarkastajan käsiin. Jotta tämä tärkeä virka tuottaisi toivottua hyötyä, oli se komitean mielestä järjestettävä verraten hyväpalkkaiseksi päällikönviraksi, jonka pitäjältä täytyi vaatia sangen suurta liikemieskuntoa ja järjestämiskykyä. Sairaalatarkastaja ottaisi osaa ylihallituksen neuvotteluihin sekä valmistelisi ja esittelisi sille taloudellista laatua olevat asiat. Hänen työnsä tulisi etusijassa tarkoittaa parannusten, selvennysten ja säästöjen aikaansaamista sairaalakäytössä ja sairaalahoidon kehityksen johtamista

taloudelliselta kannalta tarkoituksenmukaiseen suuntaan. Hänen tulisi niinikään hoitaa sihteerintehtävät ei ainoastaan ylihallituksessa, vaan myös paikallisten sairaalaviranomaisten kokouksissa. Viran laatuun ja sen pitäjän kelpoisuuteen nähden asetettaviin erikoisiin vaatimuksiin katsoen oli komitea ehdottanut hänelle 10,000 markan vuosipalkkaa 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Ylihallitus olisi, mikäli mahdollista, vapautettava käsittelemästä kutakin eri sairaalaa koskevia pienempiä yksityiskohtaisia ja juoksevia asioita. Tämä eri sairaalain hoito sekä eräitten asiain valmistelu ensimäisessä asteessa näytti olevan annettava tehtäväksi erityisille elimille, jotka olivat erikoisesti sopivat huolehtimaan sairaalain tarpeista. Näissä, hallituksiksi sanotuissa erikoiselimissä olisivat asianomaiset johtajat puheenjohtajina sekä sairaalatarkastaja ja lisäksi joku ylihallituksen jäsen jäseninä. Hallitusten tehtävät järjestettäisiin pääpiirteissään ylihallitukselle vahvistetussa ohjesäännössä sekä yksityiskohdittain kunnan kaikille vakinaisille sairaanhoitolaitoksille annettavissa eri säännöissä.

Muille kuin ylihallituksen itseoikeutetuille jäsenille näytti olevan vakuutettava kohtuullinen palkkio tehtävänsä hoitamisesta. Puheenjohtajan, jonka olisi valmisteltava ja esiteltävä kaikki sairaalatarkastajan toimialaan kuulumattomat asiat, pitäisi tästä toimestaan saada vuosipalkkiota 3,000 markkaa eli sama määrä, mikä maksettiin terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajalle. Molempain valittujen jäsenten palkkioksi olisi määrättävä 20 markkaa kultakin kokoukselta.

Siinä tapauksessa että komitean ehdotus kaupungin sairaalain keskushallinnon asettamisesta hyväksyttiin, vaati ehdotuksen toteuttaminen myös eräiltä kohdin muuttamaan terveydenhoitolautakunnan nykyään voimassa olevaa johtosääntöä. Sen ohessa näytti uudestijärjestäminen koskevan Helsingin kaupunginlääkärien johtosäännön 2 ja 7 §:ää.

Ehdotetun järjestelyn johdosta kävi tarpeelliseksi tehdä eräitä muutoksia Marian sairaalan sääntöihin. Niinikään oli osottautunut tarpeelliseksi osittain laatia uudestaan terveydenhoitolautakunnan laatima ja komiteaan lähetetty ehdotus Kivelän sairaalan ohjesäännöksi. Kun kuitenkin puheenalaisten sääntöjen ja ohjesäännön uudistus näytti olevan jätettävä siksi, kunnes kaupunginvaltuuston päätös pääasiasta oli olemassa, ei komitea ollut tahtonut tässä yhteydessä tehdä mitään ehdotusta edellä mainitussa kohden, vaan oli sitä mieltä että, jos kaupunginvaltuusto hyväksyi sen ehdotukset kaupungin sairaalain keskushallinnon järjestämisestä, vastaisen ylihallituksen tuli saada toimekseen vastedes laatia uudet säännöt näille kahdelle sairaalalle. Komitea edellytti, että ylihallituksen ohjesäännön pohjalla myös tuli laadittavaksi säännöt uutta kulkutautisairaalaa

ja Sipoon mielisairaalaa varten, mutta tämä tehtävä näytti olevan annettava uudelle ylihallitukselle.

Edellä lausutun johdosta komitea ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin sairaalain hallinto on, niin laajasti ja sillä tavoin kuin kaupunginvaltuusto erityisessä ohjesäännössä määrää, annettava toimeksi Helsingin kaupungin sairaalaylihallitus nimiselle yhteiselle keskushallitukselle;

että sairaalain taloushallintoa johtamaan, silmällä pitämään ja tarkastamaan on asetettava erityinen, sairaalatarkastaja niminen virkamies, varustettuna sillä toimivallalla, kuin ylihallituksen ohjesäännössä tarkemmin määrätään;

että tämän virkamiehen vuosipalkaksi määrätään 10,000 markkaa 10 %:n korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että komitean laatima, kaikkiaan 17,000 markkaan päättyvä ehdotus ylihallituksen rahasäännöksi muiltakin kohdin hyväksytään;

että hyväksytään komitean laatimat ehdotukset

a) Helsingin kaupungin sairaalaylihallituksen ohjesäännöksi;

b) terveydenhoitolautakunnan voimassa olevan ohjesäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi;

c) kaupunginlääkärien johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi; sekä

että a)—c) kohdassa mainittu päätös kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n johdosta alistetaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa lähetettiin [1]) se lausunnon saamiseksi terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin.

Kysymys kunnallisen poliklinikan perustamisesta Kallioon.

Edellä mainittu komitea, jonka tehtäväksi kaupunginvaltuusto niinikään oli antanut valmistella kysymystä yksityisten poliklinikkain kannattamisesta, antoi tästä asiasta marraskuun 3:ntena päivätyn mietinnön [2]), jossa lausuttiin m. m. seuraavaa:

Jotta täkäläisiä oloja kävisi vertaileminen Tukholman oloihin, oli komitea katsonut olevan lyhyesti tekeminen selkoa niistä perusteista, joiden mukaan polikliininen sairaanhoito oli mainitussa kaupungissa järjestetty. Tästä selonteosta näkyi, että Tukholmassa ja täällä noudatetun järjestelmän välinen ero oli se, että Tukholman kaupunki piti voimassa omaa poliklinikkaa sekä sen lisäksi apurahoilla kannatti samanlaatuisia yksityislaitoksia, kun taas Helsingissä kaikki kunnan varoilla avustetut poliklinikat olivat yksi-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 84.

tyisiä. Edelleen kävi vertailusta selville, että Tukholmassa noudatettiin sitä periaatetta, että kunta etusijassa kannatti sellaisia poliklinikkoja, joissa hoidettiin useita tauteja, ja vain poikkeustapauksessa yhtä ainoata tautiryhmää varten olevia poliklinikkoja, jota viimeksi mainittua menettelyä meillä noudatettiin yksinomaan, sillä nykyään kannatusapua saavista poliklinikoista oli kolme olemassa yksinomaan silmätauteja, yksi lastentauteja sekä yksi korva-, nenä- ja kurkkutauteja varten. Komitean käsityksen mukaan tarjosi Tukholmassa noudatettu järjestelmä huomiota ansaitsevia etuja. Paitsi että kunnan sairaanhoitoapu siten kohdistui lukuisampiin tautiryhmiin ja tuli tehokkaammin varattomain hyväksi, kävi tämä järjestelmä, suhteellisesti katsoen, taloudelliselta kannalta tuntuvasti edullisemmaksi, koska huoneistojen, apuhenkilökunnan, tarvikkeiden y. m. kustannuksia siten säästyi.

Vaikka komitean mielestä täällä noudatettu poliklinikkain nykyinen avustustapa oli Tukholmassa noudatettua järjestelmää huonompi, ei komitea kuitenkaan ollut tahtonut ehdottaa kannatusapua saavain poliklinikkain omistajilta nykyään lakkautettavaksi avustusta, koska nämä laitokset, vaikka niissä hoidettiinkin vain yksityisiä tautiryhmiä, kuitenkin kaikki täyttivät tehtävänsä ja olivat tyydyttävästi hoidettuja. Mutta komitean mielestä vaati kaupungin etu ja oli puheenalaiselle kunnallisen sairaanhoidon lajille hyödyksi, että kaupunki askel askeleelta kääntyi uudelle uralle itse vähitellen ja sikäli kuin asianhaarat sallivat ottamalla huolekseen ja järjestämällä polikliinisen hoidon niille kunnan jäsenille, joita kohtaan kaupungilla oli laissa määrätty sairaanhoitovelvollisuus.

Mitä sitten tuli tämän toivomuksen toteuttamistapaan, oli asia komitean mielestä sopivimmin ratkaistavissa siten, että kaupunki niihin alueläärialueihin, missä poliklinikkain tarvetta esiintyi, perusti tuollaisia eri tautiryhmäin hoitoa varten aiottuja laitoksia. Alueläärien ja poliklinikkain välisen yhteyden oli komitea ajatellut järjestettäväksi siten, että kunnan poliklinikkain itseoikeutettuina taloudellisen hallinnon johtajina toimisivat asianomaiset alueläärit. Komitea oli tässä katsonut asiaa siltä kannalta, että alueläärit etusijassa valittiin hoitamaan sisätauteja sekä että he edelleen olivat velvolliset käymään potilaiden kotona, mutta että alueläärі, joka sen ohessa oli jonkin alan erikoistuntija, voisi ottaa osaa poliklinikan työhön erikoisalaansa kuuluvain tautien hoidossa. Muita erikoisaloja varten asetettaisiin poliklinikkoihin tarpeellinen määrä erikoistuntijoita. Kustannukset näiden läärien palkkaamisesta eivät komitean mielestä nousisi ylen suuriksi, vaan lienee tarvittavia voimia saatavissa nuorempain, täällä ammattiaan harjoittavain erikoisläärien joukosta verraten vähäisellä palkalla.

Sen vähäisen työnlisäyksen, mikä alueläkäreille koituisi kunnallisten poliklinikkain johtajantoimesta, korvaisi komitean mielestä alueläkäreille siitä johtuva työtaakan kevennys, että useita potilasryhmiä hoitaisivat poliklinikkain erikoislääkärit.

Komitealla ei ollut aihetta tässä yhteydessä käydä pohtimaan ehdotettujen kunnallisten poliklinikkain järjestämiskysymystä, vaan oli komitea ainoastaan tahtonut esittää sen ulkonaiset ääriviivat, huomauttaen että seikkaperäisen ehdotuksen laatiminen tästä kuului terveydenhoitolautakunnalle, jonka asiana myös ehdotettujen kunnallisten poliklinikkain silmälläpito olisi. Kuitenkin edistääkseen tätä komitean mielestä huomiota ansaitsevaa hanketta oli komitea ajatellut, että jo kohdakkoin perustettaisiin kunnallinen poliklinikka Kallioon, missä tällaisen sairaanhoidon tarve oli tuntuvin. Siten saavutettua kokemusta voitaisiin sittemmin käyttää hyväksi järjestelmää edelleen kehitettäessä.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto kehottaisi terveydenhoitolautakuntaa ottamaan harkittavakseen kysymyksen edellä esitettyjen perusteiden mukaan järjestetyn kunnallisen poliklinikan laittamisesta Kallioon sekä valtuustolle antamaan seikkaperäisen ehdotuksen laitoksen järjestämiseksi ja laskelman sen kustannuksista.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto komitean esityksen.

Kivelän sairaalan hallinto.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä tammikuun 16 päivältä tehdyn, Kivelän sairaalan johtokunnan valitsemista tarkoittavan esityksen johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto antaa lautakunnan tehtäväksi ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin sairaalan hallinnon järjestämiseksi, kunnes lautakunnan laatima ehdotus mainitun sairaalan säännöiksi [3]) oli vahvistettu ja sairaalan johtokunta niiden mukaisesti asetettu.

Kysymys yhteisen leivonnan järjestämisestä sairaaloita varten.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetetun komitean esityksestä [4]) päätti [5]) kaupunginvaltuusto kehottaa rahatoimikamaria yksissä neuvoin asianomaisten viranomaisten kanssa ottamaan valmisteltavaksi kysymyksen yhteisen leivonnan järjestämisestä kaupungin kaikkia sairaaloita varten sekä aikanansa antamaan valtuustolle lausunnon asiasta.

Kysymys kasvattilasten hoidosta.

Kirjelmässä [6]) marraskuun 8 päivältä 1912 mainitsi terveydenhoitolautakunta panneensa kaupunginvaltuustolle antamaansa Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestyksen ehdotukseen erinäisiä säännöksiä, jotka poikkesivat Uudenmaan läänin kuvernöörin hel-

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 20 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 25 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 30 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 74 vuodelta 1912.

mikuun 18 päivänä 1895 vahvistamasta, kasvattilasten hoidossa Helsingissä noudatettavista määräyksistä. Kun kuitenkin tämä ehdotus toistaiseksi oli jäänyt lepäämään, oli kasvatuslautakunta lautakunnalle ehdottanut, että viimeksi mainittu hetimiten tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen sanotun ehdotuksen vahvistamisesta mikäli kasvattilasten hoitoa koski. Lautakunta oli tämän johdosta asettanut asiaa käsittelemään komitean, johon kuului lautakunnan, kasvatuslautakunnan, holhouslautakunnan ja vaivaishoitohallituksen edustajia ja joka sittemmin oli terveydenhoitolautakunnalle antanut mietinnön asiasta. Tässä mietinnössä oli komitea m. m. lausunut toivottavaksi, että kunnallisen kasvattilasten hoidon silmälläpidossa tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi ryhdyttäisiin sen suuntaisiin toimenpiteisiin:

että silmälläpitoa hoitava viranomainen oikeutetaan tarpeen vaatiessa määräämään, että sopimattomaan hoitokotiin sijoitettu lapsi on muutettava toiseen, lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivaan paikkaan;

että aviottomain lasten äidit yhteiskunnan taholta saavat sekä täysin tehokasta avustusta omien ja lastensa etujen valvomisessa lasten isiin nähden, että myös, kun se huolellisen harkinnan jälkeen kussakin eri tapauksessa havaitaan tarkoituksenmukaiseksi, taloudellista apua lasten hoidossa näiden pieninä ollessa, ja hoitomaksujen suorittamisessa hoitokoteihin;

että kunnan tätä ja tämän tapaista tarkoitusta varten palkkaama henkilö määrätään niiden aviottomain lasten holhoojaksi, joiden äitejä ei katsota voivan lapsille vaaraa tuottamatta pitää niiden edusmiehinä; sekä

että, yhdenmukaisuuden ja toivottavan keskityksen saavuttamiseksi yhteiskunnan asiana olevassa kunnan lastenhoidossa, kasvattilasten hoito, puheenalaisten lasten holhoaminen ja muut näiden yhteiskuntatehtäväin yhteydessä olevat toimet, mikäli mahdollista, yhdistetään yhden ja saman kunnallisen viranomaisen, mieluimmin kunnan kasvatuslautakunnan käsiin, sittenkun se on tässä kohden tarpeenmukaisesti uudestijärjestetty, kuitenkin huomioon ottamalla, että terveydenhoitolautakunta edelleen pitää silmällä kasvattilasten ruumiillista hoitoa näiden ensimäisinä elinvuosina.

Kun komitean mietintö koski useiden kunnan elimien, etusijassa kasvatuslautakunnan toimialaa, ei terveydenhoitolautakunta, vaikka katsoikin kaikilta kohdin olevan puoltaminen komitean mietinnön yleistä tarkoitusta, kuitenkaan ollut pitänyt asianaan seikkaperäisesti tutkia ehdotusta eikä ehdottaa asian laadusta johtuvia muutoksia kunnan viranomaisten järjestelyyn. Lautakunta sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto asettaisi erityisen komitean asiaa edelleen käsittelemään.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksen erityisen komitean asettamisesta asiaa edelleen valmistelemaan, ja valittiin komitean jäseniksi herra Ehrnrooth, lakitieteentohtori A. Charpentier, ent. kuvernööri I. Gordie, ensimäinen kaupunginlääkäri V. Sucksdorff sekä vapaaherra A. von Bonsdorff.

Uusi vaivaishoito-ohjesääntö.

Sittenkun vaivaishoitohallituksen oli käsketty [2]) laatia ehdotus kaupungin uudeksi vaivaishoito-ohjesäännöksi, joka kaupunginvaltuuston tuli ennen 1913 vuoden loppua lähettää lääninhallitukseen vahvistettavaksi [3]), antoi hallitus lokakuun 13:ntena päivätyn mietinnön [4]) ehdotuksineen asiasta. Mainitussa mietinnössä lausui hallitus m. m. seuraavaa:

Uudesti laatiessaan kaupungin vaivaishoito-ohjesääntöä oli vaivaishoitohallitus etusijassa pyrkinyt saattamaan avustusasiain käsittelyn mutkattomammaksi sekä aikaansaamaan tehokkaampaa köyhäin silmälläpitoa. Ensinmainitun kysymyksen oli vaivaishoitohallitus arvellut saavan ratkaisunsa edelleen kehittämällä kuluvan vuoden alusta noudatettua asiain valmistelujärjestystä suomalla piirihallituksille päätösvalta avustuksen antamista koskevissa kysymyksissä, ja taas pysyttämällä lisätty tarkastusalueiden luku ja kuluvan vuoden alusta asetetut uudet palkkavirkailijat tulisi tarkastus toistaiseksi tyydyttävästi toimitetuksi.

Kun vaivaishoitohallituksesta oli näyttänyt tarpeettomalta vaivaishoito-ohjesäännössä toistaa vaivaishoitoasetuksen tai muun yleisen lain säännöksiä, oli ohjesääntöehdotuksesta poistettu kaikki tuollaiset määräykset, minkä ohessa nykyisessä ohjesäännössä olevat viittaukset yleiseen lakiin oli poistettu.

Niinikään oli ohjesäännöstä poistettu toimitusjohtajan y. m. virkamiesten ja virkailijain tehtäviä koskevat määräykset, koska oli näyttänyt sopivammalta yhdistää tuollaiset määräykset niihin johtosääntöihin, jotka kaupunginvaltuusto hallituksen esityksestä vahvisti asianomaisille virkailijoille. Siten kävi mahdolliseksi kulloinkin erilaisten tarpeiden mukaan järjestää vaivaishoidon työnjako ilman sellaista seikkaperäistä ja aikaa vievää mutkaa, jota ohjesäännön muuttaminen vaati. Hallitus oli tässä samoin kuin muutoinkin ehdotuksensa laadinnassa pyrkinyt vaivaishoitoasetuksen viittomain rajain sisällä varaamaan vaivaishoidolle mahdollisimman suurta kehitys- ja liikuntavapautta. Siinä mielessä oli hallitus myös pyrkinyt välttämään ylen seikkaperäisiä määräyksiä, koska ne useinkin olivat näyttäneet ehkäisevän muuttuneiden olojen vaatimaa vaivaishoidon kehitystä.

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 22 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 230. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 38 § ja syysk. 9 p. 12 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 87.

Kun ehkäisevä vaivaishoito oli erittäin tärkeä, vaikka tähän asti ehkä liian vähän huomattu kaupungin vaivaishoitohallinnon puoli, oli hallitus tahtonut huomauttaa tämän suuntaisten toimenpiteiden välttämättömyyttä.

Vaivaistalon nimitys ei näyttänyt hallituksesta aivan soveliaalta, koska tämä nimitys m. m. voi alla omansa pitämään vireillä vastahakoisuutta laitokseen tuloon nähden. Tämän nimityksen sijaan oli sentähden pantu nimi Helsingin kunnalliskoti.

Hallitus ehdotti toimeenpantavaksi sellaisen järjestyksen, jonka mukaan vaivaishoitohallitus suorittaisi sille kuuluvat tehtävät osin yhteisesti, osin keskushallituksena, osin osastottain. Helsingin kaupunkikunta olisi edelleen yhtenä vaivaishoitoyhdyskuntana, jolla olisi ainoastaan yksi vaivaishoitohallitus, vaikka tämä hallitus, samoin kuin useat maamme tuomioistuimetkin, työskentelisi osastottain. Edellyttäen että tarkastusalueita ei olisi nykyistä määräänsä kahtatoista vähemmän ja ettei kolmea useampaa aluetta yhdistettäisi yhteen osastoon, oli hallitus katsonut osastojen luvun olevan määrättävä vähintään neljäksi. Koska vaivaishoitoasetuksen 11 §:n mukaan vaivaishoitohallitukseen kaupungissa kuului esimies ja vähintään viisi jäsentä, oli osasto, jolla oli sama oikeus kuin vaivaishoitohallituksellakin päättää avustusasioista, katsottu olevan kokoonpantava samalla tavoin kuin vaivaishoitohallitus. Jotta vaivaishoitohallituksen osastot kävisi tällä tavoin kokoonpaneminen, täytyi vaivaishoitohallituksessa olla jäseniä ainakin yhtä monta kuin osastoissa yhteensä, eli siis, tarkastusalueiden luvun nykyisellään ollessa, ainakin 24 henkilöä ynnä tarpeellinen määrä varajäseniä. Mutta näin monilukuinen kollegi oli liian hidasliikkeinen koneisto ja kykenisi tuskin toimimaan vaivaishoitohallituksen keskuselimenä, minkätähden hallitus olikin ajatellut, että yhteinen vaivaishoitohallitus kokoontuisi varsinaisesti kerran vuoden alussa m. m. perustamaan vaivaishoidon hallintoa vuodekseen jakamalla kaupungin tarkastusalueisiin, valitsemalla lautakunnan suljettua vaivaishoitoa varten sekä jakautumalla osastoihin. Keskeisenä hallintoelimenä olisi keskushallitus, johon kuuluisi yhteisen vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja sekä jäseninä osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat tai, jos jossakin tapauksessa havaittaisiin sopivammaksi, jokin muu keskushallituksen valitsema saman osaston jäsen sekä kaksi suljetun vaivaishoidon lautakunnan jäsentä.

Kysymyksestä, mikä vaivaishoitohallinnon puoli olisi desentralisoitava, oli hallitus ollut sitä mieltä, ettei desentralisoimisen pitäisi käsittää suljettua vaivaishoitoa eikä myöskään avunsaajain elätteelle antamista koskevia asioita, vaan että nämä asiat olisivat keskushallituksen ratkaistavia. Eri osastoissa käsiteltäviksi sitä vastoin soveltuisivat avustuksen myöntämistä koskevat asiat niin laatunsa

johdosta kuin siihenkin nähden, että ne ovat verrattomasti lukuisimmat.

Mietintöön liittyivät ehdotukset Helsingin vaivaishoidon ohjesäännöksi sekä vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajan ja lastenhoidontarkastajan ynnä Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan johtosäännöiksi.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään, eräin muutoksin hyväksyä vaivaishoito-ohjesäännön ehdotuksen, ja oli ohjesäännölle hankittava läänin kuvernöörin vahvistus. Johtosääntöehdotukset sitä vastoin pantiin pöydälle siksi, kunnes ohjesääntö oli vahvistettu.

Siten hyväksytty ohjesääntö oli seuraava:

Helsingin kaupungin vaivaishoito-ohjesääntö.

I luku.

Vaivaishoidon toimittamisen yleiset perusteet.

1 §.

Vaivaishoitoa Helsingin kaupungissa toimittaa kaupunginvaltuuston valitsema vaivaishoitohallitus yleisestä vaivaishoidosta 17 päivänä maaliskuuta 1879 annetun keisarillisen asetuksen ja tämän ohjesäännön mukaisesti.

2 §.

Helsingin vaivaishoidon tehtävänä on hankkia hoitoa ja tarpeellista elatusta henkilöille, joihin nähden yleisestä vaivaishoidosta voimassa olevan asetuksen mukaan kunnalla on sellainen velvollisuus.

Helsingin vaivaishoitoyhdyskunnassa olevat hädänalaiset henkilöt, joihin nähden kunnalla ei ole vaivaishoitovelvollisuutta, voivat harkinnan mukaan hellittävissä tapauksissa saada vaivaishoidolta avustusta, sikäli kuin kunta sitä varten on myöntänyt erityistä määrärahaa.

Sitä paitsi tulee vaivaishoidon, kaupunginvaltuuston tarkemmin määrättävällä tavalla, koettaa ehkäistä vaivaisavun tarvetta ja siinä erittäinkin panna huomiota alaikäisten kasvattamiseen kunnon kansalaisiksi.

3 §.

Vaivaishoitohallituksen isäntävallan alainen on velvollinen, jos hallitus sitä vaatii, rupeamaan hoitolaiseksi kunnan vaivaistaloon, jota sanotaan Helsingin kunnalliskodiksi, tahi sen yhteydessä olevaan työlaitokseen taikka vaivaishoitohallituksen osotuksen mukaan tekemään työtä näiden laitosten ulkopuolella.

4 §.

Kun joku otetaan täyteen ja alituiseen hoitoon, pitää kaiken mitä hän silloin omistaa tulla vaivaishoitoyhdyskunnan omaksi; sellainen avunsaaja saa kuitenkin pitää hallussaan vähemmänarvoisia esineitä.

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 12 § ja jouluk. 9 p. 18 §.

II luku.

Vaivaishoidon eri lajit.

5 §.

Vaivaishoitoa annetaan:

a) täysihoidolla Helsingin kunnalliskodissa, lastenkodissa tahi muussa samanlaatuisessa laitoksessa;

b) pitämällä sairaalassa, mielisairaalassa taikka tylsämielisiä, pahantapaisia, sokeita, kuuromykkiä tahi raajarikkoja varten olevassa laitoksessa, turvakodissa tai muussa sellaisessa yleisessä laitoksessa;

c) elätteelle antamalla;

d) kustantamalla sairaanhoitoa;

e) avustamalla tarveaineilla tahi rahalla; sekä

f) työtä vastaan kunnan työlaitoksessa.

6 §.

Vaivaishoidon huostaan otettu alaikäinen on, mikäli mahdollista, annettava hoidettavaksi etusijassa maaseudulle, sellaiselle henkilölle, joka on sopiva menestyksellä hoitamaan lapsen kasvatusta sen viidennentoista ikävuoden loppuun sekä tunnustaa samaa uskonoppia kuin lapsi.

Kunnan lastenkodissa tahi muussa samantapaisessa, hoidettaviksi otettuja lapsia varten olevassa kunnan laitoksessa pidettäköön alaikäistä ainoastaan siksi, kunnes muuta sopivampaa hoitoa voidaan hankkia. Helsingin kunnalliskotiin älköön otettako kolmea vuotta vanhempia lapsia.

Alaikäinen, joka on sokea, kuuromykkä, raajarikko, viallinen, tylsämielinen tahi pahantapainen tahi muun tuollaisen virheen tai vian vaivaama, on ilmoitettava kasvatuslautakunnalle toimitettavaksi saamaan opetusta ja ohjausta erityisessä laitoksessa.

7 §.

Alaikäiselle on hankittava tilaisuutta sellaisen opetuksen saamiseen, jota ylemmässä kansakoulussa annetaan. Sen ohessa on vaivaishoitohallituksella valta hellittävissä tapauksissa senkin jälkeen, kun lapsi on täyttänyt viisitoista vuotta, antaa avustusta sen kasvatuksen jatkamiseen.

8 §.

Kun vaivaishoitoa annetaan aikuiselle henkilölle, pitää etusijassa tulla elatus Helsingin kunnalliskodissa tahi muussa suljetussa laitoksessa.

Jos jossakin tapauksessa muu hoitomuoto katsotaan sopivammaksi, on vaivaishoitohallituksella valta se järjestää.

9 §.

Ainoastaan hyväksi tunnetun ja muutoin sopivan henkilön luo saa avunsaajan antaa elätteelle.

10 §.

Taudintapauksen sattuessa on se, jolla on avunsaaja hoidossaan, velvollinen hankkimaan lääkärinhoitoa ja lääkkeitä, mutta saa siitä korvauksen vaivaishoitohallituksen harkinnan mukaan.

III luku.

Vaivaishoidon hallitus, hallinto ja tarkastus.

11 §.

Vaivaishoitohallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja vähintään 24 jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, kaikki kaupunginvaltuuston valitsemia. Oikeutettuja ottamaan osaa vaivaishoitohallituksen keskusteluihin ja päätöksiin ovat poliisimestari ja se seurakuntain kirkkoherroista, jonka tuomiokapituli siihen määrää, saaden kaupungin muut kirkkoherrat ottaa osaa kukin seurakuntalaisiaan koskevain avustuskysymysten käsittelyyn.

12 §.

Vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja valitaan vuosittain, jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kukin.

Jäsenistä eroaa vuosittain kolmasosa siinä järjestyksessä, kuin heidät on valittu.

Jos jäsen eroaa sinä aikana, joksi hänet on valittu, niin valitaan toinen jälellä olevaksi ajaksi.

13 §.

Oikeudesta kieltäytyä vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan tahi jäsenen toimesta on voimassa mitä kunnallishallituksesta kaupungissa annetussa asetuksessa siinä kohden on kaupunginvaltuusmiehistä säädetty.

14 §.

Vaivaishoitohallitus kokoontuu osin kokonaisuudessaan, yhteisen vaivaishoitohallituksen nimisenä, osin keskushallituksena ja osin osastottain.

15 §.

Yhteinen vaivaishoitohallitus kokoontuu vuosittain tammikuun ensimäisenä arkimaanantaina, jolloin hallitus

jakaa kaupungin niin moneen tarkastusalueeseen, kuin tarve vaatii;

valitsee keskuudestaan kunkin tuollaisen alueen johtajan ja apulaisjohtajan sekä tarpeellisen määrän jäseniä lautakuntaan suljetun vaivaishoidon valvontaa varten;

jakaantuu vähintään neljään kuusijäseniseen osastoon; sekä

valitsee vaivaishoitohallituksen varapuheenjohtajan ynnä osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Sitä paitsi kokoontuu yhteinen vaivaishoitohallitus, kun keskushallitus sen katsoo tarpeelliseksi jonkin erittäin tärkeän asian käsittelyä varten.

16 §.

Keskushallitukseen, jossa vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja johtaa keskusteluja, kuuluvat, paitsi häntä, vaivaishoitohallituksen osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä kaksi suljetun vaivaishoidon lautakunnan jäsentä. Osaston varapuheenjohtajan sijasta valitkoon keskushallitus kuitenkin, jos jossakin tapauksessa sen katsoo sopivammaksi, muun jäsenen samasta osastosta.

17 §.

Yhteinen vaivaishoitohallitus käsittelee ainoastaan 15 §:ssä mainitut asiat.

Osastot käsittelevät avustuksen myöntämistä koskevia asioita ja saavat näistä asioista päättää, ellei asia 19 §:n 3 ja 4 momentin mukaan ole keskushallituksen ratkaistavia.

Muut asiat käsittelee keskushallitus.

18 §.

Keskushallitus kokoontuu varsinaiseen kokoukseen kunkin kuukauden ensimäisenä ja kolmantena maanantaina syyskuun alusta toukokuun loppuun sekä kunkin kuukauden ensimäisenä maanantaina vuoden jälellä olevana aikana. Jos pyhä sattuu tuollaiseksi päiväksi, pidetään kokous seuraavana arkipäivänä.

Ylimääräiseen kokoukseen kutsuu puheenjohtaja keskushallituksen niin usein kuin tarve vaatii.

Vaivaishoitohallituksen osastot kokoontuvat kerran kuukaudessa tai useammin, jos asiain paljous ja laatu sitä vaatii.

Kokousajasta on kirkkoherralle ja poliisimestarille annettava tieto.

19 §.

Yhteinen vaivaishoitohallitus on päätösvaltainen, kun paitsi puheenjohtajaa vähintään puolet sen jäsenistä on saapuvilla.

Keskushallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja viisi jäsentä on saapuvilla.

Vaivaishoitohallituksen osasto on päätösvaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla. Jos jäsenluvun tällaisena ollessa ilmaantuu erimielisyyttä, on asia jätettävä keskushallituksen ratkaistavaksi.

Niinikään on, kun toimitusjohtaja sitä pyytää, avustuksen myöntämistä koskeva asia jätettävä keskushallituksen ratkaistavaksi.

20 §.

Äänestyksessä ratkaisee enemmistö. Jos äänet käyvät tasan, tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide.

21 §.

Jäsen, joka on estetty saapumasta kokoukseen, ilmoittakoon siitä niin hyvissä ajoin, että varajäsen ehditään kutsua.

Jos joku on esteettömästi poissa tahi estettä näyttämättä poistuu kokouksesta, sakotettakoon kultakin kerralta kaupunginkassaan, puheenjohtaja 6 sekä jäsen tahi varajäsen 3 markkaa. Jos kokous tuollaisesta syystä jää pitämättä, sakotettakoon kaksin verroin. Kannetuista sakoista on vuosittain tehtävä tili rahatoimikamarille.

22 §.

Vaivaishoitohallituksen velvollisuutena on:

a) yleisestä vaivaishoidosta annetun asetuksen ja tämän ohjesäännön määräysten mukaisesti pitää huolta kaupungin vaivaishoidosta ja sitä varten myös panna täytäntöön kaupunginvaltuuston asiasta tekemät päätökset;

b) tutkia ja määrätä, onko ja millä tavoin vaivaishoitoa annettava sille, jolle sitä on haettu;

c) kun hätää näyttää olevan olemassa tahi tulossa, mutta vaivaishoitoa ei ole haettu, ryhtyä asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin, erittäinkin niihin alaikäisiin nähden, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa tai joi-

den toimeentulo joutuu uhanalaiseksi elättäjän juoppouden, laiskuuden tahi huolettomuuden takia;

d) hankkia selvitys, onko köyhän elatus toisen vaivaishoitoyhdyskunnan tahi sellaisen yksityishenkilön velvollisuutena, joka kykenee tämän velvollisuutensa täyttämään, sekä heti ryhtyä toimiin asianomaisten velvoittamiseksi täyttämään velvollisuutensa tässä kohden;

e) hoitolaista elätteelle annettaessa tehdä kirjallinen sopimus, jossa ei ainoastaan ole niitä sitoumuksia kasvatukseen ja hoitoon nähden, joista edellä mainitussa asetuksessa säädetään, vaan myös sellaisia tarkkoja määräyksiä elätteelle annetun huolenpidosta, kuin hänen terveydentilaansa, ikäänsä, tietoihinsa tai muuhun nähden harkitaan tarpeelliseksi;

f) jos avunsaaja osottaa sellaisen mielisairauden merkkejä, joka vaatii sairaalahoitoa, viipymättä toimittaa hänet kaupungin mielisairaalaan;

g) kun puutteen- ja hädänalaista henkilöä, joka ei saa vaivaishoitoa, kohtaa tauti, joka vaatii ottamaan hänet sairaanhoitolaitokseen, antaa maksusitoumus sairassijasta etupäässä kunnan sairaalassa;

h) pitää huolta siitä, että vaivaishoitoyhdyskunnalle kuuluva isäntävalta tulee kunnan hyödyksi käytetyksi siten, että työkykyiset avunsaajat otetaan kaupungin työlaitokseen tahi muuhun samantapaiseen kunnan laitokseen, taikka että isäntävalta luovutetaan joko kaupungin rahatoimikamarille tahi yksityiselle työnantajalle;

i) joka vuodeksi laatia seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioehdotus sekä vaivaishoidosta antaa kertomus ja siitä tehdä tili, niin myös antaa säädetyt tilastotiedot;

k) rekisteritoimistonsa kautta välittää sellaista yhteistoimintaa kunnan vaivaishoidon ja vapaaehtoisen armeliaisuustyön kesken, että ei ainoastaan edistetä avunsaajain menestystä, vaan myös kunnan edut sen elatusvelvollisuuteen nähden tulevat huomioon otetuiksi;

l) kahdessa tahi useammassa kaupungin ruotsin- ja suomenkielisessä sanomalehdessä saattaa tiedoksi 15 §:ssä mainittujen alueiden rajat ynnä kunkin alueen johtajan nimi; sekä

m) valvoa kaikkia suljettua vaivaishoitoa varten olevia kunnan laitoksia sekä niille laatia järjestyssäännöt, jotka on sopiviin paikkoihin laitoksissa julkipantava.

23 §.

Kun mainittavampi joukko köyhiä on annettu elätteelle maaseudulle samaan kuntaan, tulee vaivaishoitohallituksen asettaa elätteelle annettujen asianmukaista hoitoa lähinnä valvomaan paikallisasiamiehiä, joiden on määrätystä palkkauksesta täytettävä tehtävänsä heille annetun johtosäännön mukaisesti.

Jos toiseen kuntaan on elätteelle annettu yksi tahi ainoastaan harvalukuisia köyhiä, tulee vaivaishoitohallituksen ryhtyä sellaisiin toimiin, että sen paikkakunnan asianomainen vaivaishoitoviranomainen, missä elätteelle annettu oleskelee, tarpeenmukaisesti tarkastaa näiden hoitoa.

24 §.

Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan on velvollisuus:

a) niin yhteisen vaivaishoitohallituksen kuin keskushallituksenkin kokouksissa johtaa keskusteluja ja esitellä asiat sekä allekirjottaa lähtevät toimituskirjat ja maksumääräykset;

b) kuukausittain tutkia ja tarkastaa vaivaishoidon menot; sekä

c) muutoin katsoa, että hallituksen päätökset pannaan täytäntöön, että vaivaishoidon palveluksessa olevat henkilöt täyttävät tehtävänsä sekä että järjestystä ja säästäväisyyttä noudatetaan vaivaishoidossa.

25 §.

Kaupunginvaltuusto valitsee vaivaishoitohallituksen ehdotuksesta kolmenkymmenen päivän hakuajan jälkeen toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan, Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan, apulaisjohtajan, sihteerin, kanslianjohtajat, rahastonhoitajan sekä tarpeen mukaan muitakin virkailijoita, ja on kaupunginvaltuuston asia näille antaa tarkemmat johtosäännöt.

26 §.

Avustamaan vaivaishoitohallitusta ja toimitusjohtajaa sekä niiden henkilöjen silmälläpidossa, joille vaivaishoitoa on haettu, mutta ei vielä myönnetty, että niidenkin, jotka laitosten ulkopuolella saavat vaivaishoitoa, ja muutoinkin hankkimaan tietoja kunnassa olevista hädänalaisista ja erittäinkin alaikäisistä, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa, sekä myös kiinnittämään tarpeellista huomiota kerjuun ehkäisemiseen tulee vaivaishoitohallituksen, toimitusjohtajan ehdotuksesta, valita tarpeellinen määrä tarkastusmiehiä ja diakonissoja sekä kutakin tarkastusaluetta varten, osastonpuheenjohtajan tahi alueenjohtajan esityksestä, palkattomia huoltajia tarpeen mukaan; ja on vaivaishoitohallituksen asia antaa heidän toiminnastaan tarkempia määräyksiä sekä kaupunginvaltuuston asia määrätä tarkastusmiesten ja diakonissain palkat.

27 §.

Vaivaishoitohallituksen asia on ottaa kanslianjohtajia ja muita virkailijoita kaupunginvaltuuston myönnytyksen mukaan.

28 §.

Vaivaishoitohallituksen tulee antaa johtosääntö suljetun vaivaishoidon lautakunnalle, 27 §:ssä mainituille virkailijoille sekä vaivaishoitohallituksen alaisten laitosten henkilökunnalle.

29 §.

Suljettua vaivaishoitoa varten oleviin kunnan laitoksiin otettujen, luterilaista uskonoppia tunnustavain henkilöjen uskonnollista hoitoa varten ottaa vaivaishoitohallitus papin, joka hoitaa tointansa vaivaishoitohallituksen osotuksen mukaan.

Jos hoitolaisten joukossa on joku, joka ei tunnusta evankelis-luterilaista oppia, tulee vaivaishoitohallituksen sopivalla tavalla pitää huolta hänenkin sielunhoidostaan.

30 §.

Terveydenhoidon valvonnasta suljettua vaivaishoitoa varten olevissa kunnan laitoksissa antaa kaupunginvaltuusto määräyksiä vaivaishoitohallituksen esityksestä.

31 §.

Jos suljettua vaivaishoitoa varten olevaan kunnan laitokseen otettu henkilö haluaa laitoksesta erota, tehköön siitä laitoksen johtajalle ilmoituksen

esitettäväksi suljetun vaivaishoidon lautakunnalle, joka ei saa evätä suostumustaan, jos hakija ei enää ole vaivaishoitohallituksen isäntävallan alainen.

32 §.

Kaikki tulot vaivaishoitohallituksen alaisista laitoksista tulevat vaivaishoitoyhdyskunnalle. Kuitenkin saa vaivaishoitohallitus kehotukseksi antaa ahkerille, kunnollisille ja tottelevaisille avunsaajille uutteruusrahoja.

33 §.

Ruuanpidon suljettua vaivaishoitoa varten olevissa kunnan laitoksissa järjestää vaivaishoitohallitus, joka yksissä neuvoin asianomaisen lääkärin ja laitoksen johtajan kanssa vahvistaa määrätyn ruokajärjestyksen, johon nähden tarpeellisen säästäväisyyden ohessa on huomioon otettava, että ruoka on terveellistä ja riittävää. Niille, joiden terveydentila sitä vaatii, on ruoka järjestettävä lääkärin määräyksen mukaan.

34 §.

Avunsaaja, joka katsoo, että hänelle on tehty väärin, saa valittaa vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle tai toimitusjohtajalle, joiden tulee ryhtyä asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

35 §.

Kaikista vaivaishoidon hyväksi tehdyistä lahjoituksista on pidettävä täydellistä luetteloa, jossa mainitaan antajan nimi, aika, milloin lahjoitus on tehty, sekä lahjoituksen määrä, laatu ja tarkoitus.

Vaivaishoitohallituksen pitää kaupungin rahatoimelta vuosittain saada tili niistä rahastoista, joita rahatoimikonttori hoitaa vaivaishoidon hyväksi. Määrättyihin, vaivaishoitoon kuuluviin tarkoituksiin lahjoitettujen pääomain korot tulee vaivaishoitohallituksen jakaa antajain määräysten mukaisesti.

Ehdotus kaupungin kansakoulujen uudeksi ohjesäännöksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 12 päivänä 1912 oli antanut [1] kansakoulujohtokunnan toimeksi käydä sitä varten annettuja määräyksiä noudattaen uudestilaatimaan kaupungin kansakoulujen voimassa olevaa ohjesääntöä, lähetti johtokunta kirjelmässä [2] huhtikuun 2 päivältä valtuustolle ehdotuksen mainitun ohjesäännön muuttamiseksi.

Kaupunginvaltuusto lähetti [3] asian edelleen valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Rosenqvist, Pesonen, Forsius, Frey ja Sederholm.

Valiokunta antoi lokakuun 23:ntena päivätyn mietinnön [4] siihen liittyvine ehdotuksineen uudeksi kansakouluohjesäännöksi.

Asiaa uudelleen esiteltäessä päätti [5] kaupunginvaltuusto sen palauttaa valiokuntaan lisättynä herroilla Ehrnroothilla ja Listolla

---

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 122 ja seur. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 6 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 82. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 21 §.

uudestaan käsiteltäväksi huomioon ottamalla valtuustossa esitettyjä näkökohtia.

Kunnallisen työväenopiston perustaminen.

Kirjelmässä [1]) joulukuun 19 päivältä 1912 huomautti työväenasiain lautakunta, että kaksi vuosikymmentä tuli kohdakkoin kuluneeksi siitä, kun kysymys kunnallisen työväenopiston perustamisesta ensi kerran oli kaupunginvaltuuston huomion esineenä. Tämän ajan kuluessa tosin korkeampi työväenopetus kaupungissa oli valtuuston myöntämän aineellisen avustuksen johdosta vähitellen kehittynyt tärkeäksi sivistystekijäksi yhteiskunnassamme, mutta vaikka kysymys tämän opetuksen järjestämisestä kiinteämpiin muotoihin työväenopiston perustamisella oli eri tiloissa saatettu valtuuston käsiteltäväksi, ei tätä asiaa vielä ollut ratkaistu myönteiseen suuntaan, vaan oli se edelleen päiväjärjestyksessä. Työväenasiain lautakunta oli nyt katsonut olevan uudelleen saattaminen asian valtuuston harkittavaksi.

Tehtyään selkoa asiassa esitetyistä eri ehdotuksista ja sen käsittelyn eri vaiheista kaupunginvaltuustossa, joka viimeksi oli käsitellyt asiaa lokakuun 5 ja marraskuun 23 päivänä 1909 [2]), sekä luotuaan katsauksen tämän alan oloihin eräissä muissa maissa, huomautti lautakunta, että sen laatiessaan ehdotusta korkeamman työväenopetuksen ohjelmaksi ja järjestysmuodoksi, semmoisena kuin se olisi oleva kunnallisena työväenopistona, oli etusijassa ollut pyrittävä ratkaisemaan kysymystä niitä vaatimuksia silmällä pitäen, joita paikkakunnan kaksikielisyys asetti. Tähän nähden oli lautakunta asettunut kannalle: yksi opisto kahteen osastoon jaettuna. Työväenopiston tehtävä, nimittäin yleisen valistuksen levittäminen etusijassa työväestön keskuuteen sekä harrastuksen herättäminen siinä sosialiseen kehitykseen ja taloudelliseen vaurastumiseen, oli sama, olipa yleisö suomen- vai ruotsinkielinen. Valistustyön suunnittelussa ja suorittamisessa oli mikäli mahdollista noudatettava yhtenäisyyttä, ja olisi sentähden, pysyttämällä laitoksen osastoilla tarpeellinen liikuntavapaus, ylin yhteinen johto asettamalla käytettävä hyväksi ne edut, joita tuollainen yhtenäisyys periaatteellisissa kysymyksissä tuotti. Esimerkkejä oli ollut siitä, että pääkaupungissa oli käytettävänä luennoitsijoita, jotka sekä kykenivät että suostuivat esiintymään molemmilla kielillä; samojen luentojen esittäminen sekä ruotsiksi että suomeksi säästi toiselta puolen työtä ja oli toiselta puolen helpommin toimeenpantavissa, jos puheenalainen yhtenäisyys säilytettiin. Yhä laajemmassa määrässä käytettiin tuollaisessa opetuksessa nyttemmin apuna havaintovälineistöä, heijastuskuvia y. m. semmoista, ja tässä kohden oli huomattavia helpotuksia saavutettavissa

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — [2]) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 39 ja 40.

ja kustannuksia vältettävissä, jos toiminta ei ollut kokonaan kahtia jaettu. Muutenkin, eritoten mitä opetukseen sopivain huoneistojen kustannuksiin tuli, kävi taloudenhoidon järjestäminen edullisemmin, jos ruotsin- ja suomenkielinen opetus yhdistettiin samaan opistoon. Mutta samalla oli lautakunta jakanut vastaisen työväenopiston työn kahteen osastoon, ruotsinkieliseen ja suomenkieliseen, ja järjestänyt nämä mahdollisimman mukaan itsenäisiksi. Lautakunnan mielestä oli esillä oleva kysymys parhaiten ratkaistavissa siten, että opiston kumpaisellakin osastolla oli eri johtokuntansa alainen johtaja, mutta että sellaiset opiston asiat, jotka koskivat yleisen opetuskaavan vahvistamista tahi muuttamista, opiston yleistä taloudenhoitoa ja rahasääntöehdotusta, sen huoneistojen käyttämistä sekä taloudenhoitajan ynnä opiston molemmille osastoille tarpeellisen palvelijaston ottamista, olisi ratkaistava molempain johtokuntain yhteisessä kokouksessa.

Edellä mainittuja järjestysmuodon peruspiirteitä noudattaen oli lautakunta laatinut kirjelmän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin työväenopiston säännöiksi. Ehdotuksen mukaan annettaisiin opetusta osin yhtäjaksoisina luentosarjoina, osin käytännöllisenä ohjauksena eräissä sellaisissa aineissa, jotka eivät soveltuneet yleisissä luennoissa esiteltäviksi. Yksityisiä luennoita ei ollut mainittu opiston yleiseen opetuskaavaan kuuluviksi, vaikkakin niitä oli edellytetty ehdotuksessa. Laitoksen toiminnan jakaminen kahdelle lukukaudelle ja näiden pituus oli ehdotettu tähänastisen käytännön mukaisesti. Viikottaisten luento- ja opetustuntien luku näytti olevan sopivin jättää osastojen johtokuntain määrättäväksi. Kohta kun oma talo opistolle saatiin, voi toivoa siellä luennoitavan ja opetettavan joka arki-ilta viikossa. Mutta opetusta ei hevin käynyt rajoittaminen ainoastaan näihin tilaisuuksiin, vaan oli välttämätöntä pitää ainakin joitakuita luennoita tämän valistuksen pääahjon ulkopuolella. Oli osottautuva mahdottomaksi koota samaan huoneistoon ne alun kolmattatuhatta kuulijaa, jotka tähän asti olivat jakautuneet Työväentalolla ja Ylioppilastalolla tahi Koiton juhlasalissa pidettyjen suomenkielisten luentojen kesken. Ei myöskään käynyt yhteen paikkaan kokoominen kaikkia niitä ruotsinkielisiä kuulijoita, jotka olivat ottaneet osaa Uusmaalaisessa osakuntatalossa, Siltasaarella, Vanhassakaupungissa tahi Töölössä pidettyihin kursseihin. Noin laajan sivistystarpeen täyttämiseksi oli edelleen välttämätöntä opiston ulkopuoleltakin vuokrata jokin tahi joitakin saleja opiston järjestämää luennoimistoimintaa varten.

Lautakunta esitti, että kaupunginvaltuusto m. m. päättäisi:

perustaa Helsingin kaupungin työväenopisto nimisen, ruotsin-

kieliseen ja suomenkieliseen osastoon jaetun kunnallisen työväenopiston;

vahvistaa edellä mainitun ehdotuksen Helsingin kaupungin työväenopiston säännöiksi;

määrätä tämän työväenopiston toiminnan alkavaksi syyslukukauden 1914 alusta, josta ajankohdasta lähtien kaupungin tähän asti voimassa pitämät työväenopetuskurssit lakkautetaan;

työväenopiston molempain osastojen johtokunnan vaalin ensi kerran toimitettavaksi ennen helmikuun 1914 umpeen menemistä, minkä jälkeen johtokuntain heti on käytävä julistamaan opiston johtajanvirat avonaisina haettaviksi sekä ryhdyttävä muihin opiston toiminnan alkamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, antoi maaliskuun 10:ntenä päivätyn lausunnon [1]). Kamari oli pääasiassa yhtä mieltä työväenasiain lautakunnan kanssa siitä, että kunnan olisi kokonaan otettava haltuunsa puheena olevat työväenkurssit sekä että tätä opetusta olisi pyrittävä järjestämään vakinaisemmaksi. Sen suuntainen uudestijärjestely tosin tuottaisi kaupunginhallinnolle vuotuisia lisämenoja, mutta nämä eivät kuitenkaan olisi niin huomattavia, että kaupungin siitä syystä tulisi olla uudistusta toimeenpanematta. — Työväenopiston sääntöehdotusta oli kamari katsonut olevan eräiltä kohdin muutettava, minkätähden kamari oli laatinut uuden sääntöehdotuksen.

Työväenasiain lautakunta esitti sittemmin kirjelmässä [2]) toukokuun 29 päivältä, että työväenopiston säännöt hyväksyttäisiin kirjelmän oheisen, lautakunnan uudestilaatiman ehdotuksen mukaisina.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto hyväksyä työväenasiain lautakunnan asiasta tekemät esitykset.

Kaupunginvaltuuston vahvistamat työväenopiston säännöt olivat seuraavat:

Helsingin kaupungin työväenopiston säännöt.

1 §.

Helsingin kaupungin työväenopiston tarkoituksena on etusijassa työväestöön levittää yleistä valistusta sekä herättää siinä harrastusta yhteiskunnallista edistystä ja taloudellista vaurastumista koskeviin kysymyksiin.

Opisto toimii suomenkielisenä ja ruotsinkielisenä osastona.

2 §.

Opistossa annetaan opetusta osin yhtäjaksoisina luentosarjoina edellyt-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 50. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 65. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 37 §. Ks. myös tätä kert. siv. 60 ja seur. sekä 123 ja 124.

täen että opiston oppilaaksi ilmoittautuneet henkilöt mahdollisimman säännöllisesti käyvät niillä luennoilla, joita he ovat ilmoittaneet aikovansa kuulla, osin antamalla käytännöllistä ohjausta aineissa, jotka eivät sovellu yleisissä esitelmissä käsiteltäviksi.

3 §.

Opiston toiminta kohdistuu seuraaviin aloihin:

1. Yhteiskunnallinen ja taloudellinen opetus: historia, yhteiskuntaoppi, kansantalous ja sosialinen lainsäädäntö.
2. Eetillinen opetus: etiikka, psykologia ja kasvatusoppi.
3. Luonnontieteellinen opetus:
   a) fysiikka, kemia, tähtitiede, geologia, maantiede, kasvi- ja eläintiede;
   b) anatomia, fysiologia ja terveysoppi.
4. Käytännöllinen opetus: ainekirjotus, laskento, kirjanpito, talousoppi, samariittikurssit y. m.

Opetus on, mikäli mahdollista, järjestettävä huomioon ottaen työväestön elämän- ja työoloja. Opiston tulee pysyä syrjässä kaikista valtiollisista ja uskonnollisista riidoista.

4 §.

Opiston toiminta on jaettu syyslukukauteen, joka alkaa syyskuun 15 päivänä ja päättyy joulukuun 15 päivänä, ja kevätlukukauteen, joka kestää tammikuun 15:stä huhtikuun 30 päivään. Viikottaisen luento- ja opetustuntien luvun määräävät osastojen johtokunnat.

5 §.

Opiston osastoja hoitaa kaksi johtokuntaa, joihin kumpaiseenkin kuuluu seitsemän kahdeksi vuodeksi kerrallaan valittua jäsentä.

Ruotsinkielisen osaston johtokunta asetetaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee kaksi jäsentä sekä sosialilautakunta, ruotsinkielisen kansakoulujen johtokunta, svenska arbetarföreningen, „Arbetets vänner“ ja svenska ungdomsföreningars centralutskott kukin yhden jäsenen.

Suomenkielisen osaston johtokunta asetetaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee kaksi jäsentä, sosialilautakunta ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunta kumpikin yhden jäsenen, Helsingin työväenyhdistys kaksi jäsentä ja Suomen työväenliiton Helsingin osasto yhden jäsenen.

Vaalit toimitetaan viimeistään ennen toukokuun umpeen menemistä, ja toimi alkaa seuraavan kesäkuun 1 päivästä. Jos jäsen eroaa ennen toimikautensa umpeen menemistä, on johtokunnan ilmoituksesta heti valittava uusi jäsen vaalikauden loppuajaksi.

6 §.

Johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kutsumus johtokunnan kokoukseen annetaan, kun puheenjohtaja sen harkitsee tarpeelliseksi tahi kun vähintään kolme jäsentä sitä pyytää jotakin asiaa varten, ja on johtokunta päätäntövaltainen vähintään neljällä jäsenellä.

Äänten käydessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni paitsi vaaleissa, jossa arpa ratkaisee.

7 §.

Opiston asiat, jotka koskevat yleisen opetussuunnitelman vahvistamista, opiston yleistä taloudenhoitoa ja tulo- ja menosääntöehdotusta, sen käyttämäin

huoneistojen jakamista sekä taloudenhoitajan ja opiston molemmille osastoille tarpeellisen yhteisen palvelijaston ottamista, käsittelevät molemmat johtokunnat yhteisessä kokouksessaan.

Yhteinen johtokunnan kokous valitsee keskuudestaan joka lukuvuodeksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä ottaa sihteerin ja taloudenhoitajan.

Kutsumus yleiseen johtokunnan kokoukseen annetaan, kun puheenjohtaja harkitsee tarpeelliseksi tahi kun jompikumpi johtokunta sitä pyytää, ja kokous on päätäntövaltainen vähintään yhdeksällä jäsenellä.

Päätöksen tekemisestä olkoon voimassa mitä 6 §:n viimeisessä momentissa säädetään.

8 §.

Opiston kumpaistakin osastoa johtaa eri johtajansa, jotka otetaan toimeen kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

Johtajaksi valitsee kaupunginvaltuusto, toimen oltua osaston johtokunnan julistamana avonaisena haettavaksi, johtokunnan ehdotuksesta henkilön, jolla on tarpeellinen pätevyys ja muutoin edellytyksiä opiston opetustoiminnan johtamiseen.

Johtaja älköön johtokunnan luvatta harjoittako muuta virkatoimintaa.

9 §.

Johtajan tulee:

1) hyvissä ajoin ennen lukukauden alkamista laatia ja osaston johtokunnalle esittää lukukauden luento- ja opetusohjelma ja johtokunnalle ehdottaa sopivia luennoitsijoita ja opettajia;

2) muutenkin valmistella johtamaansa opiston osastoa koskevat asiat;

3) toimia osaston johtokunnan sihteerinä;

4) opistossa luennoida neljä tuntia viikossa, joista tunneista kuitenkin enintään kaksi saa johtokunnan luvalla vaihtaa muuhun vastaavaan opetustoimintaan;

5) johtaa ja valvoa opetusta ja järjestystä osastolla;

6) hoitaa ja kartuttaa osaston käsikirjastoa ja opetusvälineistöä;

7) johtokunnan hyväksymäin kaavakkeitten mukaan pitää osaston kuulijain ja oppilaitten luetteloja sekä vastaanottaa ja opiston taloudenhoitajalle toimittaa näiden suorittamat maksut;

8) lukuvuoden päättyessä antaa osaston toiminnasta kertomus liitettäväksi johtokunnan vuosikertomukseen; sekä

9) muuten edistää opiston toimintaa, levittää tietoa sen tarkoituksesta ja työtavasta sekä tarvittaessa antaa neuvoja ja ohjeita luennoitsijoille ja opettajille.

Johtaja on oikeutettu opistosta erottamaan kuulijan tahi oppilaan, joka on saattanut itsensä syypääksi järjestyksen tahi hyvän tavan rikkomiseen.

10 §.

Luennoitsijoiksi ottaa asianomainen johtokunta etusijassa henkilöjä, jotka ovat suorittaneet tutkinnon yliopistossa tahi muussa korkeakoulussa ja omaavat tarpeellisen luennoimiskyvyn. Luennoitsijoita asetetaan luentosarjaa tahi yksityistä luentoa varten.

Käytännöllisten oppikurssien opettajiksi ottaa johtokunta siihen toimeen päteviä henkilöjä lukuvuodeksi.

11 §.

Opiston taloudenhoitajan asiana on johtokuntain silmälläpidon alaisena ja yhteisen johtokunnan kokouksen päätösten mukaan huolehtia opistolle tarpeellisista huoneistoista, hoitaa opiston varoja ja kirjanpitoa sekä avustaa osastojen johtajia tulo- ja menosääntöehdotuksen laatimisessa.

12 §.

Maksu kaikkien samalla kielellä pidettävien esitelmäin kuulemisesta luentokauden aikana ei saa olla markkaa suurempi. Yhdistyksille ja ammattiosastoille, jotka jäsenilleen ja näiden perheille lunastavat vähintään viisikolmatta lukukausikorttia, myönnetään kahdenkymmenen prosentin alennus. Tilapäiset kuulijat maksavat yksityisestä esitelmästä kymmenen penniä.

13 §.

Opiston vuosikertomukset annetaan lukuvuosittain lähinnä seuraavan toukokuun kuluessa. Taloudenhoidosta tehdään kuitenkin tili kalenterivuosittain, ja on yhteisen johtokunnan kokouksen lähetettävä tili todisteineen rahatoimikamariin ensiksi tulevan tammikuun kuluessa.

14 §.

Opiston yhteisen johtokunnan kokouksen tulee vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamariin lähettää opiston tulo- ja menosääntöehdotus ensintulevaksi kalenterivuodeksi.

Hätäapukomitean asettaminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 7 päivänä 1911 oli antanut [1]) työväenasiain lautakunnan tehtäväksi periaatteellisesti harkita kysymystä, olisiko työttömäin keskuudesta asetetulle komitealle tarpeellinen kansliahuoneisto vastedes laitettava johonkin kaupungin omistamaan taloon, sekä helmikuun 13 päivänä 1912 antanut lautakunnan tehtäväksi [2]) valtuustolle ehdottaa, miten sesonkitöiden lakkaamisen johdosta syntynyt hätä olisi sopivimmin lievennettävissä, antoi lautakunta syyskuun 26:ntena viimeksi mainittua vuotta päivätyn yhteisen esityksen [3]) näistä molemmista asioista.

Rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon [3]) päätti [4]) kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavat määräykset noudatettaviksi sesonkityöttömyyden aikaansaaman hädän lieventämistä tarkoittavan toiminnan järjestämisessä:

1. Työväenasiain lautakunnan tulee yksissä neuvoin kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan ja vaivaishoitohallituksen kanssa vuosittain lokakuun kuluessa tai myös muuten, kun tarvetta ilmenee, harkita, onko sellaista työttömyyttä odotettavana, että se vaatii erityisesti järjestettyä avustustoimintaa yhteiskunnan taholta, sekä niin ollen kaupunginvaltuustolle tehdä esitys hätä-

[1]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 171. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 171. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 30 §.

apukomitean asettamisesta ynnä tarpeellisten tarverahain ja huoneiston osottamisesta tätä komiteaa ja sen järjestämää toimintaa varten.

2. Komiteaan kuuluu kahdeksan jäsentä ja se kokoonpannaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee puheenjohtajan ja yhden jäsenen sekä edellä mainitut kunnan laitokset, Helsingfors svenska arbetarförening, Helsingin työväenyhdistys ja Suomalainen työväenliitto kukin yhden jäsenen.

3. Komitean tehtävänä on:

a) hankkia tarkempia tietoja työttömyyden laadusta ja laajuudesta;

b) yleisten töiden järjestämiseen nähden asianomaisille viranomaisille tehdä olojen vaatimia esityksiä;

c) ryhtyä toimenpiteisiin hädänalaisten työttömäin avustamiseksi tahi heidän lähettämisekseen muihin paikkakuntiin sekä kaupunginvaltuustolle tehdä esityksiä tarpeellisten määrärahain myöntämisestä mainittuihin tarkoituksiin;

d) hädänalaisten työttömien ja heidän perheittensä avustamisessa toimia yksissä neuvoin vaivaishoitohallituksen, kunnan työnvälitystoimiston ja yksityisten armeliaisuusyhdistysten kanssa;

e) avustustyötä varten ottaa tarpeellisia apulaisia käyttämällä siinä, mikäli mahdollista, henkilöitä hädänalaisten omasta piiristä;

f) avustustoiminnassaan kerätä työttömistä, työttömyyden pitkällisyydestä sekä työttömien muista oloista ynnä tarjona olevista töistä sellaisia tietoja, jotka ovat omansa tilastollisesti valaisemaan työttömyyttä yhteiskunnallisena ilmiönä, ollen komitean tässä kohden neuvoteltava tilastokonttorin kanssa, jonka järjestettäväksi aineisto annetaan; sekä

g) talvikauden päättyessä, viimeistään toukokuun kuluessa, työväenasiain lautakunnalle antaa selostus toiminnastaan sekä tili kantamistaan varoista, ja on lautakunnan tarkastettuaan tilin lähetettävä se oman lausuntonsa kera kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä syyskuun 16 päivältä mainitsi sosialilautakunta, jonka asiana edellä mainittu tehtävä työväenasiain lautakunnan lakattua oli, että lautakunnan sekä kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan ja vaivaishoitohallituksen edustajain kanssa pidetyssä yhteisessä neuvottelussa oli yksimielisesti julkilausuttu se käsitys, että talvella 1913—14 oli odotettavana semmoista työttömyyttä, joka yhteiskunnan puolelta vaati erityisesti järjestettyä avustustoimintaa, ja esitti lautakunta sentähden m. m., että heti asetettaisiin edellä mainitun laatuinen hätäapukomitea.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto sosialilautakunnan esityksen, ja valittiin hätäapukomitean puheenjohtajaksi everstiluutnantti O. Ehrström sekä yhdeksi jäseneksi johtaja A. Hyttinen, minkä ohessa niitä laitoksia, joiden tuli lisäksi valita jäseniä komiteaan, oli kehotettava toimittamaan vaali.

Evätty ehdotus kaupungin oppilaitosten keskuslautakunnan asettamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 27 päivänä 1912 oli lähettänyt [2]) kysymyksen kaupungin sivistyslaitosten johtokuntain välisen lähemmän yhteistyön aikaansaamisesta raha-

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 22 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 230 ja seur.

toimikamarissa kaupunginhallinnon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan lisävalmistelua varten, lähetti kamari valtuustolle kirjelmän maaliskuun 10 päivältä, jossa kamari, ilmoittaen mainitun komitean lakanneen toimimasta sekä kamarin sentähden katsoneen voivansa ottaa asian käsiteltäväksi komitean sitä edeltäpäin selvittämättä, esitti seuraavaa:

Rahatoimikamari tosin myönsi, että lähempi yhteistyö kaupungin sivistyslaitoksia koskevissa asioissa oli toivottava ja että keskitykseen tässä kohden oli pyrittävä, mutta oli kamarista näyttänyt aiheettomalta tämän tarkoituksen saavuttamiseksi perustaa ehdotettua keskuslautakuntaa sekä sille vahvistaa johto- ja menosääntöä. Johtosääntöehdotusta lähemmin tarkastettaessa olikin käynyt selville, että sanotulle keskuslautakunnalle aiottuja työtehtäviä täytyi pitää sangen vähäpätöisinä. Ennestään olevain johto- ja lautakuntain ei ollut ensinkään vaikea näitä tehtäviä hoitaa. Kamarin mielestä oli tarpeellinen yhteistyö asianomaisten viranomaisten kesken yksinkertaisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin järjestettävissä siten, että ne johtokunnat tahi näiden edustajat, joita jokin päiväjärjestyksessä oleva kysymys koski, kokoontuivat yhteisesti käsittelemään semmoisia kysymyksiä. Jos vastedes kansakoulujohtokunnan perinpohjainen uudestijärjestäminen pantiin toimeen, voi myös tulla kysymys siitä, eikö kaikkien kunnan sivistyslaitosten valvontaa sopisi antaa sen toimeksi. Mainitsemillaan perusteilla kamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että ehdotus kaupungin oppilaitosten keskuslautakunnan asettamisesta ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto hylätä tehdyn ehdotuksen kaupungin oppilaitosten keskuslautakunnan asettamisesta.

Lisäys kaupunginvaltuuston kanslian johtosääntöön ja valtuuston keskustelujen muistoonpano pikakirjotuksen avulla.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto kansliansa helmikuun 27 päivänä 1912 vahvistetun johtosäännön 10 §:än tehtäväksi seuraavan lisäyksen:

Kunkin kokouksen jälkeen on esityslista täydennettävä panemalla siihen kaupunginvaltuuston kaikista käsitellyistä asioista tekemät päätökset, minkä jälkeen lista, varustettuna jatkuvalla järjestysnumerolla, mahdollisimman pian jaetaan kaupunginvaltuusmiehille.

Tätä lisämääräystä oli noudatettava 1914 vuoden alusta.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto, niinikään valmistusvaliokunnan ehdotuksesta, oikeuttaa valiokunnan tärkeämpäin kysymysten ollessa käsiteltävänä valtuustossa ryhtyä toimiin lausuntojen

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 27 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 2 §.

sananmukaisen muistoonpanon aikaansaamiseksi ottamalla pikakirjottajia sihteerin avuksi.

Kansanlastentarhain johtokunnan ja tarkastajan johtosäännöt.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 13 päivänä 1912 oli m. m. päättänyt [1]) kaupungin kansanlastentarhain lähemmän valvonnan annettavaksi toimeksi toistaiseksi kolmeksi vuodeksi asetetulle tarkastajalle sekä antanut kansanlastentarhain johtokunnan tehtäväksi saavutetun kokemuksen perusteella laatia ja kaupunginvaltuuston tutkittavaksi lähettää ehdotuksen kansanlastentarhain valvontaa koskeviksi ohjeellisiksi määräyksiksi ja näiden laitosten avustamisehdoiksi, samoin kuin laatia ja aikanansa valtuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi lähettää ehdotuksen johtokunnalle tarpeelliseksi johtosäännöksi, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä [2]) tammikuun 9 päivältä valtuustolle johtokunnan laatimat sekä kamarin osittain muuttamat kansanlastentarhain johtokunnan ja tarkastajan johtosääntöehdotukset.

Asiaa esiteltäessä vahvisti [3]) kaupunginvaltuusto saapuneet ehdotukset eräin muutoksin ja lisäyksin, joten johtosäännöt saivat seuraavan sanonnan:

Helsingin kansanlastentarhain johtokunnan johtosääntö.

1 §.

Helsingin kansanlastentarhain johtokunnan toimena on kaupungin kannattamain kansanlastentarhain ylijohto sekä sanottuja kansanlastentarhoja valvomaan asetetun tarkastajan toiminnan silmälläpito.

Johtokunnan asiana on sitä paitsi:

antaa lausuntoja kaupungin kansanlastentarhain voimassapitoa koskevista avustusanomuksista, jota varten johtokunnan on vuosittain rahasäännön järjestelyn yhteydessä rahatoimikamariin syyskuun kuluessa lähetettävä mainitut anomukset ynnä oma lausuntonsa ja ehdotuksensa;

tarpeen vaatiessa julistaa kansanlastentarhain tarkastajanvirka haettavaksi sekä laatia ja kaupunginvaltuustolle lähettää ehdotus viran täyttämiseksi;

antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia asioista, jotka kaupunginvaltuusto lykkää johtokunnan valmisteltaviksi; sekä

kun tarpeelliseksi havaitaan, kaupunginvaltuustolle tehdä kansanlastentarhain järjestysmuotoa ja toimintaa koskevia ehdotuksia.

2 §.

Johtokunnan muodostaa viisi kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaan jäsentä. Ensi kerralla pitää arvalla erota: yhden jäsenen 1913 vuoden päättyessä ja kahden 1914 vuoden päättyessä sekä

---

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 101 ja 102. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 32 §.

jälellä olevain 1915 vuoden päättyessä. Jos jäsen eroaa ennen sen ajan umpeen menemistä, joksi hänet on valittu, on siitä tehtävä ilmoitus kaupunginvaltuustolle, joka jälellä olevaksi ajaksi valitsee uuden jäsenen eronneen sijaan.

Johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan; hänen ollessa estettynä valitaan puheenjohtaja kerrakseen.

3 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta niin usein, kuin asiat vaativat tahi joku jäsenistä sitä puheenjohtajalta pyytää, sekä on päätäntövaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla ja yksimielisiä päätöksestä. Jos eri mieliä ilmaantuu, voittakoon enemmistön mielipide. Äänten jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

4 §.

Sihteerin tehtäviä hoitamaan on johtokunnalla valta ottaa sopiva henkilö kaupunginvaltuuston määräämin palkkioin.

Johtokunnan kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, jossa on mainittava läsnä olevat jäsenet, käsitellyt asiat ja niissä tehdyt päätökset lyhyin perustelmin. Jos päätös tehdään äänestyksen nojalla, on jäsenellä oikeus saada eriävä mielipiteensä lyhyesti kirjotetuksi pöytäkirjaan.

Lähtevät toimituskirjat allekirjottaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

5 §.

Kansanlastentarhain toimintaa koskevat asiat esittelee johtokunnalle kansanlastentarhain tarkastaja, joka on sitä varten velvollinen olemaan saapuvilla johtokunnan kokouksissa.

6 §.

Johtokunnan tarverahoja hoitaa sihteeri, jonka on vuosittain tammikuun kuluessa rahatoimikamariin annettava tili varain hoidosta lähinnä edellisenä vuonna.

7 §.

Johtokunnan on vuosittain ennen syyskuun umpeen menemistä annettava kertomus toiminnastaan edellisenä työvuonna. Kertomuksen ohessa pitää seurata tarpeelliset tilastotiedot kansanlastentarhain toiminnasta kertomusvuonna.

Helsingin kansanlastentarhain tarkastajan johtosääntö.

1 §.

Kansanlastentarhain tarkastajan asettaa kaupunginvaltuusto varatuin kuuden kuukauden molemminpuolisin irtisanomisehdoin, ellei muuta sopimusta ole tehty, kansanlastentarhain johtokunnan esityksestä sekä viran oltua julistettuna avonaisena haettavaksi.

2 §.

Tarkastajan on velvollisuus valvoa kaupungin kannattamain kansanlastentarhain toimintaa ja siihen nähden erittäin:

1) taajaan käymällä kansanlastentarhoissa pitää silmällä niiden kasvatusopillisia oloja;

2) antaa kansanlastentarhain johtajattarille ja opettajattarille tietoja ja neuvoja sekä, milloin ohjesääntöisiä määräyksiä puuttuu, tarpeellisia ohjeita;

3) vähintään kahtena päivänä viikossa sinä aikana vuodesta, jolloin kansanlastentarhat ovat toiminnassa, olla tavattavana määrättynä vastaanottotuntina ja määräpaikassa kaupungissa;

4) mikäli mahdollista olla saapuvilla kansanlastentarhain juhlissa ja vuoden päättäjäisissä;

5) pitää kansanlastentarhain opettajatarten nimikirjaa, jossa mainitaan heidän nimensä ja virkaanottopäivänsä sekä tapahtuneet muutokset, niin myös valvoa nimi- ja päiväkirjain pitämistä kansanlastentarhoissa;

6) johtokunnassa tehdä ehdotuksia sellaisiksi kansanlastentarhain kehitystä tarkoittaviksi toimenpiteiksi, joihin aihetta näyttää olevan;

7) olla saapuvilla kansanlastentarhain johtokunnan kokouksissa, esitellä näiden laitosten toimintaa koskevat asiat, antaa lausunto saapuneista avustusanomuksista, tutkia ja hyväksyä asianomaisten johtajatarten antamat myönnetyn apurahan tilaukset sekä tehdä ilmoitus kansanlastentarhoissa ilmenneistä, huomiota ansaitsevista seikoista; sekä

8) työvuoden päätyttyä tarkastaa johtajatarten antamat tilit heidän nostamistaan määrärahoista, yhdistellä tarpeelliset tilastotiedot sekä laatia ehdotus kansanlastentarhain toiminnasta vuotenaan annettavaksi kertomukseksi.

Terveydenhoidontarkastajan johtosääntö.

Esiteltäessä terveydenhoitolautakunnan esitystä [1] terveydenhoidontarkastajanviran uudestijärjestämisestä vahvisti [2] kaupunginvaltuusto seuraavan:

Terveydenhoidontarkastajan johtosäännön.

1 §.

Terveydenhoidontarkastajan, jonka pitää olla oikeutettu ja yleiseen terveydenhoitoon perehtynyt suomalainen lääkäri, asettaa kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla. Hän ei saa harjoittaa käytännöllistä lääkärintointa eikä hänellä saa terveydenhoitolautakunnan luvatta olla muuta virkatointa.

2 §.

Terveydenhoidontarkastaja on likinnä ensimäisen kaupunginlääkärin alaisena terveyspoliisin esimies. Hänen pitää johtaa terveyspoliisin toimintaa ja ensi sijassa vastata siitä, että se täyttää virkatehtävänsä.

3 §.

Terveydenhoidontarkastajalla on sentähden pääasiallisena velvollisuutena:

antaa alaisellensa palveluskunnalle tarpeellista opetusta yleisessä terveydenhoito-opissa ja muussa mitä sen ammattiin kuuluu, sekä katsoa, että se hyvin tuntee velvollisuutensa ja ne asetukset tahi määräykset, joihin ne perustuvat;

[1] Ks. tätä. kert. siv. 103. — [2] Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 9 §.

suorittaa sellaiset terveyspoliisin tehtävät tutkimukset, joihin vaaditaan suurempaa tietomäärää tahi jotka muutoin arkaluontoisuutensa johdosta ovat hänen toimitettavat;

osin suunnitelmanmukaisesti järjestetyillä ja osin tilapäisillä käynneillä kaupungin eri osissa tutkia niissä vallitsevia terveysoloja sekä, kun on jotakin muistuttamista, koettaa, jos asia koskee yksityishenkilöjä, neuvomalla ja opastamalla aikaansaada tarpeellista oikaisua tahi ensimäisen kaupunginlääkärin välityksellä ilmoittaa asia terveydenhoitolautakunnalle tahi, jos epäkohta on yleisempää laatua, siitä ilmoittaa ensimäiselle kaupunginlääkärille hänen asianaan olevaa toimenpidettä varten;

erittäinkin kiinnittää huomiotaan tarttuvain tautien esiintymiseen kaupungissa sekä ryhtyä niiden leviämisen estämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin ja suorittaa terveydenhoitolautakunnan tahi ensimäisen kaupunginlääkärin hänelle siinä kohden antamat tehtävät. Saatuaan tietoonsa, että vaarallista tarttuvaa tautia on ilmestynyt, on hänen viipymättä käytävä paikalla ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi;

muutoin täyttää kaikki terveydenhoitolautakunnan tahi ensimäisen kaupunginlääkärin hänelle antamat, terveydenhoitoasioita koskevat tehtävät;

kunakin arkipäivänä määräaikana saapua terveydenhoitolautakunnan toimistoon ja kutsun saatuaan olla saapuvilla lautakunnan kokouksissa sekä, jos lautakunta niin määrää, siellä esitellä ne asiat, jotka hänen huolekseen sitä varten annetaan; sekä

kunkin kuukauden alussa terveydenhoitolautakunnalle antaa selostus omasta ja terveyspoliisin toiminnasta edellisen kuukauden kuluessa.

4 §.

Ensimäisen kaupunginlääkärin estettynä ollessa sekä hänen kesälomansa aikana on terveydenhoidontarkastaja velvollinen hoitamaan hänen virkatehtävänsä, jos hänet siihen määrätään.

5 §.

Terveydenhoidontarkastajalla on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma aikana, jonka terveydenhoitolautakunta voi hyväksyä.

Tyttöjen ammattikoulun ohjesäännön 3 §:n muutos.

Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto vahvistaa joulukuun 1 päivänä 1903 annetun koulun ohjesäännön 3 §:n, semmoisena kuin tämä pykälä on valtuuston huhtikuun 11 päivänä 1905 tekemän päätöksen mukaan, seuraavaksi:

3 §.

Koulu on toiminnassa elokuun 15 päivästä toukokuun 31 päivään, joululomin joulukuun 18 päivästä tammikuun 7 päivän loppuun. Toukokuun 31 päivänä jaetaan oppilaille todistukset, joissa on arvosana käytöksestä, järjestyksestä ja tarkkaavaisuudesta sekä vuoden varrella saavutetusta edistyksestä eri aineissa.

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 10 §.

Kaupunginkirjaston apulaishoitajan johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 14 päivänä 1911 oli antanut [1]) kaupunginkirjaston hallituksen tehtäväksi laatia ehdotuksen mainitun kirjaston apulaishoitajan johtosäännöksi, lähetti hallitus kirjelmässä joulukuun 2 päivältä 1912 semmoisen ehdotuksen lisäyksenä kirjaston kesäkuun 14 päivänä 1910 vahvistettuihin sääntöihin.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto mainitun ehdotuksen. Siten vahvistettu lisäys kirjaston sääntöihin oli seuraava:

10 §.

Kirjastonhoitajan apulaisen velvollisuutena on hallituksen tarkempien ohjeiden mukaan avustaa kirjastonhoitajaa hänen työssään ja siinä erittäinkin:

a) valvoa kirjaston haaraosastoja ja ottaa osaa niiden toimintaan;

b) suorittaa toisella kotimaisella kielellä ilmestyneeseen kirjallisuuteen kohdistuvaa luetteloimis- ja luokitustyötä.

11 §.

Kirjastonhoitajan estettynä ollessa astuu kirjastonhoitajan apulainen hänen sijaansa.

12 §.

Kirjastonhoitajan apulaisviran täyttämisestä ja viran hoitamisesta, siinä tapauksessa että sen pitäjä arvaamatta eroaa, ovat voimassa samat määräykset kuin kirjastonhoitajan virasta. Kirjastonhoitajan apulaisella on oikeus saada yhtä pitkä kesäloma kuin on taattu kirjastonhoitajalle, ja tarpeen vaatiessa voi hän saada virkavapautta samalla tavalla kuin viimeksi mainittu.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ohjesäännön 6 §:n muutos.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä huhtikuun 5 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että annettaisiin lähempi määräys, miten mainittujen laitosten puolesta tehdyt välikirjat ja muut sitoumukset on allekirjotettava, päätti [3]) kaupunginvaltuusto hallituksen huhtikuun 30 päivänä 1912 vahvistetun ohjesäännön 6 §:n muutettavaksi seuraavaksi:

Hallituksen kirjelmät allekirjottaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Välikirjat ja sitoumukset, joita teknillisten laitosten puolesta tehdään, allekirjottaa kunkin laitoksen puolesta laitoksen toimitusjohtaja, tahi hänen ollessa estettynä, asianomainen apulaisjohtaja, ja varmentaa hallituksen siihen valtuuttama virkamies.

Lisäys Helsingin pörssin sääntöihin.

Täkäläisen pörssikomitean esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyä seuraavan, komitean ehdottaman lisäyksen Helsingin pörssin sääntöihin:

---

[1]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 216 ja 217. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 24 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 21 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 25 §.

13 §.

Olemaan apuna ostojen ja myyntien päättämisessä pörssissä saa pörssikomitea ottaa yhden tahi useamman meklarin sekä heille vahvistaa tarpeellisen johtosäännön.

Meklarin pitää ennen toimeen ryhtymistään maistraatissa valoin vannoa rehellisesti ja tunnollisesti täyttävänsä kaikki hänelle annetut tehtävät sekä olevansa ilmaisematta mitä toimessa hänelle on salaisuutena uskottu tai muutoin on salassa pidettävä.

Virkavapautta kaupunginvaltuuston sihteerille.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [1]) kaupunginvaltuusto sihteerilleen, varatuomari Ekholmille sairauden tähden virkavapautta kahdeksi kuukaudeksi, huhtikuun 15 päivästä lukien.

Kun kaupunginvaltuuston kanslian johtosäännön mukaan apulaissihteeri on velvollinen sihteerin ollessa taudin tähden kykenemätön virkaansa hoitamaan ilman eri määräystä ottamaan sihteerin virkatehtävät toimekseen, mutta apulaissihteeri kuitenkin sihteerinviran hoitamisen johdosta voisi estyä hoitamasta sihteerintehtäviä jossakin valtuuston asettamassa suuremmassa valiokunnassa, jonka työ oli kiireellistä laatua, päätti valtuusto samalla oikeuttaa asianomaiset valiokunnat sellaisessa tapauksessa sihteeriksi ottamaan jonkin toisen sopivan henkilön.

Virkaero liikennekonttorin nuoremmalle kassanhoitajalle sekä konttorin virkain jälleen täyttäminen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto liikennekonttorin nuoremmalle kassanhoitajalle rouva H. Gorbatoffille eron virasta, syyskuun 1 päivästä lukien, minkä ohessa valtuusto mainitun konttorin nuoremmaksi kassanhoitajaksi valitsi vanhemman konttorikirjottajan N. Gummeruksen, vanhemmaksi konttorikirjottajaksi nuoremman konttorikirjottajan V. Strömbergin sekä nuoremmaksi konttorikirjottajaksi neiti A. Einighorstin.

Virkaero liikennekonttorin vaakamestarinapulaiselle sekä viran jälleen täyttäminen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto liikennekonttorin vaakamestarinapulaiselle B. Bäckmannille eron virasta, marraskuun 1 päivästä lukien, minkä ohessa valtuusto vaakamestarinapulaiseksi valitsi ylioppilas C. M. Sundströmin.

Rakennustarkastajan ja apulais-rakennustarkastajan vahvistaminen virkoihinsa.

Kirjelmässä lokakuun 2 päivältä esitti maistraatti, että rakennustarkastaja, arkkitehti M. Gripenberg ja apulais-rakennustarkastaja, arkkitehti L. Mallander uudestaan valitsematta saisivat jäädä virkoihinsa, siihen katsomatta että maistraatti oli edellisen kesäkuun 1 päivänä vahvistanut rakennustarkastuskonttorille uuden johtosäännön.

Kun vahvistettu uusi johtosääntö ei ollut aikaansaanut puheena oleviin kahteen virkaan semmoista muutosta, että uusi vaali niiden täyttämiseksi näyttäisi olevan toimitettava, katsoi [4]) kaupunginvaltuusto nykyisten viranpitäjäin voivan erityistä vahvistusta kaipaamatta jäädä virkoihinsa.

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 34 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 51 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 24 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 8 §.

Kaupungin museon avonaista johtajanvirkaa jälleen täytettäessä valitsi [1]) kaupunginvaltuusto siihen herra N. Wasastjernan. Kaupungin museon johtajanviran jälleen täyttäminen.

Täytettäessä sosialilautakunnan sihteerinvirkaa valitsi [2]) kaupunginvaltuusto siihen lakitieteenkandidaatti E. Böökin. Sosialilautakunnan sihteerinviran täyttäminen.

Kirjelmässä lokakuun 24 päivältä lähetti oikeusapulautakunta valtuustolle kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisen, varatuomari W. O. Beckerin lautakunnalle antaman anomuksen saada eron mainitusta virasta sekä puolsi myöntymistä hakemukseen, minkä ohessa lautakunta ilmoitti toistaiseksi ottaneensa oikeusavustajan apulaiseksi varatuomari F. Mörtengrenin ja anoi kaupunginvaltuuston hyväksymistä tälle toimenpiteelle. Kaupungin oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisen erottaminen virastaan.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto, siihen nähden mitä oikeusapulautakunta oli mainitussa kirjelmässä esittänyt sekä katsoen rahatoimikamarin ilmoitukseen [4]) varatuomari Beckerin tekemästä kaupungin varain anastuksesta, erottaa Beckerin oikeusavustajan apulaisenvirasta sekä hyväksyä lautakunnan toimenpiteen toistaiseksi ottaa varatuomari Mörtengrenin oikeusavustajan apulaiseksi.

Jälleen täytettäessä kaupungin avonaista alipalomestarinvirkaa valitsi [5]) kaupunginvaltuusto siihen luutnantti C. Lindhin. Alipalomestarinviran jälleen täyttäminen.

Täytettäessä hiljattain perustettua terveydenhoitolautakunnan terveydenhoidontarkastajanvirkaa [6]) valitsi [7]) kaupunginvaltuusto siihen Hämeenlinnan kaupunginlääkärin, lääketieteenlisensiaatti A. V. Mannerin. Terveydenhoitolautakunnan terveydenhoidontarkastajanviran täyttäminen.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [8]) kaupunginvaltuusto Kallion alueen toiselle aluelääkärille L. Wetterstrandille luvan asettua asumaan alueensa ulkopuolelle Kallion Kolmannen linjan varrelle n:oon 2, sillä ehdolla että hän vuokrasi vastaanottohuoneiston alueen piiristä. Lupa aluelääkärille asua alueensa ulkopuolella.

Sipooseen rakennettavan kaupungin mielisairaalan ylilääkäriksi valitsi [9]) kaupunginvaltuusto ylilääkärin, lääketieteenlisensiaatti A. Björkmanin. Sipoossa olevan kaupungin mielisairaalan ylilääkärinviran täyttäminen.

Kaupungin uuden teurastamon [10]) johtajaksi valitsi [11]) kaupunginvaltuusto eläinlääketieteentohtori V. Kankaanpään. Teurastamon johtajanviran täyttäminen.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [12]) kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle, pastori J. A. Collanille virkaeron tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, minkä ohessa vaivais- Virkaero vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle.

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 16 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 21 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 23 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 167. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 14 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 103. — [7]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 25 §. — [8]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 15 §. — [9]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 5 §. — [10]) Ks. tätä kert. siv. 51. — [11]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 26 §. — [12]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 24 §.

hoitohallituksen tekemä esitys eläkkeen myöntämisestä pastori Collanille lähetettiin rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi.

Kysymys toimenpiteistä eläväinkuvainteatterien vahingollisen vaikutuksen vastustamiseksi.

Kirjelmässä helmikuun 26 päivältä esitti kansakoulujohtokunta mainitsemillaan syillä, että kaupunginvaltuusto asettaisi komitean laatimaan ehdotusta toimenpiteiksi, joihin kaupunginhallinnon puolelta voitaisiin ja pitäisi ryhtyä eläväinkuvainteatterien erittäinkin lapsiin ja nuorisoon tekemän haitallisen vaikutuksen vastustamiseksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) asiasta lähetti [2]) kaupunginvaltuusto sen lähemmin valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Estlander, Lassenius, Mattsson ja Pesonen sekä neiti D. Neovius.

Kysymys toimenpiteisiin ryhtymisestä katukolinan vähentämiseksi kaupungissa.

Sittenkun useat täkäläiset lääkärit olivat kaupunginvaltuustolle tehneet esityksen, että valtuusto ryhtyisi sopiviin toimenpiteisiin katukolinan poistamiseksi ja hillitsemiseksi kaupungissa, varsinkin öiseen aikaan, sekä valtuusto oli lähettänyt [3]) asian maistraattiin lähemmin käsiteltäväksi, lähetti maistraatti kirjelmässä toukokuun 31 päivältä valtuustolle lausunnon saamiseksi seuraavan ehdotuksen asiasta annettaviksi määräyksiksi, jotka pantaisiin voimassa oleviin kunnallisasetuksiin:

I. Ajoneuvoliikenteeseen nähden:

a) että kumirenkailla varustamattomia ajoneuvoja saa kuljettaa ainoastaan käyden ajaen kello kymmenen illalla ja kello kuuden aamulla välisenä aikana, koskematta tämä määräys kuitenkaan ajoneuvoja, joita pakottavassa tapauksessa käytetään sairasvaununa tahi jota poliisiviranomainen käyttää virantoimitustaan varten tahi palolaitos tulenvaaran johdosta.

II. Automobiililiikenteeseen nähden:

b) että kello kymmenen illalla ja kello kuuden aamulla välisenä aikana saa käyttää ainoastaan kumea- (syvä-) äänisiä hälyytystorvia;

c) että hälyytysmerkin, varsinkin vastamainittuna aikana, pitää olla lyhyt eikä sitä ole ilman pätevää syytä toistettava;

d) että paikallaan seisovan automobiilin moottori ei saa käydä täyttä vauhtia kauempaa kuin tarvitaan automobiilin panemiseksi käyntiin;

e) että ajo avoimin n. s. äänenhillitsijöin on kokonaan kielletty.

III. Raitiotieliikenteeseen nähden:

f) että merkinanto vain vaunun käyntiinpanon ilmoittamiseksi ei ole sallittu;

g) että kadunkulmauksista ja poikkikaduilla kulkiessa on mikäli mahdollista annettava ainoastaan yksi merkki vähintään kymmenen metrin päässä kulmauksesta tahi kadunristeyksestä;

h) että hälyytysmerkin yleensä pitää olla lyhyt eikä sitä ole ilman erityistä aihetta toistettava.

IV. Muutoin:

---

[1]) Rtk. kirj. syysk. 25 p. n:o 650. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 19 § ja lokak. 28 p. 20 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 19 §.

i) että mattoja, huonekaluja ja vaatteita ei saa ulkosalla pieksemällä tomuuttaa muuna vuorokauden aikana kuin kello kahdeksan aamulla ja yhdeksän illalla välisenä aikana.

Maistraatin kirjelmää esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto maistraatille ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut mainittua ehdotusta vastaan muuta muistuttamista, kuin että siitä puuttui määräyksiä moottoripyöristä, jotka näytti sopivilta kohdin olevan asetettava samojen määräysten alaisiksi kuin automobiilitkin, sekä että II kohdan b) momentissa olevan, muiden kuin kumeaäänisten automobiilimerkkien käyttämistä koskevan kiellon tuli olla voimassa kello yhdestätoista illalla kello kahdeksaan aamulla.

Kysymys edustajan valitsemisesta näyttelyn toimeenpanokomiteaan.

Kirjelmässä huhtikuun 9 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle k. venäläiseltä teknilliseltä seuralta kaupungille saapuneen kutsun valita edustaja komiteaan, jonka tuli järjestää kunnallista toimintaa koskevia kysymyksiä valaiseva näyttely vuonna 1915.

Kaupunginvaltuusto lähetti [2]) asian rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi yksissä neuvoin valtuuston mainitun näyttelyn toimeenpanoa varten valitsemain valtuutettujen kanssa [3]).

Onnittelusähkösanoma.

Sen johdosta että Tukholman kaupunginvaltuustolaitos oli huhtikuun 20 päivänä ollut toimessa viisikymmentä vuotta, päätti [4]) kaupunginvaltuusto lähettää onnittelusähkösanoman Tukholman kaupunginvaltuustolle.

Lausunto työttömyysvakuutuskomitean mietinnöstä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 27 päivänä 1912 oli antanut erikoisvaliokunnan toimeksi [5]) laatia lähemmän ehdotuksen lausunnoksi, joka valtuuston oli annettava hallituksen asettaman työttömyysvakuutuskomitean mietinnöstä ja ehdotuksesta, antoi valiokunta huhtikuun 21:senä päivätyn mietinnön [6]) ehdotuksineen semmoiseksi lausunnoksi.

Asiaa uudelleen esiteltäessä päätti [7]) kaupunginvaltuusto, koska asiasta syntyneessä keskustelussa oli lausuttu eriäviä mielipiteitä lausunnon sanonnasta, palauttaa asian valiokuntaan, johon lisäksi valittiin herrat Ehrnrooth ja Ståhlberg.

Valiokunta antoi kirjelmässä syyskuun 9 päivältä uuden ehdotuksen [8]) lausunnoksi asiasta. Tämän ehdotuksen mukaan tulisi kaupunginvaltuuston pääasiassa ilmoittaa: että valtuusto oli työttömyysvakuutuskomitean kanssa yhtä mieltä siitä, että toimenpiteisiin, joihin yhteiskunnan taholta ryhdyttiin työttömyyden ehkäisemiseksi, myös tuli kuulua työntekijäin omanavun pyrintöjen avustaminen

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 10 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 21 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 253. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 32 §. — [5]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 254 ja 255. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 41. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 23 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 75.

tällä alalla suorittamalla apurahaa yleisistä varoista työntekijäin keskuuteen perustettuihin kassoihin, joiden tarkoituksena oli myöntää osakkailleen avustusta työttömyyden kohdatessa; että valtuusto sentähden myös voi empimättä kannattaa komitean ehdotuksen perusajatusta lainsäädäntötoimenpiteeseen ryhtymisestä apurahan vakuuttamiseksi yleisistä varoista puheenalaista laatua oleville apukassoille; sekä että valtuustossa kuitenkin samoin kuin komiteassakin oli eriäviä mielipiteitä ilmaantunut siitä, oliko tuollaista apurahaa valtion ja kunnan yhteisesti suoritettava sitä varten vahvistettujen perusteiden mukaan, niinkuin komitean enemmistö oli ehdottanut, vai oliko puheenalainen apumaksu kokonaisuudessaan suoritettava valtiovaroista, niinkuin mietintöön liittyvässä toisessa vastalauseessa oli puollettu. Sen ohessa olisi valtuuston mainittava näiden eri mielipiteiden tueksi esitetyt syyt.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan viimeksi mainitun ehdotuksen vähäisin muutoksin.

Lausunto maamme kaupunkien yleisen rakennussäännön ehdotuksen johdosta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 30 päivänä 1912 oli antanut [2]) erikoisvaliokunnan toimeksi laatia ehdotuksen lausunnoksi, joka valtuuston oli annettava hallituksen asettaman komitean laatimasta ehdotuksesta maamme kaupunkien yleiseksi rakennussäännöksi, antoi valiokunta [3]), jonka jäsenistössä sillä välin oli tapahtunut se muutos, että toimesta vapautetun herra Ehrnroothin sijaan oli jäseneksi valittu herra Tarjanne, toukokuun 29:ntenä päivätyn mietinnön [4]) ehdotuksineen sellaiseksi lausunnoksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [5]) kaupunginvaltuusto antaa pyydetyn lausunnon pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Lausunto sisälsi m. m. seuraavaa:

Ehdotuksen pikainenkin tarkastelu jo osotti, että komitea oli rakennussääntöön, selvästi hallinnollisten ja teknillisten määräysten ohessa, myös pannut säännöksiä niiden oikeussuhteiden järjestämiseksi, joita kuntain ja yksityisten kesken syntyi vahvistetun kaupunginasemakaavan toimeenpanon johdosta. Kävi kuitenkin paneminen kyseeseen, eivätkö vastamainitut säännökset oikeastaan kuuluneet siviililain alaan, ja ainakin eräisiin näihin säännöksiin nähden oli pelättävissä, että ne käytännössä joutuivat ristiriitaan siviilioikeudellisten määräysten kanssa. Tämän johdosta näytti tarpeelliselta ja suotavalta, että rakennussäännöstä poistettiin kaikki säännökset, joiden kävi katsominen olevan taloudellisen lainsäädännön

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 27 §. — [2]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 255. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 31 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 56. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 28 §.

alan ulkopuolella, sekä että nämä säännökset pantiin eduskunnan myötävaikutuksella syntyneeseen kaupunginasemakaava-lakiin, joka ei ainoastaan poistaisi kaupunginasemakaavain toimeenpanoa kohtaavat vaikeudet, vaan myös järjestäisi siinä syntyvät oikeussuhteet. Kaupunginvaltuusto sentähden esitti, että kysymys ajanmukaisen kaupunginasemakaava-lainsäädännön aikaansaamisesta otettaisiin asiantuntevan valmistelun esineeksi sekä että esitys asiasta aikanaan annettaisiin eduskunnalle.

Komitean ehdotusta tarkastaessaan oli valtuusto havainnut sen laadituksi suurella perusteellisuudella ja asiantuntemuksella sekä pääasiassa käyvän paneminen asiasta annettavan lainsäädännön pohjaksi. Yleismuistutuksena kuitenkin kävi huomauttaminen, että ehdotus näytti olevan liian seikkaperäinen sekä sisältävän moniaita puhtaasti paikallisluontoisia määräyksiä, jotka oikeastaan kuuluivat eri kaupunkien rakennusjärjestyksiin. Ehdotusta yksityiskohdittain tarkastaessa, jota tarkastusta oli toimitettu likinnä silmällä pitäen Helsingin kaupungin oloja ja vaatimuksia, oli havaittu olevan aihetta eräisiin lähemmin mainittuihin muistutuksiin. Nämä muistutukset tekemällä oli valtuusto katsonut olevan ehdottaminen lievennettäväksi useita semmoisia vaatimuksia, mitkä komitea oli tahtonut panna talonrakentamisen ehdoiksi, ja näin sitä mieluummin, kun yleisen rakennussäännön määräyksiä kävisi asianhaarain vaatiessa ehdotuksen 13 §:n mukaan koventaminen.

Lausunto käsityöläis- ja tehdasyhdistyksen järjestyssäännön muuttamisesta.

Lääninhallitus oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa sen johdosta, että täkäläisen käsityö- ja tehdasyhdistyksen järjestyssäännön määräyksiin oli haettu sellaista muutosta, että yhdistyksen valtuutettujen luku lisättäisiin 12:sta 16:ksi, minkä ohessa valittaisiin 3 varamiestä; että varsinaisia valtuutettuja tulisi ollakseen päätösvaltaisia olla sapuvilla 9 nykyisten 6 sijasta sekä, kun lisätyt valtuutetut kutsuttiin, vähintään 6 nykyisten 4 sijasta; että yhdistyksen jäsenten vuosimaksut, jotka nykyään olivat enintään 20 markkaa, voisivat olla enintään 100 markkaa; sekä että sakko valtuutettujen kokouksesta pois jäämisestä korotettaisiin 3:sta 5 markkaan.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei sillä puolestaan ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeuden y. m. hakemuksista.

Puoltavan lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 10 tapauksessa Suomen kansalaisoikeuden hakemuksista [2]) ja 2 tapauksessa vapautusta Suomen kansalaisuudesta tarkoittavista hakemuksista [3]).

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 25 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 4—6 §, maalisk. 11 p. 4 §, huhtik. 15 p. 1 §, huhtik. 29 p. 2 §, kesäk. 10 p. 3 §, marrask. 11 p. 4 § ja jouluk. 9 p. 3 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 9 p. 4 ja 5 §.

Lausuntoja elinkeino-oikeutta ja kiinteän omaisuuden omistusoikeutta tarkoittavista lupahakemuksista.

25 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi [1]) ja 1 tapauksessa ehdotti [2]) evättäväksi ulkomaalaisten tekemiä hakemuksia saada kaupungissa harjottaa elinkeinoa.

Puoltavan lausunnon antoi [3]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa ulkomaalaisen tekemästä hakemuksesta saada omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta tässä kaupungissa.

Lausuntoja rohdoskaupan, myrkyllisten aineiden y. m. kaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Niinikään antoi [4]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa puoltavan lausunnon rohdoskaupan harjottamislupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

Samaten antoi kaupunginvaltuusto puoltavan lausunnon 4 tapauksessa myrkyllisten aineiden [5]) ja 1 tapauksessa kaustisen soodan [6]) kaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausunto ruudin y. m. tuontilupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

Puoltavan lausunnon antoi [7]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa ruudin, dynamiitin ja ilotulitusesineiden tuontilupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

Lausuntoja huutokauppaajanammatin harjottamista ja biljardinpitoa tarkoittavista lupahakemuksista.

Sitä vastoin ehdotti kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa hylättäviksi [8]) hakemukset luvan saamisesta huutokauppaajanammatin harjottamiseen tässä kaupungissa.

Yhdessä tapauksessa antoi [9]) kaupunginvaltuusto puoltavan lausunnon hakemuksesta, joka tarkoitti luvan saamista biljardin pitämiseen yleisön käytettävänä tässä kaupungissa.

Kanteluja Helsingin anniskeluosakeyhtiötä vastaan.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa [10]) useat täkäläiset väkiviinajuomatavarakauppiaat, huomauttaen että Helsingin anniskeluosakeyhtiö käyttäen kilpailumenettelyjä, jotka eivät pitäneet yhtä niiden aikeiden kanssa, joita valtuustolla oli ollut vahvistaessaan yhtiön toimintaohjelman, työskenteli noudattaen periaatteita, jotka tähtäsivät yksityisten harjottaman väkiviinatavarain kaupan tuhoamiseen tässä kaupungissa, esittivät, että valtuusto ottaisi tutkittavaksi, eikö mainittuja yhtiön kilpailutoimenpiteitä olisi katsottava sopimattomiksi ja taloudellisesti epäoikeutetuiksi sekä aiheuttaviksi valtuuston puolelta semmoista toimenpidettä, että yhtiö velvoitettaisiin joutuisasti korjaamaan huomautetut epäkohdat.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön annettua vastineen [10]) sekä väkiviina- ja mallasjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan annettua lau-

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 1—4 §, helmik. 4 p. 1 §, helmik. 25 p. 2 ja 3 §, maalisk. 11 p. 2 ja 3 §, huhtik. 1 p. 1—3 §, toukok. 28 p. 1 §, kesäk. 10 p. 39 §, syysk. 9 p. 1—3 §, syysk. 23 p. 1 §, lokak. 14 p. 1 ja 2 §, lokak. 28 p. 3 ja 4 §, marrask. 25 p. 3 ja 4 § sekä jouluk. 9 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 2 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 4 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 3 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 28 §, syysk. 23 p. 3 § sekä marrask. 11 p. 1 ja 2 §. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 2 §. — [7]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 37 §. — [8]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 4 § ja syysk. 9 p. 14 §. — [9]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 38 §. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

sunnon asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto, että edellä mainittu esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Lausuntoja väkiviinajuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.

Kolmessa tapauksessa antoi [2]) kaupunginvaltuusto myöntävän lausunnon hakemuksista, jotka tarkoittivat lupaa saada täällä anniskella väkiviinajuomia kesäkuun 1 päivään 1914 asti, minkä ohessa valtuusto 1 tapauksessa puolsi [3]) myöntymistä hakemukseen saada siirtää sellaisen oikeuden toiselle henkilölle. Yhdessä tapauksessa hylkäsi [4]) kaupunginvaltuusto väkiviinajuomain anniskeluoikeutta tarkoittavan lupahakemuksen.

Lausuntoja klubioikeuden saamista tarkoittavista hakemuksista.

Puoltavan lausunnon hakemuksista, jotka tarkoittivat luvan saamista klubioikeuksien käyttämiseen täällä kesäkuun 1 päivään 1914, antoi [5]) kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa.

Lausuntoja mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.

Kirjelmissä tammikuun 30 sekä helmikuun 6 ja 15 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lausunnon saamiseksi maistraattiin annetut 55 hakemusta, jotka tarkoittivat oikeuden saamista mallasjuomain vähittäismyyntiin täällä kesäkuun 1 päivästä 1913 samaan päivään 1915.

Asianomaisen valiokunnan annettua helmikuun 18:ntena päivätyn mietinnön [6]) asiasta päätti [7]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti maistraatissa puoltaa myöntymistä aktiebolaget P. Sinebrychoff ja aktiebolaget Hugo Bastman yhtiöiden sekä Helsingin anniskeluosakeyhtiön tekemiin 20 hakemukseen sekä muista lupahakemuksista lausua, ettei maistraatti missään tapauksessa ottaisi huomioon niitä 22 hakemusta, joita vastaan valiokunta oli tehnyt muistutuksia.

Lausunto mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

Yhdessä tapauksessa antoi [8]) kaupunginvaltuusto puoltavan lausunnon hakemuksesta saada täällä kesäkuun 1 päivään 1914 asti ravintolaliikkeen ja ruuantarjoilun yhteydessä anniskella mallasjuomia.

Lausunto viinien y. m. vähittäismyyntilupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

Niinikään antoi [9]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa puoltavan lausunnon hakemuksesta saada lupa täällä kesäkuun 1 päivään 1914 asti noudettavaksi myydä viinejä ja muita miedompia juovutusjuomia.

Ilmoitus viinien y. m. väärennyksestä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 16 päivänä 1912 oli päättänyt [10]) terveydenhoitolautakuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettää kysymyksen tarpeellisen valvonnan aikaansaamisesta viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaan nähden niiltä kohdin, joista terveydenhoidosta voimassa olevan

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 48 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 2 §, huhtik. 29 p. 5 § ja marrask. 25 p. 23 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 29 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 23 p. 2 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 3 § ja kesäk. 10 p. 4 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — [7]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 8 §. — [8]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 5 §. — [9]) Valt. pöytäk. helmik. 25 p. 10 §. — [10]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 261.

asetuksen 32 ja 36 §:ssä säädettiin, ilmoitti lautakunta kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä, että sellaista valvontaa toimitettaessa oli ilmisaatu väärennyksiä sekä että lautakunta oli tämän johdosta antanut kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoorin toimeksi asettaa kaikki viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntipaikat jatkuvan tarkastuksen alaisiksi, mutta ettei lautakunta katsonut vielä olevan syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin asianomaisia myyjiä vastaan.

Asiaa esiteltäessä katsoi [1]) kaupunginvaltuusto, että edellä mainittuja väärennyksiä koskeva oikeudellinen tutkimus oli toimeenpantava sitä suuremmalla syyllä, kun myönnettyjen myyntioikeuksien pitennys, eräistä viinien ja muiden miedompien väkijuomien kaupan rajoituksista voimassa olevan asetuksen mukaan, oli sen varassa, olivatko asianomaiset hakijat väärinkäyttäneet oikeuttaan, rikkoneet väkiviina- tahi mallasjuomain myyntiä koskevia asetuksia tahi muutoin saattaneet itsensä syypäiksi epäjärjestykseen myynnissä. Mutta kun terveydenhoitolautakunnalla oli itsenäinen valta harkita, oliko ilmianto asiasta tehtävä viralliselle syyttäjälle vai ei, ei valtuusto katsonut lautakunnan tekemän ilmoituksen aiheuttavan toimenpidettä valtuuston puolelta.

Väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, mallasjuomain anniskelun sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupan järjestäminen ynnä ensinmainitun liikkeen yksinoikeuden pitentäminen.

Kun se kahden vuoden aika, joksi maistraatti oli myöntänyt väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeudet, päättyi kesäkuun 1 päivänä 1914, jätti maistraatti kahdessa kirjelmässä lokakuun 1 päivältä, paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n johdosta, kaupunginvaltuuston päätettäväksi, oliko tuollaisia oikeuksia ensintulevaksi myyntikaudeksi, ensin mainitusta päivästä samaan päivään vuonna 1916 lukien, myönnettävä ja montako sekä missä kaupungin seuduissa vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla.

Lisäksi pyysi maistraatti niinikään kirjelmässä lokakuun 1 päivältä, mallasjuomain myymisestä ja anniskelusta huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 10 §:n säännökseen katsoen, kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, oliko väkeväin mallasjuomain anniskeluoikeuksia edellä mainituksi myyntikaudeksi myönnettävä ja montako sekä mihin osiin kaupunkia tuollaisia anniskelupaikkoja ei saisi sijoittaa.

Edelleen pyysi maistraatti kirjelmässä lokakuun 1 päivältä, eräistä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kaupan rajoituksista toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen 2 §:n säännöksen johdosta, kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, oliko

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 15 p. 11 §.

puheenalaisen laatuisia oikeuksia seuraavaksi myyntikaudeksi, edellä mainitulla tavalla lukien, annettava ja montako sekä missä osissa kaupunkia tuollaisia vähittäismyyntipaikkoja ei saisi olla.

Lopuksi lähetti maistraatti kirjelmässä lokakuun 6 päivältä Helsingin kaupunginvaltuustolle osotetun Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kirjelmän, jossa ilmoitettiin että, jos väkiviinajuomain anniskelu ja vähittäismyynti kaupungissa edelleen kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana pysytettiin yksinoikeutena, yhtiö oli halukas jatkamaan mainitun yksinoikeuden käyttämistä.

Asianomaisen valiokunnan annettua mietinnön [1]) näistä asioista ynnä eräät kaupunginvaltuustolle annetut esitykset asiasta sekä sittenkun valtuustolle lisäksi oli annettu esityksiä anomuksineen, että juovutusjuomain kauppa rajoitettaisiin niin pitkälle kuin voimassa oleva laki sallii, päätti [2]) valtuusto äänestettyään, että erikoisia viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei enää täällä annettaisi sen vähittäiskaupan lisäksi, jota edellä mainitun toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin johdosta saa harjottaa se, jolla on oikeus vähittäin myydä paloviinaa ja siihen verrattavia juomia. Muilta kohdin palautettiin asia valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi.

Jäsenen valitseminen rahatoimikamariin.

Rahatoimikamarin jäseneksi ent. senaattorin C. Almqvistin sijaan, joka oli mainitusta tehtävästä vapautettu [3]), valitsi [4]) kaupunginvaltuusto oikeusraatimies W. F. Heimbürgerin.

Verotusvalmistelukunnan jäsenten vaali.

Verotusvalmistelukunnan jäseniksi huhtikuun 1 päivän 1913 ja saman päivän 1916 väliseksi kolmivuotiskaudeksi valitsi [5]) kaupunginvaltuusto apteekkari E. Stigzeliuksen ja ent. protokollasihteerin B. Wasastjernan.

Sosialilautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali.

Vastaperustettuun sosialilautakuntaan [6]) valitsi [7]) kaupunginvaltuusto jäseniksi herrat Ehrnroothin ja Stenrothin, pienviljelijä A. O. Tokoin ja herra V. von Wrightin sekä varajäseniksi vakuutustarkastaja O. Hallsténin, asiamies K. Heinosen, filosofianmaisteri G. R. Snellmanin ja herra Zilliacuksen, kaikki 1914 vuoden loppuun, minkä ohessa valtuusto antoi herra Ehrnroothin toimeksi kutsua lautakunnan perustavaan kokoukseen.

Oikeusapulautakunnan jäsenen vaali.

Jäseneksi oikeusapulautakuntaan ent. senaattorin C. Almqvistin sijaan, joka oli vapautettu [8]) mainitusta tehtävästä, valitsi [9]) kaupunginvaltuusto herra Ståhlbergin.

Musiikkilautakunnan jäsenten tehtävä kuulua lautakun-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 86. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 19 §. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 266. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 41 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 14 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 200 ja seur. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 37 §. — [8]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 266. — [9]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 21 §.

kunnan kokoonpano.

taan päättyi kuluvan vuoden lopussa, mutta lautakunnalta kuitenkin oli odotettavana molempain täällä toimivain konserttiorkesterien yhdistämistä tarkoittava esitys ja lautakunnan kokoonpano saattoi vaikuttaa mainitun asian ratkaisuun, päätti [1]) kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 30 päivänä antaa lautakunnan tehtäväksi toimia silloisessa kokoonpanossaan siksi, kunnes valtuusto oli loppuun käsitellyt mainitun esityksen.

Vapautus vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen toimesta sekä toisen puheenjohtajan ynnä toisten jäsenten ja varajäsenten valitseminen.

Tehtyjen hakemusten johdosta vapautti [2]) kaupunginvaltuusto pormestari B. Schaumanin vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan, kultaseppä H. Fagerroosin ja luutnantti G. Poppiuksen saman hallituksen jäsenen sekä rovastinrouva F. Nordlundin, hovineuvoksetar E. Allénin ja varatuomari L. Collanin saman hallituksen varajäsenen toimesta, minkä ohessa valtuusto heidän sijaansa valitsi puheenjohtajaksi herra Serlachiuksen, jäseniksi todellisen valtioneuvoksen L. Munckin ja alueluääkäri J. L. Wetterstrandin sekä jäseneksi herra Serlachiuksen sijaan ent. prokuraattorin L. Kihlmanin ynnä varajäseniksi neiti M. Bohmin ja lakitieteenkandidaatti E. Böökin.

Kaupungin kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali.

Jäseniksi kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan valitsi [3]) kaupunginvaltuusto kamreeri H. Bengelsdorffin, arkkitehti W. Aspelinin, filosofiantohtori S. Johanssonin, varatuomari A. af Forselleksen, rehtori E. Meinanderin ja neiti D. Neoviuksen sekä suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan jäseniksi protokollasihteeri K. Malinin, neiti M. von Troilin, filosofiantohtorin, neiti M. Fribergin, vakuutustarkastaja O. Hallsténin, arkkitehti W. Palmqvistin ja ylimäär. professorin M. Soinisen.

Jäsenten valitseminen kaupungin kansakoulupiirien kouluneuvostoihin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli valitsijamiehiksi kaupungin kansakoulupiirien kouluneuvostojen jäseniä lukuvuodeksi 1913—14 valitsemaan [4]) valinnut herrat Castrénin, Hertzbergin, Hurmerinnan, Krogiuksen ja Salingren sekä valitsijamiehet olivat valtuustolle antaneet mainittuun tehtävään valitsemainsa henkilöjen luettelon, päätti [5]) valtuusto kaupungin ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunnille ilmoitettavaksi toimitetun vaalin tuloksista.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1913 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi [6]) kaupunginvaltuusto herra A. F. Lindbergin ja professori E. Nordströmin.

Ehdotus yhteiskoulun kouluneuvostoksi.

Sittenkun k. senaatti päätöksellään helmikuun 5 päivältä oli myöntänyt everstinrouva F. de Pontille luvan tänne perustaa

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 4 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 13 p. 8 ja 43 §, syysk. 9 p. 48 § ja syysk. 23 p. 14 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 12 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 25. p. 21 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 10 §. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk 10 p. 27 §.

Svenska samskolan i Helsingfors nimisen täydellisen, yliopistoon johtavan oppilaitoksen sekä tarvittaessa 2-luokkaisen valmistavan koulun, pyysi maistraatti kirjelmässä maaliskuun 17 päivältä koulutoimen ylihallituksen tekemän esityksen johdosta, että kaupunginvaltuusto sillä tavoin kuin lokakuun 18 päivänä 1898 annetun mainitun ylihallituksen ohjesäännön 15 §:ssä säädettiin, ehdottaisi sopivia henkilöjä jäseniksi siihen kouluneuvostoon, mikä ylihallituksen oli valittava uudelle oppilaitokselle.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto kouluneuvoston jäseniksi ehdottaa herra Salingren, ylimäär. professorin W. Pippingin, ent. kuvernöörin F. G. Björnbergin, filosofiantohtori R. Saxénin, rouva A. Strengellin ja neiti S. Snellmanin.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen varajäsenen vaali.

Varajäseneksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen herra Hertzbergin sijaan, jonka rahatoimikamari oli valinnut hallituksen jäseneksi, valitsi [2]) kaupunginvaltuusto herra Engströmin.

Jäsenten ja varajäsenen valitseminen Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakuntaan.

Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakunnan jäseniksi maassamme elokuun 1 päivänä alkavia eduskuntavaaleja varten valitsi [3]) kaupunginvaltuusto aktuaari O. Groundstroemin ja filosofiantohtori S. Johanssonin sekä varamieheksi filosofianmaisteri A. E. Lehdon.

Vapautus raastuvanoikeuden työjärjestystä tarkastamaan asetetun komitean jäsenyydestä sekä toisen jäsenen vaali.

Tehdyn anomuksen johdosta vapautti [4]) kaupunginvaltuusto herra Serlachiuksen olemasta raastuvanoikeuden työjärjestystä tarkastamaan asetetun komitean jäsenenä ja valitsi [5]) hänen sijaansa jäseneksi lakitieteentohtori A. Charpentierin.

Budjettivaliokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi kaupungin 1914 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotusta tarkastavaan valiokuntaan valitsi [6]) kaupunginvaltuusto herrat Alfthanin, Elvingin, Paloheimon, Relanderin, Stenrothin, F. von Wrightin ja Zilliacuksen.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten vaali.

Niinikään valitsi [7]) kaupunginvaltuusto kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehiksi vuodeksi 1913 herra Häggmanin, kaupunginkirjanpitäjä E. Enebergin, pankkivirkamies M. Höckertin, merikapteeni L. Laurentin, insinööri C. H. Procopén, notaari A. Sallménin ja tehtailija K. A. Wiggin sekä heidän varamiehikseen filosofianmaisteri W. E. Liuksialan, konttorinjohtaja E. Grönlundin, ylioppilas V. Hougbergin, arkkitehti W. von Essenin ja filosofiantohtori A. H. Bergholmin.

Valiokunnan valitseminen väkiviina- ja mallasjuomain y. m. myyntiä koskevia asioita valmistelemaan.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka tuli valmistella väkiviina- ja mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntiä koskevat asiat, valitsi [8]) kaupunginvaltuusto

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 1 p. 23 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 27 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 28 p. 21 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 28 p. 24 §. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 11 p. 22 §. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 38 §. — [7]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 28 §. — [8]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 4 §.

herrat Lundqvistin, Häggmanin, Lasseniuksen, Salingren ja Serlachiuksen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan vaali.

Edelleen valitsi [1]) kaupunginvaltuusto Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1912 vuoden tilejä tarkastamaan kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin.

Voittovarain valiokunnan jäsenten vaali.

Samaten valitsi [2]) kaupunginvaltuusto jäseniksi valiokuntaan, jonka oli annettava ehdotus Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1912 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi, herrat Heikelin, Ehrnroothin, Rosenqvistin, Hurmerinnan ja Sederholmin.

Helsingin pörssin tilintarkastajan vaali.

Helsingin pörssin tilejä ja hallintoa tarkastamaan valitsi [3]) kaupunginvaltuusto herra Ernst Krogiuksen.

Jäsenten valitseminen kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta apurahoja jakavaan valiokuntaan.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli jaettava vuodelta 1913 apurahat kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, valitsi [4]) kaupunginvaltuusto herrat A. F. Lindbergin, Maneliuksen, Pesosen, Roosin ja V. von Wrightin.

Kaupungin lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaali.

Puheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi kaupungin lautakuntiin ja hallituksiin vuoden lopussa erovuoroisten henkilöjen sijaan valitsi [5]) kaupunginvaltuusto:

rahatoimikamariin: puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, varapuheenjohtajaksi herra Stjernvallin, jäseniksi herra Hertzbergin ja lakitieteentohtori K. Ignatiuksen sekä varajäseniksi kamarineuvos N. B. A. Grotenfeltin, insinööri H. Liliuksen ja yli-insinöörin, filosofiantohtori K. R. von Willebrandin;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseneksi arkkitehti A. Lindgrenin sekä varajäseniksi konsuli K. Stockmannin ja herra Enckellin;

holhouslautakuntaan: jäseneksi kamreeri A. Rikbergin;

kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi filosofiantohtori S. Ivalon ja hänen varamiehekseen lakitieteenkandidaatti E. Böökin, jäseniksi rakennusmestari J. Ahteen ja kirvesmies Th. Lillqvistin sekä varajäseniksi rakennusmestari R. Willmanin ja työmies K. E. Satamavuoren;

kasvatuslautakuntaan: jäseniksi ent. kuvernöörin I. Gordien ja lakitieteentohtori A. Charpentierin;

oikeusapulautakuntaan: jäseniksi herra Ståhlbergin, professori W. Chydeniuksen ja herra Heimbürgerin sekä varajäseniksi varatuomari K. Sundmanin ja herra Freyn;

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 21 p. 37 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 11 p. 13 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 4 p. 30 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 14 p. 29 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 9 p. 5 §.

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rehtori B. Estlanderin ja filosofiantohtori O. Mantereen, viimeksi mainitun paikkakunnalta pois muuttaneen filosofiantohtori K. O. Wikmanin sijaan;

palotoimikuntaan: jäseniksi arkkitehti B. W. Blomin ja insinööri G. Souranderin sekä varajäseniksi herra Forsiuksen ja johtaja J. Rundqvistin;

terveydenhoitolautakuntaan: puheenjohtajaksi herra Heikelin, jäseniksi lakitieteentohtori F. O. Liliuksen, lääketieteentohtorin, vapaaherra O. von Hellensin, arkkitehti L. Mallanderin ja herra Zilliacuksen sekä varajäseniksi professori A. Juséliuksen, arkkitehti L. Sonckin, apteekkari E. Stigzeliuksen, ent. senaattorin C. J. Timgrenin ja lääketieteentohtori V. Wegeliuksen;

Marian sairaalan hallitukseen: jäseniksi herrat Idmanin ja Salingren, ylimäär. professorin H. Holstin sekä pankinjohtaja E. Indreniuksen;

vaivaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi herra Serlachiuksen, jäseniksi alueläkäri H. Sundeliuksen, prokuristi C. F. Fagerholmin ja todellisen valtioneuvoksen L. Munckin sekä varajäseniksi lakitieteenkandidaatti E. Böökin ynnä neidit M. Bohmin ja E. Heikelin;

alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaan: jäseneksi lehtori J. Reuterin;

valmistavan poikain ammattikoulun johtokuntaan: jäseneksi insinööri J. Reuterin sekä varajäseniksi herra Engströmin ja insinööri O. Lönnrotin;

tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan: jäseniksi rouva E. Sjöströmin ja neiti A. Furuhjelmin sekä varajäseniksi neidit M. von Troilin ja V. Hjeltin ynnä herra H. Lindbergin;

Helsingin kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseneksi lehtori H. Bergrothin ja varajäseneksi professori Y. Hirnin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi filosofiantohtori G. Boreniuksen ja kirkkoherra C. G. Olsonin;

majoituslautakuntaan: puheenjohtajaksi everstiluutnantti G. E. M. af Enehjelmin, jäseneksi ylikassanhoitajan, vapaaherra L. Hisinger-Jägerskiöldin sekä varajäseniksi alikapteenit G. A. Bäckmanin ja A. Lindbergin; samoin kuin

kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen: puheenjohtajaksi kauppaneuvos Hj. Schildtin, jäseneksi herra Alfthanin sekä varajäseniksi herra Engströmin ja insinööri F. Rosbergin.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuoden varrella todellinen valtioneuvos A. Gripenberg, puheenjohtajana, protokollasihteeri B. Wasastjerna, varapuheenjohtajana, pankinjohtaja H. Hertzberg, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger (tammikuun 21 päivästä), arkkitehti K. Lindahl ja insinööri J. Stjernvall. Varajäseninä olivat kamarineuvos N. B. A. Grotenfelt, insinööri H. Lilius ja yli-insinööri, filosofiantohtori K. R. von Willebrand.

Sihteerinä toimi filosofianmaisteri C. G. Estlander ja apulaissihteerinä filosofianmaisteri K. Rein.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 112 kokousta, niistä 52 varsinaista ja 60 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui 2,333 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevista 304 asiasta käsiteltiin loppuun 2,329, joten siis vuoteen 1914 siirtyi 308 asiaa. Maksumääräyksiä annettiin 9,327. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 3,467, lähetettyjen kirjeiden taas 875.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat [1]):

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Myytyjä tontteja.

Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana mainitut tontit:

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala m².	Yksikköhinta m²:ltä, Smk.	Kauppahinta, Smk.
Arkadiakatu	2	192	Kauppias S. Nikolajeff junior [2])	154.200	— —	24,209 40

[1]) Viitoissa mainitut päivämäärät ja pykälät kohdistuvat rahatoimikamarin pöytäkirjoihin. — [2]) Elok. 7 p. 42 §.

Dagmarkatu	14	409	Rakennusmestari A. W. Koski [1]	1,126.795	50	—	56,339	75
Fjälldalinkatu	3	424	Rakennusmestari O. E. Lund [2]	650.000	35	—	22,750	—
S:n	5	424	Rakennusmestari A. Ahlgren [3]	650.000	35	—	22,750	—
Karjalankatu	11	379	Leipuri H. Hj. Gröndahl [4]	497.200	—	—	5,002	—
Kristiinankatu	10	356	Talonomistaja A. K. Wikström [5]	1,812.394	20	—	36,247	88
Porvoonkatu	15	370	Rakennusmestari V. Ekman [6]	1,210.034	15	—	18,150	51
S:n	49	387	Talonomistaja V. Nyyssönen [7]	538.890	8	—	4,311	12
Pääskylänkatu	20	368	De förenade yllefabrikerna, aktiebolag [8]	7,268.370	15	—	109,025	55
Roosavillakatu	18	486	Tehtailija K. G. Tirkkonen [9]	998.200	32	—	31,942	40
Runebergkatu	27	427	Venäläisen valmistavan koulun paikaksi [10]	968.494	52	—	50,361	69
S:n	29	427		1,019.277	52	—	53,002	39
S:n	31	427		1,123.240	52	—	58,408	48
Saunakatu	8	102	Fastighetsaktiebolaget Badhusgatan 6—8 [11]	20.800	—	—	Maksutta.	
S:n	10	102						
Siuntionkatu	5	377	Rakennusmestari A. Salovaara [12]	519.800	5	50	2,858	90
Tehtaanpuisto, alue siinä	—	—	Kaupungin eteläinen ruotsal. ja etel. suomal. seurakunta [13]	—	—	—	Maksutta.	
Topeliuskatu	15	487	Liikemies N. J. Ahlman [14]	1,487.726	35	—	52,070	41
Töölönkatu	10	435	Arkkitehti S. Frosterus [15]	1,251.793	60	—	75,107	58
Viipurinkatu	4	370	Rakennusmestari V. Ekman [16]	1,118.000	20	—	22,360	—

Pakkolunastetun alueen korvaus.

Kaupungille tuleva korvaus siitä 75 neliömetrin laajuisesta pinta-alasta, mikä oli pakkolunastettu yhdistettäväksi täkäläisen Uspenskin tuomiokirkon tilusalueeseen, oli k. senaatin tuomiolla kesäkuun 18 päivältä 1913 vahvistettu 7,500 markaksi [17].

[1]) Helmik. 27 p. 17 §. — [2]) Maalisk. 7 p. 13 §. — [3]) Maalisk. 7 p. 14 §. — [4]) Huhtik. 17 p. 24 §. — [5]) Huhtik. 10 p. 19 §. — [6]) Huhtik. 17 p. 25 §. — [7]) Maalisk. 27 p. 13 §. — [8]) Kesäk. 12 p. 79 §. — [9]) Huhtik. 17 p. 23 §. — [10]) Syysk. 25 p. 29 §. — [11]) Helmik. 20 p. 36 §. — [12]) Toukok. 8 p. 30 §. — [13]) Marrask. 6 p. 36 §. — [14]) Helmik. 6 p. 22 §. — [15]) Huhtik. 17 p. 22 §. — [16]) Huhtik. 17 p. 26 §. — [17]) Lokak. 23 p. 37 §.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.*

Vuokralle annettuja tiluksia.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.	
Alppipaviljonki, viereinen alue	Ravintoloitsija N. Noschis [1]	1917, toukok. 31	300	—
Bölenkatu, tontti n:o 1	Maanviljelyslyseon rehtori J. Jännes [2]	1940, jouluk. 31	611	11
S:n „ „ 4	Maanviljelyslyseon rehtori J. Jännes [3]	1940, jouluk. 31	278	21
Gumtähti, viljelyspalsta n:o 37	Mylläri E. Lindborg [4]	1914, toukok. 31	500	—
S:n viljelyspalstat n:ot 40, 41, 46 ja 47 ynnä metsämaa	Forsbyn työ- ja vaivaistalon tarpeisiin [5]	Toistaiseksi	—	—
Keuruuntie, tontti n:o 14	Työmies J. E. Sillman [6]	1939, jouluk. 31	115	—
S:n „ „ 15	Rakennusmestari H. Lähde [7]	1939, jouluk. 31	113	—
S:n „ „ 16	Pika-ajuri O. Sillman [8]	1939, jouluk. 31	121	90
S:n „ „ 18	Pika-ajuri O. Sillman [9]	1939, jouluk. 31	121	90
S:n „ „ 19	Työmies J. E. Vähäjärvi [10]	1939, jouluk. 31	140	70
S:n „ „ 21	Vaihdemies J. E. Laakso [11]	1939, jouluk. 31	170	—
Kortt. n:o 179, osa	Kaasulaitos [12]	—	640	—
S:n „ „ „	Vesijohtolaitos [12]	—	700	—
Meilans, viljelyspalsta n:o 37	Rouva O. Aikala [13]	1914, jouluk. 31	300	—
S:n huvilapalsta n:o 29	Kauppias K. Larsson [14]	1939, jouluk. 31	150	—
			Joka kymmenes vuosi 50 %:n korotus.	
Päijänteentie, tontti n:o 3	Postiljooni J. A. Rahikainen [15]	1939, jouluk. 31	206	—
S:n „ „ 5	Maalari Hj. Stenman [16]	1939, jouluk. 31	228	—
S:n „ „ 7	Opettaja W. Sippola [17]	1939, jouluk. 31	172	—

[1]) Kesäk. 26 p. 21 §. — [2]) Tammik. 16 p. 19 §. — [3]) Tammik. 16 p. 20 §. — [4]) Toukok. 8 p. 37 §. — [5]) Syysk. 25 p. 40 §. — [6]) Tammik. 2 p. 17 §. — [7]) Tammik. 23 p. 20 §. — [8]) Tammik. 2 p. 18 §. — [9]) Tammik. 2 p. 19 §. — [10]) Tammik. 2 p. 20 §. — [11]) Tammik. 16 p. 21 §. — [12]) Marrask. 20 p. 69 §. — [13]) Toukok. 29 p. 72 §. — [14]) Elok. 14 p. 22 §. — [15]) Maalisk. 7 p. 15 §. — [16]) Tammik. 30 p. 16 §. — [17]) Tammik. 30 p. 17 §.

Päijänteentie, tontti n:o 9	Lämmittäjät K. F. Salo ja A. Nieminen [1]	1939, jouluk. 31	175 —
S:n „ „ 11	Rakennusmestari E. Oksanen [2]	1939, jouluk. 31	175 —
S:n „ „ 13	Maanviljelijä R. Henriksson [3]	1939, jouluk. 31	251 —
S:n „ „ 19	Kirvesmies P. Wornanen [4]	1939, jouluk. 31	145 —
S:n „ „ 21	Työmies J. Wänskä [5]	1939, jouluk. 31	145 —
S:n „ „ 23	Työmies E. J. Hohti [6]	1939, jouluk. 31	145 —
S:n „ „ 37	Kauppias E. B. Ek [7]	1939, jouluk. 31	168 —
S:n „ „ 39	Kauppias E. Heinonen [8]	1939, jouluk. 31	161 —
S:n „ „ 41	Kirvesmies J. J. Salmi [9]	1939, jouluk. 31	158 —
S:n „ „ 43	Pika-ajuri M. Laalo [10]	1939, jouluk. 31	251 —
Suvantotie, tontti n:o 4	Rakennusmestari D. Koponen [11]	1939, jouluk. 31	90 —
Sörnäsin niemeke, alue litt. D	Suomen petrolintuontiosakeyhtiö Masut [12]	1922, jouluk. 31	1,500 —
Vaasankatu, tontti n:o 20	Vuokraaja A. Berndtsonin perilliset [13]	1917, jouluk. 31	135 —
Vanajantie, tontti n:o 4	Rakennusmestarinvaimo M. Mikkola [14]	1939, jouluk. 31	117 58
S:n „ „ 5	Rakennusmestari K. Lappalainen ja muurari E. Nystén [15]	1939, jouluk. 31	105 —
S:n „ „ 6	Rakennusmestarinvaimo M. Mikkola [16]	1939, jouluk. 31	130 65
S:n „ „ 7	Rakennusmestari K. Lappalainen ja muurari E. Nystén [17]	1939, jouluk. 31	133 —
S:n „ „ 15	Rakennusmestari K. Itkonen [18]	1939, jouluk. 31	112 —
S:n „ „ 17	Kirvesmies V. Wallin [19]	1939, jouluk. 31	111 89
S:n „ „ 19	Työmies G. Hj. Wilkman [20]	1939, jouluk. 31	140 —
S:n „ „ 20	Rakennusmestari J. Roine [21]	1939, jouluk. 31	145 —

[1]) Helmik. 6 p. 23 §. — [2]) Helmik. 6 p. 24 §. — [3]) Helmik. 13 p. 25 §. — [4]) Maalisk. 13 p. 18 §. — [5]) Heinäk. 17 p. 11 §. — [6]) Heinäk. 24 p. 14 §. — [7]) Maalisk. 27 p. 10 §. — [8]) Toukok. 8 p. 31 §. — [9]) Maalisk. 13 p. 19 §. — [10]) Helmik. 6 p. 25 §. — [11]) Tammik. 30 p. 18 §. — [12]) Toukok. 29 p. 48 §. — [13]) Lokak. 23 p. 35 §. — [14]) Helmik. 13 p. 23 §. — [15]) Maalisk. 27 p. 11 §. — [16]) Helmik. 13 p. 24 §. — [17]) Maalisk. 27 p. 12 §. — [18]) Toukok. 29 p. 33 §. — [19]) Helmik. 20 p. 11 §. — [20]) Helmik. 20 p. 12 §. — [21]) Elok. 21 p. 16 §.

Vuokraoikeuden pitennys.

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty		Vuotuinen vuokramaksu, Smk.
		mistä	mihin	
Backas, viljelyspalsta S:n tonttipaikka	Sepänvaimo I. Ilmanin perilliset [1]	1915, tammikuun 1	3 kuuk. irt.	50 — 300 —
Hermanni, tontit n:ot 2 ja 4 kortt. 8	Osakeyhtiö Kansankoti [2]	—	1941, joulukuun 31	Maksuton.
Laakso, viljelyspalsta n:o 9	Puutarhuri O. Rosenberg [3]	1914, tammikuun 1	1916, joulukuun 31	800 —
S:n tonttipaikka litt. A	Kauppias K. Bogdanoffin perilliset [4]	1914, tammikuun 1	1918, joulukuun 31	90 —
S:n „ „ B	Kuorma-ajuri J. F. Bergström [5]	1914, tammikuun 1	1918, joulukuun 31	100 —
S:n „ „ C	Kauppiaanleski A. S. Holmgren [6]	1914, tammikuun 1	1918, joulukuun 31	50 —
S:n „ „ D	Kauppias K. Bogdanoffin perilliset [4]	1914, tammikuun 1	1918, joulukuun 31	150 —
Meilans, tonttipaikka	Pehtori B. Lindström [7]	1913, tammikuun 1	6 kuuk. irtis.	175 —
Paloholma	Varatuomari N. Pletschikoff [8]	1918, tammikuun 1	1922, joulukuun 31	250 —
Pikku Pässi	Kauppias O. Strömberg [9]	1913, tammikuun 1	1917, joulukuun 31	200 —
Roosavillakatu, tontti n:o 37, osa	Yliarkkitehti J. Ahrenberg [10]	1913, tammikuun 1	1932, joulukuun 31	450 —
S:n tontti n:o 39				550 —
Toivo, asuntopalsta	Kauppias K. Bogdanoffin perilliset [11]	1914, tammikuun 1	1916, joulukuun 31	1,000 —
Vallila, palsta n:o 1 b	Leskirouva A. Ch. Lindström [12]	1915, tammikuun 1	1917, joulukuun 31	600 —
S:n „ „ 3	Tehtailijanleski T. Nissinen [13]	1915, tammikuun 1	1917, joulukuun 31	250 —
S:n „ „ 6 lisäalueineen	Sörnäsin puuseppäosakeyhtiö [14]	1918, tammikuun 1	1927, joulukuun 31	10,000 —
S:n palsta n:o 7	Tehtailijanleski T. Nissinen [13]	1915, tammikuun 1	1917, joulukuun 31	165 —

[1]) Toukok. 10 p. 3 §. — [2]) Toukok. 29 p. 51 §. — [3]) Lokak. 9 p. 46 §. — [4]) Lokak. 23 p. 32 §. — [5]) Huhtik. 24 p. 59 §. — [6]) Toukok. 29 p. 53 §. — [7]) Marrask. 20 p. 79 §. — [8]) Syysk. 25 p. 27 §. — [9]) Helmik. 6 p. 34 §. — [10]) Helmik. 6 p. 36 §. — [11]) Lokak. 23 p. 31 §. — [12]) Jouluk. 11 p. 26 §. — [13]) Kesäk. 12 p. 50 §. — [14]) Jouluk. 27 p. 49 §.

Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden siirron: Vuokraoikeuden siirto.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Bölen kruununtalo	Vouti K. A. Blomqvist [1]
Eläintarhan huvila n:o 9	Neidit A. ja O. Silfvast [2]
Greijus, viljelyspalsta n:o 11	Puutarhuri K. A. Hiltunen [3]
Hermanni, tontti n:o 1 d kortt. 2	Leipurimestari A. A. Biström [4]
S:n „ „ 3 „ 11	Talonomistaja J. P. Malmi ja välskäri V. M. Aalto [5]
Humalisto, huvilapalsta n:o 2	Tehtailija C. Fr. Spennert [6]
S:n „ „ 19, puolet	Kauppias J. Tavast [7]
Inarintie, tontti n:o 5	Junailija J. Granholm [8]
S:n „ „ 11	Helsingin puutavaraliikeosakeyhtiö [9]
S:n „ „ 13	
S:n „ „ 21	Junailija J. Granholm [8]
S:n „ „ 23	
S:n „ „ 27	Kruununnimismies I. Thesman [10]
Kammio	Aktiebolaget Kammio sjukhem [11]
Katajanokka, varastopaikka n:o 12	Kauppaneuvos V. Ek [12]
S:n „ „ 15	Helsingin rakennusainekauppa osakeyhtiö [13]
Keruuntie, tontti n:o 14	Pika-ajurit K. Lehtonen ja K. Hamberg [14]
S:n „ „ 15	Kauppias J. Lehtonen [15]
S:n „ „ 16	Ajomies H. Poikolainen [16]
S:n „ „ 19	Työmies J. E. Sillman [17]
Kivelä, litt. K, neljännes	Maanviljelijä F. Fallström [18]
Leankatu, tontti n:o 9	Tallimies D. Lahtinen [19]
Lohjantie, „ „ 8	Leskirouva E. A. Öller [20]
Länt. Kaivopuisto, huvila n:o 5	Johtaja R. I. Hallseth [21]
Maistraatinkatu, tontti n:o 5	Neiti A. V. Nordman [22]
S:n „ „ 11	Työmies A. Ahonen [23]
Meilans, huvilapalsta n:o 8	Kultaseppä F. Timper [24]
S:n „ „ 17	Varatuomari A. Branders [25]
S:n „ „ 31	Pika-ajuri J. F. Sundell [26]
Merholma, palsta n:o 2	Herra K. A. Nääs [27]
S:n „ „ 5	Kalastaja A. G. Jansson [28]
Nihti S:n palsta litt. A	Osakeyhtiö Pursi [29]

[1]) Huhtik. 10 p. 21 §. — [2]) Jouluk. 18 p. 41 §. — [3]) Elok. 7 p. 35 §. — [4]) Helmik. 6 p. 48 §. — [5]) Tammik. 9 p. 39 §. — [6]) Toukok. 22 p. 76 §. — [7]) Jouluk. 18 p. 38 §. — [8]) Elok. 21 p. 37 §. — [9]) Lokak. 30 p. 69 §. — [10]) Jouluk. 18 p. 39 §. — [11]) Syysk. 18 p. 59 §. — [12]) Syysk. 11 p. 31 §. — [13]) Toukok. 2 p. 7 §. — [14]) Lokak. 2 p. 68 §. — [15]) Heinäk. 17 p. 36 §. — [16]) Jouluk. 4 p. 62 §. — [17]) Elok. 21 p. 30 §. — [18]) Heinäk. 3 p. 20 §. — [19]) Helmik. 20 p. 54 §. — [20]) Marrask. 27 p. 22 §. — [21]) Kesäk. 5 p. 52 §. — [22]) Syysk. 11 p. 32 §. — [23]) Maalisk. 13 p. 61 §. — [24]) Maalisk. 27 p. 48 §. — [25]) Huhtik. 3 p. 45 §. — [26]) Tammik. 16 p. 54 §. — [27]) Elok. 21 p. 29 §. — [28]) Elok. 21 p. 14 §. — [29]) Huhtik. 14 p. 22 §.

Nybondas, asuntopalsta n:o 2	Rakennusmestari F. T. Gessler [1]
Ouluntie, tontti n:o 3	Leskirouva A. S. Majander [2]
S:n „ „ 5	Leskirouva A. S. Majander [2]
S:n „ „ 10	Neiti E. Kaipainen [3]
Päijänteentie, tontti n:o 5	Kirvesmies J. Salmi [4]
S:n „ „ 21	Pika-ajuri A. Salonen [5]
S:n „ „ 39	Kirvesmiehet J. Salmi ja E. Heinonen [6]
S:n „ „ 41	Kirvesmiehet J. Salmi ja E. Heinonen [6]
Roineentie, tontti n:o 9	Vanginvartija J. Savolainen [7]
Roosavillakatu, tontti n:o 37, osa	Toimittaja G. A. Malmström [8]
S:n „ „ 39	Toimittaja G. A. Malmström [8]
Saariniemenkatu, tontti n:o 4	Aktiebolaget Mercura [9]
Suvantotie, tontti n:o 4	Kauppias J. Lehtonen [10]
S:n „ „ 7	Työnjohtaja K. V. Nurminen [11]
Tilkan niitty, palsta litt. A lisäalueineen	Suomen valtio [12]
Toukola, tontti n:o 3 kortt. 3	Liikemies W. A. Jyvä [13]
Vallilantie, tontti n:o 9	Sairaalan taloudenhoitaja G. A. Lindholm [14]
S:n „ „ 28	Aviopuolisot M. ja V. Bergman [15]
S:n „ „ 30	Aviopuolisot M. ja V. Bergman [15]
S:n „ „ 44	Maanviljelijä J. F. Salo-Pyssylä [16]
Vanajantie, tontti n:o 1	Kirvesmies J. F. Lehto [17]; Lääketieteenlisensiaatit E. Groundstroem ja O. von Nandelstadh [18]
Virtaintie, tontti n:o 5	E. Lehtonen [19]
S:n „ „ 6	Kauppias E. Heinonen [20]; Maalarimestari K. F. Lentz [21]
S:n „ „ 7	Talollinen K. Lättilä [22]
S:n „ „ 8	Ajomies A. Jokinen [23]
S:n „ „ 10	Työmies E. Mäki [24]
Åggelby, palsta n:o 83	Kirvesmies J. V. Sandberg [25]
Ätsärintie, tontti n:o 4	Ruiskumestari H. Saxberg [26]
S:n „ „ 5	Leskivaimo M. Palomäki [27]

[1]) Toukok. 29 p. 75 §. — [2]) Syysk. 25 p. 49 §. — [3]) Heinäk. 24 p. 52 §. — [4]) Lokak. 23 p. 44 §. — [5]) Syysk. 18 p. 58 §. — [6]) Syysk. 18 p. 23 §. — [7]) Syysk. 11 p. 46 §. — [8]) Helmik. 13 p. 22 §. — [9]) Jouluk. 27 p. 37 §. — [10]) Toukok. 22 p. 69 §. — [11]) Heinäk. 3 p. 29 §. — [12]) Heinäk. 24 p. 68 §. — [13]) Tammik. 16 p. 49 §. — [14]) Huhtik. 14 p. 16 §. — [15]) Tammik. 23 p. 61 §. — [16]) Tammik. 9 p. 55 §. — [17]) Lokak. 2 p. 67 §. — [18]) Jouluk. 18 p. 40 §. — [19]) Syysk. 25 p. 50 §. — [20]) Huhtik. 3 p. 46 §. — [21]) Kesäk. 19 p. 17 §. — [22]) Marrask. 20 p. 24 §. — [23]) Huhtik. 3 p. 47 §. — [24]) Tammik. 16 p. 61 §. — [25]) Tammik. 2 p. 52 §. — [26]) Syysk. 25 p. 48 §. — [27]) Toukok. 29 p. 34 §.

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa: Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu, Smk.	Muist.
Arkadiakatu, varastopaikka	Toiminimi Kreuger & Toll [1]	1 kuuk. irtis.	30 —	Kuuk.
Backas, kivilouhimon paikka	Kivityöntekijä E. J. Aarnio [2]	3 kuuk. irtis.	1 —	Kuuk.
Berga	Leskirouva A. Edberg [3]	6 kuuk. irtis.	120 —	Vuod.
Greijus, laidunpalst. n:o 2	Rankkuri A. Korhonen [4]	Kesäksi.	40 —	
S:n viljelyspalsta „ A	Huvilanomistaja E. Wallenius [5]	6 kuuk. irtis.	15 —	Vuod.
S:n „ „ B	Huvilanomistaja A. Rouhiainen [5]	6 kuuk. irtis.	20 —	Vuod.
S:n „ „ C	Huvilanomistaja O. Viljanen [5]	6 kuuk. irtis.	20 —	Vuod.
Gumtähti, laidunpalsta n:o 8	Työmies K. O. Aarnio [6]	Kesäksi.	70 —	
S:n „ „ 9	A. M. Ferin [7]	Kesäksi.	40 —	
S:n laidunmaa	Puutarhuri A. Holmqvist [8]	1913, jouluk. 31	35 —	
S:n „	Leskirouva S. Nyman [9]	Kesäksi.	15 —	
S:n palsta n:o 15 a	Huvilanomistaja J. E. Helenius [10]	Kesäksi.	65 —	
S:n „ „ 15 b			65 —	
S:n „ „ 20	Pika-ajuri J. N. Lehto [10]	Kesäksi.	430 —	
S:n „ „ 34	Pika-ajuri K. Vuorinen [10]	Kesäksi.	100 —	
S:n „ „ 36	Pika-ajuri K. Aarnio [10]	Kesäksi.	250 —	
S:n „ „ 38	Kirvesmies K. Hukkanen [10]	Kesäksi.	36 —	
Haga Finnäng, viereinen laidunmaa	Kirvesmies G. W. Virtanen [11]	Kesäksi.	25 —	
Hietaniemenkatu, alue	Kivenhakkaaja J. Mertanen [12]	2 kuuk. irtis.	5 —	Kuuk.
S:n „	Kivityöntekijä J. Järvinen [13]	2 kuuk. irtis.	5 —	Kuuk.
Hietaniemi, alue	Neiti H. Johansson [14]	6 kuuk. irtis.	200 —	Vuod.
S:n „	Seppä O. Pitkänen [15]	6 kuuk. irtis.	180 —	Vuod.
Inarintie, alue	Huvilanomistaja M. Toivonen [16]	3 kuuk. irtis.	30 —	Vuod.

[1]) Maalisk. 7 p. 38 §. — [2]) Tammik. 2 p. 51 §. — [3]) Toukok. 22 p. 54 §. — [4]) Huhtik. 24 p. 49 §. — [5]) Lokak. 16 p. 61 §. — [6]) Huhtik. 10 p. 26 §. — [7]) Huhtik. 10 p. 29 §. — [8]) Maalisk. 13 p. 25 §. — [9]) Huhtik. 14 p. 15 §. — [10]) Kesäk. 26 p. 10 §. — [11]) Toukok. 8 p. 23 §. — [12]) Huhtik. 3 p. 17 §. — [13]) Huhtik. 14 p. 17 §. — [14]) Heinäk. 3 p. 39 §. — [15]) Syysk. 25 p. 22 §. — [16]) Maalisk. 13 p. 65 §.

It. Henrikinkatu, pihamaa	Kauppias J. Tallberg [1]	6 kuuk. irtis.	500	—	Vuod.
Itäinen viertotie, laidunmaa	Huvilanomistaja J. V. Helenius [2]	Kesäksi.	50	—	
Josafatinkatu, kivilouhimon paikka	Kivityöntekijä K. Lähteenmäki [3]	1 kuuk. irtis.	2	—	Kuuk.
Kaartinmaneesi ja kirurginen sairaala, väl. alue	Venäläisen sotaväen rakennustoimikunta [4]	1 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.
Kaivopuisto, kylpy- ja uimalaitos	Herra U. Westerholm y. m. [5]	1916, jouluk. 31	2,000	—	Vuod.
			1914, joul. 31 asti, sitten 3,500: —		
Katajanokka, varastopaikka	Toiminimi Lars Krogius & C:o [6]	1 kuuk. irtis.	22	50	Kuuk.
S:n „	Helsingin rakennusainekauppa osakeyhtiö [7]	1 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n „ n:o 1, länsipuolinen alue	Toiminimi Victor Ek [8]	2 kuuk. irtis.	18	—	Kuuk.
S:n „ „ lisäalue	Hiilentuontiosakeyhtiö [9]	2 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.
Kivelä, palsta litt. A, osa	Arbetets vänner yhdistyksen läntinen haaraosasto [10]	3 kuuk. irtis.	Maksuton.		
S:n sikäläiset ja viereiset viljelykset	Pika-ajuri A. Lindström [11]	Kesäksi.	30	—	
Kortteli n:o 178, alue	Puutavarakauppias A. Heikkilä [12]	2 kuuk. irtis.	24	—	Vuod.
S:n „ 178 „	Pelastusarmeija [13]	6 kuuk. irtis.	37	50	Vuod.
S:n „ 178, varastopaikka	Puutavarakauppias A. Heikkilä [12]	2 kuuk. irtis.	180	—	Vuod.
S:n „ 178, varastopaikka	Rakennusmestari K. Oila [14]	6 kuuk. irtis.	120	—	Vuod.
S:n „ 178, varastopaikka	Asfalttiliike Lemminkäinen [15]	6 kuuk. irtis.	300	—	Vuod.
S:n „ 178, varastopaikka	Rakennusmestari N. Eskola [16]	1913, syysk. 30	240	—	
S:n „ 190, itäpuolinen alue	Hiilentuontiosakeyhtiö [17]	2 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n „ 198, varastopaikka	Rakennusmestari A. Mattsson [18]	1 kuuk. irtis.	320	—	Vuod.
S:n „ 351, kivilouhimon paikk.	Kivityöntekijät Hj. Hakala ja E. Pettersson [19]	2 kuuk. irtis.	1	—	Kuuk.
S:n „ 351, kivilouhimon paikk.	Kivityöntekijä J. Hjelt [20]	2 kuuk. irtis.	1	—	Kuuk.

[1]) Lokak. 16 p. 46 §. — [2]) Huhtik. 3 p. 15 §. — [3]) Elok. 28 p. 47 §. — [4]) Toukok. 2 p. 34 §. — [5]) Jouluk. 27 p. 12 §. — [6]) Kesäk. 19 p. 43 §. — [7]) Kesäk. 26 p. 35 §. — [8]) Heinäk. 31 p. 32 §. — [9]) Heinäk. 24 p. 60 §. — [10]) Huhtik. 17 p. 36 §. — [11]) Kesäk. 26 p. 10 §. — [12]) Maalisk. 13 p. 75 §. — [13]) Heinäk. 24 p. 62 §. — [14]) Toukok. 15 p. 59 §. — [15]) Toukok. 15 p. 60 §. — [16]) Elok. 28 p. 54 §. — [17]) Heinäk. 24 p. 60 §. — [18]) Maalisk. 20 p. 43 §. — [19]) Lokak. 2 p. 71 §. — [20]) Lokak. 9 p. 64 §.

Kortteli n:o 371, kiviloui-himon paikk.	Kivityöntekijä V. Vinter [1]	1 kuuk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n „ 410, varasto-paikka	Helsingin rakennusaine-kauppa osakeyhtiö [2]	2 kuuk. irtis.	240	—	Vuod.
S:n „ 414, varasto-paikka	Liikemies H. Karlström [3]	6 kuuk. irtis.	180	—	Vuod.
S:n „ 419, kulissien säilytyspaikka	Filosofianmaisteri W. E. Liuksiala [4]	6 kuuk. irtis.	60	—	Vuod.
S:n n:o 421, varasto-paikka	Työnjohtaja N. Mikkola [5]	3 kuuk. irtis.	15	—	Kuuk.
S:n „ 436, alue	Vuokraaja A. R. Idström [6]	2 kuuk. irtis.	60	—	Vuod.
S:n „ 448 „	Vuokraaja P. Knopp [7]	2 kuuk. irtis.	100	—	Vuod.
S:n „ 510, laidun-maa	Ajuri O. Eriksson [8]	Kesäksi.	10	—	
Kotkankatu y. m., laidun-maa	Kuorma-ajuri M. Lindberg [9]	Kesäksi.	20	—	
Kottby, tonttipalsta	Maalarimestari E. J. Ruthin perilliset [10]	1918, lokak. 31	200	—	Vuod.
S:n varastopaikka	Huvilanomistaja K. Vuorinen [11]	3 kuuk. irtis.	30	—	Vuod.
Laakso, viljelyspalsta n:o 6	Puutarhuri I. Scholin [12]	1914, jouluk. 31	600	—	Vuod.
S:n „ „ 7			200	—	Vuod.
Laidunpalsta n:o 1	Ajomies N. W. Malmström [13]	Kesäksi.	50	—	
S:n „ 12	Torikauppias M. Nikkanen [14]	Kesäksi.	75	—	
Lapinrinne, varasto-paikka	Leipuri K. G. Salminen [15]	2 kuuk. irtis.	20	—	Kuuk.
Läntinen viertotie, alue	Huvilanomistaja F. Halme [16]	6 kuuk. irtis.	32	75	Vuod.
S:n „ „	Huvilanomistaja A. Kreivilä [16]	6 kuuk. irtis.	14	50	Vuod.
Malmi, alue	Työmiehenvaimo M. Karjalainen [17]	1913, elok. 31	24	—	
Merisatama, varasto-paikka	Uudenmaan osakepankki [18]	1913, kesäk. 30	110	—	
S:n „	Puutavarakauppias J. A. Kauppinen [19]	1 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n „ n:o 8	Toiminimi Karl Forström [20]	6 kuuk. irtis.	750	—	Vuod.

[1]) Lokak. 16 p. 45 §. — [2]) Toukok. 8 p. 39 §. — [3]) Lokak. 2 p. 69 §. — [4]) Helmik. 20 p. 52 §. — [5]) Syysk. 4 p. 43 §. — [6]) Toukok. 29 p. 62 §. — [7]) Toukok. 2 p. 40 §. — [8]) Kesäk. 12 p. 2 §. — [9]) Huhtik. 14 p. 14 §. — [10]) Lokak. 23 p. 30 §. — [11]) Huktik. 24 p. 29 §. — [12]) Jouluk. 4 p. 11 §. — [13]) Toukok. 10 p. 9 §. — [14]) Toukok. 15 p. 62 §. — [15]) Helmik. 27 p. 54 §. — [16]) Heinäk. 31 p. 20 §. — [17]) Kesäk. 5 p. 57 §. — [18]) Toukok. 8 p. 32 §. — [19]) Toukok. 8 p. 33 §. — [20]) Syysk. 25 p. 53 §.

Nybondas, viljelyspalsta n:o 13	Kauppias K. E. Berggren [1]	1 kuuk. irtis.	150	—	Vuod.
Rahapajanranta, varastopaikka	Toiminimi Lars Krogius & C:o [2]	1 kuuk. irtis.	75	—	Kuuk.
S:n „	Toiminimi Victor Ek [3]	1 kuuk. irtis.	7	50	Kuuk.
S:n „	Toiminimi Victor Ek [4]	1 kuuk. irtis.	45	—	Kuuk.
Ruoholahti, varastopaikka n:o 5 a	Aktiebolaget Wilcken & C:o [5]	6 kuuk. irtis.	280	—	Vuod.
Salli, maapalsta	Kauppias J. Tallberg [6]	3 kuuk. irtis.	40	—	Vuod.
S:n „			10	—	Vuod.
S:n, viljelyspalsta n:o 1	Raitiotie-esimies I. Löfgren [7]	1913, syysk. 30	25	—	
S:n „ „ 2	Puutarhuri I. Scholin [8]	1913, lokak. 14	250	—	
	Puutarhuri D. Scholin [9]	1914, jouluk. 31	250	—	Vuod.
Sinivuorenmaa, viljelyksiä	J. K. Nieminen [10]	Kesäksi.	10	—	
S:n alue	Veneentekijä M. Salo [11]	6 kuuk. irtis.	30	—	Kuuk.
	Helsingin kristillinen työväenyhdistys [12]	Kesäksi.	Maksuton.		
S:n „	Helsingin kristillinen työväenyhdistys [13]	6 kuuk. irtis.	Maksuton.		
S:n varastopaikka	Veneentekijä M. Salo [14]	6 kuuk. irtis.	120	—	Vuod.
S:n varastopaikka, lisäalue siihen	Veneentekijä M. Salo [15]	6 kuuk. irtis.	15	—	Kuuk.
Sturekatu, kivilouhimon paikka	Kivityöntekijä K. K. Lahdenmäki [16]	1 kuuk. irtis.	1	—	Kuuk.
S:n „ „	Kivityöntekijä G. Marttinen [17]	1 kuuk. irtis.	1	—	Kuuk.
Sörnäsi, palsta n:o 5	Toiminimi Victor Ek [18]	6 kuuk. irtis.	2,520	—	Vuod.
S:n „ „ 16		1 kuuk. irtis.	154	—	Vuod.
S:n varastopaikka	Puutavarakauppias J. A. Jansson [19]	6 kuuk. irtis.	500	—	Vuod.
S:n „	Tampereen sementti- ja rautabetoniosakeyhtiö [20]	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
S:n „	Työnjohtaja V. Polskij [21]	6 kuuk. irtis.	125	—	Vuod.
Sörnäsin rantatie, alue	Osakeyhtiö Suomalainen luistinrata [22]	6 kuuk. irtis.	50	—	Vuod.
S:n „ „	Suomen kalkkiosakeyhtiö [23]	6 kuuk. irtis.	1,000	—	Vuod.

[1]) Helmik. 13 p. 26 §. — [2]) Kesäk. 19 p. 39 §. — [3]) Heinäk. 3 p. 28 §. — [4]) Marrask. 20 p. 71 §. — [5]) Heinäk. 24 p. 54 §. — [6]) Syysk. 11 p. 15 §. — [7]) Toukok. 29 p. 37 §. — [8]) Maalisk. 7 p. 16 §. — [9]) Jouluk. 4 p. 11 §. — [10]) Kesäk. 26 p. 10 §. — [11]) Toukok. 29 p. 73 §. — [12]) Kesäk. 19 p. 23 §. — [13]) Syysk. 25 p. 36 §. — [14]) Heinäk. 24 p. 55 §. — [15]) Elok. 14 p. 36 §. — [16]) Helmik. 6 p. 26 §. — [17]) Helmik. 6 p. 47 §. — [18]) Syysk. 11 p. 41 §. — [19]) Lokak. 9 p. 23 §. — [20]) Lokak. 23 p. 36 §. — [21]) Jouluk. 18 p. 53 §. — [22]) Maalisk. 20 p. 41 §. — [23]) Maalisk. 27 p. 56 §.

Sörnäsin rantatie, varastopaikka	Kauppias K. Öhman [1]	6 kuuk. irtis.	90	—	Vuod.
S:n „ varastopaikka	Kuluttajain hiilentuonti-konttori [2]	3 kuuk. irtis.	35	—	Kuuk.
Toivo, asuntopalsta	Leskirouva W. Grashoff [3]	6 kuuk. irtis.	400	—	Vuod.
S:n viljelyspalstalitt. B	Puutarhuri S. Bikoff [4]	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
Toukola, alue	Työmies S. Koivumäki [5]	1913, jouluk. 31	15	—	
Ursinin kallio, uimalaitos	Helsingin uimaseura [6]	Kesäksi.	Maksuton.		
Vallila, kivilouhimon paikka	Kivityöntekijä A. Ikonen [7]	3 kuuk. irtis.	1	—	Kuuk.
Åggelby, laidunmaa	Herra A. Krabbe-Rosqvist [8]	Kesäksi.	50	—	

Hyväksyttyjä takuusitoumuksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 27 vuokrasopimuksista annettua takuusitoumusta.

Hyväksyttyjä rakennuspiirustuksia.

Kaikkiaan 61 tapauksessa hyväksyttiin kaupungin maille hankkeissa olevain uusien rakennusten tahi niillä ennestään oleviin rakennuksiin tehtäväin muutosten piirustukset.

Toimitettuja katselmuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 93 tiluksella sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi.

Myönnetty vapaampi käyttöoikeus vuokratiluksiin.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari seuraaville henkilöille oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa hallintaoikeuden alempana mainittuihin vuokratiluksiin:

talonomistaja A. R. Östermanille [9] Humaliston huvilapalstaan n:o 19;

huvilanomistaja K. A. Nääsille [10] Merholman palstaan n:o 2; sekä

kultaseppä F. Timperille [11] Meilansin huvilapalstaan n:o 8.

Virvokejuomavaunujen, myyntikojujen y. m. paikat.

Huutokaupan toimitettuaan myönsi [12] rahatoimikamari 20 henkilölle kaikkiaan 30,014 markan maksusta oikeuden tarkoitukseen määrätyillä kahdellakymmenellä paikalla yhden vuoden aikana vaunuista myydä virvokejuomia, hedelmiä, jäätelöä y. m. Viidelle henkilölle [13] myönnettiin oikeus yhden vuoden aikana eri paikkoihin asettaa kaikkiaan 10 virvokejuomain, hedelmäin y. m. myyntivaunua 50 markan maksusta kunkin; 2 henkilöä [14] sai samanlaisen oikeuden, toinen 38 markan ja toinen 28 markan viikkomaksusta. Yksi henkilö [15] oikeutettiin yhden vuoden aikana pitämään 2 jäätelön myyntivaunua,

---

[1]) Toukok. 22 p. 32 §. — [2]) Elok. 28 p. 43 §. — [3]) Syysk. 11 p. 43 §. — [4]) Helmik. 13 p. 47 §. — [5]) Maalisk. 27 p. 17 §. — [6]) Elok. 7 p. 27 §. — [7]) Helmik. 6 p. 46 §. — [8]) Toukok. 10 p. 10 §. — [9]) Heinäk. 10 p. 40 §. — [10]) Marrask. 6 p. 45 §. — [11]) Marrask. 27 p. 51 §. — [12]) Maalisk. 26 p. 1 §. — [13]) Maalisk. 13 p. 62 §, maalisk. 27 p. 53 §, huhtik. 3 p. 48 ja 57 § sekä huhtik. 10 p. 27 §. — [14]) Elok. 14 p. 18 §. — [15]) Maalisk. 13 p. 26 §.

kumpaisenkin 100 markan maksusta, ja 1 henkilö [1]) sai oikeuden 200 markan maksusta yhdeksi vuodeksi asettaa virvokejuomain myyntikioskin sekä 1 henkilö [2]) oikeuden 150 markan vuosimaksusta Ruoholahdenrantaan sijoittaa kioskin, jossa matkustavaa yleisöä palveltaisiin ottamalla säilöön erinäistä pikkutavaraa sekä tarjoilemalla virvokejuomia y. m. Edelleen oikeutettiin 62 henkilöä [3]) 25 markan maksusta kukin ja 6 henkilöä [4]) maksutta eri paikkoihin asettamaan kahvin, virvokejuomain y. m. myyntikojuja. Kolmelle henkilölle [5]) luovutettiin kaikkiaan 12 paikkaa 5 markan kuukausimaksusta kukin makkarain myymiseksi vaunuista öiseen aikaan.

Heinäntekooikeus.

Oikeus heinäntekoon kesällä 1913 eräillä kaupungin mailla luovutettiin [6]) 3 henkilölle yhteensä 47 markan maksusta.

Lupa puistojen y. m. käyttämiseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari erinäisille yhdistyksille luvan määrättyinä päivinä vuoden varrella käyttää Hakasalmen ja Hesperian puistoa [7]), Eläintarhan [8]) ja Kaisaniemen [9]) urheilukenttiä, Kyläsaarta [10]), Eläintarhan Mäntymäkeä [11]) sekä Haapaniemen urheilukenttää [12]) urheilukilpailuihin, juhliin, kansanhuveihin y. m.

Huoneuksien vuokraus.

Rahatoimikamari antoi vuokralle seuraavat huoneukset:

seurahuoneen aktiebolaget Societetshuset yhtiölle [13]) marraskuun 1 päivään asti muutoin samoin ehdoin kuin aikaisemminkin, paitsi että vuokra syys- ja lokakuulta määrättiin 1,000 markaksi kuukaudessa;

n. s. Sofiasalin ynnä eräät muut seurahuoneen huoneet aktiebolaget Societetshuset yhtiölle [14]) marraskuun 1 päivästä 1913 kesäkuun 1 päivään 1914 2,750 markan vuokrasta;

erään asuinrakennuksen ulkohuoneineen Nybondaksen talosta suutari O. Liukkoselle [15]) 1915 vuoden loppuun 15 markan kuukausivuokrasta;

erään asuinhuoneiston Nybondaksen talosta työmies K. V. Heleniukselle [16]) 15 markan kuukausivuokrasta;

yhden huoneen Hakaniementorin kauppahallista Helsingin telefoniyhdistykselle [17]) 360 markan vuosivuokrasta; sekä

erään makasiinirakennuksen It. Henrikinkadun varrella olevalta

---

[1]) Huhtik. 3 p. 57 §. — [2]) Huhtik. 21 p. 2 §. — [3]) Huhtik. 10 p. 25 §, toukok. 2 p. 4 §, toukok. 22 p. 30 §, toukok. 29 p. 39 ja 41 § sekä heinäk. 3 p. 13 §. — [4]) Toukok. 2 p. 4 §. — [5]) Huhtik. 28 p. 1 §, toukok. 22 p. 68 § ja elok. 7 p. 17 §. — [6]) Toukok. 10 p. 11 § sekä kesäk. 5 p. 28 ja 62 §. — [7]) Maalisk. 27 p. 16 §, huhtik. 3 p. 58 §, kesäk. 12 p. 83 § ja heinäk. 17 p. 35 §. — [8]) Huhtik. 3 p. 56 §, huhtik. 24 p. 50 § ja toukok. 22 p. 64 §. — [9]) Huhtik. 24 p. 46 §, toukok. 8 p. 36 §, kesäk. 12 p. 83 § ja heinäk. 31 p. 11 §. — [10]) Huhtik. 3 p. 58 §, heinäk. 17 p. 39 § ja elok. 21 p. 39 §. — [11]) Maalisk. 7 p. 37 § ja huhtik. 3 p. 49 §. — [12]) Kesäk. 12 p. 83 §. — [13]) Toukok. 8 p. 44 §. — [14]) Elok. 7 p. 50 §. — [15]) Kesäk. 12 p. 89 §. — [16]) Heinäk. 3 p. 14 §. — [17]) Lokak. 16 p. 34 §.

entisen kaasulaitoksen tontilta kauppias J. Tallbergille [1]) 500 markan vuosivuokrasta.

Kauppahallit.

Vuokria kaupungin kauppahallien myymälöistä ja kellareista kertyi vuoden varrella kaikkiaan 86,750 markkaa 73 penniä.

Kaupungin uimahuoneiden vuokraus.

Oikeudet kesällä 1913 kantaa maksut Haapaniemen rannassa sekä Ruoholahden ja Humallahden partaalla olevain kaupungin uimahuoneiden käyttämisestä annettiin [2]), huutokaupan toimitettua, määrätyin ehdoin 2 henkilölle yhteensä 1,042 markan maksusta.

Oikeus kalaveteen.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [3]) rahatoimikamari Seurasaaren ulkoilmamuseolle yksinomaisen oikeuden museon käytettävänä olevan rantaosan viereiseen kalaveteen, kuitenkin sillä ehdolla että museo merkitsee rantaosansa alueen rajoja osottavilla tangoilla.

Lupa jäiden ottoon.

Luvan Vantaanjoessa pitää jäärataa jäiden ottoa varten myönsi rahatoimikamari talveksi 1912—1913 merimies A. Lindholmille [4]) 40 markan maksusta sekä talveksi 1913—1914 Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdasosakeyhtiölle [5]) 100 markan ja merimies Lindholmille [6]) 40 markan maksusta.

Lupa sijoittaa kääntörana Hietalahdenrantaan.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [7]) rahatoimikamari aktiebolaget Ekö fabriker och ångsåg yhtiölle eräillä ehdoilla luvan asettaa Hietalahdenrantaan sähkövoimalla käyvän kääntöranan tiilien purkausta varten.

Lupa asettaa rana Ruoholahdenrantaan.

Niinikään myönsi [8]) rahatoimikamari tehtailija G. Björkströmille eräin ehdoin luvan asettaa Ruoholahdenrantaan ranan hiekan ja kalkin purkausta varten.

Lupa laskea lauhdutusvesijohto Sörnäsin rantatien alle.

Edelleen myönsi [9]) rahatoimikamari Paraisten kalkkivuori osakeyhtiölle eräin ehdoin luvan laskea lauhdutusvesijohdon Sörnäsin rantatien alle.

Lupa rakentaa kioski Kaivopuistoon.

Lisäksi myönsi [10]) rahatoimikamari Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitoksen vuokraajille luvan rakentaa miesten uimahuoneen vierelle mainittuun puistoon lippujen myyntikioskin.

Lupa kaapelien sijoittamiseen.

Tehdyn anomuksen johdosta oikeutti [11]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistyksen laskemaan puhelinkaapelin Kappeliesplanadiin.

Niinikään myönsi [12]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistykselle luvan laskea maakaapelin Topeliuskadun n:o 9:stä Topeliusesplanadin poikki, kuitenkin sillä ehdolla että kaapeli laskettiin vähintään 75 sm alemmaksi vastaista istutustasoa.

Lupa laskea puhelinkaapelin sementtika-

Edelleen myönsi [13]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistykselle eräin ehdoin luvan laskea puhelinkaapelin sementtikanavia

[1]) Lokak. 16 p. 46 §. — [2]) Toukok. 22 p. 29 §. — [3]) Kesäk. 26 p. 25 §. — [4]) Tammik. 9 p. 38 §. — [5]) Lokak. 9 p. 66 §. — [6]) Jouluk. 18 p. 37 §. — [7]) Maalisk. 7 p. 35 §. — [8]) Kesäk. 5 p. 46 §. — [9]) Toukok. 29 p. 59 §. — [10]) Toukok. 29 p. 74 §. — [11]) Toukok. 15 p. 70 §. — [12]) Lokak. 16 p. 43 §. — [13]) Toukok. 2 p. 39 §.

nava jalkakäytäviin.

Museo- ja Cygnæuskadun, Läntisen viertotien, Korkeavuoren- ja Tarkka-ampujakadun sekä Uudenkirkonrinteen jalkakäytäviin.

Lupa laskea sementtiputki.

Lisäksi myönsi [1]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistykselle luvan laskea sementtiputken Läntisen viertotien talon n:o 44 viereisen jalkakäytävän alle ja sieltä pitkin Meilanskatua Topeliuskadulle, kuitenkin sillä ehdolla että tarpeelliset ylikäytävät laitettiin työn tekeillä ollessa.

Lupa puhelinautomaatin sijoittamiseen.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [2]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistykselle luvan asettaa puhelinautomaatin Aurorakadun ja Läntisen viertotien risteykseen.

Lupa luistinratain laittamiseen.

Niinikään myönsi rahatoimikamari osakeyhtiö Suomalaiselle luistinradalle [3]) ja Helsingfors skridskoklubb nimiselle klubille [4]) luvan talvena 1913—14 laittaa luistinratoja, edelliselle Kaisaniemenlahteen ja jälkimäiselle Kaisaniemenpuiston tenniskentille.

Lausunto anomuksesta saada lupa puhelinlinjan johtamiseen kaupungin maiden poikki.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi Suomen lennätinlaitoksen päällikön läänin kuvernöörille tekemän anomuksen johdosta, että ryhdyttäisiin sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että Helsingin ja Pietarin välille rakenteilla olevan puhelinlinjan kävisi esteettömästi johtaminen Helsingin kaupungin maiden poikki, päätti [5]) rahatoimikamari ilmoittaa, että kamari, yhtyen rakennuskonttorin asiasta antamaan lausuntoon, oli katsonut käyvän myöntäminen luvan laitoksen teettämiseen, mikäli kaupungin aluetta koski, sillä ehdolla että johtoa varten tarpeelliset patsaat asetettiin rakennuskonttorin osotuksen mukaan sekä työtä varten tarpeellinen puiden oksiminen kaupungin mailla toimitettiin kaupungin metsänvartijain osotuksen mukaan.

3. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Kaivopuiston ajoliikenne.

Sen johdosta että kaupungin yleisten töiden hallitus oli rahatoimikamarille tehnyt esityksen automobiilien kulkunopeuden vähentämisestä niiden kulkiessa Kaivopuistossa, päätti [6]) kamari maistraatilta anoa annettavaksi määräystä, että koko Kaivopuiston alueella saa kulkea ainoastaan hiljaista vauhtia käyttäen sekä että kello 12:sta päivällä kello 8 asti illalla pidetään suljettuna kaivohuoneelta kylpylaitokseen johtava puiston Ison lehtotien osa.

Kirjelmässä heinäkuun 19 päivältä ilmoitti [7]) maistraatti päättäneensä antaa elokuun 1 päivästä lähtien noudatettavaksi määräykset, että ajoneuvot, mitä laatua lienevätkin, saavat koko Kaivo-

[1]) Marrask. 20 p. 68 §. — [2]) Elok. 28 p. 46 §. — [3]) Elok. 14 p. 35 §. — [4]) Marrask. 20 p. 78 §. — [5]) Syysk. 18 p. 21 §. — [6]) Kesäk. 19 p. 46 §. — [7]) Heinäk. 24 p. 72 §.

puiston alueella kulkea ainoastaan verkalleen, s. o. enintään 10 kilometrin nopeudella tunnissa, sekä että kaivohuoneelta Kaivopuistoon johtava Ison Kaivopuistontien osa on suljettuna kaikelta ajoliikenteeltä kello 12:sta päivällä kello 9:ään illalla.

Lupa tonttien yhteenrakentamiseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari seuraaville henkilöille luvan yhteenrakentaa alempana mainitut tontit:

rakennusmestari K. Lappalaiselle [1]) Vanajantien varrella korttelissa n:o 539 olevat tontit n:ot 5 ja 7;

rakennusmestarinvaimo M. Mikkolalle [2]) Vanajantien varrella korttelissa n:o 538 olevat tontit n:ot 4 ja 6; sekä

leskirouva M. Bastmanille [3]) Toukolan rantakorttelissa olevat tontit n:ot 2 b ja 3.

Tontin rakennusajan pitennys.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [4]) rahatoimikamari kirvesmies K. A. Henrikssonille vuoden pitennettyä aikaa Suvantotien varrella korttelissa n:o 546 olevan tontin n:o 8 rakennuttamiseen.

Isännöitsijän asettaminen seurahuonetta varten.

Seurahuoneen isännöitsijäksi otti [5]) rahatoimikamari toistaiseksi, syyskuun 1 päivästä lukien, arkkitehti A. Nybergin 100 markan kuukausipalkkiosta.

Päällysmiehen asettaminen Åggelbyn kartanoa ja Nybondaksen taloa varten.

Åggelbyn kartanon ja Nybondaksen talon päällysmieheksi insinööri T. Öllerin sijaan, jonka rahatoimikamari siitä toimesta vapautti [6]), otti [6]) kamari toistaiseksi rahatoimikonttorin ylimääräisen virkamiehen P. Björkin, heinäkuun 1 päivästä lukien, 500 markan vuosipalkkiosta.

Vartijan asettaminen Kyläsaaren uimahuoneelle.

Kaupungin poliisimestarin esityksestä päätti [7]) rahatoimikamari asettaa Kyläsaaren uimahuoneelle vartijan, jolle maksettaisiin korvausta 50 markkaa kuukaudessa ja joka sen ohessa oikeutettiin kultakin uimahuonetta käyttävältä 15 vuotta vanhemmalta henkilöltä kantamaan 5 pennin maksu.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Ylimääräiset tarkastusmiehet.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi tarkastusmiehiksi kuluvaksi vuodeksi valittiin [8]) herrat Gripenberg ja Wasastjerna.

Obligatsionien arvonta.

Helsingin kaupungin obligatsionilainoihin kuuluvia obligatsioneja arvottaessa joutuivat [9]) lunastettaviksi seuraavat numerot:

---

[1]) Toukok. 29 p. 64 §. — [2]) Lokak. 2 p. 64 §. — [3]) Lokak. 30 p. 52 §. — [4]) Kesäk. 19 p. 16 §. — [5]) Elok. 14 p. 41 §. — [6]) Heinäk. 3 p. 33 §. — [7]) Heinäk. 17 p. 40 §. — [8]) Tammik. 2 p. 23 §. — [9]) Helmik. 6 p. 32 §, kesäk. 5 p. 58 § ja marrask. 6 p. 54 §.

5 %:n lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 1,000 markkaa, n:ot 9, 35, 41, 78, 95, 155, 234, 260, 354, 384, 404, 436, 464, 486 ja 499.
„ „ B à 500 „ „ 84, 183, 255, 366, 376, 399, 402, 470, 477, 484, 487, 549, 560, 575, 576, 649, 668, 700, 751, 768, 813, 821, 826, 870, 901, 938, 976, 1014, 1096, 1098, 1113, 1118, 1124, 1139, 1140, 1141, 1178, 1203, 1217, 1222, 1273, 1313, 1384, 1434, 1462 ja 1463.
„ „ C à 200 „ „ 12, 66, 69, 81, 161, 200, 207, 209, 210, 312, 313, 329, 342, 407, 448, 474, 476, 560, 561, 590, 611, 684, 685, 795, 855, 911, 915, 933, 939, 945, 973, 998, 1023, 1024, 1037, 1042, 1053, 1058, 1111, 1143, 1225 ja 1248.

4 1/2 %:n lainaa vuodelta 1882 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 3,000 markkaa, n:ot 6, 18, 31, 72, 95, 104, 107, 117 ja 143.
„ „ B à 1,000 „ „ 2, 30, 50, 59, 75, 178, 211, 224, 229, 237, 264, 265, 289, 303, 308, 343, 403, 416, 417, 429, 459, 460, 462, 470, 493, 498, 519, 546, 613, 616, 632, 634, 657, 659, 671, 677, 678, 685 ja 696.
„ „ C à 500 „ „ 60, 100, 113, 128, 139, 141, 176, 220, 240, 247, 284, 294, 302, 318, 322, 329, 392, 404, 424, 456, 457, 484, 510, 521, 542, 556, 572, 582, 592, 595, 637, 643, 669, 671, 686, 701, 708, 711, 726, 729, 764 ja 797.

4 1/2 %:n lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 219, 248 ja 260.
„ „ B à 1,000 „ „ 209, 517, 557, 600, 617, 1059, 1070, 1127, 1199, 1236, 1273, 1398 ja 1478.
„ „ C à 500 „ „ 38, 66, 72, 138, 320, 363, 390, 499, 511, 589, 648, 725, 1193, 1283, 1333, 1386, 1400, 1517, 1647, 1698, 1749 ja 1776.

3 1/2 %:n lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 73, 98 ja 153.
„ „ B à 2,000 „ „ 195, 202 ja 450.
„ „ C à 1,000 „ „ 76, 427, 482, 492, 505 ja 570.
„ „ D à 500 „ „ 695, 711, 739, 950, 1153 ja 1154.

4 %:n lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. B à 2,000 markkaa, n:ot 211, 253, 398, 479, 510 ja 602.
„ „ C à 1,000 „ „ 756, 888, 994, 1077, 1112 ja 1171.
„ „ D à 500 „ „ 1342, 1364, 1366, 1455, 1842, 1854, 1923, 1994, 2136, 2140, 2235 ja 2378.

4 %:n lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 2 päivänä):

à 500 markkaa, n:ot 388, 432, 434, 439, 536, 764, 1048, 1058, 1180, 1197, 1222, 1286, 1533, 1838, 1979, 2040, 2179, 2322, 2678, 2735, 2916, 3025, 3095, 3191, 3722, 3996, 4146, 4294, 4583, 4725, 4780, 4801, 4840, 4853, 4883, 4897, 5248, 5323, 5587, 5667, 5833, 5981, 6312, 6570, 6627, 6634, 6708, 7043, 7236, 7360, 7386, 7566, 7723, 7774, 7884, 8129, 8606, 8675, 8760, 8793, 8857, 8867, 8878, 9139, 9151, 9215, 9229, 9685, 9801, 9892, 9904, 9997, 10207, 10282, 10299, 10531, 10561, 10572, 10873, 10996, 11091, 11104, 11330, 11477, 11482, 11520, 11538, 11679, 11694, 11847, 11939, 12138, 12177, 12358, 13030, 13033, 13092, 13119, 13128, 13153, 13593, 13598, 13869, 13907, 13966, 13993, 14000, 14063, 14116, 14119, 14224, 14567, 14597, 14800, 15055, 15306, 15578 ja 15749.

Lisämaksu oikeudesta kellarikerroksen sisustamiseen asuinhuoneiksi.

Sen lisämaksun, mikä Familjebyggnadsaktiebolaget nimisen yhtiön oli kaupungille suoritettava oikeudesta laittaa asuinhuoneita Pietarinkadun varrella korttelissa n:o 180 olevalle tontille n:o 19 rakennetun asuintalon alakerrokseen, määräsi [1]) rahatoimikamari 2,721 markaksi.

Apulaisen ottaminen rahatoimikamarin notaarille.

Rahatoimikamarin notaarin apulaiseksi otti [2]) kamari toistaiseksi, syyskuun 1 päivästä lukien, varatuomari F. Mörtengrenin 250 markan kuukausipalkalla.

[1]) Heinäk. 31 p. 17 §. — [2]) Elok. 28 p. 56 §.

A. F. Laurellin stipendirahaston koron käyttäminen.

Axel Fredrik Laurellin stipendirahaston käytettävänä oleva korkomäärä, 100 markkaa, jaettiin [1]) ruotsalaisen ja suomalaisen tyttökoulun kesken.

Kunnallisen uimahallin rakennusrahasto.

Sittenkun pankinjohtaja A. Lundqvist y. m. olivat kaupunginvaltuustolle luovuttaneet 10,000 markkaa avustukseksi kunnallisen uimahallin rakennuttamiseksi tänne sekä varat oli lähetetty rahatoimikamariin, päätti [2]) kamari ne talletettavaksi pankkiin ja rahatoimikonttorin toimesta hoidettavaksi kaupungille edullisimmalla tavalla.

Maanvuokramaksujen tileistä poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin [3]) kertymättömiä maanvuokra- ja tilapäismaksuja tileistä yhteensä 4,246 markkaa 89 penniä.

Liikennemaksujen tileistä poisto.

Liikennekonttorin esitysten johdosta päätti [4]) rahatoimikamari 1907, 1912 ja 1913 vuoden tileistä poistettavaksi maksunpanoeriä yhteensä 6,284 markkaa 16 penniä.

Liikennemaksujen palautus.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi [5]) rahatoimikamari suoritettuja liikennemaksuja palautettavaksi kaikkiaan 381 markkaa 51 penniä.

Satamamaksujen ja makasiininvuokran palautus.

Niinikään myönsi rahatoimikamari palautettavaksi suoritettuja satamamaksuja [6]) 100 markkaa 50 penniä ja suoritettua makasiininvuokraa [7]) 557 markkaa 18 penniä.

Henkilökohtaisten vaivaismaksujen poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin [8]) suorittamattomia henkilökohtaisia vaivaismaksuja 1910—12 vuoden tileistä kaikkiaan 11,420 markkaa 50 penniä.

Koiraveron tileistä poisto.

Niinikään poistettiin [9]) tileistä kertymätöntä koiraveroa kaikkiaan 3,120 markkaa.

Puhtaanapitomaksujen tileistä poisto.

Samaten poistettiin [10]) tileistä suorittamattomia puhtaanapitomaksuja kaikkiaan 1,801 markkaa 3 penniä.

Vahingonkorvauksia tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä myönsi rahatoimikamari seuraaville henkilöille, jotka kaupungin työssä olivat tapaturman johdosta saaneet ruumiinvamman, vuotuista vahingonkorvausta alempana mainitut määrät, nimittäin: työmies J. F. Lehtoselle [11]) 108 markkaa, työmies M. Saariselle [12]) 43 markkaa 20 penniä, työmies J. R. Joelle [13]) 30 markkaa, työmies N. Lydmanille [14]) 25 mark-

[1]) Huhtik. 14 p. 6 §. — [2]) Jouluk. 4 p. 24 §. — [3]) Tammik. 2 p. 61 §, tammik. 30 p. 42 §, helmik. 6 p. 52 § ja jouluk. 11 p. 40 §. — [4]) Maalisk. 27 p. 49 §, toukok. 22 p. 38 §, syysk. 4 p. 41 §, lokak. 30 p. 33 §, marrask. 27 p. 52 § ja jouluk. 18 p. 46 §. — [5]) Huhtik. 14 p. 21 §, toukok. 15 p. 58 §, kesäk. 26 p. 30 §, syysk. 18 p. 65 §, marrask. 6 p. 18 §, jouluk. 4 p. 66 § ja jouluk. 18 p. 46 §. — [6]) Toukok. 10 p. 8 § ja heinäk. 31 p. 18 §. — [7]) Maalisk. 27 p. 55 §. — [8]) Tammik. 9 p. 46 § ja jouluk. 27 p. 32 §. — [9]) Tammik. 16 p. 62 §, tammik. 30 p. 42 §, maalisk. 13 p. 68 §, toukok. 8 p. 46 §, toukok. 15 p. 63 §, elok. 21 p. 15 §, elok. 28 p. 48 § ja lokak. 30 p. 39 §. — [10]) Tammik. 30 p. 42 §. — [11]) Tammik. 9 p. 48 §. — [12]) Toukok. 22 p. 53 §. — [13]) Heinäk. 3 p. 45 §. — [14]) Heinäk. 3 p. 46 §.

kaa, työmies K. V. Koskiselle [1]) 172 markkaa 80 penniä, työmies M. Salmelle [2]) 22 markkaa, työmies K. F. Nyqvistille [3]) 20 markkaa 60 penniä, työmies J. Saloselle [4]) 34 markkaa 56 penniä ja työmies K. Koivuniemelle [5]) 43 markkaa 20 penniä.

Samanlaisesta syystä myönnettiin työmies A. J. Qvickille [6]) 231 markan 60 pennin apuraha kesäkuun 17 päivän 1913 ja tammikuun 1 päivän 1914 väliseltä ajalta sekä työmies J. K. Alholle [7]) 150 markkaa ja työmies A. Heinoselle [8]) 125 markkaa kerta kaikkiaan.

Matka-apuraha lastenhoidontarkastaja I. Gordielle.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi [9]) rahatoimikamari vaivaishoitohallituksen lastenhoidontarkastajalle, ent. kuvernöörille I. Gordielle 500 markan matka-apurahan suodakseen hänelle tilaisuuden Hannoverin, Hampurin, Kööpenhaminan ja Malmön kaupungeissa ottaa osaa n. s. kansainvälisiin lastenhoitokursseihin.

Matka-apuraha tilastokonttorin johtajalle H. Dalströmille.

Niinikään myönsi [10]) rahatoimikamari kaupungin tilastokonttorin johtajalle, filosofianmaisteri H. Dalströmille 450 markan matka-apurahan Tukholmaan tehtävää opintomatkaa varten.

C. Muut asiat.

Vakuusasiakirjain tarkastus.

Kaupungin vakuusasiakirjoja tarkastaessaan päätti [11]) rahatoimikamari erinäisissä tapauksissa ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin oikeuden säilyttämiseksi.

Hyväksyttyjä takuusitoumuksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 7 takuusitoumusta myytyjen tonttien kauppahinnan maksamisesta.

Rakentamattoman tontin oikeudellinen myyntipaikka.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 25 päivänä oli evännyt professori Y. Jahnssonin anomuksen hänen Hernesaarenkadun varrella korttelissa n:o 122 omistamansa tontin n:o 17 rakennusajan pitentämisestä ja, sen johdosta ettei tonttia ollut säädetyn ajan kuluessa rakennettu, jättänyt maistraatin toimeksi menetellä asiassa kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräysten mukaan, sekä rahatoimikamari oli maistraatilta anonut, että maistraatti julkisella huutokaupalla möisi mainitun tontin omistajansa hyväksi, mutta maistraatti oli toukokuun 17 päivänä antamallaan päätöksellä määrännyt mainitun myynnin rahatoimikamarin toimitettavaksi, oli kamari maistraatin päätöksestä valittanut läänin kuvernöörille, minkä jälkeen lääninhallitus oli

[1]) Heinäk. 31 p. 30 §. — [2]) Elok. 21 p. 36 §. — [3]) Syysk. 18 p. 64 §. — [4]) Marrask. 6 p. 28 §. — [5]) Jouluk. 27 p. 34 §. — [6]) Lokak. 30 p. 51 §. — [7]) Syysk. 4 p. 36 §. — [8]) Jouluk. 4 p. 17 §. — [9]) Elok. 14 p. 25 §. — [10]) Syysk. 4 p. 31 §. — [11]) Heinäk. 2 p. 1 §, heinäk. 16 p. 1 §, jouluk. 13 p. 1 § ja jouluk. 20 p. 1 §.

heinäkuun 30 päivänä antamallaan päätöksellä hylännyt kamarin asiasta tekemän valituksen.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) rahatoimikamari tyytyä lääninhallituksen päätökseen.

Läntisen viertotien kunnossapito.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä päätti [2]) rahatoimikamari, että kaupunki ottaisi huolekseen Läntisen viertotien vastaisen kunnossapidon samojen periaatteiden mukaan, joita kamari oli soveltanut ottaessaan eräille taloille kuuluvain Itäisen viertotien osain kunnossapidon kaupungin huoleksi, ja tuli hallituksen kamariin antaa kustannusarvio mainitusta kunnossapidosta.

Ylimääräisen apulaissihteerin ja notaarin ottaminen rahatoimikamariin.

Ylimääräiseksi apulaissihteeriksi rahatoimikamariin otti [3]) kamari varatuomari W. O. Beckerin, tammikuun 1 päivästä toistaiseksi, ei kuitenkaan kuluvan vuoden loppua kauemmaksi.

Peruutettuaan [4]) varatuomari Beckerille annetun virantoimitusmääräyksen otti [5]) kamari toistaiseksi notaarinsa, varatuomari K. Furuhjelmin ylimääräiseksi apulaissihteeriksi sekä apulaisnotaarin, varatuomari F. Mörtengrenin notaariksi.

Rahatoimikamarin virkain avonaiseksi julistaminen ja hoitaminen.

Samalla kun rahatoimikamari julisti [6]) vastikään perustetut kamarin apulaissihteerin-, asiamiehen- ja pöytäkirjurinvirat [7]) avonaisina haettaviksi, päätti [6]) kamari kaupunginvaltuustolle esittää, että kamarin niinikään vastaperustettuun notaarinvirkaan [7]), sitä avonaiseksi julistamatta, valittaisiin notaari, varatuomari K. Furuhjelm.

Samalla määrättiin varatuomari Furuhjelm tammikuun 1 päivästä 1914 toistaiseksi hoitamaan viimeksi mainittua virkaa sekä varatuomari F. Mörtengren samasta ajankohdasta niinikään toistaiseksi hoitamaan asiamiehen- ja pöytäkirjurinvirkoja.

Suomenkielisten pöytäkirjanotteiden antaminen.

Rahatoimikamarin sihteerin ehdotuksesta päätti kamari [8]), että asianomaisten pyytäessä suomenkielisiä otteita kamarin pöytäkirjasta on ote kirjotettava ruotsiksi ja suomeksi rinnakkaispalstoille.

Rahatoimikonttorin aukioloaika muutettu.

Rahatoimikonttorin esityksestä päätti [9]) rahatoimikamari 1914 vuoden alusta määrätä konttorin pidettäväksi yleisölle avoinna klo 1/2 11—3 sekä kruunun- ja kunnallisverojen kannanta-aikoina klo 10—3 ja 6—7.

Kunnalliskertomuksen toimittajan ottaminen.

Kaupungin kunnalliskertomusten I ja II osaston laatimisen vuosilta 1909—15 [10]) antoi [11]) rahatoimikamari ent. senaattorin C. J. Timgrenin tehtäväksi.

Tilastokonttorin julkaisut.

Tilastokonttorin esityksen että konttori oikeutettaisiin vastedes itse määräämään, kuinka suuret painokset sen julkaisuja on otettava, rahatoimikamari hyväksyi [12]).

---

[1]) Elok. 21 p. 19 §. — [2]) Lokak. 16 p. 40 §. — [3]) Tammik. 2 p. 30 §. — [4]) Lokak. 23 p. 1 §. — [5]) Lokak. 30 p. 71 §. — [6]) Jouluk. 27 p. 14 §. — [7]) Ks. tätä kert. siv. 193 ja seur. — [8]) Syysk. 11 p. 50 §. — [9]) Syysk. 25 p. 65 §. — [10]) Ks. tätä kert. siv. 96 ja 97. — [11]) Tammik. 30 p. 31 §. — [12]) Lokak. 16 p. 44 §.

Jäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen valitsi [1]) rahatoimikamari herra Wasastjernan ja hänen varamiehekseen herra Stjernvallin. Jäsenen vaali kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Edelleen valitsi [2]) rahatoimikamari jäseneksi kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen herra Hertzbergin ja hänen varamiehekseen herra Heimbürgerin. Jäsenen vaali kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen.

Jäseneksi hiljattain perustettuun sosialilautakuntaan [3]) valitsi [4]) rahatoimikamari herra Heimbürgerin ja hänen varamiehekseen herra Wasastjernan. Jäsenen vaali sosialilautakuntaan.

---

[1]) Tammik. 2 p. 28 §. — [2]) Tammik. 2 p. 28 § ja tammik. 30 p. 21 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 200 ja seur. — [4]) Toukok. 15 p. 67 §.

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1913 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Maksunpano.

Liikennekonttorin maksettavaksi panemain, kaupungille tulevain maksujen koko määrä vuodelta 1913 oli Smk 1,273,511: 16 1912 vuoden määrän Smk:n 1,270,808: 61 sijasta, joten lisäännys oli Smk 2,702: 55. Tästä lisäännyksestä oli tuulaakia Smk 2,232: 99, makasiininvuokraa Smk 656: 46 sekä työpalkkoja Smk 4,358: 91. Liikennemaksut olivat vähentyneet Smk 4,223: 39 ja mittausmaksut Smk 322: 42.

Liikennemaksujen väheneminen johtui siitä, että talvipurjehduskauden aikana myönnetty alennus oli vuonna 1913 Smk 117,706: 69 edellisen vuoden määrän Smk:n 74,891: 34 sijasta. Vuonna 1913 jatkui laivaliikettä vuoden umpeen, jota vastoin satama edellisenä vuonna oli suljettuna 2 kuukautta ja 20 päivää. Erotus, Smk 42,815: 35, jolla määrällä alennuksen arvo oli vuonna 1913 lisääntynyt edelliseen vuoteen verraten, lisättynä vuonna 1913 maksettaviksi pantujen liikennemaksujen määrään osottaa, että tavaranvaihto vuoden varrella todellisuudessa oli lisääntynyt. Maasta vietyjen rihmarullain ja fanerin liikennemaksut, jotka kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan oli poistettu, edustivat Smk:n 674: 12 määrää.

Mittausmaksujen väheneminen ei vaikuta budjetin tasapainoon, koska mittaripalkkiot, joiden suoritukseen mainitut maksut käytetään, vähenivät miltei samalla määrällä.

Verrattuina 1913 vuoden rahasäännössä laskettuun määrään osottivat edellä mainittujen maksujen tuottamat tulot ylijäämää seuraavat määrät:

Tuulaaki	Smk	9,576: 38
Mittausmaksut	„	344: 37
Makasiininvuokra	„	2,243: 66
Työpalkat	„	4,276: 02

[1]) Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1913.

Liikennemaksuja taas oli Smk 22,428: 97 vähemmän kuin oli laskettu.

Koko maksettavaksi pannusta määrästä tuli pääkonttorin osalle Smk 598,517: 69, haaraosaston I osalle Smk 398,617: 64 ja haaraosaston II osalle Smk 276,375: 85.

Haaraosastossa I maksettaviksi pantuihin määriin on luettu Smk 165,056: 98 yleisessä varastossa tullatuista tavaroista, Smk 181,041: 66 erikoisvarastoihin pannuista tai sieltä otetuista tavaroista sekä Smk 52,519: — postitse saapuneista tavaroista.

Maksunpanokirjoja oli 125,653, joten lisäännys oli 8,482 kirjaa eli 7.2 % edelliseen vuoteen verraten. Tästä lisäännyksestä tuli pääkonttorin osalle 6,529 ja haaraosaston I osalle 2,339 kirjaa, jota vastoin haaraosaston II osalle tuli 386 kirjaa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus.

Sitkeä kysymys liikennemaksujen huojistamisesta 50 %:lla joulukuun 15 ja toukokuun 1 päivän välisenä aikana on lopullisesti ratkaistu kaupunginvaltuuston helmikuun 4 päivänä 1913 tekemällä päätöksellä. Mainitun päätöksen mukaan on alennusta edelleenkin myönnettävä, mikä tuottaa kaupungille erittäin suurta tappiota ja on vahingollista siltäkin kannalta, että eräiden tukkutavarain maahantuonti sovitetaan joulukuun jälkipuoliskolle, minkä johdosta tila pakkahuoneen tavaravajoissa käy riittämättömäksi. Tämän asian käsittelyssä ei ole esitetty tosioloihin perustuvia syitä alennuksen tarkoituksenmukaisuuden puolesta. Vuonna 1913 oli kaupungille koitunut tappio Smk 117,706: 09 eli 33 penniä kutakin veroäyriä kohti.

Viime kymmenvuotiskauden kuluessa nousi alennus seuraaviin määriin:

Vuonna.	Myönnetty alennus.			Päiviä etuoikeutetun talvipurjehduskauden aikana, jolloin satama oli	
	Smk.	p:iä.	% laskutetuista liikennemaksuista.	avoinna.	suljettuna.
1904	27,157	48	5.5	75	60
1905	31,230	30	6.0	45	91
1906	49,928	19	8.3	80	56
1907	32,224	63	4.4	45	91
1908	24,169	34	3.5	26	111
1909	24,257	59	3.5	84	52
1910	81,314	54	11.2	136	—
1911	54,338	12	6.8	68	68
1912	74,891	34	9.0	57	80
1913	117,706	09	14.2	136	—

Eri vuosina syntyneen tappion määrä riippuu etusijassa siitä, kuinka kauan etuoikeutettua laivaliikettä on voinut jatkua, mutta edellä esitetystä yhdistelmästä käy niinikään selville, että muuten yhtäläisten olojen vallitessa siinä kohden prosenttimäärä on kohoamaan päin, mikä taas johtuu siitä, että liikennöitsijät ovat yhä yleisemmin oppineet käyttämään hyväkseen erioikeuksia, mitä ei käy miltään kannalta moittiminen; heillähän on siihen täysi oikeus, kun kerran kaupunginviranomaiset ovat heille tarjonneet tilaisuuden siihen.

Paperin ja paperimassan maastavienti.

Kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan ovat paperi ja paperimassa sekä, kaupunginvaltuuston syyskuun 23 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan, rihmarullat ja faneri maasta vietäessä vapaat liikennemaksuista. Paperia ja paperimassaa vietiin vuonna 1913 maasta 32,636 tonnia 26,437 tonnin sijasta edellisenä vuonna, joten lisäännys oli 6,199 tonnia eli 23.4 %. Prosenttiluvuin mainittujen tavaralajien koko vientimäärästä oli täkäläinen vienti lisääntynyt 8.2:sta 10.0 %:in.

Jälkeen syyskuun 23 päivän 1913, mistä ajasta lähtien rihmarullain ja fanerin vienti on maksuista vapaa, on maasta viety 32.4 tonnia rihmarullia ja 97.5 tonnia faneria.

Kannanta.

Maksettaviksi pannuista eristä, kaikkiaan Smk:sta 1,273,511: 16, on vuoden varrella kertynyt Smk 1,251,435: 73 eli 98.26 % koko maksettavaksi pannusta määrästä. Joulukuun 31 päivänä 1913 oli rästejä vuosilta 1908—12 Smk 6,767: 89 ja vuodelta 1913 (sittenkun Smk 2,518: 60 oli tileistä poistettu) Smk 19,556: 83. Vuonna 1913 on konttori valvonut saamisia 17 konkurssissa yhteensä Smk 809: 88.

Rästejä, jotka on poistettu tileistä, syystä että maksuvelvollisia ei ollut voitu tavata, oli seuraavat määrät:

	Rästejä.	Maksettavaksi pantu määrä.
1900	88: 07	766,165: 11
1901	158: 08	654,995: 38
1902	104: 67	651,656: 71
1903	90: 31	690,346: 34
1904	147: 36	731,652: 23
1905	193: 67	769,873: 63
1906	156: 15	925,275: 17
1907	149: 96	1,068,698: 87

Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään.

Tavarain punnitsemista tullauksesta erillään toimittaa pyynnöstä liikennekonttorin alainen, valantehnyt vaakamestari. Vuonna 1913 on häntä käyttänyt 43 liikettä, joille on punnittu 17,798 tonnia eri tavaralajeja.

Vaakamestarin vuonna 1909 alkanutta toimintaa valaisevat seuraavat tiedot:

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.
Vaakamestaria käyttäneitä liikkeenharjottajia	18	17	35	33	43
Toimituksia:					
a) isompain tavaramääräin punnitsemisia	43	65	67	60	95
b) pienten tavaramääräin punnitsemisia	27	14	101	156	327
Annettuja vaakatodistuksia	70	79	228	217	422
Työapulaisia	10	5	6	9	11
Päivätöitä	199	148	152	163	279

Punnitut tavaralajit olivat:

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.
Maissia	5,357 ton.	2,279 ton.	2,204 ton.	— ton.	7,598 ton.
Rukiita	406 „	726 „	982 „	637 „	754 „
Ohria	2,496 „	1,532 „	1,204 „	2,006 „	1,333 „
Pellavansiemeniä	629 „	598 „	601 „	391 „	532 „
Rehukakkuja ja niiden jauhoja	945 „	560 „	1,139 „	386 „	1,073 „
Kivihiiliä	730 „	593 „	— „	8,014 „	4,434 „
Koksia	130 „	342 „	— „	— „	527 „
Sekalaista	766 „	692 „	1,315 „	886 „	1,547 „
Yhteensä	11,459 ton.	7,322 ton.	7,445 ton.	12,320 ton.	17,798 ton.

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.
Bruttotuloja	Smk 2,734: 03	2,176: 89	2,589: 34	2,606: 99	4,927: 64
Apulaisten palkkoja	„ 1,734: 33	1,297: 22	1,174: 93	1,629: 20	3,038: 60
Vaakamestarin osuus	„ 999: 70	879: 67	1,414: 41	977: 79	1,889: 04

Vaakamestari, joka itse ottaa ja palkkaa apulaisensa, saa tammikuun 1 päivästä 1910 lähtien kaupungilta vuokrarahoja 700 markkaa.

Työkunta.

Työkunta on vuonna 1913 samoin kuin edellisenäkin vuonna työskennellyt tappiolla, vaikka olot ovat olleet tavattoman suotuisat, sillä laivaliikettä jatkui vuoden umpeen keskeytymättä, joten työ-

voima voitiin käyttää hyväksi paremmin kuin edellisenä vuonna. Kustannukset työkunnan voimassapidosta ylittivät työpalkoista olleen tulomäärän Smk:lla 859: 33, kun taas hallintokulut ja työkalumenot kävi arvioiminen 1,500 markaksi. Hallintokulut ovat ainoastaan likimäärin laskettavissa, syystä että ne pannaan kirjaan konttorin muiden menojen yhteydessä. Vuosirahansäännössä laskettiin työkunnan voimassapidosta olevan kustannuksia 27,000 markkaa sekä tuloja työpalkoista ainoastaan 25,000 markkaa, koska työkunnan täytyy nykyisen taksan voimassa ollessa suotuisimmassakin tapauksessa tuottaa tappiota kaupungille. Vuonna 1912 oli tappio Smk 2,132: 42, hallintokuluja lukuunottamatta.

Konttorin uudistamaa perusteltua esitystä tuntipalkan korottamisesta 75 pennistä 90 penniin ei kaupunginvaltuusto hyväksynyt. Uhraus puheena olevaan tarkoitukseen kaupungin puolelta näyttää kuitenkin sitä vähemmän oikeutetulta, kun se tulee ainoastaan eräiden liikennöitsijäin hyväksi, jota paitsi on huomattava, että ennen työkunnan perustamista maksettiin pakkahuonetyöstä vähintään markka tunnilta, jota hintaa eivät useimmat liikennöitsijät nykyäänkään pitäne liiallisena.

Menot. Menot, jotka 1913 vuoden menosäännössä oli, lukuunotettuina työkunnan voimassapitokustannukset, laskettu 150,235 markaksi, nousivat Smk:aan 152,333: 50 eli Smk:aan 2,098: 50 enemmäksi menosäännössä edellytettyä määrää.

Menojen jakautuminen eri määrärahain kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Määräraha menosäännön muk.		Menot.		Määrärahan ylitys.		Määrärahaa säästynyt.	
Palkkaukset	94,295	—	94,093	88	—	—	201	12
Mittaripalkkiot	1,440	—	1,820	88	380	88	—	—
Tarverahat	5,200	—	5,929	71	729	71	—	—
Sähköhissien käyttökulut	600	—	341	95	—	—	258	05
Polttoaineet	9,800	—	9,346	60	—	—	453	40
Valaistus	8,600	—	6,941	05	—	—	1,658	95
Vedenkulutus	1,800	—	1,977	29	177	29	—	—
Kalusto	1,500	—	1,746	79	246	79	—	—
Työkunnan voimassapito	27,000	—	30,135	35	3,135	35	—	—
Yhteensä	150,235	—	152,333	50	4,670	02	2,571	52

Niinkuin edellä huomautettiin, korvautuu ylittävä mittaripalkkioiden määrä mittausmaksujen ylijäämällä.

Tarverahain määrärahan ylitys johtuu osittain siitä, että muuan 184 markan suuruinen menoerä vuodelta 1912, joka olisi ollut suori-

tettava mainitun vuoden säästöstä, on pantu 1913 vuoden tileihin. Lisäksi oli vaakain ja punnuksien tarkistuksesta ja korjauksista kustannuksia enemmän kuin oli laskettu, ja lopuksi on puhtaanapito kuluneena kesänä vaatinut tavallista suurempia kustannuksia, sen johdosta että eräissä tullihuoneen huoneistoissa täytyi toimittaa desinfioiminen, syystä että tullipalvelijastossa oli todettu isorokkotapaus.

Vedenkulutuksen ja kaluston verraten vähäiset lisämenot ovat johtuneet satunnaisista syistä, joita ei voitu arvata vuosirahansääntöä laadittaessa. Työkunnan voimassapidosta olleen lisämenon taas korvasi työkunnan voimassapitoa varten kannettujen työpalkkain ylijäämä.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1913 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikunnan jäsenet.

Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, ovat vuonna 1913 kuuluneet seuraavat henkilöt, nimittäin:

Puheenjohtajana: koneinsinööri Hugo Catani; varapuheenjohtajana: arkkitehti Gustaf Estlander; sihteerinä: varatuomari Werner Holmberg; muina jäseninä: palovakuutustarkastaja Berndt Blom ja sähköteknikko, insinööri Gustaf Sourander; varajäseninä: palovakuutusjohtaja John Rundqvist ja filosofianmaisteri Valter Forsius.

Tulipalot.

Palokuntaa hälyytettiin vuoden varrella 264 kertaa, niistä 179 kertaa tulipalojen, 58 kertaa nokivalkeain sekä 27 kertaa muiden syiden takia. Edelliseen vuoteen verraten on hälyytysten luku lisääntynyt 19:llä ja tulipalojen luku 18:lla. Sitä paitsi sattui vuoden varrella 70 tulipalonalkua, joita sammuttamaan palokuntaa ei ollut kutsuttu.

Tulipalojen ryhmittyminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	3	—	1	1	2	2	—	2	—	—	1	1	13
Maanantai.....	1	4	1	5	4	2	2	4	4	4	2	4	37
Tiistai	3	4	2	1	2	3	1	1	4	5	2	2	30
Keskiviikko.....	2	5	3	4	3	2	1	4	—	3	2	2	31
Torstai	4	2	2	1	1	3	—	1	1	2	3	—	20
Perjantai	3	2	—	1	3	2	2	1	1	2	2	1	20
Lauantai	3	2	1	1	3	1	4	3	3	2	2	3	28
Yhteensä	19	19	10	14	18	15	10	16	13	18	14	13	179

[1]) Kertomusta seuranneet taulukkotiedot ovat osittain julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1913.

Vuorokaudenaikaan nähden on 86 tulipaloa sattunut öiseen aikaan klo 6 i. p. ja klo 6 a. p. välillä sekä 93 päivällä klo 6 a. p. ja klo 6 i. p. välillä.

Ensimäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 76 tapauksessa saapunut puhelimessa, 73 tapauksessa palolennättimellä, 27 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta ja 3 tapauksessa palotornissa olevan tähystäjän antamana.

Tulipalojen ryhmittyminen paikkaan nähden käy selville seuraavasta taulusta:

	Kivitaloja.	Puutaloja.
Asuinhuone	28	31
Myymälä tai liikehuoneisto	4	3
Kellari	11	6
Ullakko	9	4
Tehdas tai työpaja	14	8
Makasiini tai ulkohuone	3	10
Sisustettavana oleva asuintalo	11	—
Höyrykattilahuone	—	1
Ravintola	—	1
Museo	—	1
Pesutupa	1	2
Automobiilitalli	1	2
Hissihuone	2	—
Siirto	84	69
	153	

Siirto	153
Automobiili	4
Rikkaläjä	3
Asfalttipata	1
Palokäytävä	1
Telakassa oleva laiva	1
Pihamaa	3
Rautatievaunu	2
Metsämaa	2
Kivihiilivarasto	1
Varastopaikka	2
Myyntivaunu	1
Moottorivene	3
Raitiovaunu	1
Vartijatupa	1
Yhteensä	179

Tulipalojen syyt.

Syynä tulen irtipääsyyn oli:

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	23 tap.
Viallinen tulisija tai savujohto	13 „
Varomaton lampun tai kynttilän pitely	12 „
Huolimaton n. s. hehkutuslampun pitely jäätyneitä vesijohtoputkia sulatettaessa	4 „
Varomaton tulenarkain öljyjen pitely	5 „
Huolimaton tupakoiminen	4 „
Itsesytytys	5 „
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	6 „
Kaatuneen tai pudonneen lampun räjähdys	5 „
Huolimaton tulitikkujen pitely	8 „
Lasten leikkiminen tulella	12 „
Tulisijan tai lämpöjohtoputken liikalämmitys	4 „
Tulensekainen tuhka puuastiassa	4 „

Liian likelle puuseinää sijoitettu rautauuni	9 tap.
Primuskeittiön räjähdys	3 „
Hiomakoneesta lähteneet kipinät	1 „
Bensiiniräjähdys	1 „
Primuskeittiön huolimaton pitely	1 „
Murhapoltto	1 „
Epätietoinen tai tuntematon syy	58 „
Yhteensä	179 tap.

Tulipalojen ryhmittyminen eri kaupunginosain kesken.

Eri kaupunginosain kesken ryhmittyivät tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	7	Läntisen viertotien viereinen järjestämätön kaupunginosa	4
II „	19		
III „	14		
IV „	23	Itäisen viertotien viereinen järjestämätön kaupunginosa	5
V „	8		
VI „	13		
VII „	10	Verkkosaari	1
VIII „	8	Santaholma	1
IX „	1	Luoto	1
X „	10	Hanaholma	1
XI „	31	Seurasaari	1
XII „	11	Helsingin pitäjä	2
XIII „	4	Yhteensä	179
XIV „	4		

Palovahingot.

1913 vuoden palovahinkotilasto osottaa seuraavaa:

A. Järjestetty kaupunki (paloalue).

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	3,199,489: —	
kiinteän omaisuuden	„	18,514,293: —	21,710,782: —

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	336,891: 20	
kiinteästä omaisuudesta	„	152,557: 49	489,448: 69

Vahinko oli siis 2.25 % omaisuuden arvosta.

B. Kaupunkiin kuuluva maa järjestetyn kaupungin ulkopuolella (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	52,000: —	
kiinteän omaisuuden	„	229,000: —	281,000: —

ja vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	2,933: —	
kiinteästä omaisuudesta	„	5,437: 95	8,370: 95

siis 2.98 % omaisuuden arvosta.

Vuoden palovahinkojen koko summasta Smk:sta 497,819: 64 ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 392,412: 15 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 105,407: 49.

Laajuutensa puolesta on vuoden 179 tulipalosta 36 ollut suurta tai sen laatuista, että kaksi tahi useampia vesisuihkuja palovesiputkesta, isommasta käsivoima- tahi höyryruiskusta on tarvittu tulen rajoittamiseen, 44 sellaista, että yksi vesisuihku mainituista voimalähteistä on riittänyt tulen tukahuttamiseen, kun taas 99 tulipaloa oli niin pientä, että ne sammutettiin sankoruiskulla tai oli sammutettu palokunnan paikalle saapuessa.

Vuoden varrella sattuneista huomattavimmista tulipaloista mainittakoon:

Mikonkadun n:o 19 ullakolla toukokuun 25 päivänä ollut tulipalo, jossa vahinkoa tuli	Smk	30,919: 33
Hernesaarenkadun varrella sijaitsevassa laatikkolautasahassa heinäkuun 4 päivänä sattunut tulipalo, joka tuotti vahinkoa	„	47,189: 67
Mikonkadun talossa n:o 17 sijaitsevassa tavarasuojassa elokuun 13 päivänä ollut tulipalo, joka tuotti paloapuyhtiöille vahinkoa	„	78,964: 72

Eräässä Vuorikadun talon n:o 22 asuinhuoneistossa syyskuun 23 päivänä sattunut tulipalo, jonka eräs palvelijatar oli saanut aikaan varomattomasti pidellessään bensiiniä, itse tukahtuen savuun.

Laivatokan alueella eräässä sisustettavana olevassa höyrylaivassa marraskuun 26 päivänä sattunut tulipalo, jossa 6 työmiestä sai surmansa.

Mikonkadun talon n:o 9 ullakolla joulukuun 16 päivänä sattunut tulipalo, jossa tuhoutuneen irtaimiston ja tavaravaraston arvo oli ..... Smk 49,288: 13

Edellä mainitusta laivatokan tulipalosta, joka vaati kuusi ihmisuhria, kerrottakoon seuraavaa. Erään sisustettavana olevan höyrylaivan eturuumassa suoritettiin maalaustöitä, jolloin väriin oli sekotettu tärpättiä nopeamman kuivumisen aikaansaamiseksi. Varomaton suojattoman tulen pitely aikaansai tulipalon, joka muutamassa tuokiossa täytti koko ruuman. Viisi työntekijää jäi välittömästi liekkeihin, ja niistä kolmesta, jotka pääsivät ulos ruumasta, sai kaksi niin pahoja palohaavoja, että toinen kohdakkoin kuoli ja toinen menetti työkykynsä koko loppuiäkseen. — Paikalle kutsuttu palokunta sammutti tulen heti ja laivaa kohdannut vahinko arvattiin ainoastaan 1,000 markaksi.

Palokunnan vuoden varrella kulkema matka on ollut:

Tulipalojen johdosta	629.59 kilometriä
Nokivalkeain johdosta	135.30 „
Muiden hälyytysten johdosta	72.60 „
Yhteensä	837.49 kilometriä

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunut.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella kaikkiaan 1,399 kertaa, niistä 1,281 kertaa taudintapauksen ja 118 kertaa tapaturman johdosta. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 1,245, 1,147 ja 98.

Eri kuukausien kesken ryhmittyivät kuljetukset seuraavasti:

	Taudintapauksia.	Tapaturmia.	Yhteensä.
Tammikuu	113	5	118
Helmikuu	106	8	114
Maaliskuu	118	9	127
Huhtikuu	111	11	122
Toukokuu	125	17	142
Kesäkuu	97	23	120
Heinäkuu	93	12	105
Elokuu	101	7	108
Syyskuu	114	9	123
Lokakuu	85	3	88
Marraskuu	98	7	105
Joulukuu	120	7	127
Yhteensä	1,281	118	1,399

Nämä kuljetukset ovat käsittäneet kaikkiaan 9,653.1 kilometrin matkan edellisen vuoden 7,051.2 kilometrin sijasta.

Palokuntaan kuului vuonna 1913 kaikkiaan 85 miestä, nimittäin: Palomiehistö ja sen jaoitus.
Päällystöä: 1 palomestari (palopäällikkö) ja 1 alipalomestari; alipäällystöä: 2 ruiskumestaria, 1 ylikoneenkäyttäjä ja lennätinmekanikko sekä 7 kersanttia; miehistöä: 3 alikoneenkäyttäjää, 24 korpraalia ja 46 konstaapelia.

Hevosia oli 21.

Palomiehistö oli jaettuna pääaseman ja neljän ala-aseman kesken seuraavasti:

A s e m a.	Päällystöä.	Alipäällystöä.	Miehistöä.	Yhteensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuorenkadun varrella	2	6	50	58	15
Pohjoinen asema Vironkadun varrella	—	1	7	8	2
Kallion asema It. Pappikadun varrella	—	1	8	9	2
Kampin asema Fredrikintorin varrella	—	1	4	5	1
Hermannin asema Itäisen viertotien varrella	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	10	73	85	21

Palokunnan pääasiallisimpina tulensammutusvälineinä olivat: Palokalut ja varusteet.

Sähköautomobiili	1	Hyppyypurjeita	4
Höyryruiskuja	3	Hengenpelastuskojeita	6
Kaasuruiskuja	3	Pelastusköysiä	40
Isonlaisia käsivoimaruiskuja	6	Sairaankuljetusvaunuja	2
Sankoruiskuja	10	Pyöräpaareja	3
Kemiallisia sammutuskojeita	4	Pyörättömiä paareja	2
Hydranttivaunuja	10	Savunsuistajia	3
Kalu- ja miehistövaunuja	7	Happikojeita	2
Kalu- ja miehistörekiä	6	Sidetarvikelaatikkoja	2
Vesirattaita	3	Vöitä karbinikoukkuineen	80
Vesirekiä	4	Kirveitä	90
Vedenlämmityskojeita	3	Teräskankia	20
Purjekankaisia vesiammeita	4	Jäätuuria	4
Purjekankaisia vesisankoja	44	Sorkkarautoja	14
Koneellisia palotikapuita	2	Lapioita	25
Hakatikapuita	18	Suutinputkia	47
Liitostikapuita	22	Vesijohdonpäitä (pystyputkia)	18
Asetetikapuita	5	Haaraputkia	16

Letkuvarasto käsitti:

Kumitettua letkua	2,660 m.
Hamppu- tai pellavaletkua	3,080 „
Yhteensä	5,740 m.

Kaluston arvo. Palolaitoksen hallussa olevan irtaimiston ja tulensammutusvälineistön kirjaanpantu arvo oli joulukuun 31 päivänä 1913 Smk 136,875: 50.

Vesijohto. Vesisäiliö, joka on kahdella johdolla yhdistettynä kaupungin putkijohtoon, vetää 5,000 m³. Palovesijohdot ovat maanalaiset ja niitä on kaikkiaan 898. Katuihin sijoitettujen putkien suurin läpimitta on 812 ja vähin 102 mm. Putkiverkon keskiläpimitta on 265 mm. ja kuutiosisällys 6,425 m³. Vesipaine on putkissa alimpana sijaitsevilla kaduilla 4 ja korkeimmilla paikoilla 1.5 ilmakehää.

Palotalli. Palokunnan hevoset olivat vuoden varrella terveitä eikä mainittavaa tapaturmaa sattunut. Päivittäiseen ruokintaan käytettiin 5 kg. heiniä ja 4 kg. kauroja.

Hevosten kengitys toimitetaan pääpaloasemalla ja sen suorittaa erään yksityisliikkeen lähettämä kengittäjä. Palokunnan sepät takovat kengät palokunnan omassa pajassa.

Ylläpitokustannuksia, lukuunotettuina kengitys, lääkkeet ja silojen korjaus, oli Smk 1: 27 hevosta kohti vuorokaudessa vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa Smk 1: 46. Ruokintakuluja oli Smk 1: 06 hevosta kohti vuorokaudessa. Tämä suotuisa tulos johtuu osittain siitä, että palokunnan käytettävänä on ollut oma heiniäniitty, jonka tuotolla hevoset on ruokittu kesäkuukausina.

Palolennätin. Palolennättimen hoitoa ja montteerausta on palolaitoksen henkilökunta toimittanut. Kaupungissa oli 72 palokaappia, niistä 11 yksityisten laitosten omistamia. Palolennätinverkko, jonka pituus on kaikkiaan noin 40 kilometriä ja jonka johdot ovat maanpäällisiä, on miltei kokonaan eristetystä Hackethal-langasta. Ilkivaltaisuudesta on palokuntaa vuoden varrella hälyytetty 7 kertaa edellisen vuoden 6 kerran sijasta sekä palolennätintä kohdanneen ulkonaisen häiriön takia 2 kertaa. Samoin kuin edellisenäkin vuonna on vuonna 1913 useampia tulipaloilmoituksia annettu puhelimitse (76) kuin palolennättimellä (73). Puhelinten luku kaupungissa joulukuun 31 päivänä 1913 oli 9,957, joista 294 oli yhdistettyinä sivujohtoihin.

Varamiehistö. Varamiehistönä toimi Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon kuului noin 400 toimivaa jäsentä. Vapaaehtoinen palokunta on vuoden varrella ollut apuna sammuttamassa Hernesaarenkadun laatikkolautasahan tulipaloa heinäkuun 4 päivänä.

Harjotuksia on pidetty joka päivä, mikäli olot ovat sallineet. Harjotukset ovat käsittäneet harjottelua tulensammutus- ja hengenpelastusvälineillä, valjastusta ja liikkeellelähtöä, ohjeiden antamista, paikantuntemista kaupunginasemakaavan mukaan ja voimistelua. Lauantait on käytetty huoneistojen ja palokaluhallien suursiivoukseen sekä kylpemiseen. Harjotukset, virantoimitus y. m.

Palokunnan työpajoissa on toiminut kuusi miestä, nimittäin yksi suutarina, kaksi puuseppänä ja kolme seppänä, viilaajana ja sorvarina. Palokunnan työpajoissa on enimmäkseen suoritettu kunnan hallussa olevan palosammutusvälineistön uudistus- ja korjaustöitä, vaikka on lisäksi valmistettu erinäisiä vähäisiä uusiakin palokaluja.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna on palokunta hoitanut paloasemiin kuuluvain pihamaiden ja katuosain puhtaanapidon sekä toimittanut sairaankuljetusta kaupungissa.

Teattereissa ja kokoussaleissa on pidetty vartijoita näytäntöjen aikana seuraavasti:

Ruotsalaisessa teatterissa	2	miestä	286 kertaa
Suomalaisessa „	3	„	208 „
Venäläisessä „	2	„	91 „
Kaivopuiston kesäteatterissa	1	mies	121 „
Folkteaterissa ylioppilastalolla	1	„	101 „
Sirkuksessa	2	miestä	66 „
Seurahuoneella	1	mies	24 „

Vartiovuorojen luku oli siten 1,756 edellisen vuoden 1,774 vuoron sijasta.

Miehistön täydentäminen ei ole kohdannut vaikeuksia, eikä vakanssipäiviä yleensä ole sattunut. Sitä vastoin eroaa täysinpalvellut miehistö tavallisesti kahden vuoden kuluttua sopimuksenmukaisen palvelusaikansa päättyessä siirtyäkseen edullisempiin toimiin. Kertomusvuoden kuluessa erosi kaikkiaan 26 miestä, niistä 1 kuolemalla, 20 omasta pyynnöstään, 1 kivulloisuuden tähden ja 5 laiminlyöntien johdosta virassa.

Kilpailuja yleisessä urheilussa on tänäkin vuonna palomiehistölle toimeenpantu ja palkintoina jaettu arvoesineitä.

Palomiehistö on samoin kuin edellisenäkin vuonna saanut maksutta kylpeä ja maksutonta uinninopetusta Helsingin uimaseuran käytettävänä olleessa Ursinin kallion uimalaitoksessa.

Miehistölle on lomapäiväkirjan mukaan voitu suoda lomaa kullekin miehelle 75—85 tuntia kuukaudessa kesällä, jolloin ei ole tarvinnut toimittaa vartioimista teattereissa, sekä 65—70 tuntia

muina aikoina vuodesta. Kesällä on sitä paitsi jokainen vähintään vuoden palveluksessa ollut mies saanut lomaa 7—10 vuorokautta sekä alipäällystö 14 vuorokautta.

Palokunnan terveydentila.

Palokunnan terveydentila oli ylipäätään hyvä. Sairaalassa hoidettiin 8 miestä kaikkiaan 166 vuorokautta. Potilaiden ryhmittyminen taudin laadun mukaan käy selville seuraavasta taulusta:

Taudin laatu.	Potilaita.	Sairaanhoitopäiviä.
Umpilisäkkeen tulehdus	2	43
Kurkkumätä	1	8
Mahahaava	1	36
Nivelreumatismi	1	14
Verenmyrkytys	1	13
Vettä polviniveleessä	1	26
Keuhkotulehdus	1	26
Yhteensä	8	166

Tulipaloissa, harjotuksissa ja matkalla tulipaloihin on palomiehistön keskuudessa sattunut seuraavat tapaturmat:

Henkilö.	Tapaturman laatu.	Seuraukset.
Alipalomestari	Jäi letkurattaiden alle tulipaloon lähdettäessä.	Hoid. kotona 42 vuorok.
Vanhempi ruiskumestari	Nyrjäytti polviniveleen tulipalossa.	„ „ 14 „
Palokonst. n:o 91	Jäi paloautomobiilin alle matkalla tulipaloon.	„ „ 20 „
„ „ 5	Katkaisi yhden sormen valjastusta harjoteltaessa.	„ „ 30 „
„ „ 10	Venähdytti nilkkansa tulipalotilaisuudessa.	„ „ 30 „
„ „ 51	Hevonen potkaisi katkaisten solisluun ja toisen käsivarren.	„ „ 32 „

Edellä luetellut tapaturmat eivät ole aikaansaaneet minkäänlaatuista työkyvyttömyyttä, vaan on terveys joka tapauksessa täydellisesti palannut.

Henkilömuutoksia.

Voimistelunopettaja Oskar Ekman, joka viisitoista vuotta oli uutterasti ja menestyksellä hoitanut alipalomestarin virkaa kaupungin palokunnassa, erosi huhtikuun 15 päivänä siirtyäkseen edullisempaan toimeen palovakuutusalalla. Hänen sijaansa tuli luutnantti Carl Lindh, joka aikaisemmin oli palvellut kaupungin poliisilaitoksessa.

Palokersantti Karl Ohlström erosi kuolemalla elokuun 17 päivänä palveltuaan 28 vuotta kaikin puolin kunniakkaasti palokunnassa.

Palolaitoksen 1913 vuoden menojen yhdistelmä.

	Määrärahat menosäännön mukaan.		Menot.		Määrärahoja ylitetty.		Määrärahoja säästynyt.	
Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m.	132,900	—	126,567	59	—	—	6,332	41
Palotalli	12,050	—	9,727	53	—	—	2,322	47
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, vedenkulutus	15,695	—	14,534	51	—	—	1,160	49
Palokalut ja kalusto	98,200	—	98,205	75	5	75	—	—
Sekalaista	4,000	—	3,997	65	—	—	2	35
Yhteensä Smk	262,845	—	253,033	03	5	75	9,817	72

Palkkausten erässä syntynyt suuri säästö, Smk 6,332: 41, johtui siitä, että muuttoa XI kaupunginosan uudelle paloasemalle ja sen yhteydessä olevaa palomiehistön lisäystä ei voitu vuoden varrella toimittaa, syystä että paloasema ei valmistunut luvattuun aikaan.

Kustannuksia kaupungin palolaitoksesta on kymmenvuotiskautena 1904—13 ollut seuraavat määrät:

1904	113,749: 55	1909	156,259: 95
1905	118,055: 99	1910	155,166: 18
1906	134,282: 90	1911	156,333: 22
1907	145,404: 95	1912	162,725: 21
1908	165,351: 08	1913	253,033: 03

Näihin kustannuksiin ei ole luettu niiden kaupungin omistamain talojen vuokraa, joihin palokunta on ollut majoitettuna.

V. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin vaivaishoidon hallinnosta vuonna 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Vaivaishoitohallituksen jäsenet, virkamiehet ja muu henkilökunta.

Vaivaishoitohallitukseen ovat kertomusvuonna kuuluneet seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja: ent. pormestari Björn Schauman (1/1:stä 1909) syyskuun 10 päivään 1913 sekä siitä lähtien professori Allan Serlachius; varapuheenjohtaja: aluelääkäri, lääketieteenlisensiaatti V. Leontjeff (1912—14); jäsenet: aluelääkäri, ylimäär. professori Axel Wallgren (1913—15), prokuristi C. F. Fagerholm (1911—13), kunnallisneuvos N. Kochtomow (1912—14), luutnantti Gustaf Poppius (1912—14), joka erosi vuoden varrella ja jonka sijaan valittiin aluelääkäri, lääketieteenlisensiaatti Ludvig Wetterstrand, filosofiantohtori Jenny af Forselles (1912—14), aluelääkäri, lääketieteenlisensiaatti Harald Sundelius (1911—13), professori Allan Serlachius (1913—15), joka vuoden varrella valittiin puheenjohtajaksi ja jonka sijaan jäseneksi tuli prokuraattori Lorenzo Kihlman, pastori Artur Malin (1913—15), kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen (1913—15), opettajatar Sofia Streng (1913—15), kultaseppä Hj. Fagerroos (1911—13) ja, hänen erottuaan, todellinen valtioneuvos Lennart Munck; varajäsenet: varatuomari Ludvig Collan syyskuun 1 päivään ja sitten lakitieteenkandidaatti Einar Böök, filosofianmaisteri Elsa Heikel, rovastinrouva Fanny Nordlund ja, hänen erottuaan, hovineuvoksetar Emelie Allén, joka niinikään erosi ja jonka sijaan tuli neiti Matilda Bohm.

Toimitusjohtajana oli vuoden varrella pastori J. A. Collan, paitsi heinäkuun 7 ja syyskuun 7 päivän välisenä aikana, jolloin hänellä oli kesäloma ja virkavapaus ja virkaa hoiti valvoja Jarl Jakobsson. Lastenhoidontarkastajana toimi ent. kuvernööri Ivar Gordie, sihteerinä varatuomari Ludvig Collan syyskuun 1 päivään, sitten varatuomari Axel af Forselles lokakuun 1 päivään ja siitä lähtien ent. lääninsihteeri Axel Th. Möller, valvojana nuorempi lehtori Jarl Jakobsson, kirjanpitäjänä ja kassanhoitajana herra Frans Rosen-

dahl sekä kanslianjohtajina rouva H. von Creutlein ja ylioppilas Herman Myhrberg.

Vaivaishoitohallituksessa köyhäin silmälläpitoa varten Helsingin vaivaishoito-ohjesäännön 27 §:n johdosta olevaan henkilökuntaan ovat kuuluneet rouvat Sigrid Amirchanjanz, Adèle Stenman, Sigrid Kullman ja Karin Boisman, neidit Frideborg Wallin, Elfrida von Hippius, Maria Ådahl, Olli Uggla, Anni Lindgren ja Rosa Bronck sekä herrat Thure Fagerlund ja Paul Eklund.

Kirjuriapulaisina ovat hallituksessa toimineet rouva Bertha Stenman ja, hänen erottuaan lokakuun 1 päivänä, rouva Otti Wilén, rouva Anna Stegman ja rouva Hanna Wallin sekä neiti Tyyne Paulin, diakonissoina Alma Lundmark ja Olga Saraja, rekisteritoimiston johtajana neiti Edit Johansson, rekisteritoimiston kirjuriapulaisina neidit Elsa Nyman ja Elna Ekholm sekä elätteelleantoosaston kirjuriapulaisena rouva Bertha Stenman.

Työ- ja vaivaistalo.

Työ- ja vaivaistalon henkilökuntaan ovat vuonna 1913 kuuluneet: Johtajana: everstiluutnantti Gustaf Mélart; lääkärinä: aluelääkäri, lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck; saarnaajana: pastori Artur Malin; konttoriapulaisena: neiti Anna Grönblom; emäntänä: neiti Hildur Kempe; varastonhoitajana: herra Emil Melartin; työlaitoksen kaitsijana: herra G. W. Lindroth.

Vaivaishoitohallituksen kokoukset, asiain luku y. m.

Vaivaishoitohallitus on vuoden varrella pitänyt 21 varsinaista ja 8 ylimääräistä kokousta. Näissä on hallitus käsitellyt kaikkiaan 3,634 asiaa, joista 2,749 oli toimitusjohtajan ja 240 lastenhoidontarkastajan valmistelemia avustusasioita sekä 645 kirjeasioita.

Vaivaishoitohallituksen lähettämiä kirjelmiä oli 1,335, toimitusjohtajan lähettämiä 812.

Taulusta 1 saa yleiskatsauksen vaivaishoidon Aleksanterinkadun 1:ssä ja Pengerkadun 5:ssä olevain kansliain toimintaan. Kaikkiaan käsiteltiin näissä kanslioissa 37,663 asiaa (edellä mainittuja avustus- ja kirjeasioita lukuunottamatta).

Suoranaista avustusta nauttivain sekä kaupunkiin elätteelle annettujen köyhäin silmälläpitoa varten on kaupunki Helsingin vaivaishoidon voimassa olevan ohjesäännön 21 §:n mukaan ollut jaettuna tarkastuspiireihin, joista kukin on ollut jonkin hallituksenjäsenen valvonnan alaisena. Nämä tarkastuspiirit, luvultaan 12, ovat olleet seuraavat:

1:nen piiri: I, II, III ja VIII kaupunginosa sekä Yrjönkadun itäpuoliset seudut IV ja V kaupunginosaa, johtaja: kunnallisneuvos N. Kochtomow.

2:nen piiri: VII ja IX kaupunginosa sekä Tehtaankadun eteläpuolella sijaitseva VI kaupunginosan tienoo, johtaja: pastori Artur Malin.

3:s piiri: Sepän- ja Merimieskadun välinen VI kaupunginosa, johtaja: prokuristi C. F. Fagerholm.

4:s piiri: muut V ja VI kaupunginosan alueet sekä Vladimirinkadun eteläpuolella sijaitseva IV kaupunginosan seutu, johtaja: professori Allan Serlachius sekä, hänen tultua vaivaishoitohallituksen puheenjohtajaksi, prokuraattori Lorenzo Kihlman.

5:s piiri: Vladimirinkadun pohjoispuolella sekä Lapinlahdenkadun ja Malminrinteen eteläpuolella sijaitsevat IV kaupunginosan alueet, johtaja: opettajatar Sofia Streng.

6:s piiri: muut IV kaupunginosan alueet sekä Töölö ja Meilans, johtaja: professori Axel Wallgren.

7:s piiri: Lönnrotkadun kaakkoispuolinen sekä Viidennen linjan ja Haapaniemenkadun lounaispuolinen tienoo X ja XI kaupunginosaa, johtaja: aluelääkäri V. Leontjeff.

8:s piiri: Lönnrotkadun luoteispuolinen ja Flemingkadun länsipuolinen XI kaupunginosan tienoo, johtaja: filosofiantohtori Jenny af Forselles.

9:s piiri: muut XI kaupunginosan alueet, Vaasankadun eteläpuolinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuoren- ja Haapaniemenkadun välinen X kaupunginosa, johtaja: luutnantti Gustaf Poppius, joka erosi vuoden varrella ja jonka sijaan tuli aluelääkäri Ludvig Wetterstrand.

10:s piiri: Vaasan ja Viipurinkadun välinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuorenkadun pohjoispuolinen X kaupunginosa, ojhtaja: aluelääkäri Harald Sundelius.

11:s piiri: Fredriksperi ja Huopalahti, Viipurinkadun pohjoispuolinen XII kaupunginosa sekä Vallila, johtaja: kultaseppä Hj. Fagerroos, joka erosi vuoden varrella ja jonka sijaan tuli todellinen valtioneuvos Lennart Munck.

12:s piiri: Hermanni, Toukola ja Vanhakaupunki: johtaja herra A. H. Karvonen.

Toisessa, kahdeksannessa ja yhdeksännessä tarkastuspiirissä on ollut käytännössä muodosteltu Elberfeldin-järjestelmä vapaaehtoisine köyhäinkatsojineen (huoltajineen). Näiden kanssa on johtaja pitänyt kokouksia neuvotellakseen ja keskustellakseen turvattien hoidosta ja silmälläpidosta.

Kysymys Helsingin vaivaishoidon uudesta ohjesäännöstä.

1912 vuoden lopulla asetettu n. s. ohjesääntövaliokunta antoi toukokuun 10 päivänä 1913 mietinnön ehdotuksineen Helsingin vaivaishoidon uudeksi ohjesäännöksi. Vaivaishoitohallituksessa sekä hallituksen toimitusjohtajan ja lastenhoidontarkastajan taholta mainittua ehdotusta vastaan tehtyjen muistutusten johdosta palautti hallitus ehdotuksen valiokuntaan uudesti laadittavaksi niiden muistutusten mukaisesti, joihin vaivaishoitohallitus oli yhtynyt. Sittenkun vaivaishoitohallitus oli valinnut professori Allan Serlachiuksen ottamaan osaa valiokunnan töihin sekä aluelääkäri V. Leontjeffin

sijaan, joka oli luopunut valiokunnan jäsenyydestä, valinnut hallituksen jäsenen pastori A. Malinin, valitsi tämä valiokunta uudessa kokoonpanossaan ent. pormestarin B. Schaumanin jälleen puheenjohtajaksi. Tämän valiokunnan mietintö esiteltiin lokakuun 13 päivänä 1913 vaivaishoitohallituksessa, joka sen hyväksyi vähäisin muutoksin, minkä jälkeen se lähetettiin kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi ja toimitettavaksi asianmukaisesti vahvistettavaksi.

Piirihallitukset.

Avustusasiain valmisteluun nähden toimeenpantiin 1913 vuoden alussa se tärkeä muutos, että se valiokunta, joka useat vuodet oli näitä asioita valmistellut vaivaishoitohallituksen kokouksissa käsiteltäviksi, lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin neljälle vastaperustetulle piirihallitukselle, joihin kuhunkin kuului kolme piirijohtajaa, joista vaivaishoitohallitus valitsi kunkin piirihallituksen puheenjohtajan.

Ensimäiseen piirihallitukseen kuuluivat 1:sen, 2:sen ja 4:nnen tarkastuspiirin johtajat, puheenjohtajana professori A. Serlachius ja hänen erottuaan pastori A. Malin.

Toiseen piirihallitukseen kuuluivat 3:nnen, 5:nnen ja 6:nnen tarkastuspiirin johtajat, puheenjohtajana professori A. Wallgren.

Kolmanteen piirihallitukseen kuuluivat 7:nnen, 8:nnen ja 11:nnen tarkastuspiirin johtajat, puheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti V. Leontjeff.

Neljänteen piirihallitukseen kuuluivat 9:nnen, 10:nnen ja 12:nnen tarkastuspiirin johtajat, puheenjohtajana luutnantti Gustaf Poppius ja hänen erottuaan herra A. H. Karvonen.

Tätä sisäistä uudistusta käy pitäminen yhtenä tärkeimmistä tapahtumista pääkaupungin vaivaishoidon alalla vuonna 1913, sillä sen johdosta on toiselta puolen avustusasiain valmistelu käynyt perusteellisemmaksi ja taas toiselta puolen hallituksen jäsenille kullekin piirissään tarjoutunut tilaisuus entistä paljon tarkemmin perehtyä avustusanomuksiin ja niihin kuuluviin asiakirjoihin. Tätä on osaltaan edistänyt se seikka, että kussakin piirissä nyttemmin on eri kaitsija, joka ennen piirihallituksen kokoontumista antaa asianomaiselle johtajalle kaikki saatavissa olevat seikkaperäiset tiedot jokaisesta piiriin kuuluvasta avustusasiasta. Mitä piirihallitukset päättävät, jää useimmissa tapauksissa voimaan vaivaishoitohallituksen yleisessä kokouksessa.

Tyytyväisyys tähän uuteen järjestelyyn on vaivaishoitohallituksessa ollut yleinen.

Valvojan toiminta.

Kun kokemus oli osottanut, ettei yksi ainoa toimihenkilö kyennyt täyttämään kaikkia niitä tehtäviä ja sitä valvontavelvollisuutta, mikä kaupungin vaivaishoidosta voimassa olevan ohjesäännön 25 §:n mukaan on toimitusjohtajalla, teki vaivaishoitohallitus silloisen puheenjohtajansa, ent. pormestarin B. Schaumanin esityk-

sestä kaupunginvaltuustolle alistuksen, että 1913 vuoden alusta hallitukseen asetettaisiin valvoja toimitusjohtajan avuksi. Tämän esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuun 30 päivänä 1912.

Helmikuun 1 päivänä 1913 täytti vaivaishoitohallitus puheena olevan viran, ja toimitusjohtaja laati seuraavan ehdotuksen valvojan johtosäännöksi:

Valvojan tulee lähinnä vaivaishoitohallituksen alaisena avustaa toimitusjohtajaa vaivaishoidon eri yksityiskohtain valvonnassa.

Erittäin on valvojan velvollisuutena:

1) valvoa, että huolimattomat ja muut yksityiset elatusvelvolliset korvaavat vaivaishoitohallituksella perheiden avustamisesta olleet menot;

2) pitää huolta siitä, että kaikista huolimattomista ja muista yksityisistä elatusvelvollisista pidetään semmoista luetteloa, että siitä helposti voi saada tiedon korvausmäärästä;

3) panna huolimattomia elatusvelvollisia koskevat vaivaishoitohallituksen päätökset toimeen;

4) järjestelmällisesti käydä avustuksensaajain kotona tarkastamassa osin avustuksen tarpeellisuutta, osin avustuksen käyttämistä sekä vaivaishoitohallitukselle kerta kerralta antaa seikkaperäinen kirjallinen selonteko näistä käynneistään;

5) toimitusjohtajan kesäloman aikana hoitaa hänen virkaansa.

Valvoja saa vuosittain kuukauden kesälomaa, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä.

Yhtäläisin edellytyksin voi vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää valvojalle virkavapautta enintään seitsemän päivää.

Voidakseen tehokkaammin tarkkailla lukuisia huolimattomia perheenelättäjiä ja yksityisiä elatusvelvollisia sekä näiden suoritettavaa korvausta vaivaishoidon heille itselleen tai heidän perheilleen antamasta avustuksesta, on valvoja vaatinut ja vaivaishoitohallitukseen antanut ehdotuksen näistä laadittavaksi korttijärjestelmän mukaiseksi luetteloksi, jonka ehdotuksen vaivaishoitohallitus onkin hyväksynyt. Kortit säilytetään aakkosjärjestyksessä n. s. „katasterissa“.

Nämä kortit ovat toistaiseksi seuraavaa näköä:

Nimi: Gustaf Fredriksson, syntynyt 1879 — sekatyöläinen — leskimies.

N:o.	Perheen asunto.	Noudon syy.	Velka.	Tilattu poliisin välit.	Lähet. työlaitoks. tai vaivaistaloon.	Maksanut.	Muistutuksia.
BI/1318 *Kasv.* 7/7 13 k. 20	Pietarinkatu 2	Vastaamaan lapselleen Elsalle, s. 1906, annetusta avustuksesta. Annettu elätteelle Sipooseen 12 mk:sta kuuk. 1/7:stä 13 lukien.	1/10 13—24	31/7 13 25/9 13	1/10 13	15/8 13—12	Noud. 2/8 13. Lupaa kuukaus. 15:s maksaa 12 mk, ensi kerran 15/8 13. Noud. 1/10 13. Kun ei ole maksanut, lähet. työlaitokseen.

Kortin etusivun yläreunaan kirjotetaan henkilön nimi, syntymävuosi, ammatti ja siviilisääty. Lisäksi on kortissa moniaita sarekkeita, joihin merkitään avunsaajan numero pääkirjassa, vaivaishoitohallituksen päätös, aika milloin avustus on myönnetty, perheen asunto, syy henkilön noudattamiseen, velan määrä, aika milloin tilaus on poliisille lähetetty, milloin asianomainen henkilö on lähetetty työlaitokseen tai vaivaistaloon ja milloin maksu on suoritettu, sekä sareke muistutuksia varten.

Sen ohessa on olemassa muistoonpanokirja (erääntymiskirja), jossa mainitaan niiden henkilöjen nimet, jotka määrättynä viikkona tai kuukautena ovat luvanneet maksaa velkansa tai jonkin osan siitä.

Esimerkki. Vaivaishoitohallitus on 7/7 1913, 20 kohta, tekemänsä päätöksen mukaan ottanut huostaansa sekatyöläisen Gustaf Fredrikssonin vuonna 1906 syntyneen lapsen Elsan ja sijoittanut hänet elätteelle Sipooseen 12 markan kuukausimaksusta, 1/7:stä 1913 lukien. 31/7 1913 toimitetaan poliisille kirjallinen pyyntö tuoda Gustaf Fredriksson vaivaishoitohallituksen kansliaan vastaamaan hänen lapselleen annetusta vaivaishoidosta. Fredriksson tuodaan 2/8 1913, jolloin hän lupaa kunkin kuukauden 15 päivänä maksaa 12 markkaa, ensi kerran 15/8 1913. Fredriksson täyttää lupauksensa ja maksaa ensi kerran 12 markkaa 15/8 1913. Erääntymiskirjasta näkyy, että Fredrikssonin olisi tullut 15/9 1913 jälleen maksaa 12 markkaa, mutta kun hän laiminlyö tämän, vaikka maksupäivästä on kulunut monta päivää, toimitetaan poliisille uusi noutopyyntö 25/9 1913. 1/10 1913 tuodaan Fredriksson toistamiseen selvittämään syytä maksuvelvollisuutensa laiminlyöntiin. Kun selityksestä ilmenee, että syynä on ollut välinpitämättömyys ja huolimattomuus, lähetetään hänet heti (1/10 1913) työlaitokseen työllään suorittamaan velkansa, 24 markkaa.

Osin tutkiakseen avustuksen tarpeellisuutta ja osin sen käyttämistä on valvoja järjestelmällisesti käynyt avunsaajain kotona sekä tästä sitä mukaa antanut kirjallisen seikkaperäisen raportin laatimansa ja vaivaishoitohallituksen hyväksymän kaavakkeen mukaan. Tarkkailukäyntejä on vuoden varrella tehty 532 kaikkiaan 8 piirissä.

Diakonissain asettaminen vaivaishoitohallituksen palvelukseen.

Vuosi 1913 oli vaivaishoitohallituksen kehityshistoriassa merkittävä muun muassa sen johdosta, että diakonissoja, aluksi kaksi, asetettiin kunnallisen vaivaishoidon palvelukseen. Seuraavat näkökohdat perustelivat tätä toimenpidettä.

Eivät palkatut kaitsijat eivätkä vapaaehtoiset huoltajat voi antaa köyhille avunsaajille niin yhtenäistä hoitoa kuin kouluutetut ja harjaantuneet diakonissat. Tämä koskee varsinkin lapsirikkaita perheitä, joiden lapset kaipaavat hoitoa, vaikkeivät olisi sairaita-

kaan. Diakonissain toiminnasta piirisairaanhoitajattarina tässä kaupungissa saatu kokemus kylläkin osottaa, mitä heiltä voi odottaa erikoisina köyhäinhoitajattarina — voittamatonta fyysillistä ja siveellistä apua kunnalliselle sairaanhoidolle. Se hyvä ja sangen vakava koulu, minkä diakonissat käyvät ennen ryhtymistään puutteenalaisia palvelemaan, valmistaa heidät soveltuviksi onnea tuottavalla tavalla ryhtymään köyhäin kotien hoitoon, eritoten lapsia huoltamaan. Terveysopillisten tietojensa johdosta kykenevät he köyhistä kodeista poistamaan monta terveydellistä epäkohtaa. Jo heidän korkealle kehittynyt järjestys- ja siisteysaistinsa vaikuttaa kasvattavasti. Tämä kasvatus on arvaamattomaksi hyödyksi varsinkin tuberkulosin vastustamisessa. Kaikkien muidenkin äkillisten kulkutautien vastustamisessa ovat järjestys ja siisteys menestyksen ensimäiset ehdot. Mutta ei riitä, että vain tuon tuostakin saarnataan siisteyden ja järjestyksen hyödyllisyyttä. On alinomaa ja säännöllisesti katsottava, että annettuja neuvoja ja ohjeita tarkoin noudatetaan, on tarpeellista omin käsin käydä järjestämään ja raivaamaan tieltä semmoisia vastustajia kuin haluttomuutta, ymmärtämättömyyttä, kykenemättömyyttä ja niskoittelua. Ja tähän köyhäin terveydenhoitotyöhön tuskin kukaan on niin sopiva kuin diakonissa.

Toinen laaja diakonissain työala köyhäinhoitajattarina on siveellisen villiytymisen vastustaminen. Vaikkakin vain harvoin onnistutaan kohottamaan siveellisesti langenneita, voi kuitenkin siveellisesti luja, samalla hyvänsuopa, tukeva käsi estää vajoamista henkiseen ja aineelliseen kurjuuteen mutta ennen kaikkea varjella kasvavaa polvea huonojen esimerkkien tuottamilta vaaroilta. Tämä toimiala on raja-alue kunnallisen köyhäinhoidon ja kaupunkilähetyksen välillä. Diakonissain välittämä yhteistyö tällä alalla voi ainoastaan edistää kunnan vaivaishoitohallituksen ja vapaaehtoisten armeliaisuuspyrintöjen välistä suotavaa lähenemistä.

Yksi kunnallisen köyhäinhoidon muoto, joka ei vielä ole ollut meillä käytännössä, on köyhäin etsiminen. Kun vaivaishoidon diakonissat antautuvat kokonaan tehtäväänsä köyhäinhoitajattarina, kun he päivät päästään liikkuvat köyhissä kodeissa, kun he lisäksi ovat alituisessa kosketuksessa työsisartensa — piirisairaanhoitajatarten ja kaupunkilähetyksen palveluksessa olevain diakonissain kanssa — on hyvin ajateltavissa, mitä hyötyä etsivä vaivaishoito heistä saa, niin, kuinka tämä kunnallisen vaivaishoidon muoto vasta heidän avullaan käy mahdolliseksi.

Vuonna 1913 saavutettu kokemus ei ainoastaan ole toteuttanut diakonissoihin nähden asetettuja toivomuksia, vaan vieläpä voittanutkin kaikki toiveet. Paitsi että köyhäin silmälläpito on käynyt kaikin puolin tehokkaammaksi ja piilossa olleen hädän tapauksia

on tullut ilmi, on myönnetyn aineellisen avun käyttäminen monessa tapauksessa saavuttanut voittamattoman tarkoituksenmukaisuuden. Mahdollisimman vähillä taloudellisilla varoilla on usein saavutettu mahdollisimman suuret tulokset. Sen ohessa on saatu monta hyödyllistä opetusta eri tapauksissa myönnettäväin avustusmääräin arvostelemiseksi.

Vaivaishoidon toimeenpaneville elimille ovat diakonissat olleet arvaamattomaksi hyödyksi. Se seikka että vaivaishoitohallituksella kuluneena vuonna oli ainoastaan kaksi diakonissaa palveluksessaan johtui siitä, että aluksi ei voitu useampia saada. Vuodeksi 1914 laatimaansa budjettiehdotukseen pani vaivaishoitohallitus määrärahan neljää diakonissaa varten, ja kaupunginvaltuusto hyväksyikin tämän ehdotuksen.

Vuoden varrella tekivät diakonissat kaikkiaan 6,745 käyntiä, niistä 5,501 köyhäin kotona ja 1,244 muualla, ja taas heidän erikoisen valvontansa alaisia perheitä oli 508.

Laskettujen ja todellisten menojen välinen ero vuonna 1913.

Jo huhtikuussa 1913 alkoi vaivaishoitohallituksessa herätä epäilyksiä, että kaupungin vaivaishoitoa varten myönnetyt määrärahat, varsinkin suoranaisten avustusten määräraha, luultavasti eivät läheskään riittäisi. Oli sentähden koetettava estää tätä pelkoa toteutumasta. Tämän suuntaiset pyrkimykset menestyivätkin niin, että menot suoranaisista avustuksista eivät elokuussa 1913 olleet mainittavasti suuremmat kuin elokuussa 1912, kun taas ero mainitussa kohden maaliskuun 1913 ja maaliskuun 1912 välillä oli kokonaista 5,300 markkaa.

Vaikka menot kuukausi kuukaudelta vähenivät, katsoi vaivaishoitohallitus jo puolen vuoden vaihteessa olevan kaupunginvaltuustolle ilmoittaminen, että eräät kuluvaksi vuodeksi myönnetyt vaivaishoidon määrärahat varsin luultavasti eivät riittäisi tarkoituksiinsa. Lähemmin perusteltu esitys asiasta tehtiin kaupunginvaltuustolle, sittenkun vaivaishoitohallituksen kokouksessa lokakuun 20 päivänä oli saatu selville, missä määrin vaivaishoitohallituksen pelko oli toteutunut ja mihin määrään menot vuoden viimeisenä neljänneksenä luultavasti nousisivat.

Vaivaishoitohallitus on koettanut muodostaa itselleen käsitystä kaupungin vaivaishoidon 1913 vuoden laskettujen ja todellisten menojen välisen, huomiota ansaitsevan erotuksen syistä. Tarkoitusta varten laaditusta taulusta on käynyt selville, että vaivaishoitoa varten vuosina 1905—13 myönnetyt määrärahat eivät vielä milloinkaan ole riittäneet, vaan että ne on joka vuosi ylitetty, vuonna 1908 kokonaisella 15.7 %:lla. Mainitusta ajankohdasta lähtien noudattamastaan säästäväisyydestä sai vaivaishoitohallitus vuonna 1910 ja monet ajat sen jälkeen osakseen moitetta ei ainoas-

taan vaivaishoidontarkastajan, vaan yleisen mielipiteenkin puolelta. Tämä oli yhtenä syynä vaivaishoitomenojen kohoamiseen vuosina 1911 ja 1912. Ja samasta syystä katsoi 1913 vuoden vaivaishoitohallitus monessa tapauksessa olevan aihetta antaa runsaampia apurahoja kuin aikaisemmin oli myönnetty. Toisena syynä suoranaisten avustusmenojen kohoamiseen vuonna 1913 täytyy pitää saman vuoden alussa toimeenpantua hallituksen jäsenten ja kaitsijain luvun lisäämistä sekä siitä johtuvaa perinpohjaisempaa asianomaisten tarpeiden tuntemusta. Mutta mainitut kaksi seikkaa eivät selitä sitä edellä tarkoitettua huomattavaa asianlaitaa, että avuntarve maaliskuussa 1913 (ja lähiaikoina) niin tuntuvasti ylittää 1912 vuoden vastaavan ajanjakson avuntarpeen. Vaivaishoitohallituksen tässä kohden toimittama tutkimus osottaa että, vaikkei talvella ja keväällä 1912—13 paikkakunnalla vallinnut varsinaista työnpuutetta, olivat kuitenkin 1912 vuoden suuren rakennustyölakon vaikutukset ilmeisesti huomattavina, ja käytännöllisen kokemuksen sekä numerotietojen yhtäpitävän todistuksen mukaan oli näin laita lisääntyvässä määrässä maaliskuun loppuun 1913, siitä lähtien taas vähenevässä määrässä. Maaliskuu on aina ollut vaikeimpia vaivaishoidon menosäännölle. Mitä erittäin vuoteen 1913 tulee, on huomattava, että vuonna 1912 lakon tehneillä työntekijöillä alussa oli osin jonkin verran säästöjä ja osin avustusta lakkokassoista. Lakon päätyttyä pääsivät yksinäiset henkilöt piankin taloudellisesta ahdinkotilastaan, mutta hädänalaiset perheet tarvitsivat kauan kunnan vaivaishoidon apua. Vaivaishoitohallituksen toimittama tutkimus osottaa, että juuri apua tarvitsevain perheiden luku oli huomattavan suuri vuonna 1913 verrattuna lähinnä edelliseen vuoteen. Tämä asianlaita merkitsee paljon, varsinkin kun otetaan huomioon, että työläisperhe, jolla on puoli tusinaa 15 vuotta nuorempia lapsia, nyttemmin on sangen tavallinen ilmiö pääkaupungissamme. Juuri tuollaisten suurten perheiden elatukseen on Helsingin vaivaishoidon varoja vuonna 1913 käytetty enemmän kuin luultavasti milloinkaan ennen.

Uutta kunnalliskotia ei ole riittävästi käytetty vanhain, yksinäisten avunsaajain hoitolana, minkätähden näiden vanhusten elatuskustannukset edelleen ovat rasittaneet suoranaisten avustusten menotiliä, ja johtuu tämä kenties suurimmassa määrässä asianomaisiin syvään juurtuneesta vastenmielisyydestä vaivaistaloa kohtaan. Kaupungin vanhassa vaivaistalossa vallinneet olot ovat tässä kohden luoneet mielipiteen, jonka ilmauksia uusi kunnalliskoti luultavasti vielä kauan saa tuntea. Aikomus ottaa kunnalliskotiin „mies talosta“ on osottautunut olevan helpompi ajatella kuin toteuttaa. Teorian ja käytännön ei tällä enempää kuin niin monella muullakaan alalla ole havaittu käyvän yhteen.

1913 vuoden vaivaishoitohallituksella ei ole ollut syytä moittia 1912 vuoden vaivaishoitohallituksen budjettilaskelmia. Oli aivan luonnollista, että syyskuussa 1912 seuraavan vuoden budjettiarviota laadittaessa ja uuden vaivaistalon miltei samaan aikaan avautuessa käytettäväksi ajateltiin viimeksi mainitun seikan tuntuvasti vähentävän suoranaisten avustusten tarvetta.

Seuraava taulu osottaa määrärahain ja menojen välisen eron vuonna 1913:

	Sääntönäiset määrärahat.	Menot.	Määrärahoja ylitetty.	Määrärahoja säästynyt.
Vaivaishoitohallitus	77,440 —	84,484 80	7,044 80	— —
Vaivaistalo	224,740 —	232,691 95	7,951 95	— —
Työlaitos	78,930 —	120,551 90	41,621 90	— —
Elätteelleantokustannukset	90,000 —	115,403 47	25,403 47	— —
Sairaanhoitokustannukset	250,000 —	200,188 23	— —	49,811 77
Mielisairaiden hoitokustannukset	305,500 —	204,268 19	— —	101,231 81
Lääkkeet	12,000 —	13,423 80	1,423 80	— —
Suoranaiset avustukset	120,000 —	199,310 02	79,310 02	— —
Hautauskulut	3,000 —	5,588 30	2,588 30	— —
Yhteensä Smk	1,161,610 —	1,175,910 66	165,344 24	151,043 58

1913 vuoden menosäännön mukaan oli vaivaishoitoa varten osotettu kaikkiaan 1,179,610 markkaa, josta määrästä kuitenkin kaupunkilähetys käytti 18,000 markkaa työlaitostensa y. m. voimassapitoon. Vaivaishoidon menoihin oli siten käytettävänä 1,161,610 markkaa.

Edellä mainitun, vuosirahansääntöön merkityn rahamäärän lisäksi on kaupunginvaltuusto niiden summain suoritukseksi, joilla vaivaishoitohallitus osin oli ylittänyt, osin laskenut ylittävänsä eräät määrärahat, joulukuun 16 päivänä 1913 käyttövaroistaan osottanut 176,300 markkaa sekä 1,000 markkaa työlaitoksen hoidokkien uutteruusrahoiksi.

Niinkuin taulusta näkyy, oli menoja vuonna 1913 Smk 1,175,910: 66, jota vastoin määrärahoja (lukuunottamatta lisämäärärahoja) oli ainoastaan 1,161,610 markkaa. Menot ylittivät määrärahasumman siis Smk:lla 14,300: 66.

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehdessä on myös otettava huomioon muiden kuntain ja yksityishenkilöjen samoin kuin huolimattomain perheenisäin ja muiden yksityisten elatusvelvollisten suorittamat apumaksut sekä korvaukset, jotka valtio on suorittanut maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun arm. asetuksen 28 §:n perus-

teella, ynnä lisäksi työ- ja vaivaistalon tulot, ja oli näitä tuloeriä vuonna 1913 yhteensä Smk 100,158: 12 Smk:n 45,017: 55 sijasta vuonna 1912.

Kun tässä edellä luetelluista vaivaishoidon menoista, kaikkiaan Smk:sta 1,175,910: 66, vähennetään mainitut tuloerät Smk 100,158: 12, nähdään, että kunnan todelliset menot 1913 vuoden vaivaishoidosta olivat Smk 1,075,752: 54. Vastaavat menot vuosina 1909—13 nousivat seuraaviin määriin:

1913	Smk	1,075,752: 54
1912	„	642,035: 23
1911	„	587,545: 83
1910	„	543,312: 14
1909	„	502,459: 11

Avustettujen koko lukumäärä.

Vaivaishoitohallituksen toimesta vuonna 1913 hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista on ollut:

	1913.	1912.	1911.	1910.	1909.
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	975	1,449	1,386	1,282	1,239
b) Elätteelle annettuja	823	847	717	639	625
c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita [1]	2,077	1,762	1,534	1,279	1,274
d) Vaivaistalosta erillään olevissa mielisairaaloissa ja turvalaitoksissa hoidettuja	315	60	61	103	105
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa (lukuunottamatta Marian, Humaliston ja Hesperian sairaalaa) hoidettuja	770	240	209	272	353
f) Lahjoitusrahastojen koroista avustusta nauttivia	92	84	88	90	72
Yhteensä	5,052	4,442	3,995	3,665	3,668

Suoranaiset avustukset.

Suoranaista avustusta koteihinsa saaneista köyhistä oli:

	1913.	1912.	1911.	1910.	1909.
a) Henkilöitä, jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun arm. asetuksen 2 §:n mukaan ehdottomasti olivat oikeutetut vaivaishoitoon	1,300	1,131	971	685	782

[1]) Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

b) Puutteenalaisia henkilöjä, jotka eivät ehdottomasti olleet oikeutettuja vaivaishoitoon	777	631	563	594	492
Yhteensä	2,077	1,762	1,534	1,279	1,274

Erinäisissä laitoksissa hoidetut.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1913 alempana mainituissa laitoksissa tai turvakodeissa seuraava henkilömäärä:

Kivelän mielisairaalassa ja Greijuksen lisäsairaalassa	255
Lapinlahden mielenvikaisten keskuslaitoksessa	6
Pitkäniemen „ „	5
Niuvanniemen „ „	3
Käkisalmen „ turvalaitoksessa	14
Seilin „ „	20
Räckhalsin kaatuvatautisten kodissa	9
Vaajasalon „ hoitolaitoksessa	1
Helsingin sokeain miesten työkoulussa	2
Yhteensä	315

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidetut.

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa Helsingin vaivaishoidon kustannuksella hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	186
Kivelän yleisellä osastolla	569
Helsingin sairaskodissa	12
Muissa sairaaloissa	3
Yhteensä	770

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut.

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot on vaivaishoitohallitus jakanut 92 henkilön kesken, jotka maksuosotuksilla ovat rahatoimikonttorista nostaneet heille myönnetyt osuudet.

Nämä korkovarat on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1913 korkoa:

Aleksandran rahastosta	Smk	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	„	603: 80
Gustaf Hanellin rahastosta	„	304: 85
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	„	656: 60

Toukokuussa 1913 korkoa:

Carl Sierckenin rahastosta	„	161: 95
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	„	571: 44

Lokakuussa 1913 korkoa:

Maria Bergmanin rahastosta	Smk	650: 52

Joulukuussa 1913 korkoa:

Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	„	410: —
Elsa Maria Lampan rahastosta	„	776: 75
Lisette Gardbergin rahastosta	„	58: 60
W. J. E. Westzynthiuksen rahastosta	„	927: 01
W. Wavulinin rahastosta	„	1,038: 37

Sitä paitsi jaettiin:

Toukokuussa 1913 W. Wavulinin haudanhoito-apurahastosta	„	275: —
Huhtikuussa 1913 Westzynthiuksen toipilasrahastosta	„	300: —
	Yhteensä Smk	6,934: 89

Erinäiset avustukset.

Niiden henkilöiden lukumäärä, joita kertomusvuoden eri kuukausina on avustettu ruokavaroilla (ruoka-annoksilla työväenhöyrykeittiöistä), sekä niiden henkilöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet lääkkeitä vaivaishoidon kustannuksella, näkyy taulusta 1.

Vaivaishoidon tulot ja menot.

Seuraava laskelma osottaa vaivaishoidon tulot ja menot vuonna 1913:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tulot.				
Kassasäästöä vuodelta 1912	—	—	385	91
Vaivaistalon hoidokkien tekemistä töistä	2,342	30		
Työlaitoksen „ „ „	28,353	53		
Vaivaistalon maan tuotto	20	—		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	69,442	29	100,158	12
Korkoa ja osinkoa	—	—	353	30
Nostettu rahatoimikonttorista	—	—	700,000	—
Kaupungin laitosten hyväksymistä laskuista	—	—	391,561	99
Yhteensä Smk	—	—	1,192,459	32
Menot.				
1. Vaivaishoitohallitus.				
Palkkaukset	43,540	—		
Kaupungissa olevain kaitsijain ja vakinaisten maaseutuasiamiesten palkkiot	18,159	50		
Siirto	61,699	50		

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Siirto	61,699	50		
Tarkastusmatkain korvaus	1,746	35		
Kesäloman aikainen palkkio	405	—		
Palkkiota vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukokouksista	3,000	—		
Valaistus	402	59		
Polttoaineet	808	45		
Vedenkulutus	15	69		
Tarverahat, siivoaminen y. m.	8,174	82		
Arvaamattomat menot	8,232	40	84,484	80
2. a) Vaivaistalo.				
Palkkaukset	28,075	—		
Lääkkeet	4,367	58		
Erinäiset tasotus- ja sisustustyöt	1,906	41		
Vaatetus	14,408	54		
Ruoka	[1]) 73,959	52		
Kalusto	30,221	22		
Tarveaineet	—	—		
Polttoaineet	54,061	06		
Valaistus	6,817	86		
Vedenkulutus	3,098	11		
Kaurat ja heinät	2,370	—		
Korjaustyöt	623	38		
Sekalaiset menot	12,783	27	232,691	95
b) Työlaitos.				
Palkkaukset	8,828	67		
Polttoaineet	4,000	—		
Valaistus	1,141	85		
Vedenkulutus	500	—		
Ruoka	28,373	86		
Vaatetus	6,320	10		
Tarveaineet	45,342	38		
Kalusto ja työkalut	3,333	07		
Uutteruusrahat	5,795	—		
Korjaustyöt	—	—		
Puusepän- ja jalkinetyökoneet	15,903	36		
Sekalaiset menot	1,013	61	120,551	90
3. Laitoksesta erillään olevien köyhien avustaminen.				
Elätteelleantokustannukset	115,403	47		
Sairaanhoitokustannukset	200,188	23		
Siirto	315,591	70	437,728	65

[1]) Pois luettua eräät ruokalasta olleet sekalaiset tulot, Smk 4,815: 16.

		Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Siirto		315,591	70	437,728	65
Mielisairaiden hoitokustannukset		204,268	19		
Lääkkeet		13,423	80		
Suoranaisia avustuksia					
a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	143,946: 02				
b) puutteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivaishoitoon	55,364: —	199,310	02	732,593	71
4. Sekalaista.					
Hautauskuluja		—	—	5,588	30
Smk		—	—	1,175,910	66
Kassasäästö vuoteen 1914		—	—	16,548	66
Yhteensä Smk		—	—	1,192,459	32

Seuraava taulu osottaa eri menojen välisen eron vuosina 1912 ja 1913:

	Menot.				Lisääntyneet		Vähentyneet	
	1913.		1912.		menot vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.			
Vaivaishoitohallitus	84,484	80	54,512	98	29,971	82	—	—
Vaivaistalo	232,691	95	151,499	97	81,191	98	—	—
Työlaitos	120,551	90	47,145	27	73,406	63	—	—
Elätteelleantokustannukset	115,403	47	98,134	74	17,268	73	—	—
Sairaanhoitokustannukset	200,188	23	10,428	51	189,759	72	—	—
Mielisairaiden hoitokustannukset	204,268	19	40,754	08	163,514	11	—	—
Lääkkeet	13,423	80	12,510	75	913	05	—	—
Suoranaiset avustukset	199,310	02	174,532	39	24,777	63	—	—
Hautauskulut	5,588	30	1,872	30	3,716	—	—	—
Mielenvikaisten hoitolaitos	—	—	93,197	94	—	—	93,197	94
Työ- ja vaivaistalon muuttokulut	—	—	2,463	85	—	—	2,463	85
Yhteensä Smk	1,175,910	66	687,052	78	584,519	67	95,661	79

Henkilöjä, jotka vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta on kutsuttanut tai tuottanut luokseen poliisin avulla, oli 394. Näistä otettiin työlaitokseen 139. Kuvernööriltä on anottu kuulutuksella etsittäväksi huolimattomia perheenelättäjiä.

Henkilöjä, joita toimitusjohtaja on vaivaishoitohallituksen puolesta poliisin pyynnöstä varottanut joutilaisuuden, kerjuun y. m. johdosta, oli 5,600, niistä 3,621 miestä ja 1,979 naista.

Kuvernöörin käsiteltäviksi suositeltiin 13 henkilöä eli 11 miestä ja 2 naista.

Kaikkea vaivaishoitohallituksen asiana olevaa lastenhoitoa on, niinkuin 1912 vuoden kertomuksesta käy selville, kaupunginvaltuuston lokakuun 29 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaisesti kokonaan hoitanut lastenhoidontarkastaja siten että, kun vaivaishoitohallituksessa on herännyt kysymys tahi tehty päätös lasten huostaan ottamisesta, joko sen johdosta että vanhemmat eivät ole kyenneet näitä hoitamaan tai että lapset muuten ovat olleet vailla asianmukaista hoitoa, kaikki muu toimenpide asiassa on jätetty tämän toimihenkilön huoleksi. Lastenhoidon toimittaminen.

Semmoisia tapauksia on vuoden varrella ollut 309.

Sittenkun kussakin eri tapauksessa kaikkia lapsen vastaiseen hoitoon vaikuttavia seikkoja on harkittu, on ehdotus lapsen tarkoituksenmukaisimmasta sijoituksesta tehty sekä hallituksen seuraavassa kokouksessa esiteltäväksi valmisteltu, minkä jälkeen on ryhdytty lopulliseen täytäntöönpanotoimeen.

Semmoisia toimenpiteitä ovat olleet:

Suoranainen vanhempain avustaminen	19	tapausta.
Elätteelleanto yksityisperheeseen	36	„
Sijoitus vaivaishoidon lastenkoteihin	186	„
„ kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiin	36	„
„ kasvatuslautakunnan poikain vastaanottokotiin	23	„
„ muuhun laitokseen	—	„
Yhteensä	300	tapausta.

9 tapauksessa ei kysymys lasten huostaan ottamisesta ole aiheuttanut toimenpidettä.

Niinkuin edellä olevasta näkyy, on kuluneena vuonna otettu käytäntöön tällä paikkakunnalle uusi menettely huostaan otettujen lapsien sijoittamisessa, nimittäin niiden sijoittaminen joksikin aikaa kaupungin kasvatuslautakunnan alaisiin vastaanottokoteihin, joista toinen on tyttöjä varten ja kaupunkilähetyksen hoitama, toinen poikia varten ja mainitun lautakunnan välittömästi hoitama. Tähän toimenpiteeseen on ryhdytty niiden vaikeuksien johdosta, joita on ilmaantunut semmoisten kouluikäisten lasten koulunkäynnin jatkamiseen nähden, jotka vaivaishoitohallituksen on täytynyt ottaa huostaansa lukukauden varrella. Näiden lasten koulunkäynti on nimittäin, sen johdosta että heidät on sijoitettu Oulunkylän lastenkotiin, toisinaan

tuntuvasti kärsinyt haittaa siitä, että heidät on, jos heidät joskus on onnistuttu saamaan sikäläisiin kouluihin, kesken lukukautta muutettu toiseen kouluun. Toisinaan taas — vieläpä useimmissa tapauksissa — on koulunkäynti kokonaan keskeytynyt, tuottaen toisinaan kokonaisen vuoden menetyksen. Nyttemmin on sentähden otettu käytäntöön sellainen menettely, että kaikki koulua käyvät lapset, jotka lukukauden varrella täytyy ottaa huostaan, sijoitetaan lukukauden loppuun asti edellä mainittuihin vastaanottokoteihin, minkä jälkeen, jos vaivaishoidon puolelta on jatkuvaa hoitoa tarpeen, tavanmukainen elätteelleanto maalle seuraa.

Lasten luettelossa, joka pantiin alulle edellisenä vuonna, oli 1913 vuoden alussa 995 henkilöselvitystä. Vuoden varrella tuli lisää 259 uutta selvitystä, niin että niitä vuoden lopussa oli kaikkiaan 1,254.

Lähtevien kirjeiden lukumäärä oli vuoden varrella 318.

Elätteelleanto. Kaikkiaan 823:sta Helsingin kaupungin vaivaishoidon vuonna 1913 elätteelle antamasta henkilöstä oli:

	15 vuotta vanhempia.	15 vuotta nuorempia.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	17	207	224
„ maaseudulla	111	488	599
Yhteensä	128	695	823

Vastaavat luvut vuodelta 1912 olivat:

	15 vuotta vanhempia.	15 vuotta nuorempia.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	36	202	238
„ maaseudulla	202	407	609
Yhteensä	238	609	847

Maaseudulle elätteelle annetuista oli sijoitettuina alempana mainittuihin paikkakuntiin, missä oli vaivaishoitohallituksen asettamia asiamiehiä:

Kirkkonummen	pitäjään	89
Vihdin	„	36
Espoon	„	70
Siuntion	„	63
Helsingin	„	68
Tuusulan	„	47
Nurmijärven	„	6
Sipoon	„	42
Janakkalan	„	2

sekä erinäisiin muihin kuntiin, joissa ei ole asiamiehiä, vaan valvontaa toimittaa asianomainen paikkakunnan vaivaishoitoviranomainen 176

Yhteensä 599

Kaikista elätteelle annetuista kuoli (9 aikuista ja 4 lasta) 13
täytti 15 vuotta 28
omaiset ottivat hoitoonsa 15
otettiin vaivaistaloon tai muuhun laitokseen.... 35

Paikallisasiamiehinä edellä mainituilla elätteelleantoalueilla ovat vuoden varrella toimineet:

Kirkkonummella: rouva Selma Warelius.
Vihdissä: poliisikonstaapeli G. Grönberg.
Espoossa: neiti Anna Bergström.
Siuntiossa: neiti Victoria Boxström.
Helsingin pitäjässä: rouva Maria Ekholm.
Tuusulassa: neiti Siina Helenius.
Nurmijärvellä: rouva Maria Ekholm.
Sipoossa: kaitsija A. Stenman.
Janakkalassa: rouva Zaida Einola.

Viimeksi mainittu elätteelleantoalue on tullut lisää vuonna 1913, sen johdosta että, samalla kun suomea puhuvain lasten luku on viime vuosina lisääntymistään lisäntynyt, on sopivain kotien saanti ennestään käytetyillä, suomea puhuvan väestön asumilla alueilla vähenemistään vähentynyt samoin kuin myöskin mahdollisuus saada näille lapsille kouluopetusta heidän äidinkielellään. Asiamieheksi puheena olevalla alueella onnistuttiin saada tehtävään erittäin innostunut ja sopiva henkilö, entinen kansakoulunopettajatar rouva Zaida Einola.

Oulunkylän lastenkoti.

Vaivaishoidon lastenkoti oli vuonna 1913 edelleen sijoitettuna eräisiin vanhanpuoleisiin rakennuksiin kaupungin omistamassa Åggelbyn kartanossa, jonne se kaupunginvaltuuston helmikuun 2 päivänä 1909 tekemän päätöksen johdosta seuraavan maaliskuun 1 päivänä väliaikaisesti muutettiin, kunnes vaivaishoidon tarpeisiin käytettävä uusi lastenkoti saataisiin rakennetuksi. Lastenkoti on edelleen ollut saman taloudellisen hallinnon alaisena kuin työ- ja vaivaistalokin, sen sisäistä järjestystä ja sinne otettujen lasten hoitoa on valvonut lastenhoidontarkastaja ja taas sen lähintä hoitoa on toimittanut johtajatar, neiti Signe Syvänne, joka on tässä toimessa

ollut maaliskuun 1 päivästä 1912 lähtien. Lääkärinhoitoa kodissa on vuoden varrella antanut Hermannin alueläkäri, lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck. Sen ohessa on vuoden alussa kodin palveluksessa olleiden 3 lastenhoitajattaren (2 pieniä ja 1 vanhempia lapsia varten) lisäksi otettu yksi, sittenkun viisi sijaa oli tullut lisää, sen johdosta että yksi huone sisustettiin pieniä lapsia varten.

Seuraavat numeroluvut osottavat lastenkodissa vuonna 1913 hoidettujen sekä sieltä poistettujen lasten lukumäärät ynnä poistumisen syyt:

	Rintalapsia ilman äitejä.	Rintalapsia äitineen.	Muita lapsia (1—15 v.).	Yhteensä.
Vanhemmat tai omaiset ottivat haltuunsa	14	4	25	43
Toinen kunta otti haltuunsa	5	3	11	19
Annettiin elätteelle	9	1	63	73
Kuoli	1	—	—	1
Muutettiin sairaalaan	15	—	4	[1] 19
Kasvatuslautakunta otti haltuunsa	—	—	3	3
Oli jälellä vuoteen 1914	7	3	18	28
Yhteensä	51	11	124	186

Niinkuin 1912 vuoden kertomuksesta käy selville, oli vaivaishoitohallitus kertomuksessa mainituista syistä lastenhoidontarkastajan esityksestä lokakuun 7 päivänä sanottua vuotta päättänyt tehdä lastenkodin vastaiseen käyttämiseen sen muutoksen, ettei äitejä, joilla oli pieniä lapsia, enää otettaisi sinne, vaan sijoitettaisiin ne Forsbyn uuteen kunnalliskotiin. Ainoastaan jokin rajoitettu luku äitejä otettaisiin huolellisen valinnan jälkeen lastenkotiin siellä toimittamaan erinäisiä taloustehtäviä, niinkuin keitäntää, leivontaa, siivoamista y. m. Tämän johdosta onkin kuluneena vuonna kodissa ollut yhtaikaa ainoastaan 5—6 äitiä, jotka miltei kaikki ovat käyttäytyneet hyvin. Elämä kodissa on sentähden saanut kokonaan toisen leiman kuin ennen, jolloin valikoimatta ja asianomaisten luonteeseen ja elintapoihin — jotka eivät suinkaan aina olleet parhaat — katsomatta yhtaikaa pidettiin kodissa jopa 12—14 äitiä.

Vuodelta 1912 antamassaan kertomuksessa katsoi vaivaishoitohallitus olevan käsitteleminen lastenkodin oloja melkoista laajemmin

[1] Tässä on otettu lukuun ainoastaan ne lapset, jotka eivät ole palanneet lastenkotiin, vaan ovat joko kuolleet sairaalassa, joutuneet vanhempainsa haltuun tai myös tammikuun 1 päivänä 1914 olivat edelleen sairaalassa.

kuin ennen niiden huomiota herättäväin syytösten takia, joita oli kodin hoitoa vastaan tehty muka lasten osaksi tulleen huonon hoidon ja pahoinpitelyn johdosta, jota paitsi muistutuksia oli tehty kodissa käytetyn ruuan laatua vastaan.

Vaivaishoitohallitus huomautti mainitussa kertomuksessa m. m., että se tarpeellisen selvyyden saamiseksi näiden kantelujen oikeutuksesta toimeenpani asiasta tarkan tutkinnan, jossa kuulusteltiin, paitsi kodin palvelijastoa, kaikkia siellä olevia aikuisia hoidokkeja sekä moniaita sivullisia, mutta kotiin ja sen hoitoon hyvin perehtyneitä henkilöjä, minkä ohessa kaikki suojat sekä ruoka ja ruokatavarat tutkittiin.

Tästä tutkinnasta totesi vaivaishoitohallitus käyneen täysin selvästi ilmi, että tehdyt syytökset, ainakin pääasiassa, olivat osin aivan aiheettomia, osin olevien olojen vääristelyä. Tämän todistivat yhtäpitävästi kaikki todistajina kuullut henkilöt, lukuunottamatta muutamia aikuisia hoidokkeja, joiden eriävät lausunnot, häilyviä ja ristiriitaisia kun olivat, ilmeisesti johtuivat pelkästä moittimishalusta ja pahansuopaisuudesta. Näiden viimeksi mainittujen todistajain lausuntoihin kävi paneminen sitä vähemmän arvoa, kun heidän aikaisempi elämänsä oli sellainen, että he, vaikka heitä täytyikin laillisesti pitää todistajaksi kelpaavina, kuitenkin olivat siveellisesti vajamittaisia. Vaivaishoitohallitus ei sentähden tehtyjen ilmiantojen johdosta ja toimittamansa tutkinnan perusteella havainnut olevan syytä ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin, varsinkin kun tuloksia poliisitutkinnoista, joista maamme vaivaishoidontarkastajan vaatimuksen johdosta läänin kuvernöörin määräyksen perusteella toisen toimitti Huopalahden piirin kruununnimismies ja toisen Helsingin poliisimestarin lainopillinen apulainen, ei vielä silloin ollut saatettu vaivaishoitohallituksen tiedoksi eivätkä ne muutoinkaan olleet sille tunnettuja.

Vuoden varrella ovat kuitenkin asianomaisten viranomaisten toimenpiteet tässä asiassa edistyneet niin pitkälle, että asia on lähetetty viralliselle syyttäjälle syytteen nostamiseksi sitä tai niitä vastaan, jotka havaittaisiin syyllisiksi Huopalahden piirin kruununnimismiehen laatimassa poliisipöytäkirjassa mainittuihin epäkohtiin.

Asia käsiteltiin sittemmin Helsingin pitäjän kihlakunnanoikeudessa lokakuun 4 sekä joulukuun 2 ja 5 päivänä, jolloin virallinen syyttäjä, Huopalahden piirin kruununnimismies, vastaamaan asiassa aluksi haastoi kodin entiset lastenhoitajattaret Hilda Pulkkisen ja Mimmi Hyvösen sekä rouva Axa Sjöblomin, joka viimeksi mainittu oli kodissa ollut ruuanpitäjänä, sekä myöhemmin lastenkodin johtajattaren, neiti Signe Syvänteen, lastenhoidontarkastaja Ivar Gordien, työ- ja vaivaistalon johtajan G. Mélartin sekä vaivaishoitohallituksen

toimitusjohtajan, pastori J. A. Collanin. Vastaajan asiamiehenä esiintyivät osin ent. lääninsihteeri Axel Th. Möller ja osin asianajaja, varatuomari A. M. Lassenius.

Asia lykkääntyi kuitenkin maaliskuun 7 päivään 1914, jolloin kihlakunnanoikeus sen lopullisesti ratkaisi, ja oli päätös, josta virallinen syyttäjä valitti Turun hovioikeuteen, seuraava:

Kihlakunnanoikeus on, hyläten virallisen syyttäjän lykkäysanomuksen, koska asiaa täytyy pitää tarpeellisessa määrässä selvitettynä, ottanut esillä olevan asian lopullisesti harkittavakseen ja, samalla kun kihlakunnanoikeus, jonka mielestä vastaajat Hilda Amanda Pulkkinen, Axa Lovisa Sjöblom, Signe Maria Syvänne ja Mimmi Hyvönen eivät ole olleet siinä asemassa, että heitä lain mukaan olisi käynyt pitäminen virkamiehinä, ei katso laillista selvitystä esitetyn siitä,

että vastaajat Hilda Amanda Pulkkinen ja Mimmi Hyvönen olisivat pahoinpidelleet Oulunkylän lastenkotiin otettuja lapsia tai heitä vastaan tehneet muutakaan rangaistavaa tekoa, vaikka heitä jossain määrin täytyy pitää sopimattomina hoitamaan lastenkotiin otettuja lapsia,

havaitsee kihlakunnanoikeus:

että elokuussa vuonna 1912 Oulunkylän lastenkodissa sattunut suuri kuolleisuus oli johtunut erinäisistä muista seikoista, niinkuin keinotekoisesta ravinnosta ja hoidettujen lasten perinnöllisistä taudintaipumuksista;

että vastaajain Axa Lovisa Sjöblomin ja Signe Maria Syvänteen viaksi ei käy paneminen mitään rangaistavaa;

että vastaaja Signe Maria Syvänne päin vastoin on todistettu sopivaksi johtamaan lastenkotia ja asiaan innostuneeksi;

että vastaaja Johan Alexander Collan Helsingin kaupungin vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajana tosin ei ollut käynyt Oulunkylän lastenkodissa vähintään kerran viikossa, niinkuin lokakuun 23 päivänä 1896 vahvistettu Helsingin kaupungin vaivaishoito-ohjesääntö määrää, mutta että hänen ei sen kautta voi katsoa sivuuttaneen virkavelvollisuuttaan, koska Helsingin kaupunginvaltuusto on helmikuun 26 päivänä 1911 vahvistanut mainittuun ohjesääntöön muutokset, joiden mukaan toimitusjohtaja on vapautettu kaikista velvollisuuksistaan edellä mainitussa kohden ja erikoisesti tarkoitusta varten asetettu ylitarkastaja on ottanut ne toimekseen;

että sitä seikkaa, että siten muutettua ohjesääntöä, vaikkei läänin kuvernööri sitä ollut vahvistanut, kuitenkin oli noudatettu, ei käy lukeminen vastaaja Johan Alexander Collanin viaksi;

että laillista selvitystä ei ole esitetty siitä, että lastenkodissa käytetty vesi olisi ollut laadultaan terveydelle vaarallista tai sikäläiset olot muuten lasten terveydelle haitallisia;

että vastaaja Ivar Gordie, joka olisi ollut velvollinen Helsingin kaupungin vaivaishoidon ylitarkastajana Helsingin kaupunginvaltuuston helmikuun 26 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaisesti kerran viikossa käymään Oulunkylän lastenkodissa, oli, vaikkakin jonkin kerran enemmän kuin viikko oli kulunut hänen käyntiensä välillä, kuitenkin keskimäärin käynyt kodissa kerran viikossa, joten täytyy katsoa hänen täyttäneen velvollisuutensa tässä kohden;

ettei vastaaja Ivar Gordie muutenkaan ollut saattanut itseänsä syypääksi mihinkään laiminlyöntiin;

sekä katsoen edellä sanottuun, että laillista selvitystä ei ole esitetty siitä, että vastaaja Gustaf Mélart olisi saattanut itsensä syypääksi laiminlyöntiin virassa;

mihin nähden kihlakunnanoikeus, huomioon ottaen että todistajain Vilhelmina Vikbergin, Olga Erika Sinirannan ja Maria Laakson todistuksille todistajain vähemmän hyvän siveellisen elämän johdosta ei käy myöntäminen täyttä todistusvoimaa, harkitsee oikeaksi hylätä vastaajia vastaan tehdyt edesvastuuvaatimukset.

Tämän jutun laajuuden valaisemiseksi mainittakoon, että kihlakunnanoikeudessa syntynyt pöytäkirja käsittää kokonaista 381 konekirjotettua sivua sekä että tämän pöytäkirjan lunastukseen meni Smk 298: 50.

Lastenkodin hoidokkiluvun vaihtelu käy selville seuraavista numeroluvuista:

Vuodelta 1912 jälellä olevia lapsia ..	34, niistä pieniä	12
Vuoden varrella vastaanotettuja lapsia	152, „ „	50
Yhteensä	186, niistä pieniä	62
Vuoden varrella poistettuja lapsia	147, niistä pieniä	43
Vuoteen 1914 jälellä olevia	„ 39, „ „	19
Yhteensä	186, niistä pieniä	62

Vuoden varrella vastaanotetuista lapsista oli:

Aviollisia	59
Aviottomia	85
Tuntematonta syntyperää	8
Yhteensä	152

Terveydelliset olot vaivaishoidon lastenkodissa.

Vastaanottotilaisuudessa vallitsevan terveydentilan sekä aviollisuuden ja aviottomuuden mukaan ryhmittyivät lapset seuraavasti:

	Avioll. lapsia.	Aviott. lapsia.	Tunt:tonta syntyperää.	Yhteensä.
Hyvä	37	34	2	73
Huono	22	51	6	79
Yhteensä	59	85	8	152

Eri taudeista olivat lukuisimmat hengitystiehyeiden tulehdus (19 tapausta), riisitauti (17 tapausta) sekä maha- ja suolitulehdus (15 tapausta).

Kodissa oleskellessaan punnittiin pienet lapset joka ja isommat joka toinen viikko, ja yleensä niiden paino lisääntyi. Painon vähenemistä todettiin 11 lapsessa (5 aviollista, 5 aviotonta ja 1

tuntematonta syntyperää). Sinällään pysyi 14 lapsen paino (6 aviollista, 7 aviotonta ja 1 tuntematonta syntyperää). 35 lasta punnittiin ainoastaan kerran. Kaikkien muiden paino oli lisääntynyt.

Lasten terveydentila niiden poistuessa lastenkodista käy selville seuraavista numeroluvuista:

	Avioll. lapsia.	Aviott. lapsia.	Tunt:ta syntyperää.	Yhteensä.
Terveitä	43	44	3	90
Parempia	18	10	4	32
Parantamattomia	10	13	1	24
Kuolleita	—	—	1	1
Yhteensä	71	67	9	147

Lastenkotiin otetuista 62 pienestä lapsesta oli:

Imetettyjä	11
Keinollisesti ruokittuja	44
Osin imetettyjä, osin keinollisesti ruokittuja	7
Yhteensä	62

Pienten lasten terveydentila vuoden alussa käy selville seuraavista numeroluvuista:

	Imetettyjä lapsia.	Keinoll. ruokittuja lapsia.	Osin imetettyjä, osin keinoll. ruokittuja lapsia.	Yhteensä.
Hyvä	6	14	2	22
Huono	5	30	5	40
Yhteensä	11	44	7	62

Vallitsevana tautina olivat mahahäiriöt. Mitä pienten lasten painoon tulee, oli vähenemistä todettavissa 6 lapsessa, jotka kaikki olivat keinollisesti ruokittuja. Sinällään pysyi 1 imetetyn ja 6 keinollisesti ruokitun lapsen paino. Kaikkien muiden useamman kerran punnittujen lasten paino oli lisääntynyt.

Pienten lasten terveydentila niiden poistuessa lastenkodista näkyy seuraavista numerotiedoista:

	Imetettyjä lapsia.	Keinollisesti ruokittuja lapsia.	Osin imetettyjä, osin keinoll. ruokittuja lapsia.	Yhteensä lapsia.
Terveitä	5	23	2	30
Parempia	—	1	—	1
Parantamattomia ..	1	10	—	11
Kuolleita	—	1	—	1
Yhteensä	6	35	2	43

Vuoden varrella on lapsia lastenkodista lähetetty sairaalaan 36 tapauksessa, useimmat väliaikaiseen lastensairaalaan. Taudin syynä olivat 9 tapauksessa mahahäiriöt, 5 tapauksessa riisitauti, 5 tapauksessa kaularöhkä, 4 tapauksessa äkillinen keuhkokatarri, 3 tapauksessa keuhkotulehdus j. n. e. — Kulkutaudeista oli lukuisia vesirokon ja tuhkarokon tapauksia, mutta ei ainoatakaan tulirokkotapausta ja ainoastaan yksi kurkkumätätapaus. Lopuksi sopii huomauttaa, että kesän aikana ei sattunut mainittavan lukuisia ripulitapauksia.

Lastenkotiin otettujen pienten lasten verraten suuri kuolleisuus vuonna 1912 herätti jonkin verran huomiota, ja tämän johdosta kävi m. m. vaivaishoidontarkastaja, siitä huolimatta että kuolleisuuden osotettiin johtuneen luonnollisista ja selitettävistä syistä, moittimaan kodin palveluskuntaa törkeästä huolimattomuudesta lasten hoidossa ja niiden huonosta hoidosta sekä kodin johtoa asiantuntemuksen, tarmon ja huolekkuuden puutteesta. Niinkuin edellä olevasta selonteosta näkyy, ovat olot yhtäkkiä parantuneet, kertomusvuonna kun lastenkodissa kuoli ainoastaan yksi lapsi 23 lapsen sijasta vuonna 1912.

Tämä ilmeinen ero johtuu tietenkin yksinomaan kaupungin uudesta väliaikaisesta lastensairaalasta, jonka perustamisen vaivaishoitohallitus kirjelmässä syyskuun 20 päivältä 1912 osotti välttämättömän tarpeelliseksi ja joka kaupunginvaltuuston lokakuun 8 päivänä samaa vuotta tekemän päätöksen johdosta perustettiinkin sekä luovutettiin käytettäväksi viimeksi mainitun kuukauden 15 päivänä.

Vuodelta 1912 antamassaan kertomuksessa vaivaishoitohallitus mainitsi, että lastensairaalan puute oli tuottanut hallitukselle suuria vaikeuksia. Täyttäessään lain mukaista huoltamisvelvollisuuttaan voimassa olevan vaivaishoitoasetuksen 2 §:n mukaan täytyi vaivaishoitohallituksen lastenkotiin hoidettavaksi ja elätettäväksi ottaa ja siellä säilyttää asianmukaisen hoidon puutteessa olevia lapsia, siihen katsomatta olivatko he terveitä vai sairaita. Lukemattomia turhia yrityksiä tehtiin sairaiden lasten sijoittamiseksi sairaaloihin, joissa he voisivat saada tautinsa vaatimaa hoitoa, jommoisen anta-

minen vaivaishoitohallituksen käytettävänä olevassa lastenkodissa oli mahdoton. On kuitenkin tuskin luultavaa, että tämä puute olisi mainittavasti vaikuttanut lastenkodissa olevain lasten kuolleisuuteen, joka elokuussa 1912 käsitti kokonaista 10 kuolemantapausta. Kun ottaa huomioon, kuinka huonossa hoidossa useimmat näistä lapsista olivat olleet ennen vaivaishoitohallituksen huostaan tuloaan, ne perinnäistaudit, joita he sairastivat, ja ne äkilliset maha- ja muut taudit, joita he potivat lastenkotiin tullessaan, näyttää luonnolliselta, että nämä lapset paljoa suuremmassa määrässä kuin terveet lapset olivat tuomitut menehtymään, vaikka elämää olisikin täysin järkiperäisellä sairaanhoidolla eräissä tapauksissa voitu jonkin verran pitentää.

Jälempänä olevista tiedoista täysin määrin näkyy, ettei vaivaishoitohallitus ollut arvannut lastensairaalan puutteesta johtuvia vaikeuksia liian suuriksi.

Lokakuun 15 päivästä 1912, jolloin lastensairaala avattiin, on lastenkotiin tammikuun 1 päivään 1914 asti otetuista 43 vuotta nuoremmasta lapsesta lähetetty sairaalaan 21. Näistä kuoli sairaalassa 5 eli 23.8 %.

Samaan aikaan on kaikkiaan 26 semmoista ennestään sairasta lasta, jotka ennen lastensairaalan perustamista täytyi ottaa lastenkotiin, lähetetty suorastaan sairaalaan. Näistä kuoli sairaalassa 13 eli 50.0 %, poistettiin 10 eli 38.5 % ja oli tammikuun 1 päivänä 1914 sairaalassa jälellä 3 eli 11.5 %.

Kaikista 47 lapsesta, jotka, ellei lastensairaalaa olisi ollut, olisivat edellä mainitun ajan kuluessa saaneet hoitoa lastenkodissa, mutta joita nyt on hoidettu sairaalassa, on siis 18 eli likipitäen 38.3 % kuollut.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että kuolleisuusprosentti lastenkodissa vuonna 1912 oli lokakuun 15 päivään asti ainoastaan 14.7 %.

Nämä numeroluvut silmäin edessä tuskin voinee oikeutuksen varjollakaan väittää, että lastenhoito lastenkodissa vuonna 1912 olisi ollut sen laatuinen, kuin on tahdottu uskotella.

Uuden lastenkodin tarve.

Edellä on mainittu, että kaupunginvaltuusto, sen johdosta että aikanansa herätettiin kysymys laajemman tilan hankkimisesta Töölön vanhaan vaivaistaloon, kokouksessaan helmikuun 2 päivänä 1909 päätti silloiseen vaivaistaloon sijoitetun lastenkodin muutettavaksi sieltä pois ja väliaikaisesti, kunnes uusi lastenkoti rakennettaisiin, sijoitettavaksi kaupungin hiljattain ostamassa Åggelbyn kartanossa oleviin rakennuksiin. Muutto pantiinkin kohdakkoin toimeen, sittenkun kaksi kartanossa olevaa vanhanlaista rakennusta oli sisustettu lastenkodiksi, jossa laskettiin olevan sijaa 40 hoidokille. Siitä lähtien on vuosien varrella, sikäli kuin lisätilaa on ollut tarpeen, varsinkin vuonna 1912, useita huoneita korjattu ja annettu lasten-

kodin käytettäväksi ei ainoastaan Åggelbyn kartanossa, vaan myös viereisessä, niinikään kaupungin omistamassa Nybondaksen talossa. Lisätilan tarve on kuitenkin kaikista näistä toimenpiteistä huolimatta edelleen ollut tuntuva, mutta puheena olevat rakennukset on nyttemmin niin tyyten käytetty, ettei mahdollisuutta laajentamiseen enää ole olemassa.

Tämä lisätilan tarve ynnä ne suuret haitat, joita johtuu huoneiden ja rakennusten sopimattomasta sijoituksesta, mikä tuntuvassa määrässä vaikeuttaa lasten sijoitusta ikänsä ja sukupuolensa mukaan, lasten tehokasta silmälläpitoa y. m., riittävän veden, varsinkin kylpyveden, puute, samoin kuin edellä osotetut lasten koulunkäyntiä haittaavat hankaluudet ovat kaikki yhdessä saaneet aikaan, että vaivaishoitohallitus on päättänyt ryhtyä toimiin uuden, tarkoitukseen sopivan lastenkodin aikaansaamiseksi, ja on vaivaishoitohallitus sitä varten asettanut valiokunnan, johon on valittu vaivaishoitohallituksen jäsenet professori Wallgren ja filosofiantohtori neiti af Forselles sekä työ- ja vaivaistalon johtaja eversti Mélart ja lastenhoidontarkastaja kuvernööri Gordie.

Laadittaessa Forsbyn uuden vaivaistalon suunnitelmaa, jonka kaupunginvaltuusto vahvisti helmikuun 11 päivänä 1908, jo valmistettiin niinikään ehdotus 107,000 markan hintaisen lastenkodin rakennuttamisesta mainittuun taloryhmään. Erinäisistä syistä ei tätä rakennusta kuitenkaan teetetty vaivaistaloa rakennettaessa, mitä seikkaa nykyaikaisen lastenhoidon kannalta täytyy pitää erittäin onnellisena.

Kaikissa sivistysmaissa pyritään nimittäin nyttemmin siihen, että lasten, jotka lainmukaisen vaivaishoidon täytyy ottaa huostaansa, mikäli mahdollista tulee päästä tuntemasta olevansa köyhäinhoitolaisia. Sensijaan että lainsäädäntö aikaisemmin velvoitti vaivaishoitoyhdyskunnan hankkimaan sen huostaan otetuille yhdyskunnan jäsenille tarpeellisen elatuksen tässä kohden tekemättä minkäänlaista eroa aikuisten ja lasten välillä, katsovat nykyaikaiset pyrinnöt ja niiden rinnalla kulkeva uudenaikainen lainsäädäntö tätä yhteiskuntatehtävää toiselta kannalta ja pitävät vaivaishoidon velvollisuutena panna aivan erikoista huomiota huostaan otettujen lasten kasvatukseen ja henkiseen kehitykseen. Tällaisten pyrkimysten leimaama käsitys vaivaishoidon suhtautumisesta lapsiin johtuu osin kehittyneemmästä ihmisyystunteesta, osin monivuotisesta kokemuksesta, joka on osottanut, että vaivaishoidon huostaan otetut lapset varsin laajassa mitassa lisäävät siveellisesti huonohoitoisten ja pahantapaisten lasten laumoja. Ääniä kuuluu sentähden miltei kaikkialla, että vaivaishoitoviranomaisten olisi annettava lastenhoito toimeksi erityisille kasvatus- tai lastenhoitoviranomai-

sille, joiden erikoistehtävänä olisi kasvavan polven henkinen huoltaminen.

Olisi ilmeisessä ristiriidassa näiden uudenaikaisten ja täysin oikeutettujen pyrkimysten kanssa, jos vaivaishoidon huostaan otetut lapset sijoitettaisiin yleiseen vaivaishoitolaitokseen tai semmoisen laitoksen alueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan huoneistoon. Vaivaishoitoviranomaisen alaista lastenkotia ei ole, siksi että menoja ehkä olisi hiukan vähemmän ja hallinto helpompi, sijoitettava vaivaistaloon eikä sen yhteyteen, vaan on se järjestettävä aivan erilleen siitä laitoksesta, johon aikuisia vaivaishoitolaisia on sijoitettu. Tämä on sivistysmaiden kaupunkiyhdyskunnissa jo otettu huomioon. Lapsia ei ole — ei lyhemmäksikään ajaksi — asetettava oloihin, jotka heissä herättävät tunteen, että he kuuluvat sen laatuisiin ihmisiin, joista tahdotaan pysyttää erillään aikuisetkin kunnialliset henkilöt ja jotka ovat antaneet sanoille „vaivaishoitolainen", „vaivaislapsi" niin alentavan kaiun. Heitä ei myöskään ole saatettava alttiiksi mahdollisuudelle — mikä on sangen lähellä tarjona ja tuskin vältettävissä — joutua kosketuksiin edellä mainittujen henkilöjen kanssa.

Näyttää sentähden siltä, kuin ei olisi hyvin harkittua eikä muuten kaupungin arvonkaan mukaista, että kaupunki, vaikka se humanitaarisiin tarkoituksiin uhraa miljooneja, ei ottaisi huomioon näitä periaatteita, jotka useimmissa sivistysmaissa nyttemmin on ehdottomasti omaksuttu.

Vaivaishoidon lastenkoti olisi sentähden rakennettava ja järjestettävä sillä tavoin, etteivät lapset toistensa eivätkä muiden ikäistensä silmissä esiintyisi huostaan otettuihin köyhäinhoitolaisiin kuuluvina.

Edellä lausuttuun viitaten vaivaishoitohallitus ei voi olla tässä esittämättä toivomusta, että lastenkodin väliaikainen sijoitus Åggelbyhyn, jota kaikkine haittoineen jo on jatkunut kuudetta vuotta, aivan lähimmässä tulevaisuudessa lakkaisi ja kaupungin lastenkotikysymys vihdoin saisi nykyaikaista lastenhoitoa ja pääkaupungin arvoa vastaavan ratkaisun.

Rekisteritoimisto.

Vaivaishoitohallitus on, niinkuin alempana olevista tiedoista näkyy, jo rekisteritoimiston ensimäisenä toimintavuonna voinut tyytyväisyydekseen todeta varsin virkeää yhteistoimintaa toimiston ja kunnassa työskenteleväin armeliaisuusyhdistysten samoin kuin moniaiden yksityishenkilöjenkin kanssa, jotka toimiston välityksellä ovat hankkineet tietoja avunetsijöistä, ja perusteltuja toiveita on olemassa, että toimiston nyttemmin tultua yleisölle tunnetummaksi sen tarkoitusperäkin saavutetaan laajemmassa mitassa. Tähän viittaa se ilahuttava asianhaara, että tiedonannot ja tiedustelut, joita vuoden alussa saapui varsin säästeliäästi, ovat vuoden varrella lisääntymistään lisääntyneet.

Niinkuin viime vuosikertomuksesta käy selville, liittyivät rekisteritoimistoon marraskuun 19 päivänä 1912 pidetyssä kokouksessa, jonka toimeenpani vaivaishoitohallituksen asettama komitea yhteistyön aikaansaamiseksi lainmukaisen vaivaishoidon ja kaupungissa toimivain armeliaisuuslaitosten kesken, seuraavat yhdistykset: kaupunkilähetys, köyhäin lasten työkotien toimikunta, Syntymäpäivälahja niminen yhdistys ja hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys sekä myöhemmin Maitopisara, rouvasväenyhdistys, pelastusarmeija, vankeusyhdistys sekä lastenhoidon edistämisyhdistys. Vuonna 1913 ovat tulleet lisäksi: kansanlastentarhat, „C. E.“ niminen yhdistys, valkonauha, Sokeain ystävät, Suomen naisyhdistys, Nuorten miesten kristillinen yhdistys, risatautisten lasten parantolayhdistys sekä Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys.

Ilmoituksia avustuksista, joita eri yhdistykset ovat antaneet apua tarvitseville, ovat vuoden varrella tehneet:

Kaupunkilähetys	626
Köyhäin lasten työkodit	307
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	895
Maitopisara	443
Rouvasväenyhdistys	180
Pelastusarmeija	[1] 174
Lastenhoidon edistämisyhdistys	309
Kansanlastentarhat	269
„C. E.“ yhdistys	143
Suomen naisyhdistys	60
Nuorten miesten kristillinen yhdistys	30
Valkonauha	45
Sokeain ystävät	22
Risatautisten lasten parantolayhdistys	8
Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys	456

Tiedusteluja ovat tehneet:

Yksityishenkilöt	162
Kaupunkilähetys	63
Kasvatuslautakunta	73
Lastenhoidon edistämisyhdistys	10
Kansanlastentarhat	9

[1]) Pelastusarmeija antoi vasta vuoden lopulla avustamainsa henkilöjen luettelon sekä ilmoitti samalla, ettei se tällä kertaa kyennyt antamaan laajempia tietoja, mutta että sen tiedonannot vastedes, sittenkun kirjanpito on järjestetty uudestaan, ovat täydellisempiä.

Henkilöselvityksiä, joita vuoden alussa oli 3,694, on vuoden varrella tullut lisää 1,038, joista 764 koskee vaivaishoidon avustamia ja taas 274 semmoisia henkilöjä, jotka ovat saaneet avustusta yksinomaan armeliaisuusyhdistysten välityksellä, joten henkilöselvityksiä vuoden lopulla oli kaikkiaan 4,732. Rekisteröityjä henkilökortteja oli vuoden päättyessä 6,117.

Sekin rekisteritoimiston toiminnan puoli, joka tarkoittaa kerjuun ehkäisemistä, osottaa varsin huomattavia tuloksia, sillä toimiston välityksellä on tehty kokonaista 103 ilmoitusta henkilöistä, jotka kaupungissa ovat harjottaneet kerjuuta. Kaikkien kerjääväin henkilöjen kanssa on sittemmin heidän olojaan tutkittua menetelty asianhaarain mukaan vaivaishoitoasetuksen 36 §:n mukaisesti.

Toimistoa hoiti vuoden varrella neiti Edit Johansson kahden apulaisen kera, joista toisella kuitenkin samalla oli toimena tarpeellisen puhtaaksikirjotustyön suorittaminen lastenhoidontarkastajan luona. Sittenkun kuitenkin toimiston työ viime syksynä tuntuvasti lisääntyi, katsoi vaivaishoitohallitus tarpeelliseksi tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen erityisen apulaisen palkkaamisesta lastenhoidontarkastajalle, jotta molemmat ensinmainitut apulaiset saisivat kokonaan antautua toimiston työhön. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi.

Työ- ja vaivaistalo.

Työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1913 on sen johtaja antanut seuraavia tietoja:

Työ- ja vaivaistaloon otettuina on vuonna 1913 ollut kaikkiaan 975 henkilöä (1,449 vuonna 1912), niistä vaivaistaloon ja sen eri osastoille 644 (1,176 vuonna 1912).

Vaivaistaloon ja sen eri osastoille otetuista henkilöistä oli:

Miehiä	157
Naisia	265
Lapsia	222
Yhteensä	644

Ikänsä mukaan ryhmittyivät nämä seuraavasti:

10 vuotta nuorempia	202
10 ja 20 vuoden välillä	23
20 „ 30 „ „	68
30 „ 40 „ „	53
40 „ 50 „ „	39
50 „ 60 „ „	59

60 ja 70 vuoden välillä	77
70 „ 80 „ „	91
80 „ 90 „ „	30
90 vuotta vanhempia	2
Yhteensä	644

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	132
Muilla paikkakunnilla	512

Työlaitokseen otetuista 331 miehestä oli:

15 ja 20 vuoden välillä	8
20 „ 30 „ „	48
30 „ 40 „ „	83
40 „ 50 „ „	79
50 „ 60 „ „	65
60 „ 70 „ „	36
70 „ 80 „ „	11
80 „ 90 „ „	1
Yhteensä	331

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	71
Muilla paikkakunnilla	260

Koko määrästä 975:stä kuoli vuoden varrella 14 (133 vuonna 1912), joista oli:

Miehiä	8
Naisia	3
Lapsia	3
Yhteensä	14

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin luku.	Vähin luku.	Keskimäärin.
Tammikuu	377	327	344.8
Helmikuu	394	371	380.3
Maaliskuu	379	371	375.6
Huhtikuu	372	337	355.4
Toukokuu	339	305	316.3
Kesäkuu	327	302	318.7
Heinäkuu	340	321	335.2
Elokuu	353	339	344.5

Syyskuu	373	353	361.9
Lokakuu	429	374	395.5
Marraskuu	491	432	463.2
Joulukuu	536	491	533.3

Koko vuoden keskimäärä oli 377.05.

Laitoksessa hoidettuja mielisairaita oli 15 (565 vuonna 1912) eli 9 miestä ja 6 naista.

Muihin kuntiin kotiinlähetettyjä tai muiden kuntain asiamiesten pois ottamia oli:

Miehiä	2
Naisia	7

Laitoksen kirjoissa oli vuoden alussa 343 ja vuoden lopussa 532 hoidokkia.

Vaivaistaloon otettuja hoidokkeja on kykynsä mukaan käytetty työhön, mikä näkyy jo siitäkin, että suurimman osan kaikista vuoden varrella tehdyistä uusista vaatekappaleista ovat hoidokit valmistaneet, jota paitsi he niinikään ovat laitoksen vanhoja vaatekappaleita tarpeen mukaisesti pitäneet kunnossa. Vaivaistalon hoidokkien vuonna 1913 valmistamista uusista vaatekappaleista mainittakoon m. m. 2,092 lakanaa, 391 miehen ja 529 naisen paitaa, 2,407 pyyheliinaa, 234 patjanpäällistä, 251 korvallisenpäällistä, 279 naisen pukua, 374 röijyä, 227 alushametta, 191 alusliiviä, 437 esiliinaa, 1,401 sukkaa, 835 korvallisensuojusta, 24 lapsenpatjaa, 30 pikkulapsen paitaa, 54 lapsenpukua, 164 hamukkaa, 265 paria lapsenhousuja, 75 päällystakkia, 36 leukalappua, 331 lapsenröijyä, 250 lapsenvaippaa, 30 irtopeittoa, 9 pöytäliinaa y. m. Kaiken vaatteidenpesun, huoneiden puhtaanapidon y. m. ovat vaivaistalon hoidokit niinikään hoitaneet.

Maaliskuun 1 päivänä järjestettiin vaivaistaloon lastenosasto, johon otetaan äitejä pienine lapsineen. Tämä toimenpide johtui siitä, ettei kaikille poliisin tuomille lapsille voitu saada sijaa Åggelbyn lastenkodissa. Elokuun 1 päivänä valmistui paviljonki B, joka on aiottu iäkkäille naisille, joilla on moitteeton menneisyys, minkätähden sinne siirrettiin suuri osa paviljongissa A aikaisemmin hoidetuista vanhoista naisista. Tämän johdosta täytyi lisäksi asettaa kaksi hoitajatarta ja yksi siivoojatar.

Paitsi työ- ja vaivaistalossa edellisinä vuosina suoritettuja

töitä oli vaivaistalo ottanut toimittaakseen eräiden Kivelän sairaalan osastojen sekä palvelushenkilöjen ja näiden perheiden vaatteidenpesun, josta työstä kertyneenä korvauksena vaivaistalo on vaivaishoitohallitukselle toimittanut Smk 2,875: 10. 1914 vuoden alusta lähtien on Kivelän sairaalan vaatteidenpesu kokonaan jätetty vaivaistalon toimeksi.

Syksyllä 1913 sai työlaitos puusepän- ja jalkinetyökoneita, jotka ovat tuntuvasti helpottaneet työtä. Yksistään kolmesta kansakouluille toimittamastaan jalkinehankinnasta voi työlaitos vaivaishoitohallitukselle suorittaa Smk 16,000: 50, ja työlaitoksen tuotantokyky voitaneen kehittää siihen määrään, että suuri osa kaupungin töistä voidaan siellä suorittaa. Esimerkkinä mainittakoon ainoastaan, että Kööpenhaminan työlaitoksessa nidotaan kaikki kaupungin asiakirjat. Samaten voitaisiin menetellä täälläkin, jos vain saataisiin tarpeelliset koneet. Nykyään sellainen työ ei kuitenkaan kävisi päinsä tilanahtauden vuoksi nykyisessä työlaitoksessa, jossa tänä talvena on vallinnut semmoista liikasijoitusta, että on täytynyt työlaitoksesta siirtää 36 miestä vaivaistaloon. Kun suurin osa työlaitoksen hoidokeista on huolimattomia perheenelättäjiä, jotka ensi tilaisuudessa karkaavat laitoksesta vieden mukanaan laitoksen vaatteita vuosittain yli 3,000 markan arvosta, olisi suotavaa, että näitä varten rakennettaisiin erikoinen paviljonki eikä heille myönnettäisi lomaa, ennenkuin ovat kaupungille korvanneet perheensä elatuksesta syntyneen velan. Mainittuun paviljonkiin laitettaisiin pienenlaisia työpajoja, muiden muassa kirjansitomokin, joka tuottaisi kaupungille säästöä vuosittain 12,000—15,000 markkaa.

Keskikustannus kunkin aikuisen henkilön elatuksesta laitoksessa oli 67.77 penniä päivässä 45.58 pennin sijasta vuonna 1912.

Työ- ja vaivaistalon menot olivat vuonna 1913 kaikkiaan Smk 353,243: 85, vuonna 1912 Smk 291,843: 18.

Menoista tuli:

		1913.	1912.
Vaivaistalon osalle.....	Smk	232,691: 95	151,499: 97
Työlaitoksen „	„	120,551: 90	47,145: 27
Mielenvikaisten hoitolaitoksen osalle.....	„	— —	93,197: 94
Yhteensä	Smk	353,243: 85	291,843: 18

Hoitopäiviä oli vuonna 1913 kaikkiaan 152,661, 240,269 vuonna 1912, nimittäin:

		1913.	1912.
Vaivaistalossa	Smk	110,333	131,002
Työlaitoksessa	„	42,328	30,929
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa	„	—	78,338
Yhteensä	Smk	152,661	240,269

Keskimääräinen kustannus hoitopäivää kohti oli:

	1913.	1912.
Vaivaistalossa	2: 11	1: 16
Työlaitoksessa	[1] 2: 85	[1] 1: 52
Koko laitoksessa	2: 31	1: 21

Vuonna 1913 tapahtui työlaitoksessa murha. Moitteita ja tyytymättömyyttä on niinikään kuulunut niiden hoidokkien puolelta, jotka kannattavat Työmies-lehteä ja sen oppeja. Epäjärjestyksiä ei kuitenkaan ole sattunut, vaikka rangaistuksia on käytetty enemmän kuin edellisinä vuosina. Vaikeinta on tulla toimeen huolimattomain perheenelättäjäin ja naimattomain äitien kanssa.

Työ- ja vaivaistalon lääkärinhoito.

Kaupungin työ- ja vaivaistalon lääkäri on toiminnastaan vuonna 1913 antanut seuraavat tiedot:

Vuoden varrella on kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan lääkärinhoitoa työ- ja vaivaistalossa toimittanut lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck, joka keskiviikkoisin — ja muulloinkin tarpeen mukaan — on käynyt laitoksessa. Neuvoja annettiin noin 2,000, ja lääkärin määräyksestä on seuraava henkilömäärä siirretty:

Marian sairaalaan	16
Kivelän sairaalaan	44
Vanhaan klinikkaan	2
Professori Engströmin sairaalaan	1
Silmäklinikkaan	4
Kulkutautisairaalaan	1
Yhteensä	68

[1]) Työlaitoksesta ollutta tuloa lukuunottamatta.

Kulkutauteja ei ole sattunut, mutta kaupungin sairaanhoitolaitoksissa vallitseva tilanpuute on huomattavasti vaikuttanut kunnalliskotiinkin, niin että sairaaloissa useinkaan ei ole saatu sijaa äkillisiäkään tauteja sairastaville henkilöille.

Taulu 1. Vaivaishoitohallituksen

	Henkilöitä, jotka on lähe-																	
	Työ- ja vaivaistaloon.					Kunnan sairaaloihin.							Yleiseen sairaa-					
	Vaivaistaloon.			Työlaitokseen, miehiä.	Yhteensä.	Marian sairaalaan.		Humaliston sairaalaan.	Väliaik. lastensairaalaan.	Kivelän sairaalaan.		Yhteensä.	Sisätautien osastolle.	Kirurgiselle osastolle.	Naistautien osastolle.	Silmätautien osastolle.	Korvatautien osastolle.	Dermatologiselle osastolle.	Lapsenpäästölaitokseen.
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.			Sisätautien os.	Kirurgiselle os.	Kulkutautios.			Yleis. osastolle.	Mielenvikaisten osastolle.							
Pääkanslia.																			
Tammikuu	6	2	4	3	15	54	7	5	—	6	31	3	106	—	1	—	—	—	—	—
Helmikuu	7	19	6	8	40	49	5	6	—	3	30	4	97	1	1	2	—	—	—	1
Maaliskuu	2	5	4	7	18	44	5	1	—	2	35	4	91	2	—	2	—	—	1	3
Huhtikuu	5	5	8	2	20	43	4	3	—	3	30	1	84	—	1	—	1	1	—	—
Toukokuu	6	6	3	6	21	30	6	3	—	2	32	4	77	1	1	—	—	—	—	1
Kesäkuu	5	6	3	4	18	30	7	3	—	—	20	3	63	—	1	4	—	—	—	1
Heinäkuu	4	11	4	3	22	34	13	7	—	2	17	5	78	—	—	1	—	—	—	1
Elokuu	—	8	8	2	18	31	10	6	—	1	25	5	78	—	1	2	1	—	—	2
Syyskuu	6	8	6	11	31	43	9	8	—	1	25	3	89	1	—	2	—	—	1	—
Lokakuu	4	12	6	25	47	37	8	4	—	2	31	5	87	1	—	1	2	—	—	—
Marraskuu	14	13	4	22	53	36	6	7	—	2	23	1	75	1	—	1	—	1	1	6
Joulukuu	8	13	6	22	49	40	6	6	—	—	20	—	72	—	—	2	1	—	—	—
Yhteensä	67	108	62	115	352	471	86	59	—	24	319	38	997	7	6	17	5	2	3	15
Haarakanslia.																				
Tammikuu	8	11	19	10	48	40	10	3	1	3	25	25	107	—	—	3	1	—	—	5
Helmikuu	3	3	15	10	31	30	8	3	5	4	20	18	88	—	—	6	3	2	1	—
Maaliskuu	1	9	15	9	34	18	6	3	8	2	37	15	89	—	1	2	1	—	—	4
Huhtikuu	2	10	13	12	37	27	8	1	5	1	19	20	81	—	—	1	3	—	—	4
Toukokuu	—	6	10	17	33	23	5	1	7	1	24	11	72	—	2	1	1	1	—	3
Kesäkuu	5	7	7	7	26	23	3	2	5	2	11	26	72	—	—	—	1	—	—	—
Heinäkuu	3	1	9	15	28	29	5	3	7	1	12	21	78	—	3	2	—	—	—	2
Elokuu	1	11	5	23	40	35	9	1	1	3	29	10	88	—	—	2	2	—	—	5
Syyskuu	5	5	3	16	29	16	3	2	3	4	16	15	59	—	1	2	1	—	—	1
Lokakuu	6	6	4	25	41	26	7	2	7	1	14	14	71	—	—	5	1	—	—	3
Marraskuu	5	8	5	21	39	28	10	3	4	1	22	18	86	—	—	—	—	2	—	2
Joulukuu	8	5	9	14	36	21	8	3	4	6	21	24	87	—	—	4	—	—	—	3
Yhteensä	47	82	114	179	422	316	82	27	57	29	250	217	978	—	7	28	14	5	1	32

kansliain käsittelemät asiat vuonna 1913.

tetty			Varattomuuden todistuksia annettu							Vaivaishoidon kustannuksella myönnettyjä				Erinäisiä hakemuksia evätty.	Muita asioita.	Yhteensä käsiteltyjä asioita.
laan.		Prof. Engströmin klinikkaan.	Eläkehakemusta varten.	Maksutt. lääkärinh. saamiseksi.	Parantolaan pääsemiseksi.	Köyhäinasianajaj. käyttäm. vart.	Maksuttom. koulunk. saamiseksi.	Vapautuksen saamiseksi		Lääkkeitä y. m.	Hautauksia.	Ruokalippuja.	Yömajalippuja.			
Lastenosastolle.	Yhteensä.							Passimaksuista.	Yleisistä veroista.							
1	2	1	4	5	—	10	2	4	53	187	10	5	2	27	1,514	1,947
2	7	—	13	10	2	10	1	—	36	144	10	13	9	24	1,342	1,758
1	9	—	5	5	—	13	1	6	3	129	8	17	5	14	1,280	1,604
4	7	—	5	9	3	29	—	2	2	186	14	1	1	26	1,255	1,644
2	5	—	2	7	1	13	3	7	12	138	7	3	—	16	1,212	1,524
2	8	—	1	—	1	25	—	2	3	73	9	—	—	6	1,185	1,394
1	3	—	—	3	3	8	3	1	—	66	12	1	1	6	1,002	1,209
3	9	—	4	2	—	16	4	—	—	80	16	—	—	8	1,070	1,306
1	5	1	5	—	1	21	29	—	4	74	15	2	4	11	1,207	1,499
1	5	—	5	3	4	19	4	1	40	99	4	—	—	10	1,231	1,559
1	11	—	11	4	4	23	10	6	25	125	6	—	—	17	1,253	1,623
2	5	1	3	2	4	15	2	1	15	76	5	—	—	6	1,480	1,736
21	76	3	58	50	23	202	59	30	194	1,377	116	42	22	171	15,031	18,803
2	11	—	2	11	—	14	—	—	36	278	5	—	—	1	1,188	1,701
2	14	—	2	13	1	12	1	1	20	290	9	3	—	15	1,243	1,743
1	9	—	2	5	—	7	—	—	1	190	5	—	—	2	1,086	1,430
2	10	—	2	1	—	4	1	—	3	192	5	—	—	4	1,046	1,386
2	10	—	—	2	—	10	2	—	3	159	4	—	—	16	884	1,195
1	2	—	—	3	2	12	—	1	—	131	9	—	—	19	861	1,138
3	10	—	—	2	—	5	1	1	—	138	6	—	—	18	855	1,142
2	11	—	—	4	1	12	3	—	—	166	3	4	4	39	935	1,310
2	7	—	1	5	—	13	5	—	7	119	11	1	—	55	1,213	1,525
1	10	—	—	7	1	19	3	1	25	238	7	4	4	80	1,606	2,117
4	8	—	13	8	—	18	1	5	11	294	7	2	4	61	1,564	2,121
1	8	—	5	14	—	9	—	4	2	253	14	3	1	54	1,562	2,052
23	110	—	27	75	5	135	17	13	108	2,448	85	17	13	364	14,043	18,860

Taulu 2. Helsingin kaupungin miesten työlaitoksen toiminta vuonna 1913.

	Tulot hoidokkien päivätöistä, tarveaineet lukuunotettuina, Smk.								Päivätöiden luku.	Keskiarvo päivätyötä kohti.		Menot.	Smk.	
	Vieraita töitä.		Työlaitokseen tehtyjä töitä.		Vaivaistaloon tehtyjä töitä.		Yhteensä.							
Sepäntyöpaja	419	40	2,131	44	6,481	38	9,032	22	2,990	3	02.4	Palkat	8,828	67
Suutarintyöpaja	[1]) 16,200	50	3,021	45	5,700	85	24,922	80	5,037	4	94.7	Polttoaineet	4,000	—
Räätälintyöpaja	18	25	1,491	20	496	20	2,005	65	1,658	1	20.9	Valo	1,141	85
Puusepäntyöpaja	5,902	45	3,300	20	10,072	32	19,274	97	4,329	4	45.0	Vedenkulutus	500	—
Maalarintyöpaja	8,787	07	555	50	3,711	21	13,053	78	3,182	4	10.2	Ruoka	28,373	86
Kirjansitojain töitä	400	85	15	25	67	50	483	60	407	1	18.8	Vaatetuskulut	6,320	10
Sekalaisia töitä	151	25	540	85	11,333	34	12,025	44	15,655	—	76.8	Tarveaineet	45,342	38
												Kalusto	3,333	07
												Uutteruusrahat	5,795	—
												Puusepän ja jalkinetyökoneet	15,903	36
												Sekalaiset menot	1,013	61
Yhteensä	[2]) 31,879	77	11,055	89	37,862	80	[2]) 80,798	46	33,258	2	42.9	Yhteensä	[2]) 120,551	90

Menoja ..... Smk 120,551: 90
Tuloja ..... „ 80,798: 46

Nettomeno Smk 39,753: 44, jaettuna 42,328 elatuspäivälle, antaa tulokseksi 93.92 p:iä kutakin elatuspäivää kohti (2.42 penniä v. 1912).

[1]) Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 2,540 paria nahkajalkineita, arvoltaan Smk 16,000: 50.

[2]) Työlaitoksessa pidettyjen kirjain mukaan on vieraista töistä saatu työansio ollut, niinkuin edellä on merkitty, Smk 31,879: 77, mutta syystä että eräät vaivaistalon uutisrakennuslaskut eivät ole ajoissa saapuneet rahatoimikonttoriin, on kaupungin kirjoihin tuloksi merkitty ainoastaan Smk 28,353: 53, ja taas Smk 3,526: 24 on merkitty 1914 vuoden tulojen joukkoon.

Taulu 3. Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalon ruuanpitoon toimitetut, ostetut ja laitoksen maa-alueelta korjatut tuotteet vuonna 1913.

	Maitoa.	Perunoita.	Ruisjauhoja.	Lestijauhoja.	Puurojauhoja.	Vehnäjauhoja.	Lihaa.	Herneitä.	Suurimoja. Ohra-	Kaura-	Tattari-	Sikoja.	Silavaa.	Suolasilakkaa.	Voita.	Kaalinkuputja.	Lanttuja.	Punajuur.	Porkkan.	Maitaita.	Smk.	
	litr.	hl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	hl.	hl.	hl.	kg.	kpl.	kg.	kg.	kg.	kpl.	hl.	hl.	hl.	kg.		
Säästöä vuodelta 1912	—	50	—	—	—	—	—	—	1.5	2	80	50	—	1,560	—	—	—	—	—	—	4,220	54
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1913	166,010.5	1,564.27	38,010	12,600	780	6,044	14,328.7	72.83	20	114.2	1,650	—	9,852	4,926	3,046.3	497	53.5	15	11.5	1,476	95,741	27
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,407	27
Korjattu vaivaistalolla v. 1913	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	28	—	30	—	1,940	—
S:n sekalaiset vihannekset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	502	50
Yhteensä	166,010.5	1,794.27	38,010	12,600	780	6,044	14,328.7	72.83	21.5	116.2	1,730	50	9,852	6,486	3,046.3	3,497	81.5	15	41.5	1,476	113,811	58
Siittämällä tullut lisää porsaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vähenee myytyjen sikain sekä jätteiden hinta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	—	—	—	—	—	—	—	—	4,815	16
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108,996	42
Säästö vuoteen 1914	—	500	300	300	—	50	—	3.25	—	1.13	37	36	25	1,320	5	—	28	—	13	287	5,538	39
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103,458	03

Muist.: Vuonna 1913 jaettiin kaikkiaan 152,661 täyttä päiväannosta seuraavasti:

Työ- ja vaivaistalossa 110,333
Työlaitoksessa 42,328

Täyden päiväannoksen kustannus oli koko laitoksessa 67.77 p:iä.

VI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1913 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Kasvatuslautakunta asetettiin kaupunginvaltuuston tammikuun 17 päivänä 1899 tekemän päätöksen johdosta, josta maistraatille ilmoitettiin kirjelmässä samalta päivältä. Mainitussa kirjelmässä ilmoitettiin niinikään lyhyesti lautakunnan tehtävät. Helsingin kaupungin kansakouluohjesääntöön tehdyssä lisäyksessä, jonka koulutoimen ylihallitus vahvisti marraskuun 12 päivänä 1901, mainitaan lisäksi, mitä lautakunnan on noudatettava kasvatuslaitosten kansakoulujohtokuntana. Kasvatuslautakunnan ja sen alaisten toimihenkilöjen noudatettavina ovat lisäksi kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1908 tekemä päätös kaupungin omistamain Bromarvin pitäjän Bengtsårin kylässä sijaitsevain Södergårdin ja Norrgårdin talojen hallinnosta sekä valtuuston joulukuun 30 päivänä 1912 tekemä päätös aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetuksesta. Lopuksi mainittakoon tässä yhteydessä valtuuston tammikuun 17 päivänä 1911 tekemä päätös kasvatuslautakunnan jäsenten ja sihteerin tekemäin virkamatkain korvauksen laskemisesta, valtuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemä päätös eräille kaupungin kasvatuslaitoksissa palveleville toimihenkilöille tulevasta samanlaisesta korvauksesta sekä valtuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemä päätös kaupungin kasvatuslaitosten opettajille ja opettajattarille sairauden tähden myönnetyn virkavapauden aikana tulevista palkkaeduista.

Lautakunnan jäsenet.

Lautakuntaan ovat vuonna 1913 kuuluneet ent. kuvernööri Ivar Gordie, puheenjohtajana ja samalla vaivaishoitohallituksen edustajana lautakunnassa, protokollasihteeri Oskar Zitting, varapuheenjohtajana, vapaaherra Emil Cedercreutz, opettajatar Bertha von Nandelstadh, kirkkoherra K. W. Hurmerinta ja professori O. Tarjanne. Vuoden päättyessä olivat kuvernööri Gordie ja proto-

[1]) Kertomusta seuranneita taulutietoja ei tässä ole julkaistu.

kollasihteeri Zitting erovuoroiset ja jälkimäinen pyysi, ettei häntä otettaisi täydennysvaalissa huomioon. Uudeksi jäseneksi hänen jälkeensä on kolmivuotiskaudeksi 1914—16 valittu lakitieteentohtori Axel Charpentier, jota vastoin kuvernööri Gordie on valittu uudelleen.

Sihteerinä toimi filosofianmaisteri Henrik Ståhl, lääkärinä lääketieteen- ja kirurgiantohtori Fritz Geitlin sekä kassan- ja taloudenhoitajana herra Frans Rosendahl. Vahtimestarina on ollut Karl F. Wass.

Lautakunnan toiminta.

Lautakunta on talvikuukausina pitänyt kaksi ja kesäkuukausina yhden varsinaisen kokouksen kuukaudessa, mutta on sillä välinkin tarpeen mukaan pitänyt ylimääräisiä kokouksia. Varsinaisissa kokouksissa tehdyt pöytäkirjat käsittivät kaikkiaan 668 §. Lähteviä, diariin merkittyjä kirjelmiä oli 543.

Lautakunnan arkiston järjestämistä, uusien henkilöselvitysten kirjottamista y. m. ei ehditty suorittaa loppuun vuoden varrella. Tarkoitukseen myönnettyä määrärahaa ei sentähden kokonaan käytetty, vaan siirrettiin vuoteen 1914 käytettäväksi tarkoitukseensa.

Matkastipendi lautakunnan sihteerille.

Vuodeksi 1913 vahvistettuun kasvatuslautakunnan menosääntöön oli ensi kerran pantu 600 markkaa matkastipendejä varten, etusijassa tilaisuuden hankkimiseksi kasvatuslaitosten toimihenkilöille tutustua maamme muissa kasvatuslaitoksissa ja ulkomailla suojeluskasvatustyöhön. Siihen nähden että Bengtsårin laitoksen johtajan vaihduttua uuden johtajan, jonka etusijassa olisi pitänyt tulla kysymykseen stipendiä annettaessa, katsottiin olevan hankkiminen omaa kokemusta, ennenkuin ryhtyi matkustamaan, ja ne laitosten johtajat ja johtajattaret, joitten olisi työnsä laadun ja laajuuden vuoksi pitänyt sitä likinnä tulla kysymykseen, hiljattain olivat tehneet opintomatkoja, ei matka-apurahaa annettu kellekään laitosten toimihenkilölle, vaan lautakunnan sihteerille, jonka tuli Tukholmassa ja Kööpenhaminassa tutustua näissä kaupungeissa järjestettyyn suojeluskasvatukseen ja varsinkin kasvatuslautakuntaa vastaavain kunnallisten viranomaisten toimisto- ja kansliatyöhön.

Rahatoimikamarin käyttövaroista myönnetyllä apurahalla on kasvatuslautakunnan puheenjohtaja ottanut osaa Archiv Deutscher Berufsvormünder nimisen yhtymän Hannoverissa, Hampurissa, Kööpenhaminassa ja Malmössä elokuun 18—27 päivänä 1913 toimeenpanemiin kansainvälisiin „Kinderfürsorge Kursus“ nimisiin kursseihin.

Holhousasioita.

Vuonna 1913 täytyi kasvatuslautakunnan 11 tapauksessa käyttää holhouslautakunnan ja raastuvanoikeuden apua saadakseen hoitoonsa lapsia, joiden kasvatusta täytyi pitää uhanalaisena, jos saivat jäädä omaan kotiinsa. Kahdessa tällaisessa tapauksessa ei raastuvanoikeus ole katsonut olevan syytä myöntyä lautakunnan

vaatimukseen ottaa vanhemmilta pois lastensa kasvatusoikeus. Lautakunnan perustamisesta lähtien on sihteeri saanut huolekseen 79 holhoojantoita, jotka käsittävät yhteensä 132 lasta.

Lautakunnan hoidettavina olevat lapset.

1913 vuoden alussa oli kasvatuslautakunnan huollettavina 261 lasta eli 176 poikaa ja 85 tyttöä. 1913 vuoden kuluessa on huostaan otettu 117 lasta eli 92 poikaa ja 25 tyttöä, kun taas samaan aikaan 52 poikaa ja 10 tyttöä eli yhteensä 62 lasta on lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa. Vuoden 1913 tai jonkin osan siitä on siis kaikkiaan 378 lasta saanut elatuksen ja kasvatuksen kasvatuslautakunnan toimesta, ja näistä oli vuoden lopussa jälellä 216 poikaa ja 100 tyttöä eli yhteensä 316 lasta.

Edellä mainituista 378 lapsesta oli 157:llä äidinkielenä ruotsi, 219:llä suomi ja 2:lla jokin muu kieli.

Kansakouluista on kasvatuslautakunnalle ilmoitettu vähäinen luku lapsia, joita ei ole voitu ottaa huostaan, joko syystä että vanhemmat ovat sitä vastustaneet eikä ole ollut laillista aihetta tuomita vanhempia menettäneiksi kasvatusoikeutensa, tai syystä että vanhemmat eivät ole asuneet Helsingin kaupunkikunnassa eivätkä kuuluneet siihen. Kaupungin kansakouluista vuosittain pois jääväin lasten luku on sangen suuri (kansakoulujen kertomusten mukaan lukuvuodelta 1912—13 ruotsinkielisissä kouluissa 43 ja suomenkielisissä 137 eli yhteensä 180 lasta), ja lautakunnalle ilmoitetut lapset olivat ainoastaan pieni murto-osa niistä, jotka vuoden varrella olivat jääneet vaille kansakoulun kasvattavaa vaikutusta. Kun sellaisista ennen aikojaan kansakoulusta eronneista lapsista, ne kun ovat alttiina katuelämän houkutuksille, varsin useat ovat tulleet pahantapaisiksi ja myöhemmin tavallisesti joutuneet lautakunnan huostaan, on suojeleva kasvatustyö näiden lasten hyväksi pakottavan tarpeen vaatima. Hyviä toiveita onkin, että se saadaan aikaan eräiden nuorison ja onnettomassa asemassa olevain lasten hyväksi toimivain yhdistysten myötävaikutuksella.

Kasvatuslaitokset.

Vuonna 1913 on kaupunki pitänyt voimassa 1 poikain vastaanotto- ja havaintokodin, 3 oppilasasumalaitoksella varustettua kasvatuslaitosta ja 6 koulusiirtolaa, joista yhteen vuoden lopulla järjestettiin vähäinen oppilasasumalaitos. Näiden laitosten kouluista ovat soveltuvilta kohdin voimassa Suomen suuriruhtinaanmaan kansakoululaitoksen järjestämisestä toukokuun 11 päivänä 1866 annettu asetus ja koulutoimen ylihallituksen lokakuun 4 päivänä 1892 vahvistama Helsingin kaupungin kansakouluohjesääntö siihen tehtyine, laiminlyötyjä ja huonosti hoidettuja lapsia varten olevia kaupungin kasvatuslaitoksia koskevine lisäyksineen.

Kasvatuslaitoksissa annettu opetus, jota mikäli mahdollista on toimitettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen opetuskaavain

mukaisesti, on kaupungin kansakoulutarkastuksen alainen. Ne laitosten toimihenkilöt, jotka samalla ovat kansakoulunopettajia tai -opettajattaria ja kelpoisia kansakoulunopettajavirkoihin, ovat virkavuosien lukemiseen, eläkeoikeuteen sekä kansakoulunopettajain leski- ja orpokassan osallisuuteen nähden tavallisten kansakoulujen opettajiston vertaiset. Edellä mainitun eläkkeen turvaamiseksi tulee kaupunkikunnan kansakoulunopettajain eläkkeestä toukokuun 24 päivänä 1898 annetun asetuksen mukaan vuosittain suorittaa 5 % täyden eläkkeen määrästä. Kasvatuslaitosten opettajat ja opettajattaret ovat niinikään, samoin kuin näiden laitosten muutkin toimihenkilöt, oikeutetut saamaan kunnalta eläkettä kaupunginvaltuuston joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistamain Helsingin kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteiden mukaan.

Poikain vastaanotto- ja havaintokoti, jonka perustamisesta kaupunginvaltuusto teki päätöksen syyskuun 24 päivänä 1912, avattiin 1913 vuoden alussa kaupunkilähetyksen talossa, Perämieskadun 13:ssa. Kodin tehtävänä on osin ensi kädessä tarkkailtaviksi vastaanottaa kasvatuslautakunnan huostaansa ottamat pojat, ennenkuin heidän vastaisesta kasvatuksestaan päätetään, osin väliaikaisesti vastaanottaa ne alaikäiset pojat, jotka järjestysvalta on tavannut lainrikkomuksista, mutta joita lain mukaan ei ole voitu pitää vangittuina, kunnes heidän asiansa on lopullisesti ratkaistu, osin myös tarjota tilapäistä suojaa lapsille, jotka vaivaishoitohallituksen on vanhempain sairauden tähden tai muista syistä täytynyt lyhemmäksi aikaa ottaa huostaansa ja joiden koulunkäyntiä ei ole tahdottu keskeyttää sijoittamalla heidät kaupungin ulkopuolelle. Järjestysvallan pyynnöstä vastaanottokotiin otettujen poikain puolesta maksetaan korvausta siviilitoimituskunnan joulukuun 15 päivänä 1910 vankeinhoitohallitukselle osotetun kirjelmän mukaan Smk 1: 50 päivässä. Vaivaishoitohallituksen toimesta kotiin sijoitettujen poikain puolesta suorittaa mainittu hallitus päivämaksua 50 penniä lapselta.

Kotia johtaa ja sen hoidokkeja valvoo lähinnä johtaja. Lääkärille kuuluvaa lasten tarkkailua ja hoitoa toimittaa kasvatuslautakunnan palveluksessa oleva lääkäri. Lisäksi on kodissa johtajan miespuolinen apulainen, joka samalla toimii veistonopettajana, emäntä, joka samalla toimii pienempäin poikain käsityönopettajattarena, sekä palvelijatar.

Kodin hoidokit ovat osin sisä- ja osin ulko- eli päiväoppilaita sekä tilapäisoppilaita. Sisäoppilaita varten on 12 sijaa, mutta hoidokkeja on usein ollut enemmän. Päiväoppilaiksi tulevat ne,

joiden oleskeltuaan jonkin aikaa koulusiirtoloissa tai kodin oppilasasumalaitoksessa, on katsottu saavan palata vanhempainsa kotiin. Päiväoppilaita ovat niinikään pojat, joiden pahantapaisuus on ollut vähempi, niin ettei heitä ole tarvinnut erottaa vanhempain kodista. Päiväoppilaat oleskelevat ainoastaan päivin sinä aikana, jolloin he ovat vapaina koulutyöstä, vastaanottokodissa, missä heidän läksyjensä lukemista valvotaan ja he, jos aika sallii, ottavat osaa sisäoppilaiden työskentelyyn ja saavat ruokaakin. Tilapäisoppilaiksi otetaan varsinkin kesäisin, jolloin puutarhatyötäkin suoritetaan, poikia, joita ei käy pitäminen pahantapaisina, mutta joiden vanhemmat haluavat asettaa heidät päivisin silmälläpidon alaisiksi itse ollessaan työssä kodin ulkopuolella. Päiväoppilaat käyvät kaupungin kansakouluja, samoin kuin ne sisäoppilaatkin, joiden on katsottu voivan sen tehdä muita oppilaita haittaamatta ja joille on voitu saada sija vastaanottokodin läheisyydessä olevissa kouluissa. Kodissa suorittavat pojat läksyjen lukemista, taloustehtäviä, erilaatuisia veisto- ja käsitöitä, kesäisin puutarhatyötäkin sekä leikkejä ja urheiluharjotuksia.

Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos perustettiin vuonna 1909 ja on aiottu sekä ruotsia että suomea puhuvia poikia varten, jotka on jaettu koulu- ja työosastolle. Laitoksen palveluksessa on, paitsi johtajaa, kaksi opettajaa, toinen ruotsin- ja toinen suomenkielisiä oppilaita varten, emäntä, emännän apulainen, pehtori, leipuri, puutarhuri, karjakko, puuseppä, seppä, räätäli, suutari ja lämmittäjä, joka viimeksi mainittu kesäisin toimii kalastajana. Nämä työnjohtajat ovat samalla kukin oppilasryhmänsä huoltajia.

Lohjan Outamon kasvatuslaitos avattiin vuonna 1903 Vanajan pitäjässä ja muutettiin Lohjalle vuonna 1911. Se on aiottu suomea puhuvia tyttöja varten ja siinä palvelee, paitsi johtajatarta, apulaisopettajatar, emäntä ja palvelijatar. Laitoksessa on, paitsi kouluosastoa, myös isompain tyttöjen työosasto. Emäntä ja palvelijatar ovat samalla huoltajia.

Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos perustettiin vuonna 1906, muutettiin Kemiöstä Finbyhyn vuonna 1911 ja on, samoin kuin molemmat ensinmainitutkin, oppilasasumalaitoksella varustettu. Se on aiottu ruotsia puhuvia tyttöjä varten. Opettaja- ja huoltajahenkilökunta on samanlainen kuin edellisessä laitoksessa.

Sipoon Paipisten koulusiirtola perustettiin vuonna 1900 ja on aiottu ruotsia puhuvia poikia varten. Paitsi johtajaa on sen palveluksessa räätälin- ja suutarinammatin tuntiopettajia. Tässä laitoksessa on ainoastaan kouluosasto.

Nummen Tavolan koulusiirtola avattiin vuonna 1900 ja on aiottu suomea puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin edellisessä laitoksessa.

Lohjan Karstun koulusiirtola perustettiin vuonna 1902 suomea puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin Sipoon siirtolassa.

Porvoon pitäjän Laversin koulusiirtola perustettiin vuonna 1904 ja on aiottu ruotsia puhuvia poikia varten. Opettajahenkilökunta on samanlainen kuin Sipoon siirtolassa.

Vihdin Vanjoen koulusiirtola perustettiin vuonna 1905 Sammattiin ja muutettiin Vihtiin vuonna 1909. Se on aiottu etusijassa suomea puhuvia, alemman kansakoulun ikä- ja kehitysasteella olevia poikia varten, mutta siinä on toistaiseksi myös ylemmän kansakoulun I luokkaa vastaava osasto. Laitokseen on, sen johdosta että riittävää määrää kasvattikoteja ei nyttemmin ole lisääntyneelle oppilasmäärälle voitu saada, 1913 vuoden lopussa järjestetty oppilasasuntola 10 pojalle. Laitoksen palveluksessa on johtaja, apulaisopettajatar, asuntolan johtajatar ja palvelijatar.

Porvoon pitäjän Vekkosken koulusiirtola avattiin 1906 ja on aiottu ruotsia puhuvia, alemman kansakoulun ikä- ja kehitysasteella olevia poikia varten. Sitä hoitaa johtaja.

Kasvatuslaitosten johtajat ja johtajattaret sekä näiden laitosten koulujen opettajat ja opettajattaret saavat samoin kuin kaupungin muutkin virkamiehet kaupunginvaltuuston toukokuun 11 päivänä 1909 tekemän päätöksen mukaan kuukauden kesälomaa, jona aikana heidän kuitenkin on itse palkattava viransijaisensa, jos sitä tarvitaan.

Lohjan Karstun kasvatuslaitoksen johtaja S. Ojanne on elokuun 1 päivästä 1913 lukien otettu Helsingin kansakoulujen opettajaksi. Karstun laitoksen johtajaksi hänen jälkeensä on omasta pyynnöstään siirretty Nummen Tavolan kasvatuslaitoksen johtaja ja taas Tavolan laitoksen johtajaksi niinikään omasta pyynnöstään Bengtsårin kasvatuslaitoksen opettaja Hannes Hetemäki. Bengtsårin kasvatuslaitoksen v. t. opettajana on vuoden loppuun asti toiminut kansakoulunopettaja J. J. Pahkala sekä, sittenkun hänen oli kivulloisuuden tähden täytynyt toimesta luopua, filosofiankandidaatti A. S. Petäjäniemi. Vihdin Vanjoen kasvatuslaitokseen hiljattain perustetun oppilasasuntolan johtajattareksi on valittu neiti Ida Meriläinen.

Lohjan Outamon kasvatuslaitoksen johtajattarelle Ina Walldénille on kivulloisuuden tähden myönnetty virkavapautta syyskuun 1 päivästä 1913 elokuun 1 päivään 1914, viransijaisena opettajatar Lydia Ridvall. Saman laitoksen apulaisopettajattarelle Iina Pesoselle on niinikään pyynnöstään myönnetty virkavapautta lokakuun 20 päivästä 1913 elokuun 1 päivään 1914 toisen toimen hoitamista varten, viransijaisena opettajatar Hulda Carlsson. Sipoon Paipisten kasvatuslaitoksen johtaja J. G. Kvarnström on niinikään sairauden tähden ollut pari viikkoa virasta vapaana syyslukukaudella 1913,

jona aikana kansakoulunopettaja J. Eklund on hoitanut hänen virkaansa.

Rippikouluikäisille hoidokeille on kustannettu yksityistä rippikouluopetusta, elleivät he ole voineet käydä yleistä rippikoulua niissä seurakunnissa, joissa asianomaiset kasvatuslaitokset sijaitsevat.

Huostaan otettujen lasten terveydentila on ylipäätään ollut hyvä. Sairaalahoidon tarpeessa olevat on tuotu Helsinkiin sitä saamaan, ellei tarpeellista hoitoa ole voitu antaa lähimmän maalaiskunnan sairaalassa. Porvoon pitäjän Laversin koulusiirtola on paikkakunnalla puhjenneen tulirokon johdosta asianomaisen kunnanlääkärin määräyksestä pidetty suljettuna lukuvuoden kaksi viimeistä viikkoa. Lautakunnan palveluksessa oleva lääkäri on vuoden varrella käynyt kaikissa kasvatuslaitoksissa ja koulusiirtoloissa sekä toimittanut semmoista lääkärintutkimusta, jommoista Helsingin kansakoulujen lääkärit vuosittain toimittavat näiden koulujen oppilaisiin nähden.

Useimpiin lautakunnan hoidokkeihin nähden on kuluneenakin vuonna voitu todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut aihetta painaviin muistutuksiin. Eräät Bengtsårin kasvatuslaitoksen oppilaat ovat kuitenkin saattaneet itsensä syypäiksi törkeänlaisiin kurinpidollisiin hairahduksiin, ja karkausyrityksiä on sattunut sekä siellä että muissa laitoksissa.

Kun ilmoituksia eronneista oppilaista ei saavu lautakunnalle näiden lakattua nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on mahdotonta heistä antaa luotettavia tietoja. Mikäli kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, ovat kuitenkin useimmat pojat, senkin jälkeen kun ovat lakanneet olemasta lautakunnan silmälläpidon alaisina, yleensä käyttäytyneet hyvin ja elättäneet itsensä kunnollisella työllä, ja eräät tytöt ovat voineet itselleen hankkia varsin hyvänkin ja turvatun aseman elämässä, jota vastoin varsin useat lautakunnan hoidokeista ovat lisänneet pääkaupungin kaduilla liikkuvia joutilaiden joukkoja. Muutosta parempaan päin näyttää kuitenkin olevan odotettavana, sittenkun lautakunta on yhä useammissa tapauksissa ruvennut ulottamaan silmälläpitoaan hoidokkeihin senkin jälkeen, kun he ovat kasvatuslaitoksista päässeet.

Menot. Kasvatuslautakunnan hoidossa olevain lasten elatuksesta ja kasvatuksesta oli menoja kaikkiaan Smk 201,233: 19, josta summasta aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten osalle tuli 7,033 markkaa ja muiden osalle Smk 194,200: 19. Kun valtioapua kasvatuslaitosten voimassapitoon vuonna 1913 saatiin 23,200 markkaa, oli kaupungilla samana vuonna kustannuksia laiminlyötyjen ja pahantapaisten lasten elatuksesta ja kasvatuksesta Smk 171,000: 19. Jos nämä kustan-

nukset jaetaan niiden 378 hoidokin kesken, jotka sanotun vuoden tai jonkin osan siitä olivat lautakunnan hoidettavina, oli kustannuksia keskimäärin jokaisesta lapsesta vuodessa Smk 513: 76 ja Smk 452: 38. Elatuspäiviä oli, ellei aistiviallisia ja raajarikkoisia lapsia oteta lukuun, kaikkiaan 97,106 ja keskimääräinen kustannus kultakin elatuspäivältä 2 markkaa.

Bengtsårin maatila.

Päätöksellä helmikuun 25 päivältä 1908 on kaupunginvaltuusto antanut Bengtsårin maatilan taloudellisen hallinnon kasvatuslautakunnan hoidettavaksi tilalle sijoitetun kasvatuslaitoksen johtajan välityksellä, kuitenkin niin että kysymykset laitoksessa tarpeellisiksi havaituista rakennustöistä valmistelee rahatoimikamari yksissä neuvoin kasvatuslautakunnan ja rakennuskonttorin kanssa.

Varfsuddenin kalastaja-asunto laajennettiin vuonna 1913 ja pantiin kuntoon naimisissa olevan toimihenkilön asunnoksi. Lisärakennus on laitettu niin, että sen ullakolle voi tarpeen vaatiessa verraten vähillä kustannuksilla sisustaa asunnon vähäiselle oppilasmäärälle. Maatilaan kuuluvain saarien sekä mantereen välisen kulkuyhteyden helpottamiseksi on hankittu moottorivene. Uusi sikala, jota varten oli määräraha jo 1912 vuoden menosäännössä, ei vuoden varrella aivan täysin valmistunut, mutta sitä voitiin kuitenkin jo ruveta käyttämään tarkoitukseensa.

Aistiviallisten lasten opetus.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1911 budjetinkäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta on kasvatuslautakunta käsitellyt kysymykset kunnan kustantaman opetuksen hankkimisesta varattomille tylsämielisille, kuuromykille, sokeille sekä raajarikkoisille ja kaatuvatautisille lapsille heille sopivissa kouluissa.

VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan ovat vuonna 1913 kuuluneet seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet, nimittäin professori K. R. Wahlfors, filosofiantohtori Georg Borenius, professorit V. Th. Homén ja A. O. Aschan, kansakoulutarkastaja t:ri Albert Lilius ja kirkkoherra C. G. Olsoni, sekä koulujen johtokunnan valitsema taloudenhoitaja, luutnantti August Fabritius. Professori Wahlfors on vuoden varrella toiminut johtokunnan puheenjohtajana, tohtori Borenius varapuheenjohtajana sekä kirjanpitäjä Uno Westerholm johtokunnan sihteerinä ja koulujen kirjanpitäjänä.

Syksyllä 1912 sattuneen yleisen työlakon johdosta valmistui kaupunginvaltuuston johtokunnan käytettäväksi Sturekadun varrelta Kalliossa antamalle tontille teetetty uusi koulutalo vasta kertomusvuoden lopulla, minkätähden johtokunta on ryhtynyt toimiin koulun avaamiseksi kevätlukukauden 1914 alussa.

Työnseisauksen johdosta keskeytyneitä, Marian turvakodin omistamalla Annankadun tontilla alotettuja muutosrakennustöitä on niinikään vuoden varrella jatkettu, ja ovat ne edistyneet niin pitkälle, että uudet huoneistot jo syksyllä voitiin luovuttaa vuokralaisten käytettäväksi.

Opetuksesta ja koulunhoidosta ovat lukuvuoden aikana pitäneet huolta:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa Oikokadun 7:ssä neiti Elin Skogman johtajattarena sekä neiti Edith Holmström apulaisopettajattarena ja Judit Lindgren opastajana; huhti- ja toukokuulla neiti Skogmanin ollessa virasta vapaana kuunnellakseen opetusta Ruotsin oppilaitoksissa johti koulua neiti Edith Holmström, jonka virkaa sinä aikana hoiti neiti Lilly Hasselblatt;

Marian turvakodissa pastorinrouva Anni Hofström johtajattarena ynnä apulaisopettajatar, neiti Blonny Hannén ja opastaja Saima Tuominen.

Koulut alottivat toimintansa tammikuun 15 päivänä ja kevätlukukausi päätettiin toukokuun 25 päivänä. Koulutyö alkoi jälleen syyskuun 1 päivänä ja päättyi joulukuun 19—20 päivänä joulujuhlilla, joissa koulujen kustannuksella annettiin tavanmukaista joulukestitystä ja joululahjoja.

Kunakin päivänä opetuksen päätyttyä ovat lapset saaneet annoksen lämmintä ruokaa. Kevätlukukauden alussa saivat varattomimmat oppilaat jalkineita.

Oppilaita oli kaikkiaan 120 eli 60 kumpaisessakin koulussa. Oppilailta, joiden vanhemmilla on katsottu olevan siihen varoja, on kannettu koulumaksua markka kuukaudessa, nimittäin Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa 37 lapselta eli 16 pojalta ja 21 tytöltä kevätlukukaudella ja 34 lapselta eli 19 pojalta ja 15 tytöltä syyslukukaudella sekä Marian turvakodissa 23 lapselta eli 13 pojalta ja 10 tytöltä kevätlukukaudella ja 22 lapselta eli 8 pojalta ja 14 tytöltä syyslukukaudella.

Koulujen opetus on edelleenkin ollut järjestettynä Fröbelin metodin mukaisesti. Koulutunteja on ollut kolme päivittäin, ja ne ovat yleensä olleet jaettuina puoli tuntia kestäviin, eräissä aineissa hiukan lyhempiin tai pitempiin oppitunteihin, niinkuin seuraavat eri kouluista annetut tiedot osottavat:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.

Koulun alottaessa toimintansa oli oppilaita molemmilla luokilla yhteensä 60, nimittäin ensimäisellä luokalla 30 lasta, eli 15 poikaa ja 15 tyttöä, sekä toisella luokalla 30 lasta, eli 11 poikaa ja 19 tyttöä.

Ensimäisen luokan oppilaista oli kevätlukukaudella 1 lapsi 7 vuotias, 13 lasta 6 vuotiaita, 15 lasta 5 vuotiaita ja 1 lapsi 4 vuotias sekä toisen luokan oppilaista 8 lasta 7 vuotiaita, 21 lasta 6 vuotiaita ja 1 lapsi 5 vuotias.

Vuoden varrella on työkaava ollut seuraava:

Ensimäinen luokka:

Kertomuksia	2	puoltatuntia	viikossa
Havainto-opetusta	2	„	„
Laskentoa	2	„	„
Kirjotusta	4	„	„

Piirustusta	2	puoltatuntia	viikossa
Ompelua	3	„	„
Palmikoimista	2	„	„
Rakentelua	2	„	„
Laulua	2	„	„
Voimistelua	2	„	„
Muovailua	1	puolitunti	„
Ulkolukua	2	neljännestuntia	„
Paperintaittamista	2	„	„
Tikkujen asettelua	1	neljännestunti	„
Pintain asettelua	1	„	„
Liikuntaleikkejä	6	neljännestuntia	„

Toinen luokka:

Kertomuksia	2	puoltatuntia	viikossa
Havainto-opetusta	2	„	„
Laskentoa	2	„	„
Kirjotusta	4	„	„
Piirustusta	2	„	„
Ompelua	2	„	„
Palmikoimista	2	„	„
Vohvelikangastöitä	2	„	„
Niinitöitä	2	„	„
Laulua	2	„	„
Paperintaittamista	1	puolitunti	„
Muovailua	1	„	„
Ulkolukua	2	neljännestuntia	„
Voimistelua	4	„	„
Liikuntaleikkejä	6	„	„

Poissaolot nousivat kevätlukukaudella noin 10 %:iin opetustuntien luvusta.

Toukokuun 31 päivänä päästettiin koulusta 37 lasta, nimittäin 14 poikaa ja 23 tyttöä. Näistä siirtyi 1 tyttö neiti Lampénin, 1 tyttö neiti Nordmanin, 1 tyttö neiti Eichingerin sekä 1 poika ja 1 tyttö neiti Laurellin valmistavaan kouluun, muut alempiin kansakouluihin.

Syyskuun 1 päivänä kirjotettiin kouluun 37 lasta eli 21 poikaa ja 16 tyttöä, joten koko oppilasluku syyslukukaudella oli jälleen 60, niistä ensimäisellä luokalla 17 poikaa ja 13 tyttöä sekä toisella luokalla 16 poikaa ja 14 tyttöä.

Oppilaista oli syyslukukaudella ensimäisellä luokalla 5 lasta 6 vuotiaita, 20 lasta 5 vuotiaita ja 5 lasta 4 vuotiaita sekä toisella luokalla 2 lasta 7 vuotiaita, 22 lasta 6 vuotiaita ja 6 lasta 5 vuotiaita.

Poissaolot nousivat syyslukukaudella noin 10 %:iin oppituntien luvusta.

Marian turvakoti.

Lastentarha alotti toimintansa 60 oppilaalla eli 33 pojalla ja 27 tytöllä, jotka olivat jaettuina kahteen yhtä suureen osastoon, toisella vanhemmat ja kehittyneemmät ja toisella nuoremmat. Iältään oli 14 lasta 7 vuotiaita, 34 lasta 6 vuotiaita, 8 lasta 5 vuotiaita ja 4 lasta 4 vuotiaita.

Lapsille on opetettu seuraavia aineita:

Kertomuksia	2	opetustuntia	viikossa,	20—25	min.	kerrallaan
Havainto-opetusta .	2	„	„	„	„	„
Laskentoa	2	„	„	„	„	„
Kirjotusta	4	„	„	„	„	„
Piirustusta	2	„	„	„	„	„
Rakentelua	1	opetustunti	„	„	„	„
Tikkujen asettelua	1	„	„	„	„	„
Muovailua	1	„	„	45	„	„
Ompelua	3	opetustuntia	„	30	„	„
Palmikoimista	2	„	„	„	„	„
Paperintaittamista .	1	opetustunti	„	„	„	„
Laulua	2	opetustuntia	„	„	„	„
Ulkolukua	2	„	„	15	„	„
Liikuntaleikkejä ..	6	„	„	„	„	„

Sitä paitsi on vanhemmilla lapsilla ollut viikottain kaksi 45 minuutin opetustuntia niinitöissä, nuoremmilla taas 1 oppitunti rakentelussa, tikkujen asettelussa ja paperintaittamisessa.

Poissaoloja oli kevätlukukaudella 13.6 % opetustuntien määrästä.

Syyslukukauden alussa oli oppilaita 60 eli 31 poikaa ja 29 tyttöä. Näistä oli 1 lapsi 7 vuotias, 28 lasta 6 vuotiaita, 24 lasta 5 vuotiaita ja 7 lasta 4 vuotiaita.

Opetus ja tuntijako oli sama kuin kevätlukukaudellakin. Poissaoloja oli syyslukukaudella 8.8 % opetustuntien määrästä.

Mitä koulujen toiminnan taloudelliseen tulokseen tulee, on se Sedmigradskyn pientenlastenkoululle ollut miltei yhtä edullinen kuin edellisenäkin vuonna, sillä puhdas voitto oli Smk 22,317: 26. Sensijaan on Marian turvakodilla koulukiinteistössä vuoden varrella toimeenpantujen muutosrakennustöiden johdosta, jotka vähensivät vuokratuloja, ollut tappiota Smk 6,946: 22.

VIII. Kansanlastentarhat.

Helsingin kansanlastentarhain johtokunnan kertomus työvuodelta 1913—14 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Kansanlastentarhain johtokuntaan kuuluivat työvuonna 1913—14 rehtori filosofianmaisteri Bernhard Estlander, puheenjohtajana, pankinjohtaja lakitieteentohtori Alexander Frey, kansakoulutarkastaja filosofiantohtori Oskari Mantere, konsulinrouva Bertha Paulig sekä kansakoulunopettajatar neiti Hanna Paqvalén. Johtokunta kokoontui 10 kertaa.

Kansanlastentarhain toiminta jatkui kertomusvuonna samaan tapaan kuin ennenkin. Ne ovat pyrkineet täyttämään tehtäväänsä avustaa köyhiä koteja pienten lasten kasvatuksessa ja hoidossa.

Lapset ovat aamupäivin kokoontuneet asiantuntevain johdolla saamaan sitä silmälläpitoa ja kasvatusta, jota vähävaraisten kotien on suurkaupunkiyhdyskunnassa niin vaikea heille antaa. Lapsille, joiden äitien täytyy kokonaan ylläpitää koti tai ansiollaan kartuttaa kodin tuloja, on sangen tärkeää, että heidät vapautetaan kadun ja pihan vaikutuksen alaisuudesta; lapsille, joiden äidit tosin ovat kotona, mutta joiden usein on kannettava tavallisesti suuren perheen taloushoidon työtaakka ja joilta usein puuttuu voimia tai kykyä kasvattaa lapsia, on yhtä tärkeää päästä kansanlastentarhan kasvattavan vaikutuksen alaisiksi. Huomautettakoon kuitenkin, että lastentarhain tärkeimpiä periaatteita on olla puuttumatta kodin työalaan, olla erottamatta lapsia kokonaan kodin yhteydestä. Lastentarhat ovat olemassa vähävaraisten lasten kasvatusta ja hoitoa varten niissä tapauksissa, joissa kodit eivät riitä tähän tarkoitukseen, mutta ne eivät suinkaan ole lastenhoitolaitoksia varsinaisessa mielessä.

Lastentarhoissa on lapsilla tarjona heidän ikänsä ja kehityskantansa mukaan sovitettua työtä ja leikkiä. He ovat saaneet

---

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulutiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1913.

mahdollisimman paljon ottaa osaa kaikkiin lastentarhassa esiintyviin taloustehtäviin. Lastentarhan olot pyritään saattamaan niin kodin tapaisiksi ja kodikkaiksi kuin mahdollista. Lapset ovat saaneet olla apuna valmisteltaessa lastentarhassa jaeltuja aterioita, pöydän kattamisessa ja astiain pesemisessä, ovat kykynsä mukaan saaneet ottaa osaa metalli- ja muiden esineiden puhdistukseen ja kiilloitukseen, nukenvaatteiden, lastensalvettien y. m. pesuun sekä hoitaa kukkia ja puutarhatilkkua, jos tilaisuutta siihen on ollut; kaikki lasten siten lastentarhassa tai sen ulkopuolella saavuttamat kokemukset otetaan huomioon ja käytetään yhteisen työskentelyn ja huomioiden aiheina. On käytetty Fröbelin „lahjoja", palloja, rakennuspöliköitä, taitelehtiä, tikkuja, paperimattojen palmikoimista, paperi- tai pahviompelua y. m. Saduilla, kertomuksilla, laululla ja leikillä on huomattava sija työskentelyohjelmassa. Lastentarhat pyrkivät antamaan lapsille mahdollisimman hyvää hoitoa ja kasvatusta, pitämään huolta heidän ruumiillisesta tilastaan, samoin kuin lujittamaan heidän siveellistä ja älyllistä kehitystään sekä herättämään heidän uskonnollista tunnettaan. Lapsille annetun henkilökohtaisen hoidon johdosta on huomio kiintynyt niihin pikku lapsiin, jotka kotonaan ovat päivisin vailla silmälläpitoa. Jotteivät nämä lapset siihen aikaan päivästä, jolloin lastentarhat ovat suljettuina, jäisi oman onnensa nojaan, on eräisiin lastentarhoihin perustettu n. s. lastenkamariosastoja. Tänä vuonna on kahdessa lastentarhassa, Sörnäsin kansanlastentarhassa ja Hermannin suomenkielisessä kansanlastentarhassa, n. s. iltapäivälastentarhat järjestetty „lastenkamareiksi", ja ovat ne osottaneet täyttävänsä todellista tarvetta. Lastenkamarit ovat avoinna klo 7—10 a. p. ja 2—6 i. p. eli siihen aikaan päivästä, jolloin lastentarhatyö ei ole käynnissä. Näille osastoille on tahallisesti otettu verraten lukuisampia opettajattaria kuin varsinaisiin lastentarhoihin, jotta lapset voitaisiin jakaa pienempiin ryhmiin ja kurinpitoa ja pakottelua, jota välttämättä täytyy soveltaa suurempiin lapsilaumoihin, sen johdosta lieventää sekä elämä näissä „lastenkamareissa" saattaa todellisen ihannelastenkamarin elämän kaltaiseksi.

Vuonna 1913—14 työskentelivät Helsingissä seuraavat 15 kaupungin avustamaa lastentarhaa, nimittäin:

kaksikieliset kansanlastentarhat Sörnäsissä (Ebeneserkoti), Helsinginkadun 3—5:ssä, käsittäen ruotsin- ja suomenkielisen osaston, suomenkielisen haaraosaston, joka avattiin syyskuun 1 päivänä 1913 tarkoitusta varten vuokratussa huoneistossa, Helsinginkadun 7:ssä, kaksikielisen lastenkamariosaston, joka alotti toimintansa tammikuun 15 päivänä 1914, sekä osaston, joka on ollut avoinna ainoastaan kesäkuukausina; Fredriksperissä, Hertankadun 16:ssa,

joka lastentarha myös käsittää Helsingin maalaiskunnan osottamilla varoilla kustannetun iltapäiväosaston; Hermannissa, Gumtähdenkadun 4:ssä;

ruotsinkieliset kansanlastentarhat Kalliossa; Tehtaankadun varrella; Hermannissa, Saarikadun 4:ssä, iltapäiväosastoineen; Sepänkadun 13:ssa; Töölössä (Bertha-Maria koti); Vladimirinkadun 21:ssä;

suomenkieliset kansanlastentarhat Kalliossa, Kolmas linja 4; Kansakoulukadun 1:ssä; Hermannissa (Kotikallio), Itäisen viertotien 25:ssä kaiken vuotta avoinna olevine lastenkamariosastoineen sekä lastenseimineen, joka kustannetaan osin anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla ja osin yksityisillä apumaksuilla; Korkeavuorenkadun 1:ssä; Punavuorenkadun 7:ssä; Töölössä, Kammiokadun 11:ssä.

Lastentarhoissa, joissa oli varattu tilaa syyslukukaudella 1,700 ja kevätlukukaudella 1,730 lapselle, on käynyt edellisenä lukukautena 1,885 ja jälkimäisenä 1,908 lasta. Nämä laitokset näyttävät vuosi vuodelta saavuttavan lisääntymistään lisääntyvää luottamusta kaupungin varattoman väestön keskuudessa, ja oppilastulva on ollut paljon suurempi, kuin lastentarhat ovat voineet vastaanottaa. Useimmissa lastentarhoissa on ollut lapsia tuntuvasti yli varsinaisen määrän, syystä että johtajattaret ovat koettaneet varata sijaa niin monelle lapselle kuin mahdollista. Valitettavasti on heidän kuitenkin täytynyt kieltäytyä vastaanottamasta melko suurta lapsimäärää (69 ruotsia ja 155 suomea puhuvaa).

Lukuvuoden varrella lastentarhoihin kirjotettujen lasten ikä lukukausien alussa käy selville seuraavista numeroluvuista:

Syyslukukausi.				Kevätlukukausi.			
58	lasta	7-vuotiaita.		16	lasta	8-vuotiaita.	
635	„	6	„	183	„	7	„
558	„	5	„	622	„	6	„
403	„	4	„	534	„	5	„
216	„	3	„	340	„	4	„
15	„	2	„	199	„	3	„
				14	„	2	„

Lastentarhat olivat vuonna 1913—14 toimessa 165—190 päivää. Työpäiväin lukumäärän ero johtui pääasiallisimmin siitä, että eräät lastentarhat oli pidetty suljettuina, syystä että lapsiin oli ilmestynyt tarttuvia tauteja.

Päivittäinen työaika on ollut 4 tuntia, useimmiten klo 10 a. p. —2 i. p. Iltapäiväosastot ovat työskennelleet klo 2—6 i. p. ja lastenkamarit 7—10 a. p. ja 2—6 i. p.

Lastentarhoissa päivittäin annetusta ateriasta on suoritettu

maksua 5 penniä ja kolmesta lastenkamareissa annetusta ateriasta 20 penniä, mutta maksunhuojennusta on myönnetty. Onpa useat lapset kokonaan vapautettukin suorittamasta päivällismaksua lastentarhalle, jota vastoin lastenkamariosastoja käyttäneiden lasten puolesta on aina vaadittu maksu. Tämä maksu on joskus huojistettu viiteenkin penniin päivässä. Alempana olevasta taulusta näkyy, missä määrin huojennuksia päivällismaksujen suorittamisessa on myönnetty:

	Syyslukukausi.				Kevätlukukausi.			
	Kansanlastentarhoihin kirjotettuja lapsia.	Niistä täyden maksavia.	Niistä alennetun maksun suorittavia.	Niistä maksuista vapautettuja.	Kansanlastentarhoihin kirjotettuja lapsia.	Niistä täyden maksavia.	Niistä alennetun maksun suorittavia.	Niistä maksuista vapautettuja.
Sörnäsin kansanlastentarha	333	198	69	66	354	191	77	88
Fredriksperin „	84	69	—	15	87	68	—	19
Hermannin „	75	55	—	20	76	58	—	18
Kallion ruotsinkielinen kansanlastentarha	124	103	—	21	117	91	—	26
Tehtaankadun 13 ruotsinkielinen kansanlastentarha	79	78	—	1	79	76	—	3
Hermannin ruotsinkielinen kansanlastentarha	107	47	19	41	104	41	19	44
Sepänkadun 13 ruotsinkielinen kansanlastentarha	101	99	—	2	100	93	—	7
Töölön ruotsinkielinen kansanlastentarha	152	124	—	28	148	117	—	31
Vladimirinkadun 21 ruotsinkielinen kansanlastentarha	107	94	—	13	111	95	—	16
Kallion suomenkielinen kansanlastentarha	110	41	53	16	107	27	66	14
Kansakoulukadun 1 suomenkielinen kansanlastentarha	105	97	—	8	106	95	—	11
Hermannin suomenkielinen kansanlastentarha	174	139	—	35	175	118	—	57
Korkeavuorenkadun 1 suomenkielinen kansanlastentarha	127	107	—	20	133	144	—	19
Punavuorenkadun 7 suomenkielinen kansanlastentarha	115	79	—	36	108	72	—	36
Töölön suomenkielinen kansanlastentarha	92	86	—	6	103	95	—	8
Yhteensä	1,885	1,416	141	328	1,908	1,351	162	397

Tänä työvuonna sai kaupunki Smk:n 60,431: 20 suuruisen valtioavun lastentarhain kannattamiseksi, sillä ehdolla että nämä eivät hoidokeiltaan kanna sisäänkirjotusmaksuja. Valtioapu maksettiin niin myöhään, että kaikki syyslukukauden sisäänkirjotusmaksut jo oli kannettu. Nämä täytyi maksaa takaisin, mutta kaupunginvaltuusto myönsi kaikkiaan 4,082 markan korvauksen siitä tappiosta, minkä lastentarhat olivat kärsineet, sen johdosta etteivät saaneet kantaa edellytettyjä maksuja vuoden molemmilta lukukausilta.

Kalenterivuonna 1913 oli Helsingin kaupungin avustamista lastentarhoista kustannuksia Smk 202,377: 62. Tästä rahamäärästä on kaupunki myöntänyt Smk 184,788: 50 sekä peruutettujen lukukausimaksujen korvausta 4,082 markkaa eli yhteensä Smk 188,870: 50.

Keskikustannukset kutakin lasta kohti ovat eri lastentarhoissa jonkin verran vaihdelleet, sen johdosta että nämä työskentelevät sangen erilaisissa oloissa. Ylipäätään ovat ruokintakustannukset kalliimmat köyhemmän väestön asumissa kaupunginosissa. Maksuja ei suoriteta yhtä säännöllisesti kuin niissä lastentarhoissa, joissa käy varakkaampain kotien lapsia, ja kun lapset eivät saa riittävää ravintoa kotonaan, täytyy näissä lastentarhoissa käyttää paljon runsaampia ruoka-annoksia. Lastentarhain kustannukset riippuvat niinikään huoneistosta maksettavasta vuokrasta. Kaikki lastentarhat ovat nimittäin sijoitettuina vuokrahuoneistoihin, ja tarkoitukseen sopivain huoneistojen saanti on sangen vaihteleva.

Sörnäsin kansanlastentarha ja Töölön ruotsinkielinen lastentarha ovat jo muutaman vuoden toimineet tarkoitusta varten rakennetuissa taloissa. Syksyllä 1913 pääsi Hermannin suomenkielinen lastentarha, joka aikaisemmin oli ollut sijoitettuna erittäin ikävään vuokrahuoneistoon, muuttamaan tilavaan ja hyvään huoneistoon, joka lastentarhaa varten oli teetetty Kotikallioon, Itäinen viertotie 25. Tämän lastentarhan johtajattaren, neiti Th. Wuorenheimon tarmokkaan ja uhrautuvan työn avulla on saatu toimeen asiaa harrastava osakeyhtiö, joka verraten varsin kohtuullisesta vuokrasta antaa tuon ison rakennuksen sitä ympäröivine tilavine tontteineen ja puutarhoineen lastentarhan käytettäväksi. Talo on tilava, valoisa ja kodikas, ja lastentarhaa on onniteltava uuden kodin saamisen johdosta.

Se lastentarha, joka aikaisemmin jossain määrin epäsuotuisissa oloissa työskenteli Toukolassa, muutettiin syksyllä 1913 Hermanniin, missä sillä on valoisa ja ilmava huoneisto Gumtähdenkadun 4:ssä.

Kivenhakkaajakadun 3:ssa sijainnut suomenkielinen lastentarha on muutettu Punavuorenkadun 7:ään.

Lasten terveydentila on ollut varsin tyydyttävä; kuitenkin on useimmissa lastentarhoissa ilmaantunut eräitä tarttuvan taudin tapa-

uksia, niin että jotkut näistä laitoksista ovat olleet suljettuina lyhyen aikaa. Ilmaantuneet taudit ovat olleet tulirokkoa (18 tapausta), kurkkumätää (22 tapausta), tuhkarokkoa, hinkuyskää, vihurirokkoa ja pussitautia. Kaikki lapset tutki lastentarhain yhteinen lääkäri, t:ri Tor Vænerberg, joka totesi, että pelottavan lukuisat lapset potevat tuberkulosia jossakin muodossa tai ovat niin heikkoja ja niin epäsuotuisissa oloissa kasvaneita, että heitä odottaa kivulloinen elämä, ellei parannusta heidän elämänoloihinsa saada aikaan. T:ri Vænerberg ja lastentarhain opettajattaret tekivät sentähden alotteen kesäsiirtolain aikaansaamiseksi, joissa voitiin varata sijaa 184 lapselle.

Lastentarhoissa on tänä vuonna työskennellyt 78 opettajatarta. Kaksi heistä, neidit Ella Hultman ja Siiri Puhakka, ovat palvelleet asianomaisten lastentarhain johtajatarten ottamina ylimääräisinä opettajattarina. Seitsemän opettajatarta, neidit Elisabeth Björklund, Margit Björnberg, Mariquita Björnberg, Sigrid Björnberg, Helga Nygren, Hilda Soininen ja Jenny Töllikkö, ovat palvelleet viransijaisina. Neiti Magda Rasmussen nautti virkavapautta koko vuoden kuolemaansa asti, helmikuun 24 päivänä 1914, ja neiti Elsa Hytönen on niinikään ollut koko vuoden sairauden tähden estetty virkaansa hoitamasta. Lyhyenläistä virkavapautta ovat nauttineet eräät opettajattaret, niinkuin seuraavasta selonteosta näkyy.

Eri lastentarhoissa ovat työskennelleet seuraavat opettajattaret: Sörnäsin kansanlastentarhassa: johtajattaret neidit Hanna Rothman ja Elisabeth Alander, opettajattaret neidit Olga Pikoff, Lisi Roos, Nanna Hammar (kuoli helmikuun 16 päivänä 1914), Hanna Stenius, Esther Zidbäck, Siiri Siirala, Aili Sarkkila, Bertha Gröndahl (kevätlukukaudella), Lahja Waaranen, Lempi Valtonen, Siiri Puhakka, Anna Kalning (kevätlukukaudella koetteeksi lastenkamariosastolla), Hilda Nyholm ja Hilja Kuutti (molemmat viimeksi mainitut hoitivat yhteisesti samaa virkaa lastenkamarissa); Fredriksperin kansanlastentarhassa: johtajatar neiti Eva Brander, opettajattaret neidit Bertha Gröndahl (syyslukukaudella), Aino Saarelainen (kevätlukukaudella), Ines Sundholm ja Ingrid Gustafsson (iltapäivälastentarhassa); Hermannin kansanlastentarhassa, Gumtähdenkadun 4:ssä: johtajatar neiti Karin Eklund (virasta vapaa kevätlukukaudella, viransijaisina neidit Barbi Luther ja Hilda Soininen), opettajattaret neidit Barbi Luther ja Elvi Sjöroos; Kallion ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa: johtajattaret neidit Bertha Bäckman ja Lilli Winter sekä opettajattaret neidit Greta Ascholin ja Hella Federley; ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa Tehtaankadun 13:ssa: johtajattaret neidit Helga Bengelsdorff ja Magda Rasmussen (virasta vapaa kuolemaansa asti helmikuun 24 päivänä

1914, viransijaisina neidit H. Bengelsdorff ja Helga Nygren) sekä opettajattaret neidit Martha Luther ja Helga Nygren; Hermannin ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa: johtajattaret neidit Hilda Anthoni (virasta vapaa syyslukukaudella, viransijaisina neidit Signe Törnwall ja Lydia Fagerlund) ja Mildrid Brotherus (virasta vapaa kevätlukukauden, viransijaisina neidit S. Törnwall ja L. Fagerlund) sekä opettajattaret neidit Lydia Fagerlund, Sigrid Björnberg, Signe Törnwall ja Elsa Norrman; ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa Sepänkadun 13:ssa: johtajatar neiti Elin Eklund sekä opettajattaret neidit Anna Kalning (virasta vapaa kevätlukukaudella, viransijaisena neiti Margit Ascholin), Hildur Nordman ja Signe Nordman; ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa Vladimirinkadun 21:ssä: johtajatar neiti Ingeborg Liljeström sekä opettajattaret neidit Astrid Liljeström, Gunhild Liljeström ja Ester Mannelin; Töölön ruotsinkielisessä kansanlastentarhassa: johtajatar neiti Lydia Wendell sekä opettajattaret neidit Thyra von Christierson, Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Ester Stenius; Kallion suomenkielisessä kansanlastentarhassa: johtajatar rouva Mary Mether sekä opettajattaret neidit Aino Hirn, Elsa Hytönen (virasta vapaa, viransijaisena neiti Edit Angervo syys- ja neiti Jenny Töllikkö kevätlukukaudella), Elli Knuutila (syyslukukaudella) ja Edit Angervo (kevätlukukaudella); suomenkielisessä kansanlastentarhassa Kansakoulukadun 1:ssä: johtajatar neiti Esther Floman (virasta vapaa maaliskuun 1 päivästä toukokuun 31 päivään, viransijaisina neidit Eini Streng ja Elisabeth Björklund) sekä opettajattaret neidit Signe af Hällström, Eini Streng ja Aino Sirola; Hermannin suomenkielisessä kansanlastentarhassa: johtajattaret neidit Elsa Borenius ja Therese Wuorenheimo (virasta vapaa maaliskuun 15 päivästä toukokuun 31 päivään, viransijaisina neidit E. Borenius ja Margit Björnberg) sekä opettajattaret neidit Gerda Forsström, Eeva Hyvärinen, Ella Hultman (ylimääräinen opettajatar syyslukukaudella), Elli Knuutila (kevätlukukaudella) ja Aino Solin (lastenkamariosastolla); suomenkielisessä kansanlastentarhassa Korkeavuorenkadun 1:ssä: johtajatar neiti Annie Rundström sekä opettajattaret neidit Hilja Immonen, Tyyni Stålhammar ja Bertha Waselius; suomenkielisessä kansanlastentarhassa Punavuorenkadun 7:ssä: johtajatar neiti Lina Hellgren sekä opettajattaret neidit Tekla Carlson, Elsa Nygren ja Aini Varheenmaa; Töölön suomenkielisessä kansanlastentarhassa: johtajatar neiti Anna Geitlin sekä opettajattaret neidit Helmi Geitlin, Ilma Geitlin ja Ingrid Holmström.

Tänä vuonna sattui merkkipäivä Suomen lastentarhatyön historiassa. Tuli nimittäin kuluneeksi 25 vuotta siitä, kun neiti Hanna Rothman avasi Helsingissä ensimäisen kansanlastentarhan, joka

samalla oli ensimäinen koko tässä maassa. Muutaman vuoden johdettuaan mainittua lastentarhaa, joka alotti toimintansa Lapinlahdenkadun 11:ssä ja myöhemmin muutettiin nykyiseen huoneistoonsa Sepänkadun 13:een, perusti neiti Rothman yhdessä uskollisen työtoverinsa neiti Elisabeth Alanderin kanssa uuden lastentarhan Sörnäsiin. Tässä lastentarhassa ja siihen yhdistetyssä lastentarhaopettajatarseminaarissa on suurin osa maamme lastentarhaopettajattarista saanut kasvatuksensa. Sadoin luetaan ne nuoret naiset, jotka täällä ovat saaneet ohjausta, opetusta ja herätystä pienten lasten keskuudessa harjotettavaan työhönsä, ja tuhansiin nousee niiden lasten luku, joiden ensimäiset elinvuodet ovat käyneet valoisammiksi ja rikkaammiksi niiden kokemusten ja vaikutelmain johdosta, joita he ovat saaneet kaikissa niissä maamme monilukuisissa lastentarhoissa, jotka juontavat juurensa Sörnäsin kansanlastentarhasta Helsingissä.

Lastentarhain tarkastaja on tänä vuonna ollut tavattavana kansliassaan kahdesti viikossa lukukausien varrella sekä tehnyt 97 pitempää tai lyhempää käyntiä lastentarhoissa. Tarkastajan alotteesta päättivät kaikki johtajattaret ryhtyä käyttämään samaa lääkäriä lasten tutkijana sekä neuvojen ja avun antajana tarpeellisissa tapauksissa. Tarkastaja sai niinikään toimekseen puhutella lääkäriä ja ryhtyä lääkärintutkimusten yhteydessä oleviin toimenpiteisiin.

Lastentarhain opettajattaret ovat neljästi vuoden varrella kokoontuneet yhteisiin kokouksiin, joissa puhetta on johtanut lastentarhain tarkastaja. Kokouksissa on pidetty esitelmiä ja keskusteltu lastentarhatyötä koskevista kysymyksistä, niinkuin lastentarhain kurinpidosta, lasten työskentelyttämisestä, lasten oleskelun järjestämisestä ulkosalla sekä lastentarhoista ja armeliaisuustyöstä, kesäsiirtoloista, lastentarhoista ja säästökassatoiminnasta. Käytännöllisiä tuloksia näistä kokouksista olivat, paitsi niiden herättävää ja elvyttävää vaikutusta, alotteen tekeminen lastentarhain kesäsiirtolain aikaansaamiseksi sekä käynti vaivaishoitohallituksen kansliassa, missä kuvernööri I. Gordie näytteli hallituksen laatimaa avunetsijäin korttiluetteloa.

Lastentarhain johtajatarten kesken on pidetty moniaita kokouksia, joissa on käsitelty lastentarhoja koskevia käytännöllisiä ja taloudellisia kysymyksiä.

Kansanlastentarhain palveluksessa oleva lääkäri on toiminnastaan työvuonna 1913—14 antanut seuraavan kertomuksen:

Toimintani alkoi syyskuun puolivälissä, jolloin mahdollisimman perinpohjaisesti tutkin kaikkien lastentarhain kaikki oppilaat. Tutkimuksessa tarkkailtiin varsinkin ihonväriä ja mahdollista vähäverisyyttä, ruumiinrakennetta, ravintotilaa sekä ehkä ilmeneviä tuberkulosin merkkejä. Tutkimuksen tulokset sekä tiedot ruumiin painosta ja pituudesta kirjotettiin miltei samantapaisiin n. s. terveyslippuihin, joita käytetään kansakouluissa. Näön tarkkuutta ja kuulokykyä ei tutkittu, osin syystä että semmoinen tutkimus, kun kysymyksessä on pieniä lapsia, on vaikea ja aikaa vievä, osin syystä että lastentarhain työ ei aseta näiden aistimien tarkkuudelle samoja vaatimuksia kuin varsinainen koulutyö.

Jos tutkimuksessa todettiin lääkärinhoitoa vaativia taudinmerkkejä, osotettiin lapsi suosituskirjeellä varustettuna johonkin kaupungin poliklinikkaan tahi yksityisen lääkärin luo. Useissa lastentarhoissa saivat ulkonaisia vikoja, niinkuin ihottumaa, silmä- ja korvavikoja y. m. potevat lapset päivittäistä hoitoa laitoksessa, varsinkin jos lapsen kotiolojen johdosta säännöllisen hoidon saanti kotona oli epäilyksen alaista. Kussakin lastentarhassa on tätä tarkoitusta varten vähäinen lääkevarasto. Kun lasten tilan ja ulkonäön perusteella saattoi olettaa virheellistä ravitsemista tai muita epäkohtia, kutsuttiin äiti tai edusmies saapuville saamaan tarpeellista ohjausta. Kun näissä keskusteluissa vanhempain tietämättömyys lastenkasvatuksesta ja yleisen terveydenhoidon pääkohdista kävi ilmeiseksi, päätin kevätlukukaudella kaikissa kansanlastentarhoissa pitää näistä asioista helppotajuisia esitelmiä vanhemmille. Päättäen lukuisasta osanotosta, joka osittain kuitenkin johtui samaan aikaan tarjoillusta kahvista, sekä vanhempain julkilausumista kiitollisuuden ilmauksista näyttävät annetut opetukset olleen tervetulleita, ja saanee sentähden toivoa, että jokin osa niistä tuottaa käytännöllistä hyötyä.

Mitä ylipäätään tulee lasten yleistilaan, täytyy tunnustaa, että se oli parempi kuin olin odottanut. Erikoisesti herätti huomiotani todella huonosti ja puutteellisesti ravittujen lasten verraten vähäinen lukumäärä. Käsitys lapsen ravintotilasta on kuitenkin aina subjektiivinen ja sen varassa, mitä vaatimuksia siinä kohden asettaa. Jos on sitä mieltä, että lapsen täytyy koko kasvuaikansa olla pyöreä ja pönäkkä kuin keruubi, oli vajamittaisten luku suuri, mutta jos sitä vastoin pitää kohtuutta rajana, täytyi todeta, että lapsista useammat olivat mitan ylä- kuin alapuolella. Monessa tapauksessa saattoi todeta tuntuvaa liikaravitsemistakin.

Paljon useammin kuin ravintotila soi ihonväri sijaa toivomuksille; kalpea kasvojen väri ja silmiä ympäröivät tummat renkaat kertovat kurjista, liika-asutuista hökkeleistä riittämättömine ilman

ja valon saantineen, sopimattomasta ravinnosta ja puutteista. Niitä tapaakin sentähden useimmin köyhimpäin esikaupunkien lastentarhain hoidokeissa, joiden joukossa tuberkulosikin on enimmin levinnyt. Kevätlukukaudella toimitetussa tuberkulinitutkimuksessa, joka käsitti noin 3/4 kaikista lastentarhain lapsista, todettiin, että Sörnäsin lapsista hyvinkin 50 % oli jo tässä iässä tuberkulosin tartuttamia, jota vastoin vastaava prosenttiluku keskikaupungilla oli noin 30—40. Verraten tähän tuberkulositartunnan saaneiden lasten korkeaan prosenttilukuun oli tuberkulootisia taudinmerkkejä osottavain lasten luku vähäinen, johtuen pääasiallisimmin siitä, että tuberkulosi lapsuusvuosina laajassa mitassa pyrkii paranemaan, mutta osaksi varmaan siitäkin, että vanhemmat eivät lähetä tuberkulootisia lapsia lastentarhoihin.

Kun salainenkin tuberkulosi, varsinkin huonoissa ulkonaisissa oloissa, aina tuottaa vaaraa lapselle ja näytti järkiperäiseltä käydä ajoissa käsiksi asiaan, heräsi ajatus kesäsiirtolain perustamisesta näitä lapsia varten. Kiitos sen tarmon ja harvinaisen asianharrastuksen, jolla sekä lastentarhain tarkastaja että kaikki johtajattaret ja opettajattaret tähän ajatukseen yhtyivät, voitiin se toteuttaa laajemmassa mitassa kuin oli uskallettu toivoa. Heikoimmista ja vähimmin kehittyneistä lapsista valikoitiin erikoisesti tuberkulootisia merkkejä osottavat sekä tuberkulootisten vanhempain lapset, jolloin aina köyhimmille suotiin etusija paremmassa asemassa olevain edellä. Sitä paitsi otettiin mukaan eräitä tuberkulosista vapaita, mutta erittäin heikkoja ja hentoja lapsia. Vanhempia muuten kehotettiin mahdollisimman laajassa mitassa lähettämään lapsia sukulaisten ja tuttavien luo maaseudulle, ja hankittiin tätä varten vapaalippuja valtionrautateillä. Kaikkia vanhempia kehotettiin sitä paitsi mikäli mahdollista karaisemaan ja vahvistamaan lapsia käyttämällä heitä paljain jaloin sekä antamalla ilma-, aurinko- ja merikylpyjä.

Kulkutaudeista raivosivat lukuvuoden varrella varsinkin pussitauti ja vihurirokko, jotka kuitenkin vaarattoman laatunsa johdosta eivät vaatineet ryhtymään erikoisiin toimenpiteisiin. Tulirokkoa ja kurkkumätää ilmaantui ajoittain kaikissa lastentarhoissa, mutta ne eivät aiheuttaneet muita toimenpiteitä kuin lastentarhain perinpohjaisen puhdistuksen ja sulkemisen enintään muutamaksi päiväksi.

Lastentarhahuoneistoille on asetettu mahdollisimman suuret terveydelliset vaatimukset; valitettavasti ei ole vielä onnistuttu saamaan niitä kaikkia täytetyiksi, mutta asia on päiväjärjestyksessä ja pidetään siinä, kunnes kullakin lastentarhalla on oma, tarkoitusta varten rakennettu koulutalonsa. Sillä sitä ennen eivät terveydelliset vaatimukset voi tulla täysin tyydytetyiksi.

Vaikeinta on vuokrahuoneistoissa saada kyllin isoa ja ilmavaa kokoussalia, jommoisella lastentarhassa on tuntuvasti suurempi merkitys kuin missään muussa koulussa. Paitsi Ebeneserkotia, Bertha-Maria kotia ja Hermannin suomenkielistä kansanlastentarhaa voivat oikeastaan vain Hermannissa Gumtähdenkadun 4:ssä ja Fredriksperissä sijaitsevat kansanlastentarhat kehua omistavansa semmoisen salin. Eräissä lastentarhoissa on koetettu tulla toimeen yhdistämällä kaksi huonetta yhdeksi, mutta nämäkin salit ovat liian mataloita, jotta ilma voisi niissä pysyä niin hyvänä kuin pitäisi. Huonoimmassa asemassa on tässä kohden Hermannin kansanlastentarha, jonka kokoushuone ei täytä kohtuullisiakaan vaatimuksia ja jonka laajentamista onkin vaadittu. Liian ahdas huoneisto on niinikään Punavuorenkadun kansanlastentarhalla.

Jotta ilma ahtaassa-asumisesta huolimatta voisi pysyä mahdollisimman raittiina ja puhtaana, olen lastentarhoissa käydessäni vaatinut mahdollisimman laajassa mitassa laittamaan n. s. terveysikkunoita. Niin pitkälle kuin varat ja asianomaisten talonisäntäin myötämielisyys ovat riittäneet, onkin tätä vaatimusta noudatettu kaikissa kansanlastentarhoissa.

En voi lopettaa kertomustani mainitsematta sitä erinomaista suhdetta, joka vallitsee kansanlastentarhain ja kotien kesken ja jota pitävät voimassa johtajatarten ja opettajatarten taajat käynnit oppilaiden kotona. On ilmeistä, että terveydenhoitokin tästä hyötyy sangen paljon, sillä kodeissa vallitsevat terveydelliset epäkohdat, jotka muuten jäisivät tuntemattomiksi, tulevat siten ilmi ja voidaan yhteisin ponnistuksin ehkä poistaa.

IX. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1913[1]) oli seuraavansisältöinen:

Kirjaston hallituksen ovat vuonna 1913 kuten edellisinäkin vuosina muodostaneet vakinaiset jäsenet ylitirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter varapuheenjohtajana ja lehtori Hugo Bergroth sekä varajäsenet filosofiantohtori Albin Lönnbeck, professori Kustavi Grotenfelt ja professori Yrjö Hirn.

Tammikuun 22 päivänä oli kulunut 25 vuotta siitä kuin ylitirehtööri Sievers ensi kertaa valittiin johtokunnan puheenjohtajaksi. Päivän merkityksen johdosta kävivät hänen luonaan kunnianosotuksella kirjaston hallitus ja henkilökunta.

Laitoksen henkilökuntaan nähden ovat seuraavat muutokset tapahtuneet: 16 p:nä tammikuuta nimitettiin ylimääräinen amanuenssi Hildur Allén vakinaiseksi amanuenssiksi pääkirjastoon ja filosofianmaisteri Thora Gripenberg vakinaiseksi amanuenssiksi Kallion haaraosastoon, myöhemmin pääkirjastoon, 9 p:nä lokakuuta nimitettiin ylimääräinen amanuenssi Aina Henriksson vakinaiseksi ja neiti Isabella Blåfield ylimääräiseksi amanuenssiksi Kallion haaraosastoon. 18 p:nä syyskuuta kuoli vakinainen amanuenssi Hanna Jakobson, joka yli 30 vuoden ajan oli työskennellyt kirjastossa, suorittaen tehtävänsä lämpimällä harrastuksella, viime ajat pääkirjaston ruotsalaisen lukusalin johtajana.

Tammikuun 21 p:nä vahvisti kaupunginvaltuusto ohjesäännöt kirjastonhoitajanapulaiselle.

Sitä verratonta nousua, mikä tapahtui kirjalainauksessa vuonna 1912 lainamaksujen poistamisen johdosta, seurasi vuonna 1913 luonnollinen taka-askel, jonka vaikutus kuitenkin jäi verrattain vähäiseksi. Taantumusta lainausliikkeessä heikensi tehokkaasti se seikka,

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1913.

että Kallion uuden kirjastotalon kauniit ja tilavat suojat ovat osottaneet yhä voimakkaampaa vetovoimaa yleisöön nähden.

Työskentelyä pääkirjastossa haittaa, kuten usein on esitetty, tilanahtaus sekä muut huoneistosta johtuvat epäkohdat. Pääkirjaston lisärakennuskysymyksen yhteydessä onkin kirjaston taholta asianomaisille jätetty tarkempi selonteko näistä epäsuhteista. Tämä kysymys samaten kuin kysymys uudesta rakennuksesta pääkirjastolle esitettänee lähimmässä tulevaisuudessa kaupunginvaltuuston harkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Tärkein muutos, mikä vuonna 1913 on kirjastossa tehty, on syksyn kuluessa suoritettu lukusaliolojen järjestely pääkirjastossa. Toisessa kirjastotalon yläkerran lukusaleista on yleisölle tarjolla huvilukemista sekä helppotajuista kirjallisuutta, kun taas toinen on järjestetty opintosaliksi, jossa on esillä tieto- ja hakemistokirjoja, ammattiaikakauslehtiä sekä muuta opintosaliin soveltuvaa kirjallisuutta (valtiopäiväasiakirjoja, kunnallisia julkaisuja y. m.) hyllyillä, joiden ääreen yleisöllä on vapaa pääsy. Lukusalissa käytettäväksi voidaan myöskin tilata tietokirjallisuutta lainausosastoilta. Lapsille on varattu lukutilaisuus lasten- ja nuorison lainausosastossa kirjastotalon alakerrassa, missä kerroksessa myöskin sanomalehtihuoneet sijaitsevat. Suuri käyttäjämäärä on kuitenkin pakoittanut rajoittamaan lasten lukusalin käyttämistä sikäli, että kirjoja ei anneta lapsille luettaviksi kirjastossa niinä aikoina päivästä, jolloin kotilainaus on suurin. Sekä opintosaliin että lasten ja nuorison osastoon on hankittu uudet huonekalut.

Kallion haaraosaston aikuisten lukusaliin on niinikään järjestetty pienempi tieto- ja hakemistokirjasto. Edelleen on mainittava, että pääkirjaston lasten ja nuorison osaston sekä kaikkien haaraosastojen aukioloaikaa on pitennetty, että Töölön haaraosasto on siirretty sille talossa n:o 69 Runebergkadun varrella vuokrattuun huoneistoon, joka on huomattavasti tilavampi ja hauskempi kuin haaraosaston entinen huoneisto, sekä että nyttemmin käytetään yksinomaan sähkövaloa pääkirjastorakennuksessa.

Pääkirjaston lainausosastot ovat vuonna 1913 olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona, joulupäivänä ja sunnuntaisin suvella. Kaikkiaan oli lainauspäiviä 346 (349 v. 1912). Päivittäinen lainausaika on sekä aikuisten että lasten ja nuorison osastolla ollut arkipäivin klo 1—3 ja 5—8 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Kallion haaraosastossa on lainausliike tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan tapahtunut samoina päivinä kuin pääkirjastossakin. Syyskuun 1—4 p:nä oli lainausliike kuitenkin sulettu maalaustöiden vuoksi lainaussalissa. Kesä—elokuussa oli lainaus-

osasto avoinna tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, paitsi juhannuspäivänä (tiistai) sekä 19—31 p:nä elokuuta, jolloin osasto oli sulettu samasta syystä kuin syyskuun alussakin. Lainauspäivien lukumäärä oli 298 (307 v. 1912). Päivittäinen lainausaika on pitennetty kahdella tunnilla, ollen kirjasto auki paitsi klo 5—8 i. p. myöskin klo 12—2 i. p. arkipäivin sekä sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Töölön ja Hermannin haaraosastoissa lainattiin kirjoja niinikään samoina päivinä kuin pääkirjastossakin tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan. Kesäkuukausina ovat osastot olleet avoinna kuten ennen keskiviikkoisin ja lauantaisin sekä sitä paitsi myöskin maanantaisin, lukuunottamatta juhannusaattoa. Lainausliike oli kuitenkin sulettu Töölön haaraosastossa 30 p:nä toukokuuta muuton vuoksi uuteen huoneistoon sekä Hermannin haaraosastossa keskiviikkona 13 ja lauantaina 16 p:nä elokuuta huoneiston korjaustöiden vuoksi. Lainauspäivien luku oli Töölön haaraosastossa 307 (298 v. 1912), Hermannin haaraosastossa 306 (298 v. 1912). Päivittäinen lainausaika on pitennetty yhdellä tunnilla, ja on se ollut arkipäivin klo 5—8 sekä sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Pääkirjastosta lainattiin vuonna 1913 246,789 kirjaa (270,193 v. 1912), Kallion haaraosastosta 109,993 (86,056 v. 1912), Töölön haaraosastosta 23,708 (24,240 v. 1912), Hermannin haaraosastosta 14,073 (14,697 v. 1912). Yhteensä annettiin koko laitoksesta lainaksi 394,563 kirjaa (395,186 v. 1912). Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 713, Kallion haaraosastosta 369, Töölön haaraosastosta 77, Hermannin haaraosastosta 46, yhteensä 1,205 kirjaa; vastaavat luvut vuodelta 1912 ovat: 774, 280, 81, 49, 1,184. Pääkirjastosta lainattiin 51,168 nidosta tietokirjallisuutta sekä 97,453 nid. kertomuksia, yhteensä 148,621 nid. (60.22 %) aikuisille, 23,183 nid. tietokirjallisuutta sekä 74,985 nid. kertomuksia, yhteensä 98,168 nid. (39.78 %) lapsille ja nuorisolle; Kallion haaraosastosta 15,998 nid. tietokirjallisuutta ja 24,745 nid. kertomuksia, yhteensä 40,743 nid. (37.04 %) aikuisille sekä 16,208 nid. tietokirjallisuutta ja 53,042 nid. kertomuksia, yhteensä 69,250 nid. (62.96 %) lapsille ja nuorisolle; Töölön haaraosastosta 2,395 nid. tietokirjallisuutta ja 7,421 nid. kertomuksia, yhteensä 9,816 nid. (41.40 %) aikuisille sekä 2,471 nid. tietokirjallisuutta ja 11,421 nid. kertomuksia, yhteensä 13,892 nid. (58.60 %) lapsille ja nuorisolle; Hermannin haaraosastosta 1,512 nid. tietokirjallisuutta ja 2,234 nid. kertomuksia, yhteensä 3,746 nid. (26.62 %) aikuisille sekä 2,510 nid. tietokirjallisuutta ja 7,817 nid. kertomuksia, yhteensä 10,327 nid. (73.38 %) lapsille ja nuorisolle; pääkirjastosta ja haaraosastoista yhteensä 71,073 nid. tietokirjallisuutta ja 131,853 nid. kertomuksia, yhteensä 202,926 nid. (51.43 %)

aikuisille sekä 44,372 nid. tietokirjallisuutta ja 147,265 nid. kertomuksia, yhteensä 191,637 nid. (48.57 %) lapsille ja nuorisolle. — Suomalaisia kirjoja lainattiin pääkirjastosta 123,985 (50.24 %), ruotsalaisia (sekä tanskalaisia ja norjalaisia) 121,120 (49.08 %), saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 1,684 (0.68 %); Kallion haaraosastosta suomalaisia kirjoja 86,409 (78.56 %), ruotsalaisia 23,584 (21.44 %); Töölön haaraosastosta suomalaisia 15,635 (65.95 %), ruotsalaisia 8,073 (34.05 %); Hermannin haaraosastosta suomalaisia 7,731 (54.93 %), ruotsalaisia 6,342 (45.07 %); yhteensä suomalaisia 233,760 (59.24 %), ruotsalaisia (sekä tanskalaisia ja norjalaisia) 159,119 (40.33 %) sekä saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 1,684 (0.43 %). Vuonna 1912 taas oli pääkirjastossa suomalaisia lainoja 127,078 (47.03 %), ruotsalaisia (sekä tanskalaisia ja norjalaisia) 141,904 (52.52 %) ja saksalaisia, ranskalaisia sekä englantilaisia 1,211 (0.45 %); Kallion haaraosastossa suomalaisia 67,030 (77.89 %), ruotsalaisia 19,026 (22.11 %); Töölön haaraosastossa suomalaisia 15,560 (64.19 %), ruotsalaisia 8,680 (35.81 %); Hermannin haaraosastossa suomalaisia 7,582 (51.59 %), ruotsalaisia 7,115 (48.41 %); yhteensä suomalaisia 217,250 (54.97 %), ruotsalaisia (sekä tanskalaisia ja norjalaisia) 176,725 (44.72 %), saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 1,211 (0.31 %). — Seuraavat prosenttiluvut osottavat lainamäärän kirjavaraston eri osastoilla pääkirjastossa ja haaraosastoissa:

		1913.	1912.
I.	Uskontoa	0.51	0.62
II.	Historiaa ja elämäkertoja	7.46	9.40
III.	Maantietoa ja matkakuvauksia	5.17	6.33
IV.	Romaaneja, kertomuksia ja satuja	70.74	68.36
V.	Runoja, näytelmiä, kirjallisuus-, tiede- ja taidehistoriaa	6.91	6.27
VI.	Terveys- ja lääkintöoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	3.70	3.84
VII.	Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä, valtiopäiväasiakirjoja ja taloutta	1.21	0.99
VIII.	Kieliä	1.07	0.99
IX.	Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, voimistelua, urheilua, leikkejä ja sekalaisia aineita	3.23	3.20

Tammikuun 1 p:stä 1912, jolloin alettiin uusi lainaajien merkintä, on 20,509 henkilöä kirjottautunut lainaajaksi kirjastoon. Näistä on vuonna 1913 kirjottautunut 6,090.

Seuraava taulukko osottaa niiden henkilöjen luvun,

	Suomalaisia lainaajia.										Ruotsa-		
	Miehiä.			Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.	Miehiä.		
	Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.
Pääkirjasto	880	1,106	1,986	717	892	1,609	1,243	529	1,772	5,367	965	1,122	2,087
Kallion haaraosasto..	481	199	680	319	222	541	761	593	1,354	2,575	109	51	160
Töölön „ ..	112	19	131	64	35	99	210	76	286	516	66	27	93
Hermannin „ ..	59	6	65	42	17	59	73	74	147	271	18	7	25
Yhteensä	1,532	1,330	2,862	1,142	1,166	2,308	2,287	1,272	3,559	8,729	1,158	1,207	2,365

Muutokset, joiden alaisena kirjavarasto on ollut

Kirjallisuusosastot.	Tammik. 1 p. 1913.			Poistettu vuonna 1913.		
	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.
I	1,204	813	2,017	3	1	4
II	1,506	2,636	4,142	24	26	50
III	922	1,537	2,459	20	8	28
IV	11,292	17,423	28,715	797	745	1,542
V	3,100	2,840	5,940	31	11	42
VI	1,139	1,427	2,566	33	35	68
VII	1,154	1,058	2,212	9	12	21
VIII	235	332	567	7	7	14
IX	1,239	1,606	2,845	4	8	12
X [1])	2,311	3,578	5,889	88	59	147
Yhteensä	24,102	33,250	57,352	1,016	912	1,928

[1]) X:nteen osastoon on viety hakemistoteokset, sidotut sanomalehti- ja aikakausleissa. Muihin osastoihin kuuluvien kirjojen laatu ilmenee siv. 353 olevasta kirjallitai ranskankielistä.

jotka vuoden varrella ovat ottaneet kotilainoja:

laisia lainaajia.							Yhteensä.									
Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.	Miehiä.			Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.
Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
587	1,513	2,100	992	510	1,502	5,689	1,845	2,228	4,073	1,304	2,405	3,709	2,235	1,039	3,274	11,056
56	71	127	237	172	409	696	590	250	840	375	293	668	998	765	1,763	3,271
28	33	61	100	45	145	299	178	46	224	92	68	160	310	121	431	815
12	12	24	80	80	160	209	77	13	90	54	29	83	153	154	307	480
683	1,629	2,312	1,409	807	2,216	6,893	2,690	2,537	5,227	1,825	2,795	4,620	3,696	2,079	5,775	15,622

vuonna 1913, käyvät ilmi allaolevasta taulusta:

Tullut lisäksi vuonna 1913.			Lisäys vuonna 1913.			Jouluk. 31 p. 1913.		
Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.
100	60	160	97	59	156	1,301	872	2,173
255	332	587	231	306	537	1,737	2,942	4,679
177	187	364	157	179	336	1,079	1,716	2,795
1,780	1,964	3,744	983	1,219	2,202	12,275	18,642	30,917
466	434	900	435	423	858	3,535	3,263	6,798
231	216	447	198	181	379	1,337	1,608	2,945
261	199	460	252	187	439	1,406	1,245	2,651
81	64	145	74	57	131	309	389	698
261	212	473	257	204	461	1,496	1,810	3,306
439	417	856	351	358	709	2,662	3,936	6,598
4,051	[2]) 4,085	8,136	3,035	3,173	6,208	27,137	36,423	63,560

kirjavuosikerrat, loisto- ja kuvateokset y. m., jotka ovat yleisön käytettävinä lukusasuusryhmittelystä. — [2]) Vuonna 1913 tulleista kirjoista on 243 saksan-, englannin-

Lainausliikkeestä oli tuloja:

Kuukausi.	Pääkirjasto.		Kallion haaraosasto.		Töölön haaraosasto.		Hermannin haaraosasto.		Yhteensä.	
	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tammikuu	220	25	38	15	5	20	5	65	269	25
Helmikuu	157	10	31	45	1	45	3	50	193	50
Maaliskuu	198	65	41	15	8	60	5	10	253	50
Huhtikuu	174	45	28	80	9	70	3	75	216	70
Toukokuu	199	70	41	30	6	35	4	25	251	60
Kesäkuu	122	40	29	35	6	65	4	25	162	65
Heinäkuu	163	80	55	05	5	90	3	25	228	—
Elokuu	174	05	26	95	4	35	4	20	209	55
Syyskuu	171	50	32	—	12	90	6	15	222	55
Lokakuu	180	70	32	60	4	15	3	25	220	70
Marraskuu	167	75	36	15	4	15	5	30	213	35
Joulukuu	194	10	36	85	11	05	5	—	247	—
Yhteensä	2,124	45	429	80	80	45	53	65	2,688	35

Nämä summat jakaantuivat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Kallion haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.
Sakkoja	7,876	1,694	30	991	273	25	173	39	45	74	20	45	9,114	2,027	45
Suomalaisia luetteloja à 5 p:iä..	23	1	15	1	—	05	67	3	35	85	4	25	176	8	80
Suomalaisia luetteloja à 10 p:iä..	—	—	—	14	1	40	58	5	80	—	—	—	72	7	20
Suomalaisia luetteloja à 15 p:iä..	179	26	85	107	16	05	—	—	—	—	—	—	286	42	90
Suomalaisia luetteloja à 20 p:iä..	46	9	20	42	8	40	2	—	40	—	—	—	90	18	—
Suomalaisia luetteloja à 60 p:iä..	123	73	80	54	32	40	—	—	—	—	—	—	177	106	20
Ruotsalaisia luetteloja à 5 p:iä..	26	1	30	1	—	05	56	2	80	66	3	30	149	7	45
Ruotsalaisia luetteloja à 10 p:iä..	296	29	60	51	5	10	30	3	—	—	—	—	377	37	70
Ruotsalaisia luetteloja à 15 p:iä..	348	52	20	35	5	25	—	—	—	—	—	—	383	57	45
Ruotsalaisia luetteloja à 20 p:iä..	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	—	—	1	—	20
Ruotsalaisia luetteloja à 30 p:iä..	50	15	—	25	7	50	—	—	—	—	—	—	75	22	50
Ruotsalaisia luetteloja à 60 p:iä..	109	65	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	65	40
Sekalaista	—	155	65	—	80	35	—	25	45	—	25	65	—	287	10
Yhteensä	—	2,124	45	—	429	80	—	80	45	—	53	65	—	2,688	35

Vuonna 1912 kertyi lainausliikkeestä tuloja pääkirjastossa Smk 2,369: 40, Kallion haaraosastossa Smk 324: 80, Töölön haaraosastossa Smk 84: 30, Hermannin haaraosastossa Smk 73: 90; yhteensä Smk 2,852: 40.

Pääkirjaston lukusalit ovat vuonna 1913 olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä. Opintosali avattiin yleisölle 18 p:nä lokakuuta. Marraskuun 10 p:stä on lasten ja nuorison osaston lainaussalissa pidetty esillä lukukirjallisuutta lapsille, aluksi koko lainausaikana, myöhemmin arkipäivinä klo 12—4 i. p. ja sunnuntaisin klo 12—2 i. p. Kuten edellisenä vuonna, ovat sanomalehtihuoneet olleet avoinna klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina klo 8:aan), lukusali (= lukusali helppotajuista kirjallisuutta varten sekä opintosali) klo 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina klo 4—8 i. p.; kesäkuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään joka päivä klo 5—8 i. p.). Sanomalehtihuoneissa on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä 35 suomalaista sanomalehteä 45 kappaleena ja 26 ruotsalaista 37 kappaleena sekä 6 suomalaista ja 5 ruotsalaista aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin); muissa lukusaleissa 78 suomalaista 110 kappaleena, 80 ruotsalaista 95 kappaleena, 6 suomalaisella ja ruotsalaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa, 1 norjalainen, 1 tanskalainen, 1 ranskalainen, 1 englantilainen, 3 saksalaista sekä 2 ruotsalaisella, norjalaisella ja tanskalaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin). — Käyntien lukumäärä on lukusaleissa vuonna 1913 ollut 348,234, joista sanomalehtihuoneiden osalle tulee 266,651, yleisen lukusalin 74,213, opintosalin 3,070 ja lastensalin 4,300. Vuonna 1912 oli käyntien luku 338,488.

Kallion haaraosaston sanomalehtisali on, paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä 18 päivästä elokuuta 11 p:ään syyskuuta, jolloin huoneistossa suoritettiin maalaustöitä, ollut avoinna joka päivä klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 8:aan i. p.). Lasten lukusali on ollut avoinna samoina päivinä ja samoina tunteina kuin lainausosastokin (ks. siv. 352). Aikuisten lukusali avattiin yleisölle 8 p:nä tammikuuta, ja on sen jälkeen ollut avoinna klo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 5—8 i. p.) samoina päivinä kuin lainausosastokin. Samasta syystä kuin sanomalehtisali ja lainausosasto oli lasten lukusali ja aikuisten lukusali sulettuna jonkun aikaa syksyllä, lasten lukusali 12 p:stä elokuuta 11 p:ään syyskuuta, aikuisten lukusali 1 p:stä elokuuta 8 p:ään syyskuuta. Lukusaleissa on ollut esillä 21 suomalaista sanomalehteä 27 kappaleena ja 17 ruotsalaista 21 kappaleena sekä 33 suomalaista aikakauskirjaa ja lasten lehteä 45 kappaleena ja 29 ruotsalaista 37 kappaleena. Käyntien lukumäärä oli sanomalehtisalissa 81,801, ai-

kuisten lukusalissa 13,976 ja lasten lukusalissa 53,343 eli yhteensä 149,120.

Töölön ja Hermannin haaraosastojen lukusalit ovat olleet yleisön käytettävinä joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sekä Hermannin haaraosastossa vielä 18—21 p:nä elokuuta, jolloin huoneistossa suoritettiin korjaustöitä. Sanomalehtihuoneet ovat kummassakin haaraosastossa olleet avoinna klo 10—2 ja 4—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä Hermannin haaraosastossa klo 8 i. p.), aikakauslehtihuone Töölön haaraosastossa tammi—toukokuun ajan klo 5—8 i. p., kesä—elokuun ajan maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin samoina aikoina sekä 1 p:stä syyskuuta joka päivä klo 4—8 i. p., aikakauslehtihuone Hermannin haaraosastossa arkipäivin klo 5—8 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—8 i. p. Syyskuun 1 p:stä on Töölön haaraosastossa pidetty lapsille avoinna joka päivä klo 4—8 i. p. erikoista lukuhuonetta. Töölön haaraosastossa on ollut esillä sanomalehtiä 8 suomalaista 10 kappaleena ja 7 ruotsalaista 9 kappaleena, aikakauskirjoja ja lastenlehtiä 12 suomalaista ja 13 ruotsalaista, 1 kpl. kutakin, Hermannin haaraosastossa 7 suomalaista sanomalehteä 10 kappaleena ja 5 ruotsalaista 6 kappaleena sekä 12 suomalaista ja 11 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kpl. kutakin.

Lukusalihuoneisto Tehtaankadun 36:ssa on ollut avoinna joka päivä paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä korjaustöiden vuoksi 1—5 p:nä heinäkuuta. Sanomalehtihuoneet olivat alkupuolella vuotta avoinna klo 10—2 ja 4—9 i. p., loppupuolella vuotta johtokunnan 7 p:nä huhtikuuta tekemän päätöksen mukaisesti klo 9—12 a. p. ja 3—9 i. p. Aikakauslehtihuone on ollut avoinna klo 6—8 i. p. Esillä on ollut 8 suomalaista sanomalehteä 14 kappaleena, 8 ruotsalaista 12 kappaleena sekä 15 suomalaista ja 12 ruotsalaista aikakauslehteä, 1 kpl. kutakin.

Kirjalahjoja ovat kirjastolle antaneet valtionarkisto, teollisuushallitus, tie- ja vesirakennusten ylihallitus, lääkintöhallitus, eduskunnan kirjasto, ritarihuoneen johtokunta, Helsingin kaupunginvaltuuston kanslia, Helsingin kaupungin tilastokonttori, ruotsalainen kirjallisuuden seura, Suomen naisyhdistys, Suomen teollisuudenharjottajain keskinäinen palovakuutusyhtiö, Hufvudstadsbladet ja Hvita bandet lehtien toimitukset, prokuristi Axel Krogius, ratsumestari G. D. von Essen, filosofianmaisteri Y. Rainio, kollega A. W. E. Modeen, rouva Olivia Götz ja rouva Anna Catani. Sitä paitsi ovat Aarhus'in valtionkirjasto, Deichman'in kirjasto Kristi-

aniassa ja Tukholman työväenkirjasto lähettäneet julkaisunsa kirjastolle.

Painosta on julkaistu suomalainen ja ruotsalainen lisäluettelo vuonna 1912 kirjastoon hankitusta kirjallisuudesta, suomalainen ja ruotsalainen lisäluettelo lasten ja nuorison osastoon vuonna 1912 hankitusta kirjallisuudesta, suomalainen ja ruotsalainen luettelo kirjoista, jotka vuosina 1909—12 ovat hankitut Töölön haaraosastoon, sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1912.

Tutkimusvierailulla on kirjastossa vuoden kuluessa käynyt eräitä kirjastonhoitajia ja kirjastoasiain harrastajia, joiden huomiota erikoisesti on kiinnittänyt Kallion uusi kirjastotalo.

X. Rakennustarkastuskonttori.

Rakennustarkastajan maistraatille antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä [1]):

Vuonna 1913 toimitettiin 2,393 kirjoihin rekisteröityä katselmusta, annettiin 713 katselmuskirjaa ja kirjotusta sekä tarkastettiin 325 rakennelaskelmaa ja 296 rakennuspiirustusta. Valvonnan alaisia rakennuspaikkoja oli 464. Vuoden varrella tuli lisää 145 uutisrakennusta sekä 126 rakennus- ja tulisijanmuutosta, ja vuodelta 1912 oli keskeneräisinä 167 uutisrakennusta sekä 26 rakennus- ja tulisijanmuutosta. Näistä rakennusyrityksistä valmistui vuoden varrella 256. Niiden uutisrakennusten kuutiosisällys, joiden piirustukset vuoden varrella annettiin konttoriin, oli 845,343 m^3. Vuonna 1913 valmistuneiden uutisrakennusten kuutiosisällys oli 1,340,227 m^3, ja on mainittuna vuonna tullut lisää 5,820 asuinhuonetta, 1,825 keittiötä ja 6,886 tulisijaa. Tulisijain luku asuinhuoneisiin verraten on vähenemään päin, sen johdosta että keskuslämmityslaitos tulee yhä yleisempään käytäntöön uudenaikaisissa asuinrakennuksissa.

Ohjeet, joita on noudatettava raudoitettujen ja raudoittamattomain betonkitöiden suorituksessa sekä rakenteiden kuormituksen ja luvallisen paineen laskemisessa, ovat jo kauan osottautuneet tarpeellisiksi, ja k. senaatti onkin asettanut komitean laatimaan ehdotusta tuollaisiksi ohjeiksi. Tietäen kuitenkin, kuinka pitkän aikaa tuollainen komiteatyö vaatii ja huomioon ottaen, että rakennustoiminta ei voi jäädä odottamaan sitä ajankohtaa, jolloin ohjeet vihdoin vahvistetaan noudatettaviksi, on rakennustarkastus tämän alan eteväin erikoistuntijain suosiollisella myötävaikutuksella laatinut ja painosta julkaissut „Määräyksiä noudatettaviksi raudoitetuissa ja raudoittamattomissa betonkitöissä“ sekä „Ohjeet noudatettaviksi kuormitusten ja luvallisten rakennusainepaineiden laskemisessa“, jotta rakennuttajat saisivat tiedokseen ne vaatimukset, mitkä rakennustarkastuskonttori toistaiseksi

[1]) Eräät tässä annetuista numerotiedoista eivät erilaisen laskutavan johdosta pidä yhtä Helsingin kaupungin 1913 vuoden tilastollisessa vuosikirjassa olevain vastaavain yksityiskohtaisten tietojen kanssa.

asettaa rakennusrakenteille ja niiden laskemiselle. Nämä ohjeet on julkaistu sekä suomeksi että ruotsiksi.

Vuosi 1913 on ensimäinen, minkä Helsingin rakennustarkastus on toiminut uudessa kokoonpanossaan, sekä ensimäinen, minkä kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 vahvistama taksa niiden maksujen laskemiseksi, joita kannetaan oikeudesta rakennusyrityksiä varten erilleen aidata kaupungin maata, ynnä k. senaatin syyskuun 20 päivänä 1912 vahvistama taksa niiden maksujen laskemiseksi, joita säädetyn toimituskirjain lunastuksen lisäksi rakennusjärjestyksen mukaan kannetaan Helsingin kaupungin rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista, ovat olleet voimassa. Vaikka rakennustoiminta on vuonna 1913 ollut tuntuvasti laimeampaa kuin vuonna 1912 ja siis tarkastuksen alaisten rakennuspaikkain lukumäärä vähempi eli 433 569 sijasta vuonna 1912, on katselmusten lukumäärä tänä vuonna kuitenkin ollut lähes 1,000 suurempi vuonna 1912 toimitettujen katselmusten lukumäärää. Valvontaa on voitu toimittaa järkiperäisemmin, ja moniaita virheellisiä rakenteita, useinpa sellaisiakin, jotka olivat vaarallisia rakennuksen olemassaololle, on saatu ilmi ja ajoissa voitu korjata. Konttoriin annettujen rakennelaskelmain tarkastustakin on voitu toimittaa perinpohjaisemmin, ja rautabetonkitöihin on kiinnitetty erikoista huomiota. Mutta täysin turvallisiksi voivat nämä oivalliset, mutta samalla niiden suorituksen vaatiman tarkkuuden johdosta vaaralliset rakenteet tulla vasta sittenkun on täysin määrin toimeenpantu Helsingin kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksessa edellytetty tehokas yhtäjaksoinen valvonta.

Mitä taas tuloihin ja menoihin tulee, on vuosi 1913 vastoin luuloa antanut suotuisan tuloksen. Koko rakennustarkastuksen menosääntö oli laskettu Smk:ksi 75,056: 61, josta määrästä Helsingin kaupungin rakennustarkastuskonttorin osalle tuli Smk 63,556: 61, maistraatin katselmusmiesten ja maistraatinvahtimestarin osalle 9,000 markkaa sekä terveydenhoitolautakunnan osalle 2,500 markkaa, jota vastoin tulot budjetissa oli laskettu 50,000 markaksi. Helsingin kaupungin rakennuskonttori on myönnetystä määrärahasta käyttänyt Smk 56,265: 75 ja molemmat muut virastot Smk 11,489: 48, toisin sanoin koko määrärahasta on käytetty ainoastaan Smk 67,755: 23. Tuloja oli laskettujen 50,000 markan sijasta Smk 79,727: 24, josta summasta kertyi Smk 45,608: 49 rakennusluvista ja Smk 34,118: 75 erilleen aidatusta kaupungin maasta. Kaupunki on siis, poisluettua rakennustarkastuksen kaikki menot, rakennustoiminnasta vuonna 1913 saanut puhdasta tuloa Smk 11,972: 01, joka summa tietenkin on siirrettävä rakennustarkastuksen 1914 vuoden tulosääntöön. Jos ottaa huomioon vuonna 1913 suuresti vähentyneen rakennustoiminnan

sekä sen seikan, että rakennustarkastuksen uutta vuosirahansääntöä laadittaessa monasti huomautettiin, että tulot ja menot oli laskettu niin, että ne kymmenen vuoden kuluessa tasottuisivat, ei voi muuta kuin pitää tätä ensimäisen vuoden tulosta edullisempana kuin oli voitu arvata. Sillä vuosi 1913 oli kaikkea muuta kuin loistava rakennusvuosi. Jotta voisi täysin luotettavasti arvostella, missä määrin käytäntöön otettu verotus korvaa ne menot, mitkä kaupunki edeltäpäin suorittaa rakennustarkastuksesta kokonaisuudessaan, täytyy ensin yhden kymmenvuotiskauden olla kulunut. Voipi tietenkin tulla semmoisia vuosia, jolloin tulot ovat verraten pienet, mutta hyvien vuosien tulot antavat varmasti niin suuren ylijäämän, että tulos kymmenvuotiskauden lopussa on kaupungille edullinen. Rakennustarkastuksen aikaisempi menosääntö oli vuosina 1910 ja 1911 kumpaisenakin 16,240 markkaa sekä vuonna 1912 taas 22,240 markkaa olematta kaupungilla noina vuosina minkäänlaisia tuloja rakennustoiminnasta. Ja näistä menoista huolimatta ei rakennustarkastus ollut läheskään niin tehokas, kuin yleisöllä turvallisuuden kannalta olisi ollut oikeus vaatia.

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Insinööriosasto.

Vuonna 1913 toimitettiin erinäisiä katujen ja yleisten paikkain korjauksia, ja katolisen kirkon edusta tasotettiin uudestaan mainitun paikan vahvistetun muutetun kaupunginasemakaavan mukaisesti, jolloin teetettiin isonlaisia kaivuu- ja kiveämistöitä.

Mitä kadunpäällystyksen korjauksiin tulee, lienee tässä yhteydessä erittäin mainittava ne kokeilut, joita niin sanotulla tervavierroksella tehtiin Rata- ja Merimieskadun välisellä Yrjönkadulla 450 m²:n laajuisella sekä Speranskitiellä noin 500 m²:n laajuisella alalla. Näiden kokeilujen avulla oli tarkoitus osin saada kokemusta siitä, soveltuisiko mainittu päällystysaine runsaammin liikennöityihin paikkoihin, osin saada selville tämän aineen tomua sitova kyky sekä lisäksi päällystämiskustannukset. Lujuudesta ei tietenkään vielä voida antaa varmaa lausuntoa, mutta näyttää siltä, kuin kykenisi tämä päällystys kuitenkin kestämään liikenteen vaikutusta paremmin kuin tavallinen vierros. Sitä vastoin on varmasti todettu, että päällystys on joustavaa ja ääntä hillitsevää sekä erittäin vähäisessä määrässä tomua synnyttävää. Kustannukset neliömetrin alalta nousevat 5 markan vaiheille, jota vastoin hinta tavallista vierrosta, ketokiviä ja I noppakiviä käytettäessä on Smk 2: —, 2: 50 ja 14: —.

Keskikaupungin katujen ja avonaisten paikkain päällystämistä I noppakivillä on vuonna 1913 jatkunut miltei yhtä laajasti kuin edellisenäkin vuonna, jota paitsi kuitenkin edelleen on kivetty Makasiininrannan tavaravajan pohjoispuolinen laituriala sekä Itäinen viertotie Siltasaarenkadun ja Kolmannen linjan väliltä.

Helsinginniemen huvilakaupungissa on nyttemmin kaikki tiet Aierretty ja varustettu jalkakäytävillä. Täälläkin on käytetty uusia menettelytapoja osin valamalla, osin sekottamalla vierrokseen tomua

sitovaa ainetta, n. s. kitonia. Tämä päällystys, joka on antanut verraten hyvän tuloksen ja josta on ollut kustannuksia noin Smk 2: 50 neliömetriltä, soveltuu kuitenkin yhtä vähän kuin tavallinenkin vierros vilkasliikenteisten katujen tai teiden päällystykseksi.

Kaduntasotuksia toimitettiin etusijassa Töölössä ja Kalliossa. Näihin tarkoituksiin osotetut määrärahat riittivät pääasiassa kustannuksiin.

Vaikka oli käytettäväksi annettu tarpeellinen määräraha sivuraiteen rakentamiseksi Sörnäsin rantatielle, ei tätä työtä vuoden varrella ole teetetty, syystä että kaupungille ei annettu raidetarpeita, joita oli edellytetty saatavan valtionrautateiden varastosta.

Vuoden varrella laajennettiin Itäistä viertotietä niiltä kohdin, joiden vierelle uutisrakennuksia oli teetetty tai edellytettiin teetettävän. Tähän tarkoitukseen oli osotettu 15,000 markkaa, joka rahamäärä kuitenkin täytyi ylittää Smk:lla 5,425: 34, mikä summa pantiin maksettavaksi samaan tarkoitukseen 1914 vuoden budjetissa osotetusta määrärahasta.

Pitkänsillan rakennustyön loppuun saattamista varten oli annettu käytettäväksi 120,000 markan määräraha, josta jäi jälelle Smk 633: 84.

Nordenskiöldin lehtotien tasottamiseksi puoleen leveyteensä myönnetty 45,000 markan määräraha oli siirtynyt vuodelta 1912, mutta kun kaupunginasemakaavaosaston työt vaativat muuttamaan Eläintarhan teiden suuntaa, ei lehtotien tasotukseen voitu ryhtyä ennenkuin kesällä 1913, jolloin täyteainetta ei ollut riittävin määrin saatavissa yksityisten rakennusmailta, minkä johdosta määräraha täytyi ylittää kokonaisella 16,000 markalla. Hallituksen esityksestä tämä vajaus kuitenkin täytettiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista osotetulla vastaavan suuruisella lisämäärärahalla.

Kanavain ja viemärien kunnossapidosta oli kustannuksia Smk 7,306: 16 tarkoitukseen osotetun määrärahan 35,000 markan lisäksi. Käytetystä summasta meni Smk 17,770: 03 lokaviemärien korjaukseen ja puhtaanapitoon sekä Smk 21,152: 87 tarkastuskaivojen ja varsinkin syöksykaivojen puhtaanapitoon ja korjaukseen. Loput eli Smk 3,383: 26 käytettiin ojain perkaukseen ja sekalaisiin töihin.

Uusia lokaviemärejä rakennettiin kaikkien uusien tasotettujen katujen alle, ja Ruoholahdenrantaan rakennettiin katkaiseva kanava, joka johtaa kaiken likaveden Ruoholahden viereisiltä alueilta Hietalahteen.

Paitsi teiden erinäisiä korjauksia varten oli budjetissa osotettu 10,000 markkaa Seurasaarentien vierroksen korjauksiin. Kun hallitus kuitenkin erinäisistä syistä katsoi vuoden varrella olevan tekeminen esityksen mainitun tien laajentamisesta pitkin pituuttaan

ja tämä esitys hyväksyttiinkin, käytettiin mainitusta summasta ainoastaan vähäinen osa tien päällystyksen pahimpain puutteiden korjaamiseen.

Viertoteiden vuosi vuodelta lisääntyvän liikenteen johdosta täytyy niiden päällystystä laajaperäisesti korjata, ja kun toimitetun katselmuksen pohjalla laadittu kustannusarvio osotti, että käytettävänä oleva 15,000 markan määräraha ei riittäisi välttämättömimpäin töiden teettämiseen, anoi hallitus 13,000 markan lisämäärärahaa, minkä kaupunginvaltuusto myönsikin. Tässä lienee kuitenkin huomautettava, että viertoteiden nykyinen päällystysaine, tavallinen vierros, ei suinkaan vastaa liikenteen vaatimuksia lujuuteen nähden ja että se sentähden on vähitellen vaihdettava toiseen, niinkuin jo onkin tehty Itäisen viertotien eteläisimmässä osassa.

Kaupungin satamissa toimitettiin rantasiltain ja laiturien tavanmukaisia korjauksia. Huomattavimmista töistä ansaitsevat mainitsemista Makasiininrannan edustalla olevan karin louhiminen sekä eräät Santa- ja Busholman laituri- ja järjestelytyöt. Viimeksi mainitulla alueella rakennettiin vuonna 1913 yhdysväylä Ruoholahdenrannan ja Busholman välille sekä täytealueelle kaksi meriliikenteelle tarpeellista kanavaa, toimitettiin rantasillan perustuksen ruoppaus- ja louhintatöitä 350 m:n pituudelta ja tehtiin lopullisesti valmista rantasiltaa noin 80 m., jota paitsi tasotettiin Santaholmankatu ja osa Utterikatua sekä toimitettiin louhintatöitä vastaisilla rantasilta- ja rautatiealueilla. Niinikään rakennettiin moniaita viemäri- ja vesijohtoja sekä 3 väliaikaista venesiltaa. Edellä mainitulla satama-alueella vuoden loppuun asti teetetyistä töistä oli kustannuksia 735,000 markkaa.

Maanmittaustöiden osasto.

Kaupungingeodeetin toiminta käsitti huomattavan joukon toimituksia hänen voimassa olevan johtosääntönsä puitteissa, jota paitsi hän antoi hallitukselle moniaita lausuntoja.

Talorakennusten osasto.

Rakennusten ja talojen erinäisiä korjauksia varten 1913 vuoden menosäännössä oleva 45,125 markan määräraha osottautui riittämättömäksi, sen johdosta että vuoden varrella oli eräissä rakennuksissa toimeenpantu tarpeellisia korjauksia, joita varten ei ollut määrärahaa menosäännössä. Sensijaan säästyi lumenkuljetusta varten kaupungin taloista olevasta 7,000 markan määrärahasta Smk 3,528: 64 talvikuukausina vallinneen vähäisen lumentulon johdosta.

Sörnäsin rantatien varrella sekä Ruoholahden- ja Siltavuorenrannassa jo vuonna 1912 alotetut virutushuoneet voitiin rakentaa valmiiksi mainittavasti ylittämättä tarkoitukseen osotettua rahamäärää.

Keittohuoneenrantaan rakennettiin vuonna 1913 uusi tavaravaja kustannuksilla, joihin myönnettyä 20,000 markan määrärahaa ei tarvinnut aivan kokonaan käyttää.

Katajanokan tavaravajaa, jota varten oli osotettu 100,000 markan määräraha, ei sitä vastoin rakennettu, syystä että kaupunginvaltuusto ei vuoden varrella hyväksynyt tarkoitusta varten laadittuja piirustuksia.

Kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan rakennettiin uusi vajarakennus sekä rakennus kaupungin vesilintuja varten. Sitä paitsi on teetetty seuraavat työt, nimittäin: talli Vanhankaupungin poliisivartiotuvan vierelle, odotussuoja Katajanokalle, urheilupaviljonki Eläintarhaan sekä Hakaniementorille kauppahalli, jonka sisustusta ei kuitenkaan vuoden varrella ehditty saada valmiiksi, minkä ohessa piirustukset on laadittu sähkölaitoksen työhenkilökunnan uutta asuinrakennusta sekä vesijohtolaitoksen samanlaista rakennusta varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli vuonna 1912 hyväksynyt kunnallisen mielisairaalan piirustukset ja varoja oli osotettu sen teettämiseksi Sipoon pitäjän Nickbyn kylästä tarkoitusta varten ostetulle alueelle, alotettiin hallituksen ylivalvonnan ja arkkitehti E. A. Kranckin lähimmän johdon alaisina rakennusyrityksen valmistavat työt syysmyöhällä samana vuonna. Varsinaiset rakennustyöt sitä vastoin alkoivat vasta uudeltavuodelta 1913. Mainittuna vuonna perustettiin, muurattiin, varustettiin välipalkistoilla ja vesikatolla sekä rapattiin ulkoa ja sisältä seuraavat rakennukset, nimittäin: epäluotettavain miespotilaiden rakennus, levottomain miespotilaiden rakennus, työtä tekeväin miespuolisten turvattien rakennus, keittiörakennus, leipomo- ja saunarakennus, kone- ja kattilahuone, pumppuhuone ja talli, kaikki tiilistä, sekä jääkellari sementti-reikätiilistä, kasvihuone ja eräät tunnelit betongista. Samana vuonna teetettiin seuraavat puurakennukset, nimittäin: lääkärin asunto, puutarhurin asunto, heinä- ja olkilato sekä palo- ja halkovaja. Talvella laskettiin työpajarakennuksen, hallintorakennuksen, miespuolisten turvattien huvilan, epäluotettavain naispotilaiden rakennuksen sekä portinvartijantuvan perustus.

Rakennuskustannuksia oli vuonna 1913 kaikkiaan Smk 934,164: 53.

Kaupunginasemakaavaosasto.

Vuonna 1913 on kaupunginasemakaava-osastolla valmistettu m. m. Vallilan ja Pakaan alueille tulevain uusien työväenkaupunginosain asemakaavat sekä näihin asemakaavoihin kuuluvat rakennusjärjestysten ehdotukset, ollen samassa yhteydessä laadittu ehdotukset Vallilan ja Hermannin nykyisten asemakaavain järjestämiseksi sekä teollisuusalueen järjestämiseksi Pakaan alueelle Sörnäsin haararadan varrelle.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt aikaisemmin laaditun ehdotuksen erään Meilansin alueen osan kaupunginasema-

kaavaksi, on osasto laatinut tämän asemakaavan lopulliset piirustukset. Paitsi tässä mainittuja töitä on osasto laatinut ehdotuksen Helsingin-, Fleming- ja Pengerkadun välisen X kaupunginosan alueen kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä moniaita Leipzigin „Baufach"-näyttelyssä vuonna 1913 näytteillepantuja laajaperäisiä piirustuksia.

Kaupunginistutusten osastolla suoritettiin töitä kaupunginpuutarhurin johdolla, joka antamassaan vuosikertomuksessa on suuremmista töistä maininnut m. m., että vuoden varrella on rakennettu kolme lämpöjohtoa vailla olevaa kasvisuojaa, että Eläintarhaan suunniteltujen lammikkojen alue on vuoden varrella täydellisesti kaivettu, yhtä lammikkoa lukuunottamatta, että raivaustöitä on Eläintarhassa toimitettu laajanlaisella alueella Fredriksperin ja Kehätien välillä, että VI kaupunginosassa Tehtaankadun ja Laivurikadun kulmauksessa suoritettavat tasotus- ja istutustyöt on teetetty, lukuunottamatta istutuksen kaakkoisosaa, sekä että Kaisaniemen puiston uudestijärjestämistä on jatkettu kaupunginvaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Kaupunginistutusten osasto.

Kaupungin katujen, viertoteiden, teiden ja satamain puhtaanapidosta on ollut menoja kaikkiaan Smk 359,087: 12, joten myönnetystä 372,980 markan määrärahasta on säästynyt Smk 13,892: 88 eli likimain sitä 15,000 markan lisämäärärahaa vastaava summa, minkä kaupunginvaltuusto asiasta tehdyn esityksen johdosta antoi käytettäväksi. Puhtaanapito-osasto.

Katuala laajeni vuoden varrella 62,820 m²:llä, joten puhtaanapitotyö vuonna 1914 lisääntyy tuntuvassa määrässä.

Yleinen mukavuuslaitosten puhtaanapito osottaa suotuisaa tulosta, se kun on antanut puhdasta tuloa Smk 36,478: 04.

Hallitus kokoontui vuoden varrella 63 kertaa.

Työpäällikön antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten oli budjettiin pantu arviolta 15,000 markkaa, mutta kun moniaiden katujen kiveys täytyi uudistaa sekä kadunkatselmuksen johdosta että niihin syntyneiden kuoppain takia, anoi kaupungin yleisten töiden hallitus kaupunginvaltuustolta 15,000 markan lisämäärärahaa. Teetetyistä töistä oli kustannuksia Smk 33,506: 85, joka summa jakautui moniaiden eri töiden kesken. Niinpä on ketokiveystä laskettu uudestaan noin 10,000 m², siitä noin 4,300 m² kuluvan vuoden kadunkatselmuksen johdosta, noin 1,600 m² Sörnäsin rantatietä, mihin oli syntynyt kuoppia sen johdosta että hiekkaa ja Kadut ja yleiset paikat.

maata oli valunut louhoskivistä laskettuun tiehen, ja noin 2,100 m² sen johdosta että Sörnäsin satamassa ja Katajanokalla tarkistettiin rautatieraiteita pitkät matkat ja kaupunki oli velvollinen teettämään tarpeellisen kiveyksen. Katolisen kirkon edustalla täytyi sikäläisen kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta teettää isonlaisia kaivuu- ja kiveystöitä. Paitsi ketokiveystä on laajaperäisesti korjattu keskikaupungin vierrettyjä katuja. Niinpä on Laivurinrinteellä ja Merimieskadulla noin 2,800 m² vierretty uudestaan sekä koetteeksi päällystetty n. s. tervavierroksella 450 m² Yrjönkatua ja 500 m² Speranskitietä. Hernesaarenkadun eteläpuolisesta korttelista vuokralle annettujen varastopaikkain ja Ruoholahden varastotonttien välisillä teillä täytyi vilkkaan liikenteen johdosta toimeenpanna laajanlaisia korjauksia, joista oli kustannuksia noin 1,200 markkaa. Jalkakäytäviä täytyi uudestaan päällystää noin 675 m² osin kadunkatselmuksen ja osin kuoppaisuuden johdosta, ja teetettiin suurimmat korjaukset Suomen Pankin edustalla sekä It. Henrikinkadun varrella sijaitsevan entisen kaasulaitoksen tontin viereisillä jalkakäytävillä. Paitsi edellä lueteltuja töitä teetettiin pienempiä kaduntasotuksia kalliota louhimalla, jolloin entisen ketokiveyksen sijaan pantiin I noppakiviä, ja oli näistä töistä kustannuksia noin 1,400 markkaa.

Kesällä päällystettiin I noppakivillä seuraavat kadut ja avonaiset paikat, nimittäin: Erottajakadun itäosa Bulevardi- ja Uudenmaankadun väliltä, määräraha 8,300 markkaa, kustannukset Smk 8,499: 02; Fredrikinkatu Ison Robertin- ja Laivurikadun väliltä, määräraha 8,300 markkaa, kustannukset 8,189 markkaa; Saunakadun eteläpuolinen kolmannes, määräraha 17,700 markkaa, kustannukset Smk 19,090: 26; Siltavuorenrannan länsiosa Pitkänsillan viereltä, määräraha 12,700 markkaa, kustannukset Smk 14,713: 59; Makasiininrannan tavaravajan pohjoispuoleinen laituriala, määräraha 22,700 markkaa, kustannukset Smk 22,415: 46; sekä Itäinen viertotie Siltasaarenkadun ja Kolmannen linjan väliltä osotetulla määrärahalla 22,500 markalla. Kahdesta ensiksi mainitusta työstä oli kustannuksia likimain laskettu määrä, jota vastoin Saunakadun kiveystä varten osotettu määräraha ylitettiin Smk:lla 1,390: 26, sen johdosta että suuri ala Vuorimieskatua lähinnä Saunakadun viertä täytyi laskea ja sen kiveys uudistaa. Kun Siltasaarenrantaa kivettäessä täytyi teettää suuria täytetöitä, syntyi tässä määrärahassa vajausta Smk 2,013: 59. Makasiininrannan tavaravajan pohjoispuolisen laiturialan päällystystä varten osotetusta määrärahasta säästyi Smk 284: 54.

1913 vuoden budjetissa oli osotettu 24,800 markkaa Eerikin- ja Etel. Rautatiekadun välisten, kaupungille kuuluvain Lapinlahdenkadun osain päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin, mutta maini-

tusta työstä voitiin ainoastaan osa teettää, syystä että talonomistajat olivat maistraatilta saaneet luvan vasta vuonna 1914 teettää katuosainsa päällystyksen. Määrärahan säästynyt osa siirtyi sentähden vuoteen 1914.

Vuonna 1912 oli osotettu 18,400 markkaa Ison Robertin- ja Uudenmaankadun välisen, kaupungille kuuluvan Yrjönkadun osan päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin, mutta mainittu työ suoritettiin vasta vuonna 1913, jolloin määrärahasta säästyi Smk 55: 09.

Kustannuksia Rautatientorin päällystämisestä ketokivillä oli Smk 28,807: 06 määrärahan ollessa 29,000 markkaa.

Katajanokan kanavasillan ajotien uudistamisesta oli laskettu olevan kustannuksia 2,600 markkaa, mutta tämä summa ylitettiin Smk:lla 663: 01, syystä että purkaessa kävi tarpeelliseksi teettää laajempia töitä kuin oli edellytetty.

Lähinnä Pitkäsiltaa sijaitsevan Unioninkadun osan päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin oli osotettu 18,000 markan lisämääräraha, mutta tämä ylitettiin Smk:lla 253: 26.

Kirkkomaankadun sekä mainitun kadun ja Lapinlahdenkadun kulmauksessa olevan paikan viertopäällystyksen korjauksesta oli laskettu olevan kustannuksia 10,625 markkaa, mutta niitä olikin Smk 12,790: 37, osaksi syystä että osa Kirkkomaankadun ja Ruoholahdenrannan välistä alaa täytyi samalla uudestaan viertää.

Kustannuksia eräiden kaupungille kuuluvain katuosain varsilla olevain kaiteiden uudistamisesta ja korjauksesta oli Smk 15,012: 23 arvioidun määrän 11,000 markan sijasta. Vanhain puukaiteiden sijaan pantiin rautakaiteita 125 m. Pääskylänkadun varrelle Itäisen viertotien ja Sibyllankadun välille sekä 175 m. Tokankadun itälaitaan Pursimies- ja Punavuorenkadun välille, joista töistä oli kustannuksia yhteensä noin 6,000 markkaa. Kajaaninkadun vierelle asetettiin 35 m. pitkä puukaide 250 markan kustannuksilla. Muu osa kustannuksista meni vanhain puukaiteiden ja hevosten seisotuspaikkain uudistamiseen ja korjaukseen.

Kaupungille kuuluva Johanneksentien osa päällystettiin ketokivillä likimain arvioidulla kustannussummalla, 900 markalla.

Tehdaskorttelin n:o 296 eteläpuolella sijaitsevan, kaupungille kuuluvan Hakaniemenrannan osan päällystämiseksi ketokivillä sekä ajotien laittamiseksi viistoon Hakaniementorin poikki Siltasaarenkadulta Sörnäsin rantatielle oli osotettu 20,600 markkaa, mutta mainittua työtä ei saatettu vuoden varrella loppuun, minkätähden määrärahan säästö siirtyi vuoteen 1914.

Jotta Haapaniemenkadun kiveäminen kävisi mahdolliseksi, täytyi lähinnä leikkikenttää sijaitseva osa täyttää ja tasottaa, minkätähden määräraha, 4,300 markkaa, ylitettiin Smk:lla 1,616: 33.

Kaupungille kuuluvan Kaikukadun osan kiveämiseen osotetusta 3,600 markan määrärahasta säästyi Smk 111: 32.

Budjetissa oli osotettu kaupungille kuuluvain Viidennen linjan ja Agricolakadun osain kiveämiseen ketokivillä näiden katujen rajoittaman istutuksen viereltä 18,000 markkaa, Fredriksperin- ja Franzénkadun välisen, kaupungille kuuluvan Flemingkadun osan kiveämiseen 7,100 markkaa sekä Kristiinan- ja Länt. Brahekadun välisen, kaupungille kuuluvan Helsinginkadun osan kiveämiseen 4,100 markkaa. Kun mainittuja kiveystöitä ei saatettu vuoden varrella loppuun, jäi määrärahoista säästöä, joka siirtyi vuoteen 1914.

Helsingin- ja Sturekadun välinen, kaupungille kuuluva Länt. Brahekadun osa päällystettiin ketokivillä, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk 11,044: 61 määrärahan ollessa 11,600 markkaa.

Itäisen viertotien ja Flemingkadun välisten, kaupungille kuuluvain Vaasankadun osain päällystämiseksi ketokivillä oli budjettiin pantu 8,300 markkaa. Kun maistraatti oli myöntänyt pitennettyä aikaa yksityisten katuosain päällystämiseen, kivesi kaupunki ainoastaan talon n:o 22 vierellä sijaitsevan osan Vaasankatua, jota vastoin muiden kaupungille kuuluvain katuosain päällystäminen lykättiin toimitettavaksi samaan aikaan kuin yksityiset talonomistajat päällystivät katuosansa. Määrärahan säästö siirtyi vuoteen 1914.

Töölön kaupunginosassa päällystettiin ketokivillä seuraavat kadut, nimittäin: Töölönkatu Hesperia- ja Museokadun väliltä, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk 2,874: 41; Cygnæuskatu Läntisen viertotien ja Nervanderkadun väliltä, määräraha 2,700 markkaa, kustannukset Smk 2,659: 74; Nervanderkatu Cygnæus- ja Pohjoisen Rautatiekadun väliltä, määräraha 8,600 markkaa, kustannukset Smk 9,956: 45; Aurorakatu Museo- ja Arkadiakadun väliltä, määräraha 6,100 markkaa, kustannukset Smk 6,681: 82; Fredrikinkatu Arkadia- ja Pohjoisen Rautatiekadun väliltä, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk 3,446: 32; sekä Meilanskatu Läntisen viertotien ja Topeliuskadun väliltä, määräraha 11,400 markkaa, johon summaan kaupunginvaltuusto myönsi lisäksi 2,320 markkaa raitiotieyhtiölle vuokratun, tonttiin n:o 5 kuuluvan katuosan kiveämiseksi. Meilanskadun kiveämisestä oli kustannuksia Smk 13,245: 40. Moniaat kiveämismäärärahat ylitettiin, syystä että kadut täytyi osittain tasottaa uudestaan, ennenkuin kiveämisen voi toimittaa.

Lähinnä Läntistä viertotietä sijaitseva Kammionkadun osa laajennettiin ja vierrettiin sekä varustettiin sementtijalkakäytävillä, joista töistä oli kustannuksia Smk 18,224: 45, joten määrärahasta säästyi Smk 1,220: 55.

Helsinginniemen huvilakaupungissa päällystettiin jälellä olevat tiet kitonivierroksella, josta työstä oli kustannuksia Smk 23,827: 27, kun taas Speranski-, Wecksell-, Galitzin-, Chydenius-, Rehbinder-, Edelfelt- ja Horntietä sekä Engeltoria varten oli myönnetty määrärahoja yhteensä 23,190 markkaa.

Lasketuilla kustannusmäärillä tasotettiin seuraavat Töölön kaupunginosassa sijaitsevat kadut, nimittäin: Apollokatu Creutz- ja Runebergkadun väliltä, määräraha 57,600 markkaa, kustannukset Smk 57,498: 95; Fjälldalinkatu Runeberg- ja Cygnæuskadun väliltä, määräraha 69,100 markkaa, kustannukset Smk 69,017: 17; Fredrikinkadun eteläpuolisko Dagmar- ja Lutherkadun väliltä, määräraha 10,000 markkaa, kustannukset Smk 10,167: 94; sekä Minervakatu, määräraha 10,600 markkaa, kustannukset Smk 10,309: 54.

Flemingkadun ja Itäisen viertotien välisen Helsinginkadun sekä korttelien n:ojen 338, 342 ja 349 vierellä olevain ajoteiden tasottamiseksi oli osotettu 111,000 markkaa, mutta kun vuoden varrella laadittiin ehdotus Helsinginkadun eteläpuolisen kaupunginosan asemakaavan muutokseksi, poistettiin aikaisemmin ehdotetut ajotiet, minkä johdosta määrärahasta säästyi Smk 9,497: 94, joka summa siirtyi vuoteen 1914.

Niinikään siirtyi Adolfinkadun tasotusta varten myönnetystä 31,500 markan määrärahasta 31,310 markkaa vuoteen 1914.

Vaasan- ja Helsinginkadun välisen Kustaankadun tasotusta varten osotetusta 6,400 markan määrärahasta säästyi Smk 57: 78.

Kristiinan- ja Sturekadun välisen Porvoonkadun sekä korttelin n:o 373 eteläpuolisen Vesisäiliönkadun tasottamiseksi oli budjetissa osotettu 36,000 ja 18,500 markkaa, mutta kun louhoskivien kuljetuksesta oli kustannuksia noin 2 markkaa kuutiometriltä sensijaan että kustannusarviota laadittaessa oli laskettu 1 markka, ylitettiin määrärahat ja hallituksen täytyi kaupunginvaltuustolta hankkia lisää edelliseen määrärahaan 2,000 ja jälkimäiseen 2,500 markkaa. Näistä kahdesta kaduntasotuksesta oli kustannuksia, toisesta Smk 36,789: 37 ja toisesta 21,147: 53. Porvoonkadun tasotusta varten myönnetyistä määrärahoista säästyi siis Smk 1,210: 63, jota vastoin Vesisäiliönkadun määrärahassa syntyi vajausta Smk 147: 53.

Laadittaessa arviota Vilhovuorenkadun viereisen korttelin n:o 251 eteläpuolella sijaitsevan tien tasotuskustannuksista ei ollut otettu huomioon, että tie oli ainoastaan 5 m. leveä, jota vastoin sitä oli louhittava 5—6 m. syvään, minkätähden yksikköhinta oli laskettu 6 markaksi kuutiometriltä 10 markan sijasta. Tämän johdosta saatiin kaupunginvaltuustolta 8,500 markan lisämääräraha. Tästä tiestä oli kustannuksia Smk 26,125: 94.

Sivuraiteiden laskemiseksi Sörnäsin rantatielle sähkölaitoksen

alueen eteläpuolisille varastopaikoille asti oli osotettu 6,440 markan määräraha, mutta mainittua työtä ei teetetty vuoden varrella, syystä että valtionrautateiden varastosta ei saatu raidetarpeita, minkätähden määräraha siirtyi vuoteen 1914.

Siltasaaren- ja Saariniemenkadun välisen Pitkänsillanrannan tasottamiseksi sekä rantareunustuksen teettämiseksi mainittuun rantaan Saariniemenkadulta Säästöpankinrantaan asti osotetussa 86,000 markan määrärahassa syntyi vaikeiden perustustöiden johdosta vajausta Smk 1,502: 42.

Bölen kaupunginosassa tasotettiin vuoden varrella: Hertankatu Bölen- ja Träskikadun väliltä, määräraha 25,500 markkaa, kustannukset Smk 25,121: 11; Eevankatu, määräraha 6,100 markkaa, kustannukset Smk 6,054: 04; Susannankatu, määräraha 7,400 markkaa, kustannukset Smk 7,350: 85; sekä Kyllikinkatu Susannan- ja Hertankadun väliltä, määräraha 16,000 markkaa, kustannukset Smk 15,502: 40. Kaikissa näissä määrärahoissa syntyi siis vähäisiä säästöjä.

Vallilassa tasotettiin: Suvantotie Virtain- ja Laatokantien väliltä, määräraha 8,000 markkaa, kustannukset Smk 7,702: 73; Keuruuntie Suvantotiestä länteen, määräraha 3,000 markkaa, kustannukset Smk 3,438: 59; Päijänteentie Suvantotien ja Itäisen viertotien väliltä, määräraha 25,000 markkaa, kustannukset Smk 24,060: 88; Vanajantie, määräraha 11,500 markkaa, kustannukset Smk 11,447: 34; sekä Laatokantie puoleen leveyteensä Oulun- ja Vallilantien väliltä, määräraha 7,800 markkaa, kustannukset Smk 7,750: 81. Kun kaikki nämä kadut tasotettiin yhtaikaa, oli vaikea aina oikein jakaa kustannuksia, minkätähden Keuruuntien tasotusmäärärahassa syntyi vajausta Smk 438: 53, jota vastoin muiden teiden määrärahoissa syntyi säästöä Smk 1,338: 24.

Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, oli osotettu arviolta 15,000 markkaa, mutta viertotie laajennettiin kertomusvuonna pitkin pituuttaan, josta työstä oli kustannuksia Smk 20,425: 34. Vajaus siirrettiin 1914 vuoden budjetissa osotettuun määrärahaan.

Läntisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, oli käytettävänä Smk 13,595: 04, ja käytettiin tästä summasta Smk 13,253: 61.

Lastausraidetta Sörnäsin rantatien pohjoispuolelle kortteliin n:o 533 ei voitu raidetarpeiden puutteessa vuoden varrella teettää. Säästynyt määräraha siirtyi vuoteen 1914.

Väliaikaisen sillan rakennuttamiseksi satamaradan poikki Arkadiakadun kohdalle sekä puisen jalkakäytävän teettämiseksi

mainitun kadun laitaan oli osotettu 3,200 markan määräraha, josta säästyi Smk 311: 34.

Pitkänsillan uudestirakennustyön loppuun saattamiseksi oli osotettu 120,000 markan määräraha, josta käytettiin Smk 119,366: 16.

Museokadun ja Läntisen viertotien yhtymäkohdan tasottamiseksi oli 1912 vuoden budjetissa osotettu 17,300 markkaa, mutta mainittu työ suoritettiin loppuun vasta vuonna 1913, ja syntyi määrärahassa vajausta Smk 1,885: 67.

Niinikään oli vuonna 1912 Töölönkadun ja Seurasaarentien välisen Nimrodkadun tasottamiseksi osotettu 38,000 markkaa, ja työ suoritettiin loppuun vuonna 1913, jolloin määrärahassa syntyi vajausta Smk 1,659: 31.

Vuonna 1912 oli 45,000 markan määräraha osotettu Nordenskiöldin lehtotien laajentamiseksi puoleen leveyteensä, mutta työtä ei voitu kertomusvuonna alottaa, syystä että kaupunginasemakaavaosastolla laadittiin ehdotus Eläintarhan teiden suunnan muuttamiseksi. Tämän ehdotuksen hallitus hyväksyi vasta keväällä 1913 ja lehtotien tasotustyö voitiin alottaa vasta kesällä, jolloin täyteainetta yksityisten rakennusmailta ei ollut saatavissa. Paikoitellen 3 m. korkea ja 160 m. pitkä penger täytyi täyttää maalla, jota erityisestä korvauksesta saatiin lähimmästä ympäristöstä, jommoista seikkaa ei ollut voitu edellyttää kustannusarviota laadittaessa, minkätähden kaupunginvaltuusto myönsikin tarvittavan lisämäärärahan 16,000 markkaa. Lehtotien tasotuksesta oli kustannuksia Smk 60,768: 67.

Vuonna 1910 oli Etel. Rautatie- ja Henrikinkadun välisen Arkadiakadun tasottamiseksi osotettu 10,700 markkaa, mutta mainittuna vuonna toimitettiin ainoastaan kadun täyttäminen ja säästynyt määrärahan osa siirtyi vuodesta toiseen. Vuonna 1913, jolloin Nikolajeffin ja maitokeskuksen rakennukset teetettiin, täytyi Arkadiakatu lopullisesti tasottaa ja samalla Nikolajeffin talon edustalla oleva kenttä osittain laskea ja tasottaa. Määrärahassa syntyi vajausta Smk 2,228: 73.

Kanavat ja viemärit.

Kanavain ja viemärien kunnossapiton myönnetty 35,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 7,306: 16. Kokonaiskustannukset jakautuivat seuraavain alitilien kesken:

Kanavat	Smk	17,770: 03
Kaivokset ja kaivot	„	21,152: 87
Ojat	„	2,405: 79
Sekalaista	„	977: 47

Täydennystöistä oli kustannuksia Smk 5,152: 87 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Lokaviemärien huuhtelusta johtuvaa vedenkulutusta varten osotetusta 5,000 markan määrärahasta käytettiin 3,196 markkaa.

Apollokadun alle korttelin n:o 436 tontilta n:o 10 Creutzkadun alaiseen viemäriin sekä korttelin n:o 448 tontilta n:o 7 Runebergkadun alaiseen viemäriin laskettiin 267 m. 12″ putkea, 7 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa sekä 3 tuuletusputkea. Kustannuksia oli Smk 13,863: 50 määrärahan ollessa 14,150 markkaa.

Fjälldalinkadun alle korttelin n:o 425 tontilta n:o 9 Nervanderkadun alaiseen kanavaan sekä saman korttelin tontilta n:o 11 Runebergkadun alaiseen kanavaan laskettiin 100 m. 15″ putkea, 170 m. 12″ putkea, 3 tarkastus- ja 6 syöksykaivoa sekä 2 tuuletusputkea. Kustannuksia oli Smk 12,268: 32 määrärahan ollessa 12,400 markkaa.

Minervakadun alle korttelin n:o 442 tontilta n:o 14 Museokadun alaiseen kanavaan asti ulottuva 85 m:n pituinen kanava tehtiin 12″ putkesta sekä varustettiin 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla ynnä 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 3,851: 29. Määräraha oli 4,000 markkaa.

Fredrikinkadun alle korttelin n:o 417 tontilta n:o 81 Dagmarkadun alaiseen kanavaan tehtiin 43 m. pitkä viemäri 12″ putkesta sekä varustettiin 1 syöksykaivolla ja 1 tuuletusputkella. Määräraha oli 2,350 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 2,365: 35.

Helsinginkadun pengermäin alle Adolfinkadun alaisesta kanavasta Flemingkadun alaiseen kanavaan ja korttelin n:o 342 tontilta n:o 12 Helsinginkadun alaiseen kanavaan sekä korttelin n:o 349 tontilta n:o 15 viimeksi mainitun kadun alaiseen ja saman korttelin tontilta n:o 17 Flemingkadun alaiseen kanavaan, samoin kuin Adolfinkadun alle korttelin n:o 337 tontilta n:o 3 Flemingkadun alaiseen kanavaan ynnä korttelin n:o 338 tontilta n:o 4 Helsinginkadun eteläisen pengermän alaiseen kanavaan kulkevia kanavia varten osotettuja määrärahoja ei käytetty ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta, minkätähden mainittujen määrärahain säästöt siirtyivät vuoteen 1914.

Kustaankadun alle korttelin n:o 348 tontilta n:o 3 Helsinginkadun alaiseen kanavaan laskettiin 78 m. 12″ putkea ynnä 1 tarkastus- ja syöksykaivo sekä 1 tuuletusputki. Kustannuksia oli Smk 3,943: 20 ja määräraha 4,000 markkaa.

Porvoonkadun alle korttelin n:o 370 tontilta n:o 15 Länt. Brahekadun alaiseen kanavaan tehtiin 130 m. pituinen kanava 12″ putkesta sekä varustettiin 2 tarkastuskaivolla ja 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 6,901: 43 määrärahan ollessa 7,050 markkaa.

Pitkänsillanrannan alle korttelin n:o 297 tontilta n:o 3 Saariniemenkadun alaiseen kanavaan laskettiin 125 m. 15″ putkea, joka

varustettiin 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla sekä 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 3,757: 77. Määräraha oli 3,900 markkaa.

Hertankadun alle korttelin n:o 569 tontilta n:o 17 Träskikadun alaiseen kanavaan kulkeva 315 m:n pituinen kanava tehtiin 225 m:n pituudelta 15″ ja 90 m:n pituudelta 12″ putkesta sekä varustettiin 6 tarkastus- ja 7 syöksykaivolla ynnä 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 17,153: 96 määrärahan ollessa 17,300 markkaa.

Eevankadun alle korttelin n:o 568 tontilta n:o 5 Susannankadun alaiseen kanavaan tehtiin 12″ putkesta 70 m:n pituinen kanava, joka varustettiin 1 tarkastuskaivolla ja 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 3,153: 13 määrärahan ollessa 3,300 markkaa.

Susannankadun alle korttelin n:o 562 tontilta n:o 17 laskettiin Hertankadun alaiseen kanavaan asti 12″ putkesta 68 m:n pituinen kanava, joka varustettiin 2 tarkastus- ja 1 syöksykaivolla sekä 1 tuuletusputkella. Kustannuksia oli Smk 3,491: 54. Määräraha oli 3,750 markkaa.

Kyllikinkadun alle korttelin n:o 562 tontilta n:o 15 Hertankadun alaiseen kanavaan laskettiin 120 m:n pituinen kanava 12″ putkesta, joka varustettiin 3 tarkastus- ja 1 syöksykaivolla sekä 1 tuuletusputkella. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 6,006: 33 määrärahan ollessa 6,050 markkaa.

Vanajan- ja Virtaintien välisen Suvantotien alle tehtiin 100 m:n pituinen kanava 15″ putkesta sekä varustettiin 2 tarkastus- ja 4 syöksykaivolla. Kustannuksia oli Smk 3,587: 14. Määräraha oli 3,700 markkaa.

Keuruuntien alle korttelien n:ojen 549 ja 550 välille Suvantotien alaiseen kanavaan asti laskettiin 12″ putkesta 70 m:n pituinen kanava, johon tehtiin 1 tarkastuskaivo ja 1 tuuletusputki. Kustannuksia oli Smk 2,131: 64 määrärahan ollessa 2,200 markkaa.

Päijänteentien alle korttelin n:o 531 tontilta n:o 29 Suvanto- ja Laatokantien alaiseen kanavaan laskettiin 12″ putkesta 405 m:n pituinen kanava, johon laitettiin 7 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa sekä 3 tuuletusputkea. Määrärahasta, 16,800 markasta, käytettiin Smk 16,247: 73.

Korttelien n:ojen 548 ja 549 välisen Vanajantien alle sekä korttelin n:o 539 tontilta n:o 3 Suvantotien alaiseen kanavaan laskettiin 12″ putkesta 200 m:n pituinen kanava, johon tehtiin 3 tarkastuskaivoa ja 2 tuuletusputkea. Kustannuksia oli Smk 5,537: 80 määrärahan ollessa 5,750 markkaa.

Veden poistamiseksi Kaivopuiston tontilta n:o 8 c laskettiin Itäisen lehtotien alle 12″ putkesta 30 m:n pituinen kanava, johon tehtiin 2 tarkastuskaivoa sekä puinen laskuputki. Kustannuksia oli Smk 3,580: 17 määrärahan ollessa 3,400 markkaa.

400 m. pitkän katkaisevan kanavan teettämiseksi Ruoholahdenrantaan Kirkkomaankadulta Pohjoisen Hietalahdenkadun alaiseen kanavaan oli osotettu 32,500 markkaa, ja tämä kanava tehtiin 130 m:n pituudelta B-tyyppisistä sekä 270 m:n pituudelta D-tyyppisistä sementtiputkista ja varustettiin 8 tarkastuskaivolla. Mainitusta määrärahasta säästyi Smk 1,969: 43.

Bölen lounaispuolella sijaitsevan suon kuivattamiseksi teetettiin avonaisia ojia, joista oli kustannuksia Smk 5,733: 23 määrärahan ollessa 4,600 markkaa. Määräraha ylitettiin sen johdosta että suossa olevat puunjuuret vaikeuttivat kaivuutyötä.

Tiet. Kustannuksia teiden erinäisistä korjauksista oli Smk 11,632: 84 määrärahan ollessa 10,000 markkaa.

Uuden Eläintarhantien viertopäällystyksen korjaamiseksi Siltasaarenkadun ja vanhan Eläintarhantien yhtymäkohdan väliltä oli osotettu 7,500 markan määräraha, joka kuitenkin ylitettiin Smk:lla 3,402: 97, syystä että jalkakäytäväin teettämiseen täytyi käyttää kivitäytettä.

Vanhan Eläintarhantien viertopäällystystä varten oli osotettu 5,760 markan määräraha, mutta kustannuksia oli Smk 6,217: 20.

Eläintarhan kehätien rautatien itäpuolella sijaitsevan osan korjauksesta oli kustannuksia Smk 4,102: 84 määrärahan ollessa 3,250 markkaa.

Fredriksperintien korjauksesta oli kustannuksia Smk 7,276: 74 määrärahan ollessa 6,250 markkaa.

Seurasaarentien viertopäällystyksen korjausta varten oli osotettu 10,000 markkaa, mutta kun vuoden varella nostettiin kysymys mainitun tien laajentamisesta, toimeenpantiin ainoastaan välttämättömimmät korjaukset ja määrärahan säästö siirtyi vuoteen 1914.

Osotettu 5,200 markan määräraha 5 m. leveän tien tasottamiseksi ja viertämiseksi Alppilasta Kotkankadulle ylitettiin Smk:lla 634: 74, syystä että paremman ylikäytävän saamiseksi Alppilan vanhalle tielle oli tarpeellista louhia kalliota, jota työtä ei ollut edellytetty kustannusarviota laadittaessa.

Viertotiet. Kun viertoteillä täytyi vuoden varrella toimittaa laajaperäisiä korjauksia, anoi kaupungin yleisten töiden hallitus 13,000 markan lisäystä aikaisemmin myönnettyyn 15,000 markan määrärahaan. Viertoteiden korjauksista oli kustannuksia kaikkiaan Smk 31,463: 32.

Itäisen viertotien viereisen jalkakäytävän jatkamista varten osotettu 7,000 markan määräraha käytettiin mainittuun työhön.

Satamat. Kustannuksia satamain erinäisistä korjauksista oli Smk 32,961: 36, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Satamat	Smk	5,457: 89
Rantasillat	„	3,708: 66
Sillat	„	916: 38
Pojut	„	1,100: 53
Nostorana	„	646: 20
Väliaikaiset laiturit	„	6,872: 98
Tihtaalit	„	14: 35
Ruoppaus	„	1,638: 67
Täytetyöt	„	5,396: 10
Myrsky jouluk. 5 p:nä 1913	„	2,246: 35
Sekalaista	„	4,963: 25
	Yhteensä Smk	32,961: 36

Osotettu 30,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 2,961: 36, ja johtui tämä pääasiallisesti siitä, että joulukuun 5 päivänä olleen myrskyn turmelemat rantasillat ja sillat viivyttelemättä täytyi korjata.

Jäillemenosiltoja sekä laiturien ja jäärailojen viereisiä aitoja varten osotetusta 8,000 markan määrärahasta säästyi Smk 227: 05.

Satamain ruoppaukseen oli osotettu 50,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 53,103: 12. Suurimmat ruoppaustyöt vuoden varrella teetettiin Pohjoissatamassa.

Uuden ruoppavarastopaikan järjestämiseksi Pikku Verkkosaaren eteläpuolelle sekä ruoppaelevaattorin muuttamiseksi oli osotettu 20,000 markkaa, mutta tämä määräraha ylitettiin Smk:lla 1,758: 44, syystä että kiviä täytyi louhia eräästä Sörnäsin niemekkeellä olevasta kalliosta kivipengermän rakennusaineiden saamiseksi.

Taivallahden purkauslaituri korjattiin likimain sitä varten osotetulla määrärahalla, 3,600 markalla.

Humallahden purkauslaiturin jatkamiseen sekä sinne vievän tien korjaamiseen oli osotettu 13,000 markkaa, josta summasta säästyi Smk 1,982: 18.

Töölönlahdessa kohta sokeritehdasalueen pohjoispuolella sijaitsevan sillan korjaukseen osotetusta 1,000 markan määrärahasta säästyi Smk 162: 82.

Sörnäsin keskimäinen silta korjattiin samalla kertaa kun Sumpparin pohjoisrannassa sijaitseva tihtaali rakennettiin uudestaan, ja oli jälkimäisen työn kustannuksista osa erehdyksestä pantu maksettavaksi sillankorjausmäärärahasta. Tämä aiheutti mainitussa 37,000 markan määrärahassa vajausta Smk 712: 69, kun taas tihtaalin määrärahasta, 1,150 markasta, säästyi Smk 643: 88.

Siltasaarenrannan väliaikaisten siltain korjauksesta oli kustannuksia Smk 1,227: 10. Määräraha oli 2,400 markkaa.

Katajanokan pohjoisrannan purkauslaiturin korjauksiin oli osotettu 8,000 markkaa, mutta kun tämä työ voitiin alottaa vasta joulukuussa, ei sitä ehditty vuoden varrella suorittaa loppuun. Määrärahan säästö siirtyi vuoteen 1914.

Tarkastuspaviljongin pohjoispuolisen laiturireunustuksen korjaukseen oli osotettu 2,500 markan määräraha, josta säästyi Smk 73: 50.

Eteläsatamassa kohta Makasiininrannan pohjoispään edustalla sijaitsevan karin louhimiseksi oli budjetissa osotettu 20,000 markkaa, mutta kun mainitun työn teettäminen kohtasi suuria vaikeuksia, myönsi kaupunginvaltuusto lisäksi 20,000 markkaa. Karin louhimisesta oli kustannuksia Smk 33,486: 59.

Kytkypaalujen laittamisesta Pohjoissataman uuden venelaiturin ääreen oli kustannuksia Smk 5,216: 43 määrärahan ollessa 4,500 markkaa.

Viiden juomavesijohdon laittamiseksi, joista kaksi tulisi Makasiininrantaan ja kolme Rahapajanrantaan, oli osotettu 2,500 markan määräraha, josta kuitenkin käytettiin ainoastaan Smk 1,354: 80.

Ruoppakoneen ostoon myönnetystä lisämäärärahasta säästyi Smk 588: 45.

Kaksi liikkuvilla pohjilla varustettua rautaista ruoppaproomua ostettiin 83,464 markalla määrärahan ollessa 80,000 markkaa. Määrärahan ylitys johtui rautatavaran hinnannoususta.

Kaksi tavallista puista ruoppaproomua rakennettiin, jolloin myönnetystä 16,000 markan määrärahasta säästyi Smk 41: 50.

Sörnäsin kaasutehtaan tontin viereistä tiilenpurkaussiltaa pitennettiin 80 metriä, josta työstä oli kustannuksia Smk 31,344: 12 määrärahan ollessa 30,000 markkaa.

Työkalut. Kustannuksia erinäisistä työkalujen ostoista ja korjauksista oli Smk 19,564: 42 määrärahan ollessa 15,000 markkaa. Tällä tilillä esiintyvistä suuremmista ostoista mainittakoon: lokomobiili kivirouhimineen Smk 3,632: 80, 5 kaatovaunua Smk 992: 50, 335 m. raidetta Smk 810: 70, 3 vaakituskonetta 450 markkaa, 2 paaluranaa, 1 diafragmapumppu, lapioita, teräskankia, moukareja, reunaustalttoja y. m.

Kustannuksia kahden ruoppaproomun korjauksesta oli Smk 5,565: 44 arvioidun summan 5,000 markan sijasta.

10 tonnin höyryjyrän ostoon osotettu 12,000 markan määräraha ylitettiin 369 markalla.

3,500 kg. kantava kuorma-automobiili ostettiin 16,137 markalla. Määräraha oli 16,000 markkaa.

Sekalaista. Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoon osotetusta 4,000 markan määrärahasta säästyi Smk 1,157: 81.

Samaten syntyi säästöä Smk 197: 84 pesuhuoneiden ja virutuslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten osotetussa 7,000 markan määrärahassa.

Määrärahoja kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Kaupungin höyryjyrään kuuluvan höyrykattilan uudestirakentamista varten oli osotettu 6,000 markkaa. Kun kuitenkin kaupungin yleisten töiden hallitus hyväksyi turkulaisen Vulcan-toiminimen tarjouksen toimittaa tarpeellisen korjauksen hitsaamalla, tarvitsi osotetusta määrärahasta käyttää ainoastaan 1,077 markkaa.

Paalulaiturin rakentamiseen Katajanokan pohjoisrantaan tullilaitoksen käytettäväksi oli kaupunginvaltuusto osottanut 5,500 markkaa, mutta mainitun sillan kustannukset nousivat Smk:aan 5,625: 48.

Kustannuksia ajotien teettämisestä Fredriksperin sikalaan oli Smk 2,356: 02 lasketun määrän 2,000 markan sijasta.

Hiilijauheradan laittamisesta Eläintarhan urheilukentälle oli laskettu olevan kustannuksia 2,500 markkaa, mutta kun tämä oli ensi kerta, kun tuollainen rata rakennettiin Helsinkiin, oli vaikea määrätä varmaa yksikköhintaa, minkätähden määräraha ylitettiinkin Smk:lla 883: 31.

Venäläiselle hautausmaalle vievän tien kuntoonpanoa varten osotettu 1,000 markan määräraha käytettiin mainittuun tarkoitukseen.

Nostamattomia määrärahoja.

Vuodelta 1912 siirtyi Smk 276,681: 45 Santa- ja Busholman järjestelytöitä varten sekä yhdysväylän ja rautatieraiteiden teettämiseksi mainittujen saarien ja Ruoholahdenrannan välille. Vuoden varrella käytettiin puheenalaisiin töihin Smk 735,485: 55. Vajaus, Smk 458,804: 10, siirrettiin 1914 vuoden budjetissa osotettuun määrärahaan.

Edelliseltä vuodelta siirtyneitä Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien sekä Kaavikadun tasotusmäärärahoja ei myöskään vuonna 1913 käytetty, minkätähden ne siirtyivät seuraavaan vuoteen.

Väliaikaisen sillan teettämiseksi Sörnäsin haararadan poikki Sturekadun suuntaan oli edelliseltä vuodelta käyttämättä Smk 12,378: 57. Kun kuitenkin oli herännyt kysymys, eikö mainittu silta ollut Suomen valtionrautateiden rakennettava, päätettiin jättää työn alottaminen siksi, kunnes rahatoimikamari oli rautatiehallituksen kanssa sopinut asiasta. Määräraha siirtyi vuoteen 1914.

Eläintarhan alueelle Läntisen viertotien itäpuolelta Töölönlahteen laskevia lokaviemäriä varten rakennettavaa puhdistusasemaa sekä laskujohtoa vanhalta Eläintarhantieltä mainitulle puhdistusasemalle ei kertomusvuonnakaan saatu valmiiksi. Säästynyt määräraha siirtyi vuoteen 1914.

Makasiininrannan 25 tonnin nostoranan laittamiseksi sähkövoimalla käyväksi oli osotettu 10,000 markan määräraha, josta säästyi Smk 595: 32.

Kaupungin katujen nimikilpien muuttamiseksi oli kaupunginvaltuusto osottanut kaikkiaan Smk 11,064: 45, mutta tämä summa ylitettiin Smk:lla 1,385: 91.

Dagmar- ja Aurorakadun välisen Töölönkadun tasotukseen osotettua 5,500 markan määrärahaa ei käytetty vuonna 1913, minkätähden se siirtyi seuraavaan vuoteen.

Vuonna 1908 käytettäväksi myönnettyä määrärahaa Hakaniementorin päällystämiseksi II noppakivillä Sörnäsin rantatien jatkoksen pohjoispuolelta ei tänäkään vuonna käytetty, mutta siirrettiin se nyt siihen määrärahaan, minkä kaupunginvaltuusto oli osottanut n. s. Kowinin tontin ja Sörnäsin rantatien jatkoksen välisen Hakaniementorin osan päällystämiseksi II noppakivillä.

Kaupungingeodeetin toiminta.

Kaupungingeodeetti on vuonna 1913 suorittanut seuraavat määrät kaupungin rakennuskonttorin johtosäännössä mainittuja toimituksia y. m., nimittäin:

Tontinmittauksia	85
Tontinarvioimisia	11
Huvilain, varastopaikkain, kivilouhosten ja muita maankatselmuksia	60
Kolmivuotiskatselmuksia	89
Lähtökatselmuksia	3
Tarkastuskatselmuksia	81
Rajanpaalutuksia ja kivijalankatselmuksia	85
Mittauskirjan jäljennöksiä	10
Tilusten, varastopaikkain y. m. karttoja	18
Virkakirjelmiä, lausuntoja y. m.	18

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Rakennukset ja talot.

Rakennusten ja talojen erinäisiin korjauksiin osotettu määräraha, joka oli ainoastaan 45,125 markkaa 1912 vuoden 51,300 markan sijasta, osottautui riittämättömäksi tarkoitukseensa. Syitä tähän oli montakin. Vuoden varrella on m. m. eräiden rakennusten, niinkuin esim. Oulunkylän kesäpäiväparantolan ja Forsbyssä sijaitsevan uuden työ- ja vaivaistalon kunnossapito tullut lisää, olematta tätä voitu edellyttää budjettia laadittaessa. Kaupungissa maalis- ja joulukuulla raivonneet kaksi kovaa myrskyä tekivät moniaita vaurioita uimahuoneille, katoille, ikkunoille ja oville,

aidoille y. m., mitkä vauriot täytyi viivyttelemättä korjata. Vihdoin kävi välttämättömäksi panna uusi palkisto Greijuksen sairaalaan, syystä että entinen oli niin laho, että pikaisen luhistumisen vaara oli tarjona.

Lumenkuljetukseen kaupungin taloista y. m. osotetusta 7,000 markan määrärahasta on, samoin kuin oli laita vuonna 1912, talvikuukausina vallinneen harvinaisen vähäisen lumentulon johdosta säästynyt Smk 3,528: 64.

Kaivopuiston kylpyhuoneen erinäisiin korjauksiin oli osotettu 3,600 markkaa, mutta niihin käytettiin Smk 4,405: 84, joten määräraha on ylitetty Smk:lla 805: 84. Pääsyynä tähän oli vaikeus tarkoin arvioida, missä määrin tämän vanhan puurakennuksen paikoitellen aivan läpimädänneet ulkoseinät kaipasivat korjausta.

Eteläisen ja pohjoisen palotornin sekä paloasemain erinäiset korjaukset suoritettiin likimmittäin lasketuilla kustannusmäärillä. Osotettu 10,050 markan määräraha ylitettiin ainoastaan Smk:lla 183: 62, mikä summa oli enimmältä osalta semmoisia kustannuksia, joita oli syntynyt yritettäessä hävittää Hermannin paloasemalla olevaa uskomattoman suurta syöpäläismäärää.

Vanhankaupungin myllyn korjausmäärärahasta säästyi Smk 10: 21.

Marian sairaalan korjaus- ja kunnossapitotyöt teetettiin lasketulla määrällä, 16,000 markalla.

Poliisilaitoksen käytettävänä Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22—24, Pengerkadun 5:ssä ja Ratakadun 10:ssä olevain huoneistojen korjaus- ja kunnossapitomäärärahasta säästyi Smk 184: 72.

Erinäisiä raatihuoneen korjaus- ja muutosrakennustöitä ei sitä vastoin ole voitu teettää budjetissa osotetulla määrärahalla, vaan on näistä laajaperäisistä sekä rakennuksessa vallitsevan tungoksen ja suunnattoman liikenteen vuoksi hankaloista ja aikaa vievistä töistä ollut kustannuksia Smk 1,017: 18 yli lasketun määrän.

Rantatorin kauppahallin korjaustyöt, joihin oli laskettu menevän 3,575 markkaa, teetettiin terveydenhoitolautakunnan puolelta esitettyjen vaatimusten johdosta aivan toisessa laajuudessa kuin budjettiehdotuksessa oli edellytetty. Niinpä puhdistettiin ja maalattiin uudestaan kaikki rautarakenteet ja suuri osa myyntikojuista. Vaikka näitä töitä varten osotettiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista 3,000 markan ylimääräinen määräraha, kävi työn päättyessä selville, että korjauksiin oli tarvittu Smk 1,463: 61 siten myönnettyjen määrärahain lisäksi. Syynä tähän oli tuo vanhain rakennusten korjauksissa tavallinen: kun yksi korjaustyö on alotettu, johtuu siitä toisia. Jollei ensiksi mainittua työtä olisi teetetty, ei moniaita vikoja olisi huomattu eikä sentähden olisi ollut välttämätöntä niitä

korjata, mutta ensinmainitun työn johdosta kävi tarpeelliseksi toimeenpanna lisäkorjauksia.

Kasarmintorin kauppahallin ja Kaivopuiston uimahuoneiden korjaustöihin sitä vastoin riittivät budjetissa osotetut määrärahat likimmittäin. Niinpä säästyi ensinmainitusta määrärahasta Smk 21: 85 ja jälkimäisestä 2 markkaa.

Joulukuussa 1913 riehunut raivoisa myrsky vioitti korttelissa n:o 181 olevia uimahuoneita niin huomattavasti, että niiden korjauksiin osotettu 6,600 markan määräraha ei riittänyt, vaan ylitettiin se Smk:lla 338: 51. Aikaisemmin keväällä, maaliskuussa, oli Helsingissä silloin raivonnut kova myrsky kokonaan tärvellyt sillat ja kaiteet, niin että hyppyytelineet yksinäisinä törröttivät loitolla meressä ja toinen hyttirivi oli kohonnut silta-arkuilta ja siirtynyt oikeasta asemastaan. Näiden vaurioiden korjaamiseksi myönsi kaupunginvaltuusto sittemmin käyttövaroistaan 3,000 markan määrärahan, joka kuitenkin myönnettiin ennen vastamainittua syysmyrskyä.

Kaupungin omistamassa Aleksanterinkadun talossa n:o 26, Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa sekä Katajanokan tavaravajoissa on korjaustyöt suoritettu budjetissa osotetuilla summilla. Ensinmainitussa tapauksessa teetettiin työt mainitussa talossa vuonna 1914 toimitettujen korjausten yhteydessä ja, sittenkun siirrot oli tilinpäätöksessä toimitettu, nousivat kustannukset tasan myönnettyyn summaan, jota vastoin määrärahoista jälkimäisissä tapauksissa säästyi Smk 1: 09 ja Smk 31: 65.

Hietaniemenkadun varrella sijaitsevat kunnan työväenasunnot tiivistettiin vuoden varrella ulkoa päin, laudoitettiin ja siveltiin pellavaöljyvernissalla. Näitä töitä varten oli budjetissa osotettu 18,750 markkaa. Vuoden varrella kuitenkin kävi tarpeelliseksi toimittaa erinäisiä vähäisiä ulkokattojen, ikkunain, ovien, klosettien, kellarinlattiain y. m. korjauksia, mistä johtui, että kunnan työväenasuntojen kaikista töistä olleet kustannukset ylittivät edellä mainitun määrärahan Smk:lla 1,542: 93.

Kivelän sairaalan korjaustöitä, joita varten budjetissa oli osotettu 37,460 markkaa, ei kaikkia ehditty suorittaa niin hyvissä ajoin, että kaikki näihin töihin kuuluvat laskut olisivat ehtineet saapua ennen tilinpäätöstä. Tämän johdosta on määrärahasta Smk 12,691: 38 siirtynyt käytettäväksi vuonna 1914.

Ratakadun kansakoulutalon sisäpuolisiin maalaustöihin riitti tarkoitukseen osotettu määräraha likimmittäin.

Sitä vastoin ei Bengtsårin keittiörakennuksen samanlaatuisia töitä voitu suorittaa budjetissa niitä varten olevalla 1,700 markan määrärahalla, vaan on tämä ylitetty Smk:lla 349: 45. Katsoen lai-

toksen hoidokkien laatuun ja heidän maanviljelys- ja puutarhatyöhönsä sekä mainitussa rakennuksessa vallitsevaan liikenteeseen täytyi välttämättä teettää eräät maalaus- ja siistimistyöt, joita ei ollut voitu edellyttää budjettia laadittaessa.

Eräitä Bengtsårin rakennusten muutostöitäkään ei voitu teettää budjettiin merkityllä 4,000 markan määrärahalla, vaan on näistä töistä ollut kustannuksia yhteensä Smk 4,763: 80. Määrärahan laskeminen liian alhaiseksi johtui pääasiallisesti siitä, että oli vaikea oikein arvata semmoisten töiden kustannuksia, joita teetettäessä usein osottautuu välttämättömäksi teettää muitakin arvaamattomia töitä.

Kallion kaupunginkirjastotalon sisäpuolinen maalaus suoritettiin loppuun vuonna 1913, mutta kun laskuja näistä maalaustöistä ei vielä ollut saapunut tilinpäätöstä tehtäessä, siirtyi määrärahan säästö, 8,611 markkaa, vuoteen 1914.

Erinäiset edellä mainitun kirjastotalon pihamaan tasotustyöt teetettiin kaupunginpuutarhurin toimesta, ja tarkoitukseen osotettu 1,500 markan määräraha osottautui likimain riittäväksi.

Lauta-aidan teettämisestä Vilhonkadun varrella olevain kaupungin tonttien ympärille oli kustannuksia Smk 586: 65 enemmän kuin budjetissa oli laskettu. Tämä johtui pääasiallisesti siitä, että puutavarain hinta oli kohonnut siitä lähtien, kun näiden töiden kustannusarvio laadittiin.

Väliaikaisten myyntikojujen y. m. teettämisestä Helsinginkadun vierelle, joita töitä varten oli osotettu 13,500 markkaa, oli kustannuksia kaiken kaikkiaan Smk 14,388: 21. Tämä määrärahain ylitys johtui useista eri seikoista. Niinpä ei rakennuspaikka vielä ollut kunnossa töitä alotettaessa, mikä seikka vaikeutti rakennustyötä. Lisäksi laitettiin eri rakennuksiin rahatoimikamarin määräyksestä sekä vesi- että sähkövalojohdot, minkä ohessa avonaiseen katokseen teetettiin lattia betonista, kaikki töitä, joita ei ollut edellytetty budjetin yhteydessä laaditussa kustannusarviossa.

Uusi veneenvartijatupa Elisabetintorin vierelle, uusi mukavuuslaitos Sörnäsin rantatien vierelle ja uusi mukavuuslaitos Katajanokan länsirantaan teetettiin likimain myönnetyillä rahamäärillä. Ensinmainitun rakennustyön määräraha ylitettiin Smk:lla 328: 84, toisen työn määrärahasta säästyi Smk 37: 70 ja viimeksi mainitun työn määräraha ylitettiin Smk:lla 12: 77.

Kun Sörnäsin haararadan poikki Sturekadun vierelle suunniteltua siltaa ei teetetty kertomusvuonna, oli mahdoton lopullisesti määrätä Pääskylänkadun purkauskentän vierelle suunnitellun uuden mukavuuslaitoksen paikkaa. Vuonna 1913 siellä sentähden teetettiin ainoastaan eräitä vähäisiä alustavia töitä, niinkuin rakennusainei-

den höyläystä ja salvamista y. m., ja määrärahan säästö, Smk 1,161: 47, siirtyi vuoteen 1914.

Uuden mukavuuslaitoksen teettämisestä Eläintarhaan urheilukentän ja Fredriksperin aseman välille sekä samanlaisen rakennuksen teettämisestä Humallahden laiturin vierelle oli kustannuksia likimmittäin laskettu määrä. Edellisessä tapauksessa ylitettiin määräraha Smk:lla 326: 39, jälkimäisessä tapauksessa syntyi säästöä Smk 2: 40.

Jo vuonna 1912 alotettuihin Sörnäsin rantatien sekä Ruoholahden- ja Siltavuorenrannan virutushuoneiden rakennustöihin riitti laskettu 38,000 markan määräraha likimmittäin. Näistä kolmesta työstä oli tilien mukaan kustannuksia Smk 38,288: 31.

Uusi kulkutautisairaala, uusi kunnallinen mielisairaala sekä erinäiset uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennukset (esimerkiksi kirkko), jota laitosta ruvettiin käyttämään tarkoitukseensa marraskuussa 1912, rakennettiin erikoisten rakennustoimikuntain silmälläpidon alaisina, mutta kaupunginarkkitehti on kuitenkin toiminut sekä kulkutautisairaalan että Forsbyn uuden työ- ja vaivaistalon johtavana arkkitehtinä.

Keittohuoneenrannan uusi tavaravaja, jota varten oli osotettu 20,000 markkaa, aiheutti kustannuksia Smk 19,538: 70. Eräiden vielä suorittamatta olevain vähäisten maalaustöiden loppuun saattamiseksi siirrettiin määrärahan säästö Smk 461: 30 vuoteen 1914.

Kun kysymystä uuden tavaravajan rakennuttamisesta Katajanokalle ei vuoden varrella lopullisesti ratkaistu, on ainoastaan erinäisiä piirustuksia laadittu ja eräitä vähäisiä alustavia töitä rakennuskysymyksen selvittämiseksi suoritettu, joista toimenpiteistä oli kustannuksia 1,428 markkaa. Määrärahan ylijäämä 98,572 markkaa siirtyi vuoteen 1914.

Vaakain ostamiseksi tavaravajoihin käytettiin myönnetystä 10,000 markan määrärahasta vuonna 1913 Smk 6,465: 20. Määrärahan ylijäämä Smk 3,534: 80 siirrettiin niinikään vuoteen 1914.

Kaupunginpuutarhan alueella Eläintarhassa teetettiin eräitä rakennustöitä, joiden kustannusarviot osottautuivat niukanlaisiksi. Niinpä on uuden vajarakennuksen määräraha ylitetty Smk:lla 76: 16, työpajahuoneen sisustusmääräraha Smk:lla 320: 16, uuden kasvihuoneryhmän sisustusmääräraha Smk:lla 476: 26, kaupungin vesilintujen rakennuksen määräraha Smk:lla 2,194: 18, kellarin rakennusmääräraha Smk:lla 2,106: 50 ja vihdoin aidan rakennusmääräraha Smk:lla 621: 30. Sitä vastoin säästyi lämpöjohtoa vailla olevain uusien kasvisuojain rakennusmäärärahasta Smk 68: 09. Useimpain edellä lueteltujen määrärahain ylitys johtui, niinkuin ylempänä mainittiin, siitä että kustannusarviot oli supistettu mah-

dollisimman vähiin ja että parhaallakaan tahdolla summat eivät riittäneet kustannuksiin.

Edellä mainittujen töiden lisäksi on kaupunginvaltuuston erikoisten määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: Vanhankaupungin poliisivartiotuvan talli, määräraha 1,900 markkaa, kustannukset Smk 1,892: 63, säästö Smk 7: 37; Länsirannan tullihaaraosaston väliseinä, määräraha 1,100 markkaa, kustannukset Smk 1,017: 37; erinäiset eduskuntavaalien kustannukset Smk 354: 61; erinäiset Bengtsårin muutos- ja rakennustyöt, määräraha 10,000 markkaa, kustannukset Smk 10,096: 23, vajaus Smk 96: 23; kunnan työväenasuntojen samanlaiset työt, määräraha Smk 7,479: 63, kustannukset Smk 7,479: 63; erinäiset Kivelän sairaalan ylimääräiset korjaus- ja maalaustyöt, määräraha 13,250 markkaa, kustannukset Smk 13,206: 80, säästö Smk 43: 20; työnvälitystoimiston huoneiston laajennus, määräraha 17,500 markkaa, kustannukset Smk 18,761: 30, vajaus Smk 1,261: 30; Katajanokan odotusvaja, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk 427: 71, säästö Smk 72: 29; edellä mainitut Rantatorin kauppahallin korjaus- ja maalaustyöt määräraha 3,000 markkaa, kustannukset Smk 2,999: 98, säästö 2 penniä; uusi palomuuri Sofiankadun varrella sijaitsevain kaupungin ja osakeyhtiö G. F. Stockmannin rakennusten välille, määräraha 2,000 markkaa, kustannukset Smk 2,046: 18, vajaus Smk 46: 18; niinikään edellä mainitut myrskyn aiheuttamat, korttelissa n:o 181 sijaitsevain uimahuoneiden ylimääräiset korjaustyöt, määräraha 3,000 markkaa, kustannukset 3,000 markkaa; sekä vihdoin raatihuoneen erinäiset korjaukset, määräraha 4,450 markkaa, kustannukset 4,450 markkaa.

Sitä paitsi on lisäksi kaupunginvaltuuston, rahatoimikamarin y. m. kaupunginviranomaisten määräyksestä vuoden varrella osin teetetty, osin alotettu eräitä töitä, joita varten määrärahat on edeltäpäin maksettu kaupunginkassasta ja sittemmin pantu 1914 vuoden menosääntöön, nimittäin erinäiset majoituksesta Sörnäsissä johtuneet työt Smk 898: 08, palovaurioiden korjaus Oulunkylässä sijaitsevassa n. s. Paulinin huvilassa Smk 33: 85, Forsbyn työ- ja vaivaistalon vaja, lato, katos ja varastokellari (uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan toimesta) 170 markkaa sekä kansakoululasten puutarha Smk 2,438: 40.

Vuoden varrella on vihdoin töitä, joita varten määrärahat oli myönnetty jo edellisten vuosien menosäännöissä, osin jatkettu, osin saatettu loppuun. Näistä mainittakoon: kansakoululasten puutarha, määräraha Smk 3,395: 82, kustannukset Smk 3,395: 82; Eläintarhan urheilupaviljonki, alkuperäinen määräraha 10,000 markkaa, määrärahan ylijäämä vuonna 1913 Smk 9,816: 59, kustannukset Smk

11,192: 05, vajaus Smk 1,375: 46; erinäisten kaupungin taloissa olevain sähköjohtojen uudistus, määräraha Smk 5,547: 97, kustannukset Smk 2,041: 84, säästö vuoteen 1914 Smk 3,506: 13, työ jatkuu; Hakaniementorin uusi kauppahalli, määräraha Smk 288,009: 22, kustannukset Smk 213,641: 33, säästö vuoteen 1914 Smk 74,367: 89, työ jatkuu; Marian sairaalan höyrykattilain uudestirakentaminen, määräraha Smk 7,494: 60, kustannukset Smk 7,666: 22, vajaus Smk 171: 62; rekisteritoimisto vaivaishoitohallituksen huoneistoon, määräraha Smk 1,135: 11, kustannukset Smk 1,191: 50, vajaus Smk 56: 39; erinäiset ent. Stockmannin talon korjaukset, määräraha Smk 4,856: 85, kustannukset Smk 4,906: 80, vajaus Smk 49: 95; erinäiset Humaliston sairaalan korjaukset, määräraha Smk 4,687: 20, kustannukset Smk 4,668: 62, säästö Smk 18: 58; Kaivohuoneen samanlaiset työt, määräraha 6,053 markkaa, kustannukset Smk 6,341: 13, vajaus Smk 288: 13; Rikhardinkadun kansankirjastotalon tuuletuslaitoksen parantaminen, määräraha Smk 4,595: 46, kustannukset (insinööri R. von Nandelstadhin laatima uusi erikoissuunnitelma) 300 markkaa, säästö vuoteen 1914 Smk 4,295: 46, työn teettäminen lykkääntynyt siksi, kunnes kysymys kirjastotalon lisärakennuksesta tulee lopullisesti ratkaistuksi; poliisimaneesin pukeutumishuone, määräraha 375 markkaa, kustannukset Smk 344: 53, säästö Smk 30: 47; höyrymankelin osto Marian sairaalaan, määräraha 5,560 markkaa, kustannukset Smk 6,563: 86, vajaus Smk 1,003: 86; sekä vihdoin sähköjohtojen osto rakennuskonttorin nykyiseen huoneistoon ynnä holvin laittaminen kaupungingeodeetille ja revisionikonttorille, määräraha Smk 2,896: 87, kustannukset Smk 269: 24, säästö Smk 2,627: 63.

Lisäksi on vuoden varrella laadittu suuri joukko piirustuksia ja luonnoksia, joista mainittakoon: erinäiset Hakaniementorin kauppahallin sekä kulkutautisairaalan rakennusten X, XI ja XII yksityiskohtaiset piirustukset, koko kulkutautisairaalaryhmän sisustuspiirustukset, uuden työväenopistotalon, Eläintarhankadun ja Punavuorenkadun uusien kansakoulutalojen luonnospiirustukset sekä Töölön kansakoulutalon uudet luonnospiirustukset, kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan teetettäväin lintuhuoneen ja uusien kasvihuoneiden luonnospiirustukset, Keittohuoneenrantaan teetettävän avonaisen tavarakatoksen pää- ja työpiirustukset, Forsbyn työ- ja vaivaistalon ruumishuoneen, vajan, ladon, katoksen ja varastokellarin sekä Katajanokan uuden tavarakatoksen pääpiirustukset, työväenasuntojen mallisuunnitelmat, erinäiset Forsbyn työ- ja vaivaistalon kirkon alttarin, kruunujen, penkkien y. m. piirustukset, Harjutorin kauppahallin ja virutushuoneiden pääpiirustukset, Elisabetintorin veneenvartijatuvan työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset sekä moniaiden mukavuuslaitosten, vajain, vartijakojujen

y. m. vähäisempäin töiden, rakennusmuutosten y. m. piirustukset.

Sitä paitsi on teknillisten laitosten varalle laadittu erinäisiä piirustuksia, niinkuin sähkölaitoksen käyttöhenkilökunnan asuinrakennuksen, kaasulaitoksen ja samaten vesijohtolaitoksen työpajarakennuksen, viimeksi mainitun laitoksen erinäisten muutosrakennusten y. m. piirustukset.

Kaupungin yleisten töiden hallitus myönsi kaupunginarkkitehdille 900 markan matka-apurahan, joten hän sai tilaisuuden kuukauden aikana (kesä—heinäkuulla) tehdä ulkomaisen opintomatkan. Matkalla käytiin m. m. seuraavilla paikkakunnilla: Tukholmassa, Göteporissa, Helsingborgissa, Malmössä, Kööpenhaminassa, Berlinissä ja Leipzigissä, jossa viimeksi mainitussa kaupungissa tutkittiin siellä paraikaa avoinna olevaa yleistä kansainvälistä rakennusalan näyttelyä. Erityistä huomiota pantiin matkan varrella etusijassa teurastamoihin, sairaaloihin ja koulurakennuksiin ja erikoisen tarkasti tutkittiin uusia sairaalarakennuksia Tukholmassa (Oscar- ja Sofia-säätiö sekä Årstavikenin lastensairaala), Göteporissa (raajarikkoislaitos), Malmössä (uusi kulkutautisairaala), Kööpenhaminassa (valtion- ja Bispebergin hospitaalit), sekä Nykjøbingissä (uusi, tuohon aikaan alotettu mielisairaala).

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin vuodelta 1913 antama kertomus oli seuraava:

Kaupunginasemakaava-osasto.

Suuri osa kaupunginasemakaava-osaston toiminnasta vuonna 1913 on ollut kohdistettuna Vallilan ja Pakaan uusien työväenkaupunginosain asemakaavain sekä niihin kuuluvain rakennusjärjestysehdotusten laatimiseen. Tässä yhteydessä on osasto valmistanut sekä suunnitelman Vallilan ja Hermannin nykyisten asemakaavain järjestelemiseksi että teollisuusalueen järjestämiseksi Pakaaseen Sörnäsin haararadan varrelle, ja on hallitukselle annettu erinäisiä kirjallisia lausuntoja kaikista näistä ehdotuksista.

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä erään Meilansin alueen aikaisemmin laaditun kaupunginasemakaavaehdotuksen on osasto vuonna 1913 laatinut mainitun asemakaavan piirustukset lopulliseen muotoon minkä ohessa hallitukselle on annettu lausunto kysymyksestä, olisiko Meilansin tontit myytävä vai annettava vuokralle. Kaupunginasemakaavanmuutos on laadittu Helsingin-, Fleming- ja

Pengerkadun ympäröimää X kaupunginosan aluetta varten, joka käytettäisiin osittain huvilarakennusten paikaksi, sekä Laivurikatua koskeva kaupunginasemakaavanmuutos vastaisen kirkon tontin erottamiseksi nykyisestä n. s. Tehtaanpuistosta.

Osaston piirustuskonttorissa vuoden varrella suoritetuista suurenlaisista suunnittelutöistä mainittakoon suunnitelma laajan ratsastus- ja ravikilpailuradan teettämiseksi Gumtähteen, ehdotus Sörnäsin panimoalueen jaoitukseksi sekä ehdotus Suomen metsästysyhdistyksen ampumaratain asemakaavaksi. Kaikkien näiden ehdotusten ohessa on annettu perustellut kirjalliset lausunnot.

Käsiteltäessä moniaita muita hallituksen kaupunginasemakaava-arkkitehdin valmisteltavaksi antamia asioita on laadittu kirjalliset promemoriat, jotka m. m. ovat koskeneet Uudenmaan läänin hevosystäväinyhdistyksen anomusta Oulunkylän ravikilpailuradan alueen vuokran pitentämisestä, hallituksessa nostettua kysymystä kaupunginasemakaavainsinöörinviran perustamisesta rakennuskonttoriin, kysymystä „Tivolin“ perustamisesta Helsinkiin (piirustusten kera), Töölön sokeritehdas-osakeyhtiön anomusta Töölön palstan n:o 46 vuokran pitentämisestä (piirustusten kera), osakeyhtiö Futuran tarjousta myydä kaupungille Aleksanterinkadun tontit n:ot 16 ja 18.

Sangen paljon huolta pantiin kaupunginasemakaava-osastolla Leipzigin „Baufach“-näyttelyyn vuonna 1913 aiottujen n. s. yhtenäisyyskaavain laatimiseen, jommoisia kaavoja näyttelyn johtaja oli pyytänyt. Tämän työn tuloksena olivat seuraavat 11 Helsinkiä koskevaa ja mainittuun näyttelyyn lähetettyä kaavaa:

	Mittakaava.
1) Grundbesitzkarte	1 : 25,000
2) Grünplan	1 : 25,000
3) Bodenwertkarte	1 : 25,000
4) Karte der Gewerbe und Industrien	1 : 10,000
5) „ „ Verkehrseinrichtungen	1 : 10,000
6) „ „ Baugrundverhältnisse	1 : 25,000
7) „ „ Grünflächen und Gebäude für Gesundheit, Unterricht und geistiges Leben	1 : 10,000
8) Karte der Wohndichte	1 : 10,000
9) „ des öffentlichen Lebens	1 : 5,000
10) „ der Bebauungshöhen	1 : 25,000
11) „ „ Verkehrsstärke	1 : 25,000

Kaikki nämä kaavat ovat edelleen ulkomailla Saksan suurkaupunkien toimeenpanemassa „Wander-Ausstellung“-näyttelyssä.

Pietarissa vuonna 1913 toimeenpantua terveyshoidollista näyttelyä varten kaupunginasemakaava-osastolla niinikään laadittiin

eräitä piirustuksia, nimittäin jäljennös Meilansin kaupunginasemakaavasta sekä vastaisen kaupunginosan lintuperspektiivinen tutkielma, hallituksen ehdottaman keskuspuiston ynnä Helsinkiä ympäröivän metsä- ja puistovyöhykkeen kartta sekä kaupungin asutustiheyskartta. Tästä kokoelmasta lienee kaupungille näyttelyssä annettu kunniakirja.

Paitsi varsinaisessa virkatyössään osaston konttorissa on kaupunginasemakaava-arkkitehti toiminut kaupungin ja muiden viranomaisten asettamissa erinäisissä valiokunnissa, joista mainittakoon Helsingin uutta rakennusjärjestystä laatimaan asetettu valiokunta, maamme kaupunkien rakennussääntöehdotuksesta lausuntoa antamaan asetettu valiokunta, kaupungin ja valtionrautateiden välistä maanvaihtokysymystä valmistelemaan asetettu valiokunta, Pakaan teollisuustonttikysymystä valmistelemaan asetettu valiokunta sekä kaupungin yleisten töiden hallituksen asettama Hertonäsin ostokysymystä valmisteleva valiokunta.

Lopuksi mainittakoon, että apulais-kaupunginasemakaava-arkkitehti kesäkuussa 1913 kaupungin kustannuksella teki opintomatkan Dresdeniin, Leipzigiin, Pragiin, Wieniin, Budapestiin, Münicheniin, Berliniin ja Kööpenhaminaan, jolloin hän tutki eräitä kaupunginasemakaavataidetta koskevia kysymyksiä, kävi Leipzigin näyttelyssä ja useiden edellä lueteltujen kaupunkien kaupunginasemakaavakonttoreissa sekä hankki tietoja ja antoi rahatoimikamariin selonteon Saksan kaupunkien autobus-liikenteestä. — Kaupunginvaltuuston kaupunginasemakaava-arkkitehdille myöntämää 700 markan matka-apurahaa Gentissä vuonna 1913 pidetyssä ensimäisessä kansainvälisessä kaupunkikongressissa käyntiä varten ei tämä perheessään sattuneen taudintapauksen johdosta voinut käyttää.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Istutukset.

Vuosi 1913 oli kasvullisuudelle suotuisa, ja puutarhanhoidossa tarpeelliset erinäiset työt voitiin suorittaa ajallaan. Sittenkun sekä puutaimistojen että kaupunginpuutarhan maa-aluet on pantu hyvään viljelyskuntoon, on suurempaa huolta voitu panna kasviviljelyksiin eri alueilla. Nykyään muodissa olevain yrttimäisten, monivuotisten kasvien lukua on paljon lisätty ja vanhempain tällaisten kasvien sijaan istutettu uusia, niin että kaupunginistutukset näihinkin kasveihin nähden tyydyttävät ajan vaatimukset. Mainita sopii, että kaupunginpuutarhassa on istutettuina vastaisen

viljelyksen varalle 43,000 tainta. Puutaimistoissa taas oli 1,300 valmista puuta, 3,755 runkoemää uusien puiden kasvattamista varten, 15,244 kukkapensasta sekä 3,457 neulaskasvia. Vuoden varrella on eri istutuksiin istutettu: 18 neulaskasvia, 111 lehtopuuta, 2,418 kukkapensasta, 7,512 monivuotista kasvia sekä 41,768 kasvihuoneissa ja hyötylavoissa kasvatettua lehti- ja kukkakasvia. Edellisenä vuonna käytettiin viimeksi mainittuja kasveja huomattavasti enemmän eli 77,984, mikä johtui siitä, että kaktukset silloin olivat istutettuina Runeberginpatsaan ympärille ja että niitä ylipäätään pienemmän kokonsa johdosta tarvittiin lukuisempia kuin mitä olisi ollut laita tavallisia kukkakasveja käytettäessä.

Kustannukset istutuksista, puutaimistoista y. m.

Kunnossapitomäärärahasta, 109,550 markasta, säästyi Smk 231: 82, ja oli alempana mainituista istutuksista, puutaimistoista, kasvihuoneista y. m. kustannuksia seuraavat määrät:

Ainespiha	Smk	988: 21
Aleksanteri II:n patsas	„	887: 59
Ateneum	„	393: 73
Eiranpuistikko	„	2,164: 20
Elisabetinpuistikko	„	802: 32
Eläintarha	„	5,247: 30
Erottajanpuistikko	„	456: 26
Esplanadit	„	14,658: 07
Fredrikintori	„	125: 19
Hakasalmi ja Hesperia	„	1,288: 07
Haudat	„	619: —
Kaisaniemi	„	4,691: 18
Kaivopuisto	„	18,462: 66
Kapteeninkadunpuistikko	„	462: 99
Kasvihuoneet	„	15,011: 14
Katajanokanpuistikot	„	3,484: 56
Kaupunginpuutarha	„	3,039: 70
Kirurgisen sairaalan istutukset	„	827: 41
Konstantininkadun puistikko	„	69: 36
Korttelin n:o 127 puistikko	„	597: 29
Koulutori	„	1,081: 33
Lapinlahdenpuistikko	„	412: 04
Lönnrotinpuistikko	„	413: 15
Marian sairaalan istutukset	„	1,535: 43
Punanotko	„	3,183: 29
Puutaimistot	„	3,158: 57
Ritarihuoneenpuistikko	„	462: 98
Runeberginpatsas	„	404: 87

Simonpuistikko	Smk	541: 58
Suomen pankin istutukset	„	317: 43
Säätytalonpuistikko	„	1,089: 98
Teknillisen korkeakoulun puistikko	„	420: 08
Tokantori	„	998: 01
Ullanlinnanvuoret	„	15,072: 39
Vanhan kirkon puistikko	„	2,201: 30
Sekalaista	„	3,749: 52
	Yhteensä Smk	109,318: 18

Kivelän sairaalan viereisten istutusten kunnossapitoon, jota varten budjetissa oli 2,000 markkaa, on käytetty Smk 1,993: 05 pääasiallisimmin paikan puhtaanapitoon, nurmien ja käytäväin hoitoon sekä vaatimattomain kukkasistutusten laittamiseen.

Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkauksesta oli menoja 750 markkaa myönnettyjen 600 markan sijasta, ja johtui määrärahan ylitys siitä, että järjestysmiehen vartioimisaikaa rahatoimikamarin määräyksestä pitennettiin.

Edellä mainitun urheilukentän kunnossapitoon oli osotettu 1,000 markkaa ja kustannuksia oli 989 markkaa.

Punanotkon leikkikentän kunnossapidosta oli kustannuksia Smk 500: 24 määrärahan ollessa 500 markkaa.

Haapaniemen istutuksessa sijaitsevan urheilukentän kunnossapitomäärärahasta 800 markasta käytettiin Smk 795: 98.

Polttoaineiden hankkimiseksi kaupunginpuutarhan asuinrakennuksiin osotetusta 1,500 markan määrärahasta käytettiin Smk 1,223: 55.

Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitykseen ja siivoamiseen osotetuista 400 markasta käytettiin Smk 397: 28.

Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen valaistuksesta oli kustannuksia Smk 31: 16 menosäännössä olevan määrärahan 150 markan lisäksi.

Työ talvipuutarhassa on pääasiassa käsittänyt kukkaskoristeiden saattamista vaihtelevaan ja miellyttävään asuun. Vuonna 1913 kävi talvipuutarhassa 26,891 henkilöä. Talvipuutarhan kunnossapitoon oli osotettu 7,000 markkaa ja kustannuksia oli Smk 6,925: 31. Talvipuutarha.

Tallipalvelijaston palkkaamiseen, hevosten rehujen ostoon y. m. kaupunginpuutarhan tallin menoihin oli osotettu 6,300 markan määräraha, mutta tämä ylitettiin Smk:lla 698: 58. Mainittu lisäkustannus johtui siitä, että täytyi 800 markalla ostaa uusi hevonen erään vanhan hevosen sijaan, joka vuoden loppupuoliskolla sairastui ja eläinlääkärin määräyksestä täytyi teurastaa. Teurastetusta Kaupunginpuutarha.

hevosesta saadut 85 markkaa sekä karjanvakuutusyhtiön maksamat 250 markkaa on toimitettu rahatoimikonttoriin.

Kaupunginpuutarhassa kohta talvipuutarhan länsipuolella sijaitsevain kolmen vanhan kasvihuoneen korjausta ei toimitettu, syystä että niiden lähempi tutkimus osotti, että tähän korjaukseen osotettu 2,500 markan määräraha täytyisi tuntuvasti ylittää, syystä että rakennukset olivat ylen lahoja. M. m. olisi täytynyt kokonaan purkaa ja rakentaa uudestaan rakennusten puukatot. Ei myöskään pidetty kaupungille edullisena näihin kasvihuoneisiin panna mainittavia kustannuksia, koska ne aikaisemman päätöksen mukaan kohdakkoin kokonaan poistettaisiin ja niiden sijaan rakennettaisiin uudet kasvihuoneet kaupunginpuutarhan uuden kasvihuoneryhmän yhteyteen. Mainittu 2,500 markan summa siirtyi sentähden vuoteen 1914 käytettäväksi kaupungin yleisten töiden hallituksen vastedes lähemmin määrättävään tarkoitukseen.

Alpin kunnossapito.

Alpissa rakennettiin uudestaan kahdet puuportaat, toimitettiin päivittäinen siivoaminen sekä korjattiin tarpeen mukaan käytäviä ja nurmia, joista töistä oli kustannuksia Smk 1,499: 16. Tarkoitusta varten oli 1,500 markan määräraha.

Nurmien ja käytäväin y. m. uudistus.

Vanhempain nurmien ja käytäväin uudistuksesta oli kustannuksia Smk 4,499: 49, jolla summalla Suomen pankin puistikon käytävät tasotettiin uudestaan ja eri istutusten kävelytiet korjattiin, minkä ohessa Ullanlinnanvuoren eteläosan nurmet kaivettiin uudestaan. Osotettu määräraha oli 4,500 markkaa.

Aitain kunnossapitoon oli budjetissa osotettu 3,500 markan määräraha, josta aitakeppien ja -langan ostoon sekä niiden maalaukseen ja korjaukseen käytettiin 3,366 markkaa.

Mullanvalmistus.

Mullanvalmistusta kaupunginistutuksia varten toimitettiin Savilan puutaimistossa, jossa 600 m^3 multaa pantiin varastoon, minkä ohessa edellisinä vuosina Mäntymäen pohjoispuolelle sijoitetut multavarastot muokattiin uudestaan. Määräraha oli 3,500 markkaa ja kustannukset nousivat Smk:aan 3,496: 26.

Hyötylavoihin tarvittavan lannan ostoon meni määrärahasta, 650 markasta, ainoastaan 520 markkaa.

Kaupungin vesilinnut.

Kustannuksia kaupungin vesilintujen hoidosta oli Smk 1,004: 63 määrärahan ollessa 1,000 markkaa.

Puutarhasohvat.

Puutarhasohvain korjaukseen oli osotettu 2,200 markkaa, mutta määräraha ylitettiin Smk:lla 29: 80.

Työkalut.

Työkalujen ostoon ja korjaukseen oli myönnetty 2,500 markan määräraha ja kustannuksia oli Smk 2,460: 73.

Vedenkulutus.

Kaupungin kaikkien istutusten, kasvihuoneiden y. m. vedenkulutuksen korvaukseksi oli vesijohtolaitoksen laskelmain mukai-

sesti menosääntöön pantu 12,000 markkaa, mutta tämä määräraha ylitettiin Smk:lla 206: 46.

Vesipostit.

Alempana mainittuihin paikkoihin sijoitettiin seuraavat määrät vesiposteja, nimittäin: Eiranpuistikkoon 2, Punanotkoon 1, kortteliin n:o 127 3 sekä kaupunginpuutarhaan 2. Näistä oli kustannuksia menosääntöön pantu määrä eli 7,250 markkaa.

Lehtopuiden suojusristikot.

Myönnetyllä määrärahalla, 1,300 markalla, ostettiin 10 lehtopuiden suojusristikkoa. Kaikki nämä ristikot pantiin Henrikinesplanadiin nuorempien puiden ympärille.

Lehtikasvien osto.

Lehtikasvien ostoon myönnetystä 4,000 markan määrärahasta käytettiin Smk 3,982: 68, jolla summalla hankittiin 58 lehtikasvia 13 eri lajia.

Uusien kasvisuojain rakentaminen.

Sittenkun louhinta- ja tasotustyöt oli hyötylavapihan pohjoispuolisella paikalla suoritettu, rakennettiin sinne 4 uutta lämpöjohdotonta kasvisuojaa, joista kahteen tehtiin seinät sementistä sekä katto puusta ja lasista. Muut kaksi rakennettiin yksinomaan puusta ja lasista. Näitä rakennuksia varten oli 5,000 markan määräraha, ja kustannuksia oli Smk 4,931: 91.

Eläintarhan lammikot.

Eläintarhan vastaisten, kaikkiaan neljän lammikon alueella kaivettiin 3 lammikkoa valmiiksi 1—2.5 metrin syvään. Paikan kaltevuuden ja septic-tankkien laskusäiliön korkeusaseman johdosta täytyi lammikot sijoittaa eri tasoihin erotettuina toisistaan betonimuureilla, joista yksi täytyi rakentaa kokonaista 3 m. korkea. Ylimpänä sijaitsevaan lammikkoon laitettiin suihkukaivo, joka tuo lammikkoihin raitista vettä ja laimentaa alimmassa lammikossa olevaa septic-tankeista laskevaa viemärivettä. Paitsi tuottamaansa terveydellistä hyötyä on tämä raitis vesi suihkukaivona ja suihkuina todellisena kaunistuksena paikalla. Maan savisen laadun johdosta kohtasi työn suoritus erinäisiä vaikeuksia. M. m. täytyi laajaperäisesti paaluttaa rannat niiltä kohdin, mihin muurit oli rakennettava. Rantain lujittamiseksi paalujen sisäpuolelta laskettiin alimman lammikon ympärille puunrunkoja, jotka kuormitettiin isonlaisilla kivillä. Edellä mainituista töistä, jotka alotettiin heinäkuun 22 päivänä ja jatkuivat vuoden loppuun, oli kustannuksia kaikkiaan Smk 31,166: 15 eli Smk 8,166: 15 enemmän kuin oli myönnetty, syystä että viimeksi mainittu summa käytettiin hätäaputyöhön vuoden jälkipuoliskolla. Ylityssumma pantiin maksettavaksi 1914 vuoden määrärahasta.

Eläintarhan raivaustyöt.

Eläintarhassa toimitettiin raivaustöitä Fredriksperin ja kehätien välisellä isonlaisella alueella, niin että puistoyleisö nyttemmin entistä paremmin voi käyttää tätä puiston osaa. Työkustannuksia oli Smk 3,996: 96 määrärahan ollessa 4,000 markkaa.

Punanotkon tasotus- ja istutustyöt.

Punanotkon tasotustyöt suoritettiin loppuun vuonna 1913, jota vastoin istutustyöt jätettiin kevääseen 1914, jotta paikalle ajetut täyteaineet ja maa sillä välin ehtisivät saada nurmelle tarpeellisen lujuuden. Jälellä olevain töiden teettämiseen varattiin osotetusta 13,350 markan määrärahasta Smk 1,638: 62.

Haapaniemen istutus.

Haapaniemen tasotustyöt niinikään saatettiin loppuun, jota vastoin istutustyö vastamainitusta syystä jätettiin kevääseen 1914. Kustannukset, jotka olivat aivan vähäpätöiset, voitiin suorittaa kunnossapitovaroista. Vuosimäärärahasta, 4,000 markasta, käytettiin Smk 3,989: 21.

Eiranpuistikko.

VI kaupunginosassa Tehtaan- ja Laivurikadun kulmauksessa suoritettiin tasotus- ja istutustyöt loppuun, lukuunottamatta vähäistä osaa istutuksen kaakkoiskolkkaa. Puistikko, joka järjestettiin mittausopilliseen tyyliin, varustettiin kasveilla, joiksi laajassa mitassa käytettiin n. s. monivuotisia kasveja, joita istutettiin keskiosan ympäri kulkevaan penkereeseen, johon sitä paitsi istutettiin runkosyreenejä. Kumpaiseenkin päätekohtaan laitettiin isonlaisia ruusuryhmiä. Edellä mainituista töistä oli kustannuksia Smk 5,781: 26 määrärahan ollessa 5,800 markkaa.

Korttelin n:o 127 puistikko.

Korttelin n:o 127 puistikon tasotus- ja istutustöiden loppuun saattamiseksi oli osotettu 3,100 markkaa, josta summasta käytettiin Smk 3,038: 54.

Kaivopuisto.

Kaivopuiston tasotus- ja istutustöiden jatkamiseksi oli budjettiin merkitty 8,000 markkaa, mutta pelkästään ensinmainitusta työstä oli kustannuksia 8,017: 10. Vanhan rintavarustuksen eteläpuoliseen puiston osaan laitettiin kävelyteitä ja niiden välisille kentille on ajettu paljonlaisesti multaa, jota vielä tarvitaan suuret määrät, ennenkuin istuttamisen voi toimittaa.

Kaisaniemen puisto.

Kaisaniemessä jatkettiin tasotus- ja istutustöitä. Puiston itäosaan kuljetettiin suuret määrät tekeytyneitä katurikkoja ja multaa levitettäväksi erinäisiin nurmien osiin. Niinikään kuljetettiin täytettä ja savihiekkaa kahdelle Kasvitieteellisen puutarhan eteläpuolella sijaitsevalle leikkikentälle, jotka täydellisesti tasotettiin. Vilhonkadulta teetettiin puistoon tie ja sen lähin ympäristö pantiin kuntoon. Syksympänä kynnettiin vastaiset nurmialat uudestaan, niin että ne olivat valmiit tasotettaviksi keväällä 1914. Kun tarjoutui suotuisa tilaisuus mullan saantiin, käytettiin sen kuljetukseen ynnä muihin sen yhteydessä oleviin töihin Smk 2,218: 39 myönnettyjen 30,000 markan lisäksi. Ylityssumma pantiin maksettavaksi 1914 vuoden määrärahasta. Vilhonkadun erottama Kaisaniemen puiston kaakkoisosan kolmiomainen alue tasotettiin, minkä jälkeen siihen kylvettiin heinänsiementä.

Savilan puutaimistossa jatkettiin töitä; 2,238 kuormaa multaa ajettiin alavaan luoteisosaan, minkä jälkeen mainittu alue salaojitettiin ja tasotettiin, joten se nyttemmin on valmis käytettäväksi puutaimistoksi. Määrärahasta, 2,500 markasta, käytettiin Smk 2,489: 83. Savilan puutaimisto.

Engeltorin ja sen eteläpuolisten istutusten järjestämiseksi käytettiin osotetun 15,000 markan määrärahan lisäksi Smk 8,713: 48 louhintatöihin sekä tukimuurien teettämiseksi Armfelttien varrelle. Nämä työt teetti rakennuskonttorin insinööriosasto. Engeltori.

Laivurikadun ja Speranskitien kulmauksessa olevan istutuksen järjestämistyöt ovat olleet ainoastaan valmistavaa laatua, niin että osa sikäläistä notkelmaa on täytetty, josta työstä oli kustannuksia Smk 1,067: 88. Määrärahasta, 1,500 markasta, säästyi siis Smk 432: 12, joka summa siirtyi vuoteen 1914. Laivurikadun ja Speranskitien kulmauksessa oleva istutus.

Kallion Viidennen linjan istutusten järjestämistyö oli alustavaa laatua ja käsitti pääasiassa täyteaineiden hankkimista. Osotetusta 14,100 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 7,593: 40. Kallion Viidennen linjan viereinen istutus.

Puistosohvain hankkimiseen oli osotettu 2,500 markan määräraha, josta käytettiin Smk 2,490: 35 70 tavallisen sohvan, 15 penkin ja 1 kehänmuotoisen sohvan hankkimiseen. Puistosohvat.

Kelkkaratain laittamiseen osotettua 3,000 markan määrärahaa ei sopimattomain säiden johdosta sekä lumen puutteessa voitu käyttää. Kelkkaradat.

Heinäkuussa teki kaupunginpuutarhuri myönnetyillä matkavaroilla opintomatkan Englantiin tutustuakseen siellä puutarhaviljelykseen. Englantilaiset ovat vanhastaan tunnettuja eteviksi esteetikoiksi ja puutarhanystäviksi. Englantilainen puutarhataide eroaa monessa kohden muualla Europassa vallitsevasta puutarhataiteesta. Kaupunginpuutarhurin opintomatka.

Lontoon yleiset puistot ovat yleensä tavattoman laajoja. Ollessaan tuollaisen laajan puistolaitteen keskuksessa luulisi oleskelevansa jollakin etäisellä Englannin maaseudulla kaukana kaupungista. Eteen avautuu laajoja niittyaloja, missä tuolla täällä kasvaa suuret ryhmät muhkuraisia tammia ja kastanjoita. Pensaseli n. s. alikasvullisuutta on tuskin ensinkään. Nurmille saa yleisö, eräitä poikkeuksia lukuunottamatta, vapaasti astua. Suuria hirvi- ja lammaslaumoja kuljeskelee puistoissa — luonnonkuva on täydellinen. Tuolla täällä on kukkatarhoja järvineen tahi lammikkolaitteineen. Näissä paikoissa etsii vaeltaja mielellään lepoa ja virkistystä rasittavan kävelyn jälkeen. Silmäänpistävimmät englantilaisissa puistikoissa ovat kuitenkin urheilukentät, missä vilisee nuorisoa. Nämä kentät ovat enimmäkseen laajoja nurmi-

aloja, joita saa käyttää ainoastaan muutaman tunnin päivässä, jotta nurmi ei vahingoitu. Muut nurmialat, joita saa vapaasti käyttää päivän umpeen, ovat enimmäkseen täpläisiä ja rumia. Varsinaisten urheilukenttäin kunnossapito vaatii suuria kustannuksia, syystä että ne miltei päivittäin täytyy telata ja leikata. Englantilaisissa puistoissa ansaitsevat vielä mainitsemista keinolliset lammikot, joissa yleisö saa maksutta kylpeä, sekä järvet, joissa saa purjehtia yksinomaan pienoiskokoisilla veneillä. Kaikki Lontoon puistot suljetaan pimeän tullen. Syynä tähän aikaiseen sulkemiseen ei ole se, ettei poliisi voisi valvoa rikoksentekijöitä ja roskaväkeä, joita saattaisi piilottautua puistoihin pimeän tultua, vaan päin vastoin se, että tahdotaan estää nuorisoa käyttämästä näitä puistoja kuherruspaikkoina, mistä voisi olla vahinkoa sen siveellisyydelle.

Lontoon, ehkäpä koko maailman, huomattavin puutarha on epäilemättä Kew garden. Täällä on edustettuna englantilainen puistotaide suuremmoisimmassa muodossaan. Paitsi kasviopilliselta kannalta suunnattoman runsasta kasvistoa on täällä suurisuuntaisia kasvihuoneryhmiä, kivikokoelmia ja kasvimuseoita, kaikki mitä täydellisimmässä muodossa.

Vähän matkan päässä Lontoosta sijaitsee Hampton court. Linnaa sitä ympäröivine puutarhalaitteineen voivat englantilaiset katsoa kallisarvoiseksi kansallisomaisuudeksi. Puutarha, joka on rakennettu mittausopilliseen tyyliin valtavine kukkaslaitteineen ja iäkkäine taxus-puineen, on lontoolaisten rakkain kävelypaikka. Viehättävin näköala on „the long walk“ nimiseltä rintavarustukselta yli Thames-virran uivine puutarhoineen ja huvimajoineen. Hyvä perspektiivinen vaikutus on „the long water“ nimisellä, suunnattoman suurella, suorakaiteen muotoisella kaivetulla lammikolla.

Holland housen suuressa puutarhanäyttelyssäkin käytiin. Täällä vasta voi oikein tutustua Englannin kukkasmaailmaan. Näytteillä oli esimerkiksi orkideoja miljoonain arvosta, kiinalaisia kasvikokoelmia, mallipuutarhoja y. m., sanalla sanoen: puutarhaviljelyksen kaikki suunnat olivat edustettuina. Erittäin ilahduttavaa oli nähdä, millä mielenkiinnolla yleisö tutustui näytteille pantuihin tuotteisiin. Edelleen käytiin Regent's parkin ruusunäyttelyssä, missä oli satoja muodoltaan ja väriltään mitä täydellisimpiä ruusu-uutuuksia. Tutustuttuaan Lontoon puistolaitoksen hallintoon ja käytyään huomattavimmissa puutarhaliikkeissä sekä silmäiltyään Lontoon merkillisimpiä nähtävyyksiä jatkoi kaupunginpuutarhuri matkaansa Brightoniin, „London by sea“.

Sieltä suunnattiin matka Englannin kanavan poikki Ostendeen ja sitten Gentiin, missä käytiin maailmannäyttelyssä. Jo sil-

mäys näyttelyn valtavaan kasvitarhapalatsiin riitti saattamaan katsojan elävästi vakuutetuksi niistä tuntuvista rahavaroista ja siitä valveutuneesta harrastuksesta, millä täällä työskennellään puutarhaviljelyksen edistämiseksi. Mainita sopii, että Gentissä on kokonaista 1,000 kauppapuutarhaa, jotka pääasiallisimmin lähettävät palmuja Etelä-Amerikkaan. Gentistä jatkui matka Düsseldorfin ja Hampurin kautta Kööpenhaminaan, missä tutkittiin puutarhasiirtoloja.

Puhtaanapito-osaston johtajan antama kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Kaupungin puhtaanapito käsittää kaksi eri osastoa, katujen puhtaanapidon ja yleisen käymäläin puhtaanapidon.

Katujen puhtaanapitomääräraha oli vuonna 1913 kaikkiaan 372,980 markkaa, ja on siitä käytetty Smk 359,087: 12, joten siis jälelle jäi Smk 13,892: 88, vastaten pääasiassa sitä 15,000 markan määrärahaa, minkä kaupunginvaltuusto kaupungin yleisten töiden hallituksen joulukuun 4 päivänä tekemästä esityksestä myönsi, sen johdosta että keskikaupungin katujen kastelua sekä mukavuuslaitosten ja käymäläin puhtaanapitoa varten osotetut määrärahat oli ylitetty. Kaikkiaan pidettiin puhtaana noin 1,133,000 m² katualaa, jota vuoden varrella oli lisäksi tullut 62,820 m². Mainitun katualan puhtaanapidosta kasteluineen oli kustannuksia 25.65 penniä m²:ltä. Katujen puhtaanapidossa on vuoden varrella n. s. paikallislakaisu saatettu yhä yleisempään käytäntöön. Paikallislakaisu on toimitettava siten, että katu on alinomaa puhtaassa kunnossa, toisin sanoin hevosenlanta ja muut jätteet on koottava, ennenkuin liikenne on niitä ehtinyt levittää hajalleen. Paikallisten kadunlakaisijain varusteet käsittävät kevyet rattaat sekä piazzava-luudan kaavinrautoineen; Helsingissä käytännössä olevain purgator-mallisten rattaiden johdosta on nimittäin lapio tarpeeton. Vuoden varrella on hankittu lisää 4 uutta kasteluvaunua. Katujen puhtaanapito. Katujen puhtaanapitokustannukset jakautuivat seuraavain pääeräin kesken:

Kaupungin rantasilloilla olevain tavarakatoksien sekä kauppahallien ynnä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 puhtaanapito	Smk	7,874: 05
Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	„	5,714: 80
Vartijain palkkaus	„	7,557: 52
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito	„	167,414: 73

Viertoteiden puhtaanapito	Smk	39,693: 81
Teiden puhtaanapito	„	20,704: 68
Katujen kastelu	„	34,210: 79
Vedenkulutus	„	28,603: 48
Venesatamain puhtaanapito	„	[1] 5,110: 71
Jäiden puhtaanapito	„	635: 20
Mukavuuslaitosten ja käymäläin puhtaanapito	„	28,143: 76
Samain korjaus	„	3,683: 85
Uudet mukavuuslaitokset ja käymälät	„	5,627: 48
3 uutta kaluvajaa	„	1,457: 71
Uudet hiekkavajat	„	1,143: 96
Hiekkavajain y. m. korjaus	„	1,510: 59
	Yhteensä Smk	359,087: 12

Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osasto on vuoden varrella toimittanut mukavuuslaitosten puhtaanapitoa 1,076 yksityistalossa eli 61 useammassa kuin edellisenä vuonna. Puhtaanapidossa on vuoden varrella otettu käytäntöön uusimalliset avonaiset nelipyöräiset kuljetusrattaat, jotka ovatkin osottautuneet erittäin edullisiksi. Yleistä käymäläin puhtaanapitoa varten oli osotettu kaikkiaan 265,500 markkaa, ja kustannuksia on ollut Smk 265,873: 44, joten määräraha on ylitetty Smk:lla 373: 44. Puhtaanapidosta ja lannanmyynnistä oli vuoden varrella tuloja kaikkiaan Smk 302,351: 48. Yleisestä käymäläin puhtaanapidosta oli siis vuonna 1913 voittoa Smk 36,478: 04.

Työkustannukset jakautuivat seuraavain pääeräin kesken:

Miehistön ja ajomiesten palkkaukset	Smk	190,497: 97
Rautatierahdit	„	30,190: 90
Korjaukset	„	15,554: 51
Desinfioimisaineet y. m.	„	11,399: 73
Uudet työkalut	„	10,632: 82
Hevosten rehut	„	7,597: 51
	Yhteensä Smk	265,873: 44

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Metsänviljelys.

Metsänviljelystä toimitettiin ensimäisen kerran kansakouluoppilaiden avulla Floranpäivänä toukokuun 13 päivänä 1913 Grei-

[1] Tähän summaan sisältyy satamakonttorin toimesta teetetyistä töistä maksetut 665 markkaa.

juksen ja Pakaan metsissä, jolloin kylvettiin 1 kg. männynsiemeniä sekä istutettiin 4,200 männyn ja kuusen ynnä 700 tammen ja saarnin tainta.

Apuharvennusta toimitettiin samoin kuin edellisenäkin vuonna Gumtähden, Kottbyn, Forsbyn ja Oulunkylän metsämailla, jolloin koivut poistettiin kasvavasta havumetsiköstä. Harventamalla saaduista puista hakattiin Oulunkylän lastenkodin käytettäväksi 41 metristä syltä halkoja. Tuulenkaato- sekä kuivat ja vialliset puut on joko hakattu haloiksi Kallion paloasemalla, metsänvartija-asunnoissa y. m. käytettäväksi tai on ne hirsinä ja rakennusaineina kuljetettu kaupungin ainespihaan. Aukaistaessa uusia katulinjoja Pakaan metsässä sekä Kallion kirkon pohjoispuolisilta rakentamattomilta tonteilta on niinikään saatu erilaisia puuaineita. Apuharvennus.

Metsänperkausta toimitettiin samoilla mailla, jolloin leppä- ja katajapensaat poistettiin. Katajanhavuista käytettiin 12 kuormaa Runeberginpatsaan koristamiseksi. Metsänperkaus.

Metsäpaloja tai oikeastaan niiden alkuja syntyi 6 kertaa vuonna 1913 eri paikoissa Meilansin, Gumtähden ja Forsbyn mailla kaikkiaan 585 m²:n alalla. Suurin metsäpalo sattui elokuun 3 päivänä Meilansin alueella ja käsitti 400 m² kangasmaata, kuitenkaan mainittavasti vahingoittamatta kasvavaa metsää. Tähän ja erääseen toiseen pienempään metsäpaloon oli palokunta saapunut. Metsäpalot.

Vahingontekoja on vuoden varrella saatettu syytteeseen 4 tapauksessa, jolloin syylliset on tuomittu kaikkiaan 160 markan sakkoon sekä korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Vahingonteko.

Kaupungin metsäin vartioimiseen on samoin kuin edellisinäkin vuosina joulupyhäin edellisenä viikkona täytynyt käyttää ylimääräistä miehistöä, varsinkin Oulunkylän, Forsbyn ja Pakaan metsäalueilla. Ylimääräinen vartioiminen.

Katsaus metsänhoidosta y. m. olleisiin työkustannuksiin. Työkustannukset.

Menot.

Metsäviljelys	Smk	31: 08
Apuharvennus y. m.	„	1,501: 62
Metsänperkaus y. m.	„	676: 16
Metsäpalojen sammutus	„	52: 71
Ylimääräinen vartioiminen	„	342: 56
Sekalaiset kuljetuskulut	„	121: 22
Yhteensä	Smk	2,725: 35

Tulot.

Saatujen metsätuotteiden arvo.....	Smk	3,412: 51
Säästö vuodelta 1913 oli siis.....	Smk	687: 16

XII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet.

Joulukuun 10 päivänä 1912 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin, jäseneksi alikapteeni M. Tamelanderin sekä varajäseniksi ylikassanhoitajan vapaaherra L. Hisinger-Jägerskiöldin ja pankkivirkamiehen alikapteeni G. A. Bäckmanin, joita paitsi edelliseltä vuodelta oli jäsenenä turkkuri A. Lundqvist.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihteeri asessori Emil Lindroos, majoitusmestari sotakamreeri Emil af Forselles ja kielenkääntäjä alikapteeni K. B. Fogelholm.

Lautakunnan toiminta.

Vuonna 1913 on lautakuntaan saapunut seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin: Uudenmaan läänin kuvernööriltä 5, Helsingin maistraatilta 4, kaupunginvaltuustolta 2, rahatoimikamarilta 13, komendanttihallitukselta 282, erinäisiltä viranomaisilta 590 ja erinäisiltä henkilöiltä 13 eli yhteensä 909. Saman ajan kuluessa on lautakunnasta lähetetty 197 kirjettä ja reversaalia sekä 563 vuokrarahain tilausta eli kaikkiaan 760 lähtevää toimituskirjaa.

Majoitus.

Seuraavat taulukot osottavat sekä niiden henkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1913 ovat täällä nauttineet majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Luontoismajoituksen sijasta maksetut vuokrarahat.

Vuokrarahat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalle sotilashenkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1913 tilannut vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

	Kenraaleja [1]).		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naimeita.	Naimattomia.	Naimeita.	Naimattomia.	Naimeita.	Naimattomia.					
1. Olomajoitus.											
a) Helsingin linnueväki.											
Tammikuu	1	—	159	95	12	12	5	35,055	81		
Helmikuu	1	—	162	100	12	13	5	36,032	96		
Maaliskuu	1	—	164	99	10	12	5	36,459	03		
Huhtikuu	1	—	157	101	11	11	5	35,558	14		
Toukokuu	1	—	165	96	14	19	5	35,485	46		
Kesäkuu	1	—	171	231	12	13	5	53,067	56		
Heinäkuu	1	—	189	294	17	12	5	58,469	78		
Elokuu	1	—	203	239	15	14	5	56,935	46		
Syyskuu	2	—	197	97	16	13	5	43,799	14		
Lokakuu	2	—	195	111	13	16	5	42,799	33		
Marraskuu	2	—	189	108	15	15	5	42,670	09		
Joulukuu	2	—	191	107	15	15	5	41,195	94	517,528	70
b) Erotettu santarmisto.											
Tammikuu	—	—	11	6	17	77	6	6,568	63		
Helmikuu	—	—	11	6	17	76	6	6,490	—		
Maaliskuu	—	—	11	6	17	76	6	6,490	—		
Huhtikuu	—	—	13	6	17	75	6	6,785	—		
Toukokuu	—	—	13	6	17	75	6	6,755	—		
Kesäkuu	—	—	14	6	17	75	6	7,083	33		
Heinäkuu	—	—	12	7	17	71	6	6,430	—		
Elokuu	—	—	12	6	17	74	6	6,846	83		
Syyskuu	—	—	12	6	17	72	6	6,722	—		
Lokakuu	—	—	12	6	17	70	6	6,613	82		
Marraskuu	—	—	11	6	17	74	6	6,491	90		
Joulukuu	—	—	—	—	—	7	2	380	—	73,656	51
2. Satunnaisesti komennettuja.											
a) Upseereja ja virkamiehiä.											
Tammikuu, 133 päivää	—	—	—	—	—	—	—	720	—		
Helmikuu, 124 „	—	—	—	—	—	—	—	720	—		
Maaliskuu, 200 „	—	—	—	—	—	—	—	1,032	—		
Huhtikuu, 341 „	—	—	—	—	—	—	—	2,212	—		
Toukokuu, 135 „	—	—	—	—	—	—	—	732	—		
Kesäkuu, 130 „	—	—	—	—	—	—	—	736	—		
Heinäkuu, 127 „	—	—	—	—	—	—	—	548	—		
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	6,700	—	591,185	21

[1]) Satunnaisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokrarahoihin.

	Kenraaleja.		Esikuntaja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.					
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	6,700	—	591,185	21
Elokuu, 100 päivää	—	—	—	—	—	—	—	584	—		
Syyskuu, 240 „	—	—	—	—	—	—	—	1,068	—		
Lokakuu, 359 „	—	—	—	—	—	—	—	2,120	—		
Marraskuu, 168 „	—	—	—	—	—	—	—	924	—		
Joulukuu, 223 „	—	—	—	—	—	—	—	1,244	—	12,640	—
b) Erotettuun santarmistoon kuuluvia henkilöjä.											
Maaliskuu, 2 päivää	—	—	—	—	—	—	—	8	—		
Syyskuu, 26 „	—	—	—	—	—	—	—	30	16		
Lokakuu, 16 „	—	—	—	—	—	—	—	18	56	56	72
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	603,881	93

Siten on Venäjän valtakunnanrahaston korvattavasta olomajoituksesta maksettu vuokrarahoja:

Helsingin linnueväelle 517,528: 70
josta määrästä on maksettu takaisin 488: 30 517,040: 40
erotetulle santarmistolle 73,656: 51 590,696: 91

sekä tilapäisestä komennuksesta, joka 1 §:n mukaan arm. asetuksessa heinäkuun 22 päivältä 1897, mikä koskee erinäisten pykäläin muuttamista tammikuun 18 päivänä 1882 annetussa arm. asetuksessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista Suomen suuriruhtinaskunnassa, on korvattava yleisistä varoista:

upseereille ja sotilasvirkamiehille ..... 12,640: —
erotettuun santarmistoon kuuluville henkilöille 56: 72 12,696: 72

Yhteensä Smk 603,393: 63

B. Luontoismajoitus.

Luontois-majoitus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä on lautakunta vuonna 1913 osottanut luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäällystöä.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Asuin- ja virkahuoneita.	Keittiöitä.
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään:						
Helsingin linnueväelle	—	—	1	10	5	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	—	32	32	32
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluk. 31 p:ään:						
Helsingin linnueväelle	—	—	1	10	5	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	—	34	34	34

Sitä paitsi on lautakunta vuoden varrella Fennian hotellista osottanut asunnon 3 kenraalille ja 3 yliupseerille, jotka oli satunnaisia virkatehtäviä varten lyhyeksi ajaksi komennettu Helsinkiin.

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1913 kustannuksia:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
a) linnueväen:				
Asunnonvuokraa	2,216	—		
Vuokria tilapäismajoituksesta	92	50		
Asuinhuoneiden lämmittämiseen käyt. koivuhaloista	214	65		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	172	81		
Valaistuksesta	43	20		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	36	72	2,775	88
b) santarmien:				
Asunnonvuokraa	22,637	50		
Asuinhuoneiden lämmittämiseen käyt. koivuhaloista	1,544	59		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	532	67		
Valaistuksesta	115	97		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	179	98	25,010	71
Yhteensä	—	—	27,786	59
Kun tästä vähennetään tilattu korvaus, jota on tilattu:				
a) linnueväelle:				
Venäjän valtakunnanrahastolta olomajoituksesta	1,950	—		
Suomen valtiolta tilapäisestä majoituksesta	92	—		
b) santarmeille:				
Venäjän valtakunnanrahastolta olomajoituksesta	13,300	—		
sekä *c) myydyistä tavaroista kertyneet varat*	9	90	15,351	90
jää erotukseksi Smk	—	—	12,434	69

joka niinmuodoin on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1913. Tämä tappio on pääasiallisesti syntynyt siitä, että kertomusvuonna edelleen on tilattu melko suuri määrä huoneistoja erotetun santarmiston aliupseereille, joita huoneistoja varten voimassa olevassa taksassa säädetty korvaus on laskettu liian alhaiseksi, minkätähden lautakunta onkin jo ehdottanut sen korottamista kesäkuun 1 päivästä 1913 voimaan astuvassa tariffissa.

C. Sekalaiset kustannukset.

Lautakunnan kustannukset.

	Smk.	
Palkkiot lautakunnan virkamiehille ja palveluskunnalle	10,000	—
Tarverahoja	699	76
Yhteensä	10,699	76

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1913 olleiden kustannusten yhdistelmä: Kustannuksien yhdistelmä.

	Smk.		Smk.		Smk.		Yhteensä Smk.	
A. Maksetut vuokrarahat.								
Olomajoituksesta:								
Helsingin linnueväelle	517,528	70						
josta määrästä on palautettu	488	30	517,040	40				
erotetulle santarmistolle	—	—	73,656	51	590,696	91		
Tilapäisestä komennuksesta:								
upseereille ja virkamiehille	—	—	12,640	—				
erot. santarmistoon kuul. henkilöille	—	—	56	72	12,696	72	603,393	63
B. Kustannukset luontoismajoituksesta.								
Olomajoituksesta:								
Helsingin linnueväelle	—	—	2,775	88				
erotetulle santarmistolle	—	—	25,010	71	27,786	59	27,786	59
C. Sekalaiset kustannukset.								
Palkkiot ja tarverahat	—	—	—	—	—	—	10,699	76
Siirto	—	—	—	—	—	—	641,879	98

	Smk.		Smk.		Smk.		Yhteensä Smk.	
Siirto	—	—	—	—	—	—	641,879	98
Kun tästä vähennetään seuraavat korvaukset:								
Venäjän valtakunnanrahastolta:								
vuokrarahoista	—	—	590,696	91				
luontoismajoituksesta	—	—	15,250	—	605,946	91		
Suomen valtiolta:								
vuokrarahoista	—	—	12,696	72				
luontoismajoituksesta	—	—	92	—	12,788	72	618,735	63
on kaupunki vuonna 1913 suorittanut majoituskustannuksia yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	23,144	35
mihin tulee lisäksi Smk	—	—	—	—	—	—	1,393	06

joka summa maaliskuun 20 päivänä 1913 maksettiin eräistä venäläisen sotaväen käytettäväksi hankituista esineistä vastaisen liikekannallepanon varalta ja joiden esineiden hankkimiseen kaupunginvaltuuston joulukuun 20 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaan saisi käyttää sen Smk:n 4,833: 95 suuruisen määrärahan, minkä valtuusto oli joulukuun 13 päivänä 1910 osottanut erään kaluston hankkimiseen. Kun kuitenkin mainitusta Smk:n 23,144: 35 summasta on luettava pois myydyistä esineistä kertyneet Smk 9: 90, jää kaupungille majoituksesta koituneeksi tappioksi näiden summain välinen erotus eli Smk 23,134: 45 ynnä edellä mainitut Smk 1,393: 06 eli siis Smk 24,527: 51.

Suvilahdenkadun talo n:o 4.

Sen johdosta että oli ilmoitettu yksi 2:sen ja kaksi 3:nnen suomenmaalaisen tarkk'ampujarykmentin komppaniaa sijoitettavan olomajoitukseen Helsinkiin, katsoi kaupunki vuonna 1910, niinkuin majoituslautakunnan kertomuksessa mainitulta vuodelta jo on huomautettu, tarpeelliseksi ostaa Suvilahdenkadun talon n:o 4 ja sisustaa sen sotaväen majoituspaikaksi. Mainittu talo on siitä lähtien edelleen helmikuun 17 päivään 1913 ollut luovutettuna sotaväen tarpeisiin. Majoituslautakunta on tilannut Helsingin kaupungille tästä majoituksesta tammikuun 1 ja helmikuun 17 päivän väliseltä ajalta 1913 tulevaa korvausta kaikkiaan Smk 11,986: 07, jota paitsi k. Suomen senaatin kaupungille myöntämää korvausta kuormastovajasta ja keittiöstä on lukien 600 markkaa vuodessa tilattu Smk 76: 65. Lautakunta on sanottuun taloon majoitettua sotaväkeä

varten osottanut maksettavaksi kaikkiaan Smk 3,140: 90, joten erotus Smk 8,921: 82 jää kaupungin hyväksi. Lautakunta arvelee kuitenkin tässä yhteydessä olevan huomauttaminen, että lautakunta, rahatoimikamarin huhtikuun 11 päivänä 1912 tehdyn pöytäkirjan 19 §:n kohdalla mainitun päätöksen johdosta, jonka lautakunta sai tiedokseen saman kuukauden 25 päivänä, ei enää ole maksettavaksi osottanut edellä mainittuun taloon kohdistuvia Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen antamia laskuja ja että Helsingin kaupungille on lautakunnan maksettavaksi osottamain määräin lisäksi koitunut erinäisiä menoja edellä mainitun talon korjauksesta ja hoidosta y. m., jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osottanut maksettaviksi. Rahatoimikamarin helmikuun 17 päivänä 1913 asiasta tekemän päätöksen johdosta on Suvilahdenkadun talon n:o 4 rakennusten ja semmoisen niissä olevan kaluston hoito, jota ei ole sieltä voitu sopivasti poistaa, annettu kaupungin rakennuskonttorin toimeksi, niinkuin käy selville lautakunnan maaliskuun 15 päivänä 1913 rahatoimikamarille osottamasta kirjelmästä.

Suvilahdenkadun taloon n:o 4 majoitetuista 600 miehestä alipäällystöä ja miehistöä sekä 3 komppaniankansliasta, 3 varuskamarista, 1 päivystysupseerinhuoneesta sekä 6 hevosen tallitilasta on tammikuun 1 ja helmikuun 17 päivän väliseltä ajalta 1913 tilattu korvausta 11,986: 07 sekä kuormastovajan ja keittiön korvaukseksi k. senaatin myöntämää hyvitystä edellä mainitulta ajalta, lukien 600 markan mukaan vuodessa, Smk 76: 65 eli kaikkiaan Smk 12,062: 72.

Edellä mainitusta kaupungille tulevasta korvauksesta jää:

Venäjän valtakunnanrah. maksettavaksi..	Smk	11,986: 07
Suomen valtion maksettavaksi	„	76: 65
Yhteensä	Smk	12,062: 72

Vuonna 1913 on majoituslautakunta Suvilahdenkadun taloon n:o 4 majoitettua sotaväkeä varten maksettavaksi hyväksynyt seuraavat rahamäärät:

2,294.09 kg. vuodeolkia	Smk	275: 29
345 hl. höyryhiiliä	„	1,052: 25
345 „ koksia	„	741: 75
143.20 m³ havupuuhalkoja	„	1,031: 04
Sekalaista	„	40: 57
Yhteensä	Smk	3,140: 90

XIII. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenet.

Holhouslautakunnan jäsenistä oli 1912 vuoden päättyessä lakitieteentohtori Axel Charpentierin vuoro lautakunnasta erota, mutta kun kaupunginvaltuusto joulukuun 20 päivänä mainittua vuotta valitsi hänet edelleen vuosiksi 1913—16 lautakunnan jäseneksi, ovat lautakuntaan vuonna 1913 kuuluneet hän sekä edelliseltä vuodelta jälellä olevat, puheenjohtaja esittelijäsihteeri J. A. Nordman ynnä kamreeri Axel Rikberg ja lakitieteentohtori A. W. Gadolin. Lautakunnan sihteerinä on edelleen toiminut protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Kokoukset.

Holhouslautakunta on vuonna 1913 samoin kuin edellisinäkin vuosina kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Tämän johdosta ja kun on pidetty yksi ylimääräinen kokous, on kokouksia ollut 46.

Holhouksia ja uskotunmiehen toimia.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1913 vuoden alussa mainittuna kaikkiaan 485 holhousta, joista 273 perustui määräykseen ja 212 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 38 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjotettu 1912 vuoden jälki- ja 1913 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 127 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 650 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 78. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1913 vuoden päättyessä kaikkiaan 572 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 530 holhousta, joista 302 perustui määräykseen ja 228 oli laissa määrättyjä, sekä 42 uskotunmiehentointa.

Luetteloja vainajista, joilta oli jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia.

Vuoden varrella on lautakunta saanut kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelis-luterilaisten seurakuntien kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot sellaisista 1912 vuoden jälki- ja 1913 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden

seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille holhooja ehkä olisi määrättävä; ja on lautakunta katsonut 57:llä mainituista kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Tuollaisia luetteloja ei sitä vastoin ole saapunut metodisti-episkopaliselta, baptisti- eikä roomalais-katoliselta seurakunnalta, eikä kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkoherranvirasto ole tänäkään vuonna antanut tuollaista luetteloa.

Lautakunnan toiminta.

Vuonna 1913 on holhouslautakunnan pyynnöstä määrätty tai on lautakunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 66 ja uskottujamiehiä 59 tapauksessa sekä 19 täysikäisen henkilön asettamisesta holhunalaiseksi ja 4 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhunalaisuudesta ynnä 9 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiaan, ja 2 kysymyksestä, jotka koskivat äidin pysyttämistä lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinikään on lautakunta antanut lausunnon 31 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä ja 12 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä koskevista asioista sekä käsitellyt 2 kysymystä kiinteistön hankkimisesta vastiketta vastaan, 21 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta, 2 kysymystä toisen velan vastattavaksi ottamisesta ja 1 kysymyksen yhtiön perustamisesta.

Muistutuksia tilinteon laiminlyönnin johdosta.

Kaikkiaan 73 holhoojaa ja uskottuamiestä on laiminlyönyt antaa säädetyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkätähden lautakunta on holhouslain 53 § säännöksen mukaan siitä ilmoittanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikomaan antamiaan laskuja tai heiltä vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osotuksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 6 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

45 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhuvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XIV. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1913 oli seuraava:

Kaupungin oikeusaputoimistossa on vuonna 1913 tapahtunut kaksi suurenlaista muutosta. Niinpä on työväenasiain lautakunnan sihteeri, joka kahtena iltana viikossa oli toimistossa antanut tietoja ja neuvoja toiselta puolen työntekijäin ja toiselta puolen työnantajain tai julkisten viranomaisten ja laitosten välistä suhdetta koskevissa kysymyksissä, syyskuun 1 päivästä 1913 lähtien, jolloin työväenasiain lautakunta kokonaan järjestettiin uudestaan, lakannut toimimasta oikeusaputoimistossa. Jonkin aikaa myöhemmin katsoi kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi erottaa virasta silloisen oikeusavustajan apulaisen syistä, joilla ei kuitenkaan ollut minkäänlaista yhteyttä hänen toimintansa kanssa toimistossa; hänen erottuaan hoiti virkaa vuoden loppuun asti varatuomari Fredrik Mörtengren. Kumpikaan näistä muutoksista ei ole vaikuttanut haitallisesti oikeusaputoimiston toimintaan, vaan on työ jatkunut samaan tapaan ja samojen periaatteiden mukaan kuin aikaisemminkin.

Vuonna 1913 vastaanotettiin oikeusaputoimistossa kaikkiaan 5,966 käyntiä, sensijaan että näitä oli ollut 6,214 vuonna 1912, 5,908 vuonna 1911 ja 4,821 vuonna 1910. Niinkuin näkyy, on käyntien luku vähentynyt 248:lla edellisen vuoden määrästä. Tuollaista vähenemistä on ennenkin sattunut käyntien luvun oltua edellisenä vuonna tavattoman suuri, ja kertomusvuonnakin ilmennyttä vähenemistä on pidettävä ainoastaan satunnaisena. Mainittuun käyntien lukumäärään tulevat lisäksi ne 124 käyntiä, mitkä työväenasiain lautakunnan sihteeri vastaanotti kertomusvuoden 8 ensimäisen kuukauden kuluessa, joten siis käyntien kokonaisluku kertomusvuonna oli 6,090, sensijaan että niitä vuonna 1912 oli 6,486.

Vuoden eri kuukausien kesken jakautuivat käynnit oikeusavustajan ja hänen apulaisensa luona seuraavasti:

Tammikuu	(26 päivää)	482
Helmikuu	(24 „)	477
Maaliskuu	(23 „)	442
Huhtikuu	(26 „)	532
Toukokuu	(25 „)	442
Kesäkuu	(24 „)	504
Heinäkuu	(27 „)	492
Elokuu	(26 „)	454
Syyskuu	(26 „)	516
Lokakuu	(27 „)	537
Marraskuu	(25 „)	592
Joulukuu	(24 „)	496
	Yhteensä	5,966

Kun toimisto on vuoden varrella ollut avoinna kaikkiaan 303 päivänä, on oikeusavustajain vastaanottamain käyntien luku siis ollut päivittäin keskimäärin 19.69 oltuaan 20.58 vuonna 1912, 19.56 vuonna 1911 ja 15.96 vuonna 1910.

Alempana olevat tilastotiedot osottavat asiain luvun, laadun y. m.:

Vuoden varrella saapuneita	787
Edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia	16
Yhteensä	803

Loppuunkäsiteltyjä:	
suullisesti	22
kirjallisesti	723
Yhteensä	745

Ratkaisematta olevia	58

Kirjallisia toimituksia	925
niistä hakukirjoja	219

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Työntekijöitä	140	123	263
Palkollisia	15	185	200
Käsityöläisiä	48	75	123
Kaupanharjottajia	1	3	4
Liikeapulaisia	4	31	35
Näyttelijöitä	1	1	2

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Asioitsijoita	1	—	1
Konttoristeja	2	—	2
Soitannon opettajia	1	—	1
Hierojattaria	—	3	3
Neitejä	—	3	3
Autonkuljettajia	6	—	6
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	160	160
Yhteensä	219	584	803

Vuonna 1913 käsitellyt asiat käy laatunsa perusteella ryhmittäminen seuraavasti:

Velvoiteoikeus:	
vuokrasopimuksia	15
työ- ja työehtosopimuksia	175
muita saamisoikeuksia	271
Esineoikeus	17
Perheoikeus	183
Perintöoikeus	6
Yleiset verot	7
Tapaturmavakuutus	7
Apukassat	5
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	70
Vähäpätöisiä rikosasioita	47
Yhteensä	803

Tämä tilasto ei tietysti kuitenkaan käsitä kaikkia niitä neuvonpyyntöjä, joita aivan vähäpätöisissä asioissa on oikeusaputoimistolle tehty.

Työväenasiain lautakunnan sihteeri on toiminnastaan oikeusaputoimistossa antanut seuraavat tiedot:

	Vastaanottoja.	Käyntejä.
Tammikuu	9	28
Helmikuu	8	17
Maaliskuu	5	6
Huhtikuu	8	24
Toukokuu	9	27
Kesäkuu	7	15
Heinäkuu	7	7
Yhteensä	53	124

Asioita oli 46 ja niistä käsiteltiin loppuun suullisesti 18 ja kirjallisesti 28.

Lähteviä kirjelmiä oli 28.

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Työntekijöitä	21	6	27
Palkollisia	1	9	10
Käsityöläisiä	—	2	2
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	7	7
Yhteensä	22	24	46

Käsitellyt asiat kävi laatunsa perusteella ryhmittäminen seuraavasti:

Velvoiteoikeus:	
vuokrasopimuksia	3
työ- ja työehtosopimuksia	23
muita saamisoikeuksia	5
Perheoikeus	1
Perintöoikeus	1
Elinkeino-oikeus (paitsi työoikeutta)	—
Kauppaoikeus	—
Prosessioikeus	2
Tapaturmavakuutus	2
Apukassat	3
Vähäpätöiset rikosasiat	1
Erinäiset tiedustelut ja valitukset	2
Verotusasiat	3
Yhteensä	46

XV. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasian lautakunnan [1]) kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano.

Helsingin kaupunginvaltuuston työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1913 seuraavat henkilöt, nimittäin professori K. J. Ståhlberg puheenjohtajana, kunnallisneuvos V. von Wright varapuheenjohtajana, prokuristi C. F. Fagerholm, aktuaari O. Groundstroem, professori Uno Lindelöf, luutnantti Gustaf Poppius ja Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja O. Tokoi jäseninä. Varajäseninä olivat lakitieteenkandidaatti Einar Böök, tehtailija Hj. Fagerroos, vakuutustarkastaja O. Hallstén, asiamies K. Heinonen, toimistonjohtaja A. H. Karvonen, pastori A. Malin ja filosofianmaisteri G. R. Snellman.

Lautakunta on vuonna 1913 elokuun loppuun asti, jolloin sen tehtävä lakkasi, käsitellyt seuraavat mainittavammat asiat ja niistä osin antanut vaaditut lausunnot, osin tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen, kun syytä on ollut.

Anniskeluvaroista myönnetyt määrärahat.

Lautakunnan kokouksessa maaliskuun 31 päivänä esiteltiin ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustolle lähetettäviksi tilit Helsingin kaupungin osalle tulleista anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnettyjen määrärahain käyttämisestä, joiden tilien antajat olivat seuraavat järjestöt, nimittäin Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Helsingfors svenska ungdomsföreningars centralutskott, Martta-yhdistyksen Helsingin osasto, Valkonauha-yhdistys, tehtaalaisnaisten koti, Suomen naisyhdistys, Helsingin palvelijataryhdistys ja sosialinen keskusliitto. Lausunnon antamiseksi kaupunginvaltuustolle käsiteltiin samassa tilaisuudessa ne edelliseltä vuodelta olevain anniskeluvoittovarain osuudesta annettavia määrärahoja tarkoittavat hakemukset, joita osin kaupunginvaltuustolle ja osin lautakunnalle olivat tehneet vastamainitut järjestöt sekä Helsingin talousopisto, Sällskapet för nykterhet och folkhälsa sekä suoma-

[1]) Työväenasiain lautakunnan sihteerin toiminnasta oikeusaputoimistossa mainitaan oikeusaputoimiston kertomuksessa (ks. siv. 412).

laisen kansantanssin ystävät. Pääasiallisesti lautakunnan kirjelmässä samalta päivältä annetun lausunnon ja ehdotuksen mukaisesti myönsi kaupunginvaltuusto sittemmin puheena olevat määrärahat kaikille muille hakijoille, paitsi Sällskapet för nykterhet och folkhälsa seuralle sekä suomalaisen kansantanssin ystäville.

Matka-apuraha lautakunnan sihteerille.

Kokouksessaan toukokuun 16 päivänä päätti lautakunta puoltosanansa kera kaupunginvaltuustolle lähettää sihteerinsä tekemän, kaupunginvaltuustolle osotetun anomuksen saada 1,000 markan matka-apurahan asuntopoliittisten tutkimusten harjottamiseksi Saksassa, Belgiassa ja Hollannissa. Kaupunginvaltuusto myönsi sittemmin määrärahan, ja lautakunnan sihteeri teki opintomatkan seuraavain elo- ja syyskuun kuluessa.

Lautakunnan lakkauttaminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto huhtikuun 15 päivänä oli tehnyt päätöksen erikoisen, Helsingin kaupungin sosialilautakunta nimisen viranomaisen asettamisesta käsittelemään työväen- ja asumusasioita sekä alkavaksi toimintansa seuraavan syyskuun 1 päivästä, jolloin työväenasiain lautakunta lakkautettaisiin, päätti lautakunta kokouksessaan toukokuun 16 päivänä antaa sihteerinsä toimeksi laatia ja uudelle sosialilautakunnalle toimittaa katsauksen lautakunnan kohdakkoin päättyvään 15-vuotiseen toimintaan.

Työväenopisto.

Lautakunnan viimeinen kokous pidettiin toukokuun 29 päivänä, jolloin lautakunta antoi kaupunginvaltuuston vaatiman lausunnon ylempäin työväenopetuskurssien järjestämisestä työväenopistoksi, mikäli koski rahatoimikamarin ja kaupungin työväenopetuskurssien toimikuntain mainitun opiston sääntöehdotukseen tekemiä muutosehdotuksia. Kaupunginvaltuuston seuraavan kesäkuun 10 päivänä asiasta tekemä päätös kävi pääasiassa yhteen lautakunnan alkuperäisen ja viime kokouksessaan eräiltä vähäpätöisiltä kohdin tarkistaman ehdotuksen kanssa. Työväenasiain lautakunta sai siis ennen lakkaamistaan tyytyväisyydekseen nähdä yhden monivuotisen työohjelmansa tärkeimpiä kysymyksiä saatetuksi lopulliseen ratkaisuun.

XVI. Sosialilautakunta.

Sosialilautakunnan kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Lautakunnan asettaminen ja tehtävä.

Huhtikuun 15 päivänä 1913 tekemällään päätöksellä määräsi kaupunginvaltuusto työväenasiain lautakunnan ja kunnan työväenasuntojen hallintokunnan lakkautettavaksi elokuun lopussa samaa vuotta sekä näiden sijasta syyskuun 1 päivästä ryhtyväksi toimimaan Helsingin kaupungin sosialilautakunnan, tehtävänään käsitellä kunnallisia työväen- ja asumusasioita. Kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistaman johtosäännön mukaan on lautakunnan velvollisuutena:

a) seurata kaupungin työväen- ja asumusolojen kehitystä sekä tehdä alotteita niiden parantamiseksi;

b) antaa lausuntoja tuollaisissa asioissa;

c) saattaa täytäntöön lautakunnan toimialaan kuuluvat, kaupunginvaltuuston päättämät toimenpiteet;

d) pitää silmällä kaupungissa olevia, työväenluokan parasta tahi asumusolojen parantamista edistäviä laitoksia, jos kunta on näille myöntänyt jonkinlaisia etuja;

e) hoitaa kunnan rakennuttamia vuokra-asuntoja;

f) käsitellä muita lautakunnan yleisen tehtävän yhteydessä olevia ja kaupunginvaltuuston sille antamia asioita.

Toiminnan järjestämiseksi lautakunnan toimialaan kuuluvissa eri hallintohaaroissa laadittakoon tarpeen mukaan tämän johtosäännön pohjalla erityisiä sääntöjä, jotka kaupunginvaltuusto noudatettaviksi vahvistaa.

Huhtikuun 15 päivänä pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto samalla vahvisti kunnan työväenasuntojen hallinnossa noudatettavat säännöt.

Lautakunnan kokoonpano.

Sosialilautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä ja yhtä monta varajäsentä, jotka valitaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee neljä jäsentä ja neljä varajäsentä sekä rahatoimikamari, terveydenhoitolautakunta ja vaivaishoitohallitus kukin yhden jäsenen ja yhden varajäsenen. Lautakuntaan kuuluivat vuonna 1913 seuraa-

vat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet, nimittäin lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, ent. senaattori Otto Stenroth, Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja Oskari Tokoi ja kunnallisneuvos V. von Wright sekä varajäsenet vakuutustarkastaja O. Hallstén, asiamies K. Heinonen, filosofianmaisteri G. R. Snellman ja tohtori W. Zilliacus, terveydenhoitolautakunnan valitsema jäsen professori V. Sucksdorff, varamiehenä arkkitehti L. Mallander, rahatoimikamarin valitsema jäsen oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, varamiehenä ent. protokollasihteeri Björn Wasastjerna, sekä vaivaishoitohallituksen valitsema jäsen prokuristi C. F. Fagerholm, varamiehenä luutnantti Gustaf Poppius ja hänen muutettuaan pois paikkakunnalta toimistonjohtaja A. H. Karvonen.

Sosialilautakunnan puheenjohtajaksi valittiin sen ensimäisessä kokouksessa syyskuun 1 päivänä lakitieteentohtori Ehrnrooth ja varapuheenjohtajaksi senaattori Stenroth. Väliaikaisesti hoitamaan lautakunnan sihteerin tointa kutsuttiin samassa tilaisuudessa kaupunginvaltuuston apulaissihteeri varatuomari John Uggla. Lautakunnan sihteerinvirka julistettiin heti avonaisena haettavaksi, ja määräajan kuluessa haki tointa kolme henkilöä. Lautakunnan yksimielisen puoltosanan johdosta valitsi kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 23 päivänä puheena olevaan virkaan työväenasiain lautakunnan entisen sihteerin, lakitieteenkandidaatti Einar Böökin.

Niiden neljän kuukauden kuluessa, mitkä sosialilautakunta on toiminut vuonna 1913, on lautakunta kokoontunut 8 kertaa, jota paitsi on pidetty eräitä valiokuntakokouksia. Lähteväin kirjelmäin luku oli 37.

Kunnan työväenasuntojen hallintojaosto.

Kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 päivänä 1913 Helsingin kaupungin kunnallisten työväenasuntojen hallinnossa noudatettaviksi vahvistettujen sääntöjen mukaan oli eräät tähän alaan kuuluvat asiat annettava lautakuntaan asetetun erityisen jaoston käsiteltäviksi siinä järjestyksessä kuin lautakunnan johtosäännön 8 § edellyttää. Tämän jaoston jäseniksi valittiin lautakunnan ensimäisessä kokouksessa herrat von Wright, Heinonen ja Zilliacus sekä varajäseniksi herrat Mallander ja Fagerholm. Jaoston puheenjohtajaksi valittiin herra von Wright.

Vastamainittujen asuntojen hallintoon nähden päätettiin kokouksessa edelleen, että siihenastinen asuntojen isännöitsijä, kamreeri G. Weckman, toistaiseksi saisi hoitaa mainitun tehtävän, minkä ohessa lautakunta käski hallintojaoston aikanansa lautakunnalle antaa lausunnon ehdotuksineen isännöitsijän toimen järjestämisestä. Kokouksessaan syyskuun 16 päivänä päätti lautakunta hallintojaoston puheenjohtajan esityksestä vahvistaa mainittujen asuntojen

siihenastisen isännöitsijän tähän toimeen aikaisemmin palkkauseduin.

Lautakunnan jäsenten palkkio.

Kun näytti olevan lautakunnan asia kaupunginvaltuustolle ehdottaa lautakunnan johtosäännnön mukaan sen puheenjohtajalle ja jäsenille tulevat palkkiot, päätti lautakunta kokouksessaan syyskuun 1 päivänä esittää, että lautakunnan puheenjohtajalle annettaisiin palkkiota 30 ja kullekin jäsenelle 20 markkaa yleisestä kokouksesta; palkkiota kunnan työväenasuntojen hallintojaoston kokouksesta sitä vastoin maksettaisiin 20 markkaa puheenjohtajalle ja 15 markkaa jäsenille; varajäsen, joka on saapuvilla kokouksessa ja ottaa osaa neuvotteluihin ja päätöksiin, olisi vastamainitussa kohden jäsenen vertainen. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi kokouksessaan saman kuukauden 23 päivänä.

Lautakunnan huoneisto.

Tarkoituksenmukaisen kanslia- ja kokoushuoneen saamiseksi lautakunnalle päätti kaupunginvaltuusto vastamainittuna päivänä, että osa rahatoimikamarin silloista huoneistoa oli annettava sosialilautakunnan käytettäväksi sekä että näiden huoneistojen kuntoonpanoon tarpeellinen määräraha oli osotettava seuraavan vuoden menosäännössä.

Hätäapukomitean asettaminen.

Lautakunnan kokouksessa syyskuun 16 päivänä huomautti puheenjohtaja kaupunginvaltuuston kokouksessa helmikuun 25 päivänä tehdystä päätöksestä, mikäli koski avustustoiminnan järjestämistä työttömyyden kohdatessa, ja ilmoitti lautakunnan puolesta kutsuttaneensa tähän kokoukseen asiasta neuvottelemaan kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan sekä vaivaishoitohallituksen edustajia. Tämän johdosta olivat kokoukseen saapuneet ensinmainitun johtokunnan puheenjohtaja filosofiantohtori S. Ivalo ja jäsen herra Th. Lillkvist sekä vaivaishoitohallituksen jäsenet filosofiantohtori Jenny af Forselles ja toimistonjohtaja A. H. Karvonen. Asiasta virisi vilkas keskustelu, jonka kuluessa läsnäolijat yksimielisesti lausuivat toivottavaksi, että ensi talvena asetettaisiin semmoinen hätäapukomitea kuin edellä mainittu päätös tarkoitti, minkä jälkeen sosialilautakunta päätti kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen, että heti asetettaisiin hätäapukomitea sekä osotettaisiin komitealle ja sen järjestämälle toiminnalle tarpeelliset käyttövarat ja huoneisto. Kaupunginvaltuusto myöntyi sittemmin tähän esitykseen sekä kehotti maistraatin välityksellä sosialilautakuntaa valitsemaan jäsenen komiteaan. Täksi valittiin lokakuun 21 päivänä pidetyssä kokouksessa lautakunnan sihteeri.

Palvelijatarkoti.

Lähetteessä elokuun 16 päivältä oli maistraatti kehottanut sosialilautakuntaa antamaan lääkintöhallitukselle lausunnon Helsingin palvelijataryhdistyksen anomuksen johdosta saada valtioapua Helsingissä olevan palvelijatarkotinsa voimassapitoon, ja

päätti sosialilautakunta syyskuun 16 päivänä pitämässään kokouksessa yksimielisesti puoltaa myöntymistä anomukseen, tietenkin jättäen valtionviranomaisten valtaan apurahaa myöntäessään määrätä asiainhaarain vaatimat ehdot tarkastukseen y. m. nähden.

Työväenopetuskurssit.

Kokouksessaan syyskuun 30 päivänä käsitteli sosialilautakunta ylempäin ruotsin- ja suomenkielisten työväenopetuskurssien toimikuntain esityksiä tarpeellisten määrärahain myöntämisestä kurssien voimassapitoon kevätlukukaudella 1914, ja päätti lautakunta lähettää esitykset rahatoimikamariin, jotta kamari merkitsisi kaupungin mainitun vuoden menosääntöehdotukseen ruotsinkielisille kursseille 5,800 markkaa ja suomenkielisille kursseille 8,500 markkaa mainittua tarkoitusta varten.

Työväenopisto.

Kun kaupunginvaltuusto kesäkuun 10 päivänä käsitellessään kysymystä ylempäin työväenopetuskurssien uudestijärjestämisestä oli päättänyt perustettavaksi ruotsin- ja suomenkielisen osaston käsittävän, Helsingin kaupungin työväenopisto nimisen laitoksen, joka alkaisi toimintansa syyslukukauden 1914 alusta, ja kun opiston säännöissä edellytettyjä sen molempain osastojen johtokuntia ei vielä ollut asetettu, katsoi lautakunta asiakseen tehdä esityksen opiston toimintaa varten tarpeellisen määrärahan merkitsemisestä kaupungin 1914 vuoden budjettiin sekä päätti siinä mielessä rahatoimikamarille esittää, että kamari laadittavaansa mainitun menosäännön ehdotukseen puheenalaista tarkoitusta varten merkitsisi 23,000 markan määrärahan eli puolet kaupunginvaltuuston vahvistaman menosäännön vuotuisesta määrästä.

Toinenkin vastaista työväenopistoa koskeva asia käsiteltiin syyskuun 30 päivänä pidetyssä kokouksessa, puheenjohtaja kun ilmoitti, että rahatoimikamari kaupunginvaltuuston kesäkuun 10 päivänä tekemän päätöksen johdosta aikoi piammiten yksissä neuvoin sosialilautakunnan kanssa valmisteltavaksi ottaa kysymyksen oman talon rakennuttamisesta opistolle sekä mahdollisuuksista käyttää rakennusta muihinkin tarkoituksiin. Tämän johdosta lautakunta valitsi puheenjohtaja Ehrnroothin, herrat von Wrightin ja Hallsténin sekä sihteeri Böökin valtuutettuina ottamaan osaa rahatoimikamarin neuvotteluihin mainitussa asiassa. Kun kamarin enemmistö sittemmin neuvotteluissa päätti ehdottaa jonkin verran supistettavaksi opistorakennuksen alkuperäistä ehdotusta ja siten vähentää kustannusarvion 420,000 markasta 313,000 markkaan, pitivät laufakunnan valtuutetut kiinni aikaisemmin esitetystä suunnitelmasta, joka saavuttikin kaupunginvaltuuston hyväksymisen.

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto.

Sittenkun kaupunginvaltuusto huhtikuun 29 päivänä oli päättänyt 1911 vuoden obligatsionilainasta erottaa kaksi miljoonaa markkaa erityiseksi, kaupungin vakinaisesta budjetista erillään

tilitettäväksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoksi ja samassa yhteydessä antanut sosialilautakunnan toimeksi yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa laatia ja valtuustolle tehdä ehdotuksen mainitun rakennuslainarahaston hallintoa koskeviksi lähemmiksi määräyksiksi sekä esityksen siitä, millä perusteilla lainoja mainitusta rahastosta annettaisiin ja millä ehdoilla niitä saisi nauttia, päätti sosialilautakunta usein mainitussa kokouksessaan kehottaa rahatoimikamaria asettamaan asiaa valmistelemaan yhteisen komitean, jonka jäseniksi lautakunta puolestaan valitsi varapuheenjohtaja Stenrothin sekä herrat von Wrightin ja Zilliacuksen. Tämän kehotuksen johdosta valitsi rahatoimikamari edustajikseen komiteaan oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin ja protokollasihteeri B. Wasastjernan. Komitean täytettyä tehtävänsä tarkastettiin lokakuun 20 ja 21 päivänä pidetyissä kokouksissa sen laatimat ehdotukset lainarahaston säännöiksi ja rahaston hallinnossa noudatettavaksi johtosäännöksi, minkä jälkeen lautakunta tehtyään ehdotuksiin vähäisiä muutoksia päätti lähettää ne kaupunginvaltuustolle. Valtuuston kokouksessa marraskuun 11 päivänä vahvistettiin ehdotukset eräin valtuuston valmistusvaliokunnan ehdottamin muutoksin, mutta kuitenkin pääasiassa lautakunnan esityksen mukaisesti.

Kaupunginvaltuuston vastamainitun päätöksen johdosta esitti lautakunnan sihteeri lautakunnan kokouksessa marraskuun 18 päivänä esitellyssä promemoriassa ryhdyttäväksi toimiin asuntorahaston säännöissä tarkoitettuihin rakennusyrityksiin sopivain tonttien asemakaavan, rakennusjärjestyksen ja vuokrakirjain laatimiseksi sekä palkintokilpailun toimeenpanemiseksi mainitun laatuisten omakotiyritysten piirustusten aikaansaamiseksi. Tähän esitykseen myöntyen päätti lautakunta asiaa edelleen käsittelemään asettaa kaksi valiokuntaa, joista toinen sai tehtäväkseen laatia vuokrakirjan ehdotuksen, toinen taas ehdotukset asemakaavaksi ja rakennusjärjestykseksi sekä omainkotien piirustuskilpailun toimeenpanemiseksi, ja valittiin ensinmainittuun valiokuntaan puheenjohtaja Ehrnrooth ja varapuheenjohtaja Stenroth, herra Tokoi sekä rahatoimikamarin apulaissihteeri K. Rein, jälkimäiseen taas herrat von Wright ja Mallander sekä kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jung, joka oli ollut saapuvilla asiaa lautakunnassa käsiteltäessä.

Palkintokilpailu Vallilaan tehtäväin pienten asuinrakennusten piirustusten saamiseksi.

Viimeksi mainitun valiokunnan mietintö palkintokilpailun toimeenpanemisesta Vallilan kortteleihin n:oihin 554 ja 555 rakennettavain pienten asuinrakennusten sekä ensinmainitun korttelin tonttijaoituksen piirustusten saamiseksi esiteltiin lautakunnan kokouksessa joulukuun 2 päivänä samalla kertaa kuin rahatoimikamarin lähetepäätös marraskuun 27 päivältä, jossa päätöksessä pyydettiin

lausuntoa mainitun alueen kaupunginasemakaavan ja rakennusjärjestyksen ehdotuksista. Sittenkun ehdotuksia vastaan, varsinkin mikäli korttelin n:o 555 tonttijaoitusta koski, oli tehty erinäisiä muistutuksia, päätti lautakunta lykätä asian käsittelyn uuteen kokoukseen, jotta valiokunta uutta kilpailuohjelmaa laatiessaan saisi tilaisuuden, jos sopivaksi katsoi, täydentää ja tarkistaa laatimaansa ohjelmaehdotusta. Mainittua asiaa uudelleen esiteltäessä joulukuun 19 päivänä päätti lautakunta kirjelmässä kaupunginvaltuustolle esittää, että valtuusto päättäisi valtuuttaa sosialilautakunnan toimeenpanemaan palkintokilpailun suunniteltuihin Vallilan kortteleihin n:oihin 554 ja 555 rakennettavain pienten asuinrakennusten sekä mainitun korttelin tähän liittyvän tonttijaoituksen piirustuksista pääasiallisesti kirjelmässä esitetyn kilpailuohjelman mukaisesti sekä mainittuun tarkoitukseen myöntää 2,500 markan määrärahan. Kun mainitun kilpailun tulos ehkä vaikuttaisi Vallilan laajennetun alueen kaupunginasemakaavaa ja rakennusjärjestystä koskevaan kysymykseen, päätti lautakunta jättää lausunnon antamisen tästä asiasta siksi, kunnes lautakunnan edellä mainitun esityksen lopullinen tulos oli olemassa. Kun kaupunginvaltuuston päätös useinmainitun palkintokilpailun toimeenpanemisesta tehtiin vasta maaliskuun 10 päivänä 1914, ei niin ollen puheena olevaa lausuntoakaan voitu antaa 1913 vuoden kuluessa.

Tontinvuokrausta koskeva selvitys.

Lautakunnan kokouksessa lokakuun 22 päivänä ehdotti puheenjohtaja, että lautakunnan sihteeri saisi toimekseen lautakunnalle antaa selvityksen sekä ulkomaisen perintörakennusoikeuden ja tonttioikeuden soveltamisesta että myös vuokrajärjestelmän käyttämisestä tonttien luovutuksessa Suomessa. Lautakunta päätti hyväksyä ehdotuksen, mutta tehtävän laajuuden johdosta ei sitä ehditty kertomusvuoden kuluessa suorittaa.

Asunnonvälitys.

Marraskuun 18 päivänä pidetyssä kokouksessa huomautti puheenjohtaja, että kaupunginvaltuusto oli huhtikuun 15 päivänä, samalla kun oli päättänyt asettaa sosialilautakunnan, sen valmisteltavaksi antanut kysymyksen kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä tähän kaupunkiin, vaikkei tästä, tietämätöntä mistä syystä, ollut saapunut virallista ilmoitusta lautakunnalle, sekä ehdotti asiaa valmistelemaan asetettavaksi erityisen valiokunnan, minkä jälkeen lautakunta ehdotuksen hyväksyen valitsi valiokunnan jäseniksi herrat Hallsténin, Karvosen ja Snellmanin. Puheena olevan asian valmistelua ei ehditty suorittaa kertomusvuoden varrella.

Työnvälitystoimiston asettaminen vakinaiselle menosäännölle.

Lähetepäätöksessään lokakuun 15 päivältä vaati kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunta sosialilautakunnan lausuntoa kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esityksestä, joka tarkoitti toimiston asettamista vakinaiselle kannalle 1914 vuoden alusta

lähtien. Pyydetty lausunto, jossa lautakunta puolsi myöntymistä puheena olevaan esitykseen, samalla kun lautakunta esitti eräitä huomautuksia toimiston johto- ja vuosirahansääntöön nähden, annettiin lokakuun 22 päivänä.

Sihteerin matkakertomus.

Viimeksi mainitussa kokouksessa esiteltiin lautakunnan sihteerin antama kertomus siitä opintomatkasta, minkä hän kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnetyllä apurahalla oli elo- ja syyskuulla tehnyt tutustuakseen Saksan ja Belgian kunnallisiin asuntoviranomaisiin ja yleishyödyllisiin rakennusluottolaitoksiin sekä ottaakseen osaa Gentin kansainväliseen työttömyyskongressiin ja Haagin asuntokongressiin.

Erityistä kertomusta lautakunnan sihteerin toiminnasta ei panna tämän oheen, koska tämä toiminta on yksinomaan käsittänyt edellä mainittujen asiain valmistelua sekä mainituista asioista tehtyjen päätösten muodostelua perusteluineen ynnä muita toimituskirjoja.

Kunnan työväenasuntojen hallintojaoston kertomus vuodelta 1913 oli seuraava:

Kunnan työväenasuntojen hallintoa on vuonna 1913 elokuun loppuun asti hoitanut sitä varten aikaisemmin asetettu hallintokunta ja siitä lähtien kaupunginvaltuuston huhtikuun 15 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan sosialilautakunnan keskuudesta tätä varten asetettu jaosto. Hallintokunnan jäseninä toimivat kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, pankinjohtaja August Lundqvist sihteerinä, ja arkkitehti K. Lindahl; varajäseninä olivat lakitieteenkandidaatti Einar Böök, pankinjohtaja Hugo Hertzberg ja insinööri J. Stjernvall. Hallintojaostoon kuuluivat kunnallisneuvos V. von Wright, puheenjohtajana, asiamies K. Heinonen ja tohtori W. Zilliacus jäseninä, sekä prokuristi C. F. Fagerholm ja arkkitehti L. Mallander varajäseninä. Sekä aikaisemmin hallintokunnan että sittemmin hallintojaoston kokouksissa käsiteltiin etusijassa juoksevia asioita. Tärkeimmistä asioista ansaitsevat mainitsemista seuraavat:

Lähetepäätöksissä vaati rahatoimikamari erinäisiä kertoja hallintokunnan lausuntoa, sen johdosta että oli vaadittu kunnan työväenasuntoja luovutettavaksi majoitustarkoituksiin liikekannallepanon tapahtuessa. Hallintokunta esitti kuitenkin perinpohjaisesti perustellen painavia syitä mainittujen vaatimusten vastustamiseksi, jotka kaupunginvaltuusto hylkäsikin.

Kun kaupunginvaltuusto kaupungin 1913 vuoden tulo- ja menosäännön vahvistaessaan oli siitä poistanut rahatoimikamarin

budjettiehdotukseen kunnan työväenasuntojen erinäisiä korjauksia varten merkityn Smk:n 7,479: 63 määrärahan, teki hallintokunta kirjelmässä maaliskuun 13 päivältä kaupunginvaltuustolle esityksen erityisen määrärahan myöntämisestä mainittuun tarkoitukseen. Määräraha myönnettiin toukokuun 13 päivänä, sillä muistutuksella että hallintokunta oli mennyt toimivaltansa ulkopuolelle teettämällä puheena olevat huomattavat korjaus- ja muutostyöt olematta sitä ennen asianmukaisessa järjestyksessä hankkinut tarpeellista määrärahaa.

Samantapainen asia oli hallintojaoston käsiteltävänä marraskuun 10 päivänä pidetyssä kokouksessa, sittenkun se jo maaliskuun 10 päivänä oli isännöitsijän ilmoituksen johdosta hallintokunnassa käsitelty silloin vielä aiheuttamatta toimenpidettä. Ensinmainitussa kokouksessa isännöitsijä nimittäin uudestaan ilmoitti, että 1912 vuoden tilinpäätöksessä oli mainitun vuoden määrärahasta vuoteen 1913 siirretty Smk 2,266: 24, sillä seurauksella että oli syntynyt säästöä Smk 772: 38, vaikka oikeastaan kuluvana vuonna maksettujen, edelliseltä vuodelta olevain laskujen yhteenlaskettuun summaan nähden olisi pitänyt olla siirtynyt Smk 6,652: 41, joten oli tullut Smk:n 3,613: 79 suuruinen vajaus, joka nyt rasitti 1913 vuoden määrärahaa, ja esitti isännöitsijä tämän johdosta sekä eräiden vähäisten kulujen suoritukseksi hankittavaksi 4,000 markan ylimääräisen määrärahan. Hallintojaosto hyväksyi ehdotuksen, mutta asiasta tehtyyn esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi vasta vuonna 1914.

Sittenkun kaupungin yleisten töiden hallitukselta oli saatu piirustukset 5,800 markkaan päättyvine kustannusarvioineen Kristiinankadun varrella olevain pihamaiden tarpeenmukaisen tasotuksen toimeenpanemiseksi, annettiin asiakirjat sosialilautakunnalle, joka kirjelmässä lokakuun 31 päivältä lähetti ne rahatoimikamariin otettaviksi huomioon lautakunnan 1914 vuoden menosääntöä täydennettäessä. Kaupunginvaltuusto panikin pyydetyn erikoismäärärahan 1914 vuoden budjettiin.

Sittenkun Hietaniemenkadun varrella olevain kunnan työväenasuntojen n. s. majalaan laitetun ja Smk:n 243: 30 kuukausivuokraa maksavan kansankeittiön entinen omistaja oli kuluvan vuokravuoden alussa muuttanut pois ja koska oli osottautunut mahdottomaksi saada mainittua kansankeittiötä jälleen vuokratuksi tyydyttävästä vuokrasta, korkein tarjous kun oli ollut ainoastaan 70 markkaa kuukaudessa, katsoi hallintojaosto kaupungille edullisemmaksi käyttää puheena olevan huoneiston muulla tavoin, ja koska perheasuntojen kysyntä kunnan työntekijäin taholta aina oli ollut erittäin vilkas, piti jaosto tarkoituksenmukaisimpana sisustaa huo-

neiston yhden huoneen ynnä joko keittiön tai n. s. keittiösopukan käsittäviksi asuinhuoneistoiksi. Kaupungin yleisten töiden hallitukselta hankittuaan piirustukset kustannusarvioineen 5 asuinhuoneiston laittamiseksi ja sisustamiseksi, joista huoneistoista kukin käsitti huoneen, keittiön ja eteisen, teki jaosto kirjelmässä joulukuun 10 päivältä esityksen 12,350 markan määrärahan myöntämisestä puheena olevaan tarkoitukseen. Tämäkin määräraha merkittiin 1914 vuoden budjettiin.

Marraskuun alusta lähtien on hallintojaoston toimesta majalan seurustelu- ja lukuhuoneeseen tilattu täällä ilmestyvät päivälehdet.

Vuonna 1913 kokoontui hallintokunta 12 ja hallintojaosto 4 kertaa.

Tilinpäätös vuodelta 1913 osotti puhdasta voittoa Smk 25,193: 18 eli 3.4 % yritykseen käytetylle pääomalle.

Seuraava taulu osottaa kunnan työväenasuntojen menot vuonna 1913:

	Määräraha.	Menot.	Määrärahoja ylitetty.	Määrärahoja säästynyt.
Hietaniemenkadun n:ot 5—23.				
Hallintokunnan palkkio	600 —	680 —	80 —	— —
Isännöitsijän palkkio	600 —	600 —	— —	— —
Talonmiehen palkkio	1,320 —	1,320 —	— —	— —
Tarverahat, paloapumaksut, puhtaanapito y. m.	4,300 —	5,292 07	992 07	— —
Valaistus	250 —	173 88	— —	76 12
Polttoaineet	2,915 75	2,569 —	— —	346 75
Vedenkulutusmaksut	1,300 —	1,394 77	94 77	— —
Istutusten kunnossapito	1,597 38	1,097 38	— —	500 —
Korjauskustannukset	5,753 11	3,996 13	— —	1,756 98
Kristiinankadun n:o 16.				
Isännöitsijän palkkio	600 —	600 —	— —	— —
Talonmiehen palkkio	900 —	900 —	— —	— —
Tarverahat	1,700 —	1,566 76	— —	133 24
Valaistus	100 —	81 36	— —	18 64
Vedenkulutusmaksut	400 —	461 —	61 —	— —
Korjauskustannukset	1,000 —	2,572 55	1,572 55	— —
Yhteensä Smk	23,336 24	23,304 90	2,800 39	2,831 73

Kunnan työväenasuntojen tulot jakautuivat seuraavain eräin kesken:

	Lasketut tulot.	Todelliset tulot.	Vajaus.	Ylijäämä.
Kertyneitä vuokria	50,000: —	48,475: 95	1,524: 05	— —
Korkoa juoksevalta tililtä	— —	22: 13	— —	22: 13
Yhteensä Smk	50,000: —	48,498: 08	1,524: 05	22: 13

XVII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1913 [1]) sisälsi seuraavaa:

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1913 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, kirvesmies Th. Lillkvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haanoja, rakennusmestari R. Willman, maalari V. Långholm ja satamatyöntekijäinesimies K. E. Satamavuori.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström ja miesosaston apulainen H. E. Blomqvist.

Toimiston huoneisto.

Ahtaus toimiston huoneistossa oli jo useana vuonna vaikuttanut haitallisesti toimiston liikkeeseen. Varsinkin naisosaston liike oli tästä kärsinyt. Tämä haitta on nyt poistunut. Toimistolle laitettiin kuluneena vuonna neljä uutta konttorihuonetta ja keskusteluhuone työsopimusten tekemistä varten sekä vahtimestarin asunto, joten toimistolla nyt on käytettävänään kymmenen huonetta. Naisosasto on siten voitu järjestää toimimaan kahtena osastona. Vaikkakin odotushuoneet ovat pienenpuoleiset, jonka takia työttömyysaikoina työnhakijat vain vuorottelemalla sopivat huoneisiin, on kuitenkin toimiston huoneisto siksi tilava, että se voi tulla siinä toimeen pitemmän aikaa, ellei suurempia muutoksia työnvälitysoloissa tapahdu.

Toimiston liike vuosina 1903—13.

Toimiston liike vuosina 1903—13 näkyy seuraavasta taulukosta:

[1]) Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijoita 100 paikkaa kohti.	100:sta työnhakijasta sai työtä.	100:sta tarjotusta paikasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.			
1903 ..	5,493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904 ..	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905 ..	5,200	2,733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906 ..	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907 ..	5,655	3,642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6,210	4,908	138	57	79
1908 ..	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909 ..	7,930	2,977	2,804	3,883	2,794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910 ..	8,613	4,260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911 ..	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12,151	7,049	6,122	172	50	87
1912 ..	8,401	4,192	3,691	4,404	3,694	2,540	12,805	7,886	6,231	162	49	79
1913 ..	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15,407	9,632	7,760	160	50	81

Toimiston liike vuonna 1913.

Toimiston liike on kuluneena vuonna huomattavasti kasvanut ja edelliseen vuoteen verraten suuremmalla askeleella kuin lähinnä aikaisempina vuosina. Liikkeen kasvaminen on tapahtunut sekä työnhakemusten että tarjottujen ja täytettyjen paikkain määrässä sekä mies- että naisosastolla.

Sekä työnhakijat että työnantajat ovat yhä suuremmassa määrin ruvenneet käyttämään toimiston välitystä. Siihen on turvauduttu työvoimia haettaessa lukuisille toimialoille, mutta suurimmassa määrässä kuitenkin apurityöväkeä ja rakennustyöväkeä tarvittaessa. Metalliteollisuuteen ovat välitykset myöskin kasvaneet. Mutta edelleenkin otetaan väki useille teollisuusaloille ilman toimiston välitystä. Sellaisista mainittakoon vaatetusteollisuus ja kirjapainoteollisuus. Kauppa-alalle haetaan vain alempaa palvelusväkeä ja vähissä määrin sitäkin, käskyläispoikia lukuunottamatta, joita välitetään varsin runsaasti. Naispuolista väkeä haetaan enin talouspalvelukseen, siivous- ja pesutöihin, ruokala- ja ravintolaliikkeisiin, apuritöihin ynnä jokin määrä ravintoaineteollisuuteen ja kauppa-alalle. Tehdasteollisuuteen sitä vastoin naispuolista työvoimaa kysytään harvemmin.

Työnhakemukset ryhmittyivät työnhakijain sukupuolen mukaan seuraavasti: Työnhakemukset.

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
Miehiä	9,290	60.3 %	8,401	65.6 %	889	10.6 %
Naisia	6,117	39.7 „	4,404	34.4 „	1,713	38.9 „
Yhteensä	15,407	100.0 %	12,805	100.0 %	2,602	20.3 %

Työnhakemuksia teki 7,823 eri henkilöä, joista 4,357 eli 55.7 % miestä ja 3,466 eli 44.3 % naista, jotka työttömiksi jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 7,584 eri tapauksessa.

Työtä hakevista eri henkilöistä oli:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä	2,227	51.1	564	16.3	2,791	35.7
Yksinäisiä	2,130	48.9	2,902	83.7	5,032	64.3
Yhteensä	4,357	100.0	3,466	100.0	7,823	100.0

Äidinkielen mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Suomenkielisiä.	%.	Ruotsinkielisiä.	%.	Muunkielisiä.	%.	Yhteensä.	%.
Miehiä	3,564	81.8	770	17.7	23	0.5	4,357	100.0
Naisia	3,111	89.8	352	10.1	3	0.1	3,466	100.0
Yhteensä	6,675	85.3	1,122	14.4	26	0.3	7,823	100.0

Suomenkielisten työnhakijain luku on valtavana enemmistönä, 85.3 % työnhakijain kokonaisluvusta. Tähän on syynä paitsi sitä, että kaupungin työväestöstä suurin osa on suomenkielistä, se seikka että ruotsinkielisen työväen tarve paikkakunnalla on suurempi kuin suomenkielisen, joten sen ei tarvitse samassa suhteessa kääntyä toimiston puoleen työtä hakemaan. Työnantajista on sitä paitsi huomattavan suuri enemmistö ruotsinkielisiä.

Tarjottujen paikkain luku on edelliseen vuoteen verraten kohonnut huomattavassa määrässä, ja on lisääntyminen tapahtunut sekä miehille että naisille omalla paikkakunnalla ja muilla seuduilla tarjottujen paikkain luvussa. Tarjotut paikat.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
Miehille [1]	4,971	51.6 %	4,192	53.2 %	779	18.6 %
Naisille	4,661	48.4 „	3,694	46.8 „	967	26.2 „
Yhteensä	9,632	100.0 %	7,886	100.0 %	1,746	22.1 %

[1]) Miehille tarjottiin halonhakkuuta rajattomalle määrälle eräälle työmaalle maaseudulla sekä sepelikivenhakkuuta syksyllä kaikille kaupungissa kotipaikkaoikeudella asuville. Näistä on tilastoon otettu vain niin monta paikkaa, kuin niihin on työnhakijoita välitetty.

Näistä oli:

	Miesten paikkoja. Luku.	%	Naisten paikkoja. Luku.	%	Yhteensä. Luku.	%
Helsingissä	4,074	82.0	3,599	77.2	7,673	79.7
Toisilla seuduilla.	897	18.0	1,062	22.8	1,959	20.3
Yhteensä	4,971	100.0	4,661	100.0	9,632	100.0

Täytetyt paikat.

Täytettyjen paikkain luku, joka merkitsee toimiston työn tulosta, on edelliseen vuoteen verraten kasvanut huomattavan askeleen. Se, kuten ylempänä on sanottu, osottaa että paikkakunnan ja ympäristön työnantajat yhä yleisemmin ovat ruvenneet käyttämään kunnallista työnvälitystä. Työnvälitysten luku ja kasvaminen edelliseen vuoteen verraten näkyy lähemmin seuraavasta:

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
Miesten paikkoja	4,452	57.4 %	3,691	59.2 %	761	20.6 %
Naisten „	3,308	42.6 „	2,540	40.8 „	768	30.2 „
Yhteensä	7,760	100.0 %	6,231	100.0 %	1,529	24.5 %

Kuten tästä näkyy, on välitysten luku lisääntynyt miesosastolla noin 1/5 osalla ja naisosastolla lähes 1/3 osalla.

Täytetyistä paikoista oli:

	Miesten paikkoja. Luku.	%	Naisten paikkoja. Luku.	%	Yhteensä. Luku.	%
Helsingissä	3,951	88.7	2,750	83.1	6,701	86.4
Toisilla seuduilla.	501	11.3	558	16.9	1,059	13.6
Yhteensä	4,452	100.0	3,308	100.0	7,760	100.0

Välitysten määrä toisille paikkakunnille, mikä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasottamiseen nähden on tärkeä, on sekin edellisiin vuosiin verraten kasvanut, tehden tänä vuonna noin seitsemännen osan toimiston välityksistä.

Välityksistä ovat suurimmat määrät olleet seuraaville työaloille: miesten välityksistä: apuritöihin 2,770, rakennusteollisuuteen ammattityöväkeä 497 (näistä kirvesmiehiä 365), kiviteollisuuteen 434, käskyläis- ja oppipojiksi 200, puuteollisuuteen (suurimmaksi osaksi metsätöihin) 149, maatalouteen 139, ajomiehen ja kuskin toimiin 98, metalliteollisuuteen 78 j. n. e.; naisten välityksistä: talouspalvelukseen 1,365, siivoojan ja pesijän toimiin 1,079, ruokala- ja ravintolaliikkeisiin 284, apuritöihin 184, kauppa-alalle 23, käskyläistytöiksi 23 j. n. e.

Täyttämättä jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista paikoista jää luonnollisesti aina jokin määrä täyttämättä, vaikkei suhteellisesti läheskään niin paljoa kuin ulkomaiden kunnallisissa toimistoissa yleensä. Pääsyynä on sopivain tarjokkaiden puute, vaikka hyvin usein jää paikkoja täyttämättä silloinkin, kun sopiviakin tarjokkaita on ja toimisto niitä useitakin osottaa. Milloin on syynä palkkojen pienuus, milloin mitkin seikat joko työnantajan tai työnhakijan puolelta.

Suurempaa työvoiman puutetta ei vuoden kuluessa ollut millään alalla. Huomattavin puutos oli ruotsinkielisistä palvelijattarista, maatalouspalvelijattarista, ruokalain keittiöpalvelijattarista, palvelijattarista työläisperheisiin, maatalousrengeistä, metsätyömiehistä, käskyläispojista (kevättalvella), pannu- ja levysepistä (ajottain).

Joko sopivain tarjokkaiden puutteesta tai muista syistä jäi tarjotuista paikosta täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	123	3.0	849	23.6	972	12.7
Muualla	396	44.1	504	47.5	900	45.9
Yhteensä	519	10.4	1,353	29.0	1,872	19.4

Kuten tästä näkyy, on miehille Helsingissä tarjotut paikat voitu täyttää jotenkin tarkoin. Täyttämättä on jäänyt vain 3.0 %. Naisille Helsingissä tarjotuista paikoista on jäänyt täyttämättä suhteellisesti paljon, 23.6 %, mikä johtuu yllä esitetyistä seikoista. Muilla seuduilla tarjotuista sekä miesten että naisten paikoista on jäänyt täyttämättä lähes puolet ja sen lisäksi vielä rajattomalle määrälle tarjotut metsätyömiesten paikat melkein kokonaan.

Työsuhteet Helsingissä vuonna 1913.

Vuoden 1912 loppuun mennessä päättyi maassamme taloudellisen elämän nousukausi ja sen aiheuttama ripeä toiminta eri tuotannon aloilla. Mainitun vuoden lopulla kävi näet rahamarkkinain tila kireäksi ja sitä jatkui koko vuoden 1913. Rakennusteollisuus, joka muodostaa pääkaupungin suurimman teollisuushaaran ja siten määräävästi vaikuttaa paikkakunnan työoloihin, lamautui suuressa määrin. Tähän vaikutti, paitsi pääomain puute, myöskin liikatuotanto rakennusalalla — ilmiö, joka pääkaupungin ripeän kasvamisen takia on näihin asti ollut melkein tuntematon.

Vaikkakin siten vuoden alussa vallitsevien yleisten konjunktuurien nojalla saattoi odottaa työolojen huonontumista hyvinkin suuressa määrin ja huomattavan työnpuutteen ilmestymistä paikkakunnalle, työsuhteet kuitenkin muodostuivat verraten suotuisiksi aina vuoden loppupuolelle saakka. Tosin työvoimaa tarvittiin paljon vähemmän kuin edellisinä vuosina ja sen takia työpalkat pysyivät tariffien

minimimäärissä, mutta huomattavampaa työnpuutetta ei kuitenkaan ollut ennen kuin vuoden lopulla.

Tähän vaikuttivat monet seikat. Edellisenä kesänä noin kolme kuukautta kestäneen rakennustyöläisten ja rakennusajurien lakon takia huomattava määrä rakennustyöläisiä oli siirtynyt täältä töihin toisille paikkakunnille (m. m. Venäjälle), eivätkä he lakon loputtuakaan, kun se tapahtui vasta syyskuun loppupuolella, palanneet tänne talveksi, koska pelkäsivät, ettei rakennustöitä enää juuri voitaisi suorittaa. Erittäin suotuisat sääsuhteet tekivät kuitenkin mahdolliseksi rakennustöiden — muuraustyönkin — jatkamisen miltei läpi talven, joten lakon takia keskeytyneissä rakennusyrityksissä oli tänne jääneelle rakennustyöväelle töitä verraten runsaasti. Vaikka väkeä otettaessa rakennustöihin vain vähässä määrin käytettiin toimiston välitystä, kuvaa välitystilasto kuitenkin yleistä asemaa.

Työnhakijain luku työnvälitystoimistossa ensimäisellä vuosineljänneksellä oli noin 400 pienempi ja rakennustyöväen kysyntä suurempi kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna.

Työnpuutetta oli talvella kyläkin olemassa, työttömäin luku nousi useihin satoihin, mutta nämä pääsivät talven yli ilman että kunnan tarvitsi ryhtyä mihinkään erityisiin toimenpiteisiin työnpuutteen poistamiseksi. Päinvastoin kunnan töissä työskenteli vähemmän väkeä kuin edellisenä vuonna. Työväenkään taholta ei ryhdytty järjestämään työttömäin avustusta, kuten edellisinä vuosina jo oli miltei säännölliseksi tavaksi tullut.

Etteivät työttömät työnpuutteen poistamiseksi vedonneet kunnan apuun eivätkä ryhtyneet avustuksen keräämiseen yleisöltä, siihen lienee osittain vaikuttanut sekin, ettei kai pidetty aikaa sopivana yleisöön tai kuntaan vetoamiseen, kun viimekesäiset työlakot, jotka työoloissa saivat häiriötä aikaan, olivat vielä tuoreessa muistossa. Kaupungin vaivaishoitohallituksen menojen huomattavaan lisääntymiseen vuonna 1913 lienevät kuitenkin lakon seuraukset vaikuttaneet.

Kesäkuukausina olivat työsuhteet varsin hyvät. Rakennustöitä oli, kuten ylempänä mainittiin, vähän, mutta muita töitä oli verraten runsaasti. Huomattavimpina niistä mainittakoon raitiotie- ja satamarakennustyöt sekä eräät Venäjän valtion laskuun teetetyt työt Viaporissa ja Porkkalassa, joissa töissä työskenteli paljon täkäläistä rakennustyöväkeä. Niinikään siirtyi täältä rakennustyöväkeä osittain toimiston välityksellä eräisiin suurempiin työpaikkoihin toisille paikkakunnille, kuten erään venäläis-ranskalaisen yhtiön kivilouhimolle Kirkkonummella, Paraisten sementtitehtaalle, Vaasan ja Kuopion vesijohtorakennustöihin sekä rakennustöihin Karjalan kannaksella ja Venäjällä.

Naispuolisille hakijoille oli paikkoja tarjolla riittävästi ympäri vuoden muille, paitsi siivoojille, pesijöille ja ulkotyöläisille talvella ja syksyllä. Palvelijattarista, varsinkin ruotsinkielisistä ja maatalouspalvelijattarista, oli puutetta miltei ympäri vuoden. Huomattava määrä, 20—30 %, eri kuukausina tarjotuista paikoista jäi täyttämättä sopivain tarjokkaiden puutteessa.

Syyspuolella ilmestyi työnpuute jo tavallista aikaisemmin. Syyskuussa oli miespuolisia työnhakijoita jo 733 (ed. v. 411), lokakuussa 731 (532), marraskuussa 1,100 (643) ja joulukuussa 1,033 (883). Syyskuussa kuitenkin vielä oli yksityisten työnantajain töitä sekä kaupungissa että maaseudulla suurimmalle osalle hakijoista (367 miehen välitystä, joista maaseudulle 67), mutta loka-, marras- ja joulukuussa kävi työvoiman kysyntä kuukausi kuukaudelta yhä vähemmäksi muihin paitsi metsätöihin, joita joulukuussa tarjottiin 300 miehelle.

Kun työnpuute syksyllä kävi huomattavaksi, teki sosialilautakunta alotteen sellaisen hätäapukomitean asettamiseksi, jonka kaupunginvaltuuston 25 p:nä helmikuuta 1913 vahvistama asetus edellyttää. Yksissä neuvoin vaivaishoitohallituksen ja työnvälitystoimiston johtokunnan kanssa päätti sosialilautakunta kokouksessa syyskuun 16 p:nä tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen mainitun hätäapukomitean asettamisesta. Lokakuun 14 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen ja valitsi komitean puheenjohtaksi eversti O. Ehrströmin sekä jäseneksi toimitusjohtaja A. Hyttisen. Komitean muiksi jäseniksi valitsi sosialilautakunta lakitieteenkandidaatti Einar Böökin, vaivaishoitohallitus filosofiantohtori Jenny af Forsellesin, työnvälitystoimiston johtokunta rakennusmestari R. Willmanin, Helsingin työväenyhdistys herra Antti Pietarisen ja tämän erottua herra K. E. Satamavuoren, Svenska arbetarföreningen herra V. Lundströmin sekä Helsingin työväenliito herra P. Kanervan. Tämä komitea alotti toimintansa lokakuun 31 p:nä.

Hätäapukomitean ehdotuksesta myönsi kaupunginvaltuusto marraskuun 25 p:nä 85,000 markkaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle eräiden uusien kadunaukaisutöiden teettämiseen. Joulukuun 9 p:nä päätti kaupunginvaltuusto järjestettäväksi sepelikivenhakkuutta hätäaputyöksi, myöntäen tähän tarvittavain kivien louhimiseen 40,000 markkaa, ja korotti 16 p:nä joulukuuta siitä suoritettavan palkan 3 markasta 4 markkaan m^3:iä kohti perheellisille työmiehille. Työnvälitystoimiston käytettäväksi matka-avuksi ja työkalujen ostamiseen niille työnhakijoille, jotka olivat halukkaat lähtemään töihin toisille paikkakunnille, myönsi kaupunginvaltuusto 25 p:nä marraskuuta 500 markkaa. Tästä käytti toimisto tämän kalenterivuoden kuluessa Smk 433: 90, antaen matka-apua 75 miehelle ja työaseita 43 miehelle. — Tässä yhteydessä mainittakoon,

että toimisto vuoden kuluessa lähetti toisille paikkakunnille 501 miestä ja 558 naista eli yhteensä 1,059 henkeä, joten toimisto huomattavassa määrässä voi vaikuttaa työn kysynnän ja tarjonnan tasottamiseksi.

Töiden järjestämiseksi työnpuutteessa oleville naisille myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitean ehdotuksesta 16 p:nä joulukuuta kaupunkilähetykselle 8,000 markkaa ja työttömäin suoranaiseen avustamiseen vaivaishoitohallitukselle 10,000 markkaa. Nämä varat käytettiin tarkoitukseensa seuraavan kalenterivuoden alkupuoliskolla, jonka takia selonteko siitä ei kuulu tähän esitykseen. Työnpuutteen ehkäisemiseksi otettiin kaupungin vuoden 1914 menosääntöön kadunaukaisu- y. m. töitä paljon enemmän, kuin ensin oli suunniteltu.

Kunnan toimista työttömäin hyväksi mainittakoon vielä, että kaupunginvaltuusto joulukuun 9 p:nä myönsi, niinikään hätäapukomitean ehdotuksesta, kaupungin tilastokonttorille 1,150 markkaa työttömäin laskun toimittamista varten kaupungissa. Tämä laskeminen suoritettiin seuraavassa tammikuussa.

Kuten yllä esitetystä käy selville, aiheutti vuoden lopulla esiintynyt työnpuute, jota tietenkin jatkui vielä seuraavan vuoden alkupuoliskolla, sangen suuria menoja kunnalle. Jo edellä mainitut erät nousevat 144,650 markkaan, vaikka niihin ei ole luettu sepelikivenhakkuusta suoritettua työpalkkaa eikä niitä lisäeriä, jotka työnpuutteen poistamiseksi oli tarpeen ottaa vuoden 1914 kaupungin menosääntöön kadunaukaisu- y. m. töitä varten.

XVIII. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan antama kertomus vuodelta 1913 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1913 kamreeri Axel Rikberg puheenjohtajana sekä apteekkari Edw. Stigzelius ja ent. protokollasihteeri Björn Wasastjerna jäseninä. Jäsenten toimikausi päättyi huhtikuun 1 päivänä 1913, mutta kaupunginvaltuusto valitsi mainitut henkilöt uudelleen kolmivuotiskaudeksi 1913—1916. Valmistelukunnan sihteerinä toimi varatuomari Oskar Wickström.

Kun kaupungin henkikirjottaja vuoden alussa erosi toimestaan ja jonkin aikaa kului, ennenkuin mainittu virka voitiin uudestaan täyttää, myöhästyi kaupungin henkikirjan valmistuminen jonkin verran eikä verotusvalmistelukunta voinut tavalliseen tapaan henkikirjan pohjalla laatia verotusluettelon konsehtia. Valmistelukunnan oli sentähden pakko kaupunginvaltuustolta hankkia määräraha konsehtiluettelonsa laatimiseksi henkikirjotuksessa annettujen ensitietojen pohjalla. Tämä seikka ei kuitenkaan aikaansaanut mainittavaa viivytystä, vaan voi verotusvalmistelukunta työtä jouduttamalla saada alustavat työnsä ajoissa valmiiksi.

Verotusvalmistelukunta kokoontui vuonna 1913 kaikkiaan 103 kertaa edellisen vuoden 88 kerran sijasta. Tällöin on valmistelukunta johtosääntönsä määräysten mukaisesti valmistellut kunnallisverotusta seikkaperäisesti sekä laatinut ehdotuksen kaupungin kunkin verovelvollisen asukkaan veroäyriluvuksi. Sen ohessa on annettu lausuntoja erinäisistä verotusasioista. Näitä lausuntoja oli vuoden varrella 276, sensijaan että niitä vuonna 1912 oli ollut 161.

Verotuslautakunnan valmistelukunnan ehdotuksen pohjalla toimittama verotus ja tutkijalautakunnan mainittuun verotukseen tekemät oikaisut ovat antaneet tulokseksi, että maksavia veroäyrejä,

[1]) Kertomukseen liittyvät tilastotiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1913.

joita vuonna 1912 oli 304,361, vuonna 1913 oli 331,550. Lisäännys oli siis 27,189, sensijaan että lisäännys oli 22,690 äyriä vuonna 1912 ja 22,472 äyriä vuonna 1911. Veroäyri, joka oli 16 markkaa 15 penniä vuonna 1911 ja 17 markkaa 60 penniä vuonna 1912, kohosi kuitenkin vuodelta 1913 [1]) 17 markkaan 80 penniin, sen johdosta että verottamalla otettava määrä vuodelta 1913 kohosi kokonaisella Smk:lla 544,108: 30.

Verotuslautakunnan toimittamasta verotuksesta on tutkijalautakunnalle tehty 4,587 valitusta edellisen vuoden 4,692 valituksen sijasta. Puheena olevista valituksista on tutkijalautakunta hyväksynyt 2,032 kokonaan ja 1,367 osittain, jota vastoin loput 1,188 on hylätty. Vaikka valitusten luku oli 105 vähempi 1912 vuoden vastaavaa määrää, aleni kuitenkin maksavain veroäyrien luku kokonaisella 16,904 äyrillä, sensijaan että tutkijalautakunta vähensi verotuslautakunnan vuodelta 1912 maksettavaksi panemaa äyrilukua ainoastaan 15,842 äyrillä.

Verotettujen luku, joka vuonna 1911 oli 29,531 ja vuonna 1912 taas 31,791, oli vuonna 1913 kaikkiaan 36,863. Verotettujen luvun lisäännys vuonna 1913 oli siis 5,072 edellisen vuoden 2,260 sijasta. Vuonna 1909 oli verotettujen luku 23,770. Neljänä viimeksi kuluneena vuonna eli sinä aikana, minkä verotusvalmistelukunta on ollut toimessa, on verotettujen luku siis kohonnut 13,093:lla eli keskimäärin 3,273:lla vuodessa. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli verottamalla otettu määrä 3.79 % vuonna 1911, 4.14 % vuonna 1912 ja 4.16 % vuonna 1913. Kaupungin henkikirjoissa olevasta asukasluvusta oli verotettujen luku 23.99 % vuonna 1911, 24.57 % vuonna 1912 ja 25.35 % vuonna 1913.

Kultakin verovelvolliselta verotettu rahamäärä oli keskimäärin Smk 160: 07, sensijaan että se vuonna 1912 oli Smk 168: 49 ja vuonna 1911 Smk 154: 03.

Verovelvollisten verotetut vuositulot olivat 119,865,200 markkaa vuonna 1911, 129,280,400 markkaa vuonna 1912 ja 141,837,600 markkaa vuonna 1913. Lisäännys vuodesta 1911 vuoteen 1912 oli siis 9,415,200 markkaa ja vuodesta 1912 vuoteen 1913 12,557,200 markkaa. Verotettujen keskitulomäärä, joka vuonna 1911 oli 4,059 markkaa ja vuonna 1912 kohosi 4,067 markkaan, aleni 3,848 markkaan vuonna 1913. Syynä tähän alenemiseen lienee se seikka, että verotettujen luvun suurin lisäännys oli niiden joukossa, joiden maksettavaksi oli pantu 2—3 veroäyriä.

Kaikkiaan verotetuista 35,387 henkilöstä oli kokonaisella

[1]) Tämä on oikeastaan 1914 vuoden verotus, joka perustuu verovelvollisilla vuonna 1913 olleisiin tuloihin.

14,730:llä alin äyriluku eli 2 veroäyriä ja 8,219 henkilöllä 3 veroäyriä. Tuloja 10,000 markkaa tai enemmän oli ainoastaan 1,742 henkilöllä.

Verotettuja yhtiöitä, liikkeitä, kuolinpesiä y. m. oli 1,476. Näistä kuuluivat useimmat eli 347 50—124 veroäyristä ja sitä likinnä 288 25—49 äyristä sekä 201 13—24 äyristä verotettujen ryhmään. Kolmesta äyristä verotettujen ryhmä oli pienin käsittäen ainoastaan 34 verovelvollista.

Lopuksi huomautettakoon, että 20,000 markan tai sitä suuremmista vuosituloista verotetut suorittivat hiukan enemmän kuin puolet kaupungin kunnallisveroista vuonna 1913.

XIX. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin museolautakunnan kertomus vuodelta 1913 oli seuraavaa sisällystä:

Helsingin kaupungin museolautakuntaan kuuluivat vuonna 1913 valtioarkistonhoitaja filosofiantohtori Reinhold Hausen puheenjohtajana sekä ensimäinen arkkitehti Magnus Schjerfbeck ja kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jung jäseninä. Museon johtajana oli herra Nils Wasastjerna, jonka kaupunginvaltuusto oli helmikuun 4 päivänä siihen toimeen valinnut.

Lautakunta, joka vuoden varrella on pitänyt 8 varsinaista ja 1 ylimääräisen kokouksen, on sille vahvistetun johtosäännön mukaisesti pyrkinyt museoon hankkimaan valokuvia niistä rakennuksista, kadunvarsista ja kaupunginosista, joihin vuoden varrella tahi lähitulevaisuudessa tehdään olennaisia muutoksia, sekä eräistä kaupungissa sattuneista huomattavista tapauksista, niinkuin „suomalaisen viikon“ aikana toimeenpannuista koristeluista ja reklaamikulkueesta ynnä kaupungin satamissa marraskuussa vallinneesta harvinaisen suuresta vedenkorkeudesta, ja on niinikään rahatoimikamarin käytettävänä raatihuoneella olleet huoneistot ynnä kamarin tässä vuosikymmeniä käyttämässään huoneistossa viimeksi pitämä kokous valokuvattu. Neiti Signe Branderin, valokuvaaja Eric Sundströmin ja museon johtajan museolle vuoden varrella ottamia valokuvia oli 216, ja vuoden päättyessä oli museolla valokuvalevyjä kaikkiaan 1,047. Paitsi vastamainittuja valokuvia oli museolla 948 valoja värikuvaa kaupungista.

Museon muotokuvakokoelmaan tulivat vuoden varrella lisäksi rouva Signe Tandefeltin maalaamat kauppaneuvos C. W. I. Sundmanin ja everstinrouva Aurora Karamsinin muotokuvajäljennökset sekä rouva V. Ahrenbergin maalaama kenraalikuvernööri Fabian Steinheilin muotokuvajäljennös, minkä ohessa ostettiin R. W. Ekmanin maalaama arkkitehti G. T. P. Chiewitzin pastellimuotokuva, ja lahjoina on museoon saatu C. Sjöstrandin valmistama ja yliarkkitehti J. Ahrenbergin museolle lahjoittama arkkitehti Chiewitzin

kohokuvametaljonki luonnollista kokoa, päätarkastaja Max Krookin lahjoittama kauppaneuvos Lindebergin (aikanaan Aleksanterinkadun talon n:o 22 omistaja) muotokuva sekä varatuomari Hj. Furuhjelmin lahjoittama senaattori G. W. Ladaun muotokuva.

Museon muut kokoelmat karttuivat vuoden varrella lahjoilla, joita antoivat kauppias C. J. Willman Lahdesta, päätarkastaja Max Krook, varatuomari Hj. Furuhjelm, Kreuger & Toll osakeyhtiö, varatuomari Arne Cederholm, rehtori M. Brenner, Fyren-lehden toimitus, kaupunginkirjanpitäjä O. Paldani, pankinjohtaja G. Sidorow ja rouva R. Wasastjerna, kaikki Helsingistä, museonintendentti Ossian Wichmann Porvoosta, asemapäällikkö A. Helenius Kankaalta y. m. Museon kokoelmiin liitettiin lisäksi m. m. kustavilaistyylinen sohva, jonka, mikäli on ilmoitettu, aikanaan omisti kauppaneuvos C. W. I. Sundmanin isänisä ja jota vuosikymmeniä oli säilytetty Sumpparin saarella.

Pääasiallinen työ museossa keskitettiin muotokuvakokoelman luettelon laatimiseen. Työ suoritettiin korttijärjestelmän mukaan ja luettelo käsittää, vaikkei vielä ole täysin valmis, noin 3,000 korttia. Näihin kortteihin on kuitenkin toistaiseksi kirjotettu ainoastaan ne valokuvia koskevat tiedot, jotka ovat olleet välttämättömät yleiskatsauksen saamiseksi kokoelmiin, mutta aikomus on vastedes niihin kirjottaa kuvattuja rakennuksia ja paikkoja koskevia historiallisia tietojakin.

Toukokuun keskivaiheilla tavattiin vesijohtolaitoksen alueella Vantaanjoen Siltasaarella rakennustöitä teetettäessä Kustaa Vaasan aikana 1550-luvulla sinne rakennetun kuninkaankartanon perusmuurit, joiden paljastunut osa valokuvattiin, minkä ohessa asemapiirros laadittiin ja alueen vaakitus toimitettiin.

Talletuksena epämääräiseksi ajaksi on museo Suomen taideyhdistykseltä vastaanottanut kaksi Le Moinen maalausta, jotka esittävät vanhaa Helsinkiä ja joilla on huomattava historiallinen arvo.

Helsingin kaupungin museo on joulukuun 15 päivästä 1912 lähtien ollut yleisölle avoinna päivittäin klo 12—3 ja lyhyen aikaa klo 12—4 i. p., ja on siellä vuonna 1913 käynyt 2,531 henkilöä.

XX. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan kertomus [1]) vuodelta 1913 ja 1914 vuoden alkupuoliskolta oli seuraavaa sisällystä:

Lautakunnan jäsenistö.

Vuonna 1913 kuuluivat musiikkilautakuntaan arkkitehti Hugo Lindberg puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell varapuheenjohtajana sekä apteekkari Edw. Stigzelius, professorit Axel Wallgren ja Georg von Wendt, tohtori J. Hahl ja varatuomari J. Uggla. Näin kokoonpantuna toimi lautakunta maaliskuun 24 päivään 1914, jolloin kaupunginvaltuusto lautakunnan jäseniksi 1915 vuoden loppuun valitsi herrat Lindbergin, Frenckellin, Wallgrenin ja Stigzeliuksen sekä vapaaherra Seb. Gripenbergin ynnä johtajat Erkki Melartinin ja E. W. Walldénin. Puheenjohtajaksi vuodeksi 1914 on lautakunta valinnut arkkitehti Lindbergin sekä varapuheenjohtajaksi samaksi ajaksi herra Frenckellin.

Neuvottelut filharmonisen seuran kanssa yhdistämisasiasta.

Yhdistämisen ja yhteistyön aikaansaamiseksi filharmonisen seuran soittokunnan ja kaupungin kannattaman orkesteriyrityksen kesken on musiikkilautakunnan alotteesta ollut keskusteluja seuran ja lautakunnan valtuutettujen välillä 1912 vuoden lopulla ja 1913 vuoden alussa. Näistä keskusteluista kävi selville, että seuran johtokunta halusi yhdistämisen toimeenpantavaksi seuraavilla ehdoilla:

että Helsingin symfoniaorkesteri paraikaa jatkuvan soitantokauden umpeenmentyä hajaantuu sekä huolenpito orkesterisoitannosta annetaan kaupungin maksettavaa kannatusapua vastaan filharmonisen seuran toimeksi musiikkilautakunnan silmälläpidon ja valvonnan alaisena;

että ryhdytään sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että Helsingin symfoniaorkesterin edut tulevat seuran johtokunnassa huomioon-

---

[1]) Musiikkilautakunnan lähinnä edellinen kertomus käsitti vuoden 1912, mutta kaupungin musiikkioloissa syksystä 1914 lähtien tapahtuvaa uudestimuodostusta silmällä pitäen on esillä olevan kertomuksen katsottu olevan käsittäminen ei ainoastaan koko vuotta 1913, vaan myös 1914 vuoden alkupuoliskon.

otetuiksi valitsemalla johtokuntaan yksi, vaihtoehtoisesti kaksi neuvottelevaa jäsentä sekä yksi varajäsen; sekä

että herra G. Schnéevoigtin kanssa tehdään sopimus hänen ottamisestaan yrityksen palvelukseen siten, että hänet oikeutetaan toimeenpanemaan määrätty luku konsertteja vahvistetusta palkkiosta.

Musiikkilautakunta ei kuitenkaan katsonut voivansa hyväksyä yhdistämistä tällä pohjalla, vaan esitti seuraavaa sisällystä olevan vastaehdotuksen:

I. Sekä filharmoninen seura että Helsingin symfoniaorkesteri lakkautetaan ja uusi takuu- tahi konserttiyhdistys perustetaan voimassapitämään yhtä ainoaa hyvin kokoonpantua konserttiorkesteria Helsingissä sekä toteuttamaan niitä tehtäviä, joita molemmat yritykset ovat ottaneet suorittaakseen, sekä asetetaan johtokunta sen hallintoelimeksi. Tähän johtokuntaan valitaan kumpaisenkin harrastuspiirin edustajia, mutta johtajat eivät saa siinä istunto- eikä puhevaltaa. Johtokunta ja sen hallinto asetetaan musiikkilautakunnan silmälläpidon ja tarkastuksen alaisiksi.

II. Uuden orkesteriyrityksen vakinaisiksi johtajiksi asetetaan professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt, jotka kumpikin saavat määrätyn taatun vuosipalkan. Varajohtajaksi asetetaan kykenevä kotimainen soittotaiteilija, jota paitsi halullisille kotimaisille johtajille varataan tilaisuus vierailuesityksiin mahdollisuuden mukaan.

III. Yrityksessä saavat herrat Kajanus ja Schnéevoigt kumpikin itsenäisen, toisistaan riippumattoman toimintansa, ja on työjakoon nähden noudatettava seuraavaa: herra Kajanuksen tulee johtaa määrätty luku symfonia- ja muita konsertteja sekä hoitaa orkesterikoulua. Taiteelliseen johtoon kuuluvat tehtävät hoitaa herra Schnéevoigt.

IV. Uusi yritys koettaa mahdollisuuden mukaan turvata ja parantaa yrityksen palveluksessa olevain soittotaiteilijain taloudellista asemaa. Etusijassa otetaan yrityksen palvelukseen 1911 vuoden päättyessä filharmonisen seuran palveluksessa olleet kotimaiset soittotaiteilijat sekä soitantovuodeksi 1913—14 Helsingin symfoniaorkesterin palvelukseen jo sidotut noin 25 soittotaiteilijaa. Muita paikkoja täytettäessä on kykenevillä kotimaisilla soittotaiteilijoilla etusija.

Kun neuvottelut yhdistämisasiasta eivät vieneet yksimieliseen tulokseen, päätti musiikkilautakunta maaliskuun 10 päivänä 1913, sittenkun keskusteluja ja kirjeenvaihtoa edelleen oli jatkunut, keskeyttää neuvottelut ja antaa asian tällä kertaa raueta. Lautakunta lausui kuitenkin tässä yhteydessä toivomuksen, että tämän kysy-

myksen lopullinen ratkaisu musiikkielämämme hyödyksi vastedes osottautuisi mahdolliseksi kunnallisen soittokunnan pohjalla.

Keskustelut alotettiin sittemmin uudestaan syksyllä 1913 ja veivät vihdoin seuraavan marraskuun lopulla toivottuun tulokseen. Sittenkun yksimielisyyten oli päästy orkesterikysymyksen pääkohtain ratkaisuun nähden, teki [1]) lautakunta kirjelmässä tammikuun 28 päivältä 1914 esityksen asiasta kaupunginvaltuustolle. Tämän esityksen, joka päättyi ehdotukseen orkesteriyrityksen kunnallistuttamisesta, hyväksyi kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 10 päivänä. Tämän mukaisesti pitää kaupunki syksystä 1914 lähtien voimassa omaa kunnallista Helsingin kaupunginorkesteri nimistä konserttiorkesteria.

Symfoniaorkesterin voimassapito soitantokaudella 1913—14.

Kaupunginvaltuuston myönnettyä musiikkilautakunnan anoman apurahan Helsingin symfoniaorkesterin voimassapitoon syyskuusta 1913 toukokuuhun 1914 ryhtyi musiikkilautakunta 1913 vuoden alussa toimenpiteisiin yrityksen voimassapidon turvaamiseksi mainittuna soitantokautena. Kun jo tuohon aikaan osottautui, ettei orkesteriyritystä pääkaupungin soitannollisessa elämässä silloin vallitsevan liikatuotannon johdosta voinut kaupungin lupaamalla apurahalla pitää voimassa tappiota tuottamatta eikä kapellimestari Schnéevoigt sanonut voivansa näin ollen jatkaa yritystä omalla vastuullaan entisin ehdoin, täytyi musiikkilautakunnan yrityksen turvaamiseksi hankkia takuu soitantokautena 1913—14 mahdollisesti syntyvän tappion varalta, minkä ohessa symfoniaorkesterille hankittiin oikeus käyttää seurahuoneen juhlasalia konsertti- ja harjotushuoneistona, tarvitsematta siitä suorittaa eri korvausta kaupungille. Sitä paitsi katsottiin useista syistä sopivaksi erottaa Helsingin torvisoittokunta yrityksestä ja hoitaa sitä eri liikkeenä. Torvisoittokunnan johtokunnan kanssa sentähden sovittiin, että torvisoittokunta soitantokauden 1913—14 alusta olisi itsenäisen hallinnon alainen sekä luopuisi osuudestaan myönnettyyn apurahaan sillä ehdolla, että torvisoittokunnalle ehkä myönnettävä valtioapu tulisi kokonaan sen hyväksi, minkä ohessa musiikkilautakunta sitoutui vuonna 1914 ehkä syntyvän tappion korvaamiseksi hankkimaan kaupunginvaltuustolta apumaksua kaupungin varoista.

Kun symfoniaorkesterin taloudellinen toimeentulo oli mainitulla tavalla taattu eivätkä keskustelut yhteistoiminnan aikaansaamisesta filharmonisen seuran kanssa olleet vieneet myönteiseen tulokseen, päätti musiikkilautakunta maaliskuun 15 päivänä 1913 tehdä herra Schnéevoigtin kanssa välikirjan, jossa hän sitoutui myönnetystä kannatusavusta pitämään voimassa Helsingin symfoniaorkesteria puheenalaisen soitantokauden.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4 vuodelta 1914.

Kirjelmässä maaliskuun 10 päivältä 1913 musiikkilautakunta teki esityksen, että anniskeluvaroista myönnettäisiin soitantokaudeksi 1912—13 taatun apurahan korottamiseksi 12,000 markan lisämääräraha eli se summa, mikä apurahasta menee torvisoittokunnan voimassapitoon. Voittovaroja jaettaessa toukokuun 28 päivänä viimeksi mainittua vuotta myöntyi kaupunginvaltuusto tähän esitykseen. Lisämääräraha symfoniaorkesterin voimassapitoon soitantokautena 1912—13.

Kirjelmässä maaliskuun 15 päivältä 1913 puolsi musiikkilautakunta Suomen laulun anomusta 3,000 markan suuruisen avustuksen myöntämisestä anniskeluosakeyhtiön voittovaroista seuran musikaalisen toiminnan edistämiseksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi anomukseen toukokuun 28 päivänä. Sitä seuran toiminnan valvontaa, mikä kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan oli apurahan nauttimisen ehtona, on musiikkilautakunnan puheenjohtaja toimittanut. Apuraha Suomen laululle vuodeksi 1913.

Elokuun 22 päivänä 1913 pidetyssä kokouksessa tarkasti lautakunta ja hyväksyi pääasiassa herra Schnéevoigtin laatiman ohjelman orkesterin symfonista toimintaa varten soitantokautena 1913—14. Soitantokauden 1913—14 ohjelma.

Kirjelmässä syyskuun 24 päivältä 1913 antoi musiikkilautakunta rahatoimikamariin rahasääntöehdotuksensa vuodeksi 1914. Rahatoimikamari ehdotti kannatusapua osotettavaksi ainoastaan kevätkaudeksi 1914 ja asian muutoin jätettäväksi avonaiseksi musiikkiolojemme hankkeissa olevaa uudestijärjestämistä odotettaessa. Tämä tuli kaupunginvaltuustonkin päätökseksi ja vakinaiseen rahasääntöön pantiin 1914 vuoden alkupuoleksi 37,500 markkaa. Rahasääntöehdotus.

Lokakuun 21 päivänä 1913 lähetettiin rahatoimikamariin anomus, että musiikkiopisto saisi musiikki-iltoja ja oppilasesityksiä varten käyttää seurahuoneen juhlasalia enintään 15 iltana kuluvan soitantokauden aikana. Kamari myöntyi tähän lautakunnan esitykseen. Seurahuoneen juhlasali musiikki-iltahuoneistoksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 10 päivänä 1914 oli tehnyt päätöksen Helsingin orkesteriolojen järjestämisestä syksystä 1914 lähtien, on lautakunta ryhtynyt tästä johtuvaan johtosääntönsä uudestilaatimiseen. Lautakunnan esittämän uuden johtosääntöehdotuksen [1]) valtuusto vähäisin muutoksin hyväksyi kokouksessaan huhtikuun 28 päivänä 1914. Musiikkilautakunnan uusi johtosääntö.

Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 10 päivänä tekemän päätöksen mukaan tuli lautakunnan ryhtyä kaikkiin kunnan orkesteriyrityksen aikaansaamiseksi tarpeellisiin täytäntöönpanotoi- Toimenpiteitä kaupunginorkesterin järjestämiseksi.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28 vuodelta 1914.

miin. Sitä varten on lautakunta toukokuun 6 päivänä 1914 tehnyt professori Kajanuksen ja kapellimestari Schnéevoigtin kanssa välikirjan heidän asettamisestaan kaupunginorkesterin pääjohtajiksi ensi soitantokaudeksi. Herra Kajanus toimii taiteellisena johtajana sekä järjestää ja valvoo musiikkilautakunnan silmälläpidon alaisena orkesterin työtä. Herra Schnéevoigt on sitoutunut johtamaan kahdeksan symfoniakonserttia sekä muita konsertteja. Varajohtajaksi ensi soitantokaudeksi valittiin toukokuun 20 päivänä 1914 säveltäjä Toivo Kuula.

Kaupunginorkesterin taloudenhoitajaksi valitsi lautakunta mainitun kuukauden 4 päivänä kapellimestari A. Apostolin ja kassanhoitajattareksi rouva Berta Nykopin.

Sittenkun musiikkilautakunta oli vahvistanut soittajain kanssa tehtäväin välikirjain kaavakkeet, ryhtyi lautakunta täyttämään orkesterin soittajanpaikkoja. Etusijassa otettiin palvelukseen ne halulliset soittajat, jotka 1911 vuoden päättyessä olivat olleet filharmonisen seuran palveluksessa. Orkesterin jäsenistöä valitessa muutoin oli silmämääränä pidetty orkesterin taiteellista esityskykyä ja ainoastaan kyvykkäitä henkilöjä valittu näiden suoritettua koesoiton. Etusija oli tällöin annettu kykeneville kotimaisille soittotaiteilijoille. Paikkoihin, jotka vielä olisivat täyttämättä, sittenkun täkäläisistä soittotaiteilijoista oli kykenevät valittu, hankittaisiin kyvykkäitä ulkomaisia soittotaiteilijoita pääjohtajain toimesta.

Huhtikuun 20 päivänä 1914 vahvistettiin lautakunnassa laadittu ehdotus kaupunginorkesterin henkilökunnan järjestyssäännöiksi. Musiikkilautakunnan pyynnöstä luovutettiin kaupunginorkesterin kansliaa varten tarpeellinen huoneisto seurahuoneen talosta.

Toukokuun 4 päivänä vahvisti musiikkilautakunta kaupunginorkesterin vuokraustariffin.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti on musiikkilautakunta ottanut haltuunsa filharmonisen seuran kirjaston sekä erinäisiä soittokoneita ja kalustoa molempain soittokuntain varastoista. Rahatoimikamarin kanssa on tehty sopimus seurahuoneen salin käyttämisestä ensi soitantokautena.

Lausuntoja vuodeksi 1914 haetuista apurahoista.

Kirjelmässä huhtikuun 8 päivältä 1914 antoi musiikkilautakunta lausunnon hakemuksista, joita oli tehty avustuksen saamiseksi kuluvana vuonna käytettävinä olevista anniskeluvaroista.

Orkesterikoulu.

Toukokuun 6 päivänä 1914 tehtiin kaupunginvaltuustolle esitys orkesterikoulun vastaista asemaa koskevasta asiasta. Tähänkin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi.

Ulkoilmasoitto Kalliossa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 26 päivänä 1914 oli myöntänyt Helsingin torvisoittokunnalle 10,000

markan määrärahan anniskeluvaroista sillä ehdolla, että soittokunta kesäkuukausina toimeenpanee ulkoilmakonsertteja niissä paikoissa ja niinä aikoina, kuin musiikkilautakunta yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa määrää, on lautakunta torvisoittokunnan johtajan herra A. Apostolin kanssa tehnyt sopimuksen, että soittokunta kesänä 1914 rahatoimikamarin osottamassa paikassa, esimerkiksi Kallion kansankirjaston edustalla olevalla avonaisella paikalla, suotuisan sään vallitessa antaa maksuttomia konsertteja sunnuntaisin ja pyhäpäivin klo ½ 7—½ 9 i. p. täydellä sekä sen lisäksi toistaiseksi koetteeksi lauantai-illoin samaan aikaan ehkä jonkin verran vähemmällä miehistöllä. Rahatoimikamari on puolestaan hyväksynyt mainitun ehdotuksen sekä ryhtynyt toimenpiteeseen väliaikaisen lavan rakennuttamiseksi edellä mainitulle avonaiselle paikalle.

Symfoniaorkesteri on koko kertomuskauden ollut yhtäjaksoisessa toiminnassa ja antanut seuraavan määrän konsertteja: Symfoniaorkesterin toiminta.

	Vuonna 1913.	Kevätkaudella 1914.
Helppotajuisia konsertteja	43	21
Symfoniakonsertteja	16	7
Kansankonsertteja	27	6
Kirkkokonsertteja	4	—
Lyyrillis-dramaattisia konsertteja	7	—
Sekalaisia konsertteja	10	4
Akateemisia konsertteja	2	1

Tämän ohessa on orkesteriyritys oopperalaulajattaren rouva Kusnetzovan avulla toimeenpannut kaksi oopperanäytäntöä (Eugène Onegin ja Thaïs), avustanut Madame Butterfly nimisen oopperan esityksessä (kahdesti), esittänyt Parsifal nimisen oopperan (3 konserttia) sekä tehnyt kaksi konserttimatkaa Tukholmaan, ensimäisen maaliskuussa 1913, jolloin yksi konsertti annettiin Tampereella, yksi Turussa, neljä Tukholmassa ja yksi Upsalassa, sekä toisen saman vuoden marraskuulla, jolloin annettiin yksi konsertti Turussa, viisi Tukholmassa ja yksi Upsalassa. Keväällä 1914 sai symfoniaorkesteri edullisen tarjouksen esiintyä Pietarin soitannollis-dramaattisessa teatterissa, missä orkesteri on suurella taiteellisella menestyksellä avustanut kymmenessä Parsifalnäytännössä.

Symfoniaorkesterin toiminnan taloudellisen tuloksen valaisemiseksi nyt puheena olevana kertomuskautena esitetään tässä seuraavat orkesterin tileistä saadut numerotiedot. Tilit on musiikkilautakunta kunkin soitantovuoden päätyttyä tarkastuttanut valitsemillaan henkilöillä. Taloudellinen tulos.

Soitantovuosi 1912—13.

Menoja.	Smk.	Tuloja.	Smk.
Helppotaj. konsertit .	5,808: 25	Helppotaj. konsertit ..	13,582: 50
Kirkkokonsertit	2,315: 85	Kirkkokonsertit	3,644: —
Symfoniakonsertit ..	13,612: 95	Symfoniakonsertit	31,925: —
Kansankonsertit	5,025: 52	Kansankonsertit	7,162: 50
Muut konsertit	13,326: 81	Muut konsertit	17,075: 89
Muut kustannukset ..	18,067: 23	Teatterit	8,400: —
Palkat	126,403: 08	Oopperanäytännöt	
Teatteritili	1,377: —	(puhdas voitto)	5,571: 99
Korkotili.....	626: 88	Yhteensä Smk	87,361: 88
Yhteensä Smk	186,563: 57		

Soitantovuonna 1912—13 syntynyt vajaus oli siis Smk 99,201: 69. Tämän tappion korvaamiseen oli yrityksellä käytettävänä kaupungin kannatusapu, joka, siitä vähennettyä Helsingin torvisoittokunnalle varatut 12,000 markkaa, oli 63,000 markkaa, sekä kaupunginvaltuuston anniskeluvaroista myöntämä ylimääräinen 12,000 markan määräraha eli kaikkiaan 75,000 markkaa. Urakoitsijan korvattavaksi jäi Smk 24,201: 69, jonka summan hän suoritti lainavaroilla.

Soitantovuosi 1913—14.

Menoja.	Smk.	Tuloja.	Smk.
Helppotaj. konsertit..	4,769: 58	Helppotaj. konsertit ..	14,850: —
Kirkkokonsertit	226: 06	Kirkkokonsertit	226: 06
Symfoniakonsertit ..	10,448: 11	Symfoniakonsertit	23,797: 50
Kansankonsertit	1,451: 91	Kansankonsertit	2,266: 50
Akateemiset konsertit	780: 04	Akateemiset konsertit	915: —
Muut konsertit	1,236: 52	Muut konsertit	3,542: 62
Muut kustannukset ..	9,263: 43	Teatterit	8,490: —
Palkat	128,765: 90	Oopperanäytännöt ja	
Teatteritili	390: —	konserttimatkat	29,998: 16
Korkotili	45: 90	Yhteensä Smk	84,085: 84
Konserttimatkat Tukholmaan ja Pietariin	10,147: 01		
Parsifalkonsertit	6,569: 06		
Poisto nuottikirjaston ja kaluston tililtä..	1,761: 71		
Yhteensä Smk	175,855: 23		

Tänä soitantovuonna oli vajaus siis kaikkiaan Smk 91,769: 39, jonka korvaamiseksi yritys sai kaupungilta 75,000 markan kannatusavun. Jälellä oleva vajaus, Smk 16,769: 39, täytettiin yksityisillä kannatusvaroilla.

ASIAREKISTERI.

Adamsson, J., yövartija, hänen apurahananomuksensa evätty 129
Ainespiha, rakennusten y. m. teettäminen sinne 47, 69
Aistiviallisten lasten opetus 333
Ajoneuvoliikennettä koskevat määräykset 238, 264
Akkumulaattorit, sähkölaitoksen, niiden kunnossapito 126
Alemmat käsityöläiskoulut, niiden johtokunnan jäsenen vaali 249
„ „ „ talon tonttipaikka 56
Alipalomestarinviran jälleen täyttäminen 237
Alpin kunnossapito 81, 392
Alppipaviljongin viereisen alueen vuokralle antaminen 24
Alueläkärille myönnetty lupa asua alueensa ulkopuolella 237
Ammattikoulut, katso Alemmat käsityöläiskoulut, Tyttöjen ammattikoulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.
Andsten, K. A., kaasulaitoksen työntekijä, hänelle myönnetty apuraha 128
Anniskelu, mallasjuomain, sen järjestäminen 244
„ väkiviinajuomain, sen järjestäminen 244
„ „ „ yksinoikeuden pitentäminen 244
Anniskeluoikeuksia, mallasjuomain 243
„ väkiviinajuomain 243
Apostol, A., kapellimestari, valittu kaupunginorkesterin taloudenhoitajaksi .. 442
Apuharvennus kaupungin metsissä 399
Apulais-rakennustarkastajan vahvistaminen virkaansa 236
Apurahan anomuksia 129
Apurahat, katso myös Eläke, Helsingin anniskeluosakeyhtiö, Matka-apuraha ja Stipendi,
Apurahoja erinäisille henkilöille 128, 129
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta 139
Arbetets vänner yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ „ vuokrattu alue 24
Armeliaisuusyhdistysten ja vaivaishoidon välinen yhteistyö 314
Arvonta, obligatsionien 265
Asianajopalkkio 126
Asuinhuoneiden sisustaminen Hietaniemenkadun majailutaloon 48, 423
„ „ kellarikerrokseen 267
„ „ Sipoon mielisairaalan hoitajaoppilaille 50
Asunnonvälitys, kunnallinen 201, 421
Asuntolautakunnan perustaminen 200
Asuntotilaston järjestäminen 201
Automobiililiikennettä koskevat määräykset 238
Avustetut, lahjoitettujen rahastojen koroilla 299, 300
„ vaivaishoidon kautta, niiden lukumäärä 298

Avustukset, eri yhdistysten antamat 315
„ työttömäin perheille annetut 161
Avustusta koteihinsa vaivaishoidolta saaneet henkilöt 298

Becker, W. O., oikeusavustajan apulainen, hänelle myönnetty virkaero 237
Bengtsårin kasvatuslaitos 59, 330
„ maatila 333
Biljardin pitämiseen myönnetty lupa 242
Björk, P., rahatoimikonttorin ylimääräinen virkamies, valittu Åggelbyn kartanon ja Nybondaksen talon päällysmieheksi 265
Björkman, A., lääketieteenlisensiaatti, valittu Sipoon mielisairaalan ylilääkäriksi 237
Borodkin, K., emännöitsijä, hänelle myönnetty eläkkeen korotus 127
Boström, V. E., vahtimestari, hänen apurahananomuksensa evätty 129
Brotherus, I., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Budjettivaliokunnan jäsenten vaali 247
Busholman kaupunginasemakaava 4
Bäckman, B., liikennekonttorin vaakamestarinapulainen, hänelle myönnetty virkaero 236
Bölen paloaseman rakentaminen 48
„ poliisiaseman ulkohuoneen muutto 49
„ „ vesijohtoa varten myönnetty määräraha 70
Böök, E., työväenasiain lautakunnan sihteeri, hänelle myönnetty matka-apuraha 160
„ „ „ „ „ valittu sosialilautakunnan sihteeriksi 237

Collan, J. A., vaivaishoitohallituksen toimitusjohtaja, hänelle myönnetty virkaero 237

Dahlström, I. L., sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty apuraha 128
Dalström, H., tilastokonttorin johtaja, hänelle myönnetty matka-apuraha 269
Desinfioimismajalan kuntoonpaneminen ent. kaasutehtaan konttorirakennukseen 55
Desinfioimismäärärahan ylitys 108
Desinfioitsijan palkkaaminen terveyspoliisiin 177
Diakonissain asettaminen vaivaishoitohallituksen palvelukseen 178, 293
„ toiminta 294
Dynamiitin tuontiin myönnetty lupa 242

Eduskuntavaalien kustannukset 90, 385
Einighorst, A., neiti, valittu liikennekonttorin nuoremmaksi konttorikirjottajaksi 236
Eirapuistikon tasotus- ja istutustyöt 394
Eklund, E. J., leskivaimo, hänelle myönnetty apuraha 128
„ G., ent. ulosottoapulainen, hänelle myönnetty eläke 127
„ R., apulais-kaupunginarkkitehti, hänen palkankorotuksensa laskeminen 96
Ekman, Ida, laulajatar, hänen apurahastonsa vastaanottaminen 129
Elinkeino-oikeuksien hakemuksia 242
Eläinsuojelusyhdistys, Suomen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132

Eläintarhan alueen vuokraaminen 26
„ itäosan järjestäminen 81
„ lammikot 82, 393
„ puhdistusasema 78
„ raivaustyöt 393
„ urheilukentän juoksuradan päällystäminen hiilijauheella 81, 379
„ „ järjestysmiehen palkkaus 81, 126, 391
„ „ käyttämiseen myönnetty lupa 262
„ urheilupaviljongin rakentaminen 385
Eläke-edut, kunnan palveluksessa olevain työntekijäin 190
„ käsityöläiskoulujen henkilökunnan 190
Eläkkeet ja apurahat, myönnetyt 127, 128, 129
„ „ „ 1914 vuoden menosääntöön otetut 185
Elätteelle vaivaishoidon toimesta annetut henkilöt 304
Eläväinkuvainteatterien vahingollisen vaikutuksen vastustaminen 238
Emmaus nimiselle pelastus- ja työkodille myönnettävä valtioapu 166
Engeltorin järjestäminen 395
Eriksson, O., työntekijä, hänelle myönnetty apuraha 128
Eristysosaston perustaminen Marian sairaalaan 176
Estnäsinkadun suomenkielinen nimi 77

Faneri, maasta vietävä, sen liikennemaksujen poistaminen 93
Filharmonisen seuran ja musiikkilautakunnan väliset neuvottelut 438
„ „ kirjasto, sen ottaminen musiikkilautakunnan haltuun 442
Finlands svenska nykterhetsförbund liitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Fredriksperi, katso Böle.
Friberg, M., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Furuhjelm, K., varatuomari, valittu rahatoimikamarin notaariksi 270
Fylgia, nuorisoliitto, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132

Gauffin, A., arkkitehti, hänelle myönnetty matka-apuraha 160
Gentin kaupunkikongressi, kaupungin osanotto siihen 165
Geodeettinen osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 380
Gorbatoff, H., liikennekonttorin nuorempi kassanhoitaja, hänelle myönnetty virkaero 236
Gordie, I., lastenhoidontarkastaja, hänelle myönnetty matka-apuraha 269
Greijuksen alueen vuokraaminen 24
„ kaupunginasemakaava 7
„ sairaalan korjaukset 49
Gripenberg, M., rakennustarkastaja, hänelle myönnetty matka-apuraha 160
„ „ „ „ „ palkankorotus .. 97, 174
Gummerus, N., vanhempi konttorikirjottaja, otettu liikennekonttorin nuoremmaksi kassanhoitajaksi 236

Haapaniemen istutus 394
„ urheilukentän käyttämiseen myönnetty lupa 262
Hakaniementorin uusi kauppahalli 386
Hakasalmen puiston alueen vuokralle antaminen 26
„ „ käyttämiseen myönnetty lupa 262

Halkominen, tonttien ... 188
Hallinto, kunnan työväenasuntojen ... 204, 417, 422
Hallitus, kaupungin teknillisten laitosten, sen ohjesäännön 6 §:n muutos ... 235
„ „ „ „ „ puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 247, 249, 271
„ „ yleisten töiden, sen jäsenten ja varajäsenten vaali ... 248, 271
„ „ „ „ „ vuosikertomus ... 363
„ kaupunginkirjaston, sen jäsenen ja varajäsenen vaali ... 249
„ „ „ vuosikertomus ... 350
„ Marian sairaalan, sen jäsenten vaali ... 249
Hammasklinikka, kansakouluoppilaiden, sen ottaminen kaupungin haltuun ... 120
„ „ sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 134
Heinänteko-oikeus ... 262
Helsingfors svenska folkhögskola nimiselle seuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ ungdomsföreningars centralutskott nimiselle valiokunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133, 414
Helsingin anniskeluosakeyhtiö, kanteluja sitä vastaan ... 242
„ „ sen tilintarkastajain vaali ... 248
„ „ „ voittovarat vuodelta 1912 ... 131, 414
„ „ sille myönnetty määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitteiden kunnossapitoa varten 84, 131, 134
„ filharmoninen seura, katso Filharmoninen seura.
„ kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ kansanopistoseuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ kauppakoululle myönnetty määräraha ... 116, 179
„ kaupungin historian aikaansaaminen ... 157
„ „ kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.
„ „ museo, sen johtajanviran jälleen täyttäminen ... 237
„ „ „ „ lautakunnan vuosikertomus ... 436
„ „ „ siihen annetut lahjat ... 437
„ „ voittovarainrahasto ... 136, 139
„ „ vähävaraisten oikeusaputoimisto, katso Oikeusaputoimisto.
„ „ yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto ... 144, 145
„ kisaveikoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133
„ kristilliselle työväenyhdistykselle vuokrattava alue Sinivuorenmaalta ... 25
„ kuuromykkäyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ naisvoimistelijoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133
„ nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ palvelijataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133, 414

Helsingin palvelijataryhdistyksen valtioapu 166, 418
„ pörssin säännöt 235
„ „ tilintarkastajan vaali 248
„ „ voimassapito 162
„ raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön ja kaupungin välinen toimilupakirja 28
„ „ „ „ osakkeiden osto 146, 185
„ raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133, 414
„ „ keskustoimikunnan tekemä esitys juovutusjuomain käyttöä koskevan tutkimuksen toimittamisesta 166
„ symfoniaorkesterille myönnetty määräraha 133, 441
„ „ „ oikeus seurahuoneen juhlasalin käyttämiseen 38
„ symfoniaorkesterin hajaantuminen 438
„ „ ohjelma soitantokautena 1913—14 441
„ sähkövalaistusosakeyhtiötä vastaan ajetun jutun kustannukset 126
„ teollisuuskoulun talon paikka 18
„ torvisoittokunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133, 442
„ torvisoittokuntaa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 181
„ uimaseuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ myönnetty maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion uimalaitokseen 25
„ vapaaehtoinen palokunta 284
Hengenpelastuskalujen kunnossapito 378
Henkikirjotukseen annettujen ensitietojen jäljennyttäminen 97
Henkilökohtaisten vaivaismaksujen poisto 268
Hermannin tonttien maksutonta vuokraoikeutta pitennetty 26
Hertonäsin maatilan myyntitarjous 15
Hesperian puiston alueen vuokraaminen 26
„ „ käyttämiseen myönnetty lupa 262
„ varasairaalaa varten myönnetty lisämääräraha 112
Hevosaltaista annetusta vedestä kannettava maksu 124
Hietala, A., kivityöntekijä, hänen apurahananomuksensa evätty 129
Hiilien osto kaupungin virastojen tarvetta varten 126
Holhousasioita 327
Holhouslautakunnan jäsenen vaali 248
„ vuosikertomus 408
Houruinhoito, katso Mielisairaat.
Humaliston tuberkulosisairaalan korjaukset 107
Humallahden uimahuoneiden vuokraaminen 263
Humallahteen teetettävä kytkylaituri 80
Huoneistoja erinäisille kaupungin virastoille, lautakunnille ja hallituksille 37, 45, 90, 97
„ poliisilaitokselle 39, 98
Huoneuksien vuokraus 262
Huutokaupalla luovutetut uimahuoneet 263
„ „ virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat .. 261

Huutokauppaajanammatin harjottamiseen myönnetty lupa 242
Hypoteekkikassan aikaansaaminen lainain myöntämiseksi vähävaraisten rakennusyrityksiin 146
Hyväksyminen, rakennuspiirustusten 261
„ takuusitoumusten 261, 269
Hyväntekeväisyysyhdistysten ja vaivaishoidon välinen yhteistyö 314
Häggblom, A., kaasulaitoksen assistentti, hänelle myönnetty palkankorotus .. 124
Hätäapukomitealle myönnetty määräraha 162
Hätäapukomitean asettaminen 228, 418, 431
Högre svenska handelsläroverket oppilaitoksen tonttipaikka 20
Högsandin parantola, kansakouluoppilaiden sinne sijoittamista varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Höyryjyrä, kaupungin, sen höyrykattilan uudistaminen 126
Höyrymankelin osto Marian sairaalaan 386

Ilotulitusesineiden tuontiin myönnetty lupa 242
Iltakurssien voimassapito liikeapulaisille 116, 179
Insinöörinviran perustaminen rakennuskonttorin kaupunginasemakaava-osastoon 174
„ „ vesijohtolaitoksen putkiverkkoa varten 181
Internationale Baufach-Ausstellung niminen Leipzigissä pidettävä näyttely, kaupungin osanotto siihen 165
Inventtaajat, kaupunginkassan 84, 265
Isonrokon vastustamista varten myönnetty määräraha 112
Istutuksia varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 80, 81, 83, 184
Istutusten kunnossapito 389, 390

Jansson, J. E., konttoristi, hänelle myönnetty matka-apuraha 129
Johansson, A. S., työntekijätär, hänelle myönnetty eläke 128
Johtajat, vaivaishoidon tarkastuspiirien 289
Jobtokunnat, kaupungin kansakoulujen, niiden jäsenten vaali 246
Johtokunta, alempain käsityöläiskoulujen, sen jäsenen vaali 249
„ kansanlastentarhain, sen johtosääntö 231
„ „ „ jäsenten vaali 249
„ kunnan työnvälitystoimiston, sen puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 248
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen jäsenten vaali 249
„ tyttöjen ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali 249
„ valmistavan poikain ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali 249
Johtosääntö, kansanlastentarhain johtokunnan 231
„ „ tarkastajan 232
„ kaupunginkirjaston apulaishoitajan 235
„ kaupunginvaltuuston kanslian 230
„ musiikkilautakunnan 441
„ rahatoimikamarin kanslian 197
„ sosialilautakunnan 201
„ terveydenhoidontarkastajan 233
„ yleishyödyllisen rakennuslainarahaston hallintoa varten 145
Juovutusjuomain käyttöä koskeva tutkimus 166
Jäiden ottoon myönnetty lupa 263

Järjestysmies, Eläintarhan urheilukentän, hänen palkkauksensa 81, 126, 391
Järjestyssääntö, käsityöläis- ja tehdasyhdistyksen 241
Jääkellarin teettäminen Kaivohuoneen vierelle 66

Kaasulaitoksen laajentaminen 72
„ pääputkiverkko 73
„ rakennusten y. m. korjaus ja kunnossapito 72
Kaasulaitos, siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan..... 187
„ sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 182
Kaasumittarien osto 125
Kaasun hinta 125
Kaasunkulutusohjesääntö 125
Kaasuvalaistuksen lisääminen Kauppatorilla 98
Kaatopaikka, Malmin, sen poismuuttaminen 84
Kadunnimikilpien panettaminen kulmataloihin 156
Kadut ja yleiset paikat, niitä varten 1913 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 183
„ „ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat 367
Kaisaniemen puiston käyttämiseen myönnetty lupa 262
„ „ tasotus- ja istutustyöt 394
„ puistoon rakennettava näyttelypaviljonki 64
Kaivohuoneen vierelle teetettävä jääkellari..... 66
Kaivopuisto, kaupunginpuutarhurin siellä teettämät tasotustyöt 394
Kaivopuiston ajoliikenne..... 264
„ kylpy- ja uimalaitoksen vuokraoikeus pitennetty..... 27
„ kylpyhuoneen korjaukset 381
Kaivopuistoon rakennettava kioski..... 263
Kajanus, R., professori, valittu kaupunginorkesterin pääjohtajaksi 442
Kalaveteen myönnetty oikeus 263
Kallion kirjastotalon aitaaminen 69
„ kirkkotontin asemakaavan muutos 3
„ yhteiskoululle luovutettava tontti..... 20
Kanavoimistyöt, katso Viemärikanavat.
Kankaanpää, V., eläinlääketieteentohtori, valittu teurastamon johtajaksi..... 237
Kannanta, liikennekonttorin maksujen 274
Kannantaprosentit, satamakapteenille ja satamakonttorin kirjanpitäjälle tulevat 173
Kansainvälinen matkailunäyttely Lontoossa, kaupungin osanotto siihen 165
Kansakouluhammasklinikka, sen ottaminen kaupungin haltuun..... 120
„ sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 134
Kansakouluhuoneistojen korjaukset..... 119
Kansakouluja varten myönnetty lisämääräraha..... 116
„ „ 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 179
Kansakoulujen johtajain ja johtajatarten viransijaiset..... 117
„ ohjesääntö 222
„ opettaja- ja opettajataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ taloudenhoitajankansliain naisapulaisten palkkaedut..... 116, 117
„ valtioavut..... 120
„ yhteisluokkain opettajattarille myönnetty lisäpalkkio 118
Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali..... 246
Kansakoululapset, kesäsiirtoloita varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha..... 132

Kansakoululapset, kesävirkistyksen hankkimiseksi heille anottu valtioapu .. 120
„ maksuttomia kylpyjä heille Ursinin kallion uimalaitoksessa 25
„ paikkoja varten heille Högsandin parantolassa anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ ruokaa varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ vaatetusapua varten heille perustettu rahasto..... 130
„ virkistyskotia varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kansakoulunopettajistolle myönnetyt stipendit 119
Kansakoulupiirien kouluneuvostojen jäsenten vaali 246
Kansakoulutalo, Kasarminkadun, sen purkaminen 56
„ Porthaninkadun, ruokailuhuoneen laittaminen siihen..... 58
„ Ratakadun, sen sisäpuoliset maalaustyöt..... 382
„ Tehtaankadun, sähkövalon laittaminen siihen 58
Kansakoulutalojen rakennuttaminen 55
Kansalaisoikeuden, Suomen, saantia koskevat anomukset..... 241
Kansanjuhlien y. m. pitämiseen myönnetty lupa 262
Kansanlastentarhain johtokunnan ja tarkastajan johtosäännöt 231
„ „ jäsenten vaali 249
„ „ vuosikertomus 339
„ koulumaksun poistaminen 123
„ lasten lukumäärä 341
„ lääkärin vuosikertomus..... 346
„ opettajattaret 344
„ valtioapu 122
Kansanlastentarhoja koskevat määräykset 181
„ varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 131, 132
„ varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha.... 180
Kansanopistoja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kanslia-apulaisen asettaminen vaivaishoitohallituksen lastenhoito-osastolle.... 114
Kansliahuoneiston hankkiminen työttömäin komitealle 228
„ „ venäläiselle sotaväelle 124
Kanteluja Helsingin anniskeluosakeyhtiötä vastaan..... 242
„ vaivaishoidon lastenkotia vastaan 306
Kasarmintorin kuntoonpaneminen sotaväen harjotuspaikaksi..... 75
Kasvattilasten hoito 212
Kasvatuslaitokset, kaupungin..... 328
„ „ niitä varten myönnetty lisämääräraha..... 122
„ „ „ „ 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 180
Kasvatuslaitosten taloudellinen hallinto..... 122
„ toimihenkilöille tuleva korvaus virkamatkoista..... 121
„ valtioapu 120, 187
„ virkailijain palkkaedut taudintapauksissa..... 121
Kasvatuslautakunnan huoneisto 97
„ jäsenten vaali 248
„ lääkärin palkkaaminen..... 175
„ menot 332
„ sihteerille myönnetty matka-apuraha..... 327

Kasvatuslautakunnan toimintaa koskeva tilintarkastajain lausunto 85
„ vuosikertomus 326
Kasvihuonerakennusten teettäminen 66, 384
Katsastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden 247
„ „ kiinteän „ 66
„ kaupunginkassan 84, 265
Katselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat 380
„ rahatoimikamarin „ 261
„ rakennustarkastajan „ 360
Katujen korjaus ja kunnossapito 73, 183, 367
„ nimikilpien asettaminen kulmataloihin 156
„ puhtaanapito 397
„ teettämistä varten myönnetty määräraha 74, 184
Katukolinan vähentäminen kaupungissa 238
Katuvalaistusta varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 175
Kaupan harjottaminen juovutusjuomilla, katso Vähittäismyynti.
„ „ myrkyllisillä aineilla 242
„ „ virvokejuomavaunuista, myyntikojuista y. m. 261
Kauppahalleja varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 181
Kauppahalli, Kasarmintorin, sen korjaukset 382
„ Rantatorin, „ „ 64, 381, 385
Kauppahallien myymälöistä kertyneet vuokratulot 186, 263
Kauppahallin rakentaminen Hakaniementorille 386
Kauppahinta, sen suorituksen toistaiseksi lykkääminen 168
Kauppaoppilaitoksia varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat .. 179
Kauppatorin lisätty kaasuvalaistus 98
Kaupungin historian aikaansaaminen 157
„ irtaimen omaisuuden katsastus 247
„ kiinteä omaisuus, sen katsastusmiehet 66
„ „ „ siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 186
„ metsäin hoito 398
„ „ vartioiminen 399
„ museo, katso Helsingin kaupungin museo.
„ orkesteri, katso Helsingin symfoniaorkesteri ja Kaupunginorkesteri.
„ velkoja varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 172
„ virastoja varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 172
Kaupunginarkkitehdin opintomatka 387
„ vuosikertomus 380
Kaupunginasemakaava, XV kaupunginosan 7
„ XX „ 4
„ Meilansin ja Greijuksen osain 7, 389
Kaupunginasemakaava-arkkitehdille myönnetty matkaraha 173
„ -arkkitehdin vuosikertomus 387
„ -insinöörinviran perustaminen 174
Kaupunginasemakaavan muutos, Kallion kirkkotonttia koskeva 3
„ „ kortteleita n:oja 192 ja 198 koskeva 2
„ „ „ „ 334, 335 y. m. koskeva 8
„ „ „ „ 403 ja 422 koskeva 9
„ „ korttelia n:o 252 koskeva 3
„ „ Santa- ja Busholman saaria koskeva 4

Kaupungingeodeetin vuosikertomus 380
Kaupunginkassan inventtaajat 84
„ ylimääräiset inventtaajat 265
Kaupunginkirjastoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 180
Kaupunginkirjastolle annetut lahjat 358
Kaupunginkirjaston amanuenssien luvun lisääminen 180
„ apulaishoitajan johtosääntö 235
„ hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali 249
„ henkilökunnan kesäloma 122
„ kirjavarasto 354
„ lainaajat 354
„ lainausliike 352
„ lukusalit 351, 357
„ Rikhardinkadun varrella olevan talon tuuletuslaitosten parantaminen 386
„ tulot 356
„ vuosikertomus 350
Kaupunginmuseo, katso Helsingin kaupungin museo.
Kaupunginorkesteri, sen perustaminen 438
„ katso myös Helsingin symfoniaorkesteri.
Kaupunginosa XIII, alueen luovuttaminen siitä sotaväen tarpeisiin 27
„ XV, sen kaupunginasemakaava 7
„ XX „ „ 6, 7
„ „ „ rakennusjärjestys 66
„ „ „ tonttien luovutuksessa käytettävä vuokrausta 20
Kaupunginpalvelijain palkanparannus 89
Kaupunginpuutarha, kasvihuonerakennusten y. m. teettäminen siihen .. 66, 384
„ sen kustannukset 391
„ „ rakennusten korjaukset 66
Kaupunginpuutarhurin vuosikertomus 389
Kaupungintalon rakentaminen 39
Kaupunginvaltuusmiehet 1
Kaupunginvaltuuston entisen huoneiston käyttäminen 37
„ kanslian huoneisto 90
„ „ johtosääntö 230
„ „ kanslisteille ja vahtimestarille myönnetty palkankorotus 90, 173
„ „ vahtimestarinapulaisen palkkaaminen 173
„ keskustelujen muistiinpano pikakirjotuksen avulla 230
„ kokoukset y. m. 2
„ sihteerille myönnetty palkankorotus 173
„ „ „ virkavapaus 236
„ valmistusvaliokunta 2
Kaupunginviskaalin palkkaukseen myönnetty määräraha 89
Kaupunginvoutien viransijaisten palkkaaminen 90, 173
Kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ myönnetty määräraha työnjakelua varten naisille 161
Kelkkaratain laittaminen 395
Kellarikerroksen sisustaminen asuinhuoneiksi 267
Kellariosaston vuokraaminen tullikamarille 91
Kemikalioiden säilytyssuojan teettäminen Vanhaankaupunkiin 64

Kerjuun ehkäiseminen rekisteritoimiston toiminnan kautta 316
Kertomukset Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta, niiden toimittajan vaali 270
„ niiden yhdistysten ja laitosten toiminnasta, joille on myönnetty apurahoja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 134, 414
Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1912 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä 84
„ „ 1912 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä 85
„ „ „ „ tilien ja hallinnon tarkastuksesta 85
Kerttunen, K. A., kaitsija, hänelle myönnetty lisämääräraha 107
Keskushallinnon järjestäminen kaupungin sairaaloita varten 205
Keskuslautakunnan asettaminen kaupungin oppilaitoksia varten 229
Keskuslämmityksen aikaansaaminen Kivelän sairaalaan 49
Kesäloma, kaupunginkirjaston henkilökunnan 122
Kesäpuutarha, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kesäpäiväparantola, Oulunkylän, sen korjaukset 55
Kesäsiirtolaa varten Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ Suomen naisyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Kesäsiirtolat, kansakouluoppilaitten, niille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kesätyöskentelyn järjestämistä varten lapsille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kesävirkistyksen hankkiminen kansakoululapsille 120
Kiinteä omaisuus, kaupungin, siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 186
Kiinteän omaisuuden omistamiseen myönnetty lupa 242
Kioskin rakentaminen Kaivopuistoon 263
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.
Kirjastotaloa varten varattava tontti 59
Kirjotuskoneen osto kaupunginkirjastoon 180
Kirkon tonttipaikka Tehtaanpuistossa 18
Kivelän alueen vuokralle antaminen 24
„ sairaalaa varten myönnetty määräraha 107, 177
„ sairaala-aluetta ympäröivän lauta-aidan kuntoonpaneminen 69
„ sairaalaan laitettava keittiölaitos 50
„ „ „ keskuslämmitys 49
„ „ „ ruumishuone 49
„ „ „ uimahuone 49
„ „ laitettavat asuinhuoneet 49
„ sairaalan hallinto 212
„ „ korjaus- ja sisustustyöt 50
„ „ sairasmaksut 103
Klubioikeuden saamista tarkoittavia hakemuksia 243
Kohonen, A., kansakoulunopettaja, hänelle myönnetty eläke 127
Koiraveron poistaminen tileistä 268
Kojut, myynti-, niiden paikkain vuokralle antaminen 261

Koleraparakkien korjaukset 49
Komitea kysymystä varten kasvattilasten hoidosta 214
„ „ „ kaupungintalon rakentamisesta 42, 43
„ „ „ terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämisestä 99
„ „ „ tuberkulosisairaalan rakentamisesta 50
„ „ „ vaivaishoidon taloudellisesta hallinnosta 115
„ „ „ vientitavaran maksuttomasta makausajasta kaupungin tavaravajoissa 92
„ raastuvanoikeuden työjärjestystä tarkastamaan asetettu 247
„ katso myös Valiokunta.
Konsertit, Helsingin symfoniaorkesterin 443
Konttoriapulaisen asettaminen työ- ja vaivaistaloon 114
Korjaukset, Aleksanterinkadun talon n:o 26 382
„ Bengtsårin kasvatuslaitoksen 59, 385
„ Greijuksen sairaalan 49
„ Humaliston sairaalan 107, 386
„ kaasulaitoksen rakennusten y. m. 72
„ Kaivohuoneen 386
„ Kaivopuiston kylpyhuoneen 381
„ kansakoulutalojen 59, 119, 382
„ Katariinankadun talon n:o 3 90
„ katujen ja yleisten paikkain 73, 183
„ kauppahallien 64, 381, 382
„ kaupunginpuutarhan rakennusten 66
„ Kivelän sairaalan 49, 382, 385
„ koleraparakkien 49
„ kulkutautisairaalan 49
„ kunnan työväenasuntojen 48, 382, 385, 423
„ Marian sairaalan 49, 381
„ Oulunkylän parantolan 55
„ palotornien 49, 381
„ poliisilaitoksen huoneistojen 49, 381
„ raatihuoneen 381, 385
„ satamain 80, 184
„ tavaravajain 66, 382
„ teiden 79, 184
„ tulli- ja pakkahuoneen 47, 382
„ työ- ja vaivaistalon 55
„ uimahuoneiden 66, 382, 385
„ Vanhankaupungin myllyn 66, 381
„ vesijohdon rakennusten y. m. 69, 182
„ viemärikanavain 78, 184
„ viertoteiden 79, 184
„ virutushuoneiden 66
Korkeasaarelle rakennettava vesijohto 71
Korkeasaaren käyttämiseen myönnetty lupa 25
„ laitteiden kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 84, 131, 134
Korot, vaivaishoidolle lahjoitettujen rahastojen, niiden käyttö 299, 300
„ 1914 vuoden tulosäännön mukaan 186
Korpaksen talon osain yhdistäminen kaupunkiin 14

Korttirekisteri, rekisteröityjen toiminimien 173
Korvauksia ruumiinvammasta 268
„ vaivaishoidosta, valtion maksettavia, vuodelta 1912 297
Koti, iäkkäitten naispuolisten konttoristien ja liikeapulaisten, sen perustaminen 130
„ palvelijatarten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ „ „ myönnetty valtioapu 166
„ tehtaalaisnaisten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133, 414
Kotikasvatusyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kouluneuvostot, kansakoulupiirien 246
„ Svenska samskolan i Helsingfors nimisen oppilaitoksen 246
Koulusiirtolat, kaupungin 328
Kulkutautien vastustamista varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 178
Kulkutautisairaala, kaluston hankkiminen siihen 104
„ puhelinjohdon laittaminen siihen 104
„ sen alueella kulutetun kaasun hinta 125
„ „ korjaukset 49
„ „ menosääntö 105
„ virutus- ja perunankuorimiskoneiden hankkiminen siihen 107
„ ylihoitajattaren ja toimitsijan asettaminen siihen 104
Kuninkaankartano Vanhassakaupungissa, sen perusmuurien valokuvaaminen 437
Kunnallinen asunnonvälitys 201, 421
„ lainarahasto yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämistä varten 140, 144, 145, 419
„ oikeusapu 410
„ työnvälitys, yleiskatsaus vuosilta 1903—13 426
Kunnallisen poliklinikan perustaminen Kallioon 210
„ työväenopiston perustaminen 223, 415, 419
„ uimahallin rakennusrahasto 268
Kunnallishallintoa varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 173
Kunnalliskertomusten säännöllisen ilmestymisen turvaaminen 96
„ toimittajan ottaminen 270
Kunnallispormestarin palkkaamista varten myönnetty määräraha 87
Kunnallistilaston yksinkertaistuttaminen 174
Kunnallisverotus vuonna 1913 433
Kunnan mielisairaala, katso Mielisairaala.
„ teurastamon rakennuttaminen 51
„ työnvälitystoimiston asettaminen vakinaiselle menosäännölle 421
„ „ huoneisto 47, 385, 425
„ „ johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen vaali 248
„ „ johtokunnan vuosikertomus 425
„ „ tarverahain määrärahan ylitys 97
„ työväenasuntojen hallinto 200, 417
„ „ hoidossa noudatettava sääntö 204
„ „ korjaukset 48, 382, 385, 423
„ „ tulot 186, 424
Kuula, T., säveltäjä, valittu kaupunginorkesterin varajohtajaksi 442

Kuuromykkäyhdistys, Helsingin, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kylpylä lapsia varten, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Kyläsaareen teetettävä uimahuone 66
Kyläsaaren käyttämiseen myönnetty lupa 262
„ uimahuoneelle asetettava vartija 265
Kytkylaiturien laittaminen soutuveneitä varten 80
Käsiammatti- ja teollisuustalon paikka 17
Käsiammattiliikkeitä ja työpaikkoja varten asetettava naispuolinen tarkastaja 107, 177
Käsityöläiskouluja varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 179
Käsityöläiskoulujen henkilökunnan eläkkeet 190
Käyttöoikeus, rahatoimikamarin myöntämä vapaampi 261
Kääntöranan sijoittaminen Hietalahdenrantaan 263

Laakson tiluksen alueiden vuokraoikeuden pitennys 26
Laboratoori terveydellisiä tutkimuksia varten, katso Terveydellisten tutkimusten laboratoori.
Lagus, A., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Lahjoitusrahastot, kaupungin, kertomus niiden tileistä ja tilinpäätöksestä .. 84
„ katso myös Rahasto.
Lahjoja, kaupunginkirjastolle annettuja 358
„ kaupunginmuseolle annettuja 437
Lainain myöntäminen vähävaraisten rakennusyrityksiin 146
Lainarahasto, kunnallinen, yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi 140, 144, 145, 419
Lainat, kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetut 6, 7, 11, 50, 53, 64, 70, 73, 74, 125
„ 1914 vuoden tulosäännön mukaan 187
Lainausliike, kaupunginkirjaston 352
Laitoksissa vaivaishoidon kustannuksella hoidetut henkilöt 299
Laiturivalaistusta varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 175
Laivasillan teettäminen Taivallahteen 36
Lammikot, Eläintarhan 82, 393
Lapset, alaikäiset, joille holhooja on määrättävä 408
„ kasvatuslautakunnan valvonnan alaiset 328
„ työ- ja vaivaistalossa hoidetut 316
„ vaivaishoidon lastenkodissa hoidetut 306, 309
Larsson, M. K., rakennusmestarinleski, hänen apurahananomuksensa evätty 129
Laskujohdot, rakennuskonttorin rakentamat 373
Laskujohtojen korjausta ja kunnossapitoa varten myönnetty määräraha 78, 184
„ teettämistä varten myönnetty määräraha 79, 184
Lastauslaiturin rakennuttaminen Sörnäsiin 80
Lastenhoidontarkastajalle myönnetty matka-apuraha 269
Lastenhoito, vaivaishoitohallituksen asiana oleva 303
Lastenkodin perustaminen vaivaishoitohallituksen valvonnan alaisia lapsia varten 312
Lastenkoti, vaivaishoidon, katso Oulunkylän lastenkoti.
Lastenkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132, 133
Lastenosaston perustaminen Marian sairaalaan 176

Lastenosaston perustaminen työ- ja vaivaistaloon 318
Lastensairaala, Lapinlahdenkadun varrella oleva, sen laajentaminen 112
Lastenseimiä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 131, 132
Lastentarha, katso Kansanlastentarha sekä Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.
Lauhdutusvesijohdon laskeminen Sörnäsin rantatien alle 263
Laurellin, A. F., stipendirahaston koron käyttäminen 268
Lausunto asuntolautakunnan perustamisesta 200
„ biljardinpitoa tarkoittavasta lupahakemuksesta 242
„ elinkeino-oikeutta tarkoittavista lupahakemuksista 242
„ eläke-etujen myöntämisestä kunnan palveluksessa oleville työntekijöille 190
„ huutokauppaajanammatin harjottamista tarkoittavista lupahakemuksista 242
„ kansakoulukysymyksistä 117
„ kasvattilasten hoidosta 213
„ kaupungin historian aikaansaamisesta 157
„ „ sairaalain keskushallinnon järjestämisestä 206
„ „ tonttiverotaksan uudistamisesta 168
„ XX kaupunginosan tonttien luovutuksessa käytettävästä vuokrauksesta 20
„ kaupungintalon luonnospiirustusten palkintokilpailusta 40
„ „ rakentamisesta 42
„ kiinteän omaisuuden omistamislupaa tarkoittavasta hakemuksesta 242
„ klubioikeuden saamista tarkoittavista hakemuksista 243
„ kunnallisen lainarahaston perustamisesta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi 140
„ „ teurastamon rakennuttamisesta 51
„ käsityöläis- ja tehdasyhdistyksen järjestyssäännön muuttamisesta 241
„ maamme kaupunkien yleisen rakennussäännön ehdotuksen johdosta 240
„ mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavasta hakemuksesta 243
„ „ vähittäismyyntilupaa tarkoittavista hakemuksista .. 243
„ myrkyllisten aineiden kaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista 242
„ pakollisen lihantarkastuksen järjestämisestä 108
„ puhelinlinjan johtamista kaupungin maiden poikki tarkoittavasta lupahakemuksesta 264
„ rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä 193
„ raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostosta 147
„ rakennuksen tecttämisestä työväenopistolle 60
„ rakennusasiasta 190
„ rautatien rakennusehdotuksista 162
„ rohdoskaupan harjottamislupaa tarkoittavasta hakemuksesta 242
„ Suomen kansalaisoikeuden y. m. hakemuksesta 241
„ talvilaivaliikenteen turvaamisesta 94
„ terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämisestä 99
„ tonttien halkomisasioista 188
„ „ yhteenrakentamisasiasta 188
„ tonttipaikan luovuttamisesta uutta evankelis-luterilaista kirkkoa varten 18

Lausunto työttömyysvakuutuskomitean mietinnöstä 239
„ uudesta vaivaishoito-ohjesäännöstä 214
„ viinien y. m. vähittäismyyntilupaa tarkoittavasta hakemuksesta .. 243
„ väkiviinajuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista 243
„ yksityisten poliklinikkain kannattamisesta 210
Lauta-aidan teettäminen ainespihan vierelle 69
Le Moine, kahden hänen maalauksensa paneminen kaupunginmuseon talteen 437
Leipzigin rakennusnäyttely, kaupungin osanotto siihen 165, 388
Leivonnan, yhteisen, järjestäminen kaupungin sairaaloita varten 212
Leppäsuon asuinrakennuksen 68 c vuokraoikeuden pitentäminen 27
„ varasairaalaa varten myönnetty lisämääräraha 112
Lewinin, Viola, testamenttirahaston käyttö 63
Lihantarkastuksen järjestäminen 108
Lihantarkastusaseman vuosirahansääntö 111
Liikeapulais-iltakurssien voimassapito 116, 179
Liikennekonttorin menot 276
„ nuoremmalle kassanhoitajalle myönnetty virkaero 236
„ vaakamestarinapulaiselle myönnetty virkaero 236
„ virkain jälleen täyttäminen 236
„ vuosikertomus 272
Liikennemaksujen alennus talvipurjehduskauden aikana 91, 273
„ määrä vuonna 1913 272
„ suorittamisesta myönnetty vapautus 93
„ tileistä poisto 268
Liikenneväylän teettäminen korttelin n:o 38 poikki 76
Likaveden puhdistusaseman teettäminen Eläintarhaan 78
Lindberg, J. V., parmaaja, hänelle myönnetty eläke 128
Lindh, C., luutnantti, valittu alipalomestariksi 237
Lindroosin, Matilda, rahastot 129
Lindström, I., ent. siivoojatar, hänelle myönnetty eläke 128
Lipsanen, A., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Lisätty kaupunginvaltuusto 6, 7, 11, 14, 16, 43, 50, 53, 65, 70, 73, 126, 141, 143, 155
Lithenius, S., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Lokomobiilin antaminen työ- ja vaivastalon haltuun 116
Lontoossa pidettävä kansainvälinen matkailunäyttely, kaupunginvaltuuston edustaminen siinä 165
Lucander, H., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 127
Luettelo, huolimattomain perheenelättäjäin 292
„ kaupunginmuseon muotokuvakokoelman 437
Luetteloja vainajista, joilta oli jälkeenjäänyt alaikäsiä lapsia 408
Luistinratain laittamiseen myönnetty lupa 264
Lumenkuljetus kaupungin taloista 381
Lunastus, Kirkkomaankadun viereisen maakaistaleen 14, 185
Luontoismajoitus 404
Lupa alueläkärille asua alueensa ulkopuolella 237
„ biljardin pitämiseen 242
„ elinkeinon harjottamiseen 242
„ huutokauppaajanammatin harjottamiseen 242
„ jäiden ottoon 263
„ kioskin rakentamiseen Kaivopuistoon 263
„ kääntöranan sijoittamiseen Hietalahdenrantaan 263
„ laiturin teettämiseen Sörnäsin rantatien vierelle 37

Lupa laivasillan teettämiseen Taivallahteen 36
„ lauhdutusvesijohdon laskemiseen Sörnäsin rantatien alle 263
„ luistinratain laittamiseen 264
„ myrkyllisten aineiden y. m. kaupan harjottamiseen 242
„ paalulaiturin teettämiseen 37
„ puhelinautomaatin sijoittamiseen 264
„ puhelinkaapelin sementtikanavan laskemiseen 263
„ „ sijoittamiseen *36, 263*
„ puhelinlinjan johtamiseen kaupungin maiden poikki 264
„ puistojen y. m. käyttämiseen 262
„ purkausranan asettamiseen Ruoholahdenrantaan 263
„ raiteen sijoittamiseen Sörnäsin rantatien varrella oleville varastotonteille n:oille 6, 7 ja 10 37
„ rohdoskaupan harjottamiseen 242
„ ruudin y. m. tuontiin 242
„ sementtiputken laskemiseen 264
„ tonttien yhteenrakentamiseen 265
„ katso myös Lausunto ja Oikeus.
Lähtökatselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat 380
Länsirannan tullihaaraosastoon teetettävä väliseinä 47
Läntisen viertotien kunnossapito 270
Lääkärinhoidon kustantaminen vesijohtolaitoksen työntekijöille 124
Lääkärinhoito työ- ja vaivaistalossa sekä Oulunkylän lastenkodissa 114, 320

Maalinampumisradan teettäminen Greijuksen alueelle 24
Maanmittaustöiden osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 380
Maanvuokramaksujen poistaminen tileistä 268
Maistraatin huoneisto 37
„ kansliaan palkattava kaupunginpalvelija 172
Maistraatinarkiston tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys 88
Maitopisarayhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Majailutalo, Hietaniemenkadun varrella oleva, sen sisustaminen asuinhuoneeksi 48, 423
Majoituksesta olleiden kustannusten yhdistelmä 405
„ Sörnäsissä johtuneet rakennuskonttorin suorittamat työt 385
Majoituslautakunnan puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenten vaali 249
„ vuosikertomus 401
Majoitusta nauttivien henkilöiden lukumäärä 402
Makasiiniosastojen laittaminen rantavajoihin 65
Makasiinivuokran palautus 268
Makausaika kaupungin tavaravajoissa, vientitavaran maksuton 92
Makkien puhtaanapito vuonna 1913 398
„ puhtaanapitoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 184
Mallasjuomain anniskelun järjestäminen 244
„ anniskeluoikeuksien myöntäminen 243
„ myyntioikeuksien myöntäminen 243
„ myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta 247
Manner, A. V., lääketieteenlisensiaatti, valittu terveydenhoidontarkastajaksi 237
Marian sairaalaa varten myönnetty lisämääräraha 104
„ „ „ ostettava höyrymankeli 386
„ sairaalan hallituksen jäsenten vaali 249

Marian sairaalan henkilökunnalle myönnetty palkankorotus 176
„ „ korjaukset 49, 381
„ „ sairasmaksutaksa..... 103
„ turvakoti..... 337
„ „ katso myös Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.
Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Matka-apuraha apulais-kaupunginasemakaava-arkkitehdille 389
„ arkkitehti A. Gauffinille 160
„ kasvatuslautakunnan sihteerille..... 327
„ kaupunginarkkitehdille..... 387
„ kaupunginasemakaava-arkkitehdille..... 389
„ kaupunginpuutarhurille..... 395
„ lastenhoidontarkastajalle 269
„ rakennusinsinööri A. Nikanderille..... 160
„ rakennustarkastajalle..... 160
„ tilastokonttorin johtajalle..... 269
„ tyttöjen ammattikoulun johtajattarelle ja yhdelle opettajattarelle 161
„ työväenasiain lautakunnan sihteerille 160, 422
Matkailunäyttely Lontoossa, kaupungin edustuttaminen sitä varten asetettavassa komiteassa..... 165
Mehiläinen, sairaalaosakeyhtiö, sille myönnetty lupa ullakkohuoneiden käyttämiseen asuinhuoneina 190
Meilansin itäosan kaupunginasemakaava 7
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin, vuodelta 1914 7, 39, 46—49, 55, 58, 59, 64—66, 69—74, 78—83, 90, 97, 99, 107, 114, 115, 119, 121, 156, 171
Menosääntö, kulkutautisairaalan 105
„ lihantarkastusaseman 111
„ rahatoimikamarin kanslian 90
„ työväenopiston 123
Menot, sekalaiset, 1914 vuoden menosäännön mukaan 185
Metsänhoidon kustannukset 399
Metsänhoitajan, kaupungin, vuosikertomus 398
Metsäpalot..... 399
Metsät, kaupungin, niiden vartioiminen 399
Mielisairaala, Sipoossa oleva kunnan, sen hoitajaoppilaille laitettava asuinhuoneisto 50
„ „ „ „ „ kaluston hankkiminen 107
„ „ „ „ „ rakennuttaminen 50, 366
„ „ „ „ „ ylilääkärille myönnetty vuokra- ja matkaraha 178
„ „ „ „ „ ylilääkärinviran täyttäminen..... 237
Mielisairaat, työ- ja vaivaistalossa hoidetut 318
Miesten työlaitos, katso Työlaitos.
Mietintö, katso Lausunto.
Mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha kesäsiirtolaa varten..... 133
Muistopatsas, J. V. Snellmanin, paikan luovuttaminen sitä varten 23
Mullanvalmistus kaupunginistutuksia varten 81, 392
Muotokuvakokoelma, kaupunginmuseon 436
Museolautakunnan vuosikertomus 436
Musiikki-illat, musiikkiopiston, niiden pitäminen seurahuoneen juhlasalissa.. 441

Musiikkilautakunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Musiikkilautakunnan johtosääntö 441
„ jäsenistö 245, 438
„ neuvottelut filharmonisen seuran kanssa 439
„ vuosikertomus 438
Myhrberg, H., kanslianhoitaja, hänelle myönnetty henkilökohtainen palkkionlisäys 113
Myrkyllisten aineiden kauppa 242
Myydyt tontit, rahatoimikamarin toimesta 250
Myymälät, kauppahallien, vuokrat niistä 263
Myynti, maa-alueen 2
„ katso myös Tontti ja Vähittäismyynti.
Myyntikojujen paikat 261
„ teettäminen Helsinginkadun vierelle 383
Myyntipaikka, rakentamattoman tontin oikeudellinen 269
Myyntitarjous, Hertonäsin maatilan 15
Mäntymäen käyttämiseen myönnetty lupa 262
Mörtengren, F., varatuomari, otettu oikeusavustajan apulaiseksi 237
„ „ „ „ toistaiseksi rahatoimikamarin notaariksi 270

Naisyhdistys, Suomen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133, 414
Nikander, A., rakennusinsinööri, hänelle myönnetty matka-apuraha 160
Notaarinapulaisen palkkaaminen rahatoimikamariin 267
Notaarinvirka, rahatoimikamarin, sen täyttäminen 270
Nuorisokirjastoa varten kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Nuorisoliitto Fylgialle myönnetty apuraha 132
Nurmien ja käytäväin uudistus 81, 392
Nyberg, A., arkkitehti, valittu seurahuoneen isännöitsijäksi 38, 265
Nybondaksen taloa varten asetettu päällysmies 265
„ talon asuinrakennuksen sekä -huoneiston vuokraaminen 262
Nykopp, Berta, rouva, valittu kaupunginorkesterin kassanhoitajattareksi 442
Näyttelypaviljongin rakentaminen Kaisaniemen puistoon 64

Obligatsionien arvonta 265
Obligatsionilainan ottaminen 146
Odotusvajan teettäminen Katajanokalle 65
Ohjesääntö, kaasunkulutus- 125
„ kansakoulujen 222
„ teknillisten laitosten hallituksen 235
„ tyttöjen ammattikoulun 234
„ vaivaishoidon 214, 290
Oikeudellinen myyntipaikka, rakentamattoman tontin 269
Oikeuksia, mallasjuomain anniskeluun 243
„ „ vähittäismyyntiin 243
„ viinien y. m. „ 243
„ väkiviinajuomain anniskeluun 243
Oikeus heinäntekoon 262
„ kalaveteen 263
„ katso myös Lupa.

Oikeusapulautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 245, 248
Oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisen eroaminen virastaan 237
„ vuosikertomus 410
Oikeusneuvosmiehenviran voimassapito 87
Omaisuus, kaupungin kiinteä, siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 186
„ tulipalon kautta hävinnyt, palovahingonkorvaus siitä 280, 281
„ „ „ „ sen arvo tai vakuutussumma 280, 281
Onnittelusähkösanoman lähettäminen Tukholman kaupunginvaltuustolle 239
Opettaja- ja opettajataryhdistys, Helsingin kansakoulujen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Opetus- ja sivistyslaitoksia varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 179
Oppilaitosten, kaupungin, keskuslautakunnan asettaminen 229
Oppilaskoulu, Marian sairaalan, sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 176
Orkesterikoulu 442
Osakeyhtiö M. G. Steniuksen ja kaupungin välinen toimilupakirja 30
„ Masut, erään alueen vuokraaminen sille 24
„ raitiotie- ja omnibus-, sen ja kaupungin välinen toimilupakirja .. 28
„ „ „ „ „ osakkeiden osto 146, 185
„ Seurahuone, Sofiasalin vuokraaminen sille 38
Osto, huonekalujen y. m., seurahuoneelle 161
„ kaasumittarien 125
„ kirjotuskoneen, kaupunginkirjastolle 180
„ kulkutautisairaalan kaluston 104
„ maatilan, työsiirtolan perustamista varten 10
„ Marian sairaalan höyrymankelin 386
„ Outamon ratsutilan tonttialueella olevain rakennusten ynnä maa-alueen 15
„ pesukoneiden 115
„ raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden 146, 185
„ ruoppaproomujen 184
„ Sipoon mielisairaalan kaluston 107
„ sähkömittarien 125
„ tavaravajojen vaakain 384
„ virutus- ja perunankuorimiskoneiden 107
Ostolautakunnan perustaminen kaupungin sairaaloita varten 86
Ostrobotnia, kiinteimistöosakeyhtiö, sen tontin kauppahinnan suorituksen toistaiseksi lykkääminen 168
Oulunkylän lastenkoti, katsaus sen terveydellisiin oloihin 309
„ „ lääkärinhoito siinä 114
„ „ sen korjaukset 55
„ „ „ toiminta vuonna 1913 305
Outamon kasvatuslaitoksen johtajattaren palkankorotus 121
„ „ muutos- ja lisärakennustöitä varten myönnetty määräraha 121
„ kasvatuslaitosta varten ostettava maa-alue ynnä rakennus 15

Paalulaiturien teettäminen 37, 80, 379
Paikallisasiamiehet vaivaishoidon elätteelleantoalueilla 305
Paikanvälitykset kunnan työnvälitystoimistossa ..... 426—429
Paikat virvokejuomavaunuja ja myyntikojuja varten 261
Paja, ainespihalla oleva, sen laajentaminen 47

Pakaan alueelle järjestettävä työväenkaupunginosa ... 387
„ alueen eteläosan jaoitus ... 22
Pakkolunastetun alueen korvaus ... 251
Palautus, liikennemaksujen ... 268
„ makasiinivuokran ... 268
„ satamamaksujen ... 268
Palkanjärjestelyvaliokunta ... 183
Palkankorotuksen laskeminen ... 96
Palkankorotus alipalomestarille ... 175
„ holhouslautakunnan sihteerille ... 174
„ kaasulaitoksen assistentille ... 124
„ kaupunginkirjaston toimihenkilöille ... 180
„ kaupunginpalvelijoille ... 89, 172
„ kaupunginvaltuuston kanslian kanslistille ja vahtimestarille ... 90, 173
„ Kivelän sairaalan toimihenkilöille ... 177
„ kunnan työnvälitystoimiston naisapulaiselle ... 174
„ Marian sairaalan sisätautien osaston alilääkärille sekä apulaislääkäreille ... 176
„ Outamon kasvatuslaitoksen johtajattarelle ... 121
„ palolaitoksen toimihenkilöille ... 175
„ palomestarille ... 175
„ raatihuoneen talonmiehelle ... 89, 172
„ rakennuskonttorin varastonhoitajalle ... 174
„ rakennustarkastajalle ... 97, 174
„ satamakonttorin kassanhoitajalle ... 173
„ terveydellisten tutkimusten laboratoorin laborantille ... 177
„ terveyspoliisin kaitsijalle ... 107
„ ulosottoapulaisille ... 89, 172
„ vesijohtolaitoksen toimihenkilöille ... 181
Palkintojen jakaminen uuden kaupungintalon luonnospiirustuksista ... 41
Palkintokilpailu Vallilaan tehtäväin pienten asuinrakennusten piirustusten saamiseksi ... 420
Palkintolautakunta, uuden kaupungintalon luonnospiirustuksia tarkastamaan asetettu ... 39
Palkkaedut, kasvatuslaitosten virkailijain, taudintapauksissa ... 121
Palkkio, kansakoulujen johtokuntain sihteerien ... 116
„ kaupungintalon luonnospiirustuksia tarkastamaan asetetun palkintolautakunnan jäsenten ... 47
„ raastuvanoikeuden notaarinviran hoitamisesta ... 88
„ rahatoimikamarin puheenjohtajan ja jäsenten ... 91
„ sosialilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten ... 98, 418
„ työ- ja vaivaistalon sekä Oulunkylän lastenkodin lääkärin ... 114
Palkkionlisäys kansakoulujen yhteisluokkain opettajattarille ... 118
„ kanslianjohtaja H. Myhrbergille ... 113, 178
„ vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle ... 113
Paloasema, Kallion, sitä varten myönnetty lisämääräraha ... 48
„ Töölön, sitä varten varattava tontti ... 48
Paloaseman rakentaminen Böleen ... 48
Paloholman vuokraoikeuden pitennys ... 27
Palokunnan miehistö ja sen jaoitus ... 283
„ palokalut ja varusteet ... 283
„ terveydentila ... 286

Palokunnan varamiehistö 284
Palolaitoksen menojen yhdistelmä 287
„ sairaankuljetusvaunut 282
Palolaitosta varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 175
Palolennätin 284
Palomiehistö, maksuttomia kylpyjä sille Ursinin kallion uimalaitoksessa 25
Palomiehistön harjotukset y. m. 285
„ luvun lisääminen 175
Palomuurin rakentaminen Sofiankadun varrella sijaitsevain kaupungin ja osakeyhtiö G. F. Stockmannin rakennusten välille 385
Palotalli 284
Palotoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 249
„ vuosikertomus 278
Palotornien korjaukset 49, 381
Palovahingonkorvaus, tulipaloissa vahingoittuneen omaisuuden 280, 281
Palvelijatarkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ myönnetty valtioapu 418
Palvelusväen, kunnollisen, palkitseminen 139
Paperin ja paperimassan maastavienti 274
Parantola, risatautisten lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Pauligin lahjoitusrahastosta myönnetty matka-apuraha 129
Pelastusarmeijaa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 179
Pelastusarmeijalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Pelastuskoti, Valkonauha-yhdistyksen, sen valtioapua koskeva asia 166
Perunankuorimiskoneiden hankkiminen kulkutautisairaalaan 107
Pesukoneiden osto työ- ja vaivaistaloon 115
Petrolisäiliön teettäminen Sörnäsin niemekkeelle 24
Petrolivalaistuksen poistaminen 175
Pihavalaistukseen käytetyn kaasun hinta 125
Piirustukset, Rahapajanrannan tavaravajan 65
„ rahatoimikamarin hyväksymät rakennus- 261
„ rakennuskonttorin kaupunginasemakaava-osaston tekemät 387
„ „ talorakennusten osaston tekemät 386
„ Vallilaan tehtäväin pienten asuinrakennusten 420
Pikakirjotuksen käyttäminen kaupunginvaltuuston kokouksissa 230
Pikku Pässin vuokraoikeuden pitennys 26
Pippingsköldin turvakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Pitennys, tonttien rakentamisajan 189, 265
„ vuokraoikeuden 26, 27, 254
Pitkänsillan uudestirakentaminen 73
Pitkänsillanrannan rantareunustuksen vierelle rakennettava kytkylaituri 80
Pohjoissataman venelaituri, vartijan palkkaaminen sitä varten 173
Poikain ammattikoulu, katso Valmistava poikain ammattikoulu.
„ vastaanotto- ja havaintokoti 329
Poisto tileistä, henkilökohtaisten vaivaismaksujen 268
„ „ koiraveron 268
„ „ liikennemaksujen 268
„ „ maanvuokramaksujen 268
„ „ puhtaanapitomaksujen 268

Poliisilaitoksen huoneistot 39, 49, 98
Poliisilaitosta varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 176
Poliisimiehistölle myönnetty oikeus maksutta käyttää raitiovaunuja 29, 35
" " " maksuttomiin kylpyihin Ursinin kallion uimalaitoksessa 25
Poliklinikan, kunnallisen, perustaminen Kallioon 210
Porrasvalaistukseen käytetyn kaasun hinta 125
Portinvartijan palkkaaminen työ- ja vaivaistaloon 178
Puhdistusaseman teettäminen Eläintarhaan..... 78
Puhelinautomaatin sijoittamiseen myönnetty lupa 264
Puhelinjohdon laittaminen kulkutautisairaalaan..... 104
Puhelinkaapelien sijoittamiseen myönnetty lupa 36, 263
Puhelinkaapelin sementtikanavan laskemiseen myönnetty lupa 263
Puhelinlinjan johtaminen kaupungin maiden poikki 264
Puhtaanapitolaitos, sen vuosikertomus 397
" siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 187
" sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 83, 184
Puhtaanapitomaksujen tileistä poisto..... 268
Puistojen käyttämiseen myönnetty lupa 25, 262
Puistosohvain osto..... 395
Punanotkon tasotus- ja istutustyöt..... 394
Puutarhuri, katso Kaupunginpuutarhuri.
Päällysmiehen asettaminen Åggelbyn kartanoa ja Nybondaksen taloa varten 265
Pöytäkirjanotteet, rahatoimikamarin annettavat suomenkieliset..... 270

Raajarikkoisten lasten opetus 333
Raastuvanoikeuden ensimäisen osaston väliaikaista toista jaostoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 88, 172
" huoneisto 37
" notaarinviran hoitamista varten myönnetty määräraha 88
" viidennen osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan viransijaisten palkkaaminen 88
" viidettä osastoa varten myönnetty määräraha 88, 172
Raatihuoneessa olevan kaupunginvaltuuston aikaisemman huoneiston käyttäminen 37
Rahasto, A. F. Laurellin, sen korkovarojen käyttäminen..... 268
" Alex. Ärtin, sen korkovarojen käyttäminen..... 129
" Gustav Pauligin, siitä myönnetty matka-apuraha 129
" Ida Ekmanin, sen vastaanotto 129
" kunnallisen uimahallin rakentamista varten..... 268
" kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, siitä annetut apurahat..... 139
" " " " " suoritettavien apurahojen jakamista varten asetettu valiokunta 248
" Matilda Lindroosin, sen vastaanotto 129
" Viola Lewinin, sen käyttö 61
Rahastot, vaivaishoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen 299
Rahatoimikamarin huoneisto..... 37
" jäsenet 250
" kanslian johtosääntö 197
" " palkkaussääntö 90
" " uudestijärjestäminen..... 193

Rahatoimikamarin notaarinapulaisen ottaminen 267
„ notaarinviran täyttäminen 270
„ puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot 91
„ „ varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 245, 248
„ virkain avonaiseksi julistaminen 270
„ ylimääräisen apulaissihteerin ottaminen 270
Rahatoimikonttorin aukioloaika muutettu 270
Raitioteiden vapaalippujen antaminen rahatoimikamarin käytettäväksi 29
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden osto 146, 185
„ „ „ sekä kaupungin välinen toimilupakirja 28
Raitiotieliikennettä koskevat määräykset 238
Raitiotielinja, Tehtaankadun, sen pitentäminen kaksoisraiteella 29
Raitiotien rakentaminen Hagaan ja Munkkiniemeen 30
Raittiusnäyttelyä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Raittiusseuroille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Rakennukset ja talot, kaupungin, niiden korjaukset 380
„ „ „ „ niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 39, 47—49, 55—59, 64—66, 90, 98, 119, 183
Rakennusjärjestys, XX kaupunginosan 66
Rakennuskonttorin insinööriosaston vuosikertomus 367
„ kaupunginasemakaava-osaston osanotto Leipzigissä pidettävään rakennusnäyttelyyn 165, 388
„ kaupunginasemakaava-osaston vuosikertomus 387
„ kaupunginasemakaava-osastoon perustettava insinöörinvirka 174
„ kaupunginistutusten osaston vuosikertomus 389
„ maanmittaustöiden osaston vuosikertomus 380
„ määrärahoihin myönnetty lisäys 68
„ puhtaanapito-osaston vuosikertomus 397
„ talorakennusten osaston vuosikertomus 380
„ virkamiesten matka-apurahat 174
Rakennusmuutokset, rakennustarkastajan tarkastamat 360
Rakennuspiirustukset, katso Piirustukset.
Rakennusrajat, sisäiset 67, 189
Rakennussääntö, yleinen, Suomen kaupunkien 240
Rakennustarkastajan palkankorotus 97, 174
„ vahvistaminen virkaansa 236
„ vuosikertomus 360
Rakennustarkastuksen taloudellinen tulos 361
Rakennustoimikunta kunnan teurastamon rakennuttamista varten 53
Rakennustoiminnan, yleishyödyllisen, edistäminen 140, 419
Rakentamattoman tontin oikeudellinen myyntipaikka 269
Ranan asettamiseen Ruoholahdenrantaan myönnetty lupa 263
Rantasilloilta ja satama-alueilta paikkoja vuokralle annettaessa noudatettavat säännöt 170
Rantavajoihin laitettavat makasiiniosastot 65

Rasitukset, yleiset, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 181
Rasitusluettelojen lunastamista tarkoittava anomus ... 166
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt ... 188
Rautatienrakennusehdotuksia ... 162
Rautatiepenger, Töölönlahden, sen laajentaminen ... 78
Ravitseminen, köyhäin kansakouluoppilaiden, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
Registraattorinviran perustaminen revisionikonttoriin ... 97, 174
Rekisteritoimiston toiminta ... 314
Rekisteröityjen toiminimien korttirekisterin laatiminen ... 173
Revisionikonttori, registraattorinviran perustaminen siihen ... 97, 174
Rihmarullain, maasta vietäväin, liikennemaksujen poistaminen ... 93
Risatautisten lasten parantolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
Rohdoskaupan harjottamiseen myönnetty lupa ... 242
Rottain tappomäärärahan ylitys ... 112
Rouvasväenyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133
Ruoholahden uimahuoneiden vuokraaminen ... 263
Ruoholahteen teetettävä kytkylaituri ... 80
Ruokailuhuoneen laittaminen kansakoulutaloon ... 58
Ruoppausproomujen osto ... 184
Ruuanlaittokurssien järjestämistä varten työläisnaisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133
Ruuanpito, työ- ja vaivaistalon ... 325
Ruudin tuontiin myönnetty lupa ... 242
Ruumiinpolttolaitoksen tonttipaikka ... 23
Ruumiinvamma, tapaturman tuottama, vahingonkorvaus siitä ... 268
Ruumishuoneen laittaminen Kivelän sairaalaan ... 49

Sairaala, Marian, katso Marian sairaala.
„ mieli-, katso Mielisairaala.
Sairaalaosakeyhtiö Mehiläiselle myönnetty oikeus ullakkohuoneiden käyttämiseen asuinhuoneina ... 190
Sairaalat, kaupungin, keskushallinnon järjestäminen niitä varten ... 205
„ „ niiden taloudellinen hallinto ... 99
„ „ yhteisen leivonnan järjestäminen niitä varten ... 212
Sairaaloissa vaivaishoidon kustannuksella hoidetut henkilöt ... 298, 299
Sairaanhoitoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 176
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen ... 282
Sairasmaksut, kaupungin sairaalain ... 103
Santaholma, sen kaupunginasemakaava ... 4
„ vesijohdon ulottaminen siihen ... 70
Satamakapteenille ja satamakonttorin kirjanpitäjälle tulevain kannantaprosenttien korotus ... 173
Satamamaksujen huojennus talvipurjehduskauden aikana ... 91
Satamat, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 80, 184
„ rakennuskonttorin niissä toimittamat työt ... 376
Schnéevoigt, G., kapellimestari, valittu kaupunginorkesterin pääjohtajaksi ... 442
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus ... 87

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan jäsenten vaali ... 249
„ „ ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali ... 246
„ „ ja Marian turvakodin vuosikertomus .. 334
Sekalaiset menot 1914 vuoden menosäännön mukaan ... 185
„ tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan ... 186
Selitys määräraha-asiasta tehdyn valituksen johdosta ... 119
Sementtiputken laskemiseen myönnetty lupa ... 264
Senaatintorin tasottaminen ... 39
Sepelikivenhakkuun järjestäminen työttömille ... 161, 431
Seurahuoneen hoitoa ja kunnossapitoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 185
„ huonekalujen osto ... 161
„ isännöitsijän vaali ... 265
„ juhlasalin luovuttaminen musiikki-iltoja varten ... 441
„ käyttäminen ... 37
„ vuokraus ... 262
Seurasaaren käyttämiseen myönnetty lupa ... 25
„ laitteiden kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 84, 131, 134
„ ulkoilmamuseolle myönnetty oikeus kalaveteen ... 263
Sinivuorenmaan alueen vuokraaminen ... 25
Sipoon mielisairaala, katso Mielisairaala.
Sisäiset rakennusrajat ... 67, 189
Siviilinotaari, raastuvanoikeuden, hänelle myönnetty palkkio ... 88
Sivistyslaitoksia varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 179
Sjöholm, J., puhtaanapitolaitoksen johtaja, hänen palkankorotuksensa laskeminen ... 96
Snellman, A., kirvesmies, hänelle myönnetty eläke ... 127
„ J. V., paikan luovuttaminen hänen muistopatsastaan varten ... 23
Sokeiden työkoulua varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133
Sosialilautakunnan huoneisto ... 38, 418
„ johtosääntö ... 201, 416
„ jäsenten ja varajäsenten vaali ... 245, 271
„ määräraha ... 98
„ perustaminen ... 200
„ puheenjohtajan ja jäsenten palkkio ... 98, 418
„ sihteerin palkkaus ... 98
„ sihteerinviran täyttäminen ... 237, 417
Sosialilautakuntaa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 175
Sosialiselle keskusliitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133, 414
Sotaväen harjotukset Kasarmintorilla ... 75
Soutukilpailujen toimeenpano ... 165
Stamm, I. M., ulkotyöntekijätär, hänelle myönnetty apuraha ... 129
Stenberg, J., komministeri, hänelle myönnetty ylimääräinen eläke ... 127
Stipendejä varten kansakoulunopettajistolle myönnetty määräraha ... 119
Stipendi, katso Matka-apuraha.
Strömberg, V., nuorempi konttorikirjottaja, valittu liikennekonttorin vanhemmaksi konttorikirjottajaksi ... 236

Sundström, C. M., ylioppilas, valittu liikennekonttorin vaakamestarinapulaiseksi ... 236
Suojusristikkojen osto ... 393
Suomalaisen viikon aikaisten koristelujen y. m. valokuvaaminen ... 436
„ „ johdosta myönnetty määräraha ... 165
Suomen eläinsuojelusyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
„ kalkkiosakeyhtiölle myönnetty lupa laiturin teettämiseen ja raiteen laskemiseen Sörnäsin rantatien vierelle ... 37
„ kansalaisoikeuden hakemuksia ... 241
„ kuvanveistäjäliiton esitys taideteosten hankkimisesta kaupungin puistoihin ja julkisiin paikkoihin ... 166
„ laulu, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133, 441
„ naisyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 133, 414
„ petrolintuontiosakeyhtiö Masut, alueen vuokraaminen sille ... 24
„ ruumiinpolttoyhdistyksen anomus tontin luovuttamisesta ruumiinpolttolaitoksen paikaksi ... 23
Suomenkielisten pöytäkirjanotteiden antaminen rahatoimikamarista ... 270
Svenska samskolan i Helsingfors nimisen oppilaitoksen kouluneuvosto ... 246
Symfoniaorkesteri, katso Helsingin symfoniaorkesteri.
Sysmelin, G., työmies, hänelle myönnetty eläke ... 128
Sähköjohtotöiden kustannukset, Vallilan katuvalaistuksen ... 126
Sähkölaitoksen akkumulaattoripatterien kunnossapito ... 126
„ konttorihuoneiston muutostöihin myönnetty määräraha ... 64
„ laajentaminen ... 64
Sähkölaitos, siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan ... 187
„ sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 182
Sähkömittarien osto ... 125
Sähkövalon laittaminen Tehtaankadun kansakoulutaloon ... 58
Säilytyssuojan teettäminen Vanhaankaupunkiin ... 64
Säännöt, Helsingin pörssin ... 235
„ kaupungille tulevain väkijuomavoittovarain käyttämisessä noudatettavat ... 138
„ kunnan työväenasuntojen hallintojaoston ... 417
„ „ „ hoidossa noudatettavat ... 204
„ rantasilloilta ja satama-alueilta paikkoja vuokralle annettaessa noudatettavat ... 170
„ tonttiveron suorittamisessa noudatettavat ... 169
„ työväenopiston ... 225
„ yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston ... 144, 419
Säästö vuodelta 1913 1914 vuoden tulosäännön mukaan ... 186
Sörnäsiin rakennettava lastauslaituri ... 80
Sörnäsin niemekkeelle rakennettava kunnan teurastamo ... 53
„ niemekkeeltä vuokrattu alue ... 24
„ rantatien alle teetettävä vesijohto ... 70
„ satamamestarille palkattava apulainen ... 173
„ varastopaikkain tasottaminen ... 80

Taideteosten hankkiminen kaupungin puistoihin ja avoimille paikoille 166
Taivallahteen teetettävä laivasilta 36
Taksa, kaupungin pakkahuoneen työkunnan 93
Taksoitus 1914 vuoden tulosäännön mukaan 188
Taksoitusvalmistelukunta, katso Verotusvalmistelukunta.
Takuusitoumukset, rahatoimikamarin hyväksymät 261, 269
Talorakennushallituksen asettaminen 199
Talorakennusten osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 380
Talot, kaupungin, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 183
„ katso myös Tontti.
Talousopistoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Talvilaivaliikenteen turvaaminen 93
Talvipurjehduskauden aikainen liikenne- ja satamamaksujen huojennus 91, 273
Talvipuutarha 391
Tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta myönnetty vahingonkorvaus.... 268
Tapaturmat palomiehistön keskuudessa 286
Tarkastaja, kansanlastentarhain, hänelle vahvistettu johtosääntö 232
Tarkastus, kaupungin vakuusasiakirjain 269
„ „ 1912 vuoden tilien ja hallinnon 85
„ käsiammattiliikkeiden ja työpaikkain 107, 177
Tarkastusmiehet, kaupunginkassan ylimääräiset 265
Tarkastuspiirit, vaivaishoidon 289
Tasottaminen, Kristiinankadun varrella olevain työväenasuntojen pihamaiden 423
„ Senaatintorin 39
Tavarasuojan teettäminen Vanhaankaupunkiin 64
Tavaravaja, Rahapajanrannan, sen piirustukset 65
Tavaravajain korjaukset 66
Teatterinäytäntöjen toimeenpaneminen työväelle 124
Tehtaalaisnaisten kotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Tehtaanpuistoon rakennettava evankelis-luterilainen kirkko 18
Tekniliset laitokset, niistä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 187
„ „ niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 181
„ „ katso myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.
Teknillisten laitosten hallituksen ohjesäännön 6 §:n muutos 235
„ „ „ puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 247, 249, 271
Teollisuuskoulun talon tonttipaikka 18
Teollisuustalon tonttipaikka 17
Terveydellisten tutkimusten laboratoorin laborantin palkankorotus 177
Terveyden- ja sairaanhoidon taloudellinen hallinto 99
„ „ sairaanhoitoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 176
Terveydenhoidontarkastajan asettaminen terveydenhoitolautakuntaan .. 103, 176
„ johtosääntö 233
„ valitseminen 237
„ viran uudestijärjestäminen 103
Terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali.. 249
„ tarverahain määrärahan ylitys 103
„ toimistoon asetettava naisapulainen 103
Terveyshoidollinen näyttely, Pietarissa pidettävä, kaupungin osanotto siihen 388

Terveystoimisto veneeristen tautien vastustamiseksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Teurastamon johtajanviran täyttäminen 237
„ rakentaminen 51
Thomasson, A. E., työmies, hänelle myönnetty korotettu apuraha 128
Tiet ja viertotiet, niitä varten 1914 vuoden menosäänntöön otetut määrärahat 79, 184
„ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat..... 376
Tilapäiset vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät 257
Tilastokonttorin julkaisut 270
Tilien tarkastus, kaupungin 1912 vuoden..... 85
Tilinpäätös, 1912 vuoden 85
Tilintarkastajain vaali, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 246
Tilintarkastajan vaali, Helsingin anniskeluosakeyhtiön 248
„ „ „ pörssin 248
Tilinteko holhottien omaisuuden hoitamisesta 409
Tilukset, rahatoimikamarin vuokralle antamat 252
„ vuokralle annetut, niihin myönnetty vapaampi käyttöoikeus 261
Timgren, C. J., ent. senaattori, valittu kunnalliskertomuksen toimittajaksi .. 270
Toimikunta varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Toimilupakirja, kaupungin ja M. G. Stenius osakeyhtiön välinen..... 30
„ „ sekä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön välinen .. 28
Toimitsijan asettaminen kulkutautisairaalaan..... 104
Toimittaja, kunnalliskertomuksen, hänen valitsemisensa 270
Toipumakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Toivon liitoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha .. 133
Tontinarvioimiset, kaupungingeodeetin suorittamat..... 380
Tontinlunastukset, niistä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 186
Tontinmittaukset, kaupungingeodeetin toimittamat 380
Tontinvuokrausta koskeva selvitys..... 421
Tontit, XX kaupunginosan, niiden luovutuksessa käytettävä vuokrausta 20
„ n:ot 5, 7 ja 9 Apollokadun varrella, niiden varaaminen kirjastotalon paikaksi 59
„ „ 4 ja 6 Creutzkadun varrella, niiden varaaminen kirjastotalon paikaksi 59
„ „ 1 ja 3 Dagmarkadun varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi 56
„ „ 2 ja 8 Eläintarhankadun varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi 57
„ „ 22 ja 24 Fjälldalinkadun varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi 56
„ „ 11, 13 ja 15 Franzéninkadun varrella, niiden varaaminen työväenopistotalon paikaksi 63
„ „ 2 ja 4 Hermannin korttelissa n:o 8, niiden maksuttoman vuokraoikeuden pitennys 26
„ „ 15 ja 17 Porthaninkadun varrella, niiden luovuttaminen Kallion yhteiskoulun talon paikaksi 20
„ „ 8 ja 10 Punavuorenkadun varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi 56
„ „ 28 ja 30 Pursimieskadun varrella, niiden yhteenrakentaminen 188

Tontit n:ot 37 ja 39 Roosavillakadun varrella, niiden vuokraoikeuden pitennys 26
„ „ 46 ja 48 Runebergkadun varrella, niiden varaaminen paloasemaa varten ... 48
„ „ 8 ja 10 Saunakadun varrella, lisäalueen luovuttaminen niihin ... 20
„ „ 1, 2 ja 3 Siltavuorenpenkereen varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi ... 56
„ „ 3 ja 7 Tallikadun varrella, niiden varaaminen kansakoulutalon paikaksi ... 57
„ „ 2 b ja 3 Toukolan rantakorttelissa, niiden yhteenrakentaminen .. 265
„ „ 4 ja 6 Vanajantien varrella, niiden yhteenrakentaminen ... 265
„ „ 5 ja 7 „ „ „ „ ... 265
„ rahatoimikamarin myymät ... 250
Tontti n:o 26 Aleksanterinkadun varrella, välimuurin laittaminen sen ja Sofiankadun tontin n:o 1 välille ... 68
„ „ 45 Eerikinkadun varrella, sen halkominen ... 188
„ „ 10 Ehrensvärdtien varrella, sen sisäisten rakennusrajain muutos 189
„ „ 8 B Kaivopuiston Itäisen lehtotien varrella, sen halkominen ... 189
„ „ 3 Kansakoulukadun varrella, sen varaaminen koulutalon paikaksi 56
„ „ 8 Laivanvarustajakadun varrella, sen käyttäminen asuntotontiksi 167
„ „ 19 Lapinlahdenkadun varrella, sen varaaminen kansakoulutalon paikaksi ... 56
„ „ 6 Metsästäjäkadun varrella, sen halkominen ... 189
„ „ 7 Pohjoisen Rautatiekadun varrella, sen luovuttaminen käsiammatti- ja teollisuustalon paikaksi ... 17
„ „ 9 Roineentien varrella, sille vahvistetut sisäiset rakennusrajat .. 67
„ „ 8 Suvantotien varrella, sen rakennusajan pitennys ... 265
„ „ 3 Topeliuskadun varrella, sen varaaminen paloaseman paikaksi .. 48
„ „ 3 Töölönkadun varrella, sen kauppahinnan suoritus ... 168
„ „ 20 Vaasankadun varrella, sen myynti ... 18
Tonttien myynti huutokaupatta ... 17, 18
„ rakennusajan pitennys ... 189
Tonttipaikan luovuttaminen evankelis-luterilaista kirkkoa varten ... 18
„ „ Högre svenska handelsläroverket oppilaitokselle 20
„ „ ruumiinpolttolaitosta varten ... 23
Tonttiverotaksan uudistaminen ... 168
Tuberkelitautisten kansakouluoppilaiden virkistyskotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 132
Tulipalojen kautta hävinneen omaisuuden arvo tai vakuutussumma ....280—281
Tulipalot Helsingissä vuonna 1913 ....278—282
Tulli- ja pakkahuoneen korjaukset ... 47
Tullikamarille vuokrattava kellariosasto ... 91
Tuloa tuottavat oikeudet 1914 vuoden tulosäännön mukaan ... 186
Tulot, sekalaiset, 1914 vuoden tulosäännön mukaan ... 186
Turvakodit, pahantapaisten lasten, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 180
Tutkijalautakunnan alentamien veroäyrien lukumäärä ... 434
Tuulaakivarojen anastus ... 167
Tuuletuslaitoksen parantaminen Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalossa .. 386
Tyttöjen ammattikoulua varten varattava tonttipaikka ... 56
„ „ „ 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 179
„ ammattikoulun johtajattarelle ja yhdelle opettajattarelle myönnetty matka-apuraha ... 160

Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 249
„ „ ohjesäännön 3 §:n muutos 234
Työ- ja vaivaistalo, alueen luovuttaminen sille 23
„ „ „ konttoriapulaisen asettaminen siihen 114
„ „ „ pesukoneiden ostaminen siihen 115
„ „ „ varastorakennusten teettäminen sen alueelle 55, 385
„ „ vaivaistalon henkilökunta 289
„ „ „ korjaukset 55
„ „ „ lastenosasto 318
„ „ „ lääkärinhoito 114, 320
„ „ „ menot 300
„ „ „ ruuanpito 325
„ „ „ toiminta 316
Työkalujen hankkiminen työttömille 161, 431
„ osto rakennuskonttoriin 378, 392
Työkodit, köyhäin lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Työkoti, Valkonauha-yhdistyksen, sen valtioapu 166
Työkoulu, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Työkoulua varten Sokeain ystävät yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Työkunta, kaupungin pakkahuoneen, sen taksa muutettu 93
„ „ „ „ toiminta vuonna 1913 275
Työkyvyttömyyseläkkeen perusteet, kaupungin työntekijäin 191
Työlaitos, miesten, sen toiminta vuonna 1913 324
„ „ sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 178
Työläisnaisille toimeenpantavia ruuanlaittokursseja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Työläisnaisten kesäsiirtolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Työnhakemusten määrä kunnan työnvälitystoimistossa 427
Työnjakelu naisille 133, 161, 432
Työnpuute, katso Työttömät.
Työntekijät, kunnan palveluksessa olevat, heille myönnetty eläke-etu 190
„ „ „ „ kesäloman myöntäminen heille .. 174
„ vesijohtolaitoksen, lääkärinhoidon kustantaminen heille 124
Työnvälitys, kunnan, vuosina 1903—13 426
Työnvälitystoimisto, katso Kunnan työnvälitystoimisto.
Työpaikkojen tarkastus 107, 177
Työpajarakennuksen teettäminen ainespihalle 47
Työpäälikkö, rakennuskonttorin, hänen vuosikertomuksensa 367
Työsiirtolan perustaminen 10
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1913 429
Työt, yleiset, niiden hallituksen jäsenen ja varajäsenten vaali 248
„ „ „ „ vuosikertomus 363
„ „ niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 183
Työttömyyslasku 161, 185, 432
Työttömyysvakuutuskomitean mietintö 239
Työttömäin avustaminen ..... 161, 162, 430—432
Työtuvat, lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 131

Työväenasiain lautakunnan lakkauttaminen 200, 415
„ „ sihteerille myönnetty matka-apuraha 160, 415
„ „ sihteerin vuosikertomus 412
„ „ vuosikertomus 414
Työväenasunnot, kunnan, niiden hallinto 200, 417
„ „ „ hoidossa noudatettava sääntö 204
„ „ „ muutos- ja korjaustyöt 48, 423
„ „ „ tulot 186, 424
Työväenopetusta varten myönnetty määräraha 123, 181, 419
Työväenopisto, kunnan, rakennuksen teettäminen sitä varten 60, 419
„ „ sen menosääntö 123
„ „ „ perustaminen 223, 415
„ „ „ säännöt 225
Työväki, teatterinäytäntöjen toimeenpaneminen sille 124
Törnström, S. V., leskivaimo, hänelle myönnetty apuraha 129

Uimahallin, kunnallisen, rakennusrahasto 268
Uimahuoneen rakentaminen Kivelän sairaalaan 49
„ „ Kyläsaareen 66
Uimahuoneiden korjaukset 66
„ vuokraus 263
Uimalaitos, Kaivopuiston, sen vuokraoikeuden pitennys 27
„ Ursinin kallion viereinen, sen käyttäminen 25
Ulkoilmasoitto Kalliossa 442
Ulkomaalaisille myönnetty oikeus elinkeinon harjottamiseen 242
„ „ „ kiinteän omaisuuden omistamiseen 242
Ullakkohuoneiden käyttäminen asuinhuoneina 190
Ulosottoapulaisten palkankorotusanomus 89
Ulosottolaitoksen huoneiston vuokra 90
Ulosottolaitosta varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 172
Urheilukenttäin käyttämiseen myönnetty lupa 262
Urheilupaviljongin teettäminen Eläintarhaan 385
Urheiluyhdistyksille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Ursinin kallion uimalaitoksen käyttäminen 25
Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 247
Uudestijärjestäminen, rahatoimikamarin kanslian 193
Uudistaminen, kaupungin tonttiverotaksan 168
Uutisrakennukset, rakennustarkastajan tarkastamat 360

Vaakain osto tavaravajoihin 384
Vaali, alipalomestarin 237
„ budjettivaliokunnan 247
„ Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan 248
„ „ pörssin tilintarkastajan 248
„ kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten 247
„ „ lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten ..... 245—249, 271
„ „ museon johtajan 237
„ kunnalliskertomuksen toimittajan 270
„ rahatoimikamarin notaarin 270
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain 246
„ Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan ylilääkärin 237

Vaali, sosialilautakunnan sihteerin ... 237
„ terveydenhoidontarkastajan ... 237
„ teurastamon johtajan ... 237
„ Uudenmaan läänin vaalipiirin keskuslautakunnan jäsenten ja varajäsenen ... 247
„ vaivashoidon valvojan ... 292
„ valiokuntain y. m., katso Komitea ja Valiokunta.
Vaatetusapu köyhille kansakouluoppilaille ... 130
Vahingonkorvaus tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta ... 268
Vahingonteko kaupungin metsissä ... 399
Vahtimestari, kaupunginvaltuuston kanslian, hänelle myönnetty palkankorotus 90
Vaivaishoidon lasketut ja todelliset menot ... 295
„ lastenkoti, katso Oulunkylän lastenkoti.
„ määrärahoihin myönnetty lisäys ... 115
„ määrärahojen ylitys ... 113
„ paikallisasiamiehet ... 305
„ piirihallitukset ... 291
„ taloudellinen hallinto ... 115
„ tarkastuspiirit ... 289
„ tulot ja menot ... 300
Vaivaishoitoa varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 178
Vaivashoitohallitukselle myönnetty määräraha työttömäin avustamiseen 162, 432
Vaivaishoitohallituksen asiana oleva lastenhoito ... 303
„ kansliain käsittelemät asiat ... 322
„ kanslianjohtajille myönnetty palkkionlisäys ... 113, 178
„ kokoukset y. m. ... 289
„ lastenhoito-osastolle asetettava kanslia-apulainen ... 114
„ puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 246, 249
„ „ „ „ „ „ vapautus toimesta ... 246
„ „ palkankorotus ... 113
„ rekisteritoimisto ... 314
„ toimesta avustetut henkilöt ... 298
„ toimitusjohtajalle myönnetty virkaero ... 237
„ vuosikertomus ... 288
Vaivaishoitohallitus, diakonissain asettaminen siihen ... 178, 293
„ valvojan palkkaaminen siihen ... 291
Vaivaishoitokongressia varten myönnetty määräraha ... 116
Vaivaishoito-ohjesääntö ... 214, 290
Vaivaismaksujen, henkilökohtaisten, poisto ... 268
Vakuusasiakirjat, kaupungin, niiden tarkastus ... 269
Valavaara, K., taloudenhoitaja, hänen määräraha-asiasta tekemänsä valituksen johdosta annettu selitys ... 119
Valiokunta kaupungin varain anastusta koskevaa tutkimusta varten ... 167
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston apurahojen jakamista varten ... 248
„ kysymystä varten eläväinkuvainteatterien vahingollisen vaikutuksen vastustamisesta ... 238
„ „ „ Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostosta ... 147
„ „ „ kansakoulujen johtajain ja johtajatarten opetusvelvollisuudesta y. m. ... 117

Valiokunta kysymystä varten kansakoulujen uudesta ohjesäännöstä 222
„ „ „ kasvatuslaitosten taloudellisesta hallinnosta.... 122
„ „ „ kaupungin palveluksessa olevain, teknillisesti sivistyneiden toimihenkilöjen palkkaetujen järjestämisestä 183
„ „ „ kunnallisesta asunnonvälityksestä 421
„ „ „ kunnan verolippujen antamisesta venäjäksi käännettyinä 91
„ „ „ lastenkodin perustamisesta..... 313
„ „ „ määrärahan myöntämisestä Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustöihin 122
„ „ „ Pakaan alueen eteläosan jaoituksesta..... 23
„ „ „ palkanparannuksen myöntämisestä kaupunginpalvelijoille ja ulosottoapulaisille 89
„ „ „ tontin luovuttamisesta käsiammatti- ja teollisuustalon paikaksi 17
„ „ „ ylijäämävoittovarain hoidosta ja käyttämisestä 136
„ väkiviina-, mallasjuoma- y. m. asiain valmistelua varten 247
„ yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoa koskevien määräysten laatimista varten 419
„ katso myös Budjettivaliokunta, Kaupunginvaltuusto ja Komitea.
Valitsijamiehet kansakoulupiirien kouluneuvostojen vaalia varten..... 246
Valitus määräraha-asiasta 119
Valkonauha-yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132, 414
Valkonauha-yhdistyksen valtioapua koskeva asia..... 166
Walldén, I., kasvatuslaitoksen johtajatar, hänen palkkaukseensa myönnetty lisämääräraha 121
Vallilan asuntopalstain vuokraoikeuden pitennys..... 26
„ katuvalaistuksen sähköjohtotöiden kustannukset 126
„ kaupunginasemakaava 387
„ lainarahaston laajentaminen 142
Valmistava poikain ammattikoulu, sen johtokunnan jäsenen ja varajäsenen vaali 249
„ „ „ sitä varten varattava tontti 56
„ „ „ „ „ 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 179
Valokuvat, kaupungin museoon hankitut..... 436
Valtioapu, kansakoulujen..... 120
„ kansanlastentarhain 122
„ kasvatuslaitosten 120
„ kesävirkistyksen hankkimiseksi kansakoululapsille 120
„ käsityöläiskoulujen henkilökunnan eläkkeiksi 190
Valtioavut 1914 vuoden tulosäännön mukaan..... 187
Valtuuskunta, väliaikainen, Helsingin kaupungin historian laatimista varten 160
Valvoja, vaivaishoitohallituksen, hänen johtosääntönsä 292
„ „ „ valitsemisensa 292
Vanhankaupungin myllyn korjaukset 66
„ poliisiasemaa varten rakennettava halkovaja ja talli.. 49, 385
Vanhuuseläkkeet, kaupungin työntekijäin 191
Vapaaehtoinen palokunta..... 284
Vapautus raastuvanoikeuden työjärjestystä tarkastamaan asetetun komitean jäsenyydestä 247

Vapautus vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenen toimesta 246
Varasairaalain vartioimista varten myönnetty määräraha 178
Varasairaaloita varten myönnetty lisämääräraha 112
Varastopaikkain tasottaminen Sörnäsissä 80
Varastorakennusten teettäminen työ- ja vaivaistalon alueelle 55, 385
Vartijan asettaminen Kyläsaaren uimahuoneelle 265
„ „ Pohjoissataman venelaituria varten 173
Wasastjerna, N., valittu kaupungin museon johtajaksi 237
Vastaanotto- ja havaintokoti, poikain 329
Vastuunvapaus kaupungin hallituksille ja lautakunnille vuodelta 1912 87
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle 87
Weckman, M., työmies, hänelle myönnetty apuraha 128
Vedenkulutus kaupungin istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. 81, 392
Veistokouluja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Velkoja varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 172
Venäjäksi käännettyjen verolippujen ja laskujen antaminen 91
Venäjän valtakunnanrahaston korvattavat majoituskustannukset 403, 404, 406, 407
Venäläiselle sotaväelle vuokrattava kansliahuoneisto 124
Venäläisen teknillisen seuran esitys edustajan valitsemisesta näyttelyn toimeenpanokomiteaan 239
„ valmistavan koulun tonttipaikka 18
Verolippujen antaminen venäjäksi käännettyinä 91
Verotettujen lukumäärä vuonna 1913 434
„ taksoitetut vuositulot vuonna 1913 434
Verotusvalmistelukunnan jäsenten vaali 245
„ vuosikertomus 433
Veroäyri vuonna 1913 434
Veroäyrien lukumäärä vuonna 1913 434
Vesijohdon rakennusten y. m. korjaukset ja kunnossapito 69
„ teettäminen Bölen poliisiasemaan 70
„ „ Korkeasaarelle 71
„ „ Sörnäsin rantatien alle 70
Vesijohtolaitoksen laajentaminen 69
„ putkiverkkoa varten perustettava insinöörinvirka 181
„ toimihenkilöille myönnetyt palkankorotukset 181
„ työntekijäin lääkärinhoito 124
Vesijohtolaitos, siitä odotettavat tulot 1914 vuoden tulosäännön mukaan 187
„ sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 181
Vesijohtoverkon ulottaminen Bus- ja Santaholmaan 70
Vesilinnut, kaupungin 81, 392
Vesimaksun poistaminan 124
Vesipostien laittaminen eräisiin kaupungin istutuksiin 81, 393
Viemärikanavat, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 78, 79, 184
„ rakennuskonttorin rakentamat 373
Vienti, paperin ja paperimassan 274
Vientitavaran liikennemaksujen poistaminen 93
„ maksuton makausaika kaupungin tavaravajoissa 92
Viertotiet, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 79, 184

Viertotiet, rakennuskonttorin korjaamat 376
Viinit ja muut miedommat juovutusjuomat, niiden vähittäismyynnin järjestäminen 244
„ „ „ „ „ „ vähittäismyyntioikeudet 243
„ „ „ „ „ „ väärennys 243
Vilhelmina-kotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
Viransijainen, terveydenhoidontarkastajan 103
Viransijaiset, kansakoulujen johtajain ja johtajatarten 117
„ kaupunginkirjaston henkilökunnan 122
„ kaupunginvoutien 90, 173
„ raastuvanoikeuden viidennen osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan 88
Viransijaisuuspalkkio Marian sairaalan lääkäreille 176
Virastot, kaupungin, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 172
Virkaero liikennekonttorin nuoremmalle kassanhoitajalle 236
„ „ vaakamestarinapulaiselle 236
„ oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaiselle 237
„ vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle 237
Virkamatkoista tulevan korvauksen laskeminen kasvatuslaitosten toimihenkilöille 121
Virkavapaus kaupunginvaltuuston sihteerille 236
Virkistyskoti, tuberkelitautisten kansakouluoppilaiden, sen kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
Virutushuoneiden korjaukset 66
Virutuskoneiden hankkiminen kulkutautisairaalaan 107
Virvokejuomavaunujen paikat 261
Voittovarain rahastoa koskevat määräykset 136, 139
„ valiokunnan vaali 248
Vuokraaminen, Alppipaviljongin viereisen alueen 24
„ Eläintarhan alueen 26
„ Greijuksen alueen 24
„ Hakasalmen puiston alueen 26
„ Hesperian puiston alueen 26
„ huoneuksien 262
„ Kivelän alueen 24
„ korttelin n:o 327 alueen 25
„ rantasiltain ja satama-alueiden 170
„ Sinivuorenmaan alueen 25
„ Sörnäsin niemekkeen alueen 24
„ uimahuoneiden 263
„ katso myös Vuokrasopimukset.
Vuokralle rahatoimikamarin toimesta annetut tilukset 252
Vuokraoikeuden pitennys 26, 27, 254
„ siirto 255
Vuokrarahat, majoituslautakunnan tilaamat 401
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset 257
Vuokrat kauppahallien myymälöistä 263
„ kaupungin taloista 186
Vuokratiluksiin myönnetty vapaampi käyttöoikeus 261
Vuokrausta käytettävä XX kaupunginosan tonttien luovutuksessa 20

Vuosibudjetin järjestykseen tehtävät muutokset 87
Vuosirahansääntö, katso Menosääntö.
Vuositulot, kunnallisverotuksessa taksoitetut 434
Vähittäismyynti, viinien y. m., sen järjestäminen 244
„ väkiviinajuomain, sen järjestäminen 244
„ „ „ yksinoikeuden pitentäminen 244
Vähittäismyyntioikeudet, mallasjuomain 243
„ viinien y. m. 243
Väkijuomavoittovarain käyttämisessä noudatettavat säännöt 138
Väkiviinajuomain anniskelun järjestäminen sekä sen yksinoikeuden pitentäminen 244
„ anniskeluoikeuksien myöntäminen 243
„ myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta 247
„ vähittäismyynnin järjestäminen sekä sen yksinoikeuden pitentäminen 244
Välimuurin teettäminen Aleksanterinkadun tontin n:o 26 ja Sofiankadun tontin n:o 1 välille 67, 385

Yhdistys, Arbetets vänner, katso Arbetets vänner.
„ Helsingin kisaveikot, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ kuuromykkä-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ naisvoimistelijat, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ nuorten miesten kristillinen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ palvelijatar-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ „ uimaseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ „ „ Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille 25
„ hyväntekeväisyyden järjestämis-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ Konvalescenthem-Toipumakoti-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ kotikasvatus-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ lastenhoidon edistämiseksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ Maitopisara-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ Martta-, sen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133, 414
„ risatautisten lasten parantola-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ rouvasväen-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133
„ Sokeain ystävät, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 133

Yhdistys, Suomen eläinsuojelus-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132
„ Valkonauha-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 132, 414
Yhdistäminen kaupunkiin, Korpaksen talon osain 14
Yhteenrakentaminen, tonttien 188, 265
Yleinen käymäläin puhtaanapito, sitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 184
„ „ „ vuonna 1913 398
Yleiset paikat, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 73, 74, 183
„ „ rakennuskonttorin niillä suorittamat työt 367
„ rasitukset, kaupungille kuuluvat 181
„ työt, niitä varten 1914 vuoden menosääntöön otettu määräraha 183
Yleisten töiden hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali 248
„ „ „ vuosikertomus 363
Ylihoitajattaren asettaminen kulkutautisairaalaan..... 104
Ylilääkärinvirka, Sipoossa olevan kaupungin mielisairaalan, sen täyttäminen 237
Ylitys, desinfioimismäärärahan 108
„ kunnan työnvälitystoimiston tarverahain määrärahan 97
„ rottain tappomäärärahan..... 112
„ terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahan 103
„ vaivaishoidon määrärahan 113, 115

Ärtin, Alex., rahaston korkovarain käyttäminen 129

OIKAISTAVIA.

Siv. 18, riv. 9 ylh., on: *muutos ehdotukselle;* lue: *muutosehdotukselle.*
„ 64, „ 8 alh., on: *kaupunginvaltuusto;* lue: *Kaupunginvaltuusto.*
„ 91, toisessa reunaotsakkeessa, on: *käännet-;* lue: *käännettyinä.*
„ 173, riv. 3 alh., on: *satamakonttori;* lue: *rakennuskonttori.*
„ 201, „ 17—18 alh., on: *työnvälitystä;* lue: *asunnonvälitystä.*
„ 243, kolmannessa reunaotsakkeessa, on: *anniskelulupaa;* lue: *vähittäismyyntilupaa.*
„ 386, riv. 16 ylh., on: *kansankirjastotalon;* lue: *kaupunginkirjastotalon.*